

ကြွယ်ပွေ၏
သဘာဝဘာရား
အရှင်တိက္ခ
(ဓမ္မစရိယ)

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏

သဒ္ဓါသရဏံ

အရှင်မိတ္ထ

(ဓမ္မာစရိယ) ပြုစုသည်။

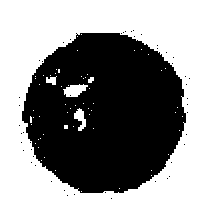
ပြည်လုံးကျွတ်ဖြန့်ချိရေး

ရွှေဟင်္သာစာပေ

အမှတ်-၁၀၊ ညောင်ပိုင်းလမ်းမကြီး၊

ပဲခူးမြို့။

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာမူ ကြိုတင် ပုံနှိပ်ခွင့်ပြုချက်အမှတ်(၂၇၇)
မူကွဲအဖွဲ့ခွင့်ပြုချက် အမှတ် (၂၂၄)

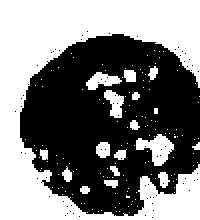

၁၈၂၂၇

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

- ပထမအကြိမ် - ၁၉၇၇-ဇူလိုင်လ
- အုပ်စု - ၂၀၀၀
- အဖွဲ့ဝင်များ - မောင်မျိုးမင်း
- အဖွဲ့ဝင်များ - စိုးမိုးမိတ်ဆက်
- စာအုပ်ချုပ် - စုလိုင်

တန်ဖိုး ၃၀-ကျပ်

ပုံနှိပ် + ထုတ်ဝေ

ဦးစံလှ၊ စိုးမိုးမိတ်ဆက်ပုံနှိပ်တိုက်၊ (၀၂၂၀၉)
အမှတ် ၁၄၆၊ ၃၃-လမ်း၊ ရန်ကုန်က ရိုက်နှိပ်၍
ဒေါ်တင်တင်အေး၊ စန်းသော်တာစာပေ (၀၉၂၇)၊
အမှတ် ၁၄၇/၃၃လမ်း၊ ရန်ကုန်က
ထုတ်ဝေသည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သစ္စာတရား

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ကျေးဇူးဆပ်ခြင်း ၀
စာရေးသူ၏ အမှာစာ ဆ
နိဒါန်း ၈
အခန်း (၁)	
သုံးဆယ့်ရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာတရား ၁
အခန်း (၂)	
သမထကျင့်စဉ်နှင့် ဝိပဿနာကျင့်စဉ် ၁၀၁
အခန်း (၃)	
သစ္စာတရား ၂၃၃
အခန်း (၄)	
အနတ္တဒေသနာ ၃၆၀
နိဂုံး ၄၀၉

စာရေးသူ၏ အမှာစာ

မုန်မြတ်သော ဆန္ဒ

မိမိ၏ဘဝသည် ငယ်စဉ်တောင်ကျေး အကလေးအရွယ်မှစ၍ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၌သာ ပညာရင်နှို့ သောက်ဖို့ခံရသည်။ ကျောင်းအိပ် ကျောင်းစားအဖြစ် နေထိုင်ခွင့်ရ၍ စာသင်ချိန် မှာလည်း ပို၍ရခဲ့သည်။ မိမိကိုယ်တိုင်ကလည်း လိုလိုချင်ချင်နှင့် ကြိုးစားပြီး သင်ကြားခြင်း များကြောင့် လူမမယ်ဘဝ၌ပင် ရှေးခေတ် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများအတိုင်း သင်ပုန်းကြီး မင်္ဂလာ သုတ်၊ အတွင်းအောင်ခြင်း၊ အပြင်အောင်ခြင်း၊ ရတနာ ရွှေချိုင့်၊ နမက္ကာရ၊ လောကနိတိ၊ ပရိတ်ကြီး၊ ရှင်မဟာ သီလဝံသ၏ ဆုံးမစာ၊ ဂဏန်းသင်္ချာ အစရှိသည့် အခြေခံစာပေ ပညာရပ်များကို သင်ကြားတတ်မြောက်လာခဲ့သည်။

ထို့နောက် အသက် (၁၆) နှစ်ခန့် ဖြစ်လာသောအခါ ဆရာဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၌ပင် မိဘများ၏ ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့မှုကြောင့် ရှင်သာမဏေဘဝသို့ ရောက် ရှိ လာ ပြီး ရှင်သာမဏေဘဝနှင့် သဒ္ဓါ၊ သင်္ဂြိုဟ် ကျမ်းစာများကို ဆက်လက် ၍ သင်ကြားရပြန်သည်။ ရှင်သာမဏေဘဝ အသက် (၁၈) နှစ် တွင် မွေးရပ်ဌာနေမှ မိဘဆရာသမား ညီအစ်ကိုမောင်နှမ

မိတ်ဆွေရောင်းရင်းများနှင့် ခဲ့ခွာပြီး ပညာသင် ထွက်ခဲ့ရာ နောက်ဆုံး ဓမ္မာစရိယဘွဲ့ ရသည်အထိ ပညာသင်ကြားခဲ့ပြီး နောက် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ အစရှိသည့် အထက်တန်း ကျမ်းစာကြီးများကို လေ့လာဆည်းပူးရပြန်သည်။

ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် စာပေကို ဝါသနာပါသည့်အလျောက် လက်လှမ်းမီရာ စာအုပ်စာတမ်းများကို မလွတ်တမ်း ဖတ်ရှု လေ့လာ ဆည်းပူးလာခဲ့ရာ စာသင်သားဘဝ ဓမ္မာစရိယ အောင်မြင် ခဲ့ပြီးသောအခါ ဗုဒ္ဓဓမ္မလောက စာစောင်၌ အခါအားလျော်စွာ ဘာသာရေးဆောင်းပါးများ၊ ကဗျာများကို ရေးသားခဲ့ဖူး သည်။ ဤနည်းဖြင့် စာပေနယ်ပယ်အတွင်းသို့ မြေစမ်း ခရမ်း ပျိုး၍ အခြေချမိသော်လည်း သတိသံဝေဂတရားများ ဖြစ်ပွား လာ၍ တောရပ်ကိုမှီကာ တရားဓမ္မဖြင့် ဘာဝနာတရားများကို ကျင့်သုံးဆောက်တည်ပြီး လက်လှမ်းမီရာ သာသနာပြုအလုပ် များကို ဆောင်ရွက်နေသဖြင့် အလွန်ဝါသနာပါသည့် စာရေး သားခြင်း အလုပ်မှာ နှစ်အတန်ကြာသည်အထိ အဆက်ပြတ် နေမိသည်။

သို့ရာတွင် အားလပ်သည့် အချိန်များ၌ စာပေကျမ်းဂန် များကို လေ့လာကြည့်ရှုမိတိုင်း စာရေးသားချင်သည့်စိတ်များ မကြာခဏ ပေါ်ပေါက်၍လာတတ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် နေ့တစ်နေ့ တွင် နှစ်အတန်ကြာအောင် ကွဲကွာနေခဲ့သော ဒါယကာတစ်ဦး သည် မိမိနေထိုင်ရာ တောရကျောင်းသို့ ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက် ရောက်ရှိလာသည်။ ထို ဒါယကာကား ပဲခူးမြို့နယ် စာပေ လုပ်သားအဖွဲ့မှ စာရေးဆရာ ဦးဝင်းမြင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ဤ ဒါယကာနှင့် တွေ့မှပင် သူလုပ်ကိုင်နေသည့် စာပေ လုပ်ငန်းများ အကြောင်းကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ သိရပေတော့သည်။ ဒါယကာသည် ကိုယ်တိုင် စာပေများကို ရေးသားနေသူနှင့် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိနေသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

“တိုင်း၍ ယက်သည့် ပက္ကလာ၊ မိုးရွာသည်နှင့် အခန့်သင့်” ဆိုသကဲ့သို့ပင် စာပေရေးသားချင်နေသော စိတ်ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ် နေခိုက်တွင် စာပေရေးသား ထုတ်ဝေနေသူက ကျောင်းသို့ ရောက်လာသဖြင့် ထိုနေ့မှ အစပြု၍ ဤ ဒါယကာ၏ တိုက်တွန်း ချက်နှင့် စိတ်ရောက်ပီ ပါ ကူညီဆောင်ရွက်ပေးမှု၊ မိမိ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ ပေါင်းစပ်လိုက်သောအခါ “မြတ်ဗုဒ္ဓ ၏ မေတ္တာတရား” အမည်ရှိသော စာအုပ်ကို ရေးဦးစွာ ရေးသားထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့သည်။

ပန်းချီအတတ်ပညာသည် လူ၏ ပုံပန်းတစ်ခု အချိုးကျကျ ဖြစ်လာစေရန် မရေးဆွဲတတ်သူအဖို့ ခက်ခဲပေသည်။ သို့ရာတွင် ရေးဆွဲနေကျပုဂ္ဂိုလ်အဖို့မှာမူ ဆေးစက်ကျရာ၌ အရုပ်ထင်မည် သာ ဖြစ်သည်။ ထို့အတူပင် စာအုပ်တစ်အုပ် ဖြစ်မြောက်ရေး တွင် ရေးစပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သော မိမိအဖို့ အခက်အခဲ များစွာနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ အထူးသဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ စာပေအကြောင်းအရာ များကို ရေးရသဖြင့် ကိုယ်ရေးချင်သလိုရေး၍ မဖြစ်။ ဗုဒ္ဓ၏ အဆိုအမိန့်များ၊ အဋ္ဌကထာ ဋီကာဆရာများ၏ အဆိုအမိန့် များ၊ မျက်မှောက်ခေတ် ပညာရှိကြီးများ၏ အဆိုအမိန့်များနှင့် ကိုက်ညီအောင် ရေးသားရသဖြင့် အခက်အခဲ များစွာနှင့်

ကြုံရသော်လည်း စာပေနှင့် သာသနာပြုစေချင်သော စိတ်တို့သည် ထိုအခက်အခဲများနှင့် ဖုံးလွှမ်းနေသော ခရီးကြမ်းကို အောင်မြင်စွာ ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည်ပင်။

ယခု “မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သစ္စာတရား” စာအုပ်ကို ရေးရပြန်လေပြီ။ မည်သည့်အခြေခံဖြင့် ရေးမည်နည်းဟု စဉ်းစားလျက် ရှိနေစဉ် တစ်နေ့၌ ယခင် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် “မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ မေတ္တာတရား” စာအုပ်ကို ဖွင့်၍ အမှတ်မထင် ဖတ်ရှုနေရာ အမှာစာရေးပေးသည့် စာရေးဆရာ ဦးဝင်းမြင့်၏ စာပို့ဒ် တစ်ခုကို သွား၍ ဖတ်မိနေသည်။ ထိုစာပို့ဒ်မှာ—

“အကယ်၍သာ လူသည် ကလေးအရွယ်ဘဝမှ စတင်၍ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာတည်းဟူသော ဗြဟ္မစိုရ်တရားများကို ကျင့်ကြံပွားများ လာခဲ့လျှင် ထိုသူ၏လက်ဖြင့် မကောင်းမှုကံများကို ပြစ်မှားနိုင်တော့မည် မဟုတ်ပေ။ ထိုသို့ မကောင်းမှုကို မပြုလုပ်သဖြင့် ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ခြင်းတည်းဟူသော မကောင်းကျိုးများလည်း ခံစားရလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် လူသည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာတည်းဟူသော ဗြဟ္မစိုရ်တရားများကို ကျင့်ကြံ အားထုတ်သင့်လှပေသည်” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

မှန်၏။

ဤသို့ဖြစ်လျှင် အဘယ်မျှ ကောင်းလိမ့်မည်နည်း။ ငယ်ရွယ်သူသည် ဤမျှ မြင့်မားသည့် အသိကို မ သိ နိုင် သေး သဖြင့်

မကောင်းမှုကံများကို ပြစ်မှားနေခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ငယ်ရွယ်သူများ တွေးနိုင် သိနိုင် မြင်နိုင်လောက်သည့် အရေးအသားများ၊ အတွေးအခေါ်များဖြင့် ရေးသားနိုင်မှုသာလျှင် မကောင်းမှုကံများ ပြစ်မှားခြင်းမှ တားဆီးနိုင်လိမ့်မည် ဟူသော အတွေးအခေါ်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ယင်း အတွေးအခေါ်များက ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် မိမိအား နှိုးဆွလိုက်သကဲ့သို့ပင် ဖြစ်တော့သည်။

ထို့ကြောင့် ဤစာအုပ်၏ ပထမပိုင်းတွင် လူငယ်တိုင်း အတွက် သိသင့်သိထိုက်သော မင်္ဂလာတရားတော်ကို ဦးစွာ ဖော်ပြရခြင်းမှာ ပရိယတ္တိအစ မင်္ဂလာသုတ်ကဟု ဆိုစကား ရှိသည်နှင့်အညီ မင်္ဂလာတရားတော်ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိစေလို၍ လူငယ်တိုင်း သိလွယ် မြင်လွယ်နိုင်မည့် စကားများဖြင့် အထူးကြိုးစား၍ ရေးသားထားသည်။ ယင်းသို့ သိမြင်မှသာ လျှင် လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် လူတိုင်း လူတိုင်းအတွက် တရားကိုသိ၍ တရားအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် မီးတစ်ဆယ့်တစ်တန် ငြိမ်းအေးရာအမှန် မြတ်နိုးဗျာန်သို့ လျင်မြန်ထုတ်ခြောက် မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြစေလိုသည်။ ဤဆန္ဒများကြောင့်-

မှန်ကန်သည့်အမြင်ကို မြင်ပါ။

မှန်ကန်သည့်အမြင်ဆိုသည်မှာ ဒုက္ခဖြစ်ပေါ်မှု အသိဉာဏ်၊ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းမှု အသိဉာဏ်၊ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာသို့သွားရာ လမ်း

ကြောင်း အသိဉာဏ်သည် မှန်ကန်သည့် အမြင်မှန်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

မှန်ကန်သောအကြံကို တွေးကြံပါ။

အတွေးအကြံ မှန်ကန်ရန်မှာ ကျွန်ုပ်တို့၏ စိတ်နှလုံးသည် ကပ်ငြိတယ်တာမှုကင်းခြင်း၊ ရန်ငြိုးထားမှု ကင်းခြင်း၊ ညှဉ်းဆဲမှု ကင်းခြင်းသည်သာလျှင် မှန်ကန်သည့် အတွေးအကြံများကို တွေးကြံနိုင်ပေမည်။

မှန်ကန်သောစကားကို ပြောပါ။

ကျွန်ုပ်တို့ပြောသောစကား မှန်ကန်ရန်မှာ အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ညီညွတ်သော စကားပင်ဖြစ်သည်။ ထိုစကားမှာ—

- (၁) အချင်းချင်း မသင့်မမြတ်ဖြစ်အောင် ရန်တိုက်ပေးသော စကားကို မပြောဆိုဘဲ ကွဲပြားသူကို ညီညွတ်အောင်၊ ညီညွတ်သူများကို ပိုမိုညီညွတ်အောင် ပြောဆိုခြင်းတစ်ပါး။
- (၂) သိမ်ဖျင်းသောစကား၊ အနက်အဓိပ္ပာယ် ကင်းမဲ့သော စကားကို မပြောဆိုဘဲ အဖြစ်အပျက်အကြောင်းအရာမှန်၊ သဘာဝမှန်ကို ပြောဆိုခြင်း တစ်ပါး။
- (၃) ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကို မပြောဆိုဘဲ သာယာပြေပြစ်၍ နှစ် လို့ ဖွယ် သော စကားချစ်ဖွယ်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်းတစ်ပါး။

(၄) မဟုတ်မမှန်သော စကားကို မပြောဆိုဘဲ ဟုတ်တိုင်း မှန်ရာကိုသာလျှင် ပြောဆိုခြင်းတစ်ပါး။ ဤလေးပါးနှင့် ညီညွတ်လျှင် မှန်ကန်သော စကားပင် ဖြစ်သည်။

မှန်ကန်သောအလုပ်ကို လုပ်ပါ။

ကျွန်ုပ်တို့၏အလုပ် မှန်ကန်ရန်မှာ တစ်ပါးသူ၏ အသက်ကို သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲခြင်း၊ အရှင်မပေးသော သူ၏ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း၊ သေရည်သေရက် သောက်စားခြင်း၊ ကာမကို ဖောက်ပြန် ကျူးလွန်ခြင်း အစရှိသည့် ဒုစရိုက်အလုပ်များကို ရှောင်ကြဉ်မှသာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏အလုပ်သည် မှန်ကန်ပေလိမ့်မည်။

မှန်ကန်သည့် အသက်မွေးမှုကို ပြုပါ။

ကျွန်ုပ်တို့၏ အသက်မွေးမှု မှန်ကန်ရန်မှာ ကောက်ကျစ် စဉ်းလဲသည့်အလုပ်၊ မိမိအကျိုးစီးပွားအတွက် တစ်ပါးသူ၏ အကျိုးစီးပွားကို ထိခိုက်နစ်နာစေမည့် အသက်မွေးမှု၊ မိမိ၏ ချမ်းသာသုခအတွက် တစ်ပါးသူ၏ ချမ်းသာသုခကို ထိပါးစေမည့် အသက်မွေးမှုမျိုးကို ရှောင်ကြဉ်မှသာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏ အသက်မွေးမှုသည် မှန်ပေလိမ့်မည်။

မှန်ကန်သည့် ကြိုးစားအားထုတ်မှုကို ပြုပါ။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ကြိုးစားအားထုတ်မှု မှန်ကန်ရန်မှာ အကုသိုလ်တရားများ မဖြစ်ပွားစေရန် ကျွန်ုပ်တို့၏စိတ်ကို ထိန်းချုပ်၍

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သစ္စာတရား

ကောင်းမှုကုသိုလ်တရားများ ပြန့်ပွားစေရေးအတွက် ကြိုးစား အားထုတ်နိုင်စေရန် မိမိတို့၏စိတ်နှလုံးကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ ထားနိုင်မှသာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏ ကြိုးစား အားထုတ်မှုသည် မှန်ကန်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

မှန်ကန်သည့်သတိကို လက်ကိုင်ထားပါ။

ကျွန်ုပ်တို့၏သတိ မှန်ကန်ရန်မှာလည်း ကိုယ် နှုတ် နှလုံး ဆိုင်ရာအလုပ်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး နိုးကြားမှု ရှိနေအောင်၊ သတိလက်မလွတ်အောင် အလေ့အကျင့် လုပ်နေမှသာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏ သတိသည် မှန်ကန်နေပေလိမ့်မည်။

မှန်ကန်သည့် သမာဓိကို လက်ကိုင်ထားပါ။

ကျွန်ုပ်တို့၏ သမာဓိ မှန်ကန်ရန်မှာ အမြဲမပြတ် အလေ့ အကျင့် ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ စိတ်နှလုံးကို မှန်ကန် သည့် အာရုံ၏ အကူအညီဖြင့် အချိန်ကြာမြင့်သည်အထိ နိုးကြား မှု ရှိနေအောင်၊ သတိလက်မလွတ်မသွားအောင် ထားနိုင်မှသာ လျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏ သမာဓိသည် မှန်ကန်နေပေလိမ့်မည်။

ထိုအမှန်တရားများ လူတိုင်း လူတိုင်း လက်ကိုင်ထားနိုင် ရေးအတွက် မှန်မြတ်သောဆန္ဒများ ဦးထိပ်ထား၍ ဤ “မြတ်ဗုဒ္ဓ ၏ သစ္စာတရား” စာအုပ်ကို ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပေသည်။

ကျေးဇူးတင်ပါသည်။

ဤ “မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သစ္စာတရား” စာအုပ်ပြုစုရာတွင် လက်ရေး မှုကို အစ အဆုံး ဖတ်ရှုစိစစ်ပေးခဲ့သော ဆရာဖြစ်သူ ဘုံကျော်

အရှင်ကေသဝါဘိဝံသ (ဓမ္မာစရိယ) (ပါဠိပါရဂူ) အရှင်မြတ်
အားလည်းကောင်း၊

ဤစာအုပ်ကို စာမူအဖြစ်မှ ပုံနှိပ်ပြီးသည်အထိ အဆင့်မီမီ၊
အဆင်းလှလှ၊ အသွေးကြွကြွ ပေါ်ထွက်နိုင်ရေးအတွက် တာဝန်
ယူ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးသော ပဲခူးမြို့မှ စာရေးဆရာ ဦးဝင်းမြင့်
အားလည်းကောင်း၊

စာအုပ်မျက်နှာဖုံးအတွက် ကိုယ်တိုင်ရေးဆွဲပေးသော ပန်းချီ
ဆရာလေး မောင်မျိုးမင်းအား လည်းကောင်း၊ ဤစာအုပ် ဖြစ်
မြောက်ရေးအတွက် အဘက်ဘက်မှ ဝိုင်းဝန်းကူညီ ဆောင်ရွက်
ပေးကြသော ကျောင်းဒါယကာကြီး ဦးလှချိုနှင့် ဓမ္မဒါန
အလှူရှင်များအားလည်းကောင်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း
ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

အရှင်ညဝါသီ အရှင်တိက္ခ
(ဓမ္မာစရိယ)

မဟာဗောဓိတောရကျောင်း၊
ကျောက်တန်းကျေးရွာ၊
ပဲခူးမြို့နယ်။

နေ့စွဲ။ ၁၉၈၆ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၉) ရက်။

၁၃၄၈ ခု၊ နတ်တော်လဆုတ် (၃) ရက်။

နိဒါန်း

အတွေးအခေါ်ပညာသည် လောက၏ နိယာမတရားများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်၍ ရရှိအပ်သော တရားများကို လူ့လောက အတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ပြဿနာရပ်များအား ဖြေရှင်းရာ တွင် အသုံးပြုရမည့် သဘောတရားရေးရာ ပညာရပ်တစ်ခုပင်ဖြစ် သည်။

လူ၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော အာရုံခံစားမှုများ အမှတ်သညာများသည် (ဗဟိဒ္ဓ) ဟု ခေါ်သော ပြင်ပလောက မှ ထင်ဟပ်မှုများကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ရာ အဆိုပါ ပြင်ပလောက၏ ပစ္စည်းတစ်ခုတစ်ရာ မရှိပါဘဲ မည် သည့် ခံစားမှုမျိုး မည်သည့်အမှတ်သညာမျိုးမှ ဖြစ်ပေါ်၍မလော နိုင်ပေ။

ကျွန်ုပ်တို့၏ (အဇ္ဈတ္တ) ခေါ် အတွင်းသန္တာန်နှင့် (ဗဟိဒ္ဓ) ခေါ် အပြင်လောကတို့၏ တုံ့ပြန် ဆက်ဆံမှုများကြောင့်သာ လျှင် အသိပညာ၏ အရင်းအမြစ်ဖြစ်သော အသိခံမှုအာရုံများ အမှတ်သညာများဖြစ်၍ လာကြရသည်။ ထို့ကြောင့် အသိပညာ ၏ အစသည် လူ၏ စိတ်အပြင်ဘက်တွင် သူ့ဘာသာသူ ကင်း လွတ်စွာ ပကတိအတိုင်း တည်ရှိနေသော လူ့အပေါ်၌ လွှမ်းမိုး

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သစ္စာတရား

နိုင်သော အာရုံခံစားမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သော အရာဝတ္ထု များသာလျှင် ဖြစ်ကြပေသည်။

လူသည် သဘာဝလောကထဲ၌ ရှိရှိသမျှကို ရှိသည့်အတိုင်း ငကတိအတိုင်း သဘာဝကို သိနိုင်သည်။ မိမိသိသမျှမှာလည်း အမှန်အတိုင်း သိမြင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ လူသား၏ အသိပညာ မှန်ကန်ကြောင်း စစ်ဆေးရန် မှတ်ကျောက်မှာ လူ့အသိပညာ သည် တကယ့်ယထာဘူတ တရားနှင့် အဝင်ခွင်ကျ ရှိရမည်။ ထို့အပြင် လူသားသိသော အသိပညာ မှန်ကန်ကြောင်းကို လူ့ဘဝက ခိုင်လုံသော အတည်ပြုချက်များ ပေးနိုင်ရမည်။

ထို့ကြောင့် အတွေးအခေါ်တည်းဟူသော ပညာမှ ရရှိအပ်သည့် အသိပညာ၏ အဆင့်အတန်းကို လူ့ဘဝ၏ မှတ်ကျောက်ပေါ်တွင် တင်၍ စစ်ဆေးကြည့်ရပေမည်။ ယင်းသို့ စစ်ဆေးရာတွင် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်လာသည့် သတောတရားများသည် လူ့လောက လူ့ဘဝအတွင်း၌ လက်တွေ့အသုံးချ၍ ရလေလေ အရေးပါ အရာရောက်လေလေပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ဤလောက၌ ရှေ့တည်းဟူသော အရာဝတ္ထုကို စစ်မစစ် သိရှိနိုင်ရန်အတွက် မှတ်ကျောက်ပေါ်တွင် တင်၍ စစ်ဆေးကြည့်လျှင် သိရှိနိုင်သကဲ့သို့ပင် အမှန်တရားဟူခေါ်သော (သစ္စာ) တရားကို လူ့ဘဝ၏ မှတ်ကျောက်ပေါ်တွင် မည်ကဲ့သို့ တင်၍ စစ်ဆေးကြမည်နည်း။ ဒုက္ခသစ္စာဟူသည် ဆင်းရဲခြင်း၏ စင်မုန်သောတရားပင် ဖြစ်သည်။

ဤ လူ့ဘဝတွင် ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်းများ တည်ရှိနေမှုကို ခိုင်ခိုင်
မာမာလက်ခံပြီးမှသာလျှင် ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ရာလမ်းကို ရှာ
ဖွေနိုင်မည်။ ဒုက္ခ၏အမှန်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်လက်ခံ
နိုင်မှသာလျှင် ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ရာလမ်းကို ရှာဖွေတွေ့ရှိနိုင်
မည် ဖြစ်သည်။

ဒုက္ခသစ္စာ။

သတ္တဝါဟုဖြစ်လာခြင်းသည် ဒုက္ခပင် ဖြစ်သည်။ အိုခြင်းသည်
ဒုက္ခဖြစ်၏။ နာခြင်းသည် ဒုက္ခဖြစ်၏။ သေခြင်းသည် ဒုက္ခဖြစ်၏။
မချစ်မနှစ်သက်သောအရာနှင့် နေရခြင်းသည် ဒုက္ခဖြစ်၏။ ချစ်ခင်
နှစ်သက်သော အရာနှင့် ကွေ့ကွင်းရခြင်းသည် ဒုက္ခ ဖြစ်၏။
အလိုရှိသည့် အရာဝတ္ထုကို မရခြင်းသည် ဒုက္ခဖြစ်၏။ အကျဉ်း
အားဖြင့် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ ဝိညာဉ်ဟူသော ဥပါဒါ
နက္ခန္ဓာ(အစု)ငါးခုသည် ဒုက္ခဖြစ်သည်။

သတ္တဝါဖြစ်လာစေရန်အတွက် ပထမဦးစွာ ပဋိသန္ဓေနေရာ
ခြင်း ဒုက္ခဟူသည်မှာ အမိဝမ်းတွင်း၌ နေရစဉ် နေထိုင်စား
သောက်မှု ဆင်းရဲခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ စွဲလမ်းတပ်မက်မှု
အလိုဆန္ဒ၏ လှည့်စားချက်ကြောင့် ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခကိုပင် သုခ
ထင်နေသည့် ဤ လူ့လောကအတွင်းသို့ ဝင်လာရခြင်းသည်
အမှန်စင်စစ် ဒုက္ခခံရန် ဝင်လာခြင်းပင် ဖြစ်၍ ပဋိသန္ဓေနေရာခြင်း
သည် ဒုက္ခအဖြစ် အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းကို ဒုက္ခဟုဆိုသည်။ အဘယ့်ကြောင့် နည်း။ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်လာသောအခါ ငယ်စဉ်ကကဲ့တို့ မသွားနိုင်၊ မလာနိုင်၊ မစားနိုင် ဖြစ်ကြရသည်။ စိတ်သွားတိုင်း ကိုယ်မပါဖြစ်ရသောအခါ စိတ်ဆင်းရဲမှုများနှင့် ကြုံတွေ့ရလေ သည်။ အသက်အရွယ်ငယ်စဉ်က အခြေအနေနှင့် တိုင်းတာသော သောအခါ အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းအတွက် စိတ်ဆင်းရဲမှုများနှင့် ကြုံတွေ့ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် အိုခြင်းကို ဒုက္ခဟု ဖွင့်ဆိုခြင်း ပင် ဖြစ်သည်။

နာခြင်းကို ဒုက္ခဟု ဆိုသည်။ လူ့ဘဝတွင် အိုမင်းရင့်ရော် လာရာမှ ရောဂါဝေဒနာ စွဲကပ်လာသောအခါ မကျန်းမမာ ဖြစ်လာသည်။ မအိပ်နိုင်၊ မစားနိုင် ဖြစ်ရခြင်း၊ ဝေဒနာ၏ နှိပ်စက်ကလုပြုမှုကို ခံစားရသောအခါ ပျို့မျှစ်နုနယ်စဉ်က ကျန်း မာသော အခြေအနေနှင့် နှိုင်းစာလျှင် မကျန်းမာခြင်း၊ ရောဂါ ဝေဒနာ၏ ဒဏ်ကို ခံစားရခြင်းအစရှိသည့် အခြေအနေများ သည် ဆင်းရဲသည်။ ထို့ကြောင့် နာခြင်းကို ဒုက္ခဟု ဖွင့်ဆိုခြင်း ပင် ဖြစ်သည်။

သေခြင်းသည် ဒုက္ခဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့် သေခြင်းကိုဒုက္ခ ဟု ဆိုသနည်း။ ယခုဘဝတွင် ခင်မင်တူယံတာ တပ်မက်စွဲလမ်း သည့် အလိုကြောင့် မသေချင်ကြပေ။ ဤ မသေချင်သေးသည့် အလိုကြောင့် သေခြင်း ကို ကြောက် ရှုံး သည်။ အက် ဆုတ် သည်၊ မုန်းတီးသည်၊ သေရမည့်အခြေအနေသို့ ရောက်ရှိလာသော အခါ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း ဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် သေခြင်းကို ဒုက္ခဟု ဖွင့်ဆိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့အတူ ဤလောကတွင် မနှစ်သက်သော သတ္တဝါ သင်္ခါရ
တို့နှင့် ပေါင်းယှဉ်ချခြင်း၊ ချစ်ခင်နှစ်သက်သော သတ္တဝါ သင်္ခါရ
တို့နှင့် ကွေ့ကွင်းရခြင်း အလိုရှိသည့် အရာဝတ္ထုကို မရခြင်း အစ
ရှိသည်များသည် စိတ်၏ဆင်းရဲမှုများ ဖြစ်၍ ဒုက္ခဟု ဖွင့်ဆိုခြင်း
ပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် မွေးဖွားရခြင်း ဒုက္ခ၊ နာမကျန်းဖြစ်ရခြင်းဒုက္ခ၊
အိုမင်းရခြင်းဒုက္ခ၊ သေရခြင်းဒုက္ခ၊ ယင်း ဒုက္ခတို့ကား မည်သူမျှ
မလွတ်ကင်းနိုင်ကြပေ။ အသက်ရှင်နေသည့် သတ္တဝါအားလုံး
ယင်းဒုက္ခများအတွင်း၌ တဝဲလည်လည် ကျင်လည်နေကြရသည်။
ယင်းဒုက္ခ ဟူသမျှမှာ သဘာဝတရား၏ ပြောင်းလဲနေသည့် သဘော
လက္ခဏာကြောင့် ဖြစ်သည့် ဒုက္ခများသာလျှင် ဖြစ်လေသည်။
အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းဟူသော သဘာဝတရား၏ ပြောင်းလဲ
နေသည့် သဘောကို မည်သူမျှ တည်မြဲနေအောင် တားနိုင်စွမ်း
မရှိပေ။ မပြောင်းလဲ မပျက်စီးအောင် တားနိုင်စွမ်း မရှိပေ။

ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာ။

ခင်မင်တုယ်တာ တပ်မက်စွဲလမ်းခြင်းကို (တဏှာ) ဟု
ခေါ်သည်။ တပ်မက်သည့်အာရုံကို အကြောင်းပြုပြီးလျှင် တဏှာ
မှာလည်း ပြင်းပြတတ်သည်။ ယင်း တဏှာသည် ကျွန်ုပ်တို့
ကြုံတွေ့ရသည့် ဒုက္ခဟူသမျှ၏ မူလအခြေခံ အကြောင်းရင်းပင်
ဖြစ်သည်။ တပ်မက်တုယ်တာမှ နက်ရှိုင်းလာသလောက်ပင်
ဒုက္ခမှာလည်း နက်ရှိုင်းပေလိမ့်မည်။ အလိုကြီး၍ မရလေလေ
စိတ်ဆင်းရဲမှု ကြီးလေလေပင် ဖြစ်သည်။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သစ္စာတရား

ဘဝတွင် ဒုက္ခတစ်ခုခု ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အခါ ယင်း ဒုက္ခ၏ သဘောအမှန်ကို နည်းလမ်းမှန်ကန်စွာ ရှုမြင်သုံးသပ်ခြင်းသည် သာလျှင် ဒုက္ခ၏နယ်အတွင်း ကိန်းအောင်းနေသည့် (တဏှာ)ကို ရှုမြင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုတဏှာကို ရှုမြင်ခြင်းသည်သာလျှင် ဒုက္ခ၏ အကြောင်းကို ရှုမြင်ခြင်းမည်သည်။ (သို့မဟုတ်) ဒုက္ခ သမုဒယသစ္စာကို ရှုမြင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယင်း သစ္စာကို ရှုမြင်ခြင်း သည်သာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏ဘဝ လွတ်မြောက် ရေး အ တွက် သွားရာလမ်းဖြစ်သော အရိယသစ္စာ လမ်းမပေါ်တွင် လှမ်း လျှောက် နိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဒုက္ခနိရောဓသစ္စာ။

ဤ သစ္စာသည် (ဒုက္ခ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း) သစ္စာဖြစ်သည်။ ဤ သစ္စာတရားသည် (တဏှာ) ရာဂကင်းခြင်း၊ ပြတ်ခြင်းဖြစ်၍ (တဏှာ) ချုပ်ငြိမ်းလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဟူသည် ဒုက္ခအပူဟူသမျှတို့၏ အ ပြီး အ ပြတ် ငြိမ်းအေးရာဖြစ်သဖြင့် အကောင်းဆုံး၊ အမှန်မြတ်ဆုံးချမ်းသာ ပင် ဖြစ်သည်။

ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနိပဋိပဒါ။

ဤ သစ္စာသည် (ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းရာသို့ သွားလမ်း) သစ္စာ ဖြစ်သည်။ ဤ အရိယသစ္စာကား အင်္ဂါရှစ်ပါး ရှိသည့် လမ်း ကြောင်းဖြစ်သော (အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂ) မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်သည်။ ဤ ရှစ်ပါးရှိသော လမ်းများမှာ—

နိဒါန်း

- ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ = (မှန်ကန်သောအမြင်)
- ၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ = (မှန်ကန်သောအကြံ)
- ၃။ သမ္မာဝါစာ = (မှန်ကန်သောစကား)
- ၄။ သမ္မာကမ္မန္တိ = (မှန်ကန်သောအလုပ်)
- ၅။ သမ္မာအာဇီဝ = (မှန်ကန်သော အသက်မွေးမှု)
- ၆။ သမ္မာဝါယာမ = (မှန်ကန်သော လုံ့လစိုက်မှု)
- ၇။ သမ္မာသတိ = (မှန်ကန်သော အောက်မေ့မှု)
- ၈။ သမ္မာသမာဓိ = (မှန်ကန်သော တည်ကြည်မှု)

ဤ လမ်းအတိုင်း ကျင့်သုံး ဆောက်တည်သွားလျှင် ဒုက္ခ နိရောဓသစ္စာသို့ ဆိုက်ရောက်၍ ဒုက္ခအပေါင်းလည်း ချုပ်ငြိမ်း လေတော့သည်။

ဤ သေးပါးသော သစ္စာဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် မသိနားမလည်ခြင်းတည်း ဟူသော အဝိဇ္ဇာ အမှောင်တိုက်ကို ဖယ်ရှားသွားလေသည်။ အတွင်း ကိလေသာ အညစ်အကြေး များအား ဖြုတ်သန့်ရှင်းသွားစေသည်။ ဘဝပေါင်းများစွာမှ တင်ရှိလာခဲ့သည် အညစ်အကြေး ဟူသမျှတို့သည် ကင်းစင် လှင့်ပျောက်သွားလေသည်။ အနာဂတ်ကို အကြောင်းပြုသည့် မည်သည့်တဏှာမှ မရှိတော့ပေ။ အသိမှား၊ အမြင်မှား၊ အမှတ် မှားခြင်း (ဝိပလ္လာသ) တည်းဟူသော မြူမှုန်မှန်သမျှသည်

ကင်းစင်လွင့်ပျောက်သွားသည်။ အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်သော သစ္စာတရားကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခဲ့လေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် မိမိတို့၏ ဘဝအတွေ့အကြုံများ အပေါ်တွင် အခြေခံလျက် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် အောက်ပါအချက်များကို သိရှိနားလည်အောင် လုပ်ကြရပေမည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ဤ ရုပ်ခန္ဓာသည် မည်သည့်အရာဖြစ်သနည်း။ နာမ်ခန္ဓာသည် မည်သည့်အရာဖြစ်သနည်း။ ယင်း နှစ်မျိုးစုပေါင်း ထားသည့် ဘဝ၏အလျဉ်သည် မည်သည့်အရာဖြစ်သနည်း။ ယင်းတို့၌ မည်သို့မည်ပုံ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲမှုများ ရှိနေသနည်း။ မသိမှုအဝိဇ္ဇာကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့၏ အတွင်းသန္တာန်၌ မည်သို့မည်ပုံ ထိုးဖဲ့ရစ်နှောင်နေသနည်း။ ယင်း အထိုးအဖဲ့များ၊ အနှောင်အဖဲ့များမှ မည်သို့ ကျော်လွှားနိုင်မည်နည်း။ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာမှု ဖြစ်သည့် ဝိမုတ္တိရသကို မည်သို့မည်ပုံ အပြည့်အဝခံစားနိုင်အောင် လုပ်ကြမည်နည်း။

ဤ မြင့်မြတ်သော လုံ့ဆော်ချက်များဖြင့် အကျိုးရှိရာ ရှိကြောင်းဖြစ်သည့် တရားများကို လေ့လာမှတ်သား ပွားများနိုင်ကြစေရန် ဤကျမ်းဦးစကားကို ရေးသားလိုက်ရပါသတည်း။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အခန်း (၁)

သုံးဆယ် ရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာတရား

ဤမင်္ဂလာတရားတော်ကို မြတ်စွာဘုရား မဟောကြားမီက မင်္ဂလာနှင့် ပတ်သက်သည့် ပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်လျက် ရှိသည်။ အချို့က မျက်စိဖြင့် မြင်ရသော နှစ်သက်ဖွယ် အဆင်း အာရုံများကို မင်္ဂလာဟုဆို၏။ အချို့ကမူ နားဖြင့်ကြား ရသော နှစ်သက်ဖွယ် အသံအာရုံများကို မင်္ဂလာဟုဆို၍ အချို့ကမူ နှာခေါင်း လျှာ ကိုယ် တို့ဖြင့် တွေ့ရသော နှစ်သက်ဖွယ် အနံ့ အရသာ အတွေ့ များကို မင်္ဂလာဟုဆိုကြ ပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အယူအဆများကွဲလွဲ နေကြရာမှ တစ်ဦး၏ အယူအဆကို တစ်ဦးက လက်မခံနိုင် သောအခါ ထိုမင်္ဂလာပြဿနာမှာ လူတို့၌သာလျှင်မက၊ နတ် ဗြဟ္မာများသို့ပင် ကူးစက်၍ ဂယက်ရိုက်သွားပေသည်။ ဤ ပြဿနာသည် တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ကြာမျှ မပြေမလည်ဖြစ်ခဲ့ကြ လေသည်။

ထိုသို့ဖြင့် တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်ကျော်လာသောအခါ နတ်များ က သိကြားမင်းထံသို့ ထိုမင်္ဂလာပြဿနာကိုတင်၍ အဖြေပေးရန် တောင်းပန်ခဲ့ကြရာ သိကြားမင်းလည်း မြတ်စွာဘုရားထံသို့

လျှောက်ထားရန် နတ်သားတစ်ဦးအား တာဝန်ပေးအပ်ပြီး မိမိနှင့်တကွ နတ်အများပါ မင်္ဂလာတရားနာကြားရန် မြတ်ဘုရားထံသို့ ရောက်လာကြလေသည်။ ထိုတာဝန်ပေးအပ်သော နတ်သား၏ လျှောက်ထားချက်အရ ဤသုံးဆယ့်ရှစ်ဖြာမင်္ဂလာတရားတော်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

(၁) အသေဝနာ စ ဗာလာနံ၊ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ။
ပူဇာ စ ပူဇနေယျာနံ၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၁။ သူမိုက်တို့ကို မမှီဝဲဆည်းကပ်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၂။ ပညာရှိသောသူတို့ကို မှီဝဲဆည်းကပ်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၃။ ပူဇော်ထိုက်သော သူတို့ကို ပူဇော်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

(၂) ပတိရူပ ဒေသဝါသော စ၊ ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ။
အတ္တသမ္မာပဏ္ဍိတိ စ၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၄။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌ နေရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၅။ ရှေးရှေး ဘဝ၌ ပြုအပ်သော ကောင်းမှုရှိသော သူ၏အဖြစ်သည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၆။ မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ရခြင်းသည်
မင်္ဂလာတစ်ပါး။

(၃) ဗာဟုဿစူဉ္စ သိပ္ပဉ္စ၊ ဝိနယော စ သုသိက္ခိတော။
သုဘာသိတာ စ ယာ ဝါစာ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။

၇။ အကြားအမြင် များသောသူ၏ အဖြစ်သည်
မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၈။ အပြစ်မရှိသော အတတ်ကိုတတ်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာ
တစ်ပါး။

၉။ ကောင်းစွာ သင်အပ်သော ဝိနည်းတရားသည်
မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၁၀။ ကောင်းစွာဆိုအပ်သော စကားသည် မင်္ဂလာ
တစ်ပါး။

(၄) မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာနံ၊ ပုတ္တ ဒါရဿ သင်္ဂဟော။
အနာကုလာ စ ကမ္မန္တာ၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၁၁။ အမိအဘတို့ကို လုပ်ကျွေး မွေးမြူရခြင်းသည်
မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၁၂။ သားမယားတို့အား သင်္ဂြိုဟ် ထောက်ပံ့ရခြင်းသည်
မင်္ဂလာတစ်ပါး။

မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သစ္စာတရား

၁၃။ အနှောင့်အယှက်မရှိသော အမှုကို ပြုရခြင်းသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

(၅) ဒါနုဉ္စ ဓမ္မစရိယာ စ၊ ဉာတကာနုဉ္စ သင်္ဂဟော။
အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနိ၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။

၁၄။ အလှူပေးရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၁၅။ တရားတော်နှင့်အညီ ကျင့်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

၁၆။ အဆွေအမျိုးတို့အား သင်္ဂြိုဟ်ထောက်ပံ့ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၁၇။ အပြစ်မရှိသောအမှုပြုရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

(၅) အာရတီ ဝိရတီ ပါပါ၊ မဇ္ဇပါနာ စ သံယမော။
အပ္ပမာဒေါ စ ဓမ္မသု၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၁၈။ မကောင်းမှုမှ ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၁၉။ မကောင်းမှုကို အထူးသဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ရခြင်း သည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၂၀။ သေအရက်ကို သောက်ခြင်း မှ ကောင်း စွာ ရှောင်ကြဉ်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၂၁။ ကုသိုလ်တရားတို့၌ မ မေ့ မ လျော့ ရခြင်း သည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

(၇) ဂါရဝေါ စ နိဝါတော စ၊ သန္တုဋ္ဌိ စ ကတညုတော။
ကာလေန ဓမ္မဿဝနံ၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၂၂။ ရှိသေအပ်သောသူတို့ကို ရှိသေရခြင်းသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

၂၃။ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၂၄။ ရောင့်ရဲလွယ်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၂၅။ သူ့ ကျေးဇူးကို သိရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၂၆။ လျှောက်ပတ်သောအခါ၌ တရားတော်ကိုနာကြား ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

(၈) ခန္တီ စ သောဝစသတော၊ သမဏာနဉ္စ ဒဿနံ။
ကာလေန ဓမ္မသာကစ္ဆော၊ ဧတံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။

၂၇။ သည်းခံရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၂၈။ သူတော်ကောင်းတို့ ဆုံးမရာ လိုက်နာလွယ်ရခြင်း သည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၂၉။ ရဟန်းတို့အား ဖူး မြင် ရခြင်း သည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

၃၀။ လျှောက်ပတ်သော အခါ၌ တရားစကားကို ဆွေးနွေးမေးမြန်းရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

(၉) တပေါ် စ ဗြဟ္မစရိယဉာ၊ အရိယသစ္စာနု ဒဿနံ။
နိဗ္ဗာန သစ္စိ ကိရိယာ စ၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၃၁။ ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၃၂။ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၃၃။ အရိယသစ္စာတရားကို သိမြင်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၃၄။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

(၁၀) ဖုဠဿ လောကဓမ္မဟိ၊ စိတ္တံ ယဿ န ကမ္မဟိ။
အသောကံ ဝိရဇံ ခေမံ၊ ဧတံ မင်္ဂလ မုတ္တမံ။

၃၅။ လောကဓံတရား ရှစ်ပါးတို့နှင့် တွေ့ကြုံငြားသော်လည်း ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စိတ်သည် တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၃၆။ စိုးရိမ်ခြင်း မရှိခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၃၇။ ရမ္မက်ဟူသော မြူကင်းခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

၃၈။ ဘေးမရှိခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော သုံးဆယ်ရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာတရား များသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးများအတွင်းဝယ် အဆင့် အတန်းမရွေး အခါကာလမရွေး သင့်တင့်လျောက်ပတ်နေခြင်းကြောင့် ပေါ်လွင် ထင်ရှားလာခဲ့သည်မှာ မှန်၏။ ဤအဆုံးအမကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် လူမိုက်နှင့် မဆည်းကပ်မပေါင်းသင်းဘဲ ပညာရှိနှင့်သာလျှင် ဆည်းကပ်လိုကြသည်။ မည်သူသည် လူမိုက်နှင့် ပေါင်းချင်ပါမည်နည်း။ လူမိုက်ကို ပေါင်းခြင်းကြောင့် အကျိုးယုတ်မည်ကိုလည်း သိသည်။ သို့ရာတွင် လူမိုက်နှင့် ပေါင်းနေကြရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လူမိုက်ကို လူမိုက်မှန်း မသိ၍ ဖြစ်သည်။

အခါတစ်ပါး တောတွင်း၌နေသော ကြက်တူရွေးတစ်ကောင်သည် မုဆိုး၏ညွတ်ကွင်း၌ မိလေ၏။ မုဆိုးသည် အဆိုပါ ကြက်တူရွေးအား မသတ်ဖြတ်ဘဲ တစ်ဆင့်ရောင်းလိုက်လေရာ သူတော်ကောင်းတစ်ဦး၏ လက်သို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကြက်တူရွေးလေးအား နေ့စဉ် အစားအစာကောင်းများကို ကျွေးမွေး၍ စကားသင်ကြားလေရာ အဆိုပါ ကြက်တူရွေးကလေးသည် စကားတစ်ခုနီးကို ကောင်းမွန်ပီသစွာ ပြောဆိုနိုင်လေသည်။ ထိုစကားမှာ “ကြက်တူရွေးလေးသတိထား၊ ညွတ်ကွင်း နင်းမိလိမ့်မယ်” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

အချိန်အတန်ကြာသော် နေ့တစ်နေ့၌ ကြက်တူရွေး၏အမွေးအတောင်များကို မေ့လျော့ပြီး မဖြတ်မိသဖြင့် ကြက်တူရွေးလေးသည် တောတွင်းသို့ပြန်သွားပြီးလျှင် မိမိအစာကို မိမိကိုယ်

တိုင် ရှာဖွေစားသောက်လေတော့သည်။ ထိုသို့ အစာရှာဖွေ စားသောက်ရင်း တစ်နေ့၌ မုဆိုးတစ်ဦး၏ ညွတ်ကွင်းတွင် မိနေပြန်သည်။ ထိုအခါ ကြက်တူရွေးကလေးသည် သူ တတ်သောစကား တစ်ခွန်းကိုသာလျှင် တွင်တွင်ပြောနေလေတော့သည်။ “ကြက်တူရွေးကလေး သတိထား ၊ ညွတ်ကွင်း နင်းမိလိမ့်မယ်” အစရှိသဖြင့် ပြောဆိုနေငြားလည်း သူ၏ ခြေထောက်တွင် ညွတ်ကွင်းမိနေသည်ကိုကား သူမသိရှာပေ။

ထိုနည်းတူစွာပင် ကျွန်ုပ်တို့သည် လူမိုက်ကို မပေါင်းသင်း လိုပါဟု နှုတ်မှ ပြောဆိုနေငြားလည်း လူမိုက်နှင့်အတူတကွ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံနေရသည်ကိုမူ မသိကြပေ။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာတွင် ပရိယတ္တိအစ မင်္ဂလာသုတ်က ဟု အဆိုရှိသည်နှင့်အညီ ဤသုံးဆယ့်ရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာတရားတော်ကို လှူငယ်လှူရွယ်တိုင်း နားလည်လှယ်သော အသုံးအနှုန်းများဖြင့် ကြိုးစား၍ ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပေသည်။

- ၁။ သူမိုက်ကို မမှီဝဲ မဆည်းကပ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။
- သူမိုက်ဟူသည် အဘယ်သူနည်း။
- သူမိုက်ကို မည်သည့်အမှတ်သင်္ကေတများနှင့် ကြည့်၍ သိရှိနိုင်မည်နည်း။

ရှေးအခါက သူမိုက်အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းခံရသူများမှာ စဉ်းစားဆင်ခြင်ဉာဏ် မရှိသောသူများကို သူမိုက်အဖြစ် သတ်မှတ်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုသူများကား “မုန့်ဆန်းစားနှင့်၊ မေး

မှားမျိုးနွယ်၊ ရေဆယ် ဝံကျ၊ မီးယူ သစ်ခတ်၊ ပုန်းစလုတ်နှင့်၊ ပဲပြုတ် ဆေးပေါင်း၊ သမင်ရောင်း” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ဤဆယ်ဦး သောသူများကဲ့သို့ ပြုကျင့်သူများသည် သူမိုက်များ င်ဖြစ်တော့ သည်။

(၁) မုန့်ဆန်းစား ဆိုသည်မှာ ရှေးအခါက လူတစ် ယောက်သည် မုန့်ဆန်းစားနေရာ ယောက္ခမက မေးသော် ပါး စပ်တွင် မုန့်ဆန်းအပြည့်ငုံလျက် ယောက္ခမကို ရှက်သဖြင့် ပါး ရောင်နေသည်ဟု ပြောလိုက်သည်။ ထိုအခါ ယောက္ခမက ပါး ရောင်နေသည်ကို စူးနှင့်ထိုးမှသာပေါက်မည်ဆိုသော် အထိုးခံ၍ စူးထိုးမှပင် ထိုးသောအပေါက်မှ မုန့်ဆန်းများထွက်ကျလာ၍ ယောက္ခမ သိရှိသွားလေသည်။

(၂) မေးမှားမျိုးနွယ် ဆိုသည်မှာ မိန်းမနှစ်ယောက် လျှောက်သွားသည်ကို လူတစ်ယောက်က ရှင်မတို့နှစ်ဦး မည်သို့ တော်စပ်ကြသနည်းဟုမေးသော် မိန်းမကြီးက ကျွန်မတို့ဦးရီးကို ဤသူငယ်မဦးရီးက ဦးရီးတော်ကြောင်း ပြောသဖြင့် ထိုသူက ဒီလိုဆို ညီအစ်မပဲဟု ဆိုလေသည်။ (အမှန်ကား သားအမိ)

(၃) ရေဆယ် ဆိုသည်မှာ ရေနှစ်နေသူအား အဝေးမှ ကြီး၊ ဝါး စသည်တို့ဖြင့် ပစ်၍ဆယ်ယူခြင်းမပြုဘဲ ရေနှစ်နေသူ ထံသို့ ရေကူးသွားပြီး ဆယ်ယူသောအခါ ရေနှစ်သူက ကြောက် အားလန့်အားနှင့် ဆယ်သူကို ဖက်ထားလိုက်သဖြင့် ဆယ်သူပါ ရေနှစ်၍ သေဆုံးရလေသည်။

(၄) ဝံကူ ဆိုသည်မှာ လူတစ်ဦးကို ဝံက ကိုက်နေရာနောက် မှနေ၍ မကူညီဘဲ ရှေ့မှဝင်၍ ကူညီခံသောကြောင့် ကူညီသူကို ပါ ဝံအကိုက် ခံရ၍ သေဆုံးရလေသည်။

(၅) မီးယူ ဆိုသည်မှာ မိမိအိမ်တွင် မီးမွှေးရန်အတွက် အခြားအိမ်မှမီးကို သွားယူခိုင်းလိုက်ရာ မီးယူသောသူမှာ ပုဆိုး အတွင်းဝယ် မီးကိုထည့်၍ ယူခဲ့သောကြောင့် မီးလောင်၍ သေရလေသည်။

(၆) သစ်ခုတ် ဆိုသည်မှာ လူတစ်ယောက်သည် သစ်ပင် တစ်ပင်ကိုခုတ်နေရာ သစ်ပင်လဲသွားသည့်အချိန်တွင် ထိုသစ်ပင် အား တစ်ယောက်သောသူက ခေါင်းနှင့်ဝင်၍ ခံလိုက်သော ကြောင့် သစ်ပင်ပိ၍ သေရလေသည်။

(၇) ပုန်းစလုတ် ပုန်းစလုတ်ကစားခြင်းမှာ တစ်ဦးတစ် ယောက်၏ မျက်စိကိုပိတ်စည်း၍ ကျန်သူများကိုမိအောင် အ ဝတ်ထုပ်နှင့်ရိုက်စေသော ကစားနည်းတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ (ဘုတ် တလုတ်) ဟုလည်း ခေါ်သည်။ မြက်များ ရှင်းလင်းရာတွင် မပုန်းဘဲ မြက်များပေါ်သည့်နေရာတွင် ပုန်းမိသောကြောင့် မြက်တောတွင် ခိုအောင်းနေသည့် မြေကိုက်ခံရသဖြင့် သေဆုံးရ လေသည်။

(၈) ပဲပြုတ် ဆိုသည်မှာ ခြောက်သွေ့နေသောပဲကိုပြုတ်၍ တောင်းနှင့်ထမ်းပိုးရာ အတန်ကြာသော် လေးလာသည်ဟုအထင် ရှိသဖြင့် ထိုပဲများကို ပေါ့သွားစေရန် ပြုတ်၍ထမ်းပိုးသွားမည်

ဗဟု စိတ်ကူးရသဖြင့် ပြုတ်၍ထမ်းပိုးသောအခါ ပို၍လေးလာသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

(၉) ဆေးပေါင်း ဆိုသည်မှာ ပျားရည်တစ်လက်ဖက်နှင့် ရှားစောင်း ဆေးတစ်စက်ပေါင်းရမည်ကို ရှားစောင်းဆေးတစ်လက်ဖက်နှင့် ပျားရည်တစ်စက်ပေါင်း၍ လူနာကိုတိုက်သဖြင့် သေရလေသည်။

(၁၀) သမင်ရောင်း ဆိုသည်မှာ မုဆိုးတစ်ယောက်သည် သမင်ကြီးတစ်ကောင် သမင်ငယ်တစ်ကောင်ကို ရောင်းမည်ဆိုသော် လူတစ်ယောက်က တန်ဖိုးကိုမေးသည်။ ထိုအခါ သမင်ကြီး နှစ်ကျပ် သမင်ငယ်တစ်ကျပ်ဟု ပြော၏။ အငယ်ကို တစ်ကျပ်ပေး၍ ဝယ်ပြီးမှ တဖန် အကြီးကို ဝယ်သော် နှစ်ကျပ်ဟု ဆိုလျှင် အခုနုတစ်ကျပ်ပေးပြီးပြီ။ ယခု သမင်ငယ်ကို တစ်ကျပ်နှင့် ထား၍ သမင်ကြီးကို ရောင်းပါဟု ပြောပြီး ဝယ်သွားလေသည်။ (ငွေစာတစ်ကျပ်နှင့် သမင်ကြီးကို ဝယ်ယူသွားခြင်း ဖြစ်သည်။)

အထက်တွင်ဖော်ပြသည့် သူမိုက်ဆယ်ဦး၏ လုပ်ရပ်များကို ကြည့်လျှင် စဉ်းစားဆင်ခြင်ဉာဏ်မရှိသူများအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အပြုအမူလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ချက်များကို ကြည့်မှသာလျှင် သူမိုက်သူကောင်းအစရှိသည်ဖြင့် ခွဲခြားသိရှိနိုင်သည်။

သူမိုက်ဆိုသည်မှာ အမှားနှင့်အမှန်ကို ခွဲခြား၍ မသိနိုင်သူအား သူမိုက်အဖြစ် ရှေးအခါက သတ်မှတ်ခဲ့ကြပြီး လူဆိုး ဆို

သည်မှာ တစ်ပါးသူ၏ပစ္စည်းကို လုယူခြင်း ခိုးယူခြင်း ပြုသူများ အား လူဆိုးအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုလူဆိုးများသည် အများနှင့်အမှန်ကို ခွဲခြား၍ မသိသူများပင် ဖြစ်၍ နောင်သောအခါ လူဆိုးနှင့် လူမိုက်များသည် အများနှင့်အမှန်ကို ခွဲခြား၍ မသိသူများဖြစ်၍ လူမိုက်အဖြစ်နှင့်ပင် သတ်မှတ်ကြလေသည်။

ထို့ကြောင့် သူမိုက်အဖြစ်သတ်မှတ်နိုင်ရန်မှာ အများနှင့်အမှန်ကို ပိုင်းခြား၍ မသိမြင်သူသည် သူမိုက်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မိမိအကျိုးကြောင့် တစ်ပါးသူ၏အကျိုးကို ထိခိုက်နစ်နာ ပျက်ပြားစေသောအမှုကို ကြံစည်ပြောဆိုလုပ်ကိုင်သူမှာလည်း လူမိုက်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤလူဆိုး သူမိုက်အဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သော အမှတ်အသားရှိသူများနှင့် မပေါင်းသင်းခြင်း၊ မချဉ်းကပ်ခြင်း ဝေးစွာရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

ဤတွင် ဓားပြ၊ သူခိုး အစရှိသည့် လူမျိုးများသည် မိမိ၏ အကျိုးကြောင့် တစ်ပါးသောသူ၏အကျိုးကို ထိခိုက်နစ်နာအောင် ပြုသူများဖြစ်ကြသည်။ ဓားပြ၊ သူခိုးမဟုတ်သော်လည်း မိမိ၏အကျိုးကြောင့် အများ၏အကျိုးကို ထိခိုက်နစ်နာပျက်ပြားအောင် ပြုသူများမှာလည်း သူမိုက်များပင်ဖြစ်လေတော့သည်။

ထို့ကြောင့် အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်၊ ဗာလဝဂ်၊ လက္ခဏသုတ် စိန့်သုတ်နှင့် သဗျာပဇ္ဈ သုတ်များတွင် သူမိုက်နှင့်ပတ်သက်၍

မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်သား သာဝကများအား ဤသို့ ဟောကြားထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

“ရဟန်းတို့၊ သူမိုက်သည် မိမိပြုအပ်သော ကံလျှင် မှတ်ကြောင်း ‘လက္ခဏာ’ ရှိ၏။ ပညာရှိသည်လည်း မိမိပြုအပ်သော ကံလျှင် မှတ်ကြောင်း ‘လက္ခဏာ’ ရှိ၏။ ပညာမည်သည် သတ္တဝါတို့၏ အပြုအမူအားလျော်စွာ ထင်ရှား၏။ ရဟန်းတို့၊ တရားသုံးမျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံသူကို သူမိုက်ဟုသိအပ်၏။ အဘယ်သုံးမျိုးတို့နည်းဟူမူ ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သော မကောင်းသော အကျင့် ‘ကာယသုစရိုက်’ လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော မကောင်းသောအကျင့် ‘ဝစီဒုစရိုက်’ လည်းကောင်း၊ စိတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော မကောင်းသော အကျင့် ‘မနောဒုစရိုက်’ လည်းကောင်းတို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤတရားသုံး မျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံသူကို သူမိုက်ဟု သိအပ်၏။

“ရဟန်းတို့၊ သူမိုက်၏ သူမိုက်ဟု မှတ်ကြောင်း ‘လက္ခဏာ’ သူမိုက်ဟုသိကြောင်း အမှတ် ‘နိမိတ်’၊ သူမိုက်ဟုထင်ရှားကြောင်း အပြုအမူ ‘အပဒါန်’ တို့သည် ဤ သုံးမျိုးတို့တည်း။ အဘယ်သုံးမျိုးတို့နည်းဟူမူ ရဟန်းတို့ ဤလောက၌ သူမိုက်သည် မကောင်းသော အကြံကိုလည်း ကြံလေ့ ရှိ၏။ မကောင်းသော စကားကိုလည်း ပြောလေ့ ရှိ၏။ မကောင်းသောအမှုကိုလည်း ပြုလေ့ ရှိ၏။ ရဟန်းတို့ သူမိုက်သည် မကောင်းသောအကြံကိုလည်း အကယ်၍ ကြံလေ့ မရှိငြားအံ့၊ မကောင်းသောစကား

ကိုလည်း အကယ်၍ ပြောဆိုလေ့ မရှိငြားအံ့၊ မကောင်းသော အမှုကိုလည်း အကယ်၍ ပြုမူလေ့ မရှိငြားအံ့၊ ထိုသူကို “ဤ သူကား သူမိုက်၊ သူယုတ်တည်း” ဟု ပညာရှိတို့သည် အဘယ်မှာ သိကုန်ရာအံ့နည်း။ ရဟန်းတို့၊ အကြင်ကြောင့် သူမိုက်သည် မကောင်းသောအကြံကိုလည်း ကြံလေ့ ရှိ၏၊ မကောင်းသော စကားကိုလည်း ပြောဆိုလေ့ ရှိ၏။ မကောင်းသောအမှုကိုလည်း ပြုလေ့ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုသူမိုက်ကို “ဤသူကား သူမိုက်၊ သူယုတ်တည်း” ဟု ပညာရှိတို့သည် သိကြရကုန်၏၊ ရဟန်းတို့ ဤတရားသုံးမျိုးတို့သည် သူမိုက်၏ သူမိုက် ဟု မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ’၊ သူမိုက်ဟုသိကြောင်း အမှတ် ‘နိမိတ်’၊ သူမိုက်ဟု ‘ထင်ရှားကြောင်း အပြုအမူ ‘အပဒါန်’ တို့ပေတည်း။

“ရဟန်းတို့၊ တရားသုံးမျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံသောသူကို သူမိုက်ဟု သိအပ်၏။ အဘယ်သုံးမျိုးတို့နည်းဟူမူ ဆင်းရဲခြင်းရှိသော ကာယကံ၊ ဆင်းရဲခြင်းရှိသော ဝစီကံ၊ ဆင်းရဲခြင်းရှိသော မနောကံ တို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤတရားသုံးမျိုးနှင့် ပြည့်စုံသော သူကို ပညာရှိဟု သိအပ်၏။ အဘယ်သုံးမျိုးတို့နည်းဟူမူ ဆင်းရဲခြင်း မရှိသော ကာယကံ၊ ဆင်းရဲခြင်းမရှိသော ဝစီကံ၊ ဆင်းရဲခြင်းမရှိသော မနောကံတို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ “သူမိုက်ဟုသိကြောင်းတရား သုံးမျိုးတို့ကို ရှောင်ကြဉ်၍ ပညာရှိဟု သိကြောင်းတရား သုံးမျိုး တို့ကို ဆောက်တည်၍ ကျင့်ကုန်အံ့” ၊ ရဟန်းတို့ ဤသို့သာလျှင် သင့်တို့ ကျင့်ရမည်ဟု မိန့်တော်မူ၏။”

ထို့ကြောင့် အကျင့်အပေါ်တွင် မှုတည်၍ မကောင်းသော အကြံ၊ မကောင်းသောစကား၊ မကောင်းသောအမှုတို့ကို ပြုသူ နှင့် ကောင်းသောအကြံ၊ ကောင်းသောစကား၊ ကောင်းသော အမှုကို ပြုသူနှစ်မျိုးအား ခွဲခြား၍သိနိုင်၊ ပြုကျင့်နိုင်မှသာလျှင် သူမိတ်ကို မမှီဝဲမချဉ်းကပ်ခြင်းတည်းဟူသော မင်္ဂလာကို ရရှိခံစား နိုင်ပေသည်။

ဤနေရာတွင် အကြိုက်နှင့် အကောင်းကိုလည်း ကြိုတင်၍ သိထားရန် လိုအပ်ပြန်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လူတို့၏ အကြိုက်နှင့် အကောင်းကို သတ်မှတ်ရန်မှာ မလွယ်ကူသည့် အတွက်ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ဥပမာ- တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ၏ အကြိုက်နှင့် ကြံစည် ပြောဆိုလုပ်ကိုင်ခြင်းကို ကောင်းသည်ဟု သတ်မှတ်သောအခါ ထိုအကောင်းကိုပင် အခြား တစ်ယောက်သောသူက မကြိုက် မနှစ်သက်သဖြင့် မကောင်းအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်သောကြောင့် အကြိုက်ကိုအရင်းခံ၍ အကောင်းအဆိုး ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန်မှာ လွယ်ကူစွာစဉ်းစားနိုင်သလောက် လက်ခံဆုံးဖြတ်ရန် ခက်ခဲလှ ပေသည်။

အမှန်မှာ မိမိ၌လည်း အကျိုးရှိ၍ အများလည်း အကျိုးရှိ သော ကိုယ် နှုတ် နှလုံး သုံးပါးလုံးနှင့် ပြုလုပ်သော အလုပ် သည် သူတော်ကောင်းတို့၏အလုပ်ဖြစ်၍ မိမိအကျိုးနှင့် ချမ်းသာ သုခကြောင့် တစ်ပါးသူ၏အကျိုးနှင့် ချမ်းသာသုခကို ထိခိုက်

နှစ်နာပျက်ပြားအောင် ပြုလုပ်သော အလုပ်သာလျှင် လူမိုက် တို့၏ လက္ခဏာပင် ဖြစ်လေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် နေရာ ဒေသတစ်ခုတွင် ပြုမူလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သော အလုပ်တစ်ခုကို အထက်ပါနည်းအတိုင်း ခွဲခြား၍ ကြည့်ရှုနိုင်လျှင် သင်သည် လူဆိုးသမိုက်တို့နှင့် ဝေးရှောင်ကြဉ်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤ အမှတ်အသားရှိသည့် လူဆိုးသမိုက်တို့သည် ဤဘဝ တွင်လည်း မင်း၏အပြစ်ဒဏ်ကို ခံရတတ်ခြင်း၊ ဘေးရန်များခြင်း၊ ဂုဏ်သရေမဲ့ခြင်း၊ လူအများ၏ ချဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်းကို ခံရခြင်း အစရှိသည့် မကောင်းကျိုးများကိုသာလျှင် ရတတ်ပေသည်။ နောင်တမလွန်ဘဝတွင်လည်း သူမိုက်တို့၏ သွားရာလမ်းသည် အပါယ်ငရဲသို့သာလျှင် ရောက်ရှိရလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ သူများအား အကျိုးမဲ့နှစ်မျိုးကို ရသူအဖြစ် အနက်ဖွင့်ဆိုကြ လေသည်။

၂။ ပညာရှိသောသူကို မှီ ဝဲ ဆည်း ကပ် ခြင်း သည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

ပညာရှိဟူသည် အဘယ်နည်း။

ပညာရှိအဖြစ် သတ်မှတ်နိုင်ရန်မှာလည်း ထို့အတူပင်။ လူ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ ကြံစည် ပြောဆို လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက် ချက်များကို ကြည့်မှသာလျှင် သိရှိနိုင်ပေသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပညာရှိဟူသည် လောက၌ အများ နှင့် အမှန်ကို ဝေဖန်ပိုင်းခြား သိမြင်တတ်သူသည်သာလျှင်

ပညာရှိမည်ပေသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် ဤလောက၌ အမှားနှင့် အမှန်ကို မည်သို့မည် ပိုင်းခြားဝေဖန်၍ သိမြင်နိုင်သနည်း။

စာပေကျမ်းဂန်နှင့်တကွ သိပ္ပံ ဝိဇ္ဇာ အတတ်ပညာများကို သင်ကြားရခြင်း၏ အနှစ်သာရမှာ လောက၌ အမှားနှင့် အမှန်ကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားသိမြင်နိုင်ရေးအတွက် သင်ကြားနေရခြင်း ဖြစ်ရာ ဤပညာများကို သင်ကြားတတ်မြောက်ခြင်း မရှိပါဘဲ မည်သို့မည် အမှားနှင့်အမှန်ကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်မည်နည်း။

ထို့ကြောင့် ဤလောက၌ အမှားနှင့်အမှန်ကို ပိုင်းခြား သိမြင်နိုင်ရေးမှာ လူတိုင်းအတွက် အလွန် အရေးကြီးသော ပညာရပ်တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ပိုင်းခြား၍ သိမြင်နိုင်သူနှင့် ပေါင်းနိုင်မှသာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ပညာရှိကို မှီခိုသည်းကပ် နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်လျှင် လောက၌ အမှားနှင့် အမှန်သည် အဘယ်အခြေခံအကြောင်းတရားများ၌ တည်ရှိနေကြသနည်း။

လောကသစ္စာဟုခေါ်သော လောက၏ အမှန်တရားများ သည် ရှေ့လျားပြောင်းလဲနေကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခေတ်တစ်ခေတ်တွင် လူတိုင်းက မှန်ပါသည်၊ ကောင်းပါသည်၊ မှန်မြတ်ပါသည်ဟု လက်ခံခဲ့သောအရာများ၊ အကျင့်အကြံ များသည် နောင်တစ်ခေတ် လူများ၏အမြင်တွင် မှားယွင်းသည်၊ ယုတ်ညံ့သည်၊ အပြစ်ရှိသည်ဟု မြင်နိုင်သကဲ့သို့ပင် ခေတ် တစ်ခေတ်က မှားယွင်းသည်၊ ယုတ်ညံ့သည်၊ အပြစ်ရှိသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆခဲ့သည်များမှာ နောင်တစ်ခေတ် လူများ၏အမြင် တွင် မှန်ကန်သည်၊ ကောင်းသည်၊ မှန်မြတ်သည်ဟု လက်ခံ ယုံကြည်တတ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် လွန်ခဲ့သော ၁၅ ရာစုနှစ်အတွင်းမှ အဖြစ်အပျက် တစ်ခုကို ဥပမာထား၍ တင်ပြဦးမည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် ၁၃၃၈ ခုမှ ၁၄၅၄ ခုနှစ် ကာလများ၌ အင်္ဂလိပ်နှင့် အနှစ်တစ်ရာ စစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွားနေသဖြင့် ပြင်သစ်ဘက်နိုင်ငံလုံးလို့လို့ပင် အင်္ဂလိပ်တို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်နေပြီး အော်လီယန်း မြို့ကြီးမှာလည်း အင်္ဂလိပ်တို့၏လက်အောက်သို့ ကျရောက်လှဆဲဆဲ အခြေအနေတွင် ရှိနေသည်။

ထိုအချိန်တွင် အသက် (၁၇)နှစ် အရွယ်မျှသာရှိသေးသော (ဂျွန်းအော့အတ်) သို့သူ အမျိုးသမီးငယ်သည် ပြင်သစ်နိုင်ငံ၏ ဘုရင် သတ္တမ ချားလ် ထံသို့ သွားရောက်၍ ပြစ်သစ်တပ်ကို မိမိဦးစီးပြီး ရန်သူများအား ခုခံတန်းလွန်ရန် ၎င်းအား တာဝန်ပေးအပ်ပါမည့်အကြောင်း လျှောက်ထားလေသည်။ ဘုရင်၏ ခွင့်ပြုချက် ရရှိသောအခါ အင်္ဂလိပ်တို့ကို စွမ်းစွမ်းတမံ တန်းလွန်တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် ဂျွန်း၏တပ်ကြီးသည် တိုက်ပွဲတစ်ခုပြီးတစ်ခု အောင်မြင်နေစဉ် တစ်နေ့တွင် ကွန်ပြွန် မြို့အား ငိုင်းရံထားသော ရန်သူများကို တိုက်ခိုက်စဉ် စစ်ရေးနိမ့်သဖြင့် ဂျွန်းမှာ အဖမ်းခံခဲ့ရလေသည်။

၁၄၃၁ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့၏ အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်းကို ခံရသဖြင့် သူမအား မီးရှို့သတ်ဖြတ်ခြင်းကို ခံရလေသည်။

ဂျွန်း အနိစ္စရောက်ပြီးနောက် နှစ်ငါးရာခန့်ကြာသောအခါ ဂျွန်း၌ အပြစ်မရှိဟု နောက်ခေတ်လူများက ပြန်လည်ဆုံးဖြတ်ကြပြီးလျှင် ဂျွန်းအား ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းသူတော်စင်များ၏ စာရင်း

တွင် သွတ်သွင်း၍ စိန်ဂျွန်းအဖြစ် ယနေ့တိုင် တည်ထားကိုးကွယ်
ကြသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူမှုရေးဘဝကို ထိန်းကိုင်
နေသော နိယာမဥပဒေတို့သည် မမြဲကြပေ။ အစဉ်သဖြင့်
ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်နေမည်သာ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမူကား
လူတို့၏ဘဝ အလိုဆန္ဒများသည် အစဉ်ထာဝရ ပြောင်းလဲ
နေသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်လျှင် ဤလောက၌ မရှေ့လျား မပြောင်းလဲနိုင်သော
အမှန်တရားတစ်ခုသည် ရှိ၏။ ဤအမှန်တရားကား လွန်ခဲ့သည့်
နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆောင်းငါးရာကျော်လောက်သော အချိန်မှစ၍
ယနေ့ထက်တိုင် မှန်ကန်လျက်ပင် ရှိသည်။ နောင်ကိုလည်း
ဆက်၍ဆက်၍ မှန်နေဦးမည်သာ ဖြစ်သည်။

ဤအမှန်ကား အလိုကိုသိမ်း၍ အေးငြိမ်းမှုဖြင့်နေသော
လမ်းစဉ်ပင် ဖြစ်သည်။ မှန်သောအမြင်၊ မှန်သောအကြံ၊
မှန်သောစကား၊ မှန်သောအလုပ်၊ မှန်သော အသက်မွေးမှု၊
မှန်သော လုံ့လစိုက်မှု၊ မှန်သောသတိ၊ မှန်သော သမာဓိ
တရား တို့ဖြင့် ကြံစည် ပြောဆို လုပ်ကိုင်ခြင်း သည်အမှန်ကို
လုပ်ကိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤအကျင့်ဖြင့် ဆောက်တည်
နေသည့် မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်းသည် ပညာရှိကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း
မည်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် မှန်ကန်သည့် သတိတရားတစ်ခုဖြင့် ကြံစည်
ပြောဆို လုပ်ကိုင်ဖို့ လိုသည်။ အကြင်အပြုအမူတစ်ရပ်ကို လူ့
အဖွဲ့အစည်းက မှားယွင်းသော အပြုအမူဟု ဆိုလာသောအခါ

ထိုအပြုအမူကိုကြည့်ပါက ယင်းအပြုအမူသည် မိမိ၏ကိုယ်ကျိုး (အတ္တဟိတ)နှင့် အများပြည်သူ၏အကျိုး (ပရဟိတ) တရားတို့ ညီညွတ်မျှတခြင်းမရှိသည့် အပြုအမူ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ (သို့မဟုတ်) မိမိ၏ ချမ်းသာသူ့ တစ်ခုတည်း အတွက် အများပြည်သူ၏ ချမ်းသာသူ့ကို ထိပါးစေသော၊ ပျက်ယွင်းစေသော အပြုအမူမှန်သမျှသည် မှားယွင်းသော အပြုအမူများသာလျှင် ဖြစ်သည်။

ဤမှားယွင်းသော အပြုအမူများကို ရှောင်ကြဉ်၍ မိမိ၏ အကျိုးနှင့် အများပြည်သူ၏အကျိုးကို ညီညွတ်မျှတစွာ ကြံစည် ပြောဆို လုပ်ကိုင်ခြင်းသည် အမှန်ကို ဆည်းကပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ (သို့မဟုတ်) ပညာရှိကို ဆည်းကပ်ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

၃။ ပူဇော်ထိုက်သောသူကို ပူဇော်ခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

လောက၌ ပူဇော်ထိုက်သူများမှာ ရတနာသုံးပါး၊ အမိအဘ၊ ဆရာသမား စသည့် အသက်သိက္ခာ ဂုဏ်ဝါကြီးမြတ်သူတို့ ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပူဇော်ရခြင်းသည်လည်း လူ့လောက၏ မှန်မြတ်သော အကျင့်တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ထိုကျင့်ဝတ်အရ ပူဇော်သင့် ပူဇော်ထိုက်သည် ဖြစ်ပါလျက် မိမိတို့က မပူဇော်ဘဲနေမည်ဆိုလျှင် အပြစ်ကင်းလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ မူချ အပြစ်ရှိမည်သာ ဖြစ်သည်။

ပူဇော်ခြင်းတရားဟူရာ၌ ပစ္စည်းဝတ္ထုဖြင့် ပူဇော်ခြင်းနှင့် အကျင့်သီလဖြင့် ပူဇော်ခြင်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ ဝတ္ထုပစ္စည်းနှင့်

သုတေသနစာကြည့်တိုက်

သာသနာတေသနာစာကြည့်တိုက် မဂ္ဂလုံးစီစဉ်ရေးရာ

ထမ္မာအေး၊ ရန်ကုန်။

ပူဇော်သက္ကာရပြုခြင်းသည် ရိုသေခြင်း၊ ကိုင်းညွတ်ခြင်း၊ မြတ်
နိုးခြင်း၊ အလေးအမြတ်ပြုခြင်း၊ ရှိခိုးခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့
ဝတ္ထုပစ္စည်းနှင့် ပူဇော်ခြင်းသည်လည်း ကောင်းသော ပူဇော်
ခြင်း မည်သည်။ ဥပမာ-ခိမိ၏အိမ်တွင် ပန်း ဆီမီးတို့ဖြင့် ဘုရား
အား ပူဇော်ခြင်း ရှိခိုးခြင်းသည် ဝတ္ထုပစ္စည်းဖြင့် ပူဇော်ခြင်း
မည်သည်။

အကျင့်သီလဖြင့် ပူဇော်ခြင်းဆိုသည်မှာ ဘုရားဟော အဆုံး
အမအတိုင်း နေထိုင်ကျင့်သုံး ဆောက်တည်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။
ယင်းသို့ပူဇော်ခြင်း၌ အခါတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရားသည် နတ်
ဗြဟ္မာတို့၏ လှူလှူလှူလှူ ပူဇော်နေကြပုံကို တွေ့မြင်ရသော
အခါ အရှင်အာနန္ဒာအား ဤသို့ မိန့်ကြားတော်မူလေသည်။
“အာနန္ဒာ၊ ငါဘုရားအား ဤမျှပူဇော်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်သည်
မမည်သေး။ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါး ရကြောင်းတရား
ကောင်းကို ကျင့်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်မှသာလျှင် အကောင်းဆုံး
ပူဇော်ခြင်းမည်သည်” ဟု ဟောတော်မူလေသည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားအဆုံးအမများကို
လေ့လာမှတ်သား နာကြားနေရုံမျှဖြင့် ပူဇော်ရာ မမည်သေး။
ထိုအဆုံးအမ တရားများကို ကိုယ်တိုင် ကျင့်သုံးဆောက်တည်မှု
သာလျှင် ဓမ္မပူဇာဇော် အကောင်းဆုံး အမြတ်ဆုံးပူဇော်ခြင်း
မည်ပေသည်။

ထို့အတူပင် ဆရာ မိဘများ၏ အဆုံးအမများကို ရိုသေ
ကိုင်းညွတ်သောအသွင်ဖြင့် နာယူမှတ်သားနေရုံမျှဖြင့် ပူဇော်ရာ

မမည်သေး။ ထိုအဆုံးအမများကို ကိုယ်တိုင် လိုက်နာကျင့်သုံး မှသာလျှင် မိဘ ဆရာများကို ပူဇော်ခြင်းမည်ပေသည်။ ထိုသို့ ပူဇော်ခြင်းဖြင့် ရရှိနိုင်သော အကျိုးတရားများမှာ—

- (၁) အသက်ရှည်ခြင်း
- (၂) အဆင်းလှခြင်း
- (၃) ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာခြင်း
- (၄) ခွန်အားဗလရှိခြင်း
- (၅) ဉာဏ်ပညာထက်မြက်ခြင်း
- (၆) ပညာရှိ သူတော်ကောင်းများ၏ ချီးမွမ်းခြင်းကို ခံရခြင်း
- (၇) ယဉ်ကျေးသူများဟု အသိအမှတ်ပြုခံရခြင်း
- (၈) လူချစ်လူခင် ပေါများခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ပူဇော်ထိုက်သူကို ပူဇော်ခြင်းမှာ လူသား အားလုံးတို့၏ တိုးတက်ကြီးပွားကြောင်း မှန် မြတ် သော လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

၄။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌ နေရခြင်းသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်ဟူသည်မှာ သူတော် ကောင်းတရား ထွန်းကားသော အရပ်ဒေသပင်ဖြစ်သည်။

မှန်၏။

“သုတော်ချင်းချင်း သတင်းလေ့လေ့ ပေါင်းဖက်တွေ့”
 ဟူသော စကားနှင့်အညီ သုတော်ကောင်းများသည် သုတော်
 ကောင်းရှိသည့် နေရာဒေသများကို လေ့လာစူးစမ်း၍ ထိုအရပ်
 ဒေသများ၌သာလျှင် နေထိုင်လိုကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်
 ဆိုသော်- သုတော်ကောင်းအချင်းချင်းသာလျှင် ပေါင်းသင်း
 ဆက်ဆံလိုကြသည်။ သူယုတ်မာများရှိသည့် အရပ်ဒေသတွင်
 သုတော်ကောင်းများ နေထိုင်လုပ်ကိုင် စားသောက်ခြင်း
 ပြုလျှင် အကျိုးစီးပွား ပျက်ပြားတတ် ဆုတ်ယုတ်နစ်နန်း
 တတ်သောကြောင့် မနေအပ်ဟု ဆိုလိုသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ (သမ္မာအာဇီဝ) မှန်ကန်သော အသက်မွေး
 မှုဖြင့် လုပ်ကိုင်စားသောက်လိုသော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် (မိစ္ဆာ
 အာဇီဝ) မမှန်ကန်သော အသက်မွေးမှုဖြင့် လုပ်ကိုင်စားသောက်
 သော သူတို့၏ အရပ်ဒေသတွင် နေထိုင်လုပ်ကိုင် စားသောက်
 ခြင်းဖြင့် မိမိအကျိုးဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ အကျိုးမဲ့ခြင်းများကြောင့်
 သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်ဒေသ မဟုတ်သဖြင့် မနေ
 အပ်ဟု ဆိုလိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

မှန်ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်အခါက ရှင်ရေဝတ၏ တော
 ကျောင်းမှ ပြန်ကြွလာကြသော ရဟန်းများကို ဝိသာခါ
 ဒါယိကာမကြီးက “ရှင်ရေဝတရဲ့ တောကျောင်းဟာ ပျော်
 မွေ့ဖွယ် ရှိပါရဲ့လားဘုရား” ဟု မေးလျှောက်သည်။ ထိုအခါ
 ရဟန်းတစ်ပါးက ရှင်ရေဝတ၏ တန်ခိုးဖြင့် ဆန်းကြယ်စွာ

ဖန်ဆင်းထားအပ်သော ကျောင်း ဘုံဗိမာန်များကို အမှန် ဆောက်လုပ်ထားသည့် ကျောင်းများထင်မှတ်ပြီး “ဒါယိကာ မကြီး၊ အရှင်ရေဝတ၏ နေရာသည် နတ်ဘုံနတ်နန်းပမာ အလွန်ပင် ပျော်မွေ့ဖွယ်ရာ ကောင်းပါသည်” ဟု ဖြေကြားခဲ့လေသည်။

တစ်ဖန် အခြားရဟန်းကြီး တစ်ပါးကမူ ဖန်ဆင်းမှု ကွယ်ပျောက်ပြီးနောက် ခြောက်ခြောက်သွေ့သွေ့ ဖြစ်နေချိန်တွင် ရောက်ရှိသွားခဲ့သဖြင့် “ရှင်ရေဝတ၏ နေရာသည် ရှားပင်များသာလျှင် ရှိသည်၊ ပြောပလောက်အောင် ခမ်းနားခြင်း မရှိပါ။ အလွန်ပင် ပျင်းရိဖွယ်ရာကောင်းပါတယ်” ဟု ဖြေကြားပြန်သည်။ သို့နှင့် နောက်ဆုံး မြတ်စွာဘုရားအား မေးမြန်းလျှောက်ထားရာ မြတ်စွာဘုရားသည် အထက်တွင် ဖော်ပြသော ရဟန်းများကဲ့သို့ ပျော်မွေ့ဖွယ်ကောင်းသည်၊ ပျင်းရိဖွယ်ကောင်းသည်ဟု မဖြေကြားဘဲ ဤသို့ ဖြေကြားတော်မူလေသည်။

“မြို့ကြီးပြကြီး ဖြစ်စေ၊ တောတောင်အရပ်ပင် ဖြစ်စေ၊ အကြင်အရပ်၌ သူတော်ကောင်းများ နေထိုင်ကြကုန်၏။ ထိုသူတော်ကောင်းတို့ နေထိုင်ရာ အရပ်သည်သာလျှင် မွေ့လျော်ဖွယ်ဖြစ်၏” ဟု ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ အရဟန္တဝဂ်၊ ရှင်ရေဝတ မထေရ်ဝတ္ထု၌ မိန့်တော်မူလေသည်။

သို့ဖြစ်ရာ အချို့သော နိုင်ငံကြီးများသည် လောကီအမြင်ဖြင့် ကြည့်လျှင် နတ်ဘုံနတ်နန်းပမာ ထည်ဝါခန့်ညား ပျော်မွေ့ဖွယ်ရာ ကောင်းသော အရပ်ဒေသကြီးများပင် ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ထိုနိုင်ငံကြီးများ၌ ဗုဒ္ဓဝါဒ အမြစ်တယ်ခြင်း မရှိကြသေး၍ သူတော်ကောင်းတရား မထွန်းကားသေးသောကြောင့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်ဟု မဆိုထိုက်ပေ။

ထို့အပြင် နိတိဆရာကြီးများ၏ အဆိုအမိန့်အရ “အကြင်အရပ်၌ မြတ်နိုးသူမရှိ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အလုပ်မရှိ၊ ဆွေမျိုးမရှိ၊ ပညာရခြင်းမရှိ၊ ထိုအရပ်ကို ရှောင်ကြဉ်ရမည်” ဟု ဆိုသည်။ ကုသိုလ်ရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ချမ်းသာရေး မရှိသောအရပ်၌ မနေအပ် မနေထိုက်ဟု ဆိုလိုသည်။

ထို့ကြောင့် တောရွာဒေသ နိုင်ငံငယ်ကလေးပင် ဖြစ်စေ၊ သူတော်ကောင်းတရား ထွန်းကား၍ ကုသိုလ် ပညာ ဥစ္စာ ရနိုင်ပါက သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်ဟု ခေါ်ဆိုထိုက်သည်။ မြို့ကြီးပြကြီးပင်ဖြစ်စေ သူတော်ကောင်းတရားလည်း မထွန်းကား၊ ကုသိုလ် ပညာ ဥစ္စာလည်း မရပါက လျောက်ပတ်သောအရပ်ဟု မခေါ်နိုင်ပေ။

၅။ ရှေးဘဝက ပြုအပ်သော ကောင်းမှုရှိသူ၏ အဖြစ်သည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

ကောင်းမှုပြုသောသူအား ကောင်းသည့် အကျိုးများသာ လျှင် ရရှိတတ်သည့် ဓမ္မသဘာဝနှင့်အညီ ရှေးဘဝ၏ ကောင်းမှုတည်းဟူသော အကြောင်းကံများကြောင့် ယခုဘဝ၌ ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါ လှပတင့်တယ်ခြင်း၊ အခြွေအရံများခြင်း၊ ဥစ္စာပစ္စည်း

ပေါမုားခြင်း၊ ပညာကြီးခြင်း အစရှိသော ကောင်းကျိုးများ ရရှိလာရသည်။

ကျွန်းကိုကိုင်မိ၊ ကိုင်ကိုကျွန်းမိဆိုသကဲ့သို့ပင် ပုဂ္ဂိုလ်၌ တရား ရှိနေ၍ တရားက ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမိသည်ဟုလည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်က တရားကို အားကိုးတစ်ခု အမှီပြုရသောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်က တရားကို မိသည်ဟုလည်းကောင်း ဆိုနိုင်သည်။ ဤသို့ သိရှိ နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းသည် မင်္ဂလာပင် ဖြစ်ပေသည်။

၆။ မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာဆောက်တည်သည့် အလုပ်မှာ အခြား မဟုတ်၊ မမှန်သည့်အကြံကို ကြံခြင်း၊ မမှန်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ မမှန်သောအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ခြင်းများအား ဖယ်ရှား၍ မှန်သောအကြံ၊ မှန်သောစကား၊ မှန်သောအလုပ် များကို လုပ်ကိုင်ခြင်းသည်သာလျှင် မိမိကိုယ်ကို ကောင်းစွာ ဆောက်တည်ခြင်းမည်သည်။

ဤသို့ဖြင့် အမှန်ကိုဦးတည်၍ ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနော ကံမှုများနှင့် လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သူသည် ရှေးဘဝက ကုသိုလ် မရှိသူပင်ဖြစ်စေကာမူ ယခုဘဝ၌ တိုးတက်ချမ်းသာနိုင်၍ နောင် တမလွန်ဘဝ၌လည်း ကောင်းသွားနိုင်ပေမည်။ လောက၏ အရေး၌လည်း အမှန်တရား၏ ဦးစီးမှုကြောင့် ကျန်းမာရေး၊

စီးပွားရေး၊ ပညာရေး၊ လူမှုရေးများသည် မှန်ကန်ဖြောင့်မတ် နိုင်မည်။ သို့မှသာလျှင် ကျန်းမာချမ်းသာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ဘဝကံအကျိုးပေးမလှ၍ ဥစ္စာဓန မပြည့်စုံ သော်လည်း ကိုယ်နှင့် စိတ်ကို အမှန်တရား၌ အမြဲထားရာ ကောင်းစွာဆောက်တည်ထားပါလျှင် ကောင်းမွန်သော ဘဝ စက်ရဟတ်ကို အဆက်မပြတ် လည်ပတ်သွားနိုင်မည်သာ ဖြစ်ပေ သည်။

၇။ အကြားအမြင် များသောသူ၏ အဖြစ်သည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

ယနေ့ သင်သည် အကြားအမြင်များသောသူ ဖြစ်လာနိုင် စေရန်မှာ စာပေကျမ်းဂန်များကို သင်ကြားခြင်း၊ သိပ္ပံ ဝိဇ္ဇာ အတတ်ပညာများကို သင်ကြားခြင်း၊ လေ့လာဆည်းပူးခြင်း၊ တရားတော်များကို နာကြားခြင်းများဖြင့်သာလျှင် အကြား အမြင် ဗဟုသုတ ကြွယ်ဝနိုင်ပေသည်။ (ပရိယတ္တိ) ဆိုသည်မှာ စာပေကျမ်းဂန်များကို သင်ကြားခြင်း၊ လေ့လာမှတ်သား ခြင်း၊ ဆည်းပူးခြင်း၊ နာယူမှတ်သားခြင်းများကို ဆိုလိုသည်။ ထိုသင်ကြားခြင်း၊ လေ့လာဆည်းပူးခြင်း၊ နာယူမှတ်သား ခြင်းမှ ရရှိအပ်သော အဆုံးအမများကို လိုက်နာကျင့်သုံး ဆောက်တည်ခြင်းသည် (ပဋိပတ္တိ) မည်သည်။ ထို့ကြောင့် အကြားအမြင်တည်းဟူသော ပညာဗဟုသုတ ရှိနေရုံမျှဖြင့်

မင်္ဂလာမဖြစ်နိုင်ပေ။ ထိုအကြားအမြင်ကို ကျင့်သုံး ဆောက်တည် သူသာလျှင် မင်္ဂလာရှိသူ မည်ပေသည်။

ယခုခေတ်တွင် မူလတန်းမှ တက္ကသိုလ်များအထိ သင်ကြား သော အတတ်ပညာများကို သင်ကြားတတ်မြောက်ရုံမျှဖြင့် မပြီး သေး၊ မိမိတို့သင်ကြားသည့် ပညာရပ်များမှ အဆုံးအမများကို ကိုယ်တိုင်ကျင့်သုံးသူသာ မင်္ဂလာရှိသူ ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

စတုက္ကနိပါတ် အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ အပ္ပဿတသုတ်၌ အကြားအမြင် နည်းလျက် သုတနှင့် မပြည့်စုံသူ၊ အကြားအမြင်နည်းလျက် သုတနှင့်ပြည့်စုံသူ၊ အကြားအမြင်များလျက် သုတနှင့် မပြည့် စုံသူ၊ အကြားအမြင်လည်းများ သုတနှင့်လည်း ပြည့်စုံသူဟူ၍ ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးလေးစား ခွဲပြထားလေသည်။

အကြားအမြင်ပညာဗဟုသုတ နည်းသော်လည်း မိမိသိ သလောက်ကျင့်သူမှာ သုတနှင့်ပြည့်စုံသူ ဖြစ်၏။ ဘဝတန်ဖိုးရှိသူ ဖြစ်သည်။ အကြားအမြင်ပညာဗဟုသုတ များ သော် လည်း လက်တွေ့ လိုက်နာကျင့်သုံးမှု မရှိလျှင် သုတနှင့် မပြည့်စုံသူပင် ဖြစ်ပေသည်။

“အလိမ္မာ စာမှာရှိ” ဟု ဆိုရာတွင် ထိုအလိမ္မာကို ကိုယ်မှာ ရှိအောင် ပြုနိုင်သူကား ရှားပါးလှသည်။ အလိမ္မာ၏ ဂုဏ်သည် နှစ်သက်ဖွယ်ရတနာပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအလိမ္မာကို ကိုယ်မှာ ဆင်ပေးခြင်းဖြင့် အများနှင့်မတူ တစ်မှုထူးအောင် ပြုကျင့်ကြရ ပေမည်။

၈။ အပြစ်မရှိသော အတတ်ကို တတ်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

အပြစ်မရှိသောအတတ် ဆိုသည်မှာ လက်ဖြင့်ပြုရသော အတတ်ပညာမှန်သမျှသည် သိပ္ပံမည်၏ဟု အဋ္ဌကထာ၏ ဖွင့်ဆိုချက်များအရ လက်မှုပညာအတတ်များ၊ စက်မှုပညာ အတတ်များသည် ဥစ္စာရကြောင်း၊ ချမ်းသာကြောင်း၊ တိုးတက်ကြီးပွားကြောင်းဖြစ်သော အတတ်များ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါးအား နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းကင်း၍ အကုသိုလ်မှ လွတ်မြောက်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဤအတတ်ပညာဖြင့် မိမိနှင့် သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားအတွက် အကျိုးရှိရာရှိကြောင်း စိတ်ထားကောင်းဖြင့် ပြုလုပ်လျှင် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

ဤ မင်္ဂလာတရားတော်အရ “အသက်မွေးမှု၊ တစ်ခုပညာ၊ ကိုယ်စီပါ” ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာ တစ်ခုခုကိုမကား သင်ယူရတော့မည်မှာ သေချာနေသည်။ သို့ရာတွင် မင်္ဂလာဟူသည်မှာ ကုသိုလ်တရား ပွားများမှုပင်ဖြစ်၍ သင်ယူအပ်သောပညာသည် အပြစ်ကင်းသောအတတ်ပညာမျိုး ဖြစ်မှသာလျှင် သင်ယူလိုက်စားသည့် မင်္ဂလာဖြစ်နိုင်သည်ကို အစဉ်သတိပြုရပေမည်။

ထို့ကြောင့် လူ့ဘဝတွင် မည်သည့် အတတ်ပညာဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုသည်ဖြစ်စေ အပြစ်ကင်းမှသာလျှင် မင်္ဂလာဖြစ်နိုင်သဖြင့် အပြစ်ကင်းသော အတတ်ပညာမျိုး

ဖြစ်အောင် သင်ကြား၍ မိမိနှင့် သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသားအတွက် အကျိုးရှိရာရှိကြောင်း စိတ်ထားကောင်းဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်းသာ မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၉။ ကောင်းစွာ သင်အပ်သော ဝိနည်းတရားသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

ဝိနည်းတရားဟူသည်ကားမည်ကဲ့သို့ နေထိုင်ရမည်၊ သွားလာရ မည်၊ စားသောက်ရမည်ကို ပြဋ္ဌာန်းထားသော စည်းကမ်းများပင် ဖြစ်သည်။ ရဟန်းတော်များအတွက် အာပတ်ခုနစ်ပုံသို့ မရောက် အောင် ကျင့်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလကို စောင့်ရှောက် ခြင်းမှသာ ရဟန်းတော်များအတွက် ဝိနည်းဖြစ်၍ လူပုဂ္ဂိုလ်များ အတွက် အကုသိုလ်ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ခြင်းသည် လူ့ဝိနည်းပင် ဖြစ်သည်။ အကုသိုလ် ကမ္မပထတရား ဆယ်ပါးဟူသည်ကား-

- (၁) သူ့အသက်သတ်မှု၊
- (၂) သူ့ဥစ္စာခိုးမှု၊
- (၃) ကာမဂုဏ်တို့၌ ယုတ်ယုတ်မာမာပြုကျင့်မှု၊
- (၄) မုသားပြောမှု၊
- (၅) ချောပစ်ကုန်းတိုက်မှု၊
- (၆) အယုတ်တမာဆဲဆီမှု၊
- (၇) ပြိန်ဖျင်းသောစကားကို ပြောဆိုမှု၊

- (၈) သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ဥစ္စာကို မတရားယူရန် ကြံစည်မှု၊
- (၉) သူတစ်ပါးပျက်စီးအောင် ပြစ်မှားမှု၊
- (၁၀) အယူမှားမှု၊

ဤဆယ်ပါးသည် အပါယ်ရောက်ကြောင်း မကောင်းသည့် လမ်းဖြစ်သော (အကုသိုလ်ကံ) မကောင်းသော အလုပ်များဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဤမင်္ဂလာသည် ကိုယ်နှုတ် နှလုံး သုံးပါးလုံးကို ယဉ်ကျေးမှုရာ ပုံပေါ်လာအောင်၊ ရည်မှန် လှပ အချိုးကျအောင် ညွှန်ကြားပြုပြင် သင်ကြားပေးသော အဆုံးအမများပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအဆုံးအမများသည် လူ့ဝိနည်း များပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဝိနည်းဟုဆိုရာ၌ အားလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော နေပုံထိုင်ပုံ၊ ဧပြာဆိုပုံ၊ စားသောက်ပုံ၊ အချင်းချင်းဆက်ဆံပုံ အစရှိသည့်များနှင့် လူမျိုးမလေ့ထုံးတမ်းများအရ ယဉ်ကျေး သိမ်မွေ့စေရန် သတ်မှတ်ထားသော စည်းကမ်းများအပြင် တိုင်းပြည်တစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော အစိုးရမှ ရှောင်ရန် ဆောင်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေစည်းကမ်းများမှာလည်း လူ့ဝိနည်းများပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤ ဝိနည်းတရားများကို သင်ကြားခြင်း၊ လေ့လာဆည်းပူး ခြင်းများကြောင့် သိမြင်ရုံမျှဖြင့် မပြီးသေး၊ ထိုအဆုံးအမများ အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးမှသာ မင်္ဂလာရှိသူ ဖြစ်လာနိုင် ပေမည်။

၁၀။ ကောင်းစွာဆိုအပ်သောစကားသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

ကောင်းစွာဆိုအပ်သောစကား ဟူသည်ကား အင်္ဂါလေးပါး နှင့် ပြည့်စုံသော စကားပင်ဖြစ်သည်။ ထိုစကားများမှာ-

- (၁) အချင်းချင်း မသင့်မမြတ်ဖြစ်အောင် ရန်တိုက်ပေးသော စကားကို မပြောဆိုဘဲ ကဲ့ပြားသူကို ညီညွတ်အောင်၊ ညီညွတ်သူများကို ပိုမို ညီညွတ်အောင် ပြောဆိုခြင်း တစ်ပါး။
- (၂) ပြိုင်ဖျင်းသောစကား အနက်အဓိပ္ပာယ် ကင်းမဲ့သော စကားကို မပြောဆိုဘဲ အဖြစ်အပျက်အကြောင်းအရာမှန်၊ သဘာဝမှန်ကို ပြောဆိုခြင်း တစ်ပါး။
- (၃) ရုန်ရင်းကြမ်းတမ်းသောစကားကို မပြောဆိုဘဲ သာယာ ပြေပြစ်၍ နှစ်လိုဖွယ်သော စကား၊ ချစ်ဖွယ်သောစကား များကို ပြောဆိုခြင်းတစ်ပါး။
- (၄) မဟုတ်မမှန်သော စကားကို မပြောဆိုဘဲ ဟုတ်တိုင်း မှန်ရာကိုသာ ပြောဆိုခြင်းတစ်ပါး။

ဤအင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသည့် စကားများကို ပြောဆိုခြင်းသည် ကောင်းစွာ ဆိုအပ်သော စကားဖြစ်၍ မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၁၁။ အမိအဘတို့ကို လုပ်ကျွေး မွေးမြူရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

“မကောင်းမြစ်ထာ၊ ကောင်းရာညွှန်လတ်၊ အတတ်သင်စေ၊ ပေးဝေနှိုးရင်း၊ ထိမ်းမြားခြင်း” ဟူသည်ကား မိဘတို့၏

ဝတ္တရားများပင် ဖြစ်ပေသည်။ မိဘတို့သည် သားသမီးများ အပေါ် မကောင်းသည့်အလုပ် ပြုလုပ်သည်ကို တွေ့ရှိလျှင် တားမြစ်ခြင်း၊ ကောင်းရာအလုပ်ကို သင်ကြားပေးခြင်း၊ အတတ် ပညာများကို အချိန်အရွယ်ရှိခိုက် သင်ကြားပေးခြင်း၊ ဥစ္စာ ပစ္စည်း အရင်းအနှီးများ ပေးခြင်းနှင့် အချိန်အရွယ် ရောက်ရှိ လာသောအခါ ထိမ်းမြားပေးခြင်းသည် မိဘဝတ္တရား (၅) ပါးပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ဖြင့် အမိအဘများသည် သား သမီး များ အပေါ် ဘာဝနာလေးပါးကို မစွန့်ခွာဘဲ အမြဲဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပေသည်။ ယင်း ဘာဝနာ လေးပါးကား မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာ ဘာဝနာများပင် ဖြစ်လေသည်။

တ္တောဘာဝနာကား သားသမီးအား ပဋိသန္ဓေနေရစဉ် မိမိ၏ သားသမီးမွေးဖွားသောအခါ အင်္ဂါပြည့်စုံစွာ သန်သန် စင်စင် ကျန်းကျန်းမာမာ မွေးပါစေဘု အမြဲ မေတ္တာ ရှေ့ ထားခြင်း တစ်ပါး။

သားသမီး မွေးဖွားလာသောအခါ ငိုကြွေးသည့်အသံကို ကြားလိုက်ရလျှင် သနားကရုဏာဖြစ်ရသည့် ကရုဏာဘာဝနာ တစ်ပါး။

သားသမီး ပြေးနိုင် လွှားနိုင် ကစားနိုင်သောအခါ မိမိ သားသမီးကိုကြည့်၍ စိတ်ထဲ၌ ဝမ်းသာခြင်း မုဒိတာဘာဝနာ တစ်ပါး။

သားသမီး အချိန်အရွယ်ရောက်၍ အိမ်ထောင်မှုပြုသော အခါ မိမိတို့၏သားသမီး သူ့အလိုအလျောက် အသက်မွေးနိုင် ပေပြီဟု လျစ်လျူရှုရသည့် ဥပေက္ခာဘာဝနာတစ်ပါး။ ဤသို့ အားဖြင့် ဘာဝနာလေးပါးကို အမြဲ ဖြစ်ပွား စေ လျက် ရှိပေသည်။

သားသမီးကို ချီးမြှောက်ခြင်း၊ မိဘကို လုပ်ကျွေးခြင်း အစရှိသည့် အလုပ်များမှာ မြန်မာလူမျိုးများ၏ ထုံးတမ်း စဉ်လာအရ မဖြစ်မနေပြုလုပ်ရမည့် လူမှုရေးတာဝန်များပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုတာဝန် ကျေပွန်သောသူသည် လူ့အဆင့် အတန်းမီသူ၊ လူဖြစ်ကျိုးနပ်သူဖြစ်၍ လောကအလယ် တင့်တယ်သူ တစ်ယောက် ဖြစ်ပေသည်။

မိဘတို့၏ ကျေးဇူးကြီးမားပုံကို ဘုရားရှင်သည် မတု ပေါသကသုတ်၌လည်း ဤသို့ဟောထားသည်ကို ဧည့်ရှိရသည်။

နှစ်သိန်းလေးသောင်းအထူရှိသော ဤမဟာပထဝီ မြေကြီး သည် မိဘတို့၏ကျေးဇူးနှင့် နှိုင်းစာလျှင် ဝါး ရွက် က လေး ပမာ သေးငယ်သွားရာသည်။

ရှစ်သောင်းလေးသောင်းအမြင့်ဆောင်သော မြင်းမိုရ်တောင် ကြီးသည် မိဘတို့၏ကျေးဇူးနှင့် နှိုင်းစာလျှင် ပေါက်ခါစ နွားကလေး၏ ဦးချိုမျှသာလျှင် ရှိလေသည်။

အလွန်ကျယ်ပြန့်သော စကြဝဠာသည်လည်း မိဘတို့၏ ကျေးဇူးရှင်နှင့်နှိုင်းစာလျှင် အပ်နဖားပေါက်ကလေးမျှသာလျှင် ရှိလေသည်။

အပြောကျယ်လှသည်နှင့်အမျှ ထုထည် နက်ရှိုင်းလှသည် မဟာသမုဒ္ဒရာရေပြင်ကြီးသည်လည်း မိဘတို့၏ ကျေးဇူးနှင့် နှိုင်းစာလျှင် မိုးရေပေါက်ကလေးမျှသာလျှင် ရှိလေသည်။

ယင်းသို့ မိဘများ၏ ကျေးဇူးတရား ကြီးမားလှသည့် အလျောက် ရှိခိုးခြင်း၊ ထမင်း၊ အဖျော်ယမကာ၊ အဝတ် အစား၊ အိပ်ရာနေရာခင်းပေးခြင်း၊ ရေချိုးပေးခြင်း ခြေဆုပ် လက်နယ်ပြုခြင်းစသည့် ဝတ္တရားများကို ကျေပွန်စွာပြုစုခြင်းဖြင့် မိဘ၏ကျေးဇူးကို ပြန်လည်ပေးဆပ်ကြရမည်။

ဤမျှ ပေးဆပ်သော်လည်း ကျေးဇူးပြေအောင် ဆပ်ရာ မရောက်သေးပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မိဘများ၏ကျေးဇူး ကား အတိုင်းမသိကြီးမားလှသောကြောင့်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ပုတ္တောဝါဒပျို့၌—

“အံ့လောကံစရာ၊ မိမာတာနှင့်၊ ပိတာအဘ၊ မြတ်ဂုဏအား၊ ဆပ်ငြားပါလို့၊ မိကို လက်ယာ၊ ဘမှာလက်ဝဲ၊ အမြဲထမ်းလျက်၊ ပခုံးထက်တွင်၊ သို့ပင်နိစ္စ၊ လုပ်ကျွေးကြလည်း၊ ရှေးကပြုဖူး၊ မွေးကျေးဇူးကို၊ အထူးမြဲခိုင်၊ မဆပ်နိုင်တည့်” ဟု ဖွင့်ဆိုထား လေသည်။

မိဘကျေးဇူးကို ပြေလည်အောင် ဆပ်မည်ဆိုက ရတနာ သုံးပါး၌ မကြည်ညိုသူအမိအဘကို ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညိုလာ အောင် သွေးဆောင်ပေးခြင်း၊ ဥပုသ်သီလစောင့်စေခြင်း၊ ရသေ့ ရဟန်း၊ ယောဂီသူတော်စင်များပြုစေပြီး ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် ထောက်ပံ့ကာ ပြုစုစေသင့်ရှောက်ခြင်းသည်သာ မိဘ၏ကျေးဇူး ကို ကျေပွန်အောင်ပေးဆပ်ရာ ရောက်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် သားသမီးတို့က ကြီးမားသောကာယကံမေတ္တာ၊ ဝံ့စီကံမေတ္တာ ရှေ့ထားလျက် ပြုစုလုပ်ကျွေးမွေးမှသာလျှင် တာဝန်သိသော သားကောင်း သမီးကောင်းများ ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ကျွေးဇူးရှင်မိဘများအား လုပ်ကျွေးခြင်းသည် မှန်သောအလုပ်ကိုလုပ်ခြင်းကြောင့် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၁၂။ သားမယားတို့အား ထောက်ပံ့ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

သာဒသမီးများ အိုးအိမ်ထောင်ပြုသောအခါ လင်၏ဝတ္တရား (၅)ပါးနှင့် မယား၏ဝတ္တရား (၅) ပါးရှိကြောင်းကို လူကြီးမိဘများက နားလည်သဘောပေါက်သည်အထိ ရှင်းလင်းပြရန်လိုသည်။ သို့မှသာလျှင် ကိုယ့်အိုးကိုယ့်အိမ်နှင့် နေကြရသောအခါ ကိုယ်၏တာဝန်ကို ကိုယ်ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်တတ်မည်။ ထို့အပြင် သားမယားတို့အား ထောက်ပံ့ရခြင်းသည် မင်္ဂလာဖြစ်သလို သားမယားကလည်း မိမိလင်ယောက်ျားအပေါ် မိမိတာဝန်ကို ကျေပွန်စွာထမ်းဆောင်ခြင်းသည်လည်း မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

လင့်ဝတ္တရား (၅) ပါးဟူသည်မှာ “မထိမဲ့ကင်း၊ အပ်နှင်းဥစ္စာ၊ မိစ္ဆာမမှား ဝတ်စားဆင်ယင်၊ မြတ်နိုးကြင်၊ ငါးအင်လင်ကျင့်ရာ” ဆိုသည်နှင့်အညီ မိမိ၏ဇနီးအပေါ် မထိမဲ့မြင် မပြုခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချခြင်း၊ မောင်းမဲခြင်းစသော အမှုကို မပြုခြင်း၊ စီမံရန် အိမ်၏တာဝန်အားလုံးကို လှူအပ်ခြင်း၊ မိမိ၏ဇနီးအပြင်

အခြားသောသူများနှင့် ဖောက်လှံဖောက်ပြန် မပြုခြင်း၊ မိမိ၏ အခြေအနေအရ အဝတ်တန်ဆာများကိုပေးခြင်း၊ မိမိ၏ဇနီး အပေါ် မြတ်နိုးကြင်နာစွာဖြင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်း၊ ဤ ဝတ္တရားငါးပါးသည် လင်ယောက်ျားက မိမိဇနီးအပေါ် ထား ရှိရမည့် ဝတ္တရားများပင် ဖြစ်ပေသည်။

မယားဝတ္တရား (၅) ပါး ဆိုသည်မှာ “အိမ်တွင်းမှုလုပ်၊ သိမ်းထုပ်သေချာ၊ မိစ္ဆာကြဉ်ရှောင်၊ လျော်အောင်ဖြန့်ချိ၊ ပျင်းရိ မမှု၊ ဝတ်ငါးဆူ၊ အိမ်သူကျင့်အပ်စွာ” ဆိုသည့်အတိုင်း အိမ် တွင်းအလုပ်များကို ကောင်းစွာလုပ်ကိုင်ခြင်း၊ ပစ္စည်းဥစ္စာကို ကောင်းစွာထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ မိမိလင်ယောက်ျားမှ တစ်ပါး အခြားသောယောက်ျားနှင့် မကျူးလွန်ခြင်း၊ ဆွေ မျိုးများအား ပေးကမ်းချီးမြှောက်ခြင်း၊ နေ့စဉ်လုပ်ကိုင်ဆောင် ရွက်ရမည့် အိမ်၏ချက်ရေးပြုတ်ရေးလုပ်ငန်းများကို မပျင်းမရိ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ဤဝတ္တရား (၅) ပါးသည် မယား၏ ဝတ္တရားများပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ဖြင့် ဇနီးမောင်နှံနှစ်ဦး မိမိတို့၏တာဝန်ကို မိမိတို့ ကျေပွန်စွာဆောင်ရွက်၍ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် ပြည့်စုံကြလျှင် အမြဲပင်သာယာစို့ပြည်သည့် မင်္ဂလာနှင့်ပြည့်စုံနေမည်သာ ဖြစ်ပေ သည်။

၁၃။ အနှောင့်အယှက်မရှိသောအမှုကို ပြုရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

အနှောင့်အယှက်မရှိသောအမှုကို ပြုရခြင်းဆိုသည်မှာ မိမိလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့်အလုပ်တစ်ခုကို သူ့အချိန်နှင့်သူ မှန်မှန်ကန်ကန်လုပ်လျှင် ထိုအလုပ်မှာ ချောမောစွာပြီးမြောက်နိုင်ပေသည်။ မိုးကုန်မှထွန်ချခြင်းအလုပ်ကိုလုပ်လျှင်မူ မည်သို့မျှ ချောမောနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

ထို့အပြင် ပျင်းရိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ လုံ့လင်္ဂိယမရှိခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ လုပ်ငန်းတွင် ဆုံးရှုံးမှု မဖြစ်စေခြင်း၊ မပျင်းမရီ လုံ့လရှိရှိနှင့် လုပ်ကိုင်ခြင်း၊ အဝင်နှင့်အထွက် မျှတစွာသုံးဆောင်ခြင်း၊ မပျက်စီးသင့်သည်တို့ကိုမပျက်စီးစေခြင်း၊ ပစ္စည်းဥစ္စာကို လုံခြုံစိတ်ချရသောနေရာ၌ စုဆောင်းသိမှီးထားတတ်ခြင်း၊ ဘဝတစ်သက်တာတွင် လုပ်ကိုင်သမျှသော အလုပ်များမှာ ချောမောပြေပြစ်စေရန် ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်၍လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းအမှု ပြုရခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

ဤမင်္ဂလာတရားတော်အရ မိမိလုပ်ငန်းအား ကြီးစွာ အနှောင့်အယှက်ပေးနိုင်သည့် အကြောင်းတရားများကို သဘောပေါက် နားလည်ထားသင့်ပေသည်။ ယင်းတို့မှာ -

- (၁) အပျော်အပါး မိန်းမလိုက်စားကြူးသောသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော (ဣတ္ထိဓတ္တ) တစ်ပါး။

- (၂) ယစ်မူးမေ့လျော့ခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော သေအရက်ကို သောက်စားကြူးသော အဖြစ်တည်းဟူသော (သုရာဓုတ္တ) တစ်ပါး။
- (၃) အလောင်းအစား ကစားကြူးသောသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော (အက္ခဓုတ္တ) တစ်ပါး။
- (၄) ယုတ်မာသော အဖော်သဟဲရှိသည်ဖြစ်၍ ထို ယုတ်မာသော အဖော်သဟဲဘက်သို့ ကိုင်းညွတ်သောစိတ်ဖြင့် အဆွေခင်ပွန်းယုတ်ရှိသောသူ၏ အဖြစ် (ပါပမိတ္တ) တစ်ပါး။

ဤ လေးပါးသော အကြောင်းကိုကား အသစ်ဖြစ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ မဝင်လာ၊ မတိုးပွားရုံမက ရရှိတည်တံ့ပြီးသော စည်းစိမ်ဥစ္စာများပင်လျှင် မြန်စွာပျက်စီး ဆုတ်ယုတ်ခြင်းများ ဖြစ်သည့် အနှောင့်အယှက်တို့ ဖြစ်ခဲ့ချေသည်။

ထို့အပြင် ဤမျက်မှောက်ဘဝ၌ စီးပွားချမ်းသာဖြစ်ရန် အကြောင်းတရားများကိုလည်း အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်-၉၊ အဋ္ဌနိပါတ်၊ ဂေါတမိဝဂ်လာ ဒီဃဇာဏုသုတ် တွင် ဤသို့ မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

အခါတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရားသည် ကောဠိယတိုင်း၊ ကက္ကရပတ္တ မည်သော ကောဠိယ နိဂုံးရွာ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။ ထိုအခါ ဒီဃဇာဏု အမည်ရှိသော ကောဠိယ မင်းသားသည်

မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ ရောက်ရှိချဉ်းကပ်၍ အပြစ်ခြောက်ပါး မှ ကင်းလွတ်သည့် သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အရပ်၌ ရှိသေစွာ ရှိခိုးလျက် ထိုင်ပြီးလျှင် အောက်ပါစကားကို လျှောက်ကြား လေသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ခံစား၍ နေကြကုန်သော လူဖြစ်ကုန်သော တပည့်တော်တို့သည် မယား သားသမီးတို့ဖြင့် စီးပွားကျဉ်းမြောင်းစွာ အိမ်ဂေဟာကို စိုးအုပ်လျက် လူအဖြစ်နှင့် နေထိုင်ကြရပါကုန်၏။ ကာသိကရာဇ် တိုင်းဖြစ် စန္ဒကူးနံ့ သာတို့ကိုလည်း သုံးဆောင်စံစား၍ နေပါ ကုန်၏။ ပင်ပန်းခြင်း၊ နံ့သာလိမ်းကျံခြင်းတို့ကိုလည်း ပြုလုပ် ပါကုန်၏။ ရွှေငွေ ရတနာတို့ကိုလည်း ကိုင်ခံ သာယာကြပါ ကုန်၏။ ထိုကဲ့သို့ နေထိုင်ကြကုန်သော တပည့်တော်တို့အား မျက်မှောက်ဘဝ တမလွန်ဘဝဟူသော နှစ်တန်သောဘဝတို့၌ ချမ်းသာသုခနှင့် တကွ အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းပွားများနိုင် ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်း တရားဓမ္မကို ဟောပြု မိန့်ကြား တော်မူပါဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြား တော် မူလေသည်။

“ဗျဿပဇ္ဇ မျိုးနွယ်ဖြစ်သော ကောဠိယမင်းသား၊ လောက၌ အမျိုးကောင်း သားသမီးအား မျက်မှောက်ဖြစ်သောဘဝ၌ ချမ်းသာသုခနှင့်တကွ အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းပွားများနိုင်ခြင်း

အကြောင်းတရားလေးပါး ရှိကုန်သည်၊ ထိုအကြောင်းတရား များကား—

- (၁) ထကြွသော လုံ့လဝီရိယ၏ ပြည့်စုံခြင်းဟူသော (ဥဋ္ဌာန သမ္ပဒါ) တစ်ပါး။
- (၂) ပစ္စည်းဥစ္စာကို လုံခြုံစွာစောင့်ရှောက်ခြင်း၌ ပြည့်စုံခြင်း ဟူသော (အာရက္ခသမ္ပဒါ) တစ်ပါး။
- (၃) ကောင်းသော အဆွေခင်ပွန်း ရှိသောသူ၏ အဖြစ် ဟူသော (ကလျာဏမိတ္တတာ) တစ်ပါး။
- (၄) ပစ္စည်းအဝင်အထွက် အဖြစ်အပျက်နှင့် မျှတစွာ အသက်မွေးမြူမှုရှိခြင်းဟူသော (သမဇီဝိတာ) တစ်ပါး။

ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ ဆိုသည်မှာ ဤလောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက် သော အမျိုးကောင်းသားသည် ကုန်သွယ်ခြင်း၊ လယ်လုပ်ခြင်း၊ နွားကျောင်းခြင်း၊ လေးသမားအဖြစ် ပြုလုပ်ခြင်း၊ မင်းမှု ထမ်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော တစ်စုံတစ်ယောက်သော အသက် မွေးမြူခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အမှုဖြင့် အသက်မွေးမြူခြင်း ကို ပြု၏။ ထိုအသက်မွေးမှုကို တစ်ခုခု၌ သေချာစွာ တတ်သိ နားလည်လိမ္မာခြင်း၊ မပျင်းမရိခြင်း၊ ထိုအသက်မွေးမှုဖြစ်သော ကိစ္စတစ်ခုခု၌ စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သော အသိအလိမ္မာ ဉာဏ် ပညာနှင့်လည်း ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ဤအမှုကိစ္စကား မိမိကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခြင်းငှာ သင့်၍ စွမ်းနိုင်သော အမှုကိစ္စဖြစ်၏။ ဤအမှုကိစ္စကား သူတစ်ပါးကို စေခိုင်းညွှန်ကြား နှုတ်အားဖြင့်

စီရင်ခြင်းငှာ သင့်၍ စွမ်းနိုင်လောက်သောကိစ္စ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဆိုင်ရာအမှုကိစ္စအတွက် တတ်သိနားလည်၍ စူးစမ်းဆင်ခြင် တတ်သော ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၍ မပျင်းမရိ ထကြွသော လုံ့လ ဝီရိယ ရှိခြင်းကို (ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ) ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

အာရက္ခသမ္ပဒါ ဆိုသည်မှာ လောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက် သော အမျိုးကောင်းသားသမီးသည် ထကြွသော လုံ့လဝီရိယ ရှိသည်ဖြစ်၍ လက်ရုံး၏အစွမ်းဖြင့် အဖန်ဖန်ဆည်းပူးအပ်ကုန် သော ချေးယိုစီးခြင်းကို ဖြစ်စေလျက် တရားနှင့်လျော်ညီစွာ ရအပ်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုစည်းစိမ်ဥစ္စာ တို့ကို အဘယ်သို့သောနည်းဖြင့် မင်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ ခိုးသားဓားဖြတ်တို့သည်လည်းကောင်း မဆောင်နိုင်ကုန်အံ့နည်း။ အဘယ်သို့သောနည်းဖြင့် စောင့်ရှောက် သိမ်းဆည်းလျှင် မီးမလောင် ရေမပျော မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော အမေ့ခံ သားဆိုးသမီးဆိုးတို့သည် မဆောင်နိုင်ကုန်အံ့နည်းဟု တွေးတော ကြံစည်၍ လုံ့လစွာသိမ်းသိမ်းဆည်း စောင့်ရှောက်ခြင်း နှင့် ပြည့်စုံ၏။ ဤကဲ့သို့ လုံ့လစွာ စောင့်ရှောက်မှုနှင့် ပြည့်စုံခြင်း မျိုးကို (အာရက္ခသမ္ပဒါ) ဟူ၍ ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ကလျာဏဒိတ္တဇာ ဆိုသည်မှာ အကြင် အမျိုးကောင်း သားသမီးသည် အကြင်နိဂုံးရွာ၌ နေထိုင်၏။ ထိုနိဂုံးရွာ၌ သဒ္ဓါ သီလ စာဂ ပညာတို့နှင့် ပြည့်စုံကုန်သော သူဌေးသူကြွယ်သား တို့သည် လည်းကောင်း၊ ကြီးပွားပြီးကြီးပွားဆဲဖြစ်ကုန်သော လူငယ်လူကြီးတို့သည် လည်းကောင်း ရှိကြကုန်၏။ ထိုသူတော်

ကောင်းဖြစ်သော ကြီးပွားပြီးကြီးပွားဆဲ သူဌေး သူကြွယ်တို့နှင့် အတူတကွ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ တိုင်ပင်နှိုးနှော၍ နေထိုင်၏။ သဒ္ဓါ သီလ စာဂ ပညာနှင့် ပြည့်စုံကုန်သော သူတို့၏ အတုကို လည်း လိုက်၍ ကျင့်ကြံနေထိုင်နိုင်၏။ ဤကဲ့သို့ ချမ်းသာကြီးပွား သူတော်ကောင်းများနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ နေထိုင်ခြင်းမျိုး ကို (ကလျာဏမိတ္တတာ) ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

သမဇီဝိတာ ဆိုသည်မှာ ဤလောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက် သော အမျိုးကောင်းသားသမီးသည် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ဖြစ်ပွားတိုး တက်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်းကို လည်း ကောင်း သိ၍ ငါသည် ဤသို့ စားဝတ်ဆင်မြန်းပြုမှုကား အသက် မွေးမြူနေထိုင်သော် ငါ၏တိုးတက်ဖြစ်ပွားလာသော စည်းစိမ် ဥစ္စာသည် ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားစေ၏။ ဤသို့ သုံးစား ဝတ်ဆင် ပြုမူ၍ အသက်မွေးမြူနေထိုင်ခဲ့သည်ရှိသော် ဆုတ်ယုတ်ခြင်းမှ တိုးတက်ဖြစ်ပွားခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် ဆင် ခြင်လျက် မနည်းလွန်း မများလွန်းသောအားဖြင့် မိမိ၏ စည်း စိမ်ဥစ္စာ အဝင်အထွက်ကို ချိန်ဆပြီး မျှတစွာ သုံးစွဲအသက်မွေး မြူခြင်းကို ပြု၏။ ဤကဲ့သို့ မျှတစွာသုံးစွဲနေထိုင်၍ အသက်မွေး မြူမှုရှိခြင်းကို (သမဇီဝိတာ) ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ဤသမ္ပဒါတရားလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသူသည် သူဌေးမဖြစ်စေ ကာမူ ဆင်းဆင်းရဲရဲဖြင့် မနေထိုင်ရပေ။ အတော်အသင့် သက် သာချောင်ချိစွာဖြင့် နေထိုင်စားသောက်နိုင်ပေမည်။ ထို့ကြောင့် စည်းစိမ်ဥစ္စာ ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်း တရားလေးပါးကို

ရှောင်ရှား၍ စည်းစိမ်ဥစ္စာ တည်တံ့တိုးပွားကြောင်း သမ္ပဒါ
တရားလေးပါးကို လိုက်နာပြုကျင့် အားထုတ်သင့်ကြပေသည်။
ယင်းသို့ လိုက်နာ ကျင့်သုံးခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၁၄။ အလှူပေးရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး

ကျွန်ုပ်တို့သည် ငယ်ရွယ်စဉ်ကာလ၌ ရယူခြင်းအပေါ် ပီတိ
ဖြစ်တတ်ကြပေသည်။ တစ်စုံတစ်ယောက်သူက အနည်းငယ်မျှ
သော ငွေကိုပေးသည်ရှိသော် အလှူပင် ဝမ်းမြောက်ကြသည်။
အသက်အရွယ်ကြီးရင့်လာသောအခါတွင်မူကား ဤသို့ မဟုတ်
တော့ပေ။ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်းမှ ရရှိအပ်သည့် ဝမ်းမြောက်မှု
ကို ခံစားရသောအခါ ငယ်ရွယ်စဉ်က ဝမ်းမြောက်မှုထက် အဆ
ပေါင်းများစွာ သာလှန်ကြောင်းကို ထိုအချိန်အခါသို့ရောက်မှ
ပင် ခံစားရတတ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဒါနတည်းဟူသော ပေးကမ်းစွန့်ကြဲမှု ဖြစ်
မြောက်ရေးမှာ စေတနာသည် အရင်းခံအကြောင်း ဖြစ်သည်။
အလှူဖြစ်မြောက်ကြောင်းစေတနာကိုလည်း ဒါနဟုဆိုရပေသည်။
ချစ်ခင်မြတ်နိုး၍ပေးခြင်း၊ သနား၍ပေးခြင်း၊ သူ့အကျိုးကို
လိုလား၍ ပေးခြင်းများမှာလည်း ဒါနပင် ဖြစ်သည်။ ကြောက်
၍ ပေးရခြင်း၊ လာဘ်ကိုမျှော်ကိုး၍ပေးခြင်း၊ ချစ်ကြိုက်၍ ပေး
ခြင်းများသည် ဒါန မဖြစ်နိုင်ပေ။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုသော်
အလိုဆန္ဒ၊ မာန်မာနနှင့်၊ ပလ္လားမှုများကင်း၍ လွတ်လွတ် ပေး
ကမ်း လှူဒါန်းသော ဒါနသည် ဖြူစင်သန့်ရှင်းသော ဒါန မည်ပေ
သည်။ ဤဒါနသည်သာလျှင် အကျိုးထူးများကို ရရှိနိုင်သည်။

ဒါန၏ လက်ငင်းအကျိုးများမှာ -

- (၁) လူ့အများ ချစ်ခင်မြတ်နိုးခံရခြင်း။
- (၂) သူတော်ကောင်းများ အလှူရှင်ထံ ချဉ်းကပ်လာခြင်း။
- (၃) ကောင်းသတင်း ကျော်စောခြင်း။
- (၄) မည်သည့်ပရိသတ်ထံမဆို ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဝင်ရောက်နိုင်ခြင်း။
- (၅) သေသော် နတ်ပြည်ရောက်ရခြင်းတို့ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့အပြင် ဒါန၏ စွမ်းရည်သတ္တိများမှာ မယဉ်ကျေးသူကို လှည့်ကျေး စေနိုင်၍ အကျိုးအားလုံးကို ပြီးစေနိုင်သည်။ လူ့အများကို မိမိဘက်ပါအောင် ဆွဲဆောင်နိုင်သည်။ မာနလွှမ်းတက် ခက်ထန်သော သူကိုပင် ပျော့ပျောင်းနူးညံ့ သွားစေနိုင်သည်။ ဒါနသည် သံသရာခရီးအတွက် အမြတ်ဆုံး ရိက္ခာထုပ်လည်း ဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန်ဖြောင့်မှန်သောလမ်းစဉ်လည်း ဖြစ်သည်။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်းလည်း ဖြစ်သည်။

ဒါနအစားစားတွင် တရားဓမ္မ ဟောဖော်ညွှန်ပြခြင်း၊ အသိအလိမ်မွာပညာပေး စာအုပ်စာတမ်း လှူဒါန်းခြင်း၊ ပညာသင်ကြားပို့ချပေးခြင်းစသော ဓမ္မဒါနသည်သာလျှင် အမြတ်ဆုံး ဒါနဖြစ်ပေသည်။ စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်းနေရခြင်းသည် အလွန်ပျော်ဖွယ်ရာကောင်းသည်။ ဖြူစင်သည့်စေတနာနှင့် တကယ်တမ်း အလှူဝါသနာပါသူသည် ဆင်းရဲသူများကို သနားသော ကရုဏာ အရင်းခံလျက်ရှိနေသောကြောင့် သတ္တဝါများကိုချစ်ကြည်

သောမေတ္တာနှင့် ချမ်းသာပြီးသူများအတွက် နှစ်သက်အားရ သော မုဒိတာတို့ မကြာခဏ ဖြစ်နေရကား ဒါနရှင်၏မျက်နှာ သည် စန်းလအသွင် အမြဲကြည်လင်လျက် ကျက်သရေမင်္ဂလာနှင့် လွန်စွာပျော်ရွှင်ပုံရပေသည်။

ထိုဒါနရှင်၏ အလှကို ခံယူသူတို့ကလည်း ယင်းဒါနရှင်ကို ရည်မှန်း၍ မေတ္တာအထူး ပို့သကြသည်။ ဒါနရှင်ချမ်းသာလေ အလှခံများ၌ မုဒိတာဘွားလေပင် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရကား ဤမည်သော ဒါနတစ်ခုတည်းကပင် လူသားအားလုံးတို့အား ဗြဟ္မစိုရိတရားထွန်းကားလာအောင် ပြုနိုင်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဒါနဖြစ်ရုံသာမက မေ့၍၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့နှင့်လည်း အ ဆင်သင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်လျက် ဘာဝနာသဘောသို့ သက်ဝင်ပြန်သည်။ ဒါနရှိသူသည် ဖြစ်လေရာဘဝ၌ စည်းစိမ် ဥစ္စာပြည့်စုံသည်။ အသက်ရှည်သည်။ ကိုယ်ရေအဆင်းလှပသည်။ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာသည် စသည့်အကျိုးများကို ရရှိနိုင်လေ သည်။ လူနတ်တို့၏ဘဝတွင် ဖြစ်လာ၍ အဖြစ်ချင်းတူသော်လည်း ဒါနရှိသူသာလျှင် သာလွန်မြင့်မြတ်သည်။ ထို့ကြောင့် အလှ ဒါနပြုရခြင်းသည် ကောင်းမြတ်သော မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၁၅။ တရားတော်နှင့်အညီ ကျင့်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

အကျင့်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

အကျင့်ဆိုသည်မှာ မှန်ကန်သောအကျင့်နှင့် မှားယွင်းသော အကျင့်ကို ခွဲခြား၍ သိနိုင်မှသာလျှင် အကျင့်မှာလည်း မှန်ကန်

နိုင်ပေမည်။ ယုတ်ညံ့၍ ရွာဘုတို့၏အကျင့်ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်
 ချမ်းသာကို တပ်မက်စွဲလမ်းသောအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲ လိုက်
 စားသော အကျင့်နှင့် အဝတ်မဝတ်ဘဲ ကျင့်ခြင်း၊ ဆံကျစ်၍
 ကျင့်ခြင်း၊ ရှံညှန်အလိမ်းလိမ်းကပ်၍ ကျင့်ခြင်း၊ အစာဖြတ်၍
 ကျင့်ခြင်း၊ မြေဥ္စအိပ်၍ ကျင့်ခြင်း၊ မြူမှုန့်အလိမ်းလိမ်း တင်စေ
 လျက် ကျင့်ခြင်း၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ ကျင့်ခြင်း အစရှိသည်
 များမှာလည်း ခန္ဓာကိုယ်ကို ညှဉ်းပန်းပြီးကျင့်သောအကျင့်များ
 ဖြစ်၍ မှားယွင်းသောအကျင့် အစွန်းနှစ်ပါးပင် ဖြစ်သည်။

တရားတော်နှင့်အညီ ကျင့်ခြင်းဆိုသည်မှာ အခြားမဟုတ်၊
 အမှန်ကိုအမှန်အတိုင်း မြင်သော အကျင့်၊ မှန်သောအကြံကို
 တွေးကြံသည့်အကျင့်၊ မှန်သောစကားကို ပြောဆိုသော အ
 ကျင့်၊ မှန်သောအလုပ်ကိုလုပ်သည့် အကျင့်၊ မှန်သောအသက်
 မွေးမှုဖြင့် အသက်မွေးသောအကျင့်၊ မှန်သောလုံ့လစိုက်မှုနှင့်
 ပြုသောအကျင့်၊ မှန်သောသတိတရားနှင့် အောက်မေ့မှုအကျင့်
 မှန်သော သမာဓိတရားနှင့် တည်ကြည်မှုအကျင့်များဖြင့် ကျင့်
 သုံးဆောက်တည်နေခြင်းသည် တရားတော်နှင့်အညီ ကျင့်ခြင်းပင်
 ဖြစ်သည်။

“ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ” ဟူသော တရားတော်နှင့်
 အညီ တရားကျင့်သောသူကို တရားသည် စောင့်ရှောက်၏ဟု
 အဆိုရှိသည်။

မှန်၏။

တရားမကျင့်သောသူကို တရားသည် အဘယ်သို့စောင့်ရှောက် နိုင်ပါမည်နည်း။ ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် မည်သည့်တရား ကို မျက်မှောက်ပြု၍ ကျင့်ကြံမည်နည်း။

တဏှာ (သို့မဟုတ်) တပ်မက်ခြင်းသည် ကျွန်ုပ်တို့ ကြုံတွေ့ နေရသည့် ဒုက္ခဟူသမျှ၏ အခြေခံအကြောင်းရင်းပင် ဖြစ်သည်။ တဏှာကို ရှုမြင်ခြင်းသည်သာလျှင် ဒုက္ခ၏အကြောင်းကို ရှုမြင် ခြင်း ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ စိတ်တွင် တဏှာတည်းဟူသော တပ်မက် စွဲလမ်းမှုအညစ်အကြေးများ စိတ်နှလုံးပူလောင်ခြင်း(သောက)၊ ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်း (ပရိဒေဝ)၊ စိတ် ပူ ပန် ဆင်း ရဲ မှ (ဒေါမုနုဿ)၊ အပြင်သို့ ဖော်မထုတ်နိုင်ဘဲ စိတ်အတွင်း၌ ကြိတ်ပြီးခံစားနေရသည့် (ဥပါယာသ) အစရှိသည်များ ကျွန်ုပ် တို့၏ စိတ်တွင် တင်မလာအောင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအညစ်အကြေးများ တင်လာအောင် အခြားသူ တစ်ဦးက လာလုပ်နေခြင်းမဟုတ်၊ မိမိကိုယ်တိုင်ပင် တင်၍ လာအောင် လုပ်နေခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

သူတစ်ပါးကို ပြုပြင်ရန်မကြိုးစားမီ မိမိကိုယ်ကို ပြုပြင်ခြင်း သည်သာလျှင် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသည့် စိတ်၏အလုပ် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည်သာလျှင် ဝိပဿနာ ဖြစ်သည်။ ဤ ဝိပဿနာတရား ကို ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့ကိုယ်တိုင် မေ့လျော့ပေါ့ဆစွာဖြင့် တင်ရှိအောင် လုပ်နေသည့် တဏှာအညစ်အကြေးများ ဖယ်ရှားပြီး မှန်ကန် သော သတိနှင့် စိတ်ကို သန့်ရှင်းအောင် ပြုလုပ်ခြင်းသည်

ဝိပဿနာပင် ဖြစ်လေသည်။ တရားတော်နှင့်အညီ ဤသို့ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ခြင်းသည်သာ မင်္ဂလာဖြစ်ပေသည်။

၁၆။ အဆွေအမျိုးတို့အား သင်္ဂြိုဟ် ထောက် ပံ့ ရ ခြင်း သည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

ဆွေမျိုးဉာတိဆိုသည်မှာ အမိဘက်မှ ဆွေမျိုး၊ အဘဘက်မှ ဆွေမျိုး (၇) ဆက်ကို ဆိုလိုသည်။ ထိုဆွေမျိုးများမှာ ဥစ္စာ ပစ္စည်း စည်းစိမ်ပျက်စီးသောကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ရောဂါဝေဒနာ နှိပ်စက်သောကြောင့်ဖြစ်စေ အရပ်တစ်ပါးမှ မိမိထံသို့ ရောက်ရှိ လာသောအခါ အဝတ်အစား၊ အစားအစာ၊ ဆေးဝါး အစ ရှိသည်များကို ကူညီထောက်ပံ့ရမည်။ ဤသို့ ထောက်ပံ့ခြင်းသည် မင်္ဂလာ မည်ပေသည်။

သွေးသားတော်စပ်သော အမျိုးများသာမက ကိုယ့်အမျိုး သား များအား ကူညီစောင့်ရှောက်ခြင်းသည်လည်း မင်္ဂလာ မည်ပေသည်။ အများအကျိုးကို လိုလားသောသူမှာ စိတ်ထား သဘောထား ကြီးမားသူ ဖြစ်သည်။ အချင်းချင်း ရိုင်းပင်း ကူညီလျက် တစ်သွေးတည်း တစ်သားတည်း သဘောထားပြီး အားလုံး ဆွေမျိုးချည်း ဖြစ်ကြသည်ဟူသော ရင်းနှီးချစ်ခင် ကြင်နာသည့်စိတ်ထား ထားနိုင်ကြလျှင် စိတ်ထားမြင့်မြတ်သူ၊ သဘောထားကြီးသူအဖြစ် အများ၏ ချစ်ခင်လေးစားမှုများကို မုချခံစားရမည်သာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဤ မင်္ဂလာသည် လူ့လောကသာယာရေး အတွက် အလွန်အရေးကြီးလှပေသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ အောက်ပါတရားတော်ကို နှလုံးမူသင့်ပေသည်။

“ရှည်လျားလှစွာ ကျင့်လည်လာခဲ့ရသော သံသရာတစ်ခုနှင့် အမိအဘ ညီအစ်ကိုမောင်နှမ စသည်ဖြင့် မဖြစ်ဖူး၊ မတော်စပ်ဖူးသူဟူ၍ မရှိပေ။ အားလုံး တော်စပ်ကြဖူးသည်ချည်းပင် ဖြစ်သည်”

သို့ဖြစ်လေရာ တစ်မျိုးသားလုံး၏အပေါ် သစ္စာရှိရှိဖြင့် ကူညီ ရိုင်းပင်းလျက် သင်္ဂဟတရား လေးပါးနှင့်အညီ ချီးမြှောက် ထောက်ပံ့ရပေမည်။ သင်္ဂဟတရားလေးပါး ဆိုသည်မှာ—

- (၁) ပေးကမ်းဝေမျှခြင်း (ဒါန)။
- (၂) ချစ်ဖွယ်စကား ပြောကြားခြင်း (ပေယျဝဇ္ဇ)။
- (၃) အကျိုးစီးပွား ကျင့်ဆောင်ခြင်း (အတ္တစရိယာ)။
- (၄) ကိုယ်နှင့် တစ်ဘန်းတစ်စားတည်း ထားခြင်း (ဇမာ နုတ္တတာ) တို့ ဖြစ်သည်။

ဤ တရားလေးပါးနှင့်အညီ ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၁၇။ အပြစ်မရှိသောအမှုသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

အပြစ်မရှိသောအလုပ်ကို ပြုလုပ်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်၏ ဟု အဆိုရှိရာ အပြစ်မရှိသောအလုပ်သည် အဘယ်နည်း။

သုအသက်ကို သတ်ခြင်း၊ သူ၏ဥစ္စာကို ခိုး ယူခြင်း၊ သူတစ်ပါး၏ သားမယားကို ပြစ်မှားကျူးလွန်ခြင်း၊ မဟုတ် မမှန်သော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ မူးယစ်စေသော သေရည် အရက်ကို သောက်စားခြင်းများသည် အပြစ်ရှိသော အလုပ်များ ပင်ဖြစ်ပေသည်။ ဤအလုပ်များသည် လောက၌ မင်းပြစ်မင်းဒဏ် နှင့်လည်း မလွတ်ကင်းသဖြင့် အပြစ်ဒဏ်ကျခံရတတ်သည်။ ယခု ဘဝ၌လည်း မကောင်း၊ သံသရာ၌လည်း မကောင်းကြောင်းကို အထက်တွင် ပြဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

အချို့သော အမှုကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ရာ၌ လူတို့သည် မိမိ၏ ချမ်းသာသူခကြောင့် တစ်ပါးသူ၏ ချမ်းသာသူကို ထိခိုက်နစ်နာပျက်ပြားအောင် ပြုမူပြောဆို လုပ်ကိုင်ကြသော် လည်း တရားခွင်သို့မရောက်ဘဲ ရှိတတ်ကြပေသည်။ ဥပမာ- မကောင်းသည်ကို ဖြစ်စေလိုသော ဆန္ဒကြောင့် အချင်းချင်း မသင့်မြတ်အောင် ရန်တိုက်ပေးခြင်း၊ အပြစ်အပျက် အကြောင်း အရာမှန်ကို မပြောဆိုဘဲ သိမ်ဖျင်းသောစကား အနက်အဓိပ္ပါယ် ကင်းမဲ့သောစကားကို ပြောဆိုခြင်း ရန်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကို ပြောဆိုခြင်း၊ မဟုတ်မမှန်သောစကားကို ပြောဆို ခြင်းများပင် ဖြစ်သည်။

အမှုကိစ္စတစ်ခုကို ဆောင်ရွက်သောအခါ ဤသို့ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်လျှင် မိမိ၌ အကျိုးရှိသည်ဖြစ်သော်လည်း တစ်ပါး သူ၌ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမည်ကို သိပါလျက် မိမိ၏ စိတ်ချမ်းသာမှု ကြောင့် တစ်ပါးသူ၏ ချမ်းသာသူကို ထိခိုက်နစ်နာပျက်ပြား အောင် ပြုလုပ်ခြင်းသည် ဓားပြ သူခိုးတို့၏ လုပ်ရပ်နှင့် အလား

တူပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် အပြစ်ရှိစေသော အမှုကိစ္စများကို မလုပ်ကိုင်ဘဲ အများအကျိုးနှင့် ကိုယ့်အကျိုးကို ညီညွတ်မျှတသည့် (သမ္မာကမ္မန္တ)ခေါ် မှန်ကန်သည့် အလုပ်ကို ပြုလုပ်ခြင်းသည် အပြစ်မရှိသောအမှုကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်၍ မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

ထို့အပြင် ရပ်ရေးရွားရေး လှူရေးတန်းရေးတို့၌ လုပ်အားပေးခြင်း၊ ရပ်ရွာသန့်ရှင်းရေး၊ ရပ်ရွာသာယာရေး လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ လူအများ ခိုနားရန် သစ်ပင်စိုက်ခြင်း၊ တံတားခင်းခြင်း၊ လမ်းပြင်ခြင်း၊ လမ်းဖောက်ခြင်း၊ အပန်းဖြေရိပ်သာ (ဇရပ်) ဆောက်ခြင်း၊ ရေတွင်းဖောက်တူးဖော်ခြင်း စသည့် ရပ်ရွာလူထုပြည်သူ့အကျိုးပြု လုပ်ငန်းများသည် (ပရဟိတ) လုပ်ငန်းများဖြစ်၍ အပြစ်မရှိသော အမှုကိစ္စများပင် ဖြစ်ပေသည်။ ကိုယ်ကျိုးမဖက် အများအကျိုးအတွက် ဆောင်ရွက်သဖြင့် အများ၏ ချစ်မြတ်နိုးမှုကို ခံရခြင်း၊ လေးစားခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်းများကို ခံရလေသည်။ မိမိမှာလည်း ယင်းဆောင်ရွက်ချက်များကို ပြန်လည်တွေးတောမိတိုင်း၊ အာရုံပြုမိတိုင်း စိတ်ချမ်းသာမှုကို ခံစားရပေသည်။

၁၈။ မကောင်းမှုမှ ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ် ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

မကောင်းမှုကို မိမိ၏စိတ်၌ဝင်ရောက် ပူးကပ်မခံခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မကောင်းမှုကို ပြုသည်ဖြစ်စေ၊ ကောင်းမှုကို ပြုသည်ဖြစ်စေ စိတ်သည်

ရှေ့ဆောင် ဧရု ရှက်ဖြစ်ပေသည်။ မိမိ၏ဝန်းကျင်တွင် မြင်တွေ့ရသည့်အခြေအနေ တစ်ခုကြောင့် ဒေါသစိတ်များဝင်ရောက်ပူးကပ်လာသောအခါ ဒေါသစိတ်၏ အခြံအရံ ဖြစ်သော (ဣဿာ) မနာလိမ္မ၊ (မစ္ဆရိယ) ဝန်တို့မှအစရှိသည့် မတရားစိတ်များသည် ပူးတွဲ၍ပါလာတတ်ပေသည်။ ဥပမာ....

ဗန်းပူပညာရှင် တစ်ဦးသည် သစ်တုံး တစ်ခုကို နတ်ရုပ်ထုလုပ်လေသည်။ ထိုနတ်ရုပ်သည် နတ်အဖြစ်သို့ ပြည့်စုံမှုမရောက်မချင်း သစ်သားတုံးဘဝ၌ပင် ရှိပေသည်။ နတ်ရုပ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် နတ်၏ အရည်အချင်းများ လက္ခဏာများ ပြီးပြည့်စုံသောအခါ ပုံထုလုပ်သူထက် မြင့်မားသွားပေသည်။ အကယ်၍ ပုံထုလုပ်သူက ထိုနတ်ရုပ်ကို ဖျက်ဆီးပစ်လိုသော်လည်း မဖျက်ဆီးနိုင်တော့ပေ။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် ပုံထုလုပ်သူသည် သစ်တုံးကို ဖျက်ဆီးခြင်းမမည်ဘဲ နတ်ရုပ်ကိုဖျက်ဆီးခြင်း အပြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားလိမ့်မည်ဖြစ်သောကြောင့်ပင်။

ထို့အတူ မကောင်းမှုတွင်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တစ်ယောက်သည် မိမိ၏အတွင်းသန္တာန်၌ မကောင်းမှုကို နေရာပေးသည်ဆိုလျှင် ဤမကောင်းမှုသည် ထိုသူ၏ အတွင်းသန္တာန်၌ ပြည့်စုံမှုမရှိသေးမီ မည်သို့မျှ အပြစ်မဖြစ်နိုင်ပေ၊ အပြစ်မမြင်နိုင်ပေ။ မကောင်းမှု၏ အရည်အချင်းများ၊ လက္ခဏာများ ပြီးပြည့်စုံစွာ ရောက်ရှိလာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဤမကောင်းမှုသည် မိမိဘာသာ မိမိရပ်တည်နိုင်သည့် အခြေအနေသို့ ရရှိသွားလေ။

သည်။ ထိုအခါ မကောင်းမှုကို နေရာပေးသူသည် ဤ မကောင်းမှုမှ လွတ်အောင် လုပ်ချင်ပါသော်လည်း လွတ်အောင် လုပ်ရန် မလွယ်တော့ပေ။ ယင်းမကောင်းမှုများသည် အင်အား ရှိသွားသည့် နောက်ပိုင်းတွင် မိမိအား မကောင်းကျိုးများကို ပေးတော့မည်မှာ သေချာပေသည်။ မိမိအား ခိုကိုးရာမဲ့သူအဖြစ် ကံမဲ့သူအဖြစ် ဒဏ်ခတ်တော့မည်မှာ သေချာပေသည်။

ထို့ကြောင့် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် (၁၁) သမ္မောဓဝဂ်၊ အရက္ခိတသုတ်တွင် အခါတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်း ကပ်၍ ရှိခိုးပြီးလျှင် တစ်ခုသောနေရာ၌ ထိုင်နေသော အနာ ထပိဏ်သူဌေးအား မြတ်စွာဘုရားက ဤသို့ဟောတော်မူသည် “ဒါယကာ၊ စိတ်ကိုမစောင့်ရှောက်လျှင် (ကာယကံ) ကိုယ်ကို လည်းစောင့်ရှောက်သည် မမည်၊ (ဝစီကံ) နှုတ်ကိုလည်း စောင့် ရှောက်သည်မမည်။ (မနောကံ) စိတ်ကိုလည်း စောင့်ရှောက် သည်မမည်။ ဤသို့ မစောင့်ရှောက်သူသည် ကောင်းသော သေခြင်းမဖြစ်နိုင်၊ ကောင်းသောကွယ်လွန်ခြင်း မဖြစ်နိုင်” ဟု ဟောတော်မူသည်။

ဤနေရာ၌ မိလိန္ဒမင်းကြီး၏ စိတ်ကိုစောင့်ရှောက်ထိန်း သိမ်းပုံသည် သူတော်ကောင်းများ အတုယူဖွယ် ကောင်းလှ သည်။ မင်းကြီးသည် နံနက်စောစောအိပ်ရာမှထ၍ ကိုယ်လက် စင်ကြယ်အောင် ရေချိုးပြီး ဝတ်ရိုးဝတ်စဉ် အဝတ်အထည် များကို မဝတ်မူဘဲ ဖန်ရည်ဆိုးသော အဝတ်ကို ဝတ်ဆင် သည်။ ဦးခေါင်းကိုလည်း ခေါင်းတုံးအသွင် မှတ်ထင်လောက် အောင် ခေါင်းစုပ်ကိုစုပ်သည်။ ဤသို့ ဝတ်ဆင်ပြုလုပ်သည်မှာ

မိမိကိုယ်ကို သူတော်သူမြတ်တစ်ဦးဟု မှတ်ထင်ရလောက်အောင် ကြံဆောင် ဝတ်ဆင်ပြုလုပ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့နောက် စိတ်၌ စွဲမြဲစွာ ရှစ်ပါးသော အချက်များကို (၇) ရက်ပတ်လုံး မပျက်မကွက်အောင် ကျင့်သုံး ဆောက်တည် လေသည်။ ၎င်းရှစ်ပါးမှာ—

- (၁) ဤခုနစ်ရက်အတွင်း မင်း၏အရေးအခင်း ကိစ္စအဝဝ ကို မဆောင်ရွက်တော့ပြီ။
- (၂) ဓာတ်စိတ်ကို မဖြစ်အောင် စောင့်ရှောက်မည်။
- (၃) ဒေါသစိတ်ကို မဖြစ်အောင် စောင့်ရှောက်မည်။
- (၄) မောဟစိတ်ကို မဖြစ်အောင်စောင့်ရှောက်မည်။
- (၅) ကိုယ့်အောက် ငယ်သား အမှုတော်ထမ်းများအပေါ်၌ စိတ်ကိုနှိမ်ချ၍ မာန်မာန မဖြစ်အောင် စောင့်ရှောက် မည်။
- (၆) ကိုယ်မှု၊ နှုတ်မှုများကို ထူးခြားစွာ စောင့်ရှောက် မည်။
- (၇) မြင်ရ ကြားရ တွေ့ရ သိရ သမျှသော အာရုံတို့ အတွက် အကုသိုလ် မဖြစ်အောင်၊ မျက်စိ နား စသော ဣန္ဒြေများကို စောင့်ရှောက်မည်။
- (၈) အားလုံး သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ မေတ္တာစိတ် ထား မည်။

ဟူသော အချက်ရှစ်ချက်ကို ခုနစ်ရက်လုံး စောင့်ထိန်းလျက် စိတ်ကိုကောင်းအောင် ကြိုးစားပြုပြင်၍ ကျင့်သုံးခဲ့လေသည်။

ထိုနည်းတူစွာပင် ကျွန်ုပ်တို့သည် မိမိတို့နေအိမ်ဝန်းကျင် မှာပင် တစ်နေ့ တစ်ရက်၊ တစ်မနက်စသည်ဖြင့် ရက်ကိုပိုင်း ခြား၍ မိမိ၏ စိတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်လေ့ရှိသော (အကုသိုလ်) မကောင်းသည့်စိတ်များ မဖြစ်ရလေအောင် မကြာမကြာ စိတ်ကို အထူးကန့်သတ်လျက် စောင့်ရှောက်သင့်ကြပေသည်။ ဤသို့ စောင့်ရှောက်ဖန်များလျှင် မကောင်းမှု ဟူသမျှကို စိတ်ဖြင့် ဝေးစွာရှောင်ကြဉ် နိုင်မည်သာတည်း။

ဤသို့မကောင်းမှုကို ဝေးစွာ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာ မည်ပေသည်။

၁၉။ မကောင်းမှုကို အထူးသဖြင့်ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး

မကောင်းမှုကို ကိုယ်နှုတ်ငှ်ဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ရာ၌ ရှောင်ကြဉ် ပုံ သုံးမျိုးရှိသည်။ ပထမတစ်မျိုးမှာ ကြံကြိုက်တိုက်ဆိုင်လာ သော အခါများတွင် သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်ခြင်းမရှိဘဲ မိမိ၏ဇာတ်အမျိုးအနွယ်၊ အရွယ်၊ ဂုဏ်သိက္ခာအစရှိသည်များ ကို ထောက်၍ မလုပ်ထိုက်ဟု စိတ်ကိုပိုင်းဖြတ်ပြီး ရှောင်ကြဉ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) မကောင်းမှုကိုသိ၍ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း (သမ္ပပ္ပဝိရတီ) တစ်မျိုး။ ဒုတိယတစ်မျိုးမှာ သိက္ခာပုဒ်ကိုဆောက်တည်လျက် မကောင်းမှုဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း (သမာဒါနဝိရတီ) တစ် မျိုးနှင့် တတိယတစ်မျိုးမှာ အရိယာ သုတော်စင်တို့ မင်္ဂလာယှဉ် သော ရှောင်ကြဉ်ခြင်း (သမုစ္ဆေဒဝိရတီ) ဟူ၍ သုံးမျိုး ရှိသည်။

မင်္ဂနှင့်ယှဉ်သော ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် အကောင်းဆုံးပင် ဖြစ်သည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ဤလောက၌ မိမိအကျိုးကြောင့် တစ်ပါးသူ၏အကျိုးကို ထိခိုက်နှစ်နာပျက်ပြားစေသောအမှုကို မကောင်းသောအလုပ်အဖြစ် စိတ်၌ခိုင်မာသည့် အသိတစ်ခု ဦးစီးထားပြီး ဖြစ်ပါလျှင် ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း မကောင်းမှုမှ အထူးသဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ပြီးသားပင် ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

မူလပဏ္ဏာသ သ လ္လေခသုတ်၌ “စုန္ဒ၊ ကုသိုလ်တရားတို့၌ စိတ်ဖြစ်ရုံမျှပင် ကျေးဇူးများလှ၏ဟု ငါတရားဟော၏။ ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော် ဆိုဖွယ်ရာမရှိပေ။ ထို့ကြောင့် သူတစ်ပါးတို့သည် ညှဉ်းဆဲတတ်သူများ ဖြစ်ကြလိမ့်မည်။ ဤအရာ၌ ငါတို့သည် မညှဉ်းဆဲသူများ ဖြစ်ကြမည်ဟု စိတ်ကိုဖြစ်စေရမည်။ သူတစ်ပါးတို့သည် အသက်ကိုသတ်သူများ ဖြစ်ကြလိမ့်မည်။ ဤအရာ၌ ငါတို့သည် အသက်သတ်မှုမှ ရှောင်ကြဉ်သူများ ဖြစ်ကြမည်ဟု စိတ်ကိုဖြစ်စေရမည်” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

မကောင်းမှုကို အထူးသဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ရန်မှာ အလိုဆန္ဒမာန်မာန်ကြောင့် မိမိ၏စိတ်ကို လာဒရက်ပူးကပ်သည့် ဓာဏှာအညစ်အကြေးများကို ဖယ်ရှားပြီး မှန်ကန်သောသတိနှင့် စိတ်ကို သန့်ရှင်းအောင် ပြုလုပ်ကျင့်သုံးနေခြင်းသည် မကောင်းမှုကို အထူးသဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဖြစ်၍ မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၇။ သေအရက်ကိုသောက်ခြင်းမှ ကောင်းစွာရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

အရက်သေစာသောက်စားမှုသည် စာရိတ္တကောင်းမွန်မှုကို ဖျက်ဆီးသည်။ ကြီးပွားရေး၊ တိုးတက်ရေးကို ဟန့်တားသည်။ အပြစ်အမျိုးမျိုးကို ဖြစ်စေသည်။ အရက်မှူးသူသည် အရူးတစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ အရက်သမားမပြုဝံ့သော ဒုစရိုက်မှုကား မရှိ။ မူးယစ်ခြင်းသည် မကောင်းမှုဒုစရိုက်ပြုရန် ရှေ့ပြေးလမ်းစပင် ဖြစ်သည်။ ကာမဂုဏ်ငါးပါးတွင် ကာမအေတူသည် (ဖောဠဗ္ဗာရုံ) ကာမဂုဏ်တည်း။ သေရည်အရက်စသည့် မူးယစ်ဆေးဝါးမှန်သမျှသည် (ရသာရုံ) ကာမဂုဏ်တည်း။ ထို (ဖောဠဗ္ဗာရုံ) ကာမဂုဏ်ကို အယုတ်တမာပြုကျင့်ခြင်းသည် ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချထိုက်သကဲ့သို့ ဤရသာရုံ ကာမဂုဏ်ကို သုံးစွဲခြင်းသည်လည်း ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချထိုက်သည့် ယုတ်မာသောအကျင့် (မိစ္ဆာစာရ) တစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။

သေရည်သေရက်သောက်မှုသည် ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး၌ တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း သောက်စားသော သေရည်အရက်ကပင် သောက်စားသူကို ဒုစရိုက် မပြု ပြုအောင် ရဲဆေးတင်ပေးရာ ရောက်သဖြင့် မည်သည့်ဒုစရိုက်မျိုးပင်ဖြစ်စေ ပြုရဲ ပြောရဲ လုပ်ရဲ လာတတ်ပေသည်။

နောက်ဆုံး တစ်စတစ်စ အတင့်ရဲလာပြီးလျှင် လူလူချင်း ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာသတ်ဖြတ်မှု၊ မတရား ခိုးယူတိုက်ခိုက်မှု၊ ကာမ သောင်းကျန်းမှုစသည့် ရာဇဝတ် ပြစ်မှုကြီးများကိုပင်

မှောက်မှားကျူးလွန်လာသည်အထိ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ဤမျှ ကြောက်ဖွယ်လိလိကောင်းလှသည့် သေရည်အရက်ကို ကြိမ်ဖန် များစွာ သောက်စားမိကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အောက်ပါ အပြစ်ဒဏ်များကို မလွဲမသွေ ခံကြရပေဦးမည်။

- (၁) ဘဝများစွာ အသိပညာမှ ကင်းတတ်ခြင်း။
- (၂) သတိချွတ်ယွင်း မေ့တတ်ခြင်း။
- (၃) အရှက်အကြောက်မှ ကင်းခြင်း။
- (၄) အရူးအနှမ်း ဖြစ်တတ်ခြင်း။
- (၅) ဒေါသမျက်မာန် ခက်ထန်ခြင်း။
- (၆) ပျင်းရိတတ်ခြင်း။
- (၇) သူတစ်ပါးပြုဖူးသော ကျေးဇူးကို မသိတတ်ခြင်း။
- (၈) မည်သည့်အကုသိုလ်မှ မရှောင်ကြဉ်ဘဲ မကောင်းမှု အားလုံးကို ပြုမိလွယ်ခြင်း။
- (၉) သေလျှင် အပါယ်ငရဲသို့ ကျရောက်ခြင်း။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားကလည်း အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၊ ဒုစ္စရိတ ဝိပါကသုတ်၌ ဤသို့ ဟောတော်မူသော်လည်း “ရဟန်းတို့၊ အရက် သောက်ခြင်းသည် ငရဲ၌ဖြစ်စေတတ်၏၊ တိရစ္ဆာန်မျိုး၌ ဖြစ်စေ တတ်၏၊ ပြိတ္တာဘုံ၌ ဖြစ်စေတတ်၏၊ သေအရက်သောက်ခြင်း၏ အပေါ့ဆုံးအပြစ်ကား လူဖြစ်လာသောအခါ ရူးသွပ်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏” ဤသို့ အရက်သေစာသောက်စားမှုနှင့်ပတ်သက် ၍ အပြစ်အမျိုးမျိုးကို ပြတော်မူလေသည်။ ထို့အပြင် -

“ဓားကိုဖျက် ဝါးမျက်၊ လူကိုဖျက် အရက်”

ဆိုသည့်အတိုင်း အရက်သေစာသောက်စားခြင်းသည် ဥစ္စာပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ကြောင်း ခြောက်ပါး၌ တစ်ပါးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် -

“သောက်စားသေစာ၊ အခါမဲ့လှည့်၊ ပွဲကြည့်လောင်းစား၊ ဆိုး ဝါးမိတ်ဆက်၊ အပျင်းဖက်သော်၊ ယှင်းပျက်ဥစ္စာ၊ ကုန်ကြောင်းသာ၊ ခြောက်ဖြာ ဝေးဝေးရှောင်” ဟူ၍ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။

သေရည်အရက်အမျိုးမျိုးကို မူးယစ်စေတတ်သော စိမ်၍ ချက်၍ပြုအပ်သော အရက်အမျိုးမျိုး၊ မစိမ်မချက်ဘဲ အလျဉ်ဖြင့် ပြင်းလာသော ထန်းမည်၊ ဓနိရည်၊ ဘိန်း စသည်ဖြင့် မူးယစ်စေတတ်သော အရာအားလုံးကို သောက်စားခြင်းကြောင့် ဥစ္စာပစ္စည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း၊ ခိုက်ရန်ဒေါသ ဖြစ်ပွားတတ်ခြင်း၊ ရောဂါဝေဒနာအမျိုးမျိုး စွဲကပ်ဖြစ်ပေါ်တတ်ခြင်း၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးသတင်း ကျော်စောမဲ့ဖြစ်တတ်ခြင်း၊ အရှက် အကြောက် ကင်းမဲ့စွာ ကိုယ်အင်္ဂါကိုမျှ လုံခြုံအောင် မဖုံးလွှမ်းနိုင်ခြင်း၊ အသိဉာဏ် ချွတ်ယွင်းပျက်ပြားခြင်းများကို ဖြစ်စေတတ်သည်။

ညဉ့်နက်သော ကာလ၌ လှည့်ပတ်သွားလာခြင်းကြောင့် မိမိကိုယ်ကို ဘေးရန်အန္တရာယ်မှ လုံခြုံမှုမဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ မိမိသားသမီး သားမယားတို့ကိုလည်း ဘေးရန် အန္တရာယ်မှ လုံခြုံမှုမဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ မိမိ၏စည်းစိမ်ဥစ္စာကိုလည်း လုံခြုံမှုမဖြစ်နိုင်ခြင်း၊

ခိုးဆိုးတိုက်ခိုက်လုယက်မှုစသည်တို့၌လည်း မိမိအား မယုံကြည် ဖွယ်ဖြစ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါး ပြုလုပ်သည့် မဟုတ်မမှန်သော အမှု ကိစ္စ၊ မကောင်းသတင်းများလည်း မိမိအပေါ်သို့ စွပ်စွဲကျ ရောက်တတ်ခြင်း၊ ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို လျင်မြန်စွာ တွေ့ကြုံ ရတတ်ခြင်းများကို ဖြစ်စေတတ်သည်။

ပဲလမ်းသဘင် ပျော်ရွှင်မှုကို လိုက်စားခြင်းကြောင့် အလုပ် အကိုင် ချွတ်ယှင်းပျက်စီးရခြင်း၊ ကပဲ့သွားနေခိုက် အိမ်ရှိ ပစ္စည်းဥစ္စာကို ရန်သူတို့ ခိုးယူဖျက်ဆီးတတ်ခြင်းများ ဖြစ်စေ တတ်သည်။

အလောင်းအစား ကစားမှုကို လိုက်စားခြင်း၌ မိမိက နိုင်ပြန်လျှင်လည်း ရန်ပွားတတ်ခြင်း၊ မိမိကရှုံးပြန်လျှင်လည်း ပစ္စည်းဥစ္စာအတွက် နှမြောစိုးရိမ်ပူပန်ရတတ်ခြင်း၊ ပစ္စည်း ဥစ္စာ ဆုတ်ယုတ်ပျက်ပြားတတ်ခြင်း၊ အလောင်းကစားသူ၏ စကားသည် ပရိသတ် အလယ်၌ လူရာမဝင်ခြင်း၊ အဆွေ ခင်ပွန်းတို့၏ အကူအညီကို မရဘဲ ရှိတတ်ခြင်း၊ အလောင်း အစားပြုသူအား သားမယားကို ကောင်းစွာ မွေးကျွေးမည့်သူ မဟုတ်၍ ထိမ်းမြားခြင်းအမှုတို့မှ ရှောင်ရှားခံရတတ်ခြင်း များကို ဖြစ်စေတတ်သည်။

မကောင်းသော ယုတ်မာသတ္တိနှင့် ပေါင်းသင်းခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ စီးပွားဥစ္စာရှာဖွေရာ၌ ပျင်းရိဖင့်နဲ့နေခြင်း ကြောင့်လည်းကောင်း ဥစ္စာပစ္စည်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးတတ်ပေ သည်။ ထို့ကြောင့် သေအချက်ကို သောက်ခြင်းမှ ကောင်းစွာ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၂၁။ ကုသိုလ်တရားဘို့၌ မမေ့မလျော့ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

မမေ့အပ်သည့် တရားများတွင် ကုသိုလ်တရားများ အားလုံး အပြင် နှလုံးသွင်းဖွယ် တရားများကို လက်ကိုင်ထားရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဓမ္မပဒပါဠိတော်တွင် “မမေ့မလျော့ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်းတည်း၊ မေ့လျော့ခြင်းသည် သေခြင်း၏အကြောင်းတည်း။ မမေ့မလျော့သောသူတို့သည် သေသည် မမည်ကုန်၊ မေ့လျော့သူတို့သည် သေသည်မည်ကုန်၏ မမေ့မလျော့သော ပညာရှိတို့သည် ဤသို့ထူးခြားကြောင်းကိုသိ၍ မမေ့မလျော့သောသတိတရား၌ ရှင်လန်းဝမ်းမြောက်ကုန်လျက် အရိယာတို့၏ ကျက်စားရာ လောကုတ္တရာ တရားကိုးပါး၌ မေ့လျော်ကြကုန်၏။ ထိုပညာရှိတို့သည် (သမထဝိပဿနာ ဈာန်နှစ်ပါးဖြင့် ကိလေသာကို) ရှို့မြှိုက်ကုန်ပြီးလျှင် အမြဲမပြတ် လုံ့လပြုကုန်၍ မတုန်မဆုတ် လုံ့လထုတ်ကုန်လျက် ယောဂလေးပါး၏ ကုန်ရာ အတုမရှိမြတ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြကုန်၏” ဟု အပ္ပမာဒဝဂ်-၁၊ သာမာဝတီဝတ္ထုတွင် ဟောကြားထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ကုသိုလ်တရားသည် တရားရှင်ကို ယခုဘဝ၌ပင် စိတ်ချမ်းသာစေခြင်း၊ စိတ်ချမ်းသာခိုင်မာစေခြင်း၊ လောကဓံကိုခံနိုင်ရည်ရှိစေခြင်း၊ မိမိက အထူးကြိုးစားလျှင် မင်္ဂလိယအသိ ရနိုင်စေခြင်းအစရှိသည့် အစောင့်အရှောက်များဖြင့် စောင့်ရှောက်

တတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ရခြင်း သည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၂၂။ ရိုသေအပ်သောသူတို့ကို ရိုသေရခြင်းသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

ရိုသေခြင်းဆိုသည်မှာ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သူအဖြစ် သတ် မှတ်ပြီး ရှိခိုးခြင်း၊ အလေးပြုခြင်း ရိုသေလေးစားသော အခြင်း အရာကို ပြသခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဘုရားတရား သံဃာတည်း ဟူသော ရတနာသုံးပါး ဆရာမိဘစသော ဂုဏ်ကြီးသူ၊ ကိုယ့်ထက်အသက်အရွယ် ကြီးသူများသည် အလေးအမြတ် ပြုအပ်သူများဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရှိခိုးခြင်းဖြင့် ရိုသေလေးစား သော အခြင်းအရာကို ပြသခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအခြင်းအရာ သည် ကုသိုလ်စိတ်ပင်ဖြစ်သည်။

ဓမ္မပဒပါဠိတော်၊ အာယုဝဇ္ဇနကုမာရ ဝတ္ထုတွင် “အမြဲ ရှိခိုးလေ့ရှိ၍ မိမိထက် ဂုဏ် အသက် သိက္ခာအားဖြင့် ကြီးသော သူတို့၌ အရိုအသေပြုလေ့ရှိသူအား အသက်ရှည်ခြင်း၊ အဆင်း လှခြင်း၊ ချမ်းသားခြင်း၊ ခွန်အားကြီးခြင်း ဟူသော ဤ အကျိုးထူးတရားလေးပါးတို့သည် တိုးပွားကုန်၏” ဟု ဟော ကြားထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ထို့အပြင် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် ၂၊ ရထကောရဝဂ်၊ အတ္တ ဗျာဗာဓသုတ်တွင်လည်း “ရဟန်းတို့၊ ဤတရားသုံးမျိုးတို့သည် မိမိဆင်းရဲရန်လည်းဖြစ်ကုန်၏ သူဘစ်ပါး ဆင်းရဲရန်လည်း

ဖြစ်ကုန်၏ နှစ်ပါးစုံဆင်းရဲရန်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ အဘယ်
 သုံးမျိုးတို့နည်းဟူမူ ကိုယ်ဖြင့် ပြုအပ်သော မကောင်းသော
 အကျင့် (ကာယဒုစရိုက်) လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော
 မကောင်းသောအကျင့် (ဝစီဒုစရိုက်) လည်းကောင်း၊ စိတ်ဖြင့်
 ပြုအပ်သော မကောင်းသော အကျင့် (မနောဒုစရိုက်)
 လည်းကောင်း တို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤတရားသုံးမျိုးတို့သည်
 မိမိဆင်းရဲရန်လည်းဖြစ်ကုန်၏။ သူတစ်ပါး ဆင်းရဲရန်လည်း
 ဖြစ်ကုန်၏။ နှစ်ပါးစုံ ဆင်းရဲရန်လည်းဖြစ်ကုန်၏။

ရဟန်းတို့၊ ဤတရားသုံးမျိုးတို့သည် မိမိဆင်းရဲရန်လည်း
 မဖြစ်ကုန်၊ သူတစ်ပါးဆင်းရဲရန်လည်းမဖြစ်ကုန်၊ နှစ်ပါးစုံ ဆင်း
 ရဲရန်လည်းမဖြစ်ကုန်၊ အဘယ်သုံးမျိုးနည်းဟူမူ ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်
 သော ကောင်းသော အကျင့် (ကာယသုစရိုက်) လည်းကောင်း၊
 နှုတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော ကောင်းသောအကျင့် (ဝစီသုစရိုက်)
 လည်းကောင်း၊ စိတ်ဖြင့်ပြုအပ်သော ကောင်းသောအကျင့်
 (မနောသုစရိုက်) လည်းကောင်းတို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤတရား
 သုံးမျိုးတို့သည် မိမိ ဆင်းရဲရန်လည်း မဖြစ်ကုန်၊ သူတစ်ပါး
 ဆင်းရဲရန်လည်း မဖြစ်ကုန်၊ နှစ်ပါးစုံဆင်းရဲရန်လည်း မဖြစ်
 ကုန်” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ထို့ကြောင့် အရိုအသေပြုခြင်း၊ အလေးအမြတ် ပြုခြင်း
 များမှာ အရိုအသေခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ချစ်ခင်မြတ်နိုး
 ၍ အရိုအသေပြုသူကလည်း ချစ်ခင်မြတ်နိုး ခြင်းဖြင့် တစ်ဦး
 အပေါ် တစ်ဦး ကြင်နာခြင်းများစွာဖြင့် နှစ်ပါးစုံဆင်းရဲရန်

မဖြစ်သော အလုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤလုပ်ဆောင်ချက်သည် လောကသာယာရေးအတွက် အလွန်အရေးပါသော ယဉ်ကျေးမှု တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။

မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်းဖြင့် အပြုခံရသူမှာလည်း မခံချင်စိတ်များ ဖြစ်ပေါ်ပြီး စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်ရသည်။ မာန်မာနထောင်ခြင်း ဖြင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စိတ်ဆင်းရဲရသည်။ မည်သူ့ကိုမျှ အရေး မစိုက်သကဲ့သို့ နေခြင်း၊ တစ်ပါးသူ နားမချမ်းသာဖွယ်စကား ပြောခြင်း အစရှိသည်တို့မှာ မိမိနှင့် သူတစ်ပါး နှစ်ပါးစုံ ဆင်းရဲရန်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရှိသေအပ်သောသူတို့ကို ရှိသေခြင်း သည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၂၃။။ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချခြင်းသည်သာ မင်္ဂလာမည်၍ မိမိကိုယ်ကို မာနထောင်လွှားခြင်းသည် မင်္ဂလာမမည်ပေ။ မာန်မာနကြီးသူ တို့သည် မိမိနှင့် မတူမတန်ဟု သဘောထားပြီး အလုပ် အရေးမစိုက်ဘဲ နေတတ်ခြင်း၊ ခက်ထန်ခြင်း၊ တင်းမာခြင်းများ ရှိ၍ (ပြုပြင်စီမံမှု) မပြုရသေးသည့် မာကျောသော ရွှေစင်ပမာ ရှိကြသည်။ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချတတ်သူကား မိမိထက် ကြီးသူ မြတ်သူကို ရှိသေလေးစား၍ မိမိထက် ငယ်သူကို ကူညီတတ်ခြင်း၊ ငဲ့ညှာသနားတတ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါး အပေါ် ကြင်နာမှု များခြင်း ဖြင့် စိတ်သဘောထား နူးညံ့လျက်ရှိရာ အသင့်ဖြစ်နေအောင် စီမံပြုလုပ်ထားသည့် ပျော့ပျောင်းသော ရွှေစင်ပမာ ဖြစ်သည်။

ဤသို့ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချခြင်းသည် မေတ္တာ ဘာဝနာစသော ပဋိပတ်အမှု၌ အလွန်အရေးကြီးသော အမှုတစ်ခု ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ နှိမ့်ချရာတွင် မိမိ၏ အတွင်းစိတ်ကို နှိမ့်ချမှသာလျှင် ဖြစ်နိုင်ပေသည်။ စိတ်ကို နှိမ့်ချခြင်းဖြင့် ကိုယ်ရောနှုတ်ပါ နှိမ့်ပြီးသားဖြစ်ပေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် တပည့်သာဝက များနှင့် လှူပူဂိုလ်များအား ဟောဖော်ညွှန်ပြ ဆိုဆုံးမသော အခါ ထိုပူဂိုလ်များ၏ အတွင်းစိတ်ကို ပဲ့ပြင်ခြင်း၊ ဆုံးမခြင်း များဖြင့်သာလျှင် အမှန်သို့ရောက်စေခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချသည့်နေရာတွင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ နှိမ့်ချ ပုံကို အတုယူ၍ လေ့ကျင့်သင့်သည်။ အခါတစ်ပါး အရှင် သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရား ထံ ခွင့်ပန်လျှောက်ထားပြီး မြို့ရွာများကို ဒေသစာရိလှည့်လည် ရန် သွားကြသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းတော်များစွာပင် အရှင် သာရိပုတ္တရာနောက်သို့ လိုက်ပါသွားသည်ကို မြင် ရ သ ဖြင့် ရဟန်းတစ်ပါးသည် မနာလိုစိတ်များဖြစ်ပြီး ဒေသစာရိကြမ္မကို အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေရန် မြတ်စွာဘုရားအား ဤသို့ လျှောက် ထားလေသည်။

“ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် တပည့်တော် ကို ကိုယ်စောင်းတိုက်သွားပါသည်။ တောင်းပန်ခြင်းလည်း မပြုဘဲ ထွက်သွားပါသည် ဘုရား” ဟု လျှောက်ထားလေသည်။ အမှန်စင်စစ် အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ သင်္ကန်းစွန်းနှင့် မတော်တဆ ထိသွားခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ သို့နှင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အရှင်

သာရိပုတ္တရာအား ခေါ်ယူ၍ မေးတော်မူသည်။ ထိုအခါ အရှင်
သာရိပုတ္တရာသည် အောက်ပါအတိုင်း လျှောက်ထားဖြေရှင်း
လေသည်။

“ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ ရုပ်အပေါင်းတွင်
ကိုယ်၌ ကာယဂတာ သတိ မထင်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင် သီတင်း
သုံးဖော် ရဟန်းကို ကိုယ်စောင်းတိုက်ပြီး မတောင်းပန်ဘဲ
ထွက်သွားခြင်းဖြစ်နိုင်ရာသည်။ တပည့်ဘော်မှာမူ တပည့်ဘော်၏
ကိုယ်ကို မြေကြီးသဖွယ် နှလုံးသွင်းလျက် နေပါသည် ဘုရား”
စသည်ဖြင့် လျှောက်ထားလေသည်။

ဆိုလိုသည်မှာ မြေကြီးပေါ်၌ လူတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်မှထွက်သော
ကျင်ကြီးကျင်ငယ်၊ နှပ်၊ တံတေး၊ သွေး၊ ပြည် အစရှိသည်ဖြင့်
စင်ကြယ်သည့်အရာ၊ မစင်ကြယ်သည့်အရာများကို စွန့်ပစ်သော်
လည်း မြေကြီးကမူ ညည်းညူခြင်း၊ စက်ဆုတ်ခြင်းမရှိဘဲ
လက်ခံနေသကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို မြေကြီးကဲ့သို့ သဘောထားပြီး
မည်သူက မည်သို့ပင်ပြောစေကာမူ အပြစ်မထားဘဲ မြေကြီး
ပမာ သည်းခံနေမည်။ မိမိ၏ဘဝကို မြေကြီးပမာ နှိမ့်ချထား
သည်။ ဤသို့ပင် မိမိကိုယ်ကို နှလုံးသွင်း ပြုကျင့်လျက်ရှိကြောင်း၊
နောက်ဆုံး ခြေသုတ်ပုဒ်း ဦးချိုကျိုးသော နှား ကဲ့သို့
လည်းကောင်း၊ ခက်ကိုင်တောင်းစား ဒွန်း စဏ္ဍား ကဲ့သို့
လည်းကောင်း မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချထားပါကြောင်း လျှောက်
ထားသောအခါ စွပ်စွဲသောရဟန်းသည် ဤ စကားများကို
ကြားရသောကြောင့် စိတ်မကောင်း ဖြစ်ခြင်း၊ မိမိထင်မှတ်
သကဲ့သို့ မဟုတ်ကြောင်းကို သိလာသောအခါ မိမိ၏အပြစ်ကို

မြင်သဖြင့် တောင်းပန်ပြီး ကန်တော့ရှာလေသည်။ ဤသို့ မိမိ ကိုယ်ကို နှိမ့်ချသည့်အမှုကို ပြုလုပ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေ သည်။ (အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၊ သီဟနာဒဝဂ်၊ သီဟနာဒသုတ်)။

၂၄။ ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

ရှေးလူန်လေပြီးသောအခါ ဗာရာဏသီပြည်ရှင် “ဥဒယဘဒ္ဒ” အမည်ရှိသော ဘုရင်မင်းမြတ်သည် မျက်ရှင်လျှံမောင်း၊ ရွှေမှန် ပြောင်းဖြင့်၊ လမ်းကြောင်းကို ရှုစားတော်မူရာတွင် မှန်းတည့် တုန်း နေ၊ အခိုးဝေသည့်၊ အပူမစဲ၊ မီးတောက်ရဲရဲ၌ ပြေးလွှား ခုန်ပေါက်၊ တီးလက်ဖျောက်နှင့်၊ ဝမ်းမြောက်အရှင်၊ အပြေး နှင်နေသည့်သူကို မြင်လျှင် အမိန့်တော်ဖြင့် ခေါ်ယူကာ အကြောင်းစုံကို မေးမြန်းလေတော့သည်။

ထိုအခါ ရေသည် ယောက်ျားက “မှန်လှပါဘုရား၊ ကျွန်တော်မျိုး ငမဲ့ကောင်မှာ ရင်ကဲ့လုမတတ် ရေကိုထမ်း၍ ရအပ်သော ပဲဝက်အသပြာကို မြှိုတံတိုင်းကြားမှာ ဝှက်၍ ထားပါသည်။ ဤ ပဲဝက်အသပြာကို အရှင်မင်းမြတ်၏ ဘိသိက် ပဲ့သဘင် ကျင်းပရာတွင် အများနည်းတူသုံးနိုင်ရန် အိမ်သု သက်ထားက သွားယူရန် စေခိုင်းသဖြင့် အပြေးနှင့်ခွဲရကြောင်း” လျှောက်ထားလေသည်။

ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာတင်သော ဆင်းရဲသား၏ စကားကြောင့် ဘုရင်မင်းမြတ်မှာ ကြင်နာသနားသည့်စိတ်များ ဝင်လာပြီး လမ်းတစ်ဝက်ကပြန်ရန်အတွက် ပဲဝက်အသပြာကို ပေးသနား

တော် မူလိုက်လေသည်။ သို့သော်လည်း ရေသည်သည် ဤသို့ ရသည်ကို မရောင့်ရဲနိုင်ဘဲ ပြန်လည်တင်ဆက် လျှောက်ထား သည်မှာ “မှန်လှပါ အရှင်မင်းမြတ် ပေးသနားတော်မူသည့် အသပြာကိုလည်း ယူပါမည်။ မြို့ရိုးကြားက အသပြာကိုလည်း ယူပါရစေ၊ ဝတ္ထုကာမဂုဏ် ငွေစနှင့် ကြုံသောအခါ အာရုံကို ဖြတ်နိုင်ခဲ့လှပါသည်” ဟု အရေးဆို၏။ ထိုအခါ ဘုရင်မင်းမြတ် သည် သနားတော်မူသဖြင့် တစ်ပဲ၊ တစ်မူး၊ တစ်မတ်၊ တစ်ကျပ် အစရှိသည်ဖြင့် တိုး၍တိုး၍ ပေးသနားသော်လည်း ရေသည်မှာ မရောင့်ရဲနိုင်ဘဲ သူ၏ ပဲဝက်အသပြာကို ထပ်မံအရေးဆိုနေပြန် သဖြင့် တိုင်းပြည်၏တစ်ဝက်ကို မင်းပြုစေသည်။ ထိုသို့မင်းပြု စေသည့်တိုင်အောင် မင်းမှုထမ်းများနှင့် အတူသွား၍ မြို့ရိုး ကြားမှ ပဲဝက်အသပြာကို ယူလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ မင်းအား “ပဲဝက်မင်း” ဟု အမည်တွင်လေသည်။

တစ်နေ့သ၌ “ဥဒယဘဒ္ဒမင်းနှင့် ပဲဝက်မင်း” နှစ်ပါး တော လှည့်ကြရာတွင် ဥဒယဘဒ္ဒမင်း မောပန်းသဖြင့် ပဲဝက်မင်း၏ ပေါင်ပေါ်တွင် ခေါင်းတင်၍ အိပ်လေသည်။ ထိုအခါ တိုင်း ပြည်၏တစ်ဝက်ရသည်ကိုပင် မရောင့်ရဲနိုင်သည့် လောဘကြောင့် လက်တွင်းမှ သန်လျက်ကိုနှုတ်ပြီး ဥဒယဘဒ္ဒမင်းကိုသတ်၍ တိုင်း ပြည်တစ်ဝန်းလုံးကို မိမိတစ်ဦးတည်း အုပ်ချုပ်မည်ဟုပင် အကြံ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ဖြစ်ရာ သတိတရား ကပ်လာပေ၍သာလျှင် မင်း နှစ်ပါးလုံး ချမ်းသာရာသို့ ရောက်ကြရပေသည်။

မရောင့်ရဲနိုင်သည့်လောဘသည် အဘယ်မျှ ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းလေသနည်း။

ရောင့်ရဲခြင်းဆိုသည်မှာ လိုအပ်သမျှနှင့် တင်းတိမ်သောစိတ် သဘောထားပင် ဖြစ်သည်။ လူ့ဘဝတွင် မလွဲကေန့် ကြုံတွေ့ရ မည့် စားမှု၊ ဝတ်မှု၊ နေမှု အရေးသုံးပါးအပါအဝင် အခြား လူ့ရေးကိစ္စအဝဝ၌ လိုအပ်သမျှကိုသာလျှင် တင်းတိမ်သော စိတ်ကို ရောင့်ရဲလွယ်သည်ထု ဆိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် စီးပွားရှာခြင်း၏ အနှစ်သာရကို ရှင်းရန် လိုမည်ထင်သည်။ ဤလောကတွင် လူတိုင်းစီးပွားရှာဖွေကြရ ခြင်း၏ အနှစ်အရသာမှာ ကျန်းမာနေစဉ် အလုပ်လုပ်နိုင်သည့် အချိန်အရွယ်ရှိခိုက် စီးပွားဥစ္စာကို ရှာဖွေထုထောင်းနိုင်မှသာ မိမိအသက်ကြီး၍ အလုပ်မလုပ်နိုင်သောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ မကျန်းမာသောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ အသုံးပြုနိုင်ရန် ငါး ပွားဥစ္စာကို ရှာဖွေနေကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အရွယ်လွန်သော အခါမှ ရှာမှီးထုထောင်းထားသော ဥပစ္စည်းများမရှိခဲ့လျှင် ဤသူသည် ကြီးမားသော ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခနှင့် ရင်ဆိုင်ရပေ မည်။ ထို့ကြောင့် အချိန်အရွယ်ရှိခိုက် စီးပွားဥစ္စာကို ရှာဖွေ သိမှီးနေကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့ စီးပွားရှာရာတွင် မှန်ကန်သည့် အသက်မွေမှု အပေါ် အခြေခံ၍ စီးပွားရှာဖွေကြရမည်ဖြစ်ပြီး ရရှိလာသည့်ဥပစ္စည်း များကိုလည်း အမှန်လိုအပ်သည်ကိုသာသုံး၍ ပစ္စည်းဖြုန်းသူ မဖြစ်စေရန် သတိပြုကြရမည်။ ထို့အပြင် “သိပ္ပံ၊ အဘတ်ကို၊ သိနေ၊ ဖြည်းဖြည်း သင်ရာ၏။ ဓနံ၊ ဥစ္စာကို၊ သိနေ၊ ဖြည်း ဖြည်းရှာရာ၏။ ပဗ္ဗတံ၊ တောင်ကို။ အာရဟံ အာရဟန္တာ၊

တက်သောသူသည်။ သိနေ၊ ဖြည်းဖြည်းတက်ရာ၏” ဟု လောက
နီတိကျမ်းတွင် အဆိုရှိသည့်အတိုင်း စီးပွားရှာသည့်အခါတွင်
လောဘကြီးခြင်း၊ မမှန်ကန်သော ဖြတ်လမ်း၊ မတရားသောနည်း
ဖြင့် စီးပွားရှာသောအလုပ်များကို ရှောင်ကြဉ်ပြီး နည်းမှန်
လမ်းမှန် စနစ်တကျ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် တိုးတက်ကြီးပွား
အောင် ကြိုးစားလုပ်ကိုင်သွားကြရပေမည်။

ထိုသို့ဖြင့် မည်မျှပင် ကြီးပမ်းအားထုတ် လုပ်ကိုင်ပါသော်
လည်း အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းအကျိုးတရားတို့ ညီညွတ်
မျှတခြင်းမရှိဘဲ နစ်မှုန်းသွားလျှင်သော် လည်းကောင်း၊ အ
ကြောင် နှင့် အကျိုးညီညွတ်မျှတ၍ စီးပွားဥစ္စာတိုးတက် ကြီး
ပွားလာလျှင်လည်းကောင်း ဝမ်းသာခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်း
မဖြစ်ဘဲ မိမိနှင့်ထိုက်တန်၍သာ ရသည်ဟု သဘောထားပြီး စိတ်
ကို ငြိမ်းချမ်းစွာ ထားနိုင်ရမည်။ ယင်းသို့ ရောင့်ရဲနိုင်မှသာလျှင်
မှန်မြတ်ပေသိမ့်မည်။ လောကအရေးတွင်သာမက ဓမ္မအရေး၌
လည်း လောဘကြီးမှု၊ အလိုကြီးမှုသည် ကြီးမားသောအခွင့်
အယုက်ကြီးတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် လိုချင်သည့်အရာနှင့် လိုအပ်သည့်အရာကို
လည်းကောင်း၊ ပျင်းရိခြင်းနှင့် လို့လင်ရိယာပိုက်ခြင်းကို လည်း
ကောင်း ခွဲခြား၍ သိရပေမည်။ လိုချင်သည့်သဘောမျှ အတိုင်း
အတာ မရှိ၊ အပုံးအစမရှိသည့် (လောဘ) စာရင်းတွင် ပါဝင်
၍ မရောင့်ရဲနိုင်ခြင်းကြောင့် လောဘကြီးတိုင်းသာလျှင် အာရုံ
ခံစားရေးကို လိုက်စားနေမည်ဆိုပါက အလိုမပြည့်ဝဘဲ အလို
ဆန္ဒများစွာနှင့်ပင် အသက်ဆုံးရှုံးသွားရန် ရှိသည်။

လိုအပ်သည့်သဘောမှာ ချမ်းသာခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းနှင့် မဆိုင်ပေ။ ကပ္ပရောက် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အခြေအနေတွင် ရှိသမျှ ရသမျှနှင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ စားချိန် တန်၍ စားရသောအခါ ရှိသမျှနှင့်သာ စားသည်။ သွားချိန် တန်၍ သွားရသည့်အခါ ရသမျှနှင့်သာ သွားသည်။ လက်ငင်း အခြေအနေတွင် လုပ်၍ရနိုင်သည့်အလုပ်ကို လုပ်သည်။ အလို ဆန္ဒ မာန်မာနနှင့် တောင့်တမှုကင်းပြီး “ရောင့်ရဲတင်းတိမ် လူ့စည်းစိမ်” ဆိုသည့်အတိုင်း ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းသည် ငြိမ်းချမ်း မှု အပြည့်အဝဖြင့် နေနိုင်သော စည်းစိမ်ဘဝမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

ပျင်းရိခြင်းမှာ အလုပ်မလုပ်ချင်သော စိတ်ဖြစ်၍ ဤစိတ်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးဆက်မှာ ပစ္စည်းဥစ္စာ မရရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့မရ၍ ဖြစ်သမျှ ရသမျှနှင့် ရောင့်ရဲခြင်းမှာ မိမိ၏ကံကြမ္မာကို မုန်းသူ၏ ကျေးကျွန်အဖြစ် ပုံအပ်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မိမိ၏ ဘဝနောင်ရေးကို လည်းကောင်း၊ မိမိအား မှီခိုအားထားသူများ၏ နောင်ရေးကို လည်းကောင်း ဆင်းရဲဒုက္ခ ဝဲဩဇာအတွင်းသို့ တွန်း၍ပို့လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

၂၅။ သူ့ကျေးဇူးကို သိရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး

ရှေးဦးစွာ ကျေးဇူးပြုတတ်သူနှင့် သူပြုဖူးသည့် ကျေးဇူးကို ပြန်လည်သိတတ်၊ ထုတ်ဖော်တတ်သူဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ ဦးစွာ ကျေးဇူးပြုတတ်သူမှာ ကြွေးပေးသူဖြစ်၍ သူ့ကျေးဇူးကို ပြန်လည်သိတတ်သူမှာ ကြွေးဆပ်သူပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်

ကြေးတင်ခြင်းကို ပြန်လည်ကြေးဆပ်သကဲ့သို့ ကျေးဇူးပြုသူကို ကျေးဇူးပြန်ဆပ်သည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ကျေးဇူးပြုသူသည် ပြန်လည်ရယူလိုသော စိတ်ထားဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဖြစ်စင်သန့်ရှင်းသည့် စိတ်စေတနာကို အရင်းခံ၍ ဆောင်ရွက် ပေးခြင်းကြောင့် ဤကျေးဇူးမှာ ပြေလည်အောင် ပြန်အဆပ် ခက်လောက်အောင်ပင် ကြီးမားလှပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာမိဘနှင့် မိမိအား စောင့်ရှောက်သူမှန်သမျှ၏ ကျေးဇူးကို အစဉ်အောက်မေ့၍ တတ်နိုင်သလောက် ပြန်လည် ပေးဆပ် နိုင်မှသာ သူတော်ကောင်း ဖြစ်ကြပေမည်။

ဤနေရာတွင် အလှဦးသင့်၍ ရှေးခေတ်က သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်သူတစ်ဦး၏ အကြောင်းကို တင်ပြပါမည်။

ပင်းယမြို့တွင် တစ်စီးရှင်သီဟသူသည် မြို့နန်းတည်၍ မင်းပြု တော်မူသောအခါ၌ မိဖုရားကြီးမှဖွားမြင်သော သားတော်ကြီး ငါးစီးရှင်အား ပင်လယ်မြို့ကိုစားစေ၍ မြောက်နန်း မိဖုရားမှ ဖွားမြင်သော သားတော်ငယ် အသင်္ခယာ စောယုန်းအား စစ်ကိုင်းမြို့ကို စားစေ၏။

တစ်ရံသောအခါ ပင်လယ်မြို့စား ငါးစီးရှင်သည် စစ်ကိုင်း မြို့စား ညီတော် အသင်္ခယာစောယုန်းအား မျက်တော်မူသဖြင့် လုပ်ကြံခြေဟု ငခင်ညိုဟူသောကျွန်ကို စေတော်မူလိုက်၏။ ငခင်ညိုလည်း စစ်ကိုင်းမြို့သို့ ကူးသွား၍ မြို့တွင်းသို့ ဝင်ရန် အရိပ်အခြည်ကိုကြည့်ရာ အခွင့်မသာသောကြောင့် တောတွင် သုံးရက်မျှ ပုန်းအောင်း စောင့်လင့်နေရလေသည်။

တောတွင် ပုန်းအောင်းနေရသည့် ကာလအတွင်း ငခင်ညိုသည် အစာရေစာ စားသောက်ခွင့် မရသဖြင့် ဆာလောင် မှုတ်သိပ်လျက် ရှိခဲ့ရရှာလေသည်။ သုံးရက်မြောက်တွင် နန်းတော်သို့ တက်နိုင်၍ အသင်္ခယာစောယုန်းကို - လုပ်ကြံမည်ဟု ရှာဖွေရာ နန်းတော်ဦး၌ မဟာဂီရိနတ်အား အသင်္ခယာစောယုန်း တင်မြောက်ထားသည့် ရှေ့စလောင်းနှင့် ထမင်း အမဲသား တို့ကို ဦးစွာ တွေ့ရှိလေသည်။

သုံးရက်မျှ အစာငတ်မှတ်ခြင်းခံခဲ့ရသည့်အလျောက် ငခင်ညိုသည် အသင့်ထွေသော ရှေ့စလောင်းနှင့် ထမင်း အမဲဟင်း တို့ကို စားလေ၏။

စားပြီးနောက် နန်းတော် အတွင်းဆောင်သို့ ဝင်ခဲ့၍ စက်တော်ခေါ် နေသော အသင်္ခယာစောယုန်းကို လုပ်ကြံတော့မည်ဟု အနီးသို့ချဉ်းကပ်ရာတွင် ဤသို့ တွေးမိ၏။ “ဤမင်းသည်ကား ယခုပင် ငါ၏ထမင်းရှင် ကျေးဇူးရှင် ဖြစ်ခဲ့ရလေပြီ။ သူ၏ထမင်းကိုစားပြီးမှ သူ့အား လုပ်ကြံချေသော် ကျေးဇူးရှင် ထမင်းရှင်ကို ပြစ်မှားရာ ရောက်ချေတော့မည်။ ကျေးဇူးရှင် ထမင်းရှင်ကို ပြစ်မှားမိလျှင် ငါ၌အပြစ်ဝန် အလွန်ကြီးပေလိမ့်မည်။ လုပ်ကြံခွင့်သာပါလျက် မလုပ်ကြံဘဲ ငါ့အရှင်ထံသို့ ပြန်လျှင်လည်း ငါ့အပျင်က ငါ့အား ကွက်မျက်ချေတော့မည်” ဟု တွေးတောလျက် ဓားကို ချွတ်တုံ့စုပ်တုံ့ ပြုနေမိ၏။

ထို့နောက် ငခင်ညိုလည်း ငါ့အရှင် ငါ့ကိုမျက်သော် တစ်သက်သာ သေရမည်။ ထမင်းရှင်ကို ငါပြစ်မှားမိလျှင်

သံသရာ ရှည်လျားစွာ အပြစ်ခံရချေတော့မည်။ သို့ကြောင့် ဤမင်းအား ငါမသက်တော့ပြီ။ ငါ၏အရှင်က ဤမင်းထံသို့ ငါရောက်ကြောင်း သိသာရန်သာ အနီးရှိ ပတ္တမြား ကျောက်စီ ဓားကို ယူ၍ ပြန်တော့မည်ဟု ဆုံးဖြတ်မိလေ၏။

ဆုံးဖြတ်မိသည့်အတိုင်းပင် ပတ္တမြားကျောက်စီဓားကို ယူခဲ့၍ ပင်လယ်မြို့သို့ ပြန်ရောက်လေလျှင် ငါးစီးရှင်အား ထိုဓားကို ဆက်သလျက် အကြောင်းစုံကို လျှောက်တင်လေ၏။

ငါးစီးရှင်လည်း ငခင်ညိုအား အမျက်မထွက်ဘဲ ငါ့ကျွန် သည် ထမင်းတစ်စလောင်းရှင်၏ ကျေးဇူးကိုပင် ဤမျှသိလျက် ကျေးဇူးသစ္စာ စောင့်သိရှာပေသည်။ သားမယားနှင့်တကွ နေ့စဉ် ကျေးမွေးပြုစုနေသော ငါ၏ကျေးဇူးကိုမကား အဘယ် မှာလျှင် မစောင့်သိဘဲ ရှိတော့အံ့နည်းဟု ဆင်ခြင်မိသဖြင့် ချီးမွမ်းပြီးလျှင် များစွာသော ဆုလာဘ်တို့ကို ပေး၍ ချီးမြှောက် ထားလေသည်။ ဤကား ကျေးဇူးတရားကို သိသောသူအား ကျေးဇူးတရားကပင် ပြန်လည်စောင့်ရှောက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့ သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်ခြင်းသည် မင်္ဂလာ မည်ပေ သည်။

၂၆။ ငျောက်ပတ်သောအခါ၌ တရားဓာတ်ကို နာကြားရ ခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

စိတ်ပျံ့လွင့်လျက်ရှိသောအခါ၊ မိမိသန္တာန်၌ ကာမဝိဘက် (ကာမဂုဏ်ခံစားရေး ကြံတွေးစိတ်ကူးမှု) စသော ဝိဘက်

တစ်ပါးပါး လွှမ်းမိုးခံနေရသောအခါများတွင် တရားနာရန် သင့်လျော်သောကာလဖြစ်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ၌ တွေ့ရှိရသည်။

အမှန်ကိုဆိုရသော် တရားမနာသင့်သောအခါဟူ၍ မရှိချေ။ မည်သည့်အခါ၌မဆို တရားကို နာယူမှတ်သားနိုင်လျှင် အကျိုး ရှိသည်သာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် အိမ်ရာတည်ထောင် လူတို့ ဘောင်၌ နေထိုင်ကြသည့် လူသားတို့သည် လူမှုကိစ္စများလှ သဖြင့် အခါခပ်သိမ်း တရားနာယူရန် အခွင့်သင့်မည်မဟုတ်ပေ။ ကိစ္စများတိုင်းသာ တရားမနာယူကြပြန်လျှင်လည်း သေသည့် တိုင်အောင် တရားနာချိန်ဟူ၍ ရတော့မည်မဟုတ်ပေ။ သို့ဖြစ်ရာ လူမှုကိစ္စများ အဘယ်မျှများလှစေကာမူ အနည်းဆုံး အထက် ဖော်ပြပါ အခါမျိုးတို့၌ တရားနာယူသင့်သည်သာ ဖြစ်သော ကြောင့် ထိုအခါမျိုးကို တရားနာယူရန် သင့်လျော်သော အခါကာလဟု ဆိုရပေသည်။

ထို့အပြင် အကြင်အခါ၌ က လျာ ဣ မိတ် ဆွေ များ သို့ ချဉ်းကပ်၍ မိမိယုံမှားမှုကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော တရားစကား ကို နာခြင်းသည် လျောက်ပတ်သောအခါ၌ တရားတော်ကို နာခြင်းမည်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယနေ့ ကျွန်ုပ်တို့သည် လဆန်း ရှစ်ရက်၊ လဆုတ်ရှစ်ရက်၊ လပြည့်လကွယ် ဥပုသ်နေ့များ၌ တရားတော်များကို နာကြားခြင်း၊ သီလဆောက်တည်ခြင်း အစရှိသည့် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်းများသည် လည်းကောင်း၊ ဆယ်ရက်စခန်း အစရှိသည့် တရားဌာနများ၌ တရားရှုမှတ် ခြင်း တရားနာကြားခြင်း အစရှိသည်များအပြင် အခါ အားလျော်စွာ တရားတော်များကို နာကြားခြင်း၊ တရား

ဆွေးနွေးခြင်းများကို ပြုလုပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း လုပ်သင့်
လုပ်ထိုက် လုပ်အပ်သော အလုပ်များဖြစ်၍ ဤသို့ လုပ်ခြင်း
များသည်လည်း မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

တရားနာယူခြင်းသည် တရား၌သက်ဝင်ရေး၊ တရားကျင့်သုံး
ရေးတို့အတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်မျှသာ ဖြစ်သည်။ တရားနာသူ
တိုင်း တရားကျင့်သူဖြစ်မှသာလျှင် တရားတော်၏ ကယ်တင်
စောင့်ရှောက်မှု၊ တရားတော်၏ ဓမ္မရသကို သုံးဆောင်ခံစား
နိုင်သူများ ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်။ သို့မဟုတ်လျှင် တရားနာသူ
များသော်လည်း တရားနှင့် ညီညွတ်ပြည့်ဝသူ (သို့မဟုတ်)
တရားနှင့်အညီ ကျင့်သုံးဆောက်တည်သူ နည်းပါးလျှင် တရား
မမျှတခြင်း၊ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ခြင်း၊ အတိုင်းထက်အလွန်
လောဘကြီးခြင်း၊ မနာလိုဝန်တိုခြင်း စသည့် တရားမဲ့မှု၊ တရား
ပျက်ကွက်မှုတို့သာလျှင် ဤလောက၌ မင်းမူစိုးမိုးနေမည်သာ
ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် တရားကျင့်သုံးရေးကို ရှေးရှုလျက်
အခါအားလျော်စွာ တရားတော်များကို ရိုသေစွာ နာယူ
မှတ်သား၍ နာကြားကြရပေမည်။ ဤသို့နာကြားခြင်းသည်
သာလျှင် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၂၇။ သည်းခံခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

တစ်ပါးသူက ဆဲရေးရိုက်ပုတ်မှု ပြုလာသော် တို့ပြန်မှု
မရှိခြင်းကို သည်းခံသည်ဟု ဆိုသည်။ အပူ အချမ်း မှက် ခြင်
စသည်ကို သည်းခံခြင်းသည်လည်း ခန္တီအရာ၌ ပါဝင်လေသည်။
ထိုအရာများကြောင့် စိတ်ဆိုးခြင်း၊ စိတ်မချမ်းသာခြင်း စသည်

ဖြစ်နိုင်သော အချက်များနှင့် ကြုံလာ သော အခါ၌ လည်း သည်းခံရမည်သာ ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဆိုရသော် ကောင်းသော လောကခံနှင့် တွေ့လျှင် လောဘမဖြစ်မှ၊ မကောင်းသော လောကခံနှင့် တွေ့ကြုံရလျှင်လည်း ဒေါသမဖြစ်မှသာ သည်းခံခြင်းမည်သည်ဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ သည်းခံခြင်းဆိုသည် မှာ အရှုံးပေးခြင်းမဟုတ်၊ အနိုင်ယူခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထို အကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားသည် (ဓမ္မပဒ)၌ ဤသို့ ဟောကြား ထားပါသည်။

“အက္ခောဓေန ဇိနေ ကောမံ”

စိတ်ဆိုးသူကို စိတ်မဆိုးဖြင်းဖြင့် အနိုင်ယူရာ၏။

သည်းခံခြင်းမဂ်လာသည် ငဲ့ခံရန် ရည်ညွှန်းခြင်း မဟုတ်၊ ဒေါသတရား ရှေ့မထားရန်၊ ဇွဲသတ္တိရှိရန်၊ အကြမ်းဖက်မှုကို အနုနှင့်သာ အနိုင်ယူရန် ရည်ညွှန်းပါသည်။ သတ္တိ ဟု သည် သူတစ်ပါးမှ မိမိအားဆဲဆိုကြိမ်းမောင်းလျှင် မိမိက ပြန်လှန် ခုခံခြင်းမပြုဘဲ မတုန်မဆုတ် မတုန်မလှုပ် ကျောက်ရုပ်ပမာ သည်းခံနေမှုပင် ဖြစ်သည်။ ဤ မဂ်လာသည် လူ့လောက တည်ဆောက်ရေးအတွက် အလွန် အရေးကြီးသည့် ဇွဲသတ္တိကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ထို့အပြင် မြတ်စွာဘုရားက “သည်းခံခြင်းခွန်အားသည် ဘေးရန်ကိုကာကွယ်စေနိုင်သည့် စစ်တပ်နှင့် တူသည်။ မိမိ၏ အကျိုးစီးပွားတွင် အမြတ်ဆုံး အကျိုးစီးပွားတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ သည်းခံမှုခွန်အားရှိသူကို သူတော်သူမြတ်” ဟု မိန့်ဆိုထား ပါသည်။

သရဘင်္ဂ ဇာတ်၌လည်း သိကြားမင်းသည် သရဘင်္ဂ ရသေ့ အား ဤသို့မေးသည်။ “ကောဏ္ဍည အနွယ်၌ဖြစ်သော ရှင်ရသေ့၊ လောက၌ အဘယ်တရား ပယ်ရှားမှုကို သူတော်ကောင်းတို့ ချီးမွမ်းကြပါသနည်း။ ဤလောက၌ အဘယ်သူ ပြောဆိုသည့် ကြမ်းတမ်းသောစကားကို သည်းခံရပါသနည်း၊ ဤအကြောင်းကို ကျွန်ုပ်အား ဖြေကြားပါ” ဟု မေးသည်။

ထိုအခါ အလောင်းတော် သရဘင်္ဂ ရှင်ရသေ့က “လောက၌ အမုက်ဒေါသကို ပယ်သတ်လျှင် အခါခပ်သိမ်း မစိုးရိမ်ရပါ ပူပန်ခြင်း မရှိပါ။ သူတစ်ပါး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချေဖျက်မှု၊ (ကျေးဇူးကန်းမှု) မပြုလျှင် သူတော်ကောင်းတို့ ချီးမွမ်းကြ ပါသည်။ မိမိထက် မြင့်မြတ်သူ၊ သာသူ၊ မိမိနှင့် တန်းတူသူ၊ မိမိအောက် ယူတို့ညံ့သူအားလုံးတို့ ပြောဆိုကြသည့် ကြမ်းတမ်း သော စကားကို သည်းခံရာ၏။ ထိုသို့သည်းခံခြင်းကို အမြတ်ဆုံး ဟူ၍ သူတော်ကောင်းတို့ ပြောဆိုကြ၏” ဟု ဖြေကြားထား သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

သည်းခံခြင်း (ခန္တီ) တရားနှင့် ပတ်သက်၍ အတုယူဖွယ် ကောင်းသော အရှင် ပုဏ္ဏမထေရ်၏ နှလုံးသွင်းပုံကိုလည်း တင်ပြ ပါဦးမည်။ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါက အရှင် ပုဏ္ဏ မထေရ်သည် မြတ်စွာဘုရားထံ သုနာပရန္တ ဇနပုဒ်သို့ သွားရောက်နေထိုင်လိုကြောင်း လျှောက်ထားသည်ကို မြတ်စွာ ဘုရားက—

“ချစ်သားပုဏ္ဏ၊ သုနာပရန္တ တိုင်းသားတို့သည် ကြမ်းတမ်း ခက်ထန်တိသည်။ ထိုသူတို့သည် သင့်အား ဆဲဆိုကြိမ်းမောင်း

လျှင် သင့်မှာ မည်သို့ဖြစ်လေမည်နည်း” ဟု မေးတော်မူသော အခါ အရှင် ပုဏ္ဏ မထေရ်က—

“မြတ်စွာဘုရား၊ သုနာပရန္တတိုင်းသားတို့သည် ဘုရားတပည့် တော်အား ဆဲဆို့ကြိမ်းမောင်းကြပါလျှင် သုနာပရန္တတိုင်း သားတို့သည် ဆဲဆို့ကြိမ်းမောင်းရုံမျှသာ ပြုကြသည်။ လက်ဖြင့် မပုတ်ခတ်ကြသေးသဖြင့် တော်ကြပါသည်ဟု နှလုံးသွင်းပါမည် ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား၏။

“အကယ်၍ လက်ဖြင့်ပုတ်ခတ်ကြလျှင် အသင်မည်သို့ နှလုံး သွင်းလေမည်နည်း” ဟု မေးသောအခါ—

“သုနာပရန္တတိုင်းသားများသည် လက်ဖြင့်ပုတ်ခတ်ကြသော် လည်း ခဲဖြင့်မပေါက်ကြသေးသည့်အတွက် တော်ကြပါပေသည် ဟု နှလုံးသွင်းပါမည် ဘုရား”

“အကယ်၍ ခဲဖြင့် ပေါက်ကြလျှင် အသင်မည်သို့ နှလုံးသွင်း လေမည်နည်း” ဟု မေးတော်မူသောအခါ—

“သုနာပရန္တတိုင်းသားများသည် တုတ်ဖြင့် မရိုက်ကြသေး သည့်အတွက် တော်ကြပါပေသည်ဟု နှလုံးသွင်းပါမည်ဘုရား”

“အကယ်၍ တုတ်ဖြင့်ရိုက်ကြလျှင် အသင် မည်သို့ နှလုံးသွင်း လေမည်နည်း” ဟု မေးတော်မူသောအခါ—

“သုနာပရန္တတိုင်းသားများသည် ဓားဖြင့် မခုတ်ကြသေး သည့်အတွက် တော်ကြပါပေသည်ဟု နှလုံးသွင်းပါမည်ဘုရား”

“အကယ်၍ ဓားဖြင့်ခုတ်ကြလျှင် အသင်မည်သို့ နှလုံးသွင်း
လေမည်နည်း” ဟု မေးတော်မူသောအခါ -

“သုနာပရန္တတိုင်းသားများသည် ဓားဖြင့် သေအောင်
မခုတ်သတ်ကြသည့်အတွက် တော်ကြပါပေသည်ဟု နှလုံးသွင်း
ပါမည်ဘုရား”

“အကယ်၍ ဓားဖြင့် သေအောင်ခုတ်သတ်လျှင် အသင် မည်
သို့ နှလုံးသွင်းလေမည်နည်း” ဟု မေး တော် မူ သော အခါ
ရှင်ပုဏ္ဏ က -

“မြတ်စွာဘုရား၏ တပည့်သာဝကများထဲမှ အချို့သော
ရဟန်းတော်များသည် ရုပ်ကိုယ်နှင့် အသက်ကို ရှုံးမုန်းစက်ဆုပ်
ကြသောကြောင့် ကိုယ်ကိုယ်ကို သေစေရန် ပြုတတ်ကြသေး
သည်။ ယခု ဘုရားတပည့်တော်မှာ သေစေနိုင်သည့် ဓားလက်
နက်ဖြင့် သူတစ်ပါးသတ်ခြင်းကိုသာ ခံရသည်ဟု နှလုံးသွင်း
လျက် အမျက်ဒေါသကို သိမ်းဆည်း၍ သည်းခံပါမည်ဘုရား”
ဟု နောက်ဆုံးလျှောက်ထားရာ မြတ်စွာဘုရားက ကောင်းချီး
ပြု၍ သာဓုခေါ်တော်မူလေသည်။

ထို့ကြောင့် အရာရာ၌ သည်းခံခြင်းတရားတစ်ခုကို မိမိကိုယ်၌
အသုံးပြုပါလျှင် လူမုန်းမရှိုဘဲ လူချစ်လူခင်ပေါများရုံမက အေး
ငြိမ်းချမ်းသာသည့် နိဂန့်သို့ ရောက်သည့်အထိ ကျေးဇူးများလှ
လေသည်။ သည်းခံခြင်းသည် မှန်ကန်အကောင်းမြတ်သောအလုပ်
ဖြစ်၍ မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၂၇။ သူတော်ကောင်းတို့ ဆုံးမရာ လိုက်နာလွယ်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

သူတော်ကောင်းများသည် အဆုံးအမကို လိုလား၍ ဆုံးမသူကို အကျိုးပြုတတ်သည်။ သူမိုက်များကား အဆုံးအမကို အကောင်းမထင်၊ ဆုံးမသူကိုပင် ရန်ပြုတတ်ပေသည်။

မှန်၏။

ဘုရားရှင်သည် ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌ ဤသို့ဟောထားသည်။
“အပြစ်ဖော်ပြ ဆိုဆုံးမလာသူကို မြေ၌မြုပ်ထား ရွှေအိုးများကို ထုတ်ဖော်ပြောကြားလာသူကဲ့သို့ ယင်မြင်၍ ကျေးဇူးတင်ရမည်။ ပြောဆိုဆုံးမ၍ မကောင်းသော အမှုတို့မှ တားမြစ်သူကို သူတော်ကောင်းတို့က ချစ်ခင်နှစ်သက်ကြသည်။ သူယုတ်မာတို့ကမူ မှန်းသည်” ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

တစ်နေ့သောအခါ အရှင်သာဒိပုတ္တရာ၏ သင်္ကန်းဝတ်ပုံ မညီမညွတ်ဖြစ်နေသည်ကိုမြင်ရသော ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမဏေငယ်က “အရှင်ဘုရား သင်္ကန်းဝတ်ပုံ မညီပါတကား” ဟု လျှောက်၏။ အရှင်သာဒိပုတ္တရာသည် ကိုရင်ကလေးကို ဤသို့ပြောရကောင်းလား သဘောထားတော်မမူဘဲ တစ်နေရာသို့ သွား၍ သင်္ကန်းကိုကောင်းစွာ ပြင်ငတ်ပြီးလျှင် ကိုရင်သံသို့ပြန်လာသည်။ ကိုရင်ရှေ့တွင်ရပ်လျက် လက်အုပ်ချီကာ “သည်လောက်ဆိုလျှင်သင့်တော်ပါပြီလားဆရာ” ဟုမိန့်ကြားပြီးနောက် “ထိုနေ့မှစ၍ (၇)နှစ်အရွယ် သာမဏေငယ်ကလေးက ဆုံးမလာ

လျှင် ထိုအဆုံးအမကို ဦးခေါင်းထက်မှာ ခံယူပါသည်” ဟု ကျူးရင့်တော်မူခဲ့သည်။ (မိလိန္ဒ။ ၃၈။ သံ၊ ၄။ ၁။ ၁၁၄)

ဆိုဆုံးမခက်သူကို (ဒုဗ္ဗေ) ဟု ဆို၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမှာ ဤ အမှုကို မပြုအပ်ဟု ပြောလာသော် “သင်မြင်သလား၊ ကြား သလား၊ ဘယ်သူပြောသလဲ” အစရှိသည်ဖြင့် ပြန်လှန် ပြောဆို တတ်ခြင်း၊ အရေးမလုပ်သလို ဆိတ်ဆိတ်နေတတ်ခြင်း၊ ဆိုစကား ကို နားထောင်သော်လည်း ဆိုသည့်အတိုင်းမကျင့်ဘဲ လုပ်ခြင်း လုပ်နေတတ်ခြင်း၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် တရားထူးရဖို့ရန် အလွန် အလှမ်းဝေးတတ်သည်။

အမှန်စင်စစ် သိနားလည်သူမှ မသိနားမလည်သူအား လမ်း မှန်သို့ညွှန်ပြခြင်း ဆရာမှ တပည့်အား ဆုံးမခြင်း၊ မိဘမှ သား သမီးအားဆုံးမခြင်း၊ လူကြီးမှ လူငယ်အား ပဲ့ပြင်ပေးခြင်း စသည်တို့သည် ဆုံးမသူ၏ ကောင်းစားရေးမဟုတ်၊ အဆုံးအမ ခံသူတို့ ကောင်းစားရေးအတွက်သာ ဖြစ်သည်။ သူတစ်ပါးက မိမိကောင်းစားရေးအတွက် သွန်သင်ဆုံးမလာသည်ကိုပင် ဝမ်း ပန်းတသာ လက်မခံသူသည် အဘယ်မှာလျှင် လူကောင်း လူ တော် ဖြစ်နိုင်ပါမည်နည်း။ လူဆိုးလူညံ့သာလျှင် ဖြစ်ပေတော့ မည်။

ဆိုဆုံးမလွယ်သူကား တစ်စုံတစ်ယောက်က ဆုံးမလာသော် အလွန်အားရဝမ်းသာစွာ လက်ခံတတ်၏။ နောင်အခါလည်း ဆုံးမပါရန် ပန်ကြားတတ်၏။ ဆုံးမသည့်အတိုင်း ကျင့်တတ်၏။ ထိုသူမျိုးကား တရားထူးရဖို့ရန် အလွန်နီးစပ်သူများပင် ဖြစ်ပေ သည်။ ထို့ကြောင့် သူတော်ကောင်းတို့ဆုံးမရာ လိုက်နာလွယ်

ခြင်းသည် ကောင်းသောအလုပ် မှန်သောအလုပ်ဖြစ်၍ မင်္ဂလာ မည်ပေသည်။

၂၉။ ရဟန်းတို့အား ဖူးမြော်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

ကိလေသာကို လုံးဝငြိမ်းပြီးသော ရဟန္တာနှင့် ကိလေသာ ငြိမ်းအောင် ကြိုးစားနေကြသော ရဟန်းတော်များ အားလုံး ကိုပင် (သမဏ)ဟု ဆိုသည်။ ကြည်ညိုသဒ္ဓါရှိကြသူများမှာ အကျင့်ကောင်း၍ သိက္ခာဏုဒ္ဓါရှိသော ရဟန်းတော်များကို ဖူးမြင်ရလျှင် စိတ်ကြည်လင်၍ ကုသိုလ်တရားများ တိုးပွားပြီး မင်္ဂလာဖြစ်ရသည်။ ဖူးမြင်ခြင်းသာမက ဆည်းကပ်ခြင်း၊ လုပ်ကျွေးခြင်း၊ အောက်မေ့ခြင်းများမှာလည်း မင်္ဂလာမည် ပေသည်။

“အနှစ်တစ်ရာပတ်လုံး လတိုင်း လတိုင်း (တက္ကတုန်းတို့အား) ငွေတစ်ထောင် အကုန်ခံ၍ ပူဇော်ရာ၏။ ဝိပဿနာပွားသော စိတ်ရှိသော ရဟန်းတို့အား တစ်ကြိမ်တစ်ခဏမျှ ပူဇော်ရာ၏ (ပူဇော်ခြင်းနှစ်မျိုးတို့တွင်) ထိုဝိပဿနာပွားများသော ရဟန်း တို့အား ထိုတစ်ခဏမျှ ပူဇော်ခြင်းသည်သာ မြတ်၏။ တက္ကတုန်း တို့အား အနှစ် တစ်ရာပတ်လုံး ပူဇော်ခြင်းသည် မမြတ်” ဟု မြတ်စွာဘုရားသည် ဓမ္မပဒပါဠိတော် ၅၊ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ၊ မာတုလဗြာဟ္မဏဝတ္ထုတွင် ဟောကြားထားသည်ကို တွေ့ရှိရ သည်။

ဆည်းကပ်ရခြင်းဖြင့် တာဝန်သိသော ရဟန်းတော်များ ဖြစ်လျှင် လောကဓမ္မနှစ်ဌာနကြီးပွားကြောင်း တရားကောင်း

များ ဟောကြားညွှန်ပြမည်ဖြစ်ရာ ရတနာတစ်ခုရရှိသကဲ့သို့ အကျိုးရှိသောကြောင့် မင်္ဂလာ မည်ရသည်။ လုပ်ကျွေးရခြင်းမှာ လည်း ဆွမ်းဘောဇဉ်ဖြင့် ပြုစုရခြင်း၊ ဝတ္ထုရားဖြင့် ပြုစုရခြင်း နှစ်မျိုးလုံးပင် ကုသိုလ်ဖြစ်၍ မင်္ဂလာဖြစ်သည်။ မိမိကြည်ညိုသော ရဟန်း၏ဣန္ဒြေသိက္ခာရှိပုံ၊ အကျင့်ကောင်းပုံများကို တေးတော စဉ်းစားမိသောအခါ လွန်စွာကြည်နူးလျက် ပီတိဖြစ်ရသည်မှာလည်း မင်္ဂလာပင်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်သည် မည်မျှအကျင့်သိက္ခာရှိကြောင်း သတင်းကောင်းကြားရလျှင်ပင် ကြည်ညိုမိသည်။ ဖူးမြော်လိုစိတ်၊ အကြားဖြင့် ကြည်ညိုသည့် စိတ် ဖြစ်လာခြင်းသည်ပင် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၃၀။ ဈေးကွက်ပတ်သောအခါ၌ တရားစကားကို ဆွေးနွေးမေးမြန်းရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

တရားကိုအတူတကွ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးအပြန်အလှန် မေးမြန်းဖြေကြားခြင်း၊ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်းကို တရားဆွေးနွေးသည်ဟု ဆိုသည်။ တရားဆွေးနွေးခြင်းမှာ အမှန်ကိုလိုလားတောင့်တ၍ အပြုသဘောဆောင်ပြီး အပြန်အလှန် ဆွေးနွေးခြင်းသည်သာလျှင် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။ ပညာစွမ်းပြလိုသောမာန၊ ရှုတ်ချလိုသော ဒေါသဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်းမပြုသင့်ပေ။

တရားတော်ကို အကြောင်းပြု၍ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ငြင်းခုံပဲ့၊ ဝါဒပြိုင်ပဲ့၊ အသိဉာဏ်ကုန်မြူးပဲ့၊ ဦးနှောက်တိုက်ပဲ့ဖြစ်လျှင် အနိုင်ရသူက ခေါင်းထောင် မော်ကြားပြီး အရှုံးပေးလိုက်ရ

သုက အစော်ကားခံရသဖြင့် နှစ်ဦးသားလုံး ရန်ငြိုးကိုပွားစေ
 တတ်သည်။ မည်သို့မျှ အကျိုးထူးတစ်စုံတစ်ရာကို ရရှိနိုင်မည် မဟုတ်
 ပေ။ ထိုဦးနှောက်လေ့ကျင့်ခန်း လုပ်သည့်အလုပ်ကို ဖယ်ရှား
 ပြီး မင်္ဂလာ ဖြစ်စေမည့် တရားစကားကို ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်း
 ဖြင့်သာလျှင် မင်္ဂလာဖြစ်နိုင်ပေသည်။

၃၁။ ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

ခြိုးခြံစွာကျင့်ခြင်းဟူသည်မှာ အဘယ်နည်း။

ခြိုးခြံစွာကျင့်ခြင်းဟူသည်မှာ ချွေတာသုံးစွဲနေထိုင်ခြင်းကို
 ဆိုလိုသည် မဟုတ်။ ကောင်းမြတ်သော တရားဓမ္မအလုပ်ကို
 ကြိုးစား အားထုတ်ခြင်း၊ စိတ်ကိုချိုးနှိမ်၍ လောကီအာရုံ
 ကာမဂုဏ်အပျော်အပါးများကို တတ်နိုင်သမျှ ရှောင်ရှားလျက်
 နေထိုင်ခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မျက်စိ၊ နား၊
 နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်ဟူသော ဒွာရခြောက်ပါး
 (တံခါးခြောက်ပေါက်)မှ လိုချင်နှစ်သက်မှု (လောဘ)၊
 နှလုံးမသာမှုနှင့်တကွ စိတ်ပျက်စိတ်ဆိုး မုန်းငြိုးပြစ်မှားမှု
 (ဒေါသ) မဖြစ်အောင် သတိဖြင့်လုံခြုံစွာ ကာကွယ်တားဆီး
 ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ကာကွယ်တားဆီးမှုကိုပင် ဣန္ဒြေကို
 စောင့်စည်းခြင်း (ဣန္ဒြေယသံဝရ)ဟု ဆိုပေသည်။

ထိုသို့ ဒွာရခြောက်ပါး၊ တံခါးခြောက်ပေါက်မှ အာရုံ
 ခြောက်ပါး ဝင်ရောက်ခွင့်ရလျှင် မိမိတို့၏အတွင်းသန္တာန်၌

စိတ်ဆိုး စိတ်ညစ်အစရှိသည့် စိတ်အမျိုးမျိုးတို့ ဖြစ်ပေါ်လာ တတ်ပေသည်။ ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ—

၁။ (စက္ခု) မျက်စိဖြင့် အသင်းသဏ္ဍာန် (ရူပါရုံ) အမျိုး မျိုးတို့ကို မြင်တွေ့လာသောအခါ အကောင်းအဆိုး စိတ်အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်၍လာသည်။

၂။ (သောတ) နားဖြင့်အသံ (သဒ္ဒါရုံ) အမျိုးမျိုး တို့ကို ကြားရသောအခါ အကောင်းအဆိုး စိတ် အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်၍လာသည်။

၃။ (သာန) နှာခေါင်းဖြင့် အနံ့ (ဂန္ဓာရုံ) အမျိုးမျိုး တို့ကိုရှုရှိုက်ရသော အခါ အကောင်းအဆိုး စိတ်အမျိုး မျိုးဖြစ်ပေါ်၍လာသည်။

၄။ (ဇိဝှါ) လျှာဖြင့် အချိုအချဉ်စသော အရသာ (ရသာရုံ) အမျိုးမျိုးတို့ကို ထိတွေ့မှုအရသာ တွေ့ရှိ ရသောအခါ အကောင်းအဆိုး စိတ်အမျိုးမျိုးဖြစ် ပေါ်၍လာသည်။

၅။ (ကာယ) ကိုယ်ကာယနှင့် ထိတွေ့ဖွယ်ရာ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ) ဟူသမျှကို ထိတွေ့ရသောအခါ အကောင်းအဆိုး စိတ် အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်၍လာသည်။

၆။ (မန) အလွန်နူးညံ့သည့် စိတ်နှလုံးဖြင့် သဘောအာရုံ (ဓမ္မာရုံ) များကို ကြံစည်တွေးတော လာသောအခါ အကောင်းအဆိုး စိတ်အမျိုးမျိုးတို့ဖြစ်ပေါ်၍ လာ သည်။

ဤသို့ဒွာရခြောက်ပါးနှင့် အာရုံခြောက်ပါးတို့ဖြစ်ခိုက် ဆုံခိုက် တွင် အာရုံခံစားမှု အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်စေသည့် စိတ်များကို မဖြစ်ပေါ်စေရန် သတိတရားဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်၍ လိုအပ်သမျှနှင့်သာလျှင် ရောင့်ရဲနိုင်သော အလေ့အကျင့်ကို လေ့ကျင့် ပွားများနိုင်ခြင်းသည် ခြိုးခြံစွာ ကျင့်ခြင်းဖြစ်၍ မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၃၂။ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

ဗြဟ္မစရိယ မြတ်သောအကျင့်ဆိုသည်မှာ သမထ ဝိပဿနာ အကျင့်သည် မြတ်သော အကျင့်ပင်ဖြစ်သည်။

ဝိပဿနာတွင် သုခတစ်မျိုးရှိသည်။ ထိုသုခသည် အခြား အခြားသော သုခများထက် မြင့်မြတ်သည်။ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာအစရှိသည့် အာရုံခြောက်ပါးဖြင့် ခံစား ရသောသုခသည် သုခအစစ်မဟုတ်ပေ။ အကြောင်းမူကား ယင်းသုခများ ပျက်စီး ကွယ်ပျောက် သွားသည့် အခါတွင် ဒုက္ခကြီးစွာ ပေါ်လာသောကြောင့်ပင် ဖြစ်လေသည်။

သုခစစ် သုခမှန်မှာ အခါခပ်သိမ်း အရသာတစ်မျိုးတည်း ရှိနေသည့် သုခမျိုး ဖြစ်သည်။ ယင်းသုခသည် တွယ်တာ တပ် မက်မှုကင်းခြင်းသုခဖြစ်လေသည်။ ဝိပဿနာ၏စွမ်းအားဖြင့် တွယ် တာ တပ်မပ်မှုကျိုးပျက်သွားသည့်နှင့်အမျှ ကျွန်ုပ်တို့၏ (အဇ္ဈတ္တ) အတွင်းသန္တာန်နှင့်တကွ ဟစ်လောကလုံးရှိ သက်ရှိသက်မဲ့ အရာ ဝတ္ထုများ၌ အရှိအတိုင်း သသာဝအတိုင်း သူ့သဘော

လက္ခဏာအတိုင်း မြင်ရမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤသုခသည်သာ လျှင် သုခအစစ် သုခအမှန်ဖြစ်သည်။

ဝိပဿနာသည် ကိုယ်တိုင်ကြိုးစားအားထုတ်ရသည့် တရား ဖြစ်သည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာတစ်ခု၌ ဖြစ်စေ၊ အများ၌ ဖြစ်စေ သွားရောက်အားထုတ်ရုံမျှဖြင့် ကိစ္စမပြီးနိုင်ပေ။ ဘဝတစ်သက် တာတွင် ဝိပဿနာဖြင့် ကျင့်ကြံအားထုတ်နေသွားရမည့်အလေ့ အကျင့် ဖြစ်သည်။ ဤမြင့်မြတ်သောအကျင့်သည်ပင် မင်္ဂလာ မည်ပေသည်။

၃၃။ အရိယသစ္စာတရားကို သိမြင်ခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

အရိယသစ္စာဆိုသည်မှာ ဘုရားအစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိမြင်အပ်သော မချွတ်မယှင်း မှန်ကန်သည့် သစ္စာပင်ဖြစ်သည်။ လောက၌ မြတ်စွာဘုရားသည် အရိယပင် ဖြစ်သည်။ အရိယ ဖြစ်သောဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တော်တိုင် ဉာဏ်ဖြင့် တိုးထွင်းသိ မြင်ပြီးနောက် သတ္တဝါ ဧဝနေယျတို့အား ဟောဖော်ညွှန်ပြ၍ သိကြရသဖြင့် ဘုရားရှင်၏ သစ္စာဟုလည်း ဆိုသည်။ ဤသစ္စာ တရားတွင် -

- ဒုက္ခ အရိယသစ္စာ။
- ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာ။
- ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာ။
- ဒုသ္မနိရောဓ ဂါမိနိ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စာ။

ဤသစ္စာလေးပါးကို ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်နိုင်ရေးတွင် အသိနှစ်မျိုးရှိသည်။ ပထမတစ်မျိုးမှာ ဆရာများထံမှဖြစ်စေ၊ ကျမ်းဂန်မှ ဖြစ်စေ တစ်ဆင့်ကြားသိရခြင်း၊ တစ်ဆင့်ကြားကို အမှီပြုကာ ကြံစည်တွေးတောခြင်းဖြင့် သိခြင်း၊ ဤအတွေးကို မိမိဉာဏ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် (အနုဗောဓ)အသိ ဖြစ်သည်။ သိမှုမပြီးသေး၍ ထပ်တလဲလဲ သိနေရခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ဒုတိယ သိမှုမှာ သိမှုမပြီးသေး၍ ထပ်တလဲလဲ သိရခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ တစ်ကြိမ်တည်းနှင့် ထွင်းဖောက်၍သိခြင်းကို (ပဋိဝေဓ)သိခြင်းဟု ဆိုသည်။ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းဖြစ်သည်။ မဂ်ဉာဏ်သည် ကိစ္စအားဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို တစ်ပြိုင်နက်သိ၍ ဒုက္ခကိုပိုင်းခြား၊ သမုဒယကို ပယ်ရှား၊ နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုလျက် မဂ္ဂကို ပွားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းလေးပါးကို တစ်ပြိုင်နက် ပြုခြင်းဖြင့် မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သစ္စာလေးပါး ထင်ရှားသိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

(အနုဗောဓ) သိခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ (ပဋိဝေဓ) သိသော မဂ်၏ အသိဖြင့် သိမြင်ရခြင်းမှာ လွန်စွာအကျိုးကြီးမားလှခြင်းကြောင့် အရိယသစ္စာကို သိမြင်ခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၃၄။ နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုရခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

မျက်မှောက်ပြုသည်ဟူသော စကား၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ တစ်စုံတစ်ခုကို မိမိမျက်နှာမှလိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် တစ်စုံတစ်ခုကို ကျောခိုင်းလိုက်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာတွင် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်

ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်းကို ကျောခိုင်းလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်၏ ဟု အဆိုရှိရာ တဏှာမရှိတော့၍ တဏှာမှ ထွက်မြောက်ရာသည် နိဗ္ဗာန်မည်သည်။ ထိုတဏှာဟုခေါ်သည့် စွဲလမ်းတပ်မက်မှုများ အားလုံးချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသည်ဟုဆိုရာတွင် အရိယသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းမှာ မင်္ဂလာမျက်မှောက်ပြုခြင်း ဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းမှာ ဖိုလ်၏ မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဖြစ်သည်။

အရိယသစ္စာ၌ မင်္ဂလေးပါးလုံး၏ မျက်မှောက်ပြုခြင်းကိုစွဲကို ရသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုရာတွင် ဖိုလ်လေးပါးလုံး၏ မျက်မှောက်ပြုခြင်းကိုစွဲ အကုန်ရခဲ့ရာ ဖိုလ်၏မျက်မှောက်ပြုခြင်း ကိစ္စမှာ ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိနိုင်တော့ပေ။ ဤသို့ ယုံမှားဖွယ်ရာမရှိ နိုင်သော ဖိုလ်၏မျက်မှောက်ပြုခြင်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုရခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၃၅။ လောကဓံတရားရှစ်ပါးတို့နှင့် တွေ့ကြုံရသော အကြင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိခြင်းသည် မင်္ဂလာ တစ်ပါး။

လောကဓံတရားရှစ်ပါးသည် ဤလောက၌ အကောင်းအဆိုး အားဖြင့် တလှည့်စီလှည့်၍ဖြစ်နေရာ လူတိုင်းအမှန်ပင် တွေ့ကြုံ ရမည့်သဘောပင် ဖြစ်သည်။ ဤရှစ်ပါးမှာ -

- (၁) လာဘ = လာဘ်ရခြင်း။
- (၂) အလာဘ = လာဘ်မရခြင်း။
- (၃) ယသ = အခြွေအရံ ပေါ်များခြင်း။
- (၄) အယသ = အခြွေအရံ မရှိခြင်း။
- (၅) နိန္ဒာ = ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း။
- (၆) ပသံသာ = ချီးမွမ်းခံရခြင်း။
- (၇) သုခ = ချမ်းသာခြင်း။
- (၈) ဒုက္ခ = ဆင်းရဲခြင်း။

လောကတွင် ဤတရားရှစ်ပါးတို့နှင့် လူတိုင်းလူတိုင်း တွေ့ကြုံရင်ဆိုင်ရမည်သာ ဖြစ်သည်။ လောကရှိနေသမျှ ထုတ်ဖယ်ရှောင်သွေခြင်းမရှိ၊ ဖြစ်နေမည့်တရားများဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဤတရားရှစ်ပါးနှင့် တွေ့ကြုံရသော ရဟန္တာ၏စိတ်သည် မတုန်လှုပ်ခြင်းမှာ ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး အမျိုးမျိုးသောအဖြစ်တို့သည် ပျက်စီးတတ်သောသဘော၊ ဆင်းရဲတတ်သောသဘောများရှိကြောင်း စဉ်းစားဆင်ခြင်နိုင်၍ လောကခံက သူ၏စိတ်ကို မလှမ်းမိုးနိုင်ခြင်းကြောင့် မတုန်လှုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

အရိယာတို့၏ မတုန်မလှုပ် ခံနိုင်ရည် ရှိသောစိတ်ကို မမိစေကာမူ ပုထုဇဉ်များ၌ တရားသဘောကို ဆင်ခြင်စဉ်းစားမှု ရှိသူများမှာလည်း ဤလောကခံတရားကို ခံနိုင်ရည်ရှိသူများအဖြစ် တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

သို့ရာတွင် အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လာဘ်မရခြင်းစသော လောကဓံကို အတော်အတန် ခံနိုင်ရည်ရှိသော်လည်း ကဲ့ရဲ့ခြင်း လောကဓံကိုမူကား ခံနိုင်ရည်နည်းပါးလှသည်။

မှန်၏။

အကဲ့ရဲ့ခံရမှုသည် မကင်းနိုင်သော လောကဓံဖြစ်သည်။ ကဲ့ရဲ့သလောက် အပြစ်ရှိချင်မှရှိမည်။ အပြစ်ရှိစေကာမူ ကြောက်သင့် ရှက်သင့်သလောက် ဖြစ်ခြင်းထက် မိမိစိတ်ကို မိမိခြောက်ခြင်းက ပိုကောင်း ပိုပေလိမ့်မည်။ အချို့ကိစ္စများ၌ မိမိစိတ်ကို မိမိခြောက်ကာ အလွန်အမင်း ကြောက်စရာဟု ထင်လာတတ်သည်။ ထို့ကြောင့်—

“တောထဲ၌ ချွတ်ချွတ်သံကြားတိုင်း ထိတ်လန့်၍ မောကြီး ပန်းကြီး ပြေးရရှာသော သမင်ပုံကဲ့သို့ အကဲ့ရဲ့ခံရသည်မှ ကြောက်လန့်နေသူကို စိတ်မတည်သူ၊ စိတ်မခိုင်သူပေါ်ဆဆ ရှိသူ” ဟူ၍ သံယုတ်ပါဠိတော်၊ ကုလသရဏီသုတ်၌ ခိုနိဗ္ဗိတိ ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

အရာရာ၌ အကဲ့ရဲ့ခံရသဖြင့် ရှက်ကြောက် တတ်သူသည် ချွတ်ချွတ်သံကြားတိုင်း ပြေးရရှာသော သမင်ပုံပမာ အစာ ရေစာမဝဘဲ မည်သည့်အကျိုးကိုမျှ ရရှိလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ အစကပင် အရှက်ရစေတော့ဟု သဘောမျိုးဖြင့် သူတစ်ပါးကို ကဲ့ရဲ့လျက်ရှိရာ အကဲ့ရဲ့ခံရသူက ရှက်မှန်းကြောက်မှန်း သိလျှင် ကဲ့ရဲ့သူအတွက် “မျက်ဖြူဆိုက်လေ ဆရာကြိုက်လေ” ပင် ဖြစ်ပေမည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် အကဲ့ရဲ့ခံရသည်မှာ တစ်မျိုး အားတက် စရာပင်ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မထင်ရှားမပေါ် လှိုင်သော သာမန်လူကို မည်သူကမျှ အရေးလုပ်၍ ပြောဆို ခြင်းမရှိကြချေ။ အများအားဖြင့် ပေါ်လှိုင်ထင်ရှားသူကိုမျှ အရေးတယူပြု၍ ကဲ့ရဲ့ကြ၊ ပြောဆိုကြမြဲဖြစ်သည်။ ပမာအား ဖြင့် သစ်ပင်များတွင် အမြင့်ဆုံးသစ်ပင်သည် လေဒဏ်မိုးဒဏ် အများဆုံးခံရဘိသကဲ့သို့ပင်။ ထို့အတူ ကျွန်ုပ်တို့သည် အထက် တန်းရောက်လေ အဆင့်မြင့်လေ၊ လောကဓံ လေမုန်တိုင်း အတိုက်ခံရမှု များလေပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရကား အကဲ့ရဲ့ခံရမှုကို ကျွန်ုပ်တို့ အရေးစိုက်စရာ မလိုပေ။ ဝမ်းမနည်းထိုက်ချေ။ အချို့ကဲ့ရဲ့ခြင်းမျိုးမှာ မိမိ အထက်တန်း ရောက်နေခြင်း၏ အမှတ်လက္ခဏာဖြစ်၍ ဝမ်း မြောက်ဖွယ်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤခေတ်အခါသမယတွင် မလိုမုန်းထားမှု (ဣဿာ) များသူတွေ ပေါများနေသဖြင့် အချိုးမမင်းခံရဖို့ထက် အကဲ့ရဲ့ခံရဖို့က သေချာနေပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်တို့သည် ကဲ့ရဲ့ခြင်းမှ ခံနိုင်ရည်ရှိနိုင်မည့် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မဒေသနာ တစ်ပုဒ်ကို မှတ်သားနာယူအံ့ပေ သည်။

“အခါတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိမြို့ ဇေတဝန် ကျောင်းတိုက်တွင် သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် အတုလျဉ်ပါသကာ ဒါယကာတစ်ဦး ရောက်ရှိလာပြီး မြတ်စွာဘုရားအား တရားနာ ယူလိုပါကြောင်း လျှောက်ထား၏။ မြတ်စွာဘုရားက “ဒါယ ကာ တရားနာပြီးပြီလား” ဟု ဓမ္မတော်မူသောအခါ “မြတ်စွာ

ဘုရား တပည့်တော်ရှေးဦးစွာ အရှင်ရေဝတ မထေရ်ထံ တရား
နာယူရန် သွားပါသည်။ အရှင်ရေဝတက စကားတစ်ခွန်းမျှ
မပြော၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာထံသို့ သွားရောက်ပါသည်။ ထိုအခါ
အဘိဓမ္မာတရားများကို များစွာဟောကြားပါသည်။ မမှတ်
သားနိုင်ပါ။ သို့နှင့် အရှင်အာနန္ဒာထံသို့ သွားပြန်ရာ အနည်း
ငယ်မျှသောတရားကိုသာ ဟောကြားပါသည်။ ထို့ကြောင့်
ထိုအရှင်များအား အမုက်ထွက်၍ အရှင်ဘုရားထံသို့ ရောက်လာ
ရကြောင်း” လျှောက်ထား လေသည်။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက “ဒါယကာအတုလျှာ ဤကဲ့ရဲ့ခြင်း
သည် ရှေးရိုးစဉ်လာပေတည်း။ ဤကဲ့ရဲ့ခြင်းသည် ယခုမှဖြစ်သည်
မဟုတ်။ ဆိတ်ဆိတ်နေသူကိုလည်း ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။ များစွာ ပြော
ဟောသောသူကိုလည်း ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။ နှိုင်းချိန်၍ပြောသောသူကို
လည်း ကဲ့ရဲ့ကုန်၏။ လောက၌ အကဲ့ရဲ့လွတ်သောသူ မည်သည်
မရှိပေ။

လုံးဝအကဲ့ရဲ့ရသူ၊ လုံးဝအချီးမွမ်းခံရသူမည်သည် ရှေးက
လည်း မရှိခဲ့ဖူး။ နောင်အခါလည်း ရှိလိမ့်မည်မဟုတ်။ ယခု
အခါ၌လည်း မရှိ။

မကျိုးမပြတ်သော အကျင့်ရှိသော ဖောက်ခွဲနိုင်သော ပညာ
ရှိသော ပညာဂုဏ် သီလဂုဏ် သမာဓိဂုဏ်ရှိသော သူကို ပညာရှိ
တို့သည် ဟုတ်မှန်စွာသိ၍ နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း ချီးမွမ်းခဲ့ပါမူ
ဇမ္ဗူရာဇ် ရှေ့စင်နိက္ခန္ဓာတို့သည် အဘယ်သူသည် ကဲ့ရဲ့နိုင်ပါ
အံ့နည်း။ ထိုသူကို နတ်တို့သည်လည်း ချီးမွမ်းကုန်၏။ ဗြဟ္မာမင်း

သည်လည်း ချီးမွမ်း၏။” ဟု ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာ၊ ကောဓဝဂ်၊ အတုလျဉာဏသကဝတ္ထု၌ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ဆိုသည်မှာ သူ့မိတ်တို့၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်းကား လိုရင်း မဟုတ်၊ ပညာရှိသူတော်ကောင်းများ၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည်သာ ကဲ့ရဲ့ခြင်းမည်၏။ ချီးမွမ်းခြင်းသည်သာ ချီးမွမ်းခြင်းမည်၏။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်းချီးမွမ်းသည်သာလျှင် လိုရင်း ဖြစ်ကြောင်း ဆိုလိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် လူတိုင်းလူတိုင်း ဤတရားများနှင့် ကြုံတွေ့ရသောအခါ ခံနိုင်ရည်ရှိအောင် ကြိုးစားအားတုတ်ခြင်းဖြင့် လောကဓံတရားရှစ်ပါးနှင့် တွေ့ကြုံရတိုင်း ခံနိုင်ရည်ရှိလာလျှင် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

၃၆။ စိုးရိမ်ခြင်းမရှိခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

မိဘ ညီအစ်ကို မောင်နှမနှင့် ဆွေမျိုးသားခြင်းများ သေဆုံးခြင်း၊ ဥစ္စာပစ္စည်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း အစရှိသည့် အကြောင်းများနှင့်ကြုံတွေ့ရသောအခါ သောက၊ ပရိဒေဝဟု ခေါ်သော ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း အစရှိသည့် သောကမီးများကို တရားနှင့်ယှဉ်၍ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြခြင်း မရှိအောင် နေခြင်းသည် မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

အခါတစ်ပါး ဗန္ဓုလစစ်သူကြီးကတော် မလ္လိကာသည် တစ်နေ့၌ သံဃာတော်များအား ဆွမ်းကပ်နေရာ၌ ထောပတ်အိုးကြီး ကဲ့သူးလေသည်။ ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်က

“ကွဲပျက်တတ်သောအရာမှာ ကွဲပျက်ရသည်သာ၊ တေးမပူလေ
နဲ့၊ မလ္လိကာ” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုအခါ မလ္လိကာက မိမိ၏
အိတ်ထဲမှစာကိုထုတ်ပြုပြီး “အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်ခင်ပွန်း
နှင့်တကွ သားသုံးကျိပ်သုံးယောက်လုံး အသတ်ခံရကြောင်း
စာပေါ်လျက် ဣန္ဒြေမပျက်၊ မပူပန်ဘဲ ဤထောပတ်အိုးအတွက်
အဘယ်မှာ စိုးရိမ်ပူပန်ပါမလဲ” ဟု လျှောက်၏။ တရားနှင့်
ယှဉ်၍သိတတ်သူအဖို့ စိုးရိမ်မှု မရှိခြင်းမှာ မင်္ဂလာပင် ဖြစ်ပေ
သည်။ (ဓမ္မပဒ၊ ဋ၊ ဝိသုဒ္ဓါဘဝတ္ထု - ၂၂၄)

၃၇။ ရမ္မက်ဟူသော မြူကင်းခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

ရမ္မက်ဟူသောမြူဆိုသည်မှာ ကိလေသာတရားများဖြစ်သော
ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားများသည် သတ္တဝါများအား ညစ်
နွမ်းစေတတ်သောကြောင့် ထိုတရားများကင်း၍ သန့်ရှင်းသော
စိတ်မှာ မြူကင်းခြင်းဟု ဆိုလိုသည်။ ဤကိလေသာ အညစ်
အကြေးများ ကင်းရှင်းစေရန်မှာ ဘာဝနာအလုပ်ဖြင့်သာလျှင်
သူတော်ကောင်းများ ကင်းရှင်းအောင်အားထုတ်လေ့ရှိသည်။

ထိုသို့ ကိလေသာမြူများ မိမိကိုယ်သို့ တင်မလာစေဘဲ ကင်း
ရှင်းအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း အလုပ်သည် မင်္ဂလာမည်ပေ
သည်။

၃၈။ ဘေးမရှိခြင်းသည် မင်္ဂလာတစ်ပါး။

ကာမ၊ ဘဝ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ အဝိဇ္ဇာ တည်းဟူသော တရားတို့မှာ
ကိလေသာတရားများဖြစ်ရာ စိတ်ကိုညစ်စေတတ်၊ ပူစေတတ်သော

တရားများ ဖြစ်သည်။ ထိုတရားများဖြင့် ညစ်နွမ်းနေသူမှာ ဘေးမကင်း၊ မငြိမ်းချမ်းနိုင်သူပင် ဖြစ်သည်။ ထိုတရားများ လုံးဝကင်းရှင်းသော ရဟန္တာ၏စိတ်မှာ အစဉ်အေးချမ်းသာယာလျက် ဘေးရန်မရှိခြင်း၊ အေးချမ်းခြင်းဖြစ်၍ မင်္ဂလာမည်ပေသည်။

ထိုတရားများကို သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ ကင်းရှင်းနေသည့် အခိုက်တွင် မင်္ဂလာမည်ပေလည်း။ ထို့ကြောင့် ဘာဝနာမှုတစ်ခုခုဖြင့် မိမိ၏စိတ်ကို အေးချမ်းသော မင်္ဂလာဖြစ်အောင် အစဉ်မကွာ ကြိုးစားအားထုတ်ကြစေလိုသည်။

ဘာဝနာအားဖြင့် မိမိ၏စိတ်ကို တိုးတက်ကြီးပွားလာအောင် ကြိုးစားမှုဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မိမိ၏ စိတ်အစဉ်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံတစ်ပါးပါးဖြင့် ထုံ့မှိမ်း၍ ထားမှုကို ဘာဝနာဟု ဆိုသည်။ ဥပမာ - အဝတ်ကို နုံ့ သာတို့ဖြင့် ဆွတ်ဖျန်းထားခြင်း၊ အဝတ်ခေါက်အတွင်း၌ နုံ့ သာမှုန်တို့ကို သွင်းထားခြင်းကို “နုံ့ သာဖြင့်ထုံ့မှိမ်းခြင်း” ဟု ဆိုသကဲ့သို့ပင် စိတ်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ တစ်ပါးပါးဖြင့် ထုံ့မှိမ်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အဝတ်ကို အမွှေးနုံ့ သာတို့ဖြင့် ထုံ့မှိမ်းထားသည့်အခါ အဝတ်မှာ မွှေးရနံ့ သင်းပျံ့နေသကဲ့သို့ စိတ်ကို ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကောင်းဖြင့် ထုံ့မှိမ်းထားသျှင် စိတ်အစဉ်မှာ စိတ်ကောင်းစိတ်မြတ် ဖြစ်နေသဖြင့် မကောင်းသော စိတ်အညစ်အကြေးများ မကပ်နိုင်ဘဲ ရှိသည်။ ထိုအခါ စိတ်အစဉ်သည် အမြဲကြည်လင်ပြီး အေးမြချမ်းသာသည့် အရသာကို ခံစားရလေသည်။

ဘာဝနာနှင့်ကမ္မဋ္ဌာန်းမှာ အနည်းငယ် အဓိပ္ပာယ်ကဲ့လဲ့ချက် ရှိသည်။ ဘာဝနာမှာ စိတ်အစဉ်ဟု အဓိပ္ပာယ် ရသည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကား စိတ်၏အာရုံ ဖြစ်သည်။ (မထူးသည့်နည်းလည်း ရှိသည်။) ထို့ကြောင့် ဘာဝနာသည် သမထဘာဝနာ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာ အားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စား ရှိလာပြန်သည်။ သမထဘာဝနာမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ တစ်ခုခုအပေါ်၌ စိတ်ကို တည်ကြည်မြဲမသက်နေအောင် ထားရသည့်အလုပ် ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာဘာဝနာမှာမူ မိမိခန္ဓာကိုယ်နှင့်ဘာကွ တစ်လောက လုံးရှိ အရာဝတ္ထုများကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သဘော ထင်မြင်လာအောင် ရှုရ၊ ဆင်ခြင်ရသည့်အလုပ် ဖြစ်သည်။ ယင်း ဘာဝနာနှစ်မျိုးလုံးကို အားထုတ်နိုင်လျှင် စိတ်ရောကိုယ်ပါ ချမ်းသာသုခ ရရှိနိုင်ပြီး အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းစသော ဆင်းရဲဒုက္ခဟူသမျှ လုံးဝလွတ်မြောက်နိုင်ပေသည်။

ဤ မင်္ဂလာတရား သုံးဆယ်ရှစ်ပါးတို့ကို ပြုကျင့်သော ကြောင့် ရန်သူဟူသမျှ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မအောင်နိုင် ကုန်သည်ဖြစ်၍ အလုံးစုံသောအရပ်တို့၌ ကြီးပွားချမ်းသာ ခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားသုံးဆယ်ရှစ်ပါး သည် လူနတ်တို့၏ မြင့်မြတ်သော မင်္ဂလာတရား မည်ပေသည်ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ထို့ကြောင့် လူသားတိုင်းအား ကောင်းကျိုးပြုသော ဤ ဓမ္မ၏ ချမ်းသာစစ် ချမ်းသာမှုန်ကို အားလုံး ရရှိခံစားနိုင်ကြ

ပါစေ။ ဤ ကမ္ဘာလောက၌ ဒုက္ခရောက်နေသူဟူ၍ မရှိကြပါစေနှင့်၊ သောကရောက်နေသူဟူ၍ မရှိကြပါစေနှင့်၊ ပရိဒေဝမီးတောက်လောင်နေသူဟူ၍ မရှိကြပါစေနှင့်၊ စိတ်နှလုံး အရှုပ်အထွေးများမှ ကင်းရှင်းနိုင်ကြပါစေ၊ စိတ်အညစ်အကြေးများမှ ကင်းရှင်းနိုင်ကြပါစေ၊ အားလုံး ဘေးဥပဒ်အန္တရာယ် ရန်အသွယ်သွယ်များမှ ကင်းရှင်းနိုင်ကြပါစေ၊ ရောဂါဝေဒနာများမှ ကင်းရှင်းနိုင်ကြပါစေ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

အခန်း (၂)

သမထကျင့်စဉ်နှင့် ဝိပဿနာကျင့်စဉ်

သမထကျင့်စဉ်

ဒုက္ခနှင့် ကြုံတွေ့ရသည့် အခါတိုင်း ငိုကြွေးမြည်တမ်းပြီး နေခြင်းသည် ဒုက္ခကို ပွားများလာအောင် လုပ်သကဲ့သို့သာ ရှိလိမ့်မည်။ ဒုက္ခ၏ မူရင်းအခြေခံအကြောင်းဖြစ်သည့် တဏှာကို မျက်မှောက်မပြုဘဲ ဒုက္ခဖြစ်စရာ အာရုံတို့ကိုသာလျှင် မပြတ် တွေးတောစဉ်းစားနေသူသည်လည်း မိမိ၏ ဒုက္ခကို တိုးပွား များပြားလာအောင် ပြုလုပ်နေသူသာလျှင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့အတွက် တယ် တာ တပ် မက် ခြင်း (တဏှာ)၏ သဘောကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ယထာဘူတကျကျ သိမြင်သော၊ မျက်မှောက်ပြုသော အလေ့အကျင့်သည်သာလျှင် ဒုက္ခ၏ လွတ်မြောက်ရေးသို့ ရှေ့ရှုသွားသည့် မှန်ကန်သော ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ သို့မှသာလျှင် ဒုက္ခ၏ နယ်မှ လွတ်မြောက်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

ပါဠိအခေါ်အဝေါ်အားဖြင့် (ပရိယတ္တိနှင့် ပဋိပတ္တိ)၊ နိုင်ငံ ရေး အခေါ်အဝေါ်အားဖြင့် (သဘောတရားနှင့် လက်တွေ့)၊ အရပ်သုံးစကားဖြင့် (အပြောနှင့် အလုပ်) အစရှိသည်တို့သည်

တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဝေါဟာရချင်း တူညီသကဲ့သို့ အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်မှုချင်းလည်း အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ ဤသည်တို့ သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ညီညွတ်မျှတရန် လိုသည်။ ဆိုလိုသည် မှာ အသိရှိပါလျက် အကျင့်မရှိ၍ မဖြစ်။ သဘောတရား ရှိပါလျက် လက်တွေ့မလုပ်၍ မဖြစ်။ အပြောသာရှိပြီး အလုပ် မရှိ၍ မဖြစ်။ ထို့ကြောင့် ဤသည်တို့ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ညီညွတ် မျှတရန်မှာ စာပေကျမ်းဂန်များ၊ သိပ္ပံဝိဇ္ဇာ ပညာရပ်များကို သင်ကြားခြင်း၊ ဖတ်ရှုခြင်း၊ ကြားနာခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်း အားဖြင့် အသိတရားများကို ရရှိနိုင်သည်။ ယင်း အသိသည် သာလျှင် ပရိယတ္တိဖြစ်သည်။ ယင်း အသိသည်သာလျှင် သဘော တရားရေးဖြစ်သည်။

သဘောတရားဟူသည် ဘဝ၏ မီးရှူးရောင်ပင် ဖြစ်သည်။ ဘဝ၏ ရှေ့ဆောင်လမ်းပြသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ဤ ရှေ့ဆောင် လမ်းပြမှု၏ နောက်တွင် ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘဝသည် တစ်သား တစ်ပြားတည်း ရှိနေခြင်းဖြင့် ဘဝအား သဘောတရား၏ အမြင်ပေါ်တွင် မှတ်ကျောက်တင်ရန် လိုသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမအတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့၏စိတ်ကို အခြားသော ကိလေသာအာရုံများ အပေါ်သို့ မကျရောက်စေဘဲ လူတို့၌ အမြဲမပြတ် ဖြစ်လျက်ရှိသည့် ဝင်လေထွက်လေ အပေါ်တွင် လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ပျက်မှုအပေါ်တွင် လည်းကောင်း၊ ဝမ်းဗိုက် ၏ ပိန်မှုဖောင်းမှုအပေါ်တွင် လည်းကောင်း စိတ်ကိုတင်၍ မပျံ့ လွင့်အောင် ရရှိသည့်အချိန်တစ်ခုတွင် သတိဖြင့် အလေ့အကျင့် ပြုလုပ်ကြရပေလိမ့်မည်။

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် မိမိ၏စိတ်တွင် အကုသိုလ်တရားများ ဖြစ်ပေါ်၍ မလာနိုင်အောင် ရရှိသည့်အချိန်အတိုင်း သတိတရားကို လက်ကိုင်ထားပြီး မိမိကိုယ်ကို စစ်ဆေးနေကြရမည်။ အတိတ်မှ မကောင်းမှုကို အကောင်းထင်ခဲ့ခြင်း၊ အတုအယောင်ချမ်းသာသုခကို အထင်ကြီးပြီး တကယ် ချမ်းသာစစ်ချမ်းသာမှုနှင့် ဝေးခဲ့ရခြင်း အစရှိသည့် အထင်မှားအမြင်မှား၊ အမှတ်မှားများမှ လည်းကောင်း၊ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် မမြဲသည့် ဖောက်ပြန်မှုများမှ လည်းကောင်း လွတ်မြောက်နိုင်ရန်အတွက် တရားထိုင်သည့် အလေ့အကျင့်သည် အလွန်လိုအပ်ပေသည်။ အချိန်အနည်းငယ်မျှဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရက်အနည်းငယ်မျှဖြင့် လည်းကောင်း တရားထိုင်သည့် အလေ့အကျင့်ကို ရယူခြင်းဖြင့် ပြီးမြောက်နိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤ အလေ့အကျင့်ဖြင့် ဘဝတစ်လျှောက်လုံး နေထိုင်ကျင့်ကြံသွားခြင်းဖြင့်သာ မိမိစိတ်တွင် ကောင်းသောဂုဏ်အင်္ဂါရပ်များ သူ့အလိုလို ပြည့်ဝလာပေလိမ့်မည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ သမထကျင့်စဉ်များတွင် စိတ်ကိုစူးစိုက်၍ လေ့ကျင့်ရသော ကမ္မဋ္ဌာန်းလေးဆယ် ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

၁။ ကသိုဏ်း	၁၀-ပါး။
၂။ အသုဘ	၁၀-ပါး။
၃။ အနုဿတိ	၁၀-ပါး။
၄။ အပ္ပမညာ	၄-ပါး။

- ၅။ အာရုပ္ပ ၄-ပါး။
 - ၆။ အာဟာရေ ပဋိက္ခလသညာ ၁-ပါး။
 - ၇။ စတုဓာတုဝ ဝတ္ထာန် ၁-ပါး။
-
- ပေါင်း ၄၀-ပါး။

ကသိုဏ်း (၁၀)ပါး ဟူသည်မှာ—

- ၁။ ပထဝီကသိုဏ်း = မြေအဝန်းအဝိုင်းကို အကြွင်းမဲ့ကြည့်ရှုခြင်း။
- ၂။ အာပေါကသိုဏ်း = ရေကို အကြွင်းမဲ့ ကြည့်ရှုခြင်း။
- ၃။ တေဇောကသိုဏ်း = မီးကို အကြွင်းမဲ့ ကြည့်ရှုခြင်း။
- ၄။ ဝါယောကသိုဏ်း = လေကို အကြွင်းမဲ့ ကြည့်ရှုခြင်း။
- ၅။ နီလကသိုဏ်း = ညိုသောအဆင်းကို အကြွင်းမဲ့ ကြည့်ရှုခြင်း။
- ၆။ ပီတကသိုဏ်း = ဝါသောအဆင်းကို အကြွင်းမဲ့ ကြည့်ရှုခြင်း။
- ၇။ လောဟိတ ကသိုဏ်း = နီသောအဆင်းကို အကြွင်းမဲ့ ကြည့်ရှုခြင်း။
- ၈။ သြဒါတကသိုဏ်း = ဖြူသောအဆင်းကို အကြွင်းမဲ့ ကြည့်ရှုခြင်း။

၉။ အာလောက ကသိုဏ်း = အရောင်အလင်းကို ကြည့်ရှုခြင်း။

၁၀။ အာကာသ ကသိုဏ်း = အာကာသ ဟင်းလင်းပြင်ကို ကြည့်ရှုခြင်း။

အသုဘ (၁၀) ပါး ဟူသည်မှာ—

၁။ ဥဒ္ဓုမာတက = ဖူးဖူးရောင်သော စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ်။

၂။ ဝိနိုလက = ညိုမည်းသည့် အဆင်းရှိသော စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ်။

၃။ ဝိပုဗ္ဗက = ပေါက်ပြတ်ကဲ့အက် ယိုထွက်ပြည်ပုပ် စက်ဆုပ်ဖွယ်အကောင်ပုပ်။

၄။ ဝိစ္ဆိဒ္ဓက = နှစ်ပိုင်းဖြတ်ခုတ် စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ်။

၅။ ဝိက္ခာယိတံက = ခွေး၊ ကျီး လင်းတ၊ သစ်၊ ကျား စသည် ကိုက်ခဲဆိတ်ကုတ် စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ်။

၆။ ဝိက္ခိတ္တက = ခြေ လက် ခေါင်း ကိုယ် ဖရိုဖရဲ တစ်ခြားစီ ပစ်လွှင့်ထားအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ်။

၇။ ဟတဝိက္ခိတ္တက = ရန်သူတို့သည် သတ်ဖြတ်၍ တစ်ခြားစီ ပစ်လွှင့်ထားအပ်သော စက်ဆုပ်ဖွယ် အကောင်ပုပ်။

- ၈။ လောဟိတက = ဆွေးသံရဲရဲ ယိုကျနေ၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်
သော အကောင်ပုပ်။
- ၉။ ပုဠုဝက = ပိုးလောက်ပြည့်နေသဖြင့် စက်ဆုပ်
ဖွယ် ရှိသော အကောင်ပုပ်။
- ၁၀။ အဋ္ဌိက = အရိုးစုမျှသာ ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်
သော အကောင်ပုပ်။

အနုဿတိ (၁၀) ပါး ဟူသည်မှာ—

- ၁။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ = ဘုရားဂုဏ်ကို အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်
အောက်မေ့ခြင်း။
- ၂။ မ္ဗောနုဿတိ = တရားဂုဏ်ကို အဖန်ဖန်ဆင်ခြင်
အောက်မေ့ခြင်း။
- ၃။ သံဃာနုဿတိ = သံဃာဂုဏ်ကို အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်
အောက်မေ့ခြင်း။
- ၄။ သီလနုဿတိ = မိမိသီလဂုဏ်ကို အဖန်ဖန်
ဆင်ခြင်အောက်မေ့ခြင်း။
- ၅။ စာဂါနုဿတိ = မိမိ စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်း
ခြင်းကို အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်
အောက်မေ့ခြင်း။
- ၆။ ဒေဝတာနုဿတိ = နတ်များပမာ မိမိမှာ ပြည့်စုံ
နေသည့် သဒ္ဓါစသော ဂုဏ်တို့ကို
အဖန်ဖန်ဆင်ခြင် အောက်မေ့
ခြင်း။

- ၇။ ဥပသမာနုဿတိ = နိဗ္ဗာန်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အဖန်ဖန် ဆင်ခြင် အောက်မေ့ခြင်း။
- ၈။ မရဏာနုဿတိ = သေခြင်းတရားကို အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်အောက်မေ့ခြင်း။
- ၉။ ကာယဂတာသတိ = ဆံပင်၊ မွှေးညှင်း စသည့် ၃၂ ပါးသော ကိုယ်အစုကို အဖန်ဖန် ဆင်ခြင်အောက်မေ့ခြင်း။
- ၁၀။ အာနာပါနုဿတိ = ထွက်သက် ဝင်သက် လေကို အဖန်ဖန် ဆင်ခြင် အောက်မေ့ခြင်း။

အပ္ပမညာ (၄)ပါး ဟူသည်မှာ—

- ၁။ မေတ္တာ = အတိုင်းမသိသာသတ္တဝါများအပေါ် ချစ်ခင်မှု။
- ၂။ ကရုဏာ = ဆင်းရဲသော သတ္တဝါများ အပေါ် သနားကြင်နာမှု။
- ၃။ မုဒိတာ = ချမ်းသာသော သတ္တဝါများအပေါ် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဖြစ်မှု။
- ၄။ ဥပေက္ခာ = ဆင်းရဲ ချမ်းသာမရွေး သာတူညီမျှ ထားနိုင်မှု။

(ဤလေးပါးကို ဗြဟ္မ ဝိဟာရ တရား လေးပါးဟူ၍လည်း တစ်နည်းအားဖြင့် ခေါ်ဆိုကြသည်။)

အာရုပ္ပ (၄)ပါး ဟူသည်မှာ—

- ၁။ အာကာသနဉာဏာယတန = အဆုံးမရှိသောကောင်းကင် ပညတ်အာရုံကို ရှုမူ။
- ၂။ ဝိညာဏဉာဏာယတန = အဆုံးမရှိသော ပထမာရုပ္ပ ဝိညာဏ်အာရုံကို ရှုမူ။
- ၃။ အာကိဉ္ဇာယတန = ပထမာရုပ္ပဝိညာဏ်၏စိုးစဉ် မျှ အကြွင်း မ ရှိ (နတ္ထိ ဘောပညတ်)အာရုံကိုရှုမူ။
- ၄။ နေဝသညာနာ သညာယတန = တတိယာရုပ္ပ ဝိညာဏ် အာရုံကိုရှုမူ။

အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ (၁)ပါး ဟူသည်မှာ—

စားသောက်အပ်သမျှသော အစာအာဟာရ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ် ရှိ ရှာဖွယ်ဟု အောက်မေ့ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းခြင်း အမှတ် သညာ။

စတုဇာတု ဝ ဝတ္ထာန် (၁)ပါး ဟူသည်မှာ—

ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟူသည့် ဓာတ်ကြီး လေးပါးကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ရှုမှတ်ဆင်ခြင်မူ။

ဤ ကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ်တို့အနက် ရာဂစရိုက် ရှိသူသည် အသုဘ ၁၀-ပါးနှင့် ကာယဂတာသတိ တစ်ပါး၊ ဤ ၁၁ ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို အားထုတ်ရန် သင့်လျော်သည်။

ဒေါသစရိုက် ရှိသူသည် နီလ၊ ပီတ၊ လောဟိတ၊ သြဒါတ ကသိုဏ်းလေးပါးနှင့် အပ္ပမညာ ကသိုဏ်းလေးပါး၊ ဤ ရှစ်ပါး သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို အားထုတ်ရန် သင့်လျော်သည်။

မောဟစရိုက်၊ ဝိတက်စရိုက်ရှိသူသည် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း ကို အားထုတ်ရန် သင့်လျော်သည်။

သဒ္ဓါစရိုက်ရှိသူသည် ဗုဒ္ဓာနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာ နုဿတိ၊ သီလာနုဿတိ၊ စာဂါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ ဤ ၆-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းများကို အားထုတ်ရန် သင့်လျော်သည်။

ဗုဒ္ဓိ (ပညာ) စရိုက်ရှိသူသည် မရဏာနုဿတိ၊ ဥပသမာ နုဿတိ အာဟာရေပဋိကူလသညာ၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်ဟူသော ဤ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄-ပါးကို အားထုတ်ရန် သင့်လျော်သည်။ ကျန် ကမ္မဋ္ဌာန်းများသည် ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးနှင့် လျော်ကန်သင့်မြတ် ပေသည်။

စရိုက်ဆိုင်ရာမှာ ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ စိတ်သန္တာန်၌ ပင်ကိုယ်မူလ အခြေအနေထက် လွန်လွန်ကဲကဲ အဖြစ်များခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ထိုစရိုက်သည် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ သဒ္ဓါ၊ ဗုဒ္ဓိ၊ ဝိတက် အားဖြင့် ၆-ပါး ရှိသည်။ ယင်း ၆-ပါး တို့တွင် မည်သူသည် မည်သည့်စရိုက်ရှိသည်ကို သတိပြုအကဲခတ်နိုင်ရန် ဖော်ပြပေ ဦးမည်။

(၁) ရာဂစရိုက်။

ဤ စရိုက်ရှိသူများ၏ လက္ခဏာမှာ လှည့်ပတ်ခြင်း၊ ကောက် ကျစ် စဉ်းလဲခြင်း၊ မာနုကြီးခြင်း၊ အလိကြီးခြင်း၊ မရောင့်ရဲခြင်း၊

အရှက်အကြောက် မရှိခြင်း၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မေ့လျော့ခြင်း
အစရှိသည်များ၌ ပိုမိုလွန်ကဲသည့်စိတ် ရှိတတ်သည်။

(၂) ဒေါသစရိုက်။

ဤ စရိုက်ရှိသူများ၏ လက္ခဏာမှာ အမျက်ထွက်ခြင်း၊
ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း မနာလိုဝန်တိုခြင်း၊ ဆိုဆုံးမခက်ခြင်း၊ ကျေးဇူး
ကို မသိတတ်ခြင်း၊ အဆွေခင်ပွန်းယုတ်ရှိခြင်း စသည်များ၌ ပိုမို
လွန်ကဲသည့်စိတ် ရှိတတ်သည်။

(၃) မောဟစရိုက်။

ဤ စရိုက်ရှိသူများ၏ လက္ခဏာမှာ စိတ်မငြိမ်သက်ခြင်း၊
ပူပန်တတ်ခြင်း၊ စိတ်ညှိုးနွမ်းပင်ပန်းခြင်း၊ ယုံမှားသိသယရှိခြင်း၊
အဆင်ခြင်မရှိခြင်း၊ သတိကင်းခြင်း အစရှိသည့် အမှု၌ လွန်ကဲ
သောစိတ် ရှိတတ်သည်။

(၄) သဒ္ဓါစရိုက်။

ဤစရိုက်ရှိသူများ၏ လက္ခဏာမှာ စွန့်ကြဲပေးကမ်းလိုခြင်း၊
သူတော်ကောင်းကို တွေ့မြင်လိုခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားကို
ကြားနာလိုခြင်း၊ မလှည့်ပတ်ခြင်း၊ ရတနာသုံးပါး၌ ကြည်ညို
ခြင်းအစရှိသည့် အမှု၌ လွန်ကဲသောစိတ်တတ်သည်။

(၅) ဗုဒ္ဓိ (ပညာ) စရိုက်။

ဤစရိုက်ရှိသူများ၏ လက္ခဏာမှာ အတိုင်းအရှည်သိခြင်း၊
မိတ်ဆွေကောင်းကို အလိုရှိခြင်း၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ်တတ်ခြင်း၊

နိုးကြားခြင်း၊ မကောင်းမှုမှ ထိတ်လန့် ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ အစရှိသည့်အမှု၌ လွန်ကဲသော စိတ်ရှိတတ်သည်။

(၆) ဝိတက်စရိုက်။

စကားများခြင်း၊ အပေါင်းအဖော်၌ မွေ့လျော်ခြင်း၊ ကောင်းမှု၌မပျော်မွေ့ခြင်း၊ မတည်ကြည်ခြင်း အစရှိသည့် အမှု၌ လွန်ကဲသော စိတ်ရှိတတ်သည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြသည့် စရိုက်များ၌ လွန်ကဲသောစိတ်ရှိသူများသည် မိမိတို့နှင့် ကိုက်ညီရာစရိုက်အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ သင့်လျော်မည့် ကမ္မဋ္ဌာန်းတစ်ခုခုကို ရွေးချယ်အားထုတ်ရန် ဖြစ်သည်။ စိုစရိုက်ခြောက်ပါးတွင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးတစ်ယောက်၌ တစ်ပါးဖြစ်စေ၊ နှစ်ပါးဖြစ်စေ ပူးတွဲဖြစ်လေ့ ရှိတတ်သည်။ လူချင်းတူပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် စရိုက်ချင်း၊ ဝါသနာချင်း မတူသနည်းဆိုသော် ရွေးဘဝကုသိုလ်ပြုစဉ်က ထိုထိုဘဝ စည်းစိမ်ကို လိုလားတောင့်တမှု လောဘခြံရံလျက်ပြုခဲ့၍ ထိုကံ အကျိုးပေးရာ၌ ရာဂစရိုက်ရှိတတ်သကဲ့သို့ပင် ဒေါသခြံရံ၍ ပြုခဲ့လျှင်လည်း ဒေါသစရိုက်ရှိတတ်သည်။ အသိဉာဏ်နည်းပါးလျက် မောဟကြီးစွာဖြင့် ပြုခဲ့လျှင် မောဟစရိုက်ရှိတတ်သည်။ ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍လည်းကောင်း၊ ပညာကြီးစေရန် ဆုပန်၍လည်းကောင်း၊ ပညာရေးဆိုင်ရာ ကုသိုလ်များကို ပြုခဲ့လျှင်လည်းကောင်း ဗုဒ္ဓိစရိုက်ရှိတတ်သည်။ သဒ္ဓါထက်သန်စွာဖြင့် ပြုခဲ့လျှင် သဒ္ဓါစရိုက်ရှိတတ်သည်။ ကာမဝိတက်စသည့်မကောင်းသော အကြံများခြံရံလျက်ပြုခဲ့လျှင် ဝိတက်စရိုက်ရှိတတ်သည်။

ဤသို့ စရိုက်အမျိုးမျိုး ဝါသနာအဖုံဖုံ ကဲ့ပြားရခြင်းမှာ ရှေးဘဝကုသိုလ်ကံသာလျှင် ပဓာနဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အနာဂတ်ဘဝများ၌ စရိုက်ဆိုး ဝါသနာ ဆိုးများမဖြစ်စေရန် ယခုဘဝ၌ပင် ဒါနသီလ အစရှိသည့် ကောင်းမှုကုသိုလ်များ ပြုကြရာတွင် သဒ္ဓါ၊ ပညာ ပြဋ္ဌာန်း သောစိတ်ဖြင့်ပြုကြရမည်။ ထို့နောက် နိဗ္ဗာန်သို့မျက်မှောက်ပြုရာ တွင် ကာမရူပ အရူပတည်းဟူသော ဘုံသုံးပါးတွင် ကျင်လည် ကျက်စားနေကြကုန်သော လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့သည် ဤဘုံ များတွင် ရာဇဝတ်ထောင်သား အကျဉ်းသားများပမာ ကာမ ဂုဏ်ငါးပါး အဆိပ်များဖြင့် ကျွေးမွေးပြုစု ထားသည်ဟု သဘောထားပြီး သတိသံဝေဂတရားဖြင့် ကုသိုလ်များကို ပွားများအားထုတ်သင့် ကြပေသည်။ ဤသမထကမ္မဋ္ဌာန်း လေးဆယ်ကို အားထုတ်လိုသော သူတော်စင်ယောဂီသည် မိမိ၏ အလေ့အကျင့် ဝါသနာအပေါ်တွင် ချင့်ချိန်၍ သင့်လျော်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတစ်ခုခုကို ရွေးချယ်အားထုတ်ကြရမည်။

ဤစာအုပ်တွင်မူ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများစုနှင့် အသင့် မြတ်ဆုံးဖြစ်သော ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း၊ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း သုံးမျိုးကို ကျင့်ကြံပွားများပုံ (သို့မဟုတ်) ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားအားထုတ်ပုံကို မကျဉ်းမကျယ် ဖော်ပြပြီးနောက် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ပုံကိုမူ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ တင်ပြပါ မည်။ ထို့ကြောင့် ယခုရှေးဦးစွာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို တင်ပြပါမည်။

“ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း”

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ဂုဏ်တော်များကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် သတိရနေခြင်း အောက်မေ့နေခြင်းကို “ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း” ဟုခေါ်သည်။ ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သုတော်စင်တို့သည် တစ်နေ့လျှင် နံနက်တစ်ခါ၊ ညဉ့်တစ်ခါအားဖြင့် အနည်းဆုံးနှစ်ကြိမ် ဘုရားရှိခိုးလေ့ ရှိကြသည်။ ထိုသို့ဘုရားရှိခိုးသောအခါ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ဂုဏ်တော်များကို ရှုတ်ဆို၍ရှိခိုးလေ့ ရှိကြသည်။ ယင်းသို့ နှုတ်ဆိုသည့်အတိုင်း စိတ်ကလည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ဂုဏ်တော်များကို သတိရနေပါလျှင် ထိုအချိန်၌ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများနေရာသို့ ရောက်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤကမ္မဋ္ဌာန်းသည် နေ့စဉ်ဘုရားရှိခိုးလေ့ ရှိသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အတွက် လွယ်ကူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် အချို့သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် စိတ်ပုတီးကလေးများဖြင့်လည်း ဘုရားရှင်၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါးကို အခါအားလျော်စွာ ရှုတ်ဆိုပွားများလေ့ ရှိကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ ထိုသို့ စိတ်ပုတီးလုံးကလေးများဖြင့်ပွားများရာတွင် သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံယူမှန်းဆ၍ ပွားများမှသာ အကျိုးသက်ရောက်မှုများသည်။ မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံယူရာ၌ ဉာဏ်အားနည်းသူတို့သည် ရုပ်ထုရုပ်ပွားလောက်သာ ထင်လာတတ်သည်။ စေတီတော်ကို ဖူးမြော်ရာ၌လည်း စေတီတော်အတိုင်းသာ အာရုံထင်လာတတ်သည်။ ထိုအာရုံများထင်ရာ၌လည်း အကျိုးမနည်းသော်လည်း ယင်းအာရုံများမှတစ်ဆင့် သက်တော်ထင်

ရှား မြတ်ဘုရားကို အာရုံရရှိအောင် ကြိုးစားမှသာလျှင် ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ရာ ရောက်ပါသည်။

ဘုရားဂုဏ်တော်များကို ပွားများသည့်အခါ “အရဟံ - သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော” စသည်ဖြင့် ပါဠိအတိုင်း ရှုတ်ဆိုပွားများတတ်ကြသည်။ နှုတ်မှပါဠိအတိုင်း ရှုတ်ဆိုနေသောအခါတွင် ဖော်ပြလတ္တံ့ သောဂုဏ်တော်များကို နှလုံးသွင်းနေရမည်သာဖြစ်သည်။ နှုတ်မှဂုဏ်တော်များကို ရှုတ်ပြီး စိတ်က အခြားသို့ လွင့်ချင်တိုင်း လွင့်နေလျှင် အကျိုးကြီးမည်မဟုတ်ပေ။ နှုတ်မှမရှုတ်ဆိုဘဲ စိတ်သက်သက်ဖြင့်လည်း နှလုံးသွင်းနိုင်သည်။ ထိုသို့ ဘုရားဂုဏ်တော်များကို နှုတ်ရောက်စိတ်ပါ ကောင်းစွာ ပွားများရသည့်အတွက် ဘုရားရှင်ကို ရိုသေသည့်စိတ်များ၊ ကျိုးနွံသည့်စိတ်များ တိုးပွားလာလေသည်။ ယုံကြည်သည့်စိတ်များ ခိုင်မြဲလာသည်။ သတိလည်း ကောင်းလာသည်။ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်လိုသည့် စိတ်များ ရင့်သန်လာသည်။ ကောင်းမှုကုသိုလ်တရားများ၏ ဘက်သို့ စိတ်ညွတ်လာသည်။ နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်း များစွာ ဖြစ်လာသည်။ ဘေးအန္တရာယ်ကြီးငယ်ကို နှိမ်နင်းကျော်လွှားနိုင်ပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့် တွေ့ကြုံရသည့်အခါ သည်းခံနိုင်သည်။ မြတ်စွာဘုရားနှင့်အတူ နေရာတိသကဲ့သို့ စိတ်တွင် မှတ်ထင်မှုများ ဖြစ်လာသည်။ မိမိခန္ဓာကိုယ်သည် စေတီအိမ်ကဲ့သို့ အပူဇော်ခံထိုက်သည်။ အကုသိုလ် ကျူးလွန်ဖွယ်ရာတစ်ခုခုနှင့် ရင်ဆိုင်ရသည့်အချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရား၏ မျက်မှောက်တွင် ရောက်နေရသည့်ပမာထင်ပြီး အကုသိုလ်အလုပ်ကို မလုပ်ဖြစ်အောင် ရှက်ကြောက်သည့်စိတ်များ ဝင်လာသည်။ ဥပစာရုဇျာန်သမာဓိ၌

တည်၍ ဝိပဿနာပွားလျှင် မဂ်ဖိုလ်သို့ပင် ရနိုင်သည်။ အကယ်၍ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရနိုင်သည့်တိုင် ကောင်းရာဘဝကို ကေန့်ရောက်ရမည် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၊ ကောဒသကနိပါတ်၊ အနုဿတိဝဂ်၊ ဒုတိယမဟာနာမသုတ်၌ ဤသို့ မိန့်ဆို တိုက်တွန်းထားပေသည်။

“မဟာနာမ၊ သင်သည်မြတ်စွာဘုရားကို “ထိုမြတ်စွာဘုရားသည် ဤသို့ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း အရက် မည်တော်မူ၏။ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်မှန်စွာသိတော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်တော်မူ၏။ အသိဉာဏ် (ဝိဇ္ဇာ)၊ အကျင့် (စရဏ) နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောအကြောင်းကြောင့်လည်း ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နမည်တော်မူ၏။ ကောင်းသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့်လည်း သုဂတမည်တော်မူ၏။ လောကကို သိတော်မူတတ်သောအကြောင်းကြောင့်လည်း လောကဝိဒ္ဓမည်တော်မူ၏။ ဆုံးမထိုက်သူကို ဆုံးမတတ်သည့် အတုမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ မည်တော်မူ၏။ နတ်လူတို့၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း သတ္တာဒေဝမနုဿာနံ မည်တော်မူ၏။ သစ္စာလေးပါးကို သိတော်မူသောအကြောင်းကြောင့်လည်း ဗုဒ္ဓမည်တော်မူ၏။ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးတော်မူသော အကြောင်းကြောင့်လည်း ဘဂဝါမည်တော်မူ၏” ဟု အဖန်ဖန်အောက်မေ့လေလော့။

မဟာနာမ်၊ မြတ်စွာဘုရားကို အောက်မေ့သောအခါ၌ အရိယာတပည့်အား ရာဂလှမ်းမိုးသောစိတ်မဖြစ်၊ ဒေါသလှမ်းမိုးသော စိတ်မဖြစ်၊ မောဟလှမ်းမိုးသော စိတ်မဖြစ်၊ ထိုအခါ၌ ထိုသူအား မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံပြု၍ ဖြောင့်မတ်သော စိတ်သာဖြစ်၏။ မဟာနာမ်၊ ဖြောင့်မတ်သောစိတ်ရှိသော အရိယာတပည့်သည် အနက်ကိုသိနားလည်မှုရ၏။ ပါဠိကိုသိနားလည်မှုရ၏။ တရားနှင့်စပ်သော ဝမ်းမြောက်မှုကိုရ၏။ ဝမ်းမြောက်သူအား နှစ်သက်မှုဖြစ်၏။ နှစ်သက်စိတ်ရှိသူအား ကိုယ်သည် ငြိမ်းအေး၏။ ကိုယ်ငြိမ်းအေးသူသည် ချမ်းသာကို ခံစားရ၏။ ချမ်းသာသူအား စိတ်သည် တည်ကြည်၏။

မဟာနာမ်၊ သင်သည် ဤမြတ်စွာဘုရားအား အဖန်ဖန် အောက်မေ့မှုကို သွားနေစဉ်လည်း ပွားများလေလော့၊ ရပ်နေစဉ်လည်း ပွားများလေလော့၊ အလုပ်ကိစ္စကို ပြုလုပ်စီမံနေစဉ်လည်း ပွားများလေလော့၊ သားသမီးတို့ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းသောအိမ်၌ နေစဉ်လည်း ပွားများလေလော့” ဟု တိုက်တွန်းထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ဂုဏ်တော်ကိုးပါး ပါဠိမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

- (၁) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ၊
- (၂) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊
- (၃) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ဗုဒ္ဓော၊
- (၄) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သုဂတော၊

- (၅) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ လောကဝိဒ္ဓါ၊
- (၆) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အနုတ္တရောပုရိသဒမ္မသာရထိ၊
- (၇) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သတ္ထာ ဒေဝ မနုဿာနံ၊
- (၈) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဗုဒ္ဓေါ၊
- (၉) သော ဘဂဝါ ဣတိပိ ဘဂဝါ။

ဤပါဠိနှင့် ပတ်သက်သည့် မြန်မာပြန်အဓိပ္ပာယ်မှာ—

(၁) ခပ်သိမ်းသော ကိလေသာတို့မှ ဝေးသည်ထက်ဝေး တော်မူသော အကြောင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိလေ သာတည်းဟူသော ရန်သူတို့ကို ပယ်သတ်တတ်သော အကြောင်း ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သံသရာစက်၏ အကန့်တို့ကို ဖျက်ဆီး တော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ လူနတ် ဗြဟ္မာတို့၏ ပစ္စည်းလေးမျိုးဖြင့် ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက် သော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မကောင်းမှုကိုပြုရန် ဆိတ်ကွယ်ရာမရှိသော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရားသည် အရဟံဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ သည်။

(၂) အလုံးစုံသော တရားတို့ကို မဖောက်မပြန် ကိုယ် တော်တိုင် သိတော်မူသော အကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရားသည် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေ သည်။

(၃) ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး၊ စရဏ တစ်ဆယ့်ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော အကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော် မူပါပေသည်။ (ဝိဇ္ဇာသုံးပါး ဟူသည် ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ အာသဝက္ခယဉာဏ် ဖြစ်သည်။ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးဟူသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်၊ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၊ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ စေတောပရိယဉာဏ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်တို့ ဖြစ်သည်။)

(စရဏ တစ်ဆယ့်ငါးပါးဆိုသည်မှာ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ စက္ခုစသောဣန္ဒြေကို လုံခြုံစွာ စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ အစာတောဇဉ်မှာ အတိုင်းအရှည်ကိုသိခြင်း၊ နိုးကြားထကြမူရိုခြင်း၊ သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဟိရီ၊ သြတ္တပ္ပ၊ ဗဟုသစ္စ၊ ဝီရိယ၊ ပညာတည်းဟူသည့် သူတော်ကောင်းတရား ခုနစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ ရူပဗျာန်လေးပါးရရှိခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။)

(၄) တင့်တယ်သော သွားခြင်း ရှိသော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မြတ်သောနိဗ္ဗာန်ကို ကြံသွားတော်မူတတ်သော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မသွေမလှန်ကောင်းစွာသွားတတ်သော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကောင်းစွာ ပြောဆိုတတ်သော အကြောင်းကြောင့် လည်းကောင်း မြတ်စွာဘုရားသည် သုဂတဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေသည်။

(၅) လောကကို အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သိတော်မူသော အကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာ ဘုရားသည် လောကဝိဒုဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေသည်။

(၆) ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရားထက် သီလ စသောဂုဏ်တို့ဖြင့် ထူးချွန်လွန်ကဲသူ မရှိသော အကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အနုတ္တရဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသည်။ ဆုံးမထိုက်သော သူတို့ကို ယဉ်ကျေးစေတတ်သော အကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေသည်။

(၇) နတ်လူတို့အား ပစ္စုပ္ပန်၌ ဖြစ်သော အကျိုးကျေးဇူး၊ တမလွန်၌ဖြစ်သော အကျိုးကျေးဇူးများအတွက် ထိုက်သင့်သည်အားလျော်စွာ ဆုံးမတတ်သော မြတ်စွာ ဘုရားသည် သတ္တာ ဒေဝမနုဿာန ဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော် မူပါပေသည်။

(၈) လေးပါးသော သစ္စာတရားတို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် လည်း သိတော်မူသည်။ တစ်ပါးသောသူကိုလည်း သိစေတော်မူသည်။ ဤအကြောင်းတို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေသည်။

(၉) ရုပ်ကိုယ်၌အမျိုးမျိုးဖန်ဆင်းနိုင်၍ စိတ်၌အလိုရှိတိုင်း နှလုံးသွင်းနိုင်သဖြင့် ကိုယ်နှင့်စိတ်ကို အစိုးရသော ဣဿရိယဘုန်းတော်၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တရားများနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဟူသော

ဓမ္မဘုန်းတော်၊ လောကသုံးပါး၌ ပြန့်နှံ့သော ဟုတ်မှန်သည့် ဂုဏ်တော်တို့ကြောင့် ရအပ်သော အလွန် စင်ကြယ်သော အကျော်အစောတည်းဟူသော ယသဘုန်းတော်၊ အဆင်းတော် ကို ဖူးမြင်ရသော လူအပေါင်းတို့အား မျက်စိကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေရန် လက္ခဏာတော်ကြီး ရှစ်ဆယ်၊ လက္ခဏာတော်ငယ် အသွယ်သွယ် အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ပြည့်စုံသော ခပ်သိမ်းသော အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ တင့်တယ်ခြင်း အသရေတည်း ဟူ သာသိရီ ဘုန်းတော်၊ အလိုရှိအပ်သည့်အတိုင်း တောင့်တအပ်သည့်အတိုင်း ပြီးစေနိုင်သော ကာမဘုန်းတော် ကြီးမားသော လုံ့လရှိတော် မူသောပယတ္တဘုန်းတော်၊ ဤဘုန်းတော် ခြောက်ပါးရှိတော်မူ သောအကြောင်းကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဘဂဝါဂုဏ်တော် နှင့်ပြည့်စုံတော်မူပေသည်။ ယင်းဂုဏ်တော် ကိုးပါးကို အကျဉ်း အားဖြင့် မြန်မာလို ပွားများလုံးသွင်း ဆင်ခြင်လိုချင်—

- ၁။ မြတ်စွာဘုရားသည် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာတော် မူ၏။
- ၂။ မြတ်စွာဘုရားသည် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို မဖောက် မပြန် ကိုယ်တော်တိုင် ထိုးတွင်း၍ သိတော်မူ၏။
- ၃။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဇ္ဇာသုံးပါး၊ ဝိဇ္ဇာ ရှစ်ပါး၊ စရဏတစ်ဆယ့်ငါးပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူ၏။
- ၄။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဘေးရန်များစွာ သံသရာမှ ကောင်းရာမှန်လှ နိဗ္ဗာန်သို့ ကြွသွားတော်မူ၏။

- ၅။ မြတ်စွာဘုရားသည် လောကသုံးဘုံ အလုံးစုံကို အာရုံ ထင်စွာ ပိုင်းခြားကာဖြင့် ကောင်းစွာကုန်စင် သိမြင် တော်မူ၏။
- ၆။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် မယဉ်ကျေးသော သူ တို့ ကို ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမတော်မူတတ်၏။
- ၇။ မြတ်စွာဘုရားသည် လူနတ်အားလုံးတို့၏ ဆရာတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူ၏။
- ၈။ မြတ်စွာ ဘုရားသည် အလုံးစုံသော ဥပယုခံတရား ငါးပါးကိုသိတော်မူ၏။
- ၉။ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံ တော်မူ၏။

ဤသို့ဖြင့် ဂုဏ်တော်ကိုးပါးကို မြန်မာလို ပွားများ၍ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားများနိုင်ပေသည်။

လောက၌ အဆုံးအစ အပိုင်းအခြားမရှိသည့် (အနန္တ) တရားလေးပါးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ—

- (၁) ကောင်းကင်။
- (၂) စကြဝဠာ။
- (၃) သတ္တဝါ။
- (၄) ဘုရားဂုဏ်တော်။

ထိုလေးပါးတို့သည် ဤရှေ့ဤမျှ ဂဏန်းချေ၍ ရေတွက် ပိုင်းခြားနိုင်ခြင်းငှာ မစမ်းနိုင်ချေ။ ဥပမာအားဖြင့် ကောင်းကင် ကို လက်သစ်ပေကြိုးတို့ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်တိုင်းတာရန် မတတ်နိုင်

သက္ကံသို့ပင် ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ကိုလည်း တစ်စုံတစ်ခုသော အရာဝတ္ထု ကိရိယာဖြင့် နှိုင်းယှဉ် တိုင်းတာရန် မတတ်နိုင်သည်သာပင် ဖြစ်သည်။

ဤ ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ဆိတ်ငြိမ်သော နေရာတွင် တင်ပျဉ်ခွေ၍ ထိုင်ပြီးလျှင် ဘုရား၏ဂုဏ်တော်များ၌ သက်ဝင် ယုံကြည်စွာ နှလုံးသွင်းပြီး မိမိ၏ ရှေ့မှောက်တွင် မြတ်စွာ ဘုရားရှင် ရောက်နေတော်မူသကဲ့သို့ ထင်မြင်စေကာ ဂုဏ်တော် ကိုးပါးလုံးကို ဖြစ်စေ၊ တစ်ပါးပါးကို ဖြစ်စေ ရွတ်ဆိုရမည်။

ဥပမာ—

“သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ၊ သော ဘဂဝါ ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”

စသည်ဖြင့် မဆုတ်မနစ် ကြိမ်ဖန်များစွာ ဆင်ခြင်အောက်မေ့ ပွားများရပေမည်။ ပွားများရာ၌ ပါဠိလိုဖြစ်စေ၊ မြန်မာလို ဖြစ်စေ မိမိနှစ်သက်ရာ အာရုံကိုယူပြီး ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရန် ဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့ ထူးခြားသော ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ် တော် များ ကို အာရုံပြုနေခြင်း၊ အောက်မေ့နေခြင်းသည် စိတ်ချမ်းသာခြင်း၊ ဘုရားရှင်အား ရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းပူဇော်နေရသည်မှာလည်း အကျိုးကြီးမားခြင်း များကြောင့် အားလပ်ခွင့် ရချိန်တွင် ဂုဏ်တော်ကိုးပါးလုံးကို ဖြစ်စေ၊ လှူဒါန်းကိစ္စများ၍ အချိန် မရလျှင်ပင် သွားလာလုပ်ကိုင်ရင်းဖြင့် ဂုဏ်တော်တစ်ပါးပါးကို ဖြစ်စေ စိတ်တွင်း၌စွဲ၍ အာရုံပြုနေလျှင် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မာန်မာန စသည့် စိတ်၏ဆင်းရဲစေမှု၊ အကုသိုလ်တရားများ

နည်းပါးသွားပြီး စိတ်အစဉ်တွင် အမြဲကြည်လင်သည့် သဒ္ဓါ ပညာ ကုသိုလ်တရားများ တိုးပွားလာပြီး ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျန်းမာချမ်းသာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ဤနေရာ၌ အလျဉ်းသင့်၍ ပဲခူးမြို့နယ်၊ ကျောက်တန်း ကျေးရွာ၌ မဟာဗောဓိတောရကျောင်း၊ ပထမ ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ မြတ်ဗုဒ္ဓအပေါ် သက်ဝင်ယုံကြည်ပုံ၊ ရိုသေ လေးစားမြတ်နိုးပုံတို့မှာ ကြည်ညိုဖွယ်ရာကောင်းလှသဖြင့် စာရှု သူများ သဒ္ဓါတရား တိုးပွားစေရန် ဖော်ပြပါမည်။

မဟာဗောဓိတောရ ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ရဟန်းငယ် ဘဝမှ စ၍ မြတ်စွာဘုရားအပေါ် သက်ဝင်ယုံကြည်မှုများပြီး ရောက်ရာအရပ်၌ ဘုရားဝတ်နိဗဒ်အစုံကို အကုန်တာဝန်ယူ၍ နေ့စဉ်ပင် အားထုတ်ပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပေသည်။ ဆရာ တော်သည် ဘုရားများကို ရှိခိုးဦးချရာ၌ ပေါ့ပေါ့ဆဆမဟုတ်ဘဲ (ပဉ္စပတိဋ္ဌိတ) အင်္ဂါနှင့် ညီစွာ ပုဆစ်ဒူး၊ နဖူးမြေကျအောင် ဂရုစိုက်၍ ရှိခိုးဦးချတတ်သည်။ အခင်းပေါ်မှနေ၍ ရှိခိုး ဦးချခြင်းသာ ဖြစ်ပါမူ ပုဆစ်ဒူး၊ နဖူးမြေကျ ဟူသော အင်္ဂါနှင့် မညီညွတ်သော ရှိခိုးဦးချခြင်းကို တစ်ရံတစ်ခါမျှ မတွေ့ကြုံရဖူးချေ။ အနည်းဆုံး အိပ်ရာဝင်၍ ဘုရားရှိခိုးခြင်း ၌ပင် ပေါ့ဆသော ဦးချခြင်းမျိုးကို မတွေ့ကြုံရဖူးပေ။

လမ်း၌တွေ့သော ဘုရား၊ အဝေးမှ မျက်နှာတော်ကို မြင်ရ သော ဘုရားမှစ၍ နေ့စဉ် ကျောင်းပေါ်တွင် ကိုးကွယ်ဝတ်ပြု ထား သာ ဘုရား၌ ဂါရဝထား ရိုသေအားကြီးပုံမှာ သူမတူ အောင် ထူးခြားလှပေသည်။

အခါတစ်ပါး ပဲခူးမြို့ရှိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် မြို့တွင်းသို့ နေ့စဉ် ဆွမ်းခံကြွတော်မူ၍ အပြန်တွင် ရွှေမော်ခေမာစေတီတော်၏ မြောက်ဘက် အာရုံခံတန်ဆောင်းအတွင်း၌ ရပ်နားပြီး မိမိဆွမ်းခံ၍ ရခဲ့သော ခဲဖွယ်ဘော့ဇဉ်အမြို့က်အရသာများမှ အကောင်းဆုံးဖြစ်သော ဆွမ်းဘော့ဇဉ်များကို ရွေးချယ်၍ သစ်သီး ပန်းများနှင့် အတူ ဆွမ်းတော်ပြင်ပြီး ကပ်လှူတော်မူသည်။ ရေ ချမ်းတော် များကို လည်း လေးထောင့်သံစည်ပုံးနှစ်လုံးဝင် မြေအိုးကြီးနှစ်လုံးနှင့် ရေအပြည့်ထည့်ကာ နေ့တိုင်း ကပ်လှူလေ့ရှိသည်။ ပန်းလှူခြင်း၊ ရေလှူခြင်းအလုပ်ကို အလွန်ဝါသနာပါသည်။

ထို့ပြင် ဘုရားခန်းကိုလည်း ဘယ်သောအခါမျှ ရှုပ်ထွေးမနေစေဘဲ နေ့စဉ်ဝင်၍ တံမြက်လှူခြင်း၊ ဖုန်သုတ်သင်ခြင်းများကို ကိုယ်တိုင်ပင်ပြုတော်မူသည်။ ဆွမ်းခံကြွရာမှ လောင်းလှူလိုက်သော ပန်းများနှင့် ကျောင်းသား၊ သာမဏေတို့ ဆွတ်ခူးထားသော ပန်းများကို လင်ပန်း၊ ပန်းကန်ပြား စသည်တို့ဖြင့် စီစဉ်ကာ လှူပစ္စည်းပြင်ဆင်ပြီး ဆွမ်းတော်၊ ပန်းတော်၊ ရေချမ်းတော်များကို ကပ်လှူတော်မူသည်။ ဆွမ်းတော်ကပ်ရာ၌ ဆွမ်းတော်ပွဲကောက်ပုံမှာ မိမိဘုဉ်းပေး၍ ကုန်သော ဆွမ်းဟင်းအချို့အချဉ်တို့၏ ပမာဏထက် နည်းပြီး မကောက်ယူပေ။ ဘုရားကိုသာလျှင် ပိုမို၍ကပ်လှူလေသည်။ ဆွမ်းကို ပန်းကန်ပြားကလေးနှင့် ထည့်၍ ဟင်းအချို့အချဉ်များကိုလည်း အနည်းငယ်စီ ထည့်ပြီး စတိအဖြစ် ကပ်လှူပုံမျိုးကို နှစ်ခြိုက်တော်မူပေ။ “လှူရိုးရိုးမျှ ဝလောက်သော ဆွမ်း မဟုတ်လျှင် ဘုရား

သခင်မှာ အဘယ်မှာဝ၍ မျှတနိုင်စရာရှိမည်နည်း” ဟု မိန့်တော်မူတတ်သည်။ ပန်းကန်ပြားထဲတွင် ဆွမ်းနှင့် ဟင်းပါ ရောနှောစုပုံ၍ ပြင်လျှင်လည်း “ဘုရားရှင်ကို ကလေး ထမင်းကျွေးသလို ကရော်ကမည်လုပ်၍ တော်ပါမည်လား” ဟု မိန့်တော်မူတတ်သေးသည်။ ဘုရားကို မိမိစားသလောက်မျှ မပြုစုရလျှင် အလွန်ပင် ရက်ကြောက်အားနာ မျက်စိမျက်နှာမလှ၊ မျိုမကျအောင် ဖြစ်တော်မူရှာသည်။

သက်တော်ထင်ရှားရှိသော ဘုရား၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ပြီးသော ဘုရား၊ ယင်းနှစ်ပါးတို့၌ စိတ်အားတူမျှက အကျိုးရလည်း တူညီသည်ဟူသော ကျမ်းဂန်စကားကို လေးလေးနက်နက် သဘောထား၍ သက်တော်ထင်ရှား ဘုရားကဲ့သို့ပင် အမှန်တကယ် စိတ်ထားတော်မူဟန် ရှိသည်။ ဆွမ်းတော်ပုံကို အခြားသူများ ကောက်လျှင် လွဲမှားမည်စိုးရိမ်သဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ကောက်တော်မူသည်။ ဤဝါသနာကား အခြားသူများထက် ထူးခြားပုံတစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ဆွမ်းတော်ကပ်သည်မှာလည်း မိမိကျောင်းရှိ ဘုရားအတွက် တစ်ကြိမ်၊ ဘုရားကျောင်းရှိ ဘုရားအတွက် တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ် ကပ်တော်မူသည်။ နေ့စဉ် နံနက် ၂ နာရီထိုးလျှင် ကျိန်းစက်ရာမှ ထ၍ ဘုရားရှိခိုးဝတ်ပြုတော်မူပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာကို စီးဖြန်းတော်မူသည်။ ၃ နာရီထိုးလျှင် ဘုရားရွှေ့တော်၌ ရှိသော ရေတည်ချိုင့် ၃၀ ခန့်ကို ဆေးကြောရေလဲ၍ ဘုရား တစ်ကြိမ်ရှိခိုးပြီး လှူဒါန်းတော် မူသည်။ ထို့နောက် ၄ နာရီ တိုးခေါက်သည့်တိုင်အောင် ကျိန်းစက်ခြင်းမပြုတော့ဘဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်း၍သာ နေ့တော်

မူသည်။ ၄-နာရီ တံခွေခေါက်လျှင် တပည့်များကိုနှိုး၍ အတူ
 တကွ ဘုရားကို ခိုးရိုးဝတ်တက်ပြန်လေသည်။ အရုဏ်တက်လျှင်
 ဘုရားကို ဆွမ်းတော်ကပ်ပြီး အရပ်လေးမျက်နှာ၌ ရှိကြသော
 ဘုရားများကို မှန်းဆလျက် တစ်မျက်နှာလျှင် တစ်ကြိမ် ရှိခိုး
 တော် မူခြင်းဖြင့် ခြောက်နာရီထိုးသည်အထိ ရှိခိုးဝတ်တော်
 မူသည်။ ခြောက်နာရီထိုးသောအခါ ဘုရားရှေ့တော်မှ ရေ
 တည်ခွက် ၃၀ ခန့်ကို ထပ်မံရေလဲပြီး ဘုရား တစ်ကြိမ်ရှိခိုး
 လှူဒါန်းပြန်သည်။ ထို့နောက် ဆွမ်းခံကြသည်။

ကျောင်းသို့ပြန်ရောက်လျှင် ဘုရားကျောင်းပေါ်သို့တက်ပြီး
 ပန်း၊ ရေ များကို လှူဒါန်းခြင်း၊ ဗောဓိပင်ကို ရေသွန်းခြင်း၊
 ပန်းလှူခြင်းများကိုပြုလျက် အကြိမ်ကြိမ် ရှိခိုးပြန်သည်။ မိမိ
 ကျောင်းသို့ရောက်လျှင်ရောက်ချင်း နံနက်ပိုင်းမှ လဲလှယ်၍ထား
 ပြီးသော ရေတည်ခွက်များကို တစ်ဖန်ထပ်ကာ ရေလဲတော်
 မူသည်။ ဆွမ်းခံ၍ရသောပန်းများကို ပြင်ဆင်လျက် လှူဒါန်း
 ပြီး ဘုရားရှိခိုးဝတ်ပြုပြန်သည်။

ဆရာတော်သည် ဆွမ်းခံကြလာသောအခါ ဒါယကာ
 ဒါယိကာမများမှ ဆရာတော်နှစ်သက်သည့် ပန်းများကို အထူး
 သဖြင့် လောင်းလှူလေ့ရှိကြသည်။ ကျောင်းသားနှင့်သာမက
 များကလည်း ရရာပန်းများကိုဆွတ်ခူး၍ ဆရာတော်အား ကပ်
 လှူကြရသည်။ မိမိအတွက် ဆွမ်းပွဲရောက်လာသောအခါတွင်
 ပြုဆိုင်ပြီးသည့်အတိုင်း လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်တော်မူသည်။ ဆွမ်း
 စားပြီးနောက် ဘုရားရှေ့တော်မှ ရေတည်ခွက်အားလုံးကို
 ရေလဲပြန်၍ ပန်းတော်ရေတော်များကို တင်လှူလျက် တစ်ကြိမ်

ရှိခိုးပြန်လေသည်။ ၁၂ နာရီထိုးလျှင် ဘုရားတစ်ကြိမ်ရှိခိုးကာ ကျိန်းစက်အနားယူတော်မူသည်။

နာရီပြန် ၁ ချက်ထိုးလျှင်ထပြီး ဘုရားရေတည်ခွက်များကို ရေလဲလျက် ကပ်လှူကာ တစ်ကြိမ် ရှိခိုးပြန်သည်။ ၎င်းမှ ညနေ ၄ နာရီထိုးသည့်တိုင်အောင် ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ဖြင့် အချိန်ကုန်လွန်စေတော်မူသည်။ ညနေပိုင်းတွင် ရွာတွင်းမှပန်း လှူကြသူများ ရောက်လာကြသဖြင့် အလှခံကာ ရေတည်ခွက် များကို ရေလဲခြင်း၊ ပန်းတော်များကို ပြင်ဆင်လှူဒါန်းပြီး တစ်ကြိမ် ရှိခိုးဝတ်ပြုပြန်သည်။ ညပိုင်းတွင်မူ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား ကို ငြိမ်သက်စွာလှူလှီးသွင်းတော်မူ၍ ည ၁၁ နာရီထိုးသောအခါ ဘုရားတစ်ကြိမ်ရှိခိုးပြီး ကျိန်းစက်တော်မူသည်။ ဤသည်တို့ကား နေ့စဉ်ရက်ဆက် အသက်ထက်ဆုံး မပျက်သောကျင့်ဝတ်များပင် ဖြစ်လေကံ့ည်။

ဆရာတော်သည် အလွန်အမင်း မကျန်းမမာဖြစ်နေချိန်ဖြစ် သော်လည်း ကျင်ကြီးကျင်ငယ် စွန့်လိုသောအခါ ကုဋိသို့ရောက် အောင်သာ ပွေ့ယူစေလေသည်။ ထိုအခါ တပည့်များက “ရှေ့ရခဲပြောင်းရသဖြင့် မောရပါလိမ့်မည်ဘုရား၊ လှုပ်လွန်းက မတော်ပါဘုရား၊ နေပူလှပါသည်ဘုရား” ဟူ၍ လျှောက်ထားရာ တွင် “ကျောင်းပေါ်မှာဘုရားရှိသည်၊ ဂါရဝပျက်မည်၊ ပွေ့ သာပွေ့ကြ” ဟု အတင်းပင် ခိုင်းတော်မူသည်။ အသက်ကိုသာ စွန့်မည်၊ ဂါရဝမှုကိုကား မပျက်စေရ စိတ်ထားခိုင်မြဲတော်မူ သည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအပေါ် ဂုဏ်တော် ကျေးဇူးတော်များအပေါ် သက်ဝင်ယုံကြည်မှုကား လွန်စွာ

နက်ရှိုင်းလှပါဘိ။ သူတကာ မလိုက်နိုင်အောင် ကြောက်မနား
လိလိ ရှိလှချေ၏။ အရှင်ဝက္ကလိမထေရ်အသား၊ ထူးခြားသော
ပါရမီရှင် သူတော်ကောင်းကြီးပါဘကားဟု တွေးမိတိုင်း
ကြည်ညို မဆုံးအောင် ဖြစ်မိတော့သည်။

ဤဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မြတ်စွာဘုရားအပေါ် ကြည်ညို
ပုံကို အတုယူ၍ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကြိုးပမ်းအားထုတ်ကြ
ရန် ဖြစ်ပေသည်။

“မေတ္တာ ကမ္မဋ္ဌာန်း”

ဤကမ္မဋ္ဌာန်းသည် လူမျိုးမရွေး၊ ဘာသာ မရွေး၊ အရွယ်
မရွေး လူသားအားလုံးတို့၏ နှလုံးသားကိုအေးမြစေ၍ လူသား
တိုင်း ကျင့်သုံးအားထုတ်သင့်သည့်ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်သည်။ မည်သည့်
စရိုက်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်မဆို အရာအားလုံးတို့၌ အလိုရှိအပ်သော
(သဗ္ဗတ္ထက) ကမ္မဋ္ဌာန်းပင် ဖြစ်သည်။ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အား
ထုတ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ကြိုတင်ထားရှိရမည့် ကျင့်ဝတ် တစ်ဆယ့်
ငါးပါးရှိသည်။ ဤအချက်အလက်များကို မြတ်စွာဘုရားသည်
မေတ္တသုတ္တန်၌ ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ ယင်းတို့မှာ -

၁။ ပြုကျင့်ရန် ဇွမ်းနိုင်သူဖြစ်ရမည်။ (သက္ကော ၈)

ဤလောက၌ အေးငြိမ်းရာအမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရရှိ ရောက်ရှိ
လိုသော အကြင်ယောက်ျားပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိအတွက်အကျိုးဖြစ်ထွန်း
လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ချက်မရှိသူ၊ မကျန်းမာသူ၊ ပျင်းရိသူ၊ ဉာဏ်
မရှိသူများသည် ဉာဏ်ဖြင့်ပြုလုပ်ရမည့်အလုပ်များကို လုပ်နိုင်ကြ

လိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။ လုပ်သော်လည်း ဖြစ်မြောက်အောင်မြင်စွာ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ယုံကြည်ချက်ရှိသူ၊ ကျန်းမာသူ၊ ဝီရိယရှိသူ၊ ဇွဲရှိသူ၊ ဉာဏ်ရှိသူများသာလျှင် ထိုအလုပ်မျိုးကို ဖြစ်မြောက်အောင်မြင်စွာ လုပ်ကိုင်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

အခါတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရားသည် နောက်ပါတပည့်သား သံဃာတော်များနှင့် ကုရုတိုင်းသို့ ဒေသစာရီကြချီတော်မူရာ ထုလွှကောဠိရာသို့ ရောက်တော်မူ၏။ ထိုရာကြီး၏အနီးတွင် တရားပွဲကျင်းပပြီးသောအခါ အရှင်ရဋ္ဌပါလအမည်ရှိ ရဟန်းလောင်းတစ်ပါး ပေါ်ထွက်လာခဲ့လေသည်။

ထိုအချိန်တွင် မိဘများ၏ခွင့်ပြုချက်မရလျှင် ရဟန်းမပြုရသည့် တားမြစ်ချက်များ ရှိနေသည်ဖြစ်၍ “သင့်မိဘများမှ ခွင့်ပြုပါ၏လော” ဟု မေးမြန်းသည်ရှိသော် ခွင့်မတောင်းရသေးကြောင်း မှန်ရာကိုလျှောက်ထား၏။ ဤတွင် ဘုရားရှင်က “ခွင့်ဘောင်းချေဦးလော့” ဟု မိန့်တော်မူသဖြင့် ရဋ္ဌပါလသည် အိမ်သို့ပြန်လေသည်။

ရဋ္ဌပါလသည် ပစ္စည်းဥစ္စာပေါများကြွယ်ဝသူနှင့် အာဏာကြီးသူ ပုဏ္ဏားကြီး၏ တစ်ဦးတည်းသော သားဖြစ်သည့် အလျောက် မျက်စိအောက်မှပင် အလျောက်မခံနိုင်သည့် အခြေအနေတွင် မည်သို့လျှင် ရဟန်းပြုခွင့် ပေးနိုင်ပါမည်နည်း။ ထိုသို့ ရဟန်းပြုခွင့်မရသောအခါ ရဋ္ဌပါလသည် အစာငတ်၍ ဆန္ဒပြုလေတော့သည်။ မြေကြီးပေါ်တွင် တုံးလုံးလှဲ၍ အစာမစားဘဲ (၇) ရက် တိုင်တိုင် ဇွဲဖြင့်နေသေသည်။ ရဟန်းပြုခွင့်မရလျှင်

ဤနေရာ၌ပင် သေပွဲဝင်မည့် အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်လေ
တော့သည်။

ဤသို့ သားဖြစ်သူ၏ အခြေအနေကိုသိသော မိဘများသည်း
အလျော့ပေးလိုက်သဖြင့် အစားအစာကို လက်ခံစားသောက်
သည်။ နှစ်ရက် သုံးရက်ခန့်အကြားတွင် အားအင်များပြည့်ပြီး
ရဟန်းဘောင်သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့လေသည်။

အရှင်ရဗ္ဗပါလသည် သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်နိုင်ရေး
အတွက် ကိုယ်အသက်ကို ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသကဲ့သို့ပင် ယောဂီတို့
သည် အေးငြိမ်းရာအမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်တည်းဟူသော
သစ္စာဉာဏ်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း သိမြင်နိုင် ပေါက်ရောက်နိုင်ကြ
စေရန် ယုံကြည်ချက်ရှိ၍ ဇုံလုံ့လ ဝီရိယဖြင့် ဖြစ်မြောက်အောင်
မြင်စွာ စွမ်းဆောင်နိုင်သူများ ဖြစ်ရမည်။

၂။ ဖြောင့်မတ်ရမည်။ (ဥဇ္ဇ ၈)

၃။ အလွန်ဖြောင့်မတ်ရမည်။ (သုဟုဇ္ဇ ၈)

ဥဇ္ဇ ၈၊ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ဖြောင့်မတ်ခြင်းသည်လည်း။ အဿ၊
ဖြစ်ရာ၏။ သုဟုဇ္ဇ ၈၊ အထူးသဖြင့် ဖြောင့်မတ်ခြင်းသည်လည်း။
အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲခြင်း၊ လှည့်ဖြားခြင်း ရှိသူ
များကား သူဘစ်ပါးအပေါ် မေတ္တာထားနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။
မေတ္တာတွင်သာမဟုတ် အခြား အကျင့် တရား ကောင်း များ
ဖြစ်ပွားရန်လည်း မချိုးဖြောင့်သူအတွက် မလွယ်ကူပေ။ ထို့

ကြောင့် ကောင်းမြတ်သောတရားသည် သန့်ရှင်းသောစိတ်ဓာတ် ရှိသူများ၌သာ တည်နိုင်ပေသည်။

ဤနေရာတွင် ဖြောင့်မတ်မှုနှင့် အလွန်ဖြောင့်မတ်မှုတို့ကို အနည်းငယ် ရှင်းလိုသည်။ တစ်ကြိမ်တစ်ခါ (သို့မဟုတ်) ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ ဖြောင့်မတ်မှု (ဥဇ)ဖြင့် ကျေနပ်မနေသေးဘဲ အသက်ထက်ဆုံး ထပ်တလဲလဲ မလျော့အောင်ပြုခြင်းဖြင့် အလွန် ဖြောင့်မတ်သူ (သုဟုဇ) ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအဖြစ်မျိုးသို့ ရောက်အောင် မိမိ၏ စိတ်ဓာတ်ကို ပဋိပတ်အကျင့်ဖြင့် အမြဲတစေ ဖြောင့်ပေးနေရမည့် အဖြစ်ဟု ယောဂီတိုင်း သိရှိထားရမည်။

လူ့ဘောင်လောကတွင် ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူကို ကူညီမည့် သူသည် အရန်သင့်ရှိနေသကဲ့သို့ တရားရေးဆိုင်ရာမှာလည်း ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူအတွက် ကူညီမည့်သူ အမြဲတစေရှိနေပေ ပေသည်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့သော သိမြင် ကျင့်သုံးရေး လမ်းစဉ်သည် ယောဂီတို့အတွက် ရာသက်ပန် အထောက်အကူများပင် ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသော မနောဆိုးများကို မမွေးမြူကြဘဲ ရိုးသားဖြောင့်မတ်စွာဖြင့် တရားကိုကျင့်သုံး၍ ရိုးသားဖြောင့်မတ်သော စိတ်သဘောကို အမြဲမပြတ် ပွားများ နိုင်ကြရန် ဖြစ်သည်။

၄။ ဆိုဆုံးမလွယ်သူ ဖြစ်ရမည်။ (သုဝဏော စ)

ဆိုဆုံးမခက်သူကို (ဒုဗ္ဗစ)ဟု ဆို၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမှာ ဤ အမှုကို မပြုအပ်ဟုဆိုသော် “သင်မြင်သလား၊ ကြားသလား၊ ဘယ်သူပြောသလဲ” အစရှိသည်ဖြင့် ပြန်လှန်ပြောဆိုတတ်ခြင်း၊ အရေးမလုပ်သလို ဆိတ်ဆိတ်နေတတ်ခြင်း၊ ဆိုစကားကို နား ထောင်သော်လည်း ဆိုသည့်အတိုင်းမကျင့်ဘဲ လုပ်မြဲလုပ်နေ တတ်ခြင်း ဤ ပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ တရားထူးရနိုင်ရန် အလွန် အလှမ်းဝေးတတ်သည်။

ဤ နေရာတွင် မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော် ရာဟုလာကို စံနမူနာ ပြုရပေလိမ့်မည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော် ရာဟုလာ အား လောကုတ္တရာအမှု ပေးစေဟု မိန့်ကြားတော်မူသဖြင့် အသက် (၇)နှစ် အရွယ်သာ ရှိသေးသည့် ရာဟုလာသည် သာမဏေဖြစ်လာရသည်။ ထို့ကြောင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ အစ ရှိသော သံဃာတော်ကြီး များသည် သာမဏေရာဟုလာအား နေ့ရောညဉ့်ပါ အလေးထား၍ စောင့်ရှောက်ကြလေသည်။

ဤသို့ဖြင့် တစ်နေ့၌ သဟဿယျသိက္ခာပုဒ် ပညတ်ချက် ထွက်ပေါ်၍ လာသည်။ ဤသည်မှာ လူဝတ်ကြောင့်နှင့် ရှင်သာမဏေများသည် ရဟန်းများနှင့် အတူ ညမအိပ်ရသည့် ပညတ်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။

တစ်နေ့တာကုန်ဆုံး၍ ညအိပ်ရာဝင်ချိန်တွင် ရှင်ရာဟုလာ သည် အခါတိုင်းလိုပင် သံဃာတော်များထံသို့ ချဉ်းကပ်သော် လည်း ရှင်ရာဟုလာအား မည်သည့်ရဟန်းကမျှ လက်မခံရဲကြ

ပေ။ ရဟန်းတိုင်းကပင် အထက်ပါ ပညတ်ချက်ရှိနေကြောင်း ပြောလွှတ်ကြရာ ဆိုဆုံးမလွယ်သော ရှင်ရာဟုလာသည် တစ်ခွန်း တည်းသော စကားဖြင့်ပင်ကျောင်းထဲမှထွက်လာပြီး ဘုရားရှင်၏ ဝစ္စကုဋ္ဌိအတွင်းတွင် တစ်ပါးတည်း သွားနေလေသည်။

နံနက်စောစော အရုဏ်တက်တွင် ဝစ္စကုဋ္ဌိသို့ ဘုရားရှင် ကြွလာသောအခါ သားတော် ရာဟုလာနှင့် တွေ့ဆုံမှပင် အကြောင်းစုံကို သိတော်မူသဖြင့် ဖြစ်သစ်စ ရှင်သာမဏေတို့ အတွက် နှစ်ညသုံးည အတူအိပ်ခွင့်ကို ထပ်မံ၍ ပညတ်တော်မူရ သည်။ ယောဂီတို့သည် တရားသဘောအားဖြင့် ဟောပြော ဆိုဆုံးမရာတွင် ရှင်ရာဟုလာကဲ့သို့ပင် လွယ်လင့်တကူ နာယူကြရ ပေမည်။ တရား၏ အဆုံးအမဖြင့် နေသူသည် သက်ကြီးရွယ်အို များ ဖြစ်လျှင် အေးချမ်းသာယာစွာ နေကြရသကဲ့သို့ လူငယ် လူရွယ်များ ဖြစ်လျှင်လည်း ရှင်လန်းချမ်းမြေ့စွာ နေထိုင်နိုင်ကြ ပေသည်။ ထို့ကြောင့် တရား၏ အဆုံးအမကို လွယ်ကူစွာ လိုက်နာကြလျှင် အေးရာငြိမ်းရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ လွယ်လင့် တကူ မျက်နှာချက်ပြုနိုင်ကြမည်သာ ဖြစ်သည်။

၅။ နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသူ ဖြစ်ရမည်။ (မုဒု ၈)

ခက်ထန်ခြင်း၊ တင်းမာခြင်းရှိနေသူများမှာ ပရိကံ (ပြုပြင် စီမံမှု) မပြုရသေးသောကြောင့် လိုရာအထည်ပြုနိုင်ရန် အသင့် မဖြစ်သေးသည့် မာကျောနေသော ရွှေစင်ပမာ ဤ မေတ္တာ ဘာဝနာစသော အမှု၌ လိုက်ပါမည် မဟုတ်ပေ။ နူးညံ့ ပျော့ပျောင်းသူသည်သာလျှင် ပြုပြင်စီမံဖန်တီးထား၍ လိုရာ

အထည်တန်ဆာပြုလုပ်ရန် အသင့်ဖြစ်နေသည့် ပျော့ပျောင်းသော ဓရုစင်နှင့် တူသည်။ မေတ္တာဘာဝနာစသော ပဋိပတ်အမှု၌ ပြုလိုတိုင်းပါအောင် လိုသမျှလိုက်နိုင်အောင် နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသူ ဖြစ်ရပေမည်။

ကိုယ်နှုတ်နှုလုံး သုံးပါးလုံး နူးညံ့သိမ်မွေ့ခြင်း၏ အရင်းခံမှာ စေတနာအဓိကပင် ဖြစ်သည်။ ယောဂီများထားရှိရမည့် စေတနာမှာ မိမိနှင့် သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသား ဆင်းရဲအောင် ရန်ရှာဘတ်သော စိတ်ကြမ်းစိတ်ရမ်းများ မပူးကပ်စေဘဲ မိမိနှင့် သူတစ်ပါး နှစ်ဦးသား ချမ်းသာနိုင်မည့်စိတ်ကို မွေးမြူပြီး သဒ္ဓါ ဝီရိယ ထက်သန်စွာဖြင့် ပဋိပတ်လုပ်ငန်းကို ကျင့်သုံးကြရမည်။

၆။ မာန်မာနမရှိသူ ဖြစ်ရမည်။ (အနုတိမာနီ ၈)

မာနကြီးသူကား သူတစ်ပါးကို မိမိနှင့် မတူမတန်ဟု သဘောထားပြီး အဖက်မလုပ်၊ အရေးမစိုက်ဘဲ ရှိတတ်သည်။ ဤသဘောရှိသူသည် မာနကြီးသူပင် ဖြစ်သည်။ မာန်မာနမရှိသူကား မိမိထက်ကြီးသူ မြတ်သူကို လေးစားရှိသေတတ်၍ မိမိထက်ငယ်သူ အောက်ကျသူများကိုလည်း ကူညီတတ်ခြင်း၊ ငဲ့ညှာတတ်ခြင်း စသည်ဖြင့် သူများအပေါ် စိတ်သဘောထား နူးညံ့လျက်ရှိရာ ထိုသူများသည် မေတ္တာကို တမင်မပွားဘဲ မေတ္တာစိတ် အလိုလိုဖြစ်နေတတ်သည်။

မာန်မာနဟူသည် ဥစ္စာပစ္စည်းရှိခြင်း မရှိခြင်းနှင့် မဆိုင်ပေ။ ဥစ္စာပစ္စည်းရှိသူက မာန်တက်သကဲ့သို့ ဥစ္စာပစ္စည်းမရှိသူလည်း

မာန်တက်မည်သာ ဖြစ်သည်။ မာန်ကြီးသူများသည် သူတစ်ပါး အပေါ် မောက်မာလိုခြင်း ပြိုင်လို မော်ကြားလိုစိတ် ရှိခြင်း စသော သဘောဆိုးများ ရှိတတ်လေရာ တရားကိုအားထုတ် သော်လည်း ဤ ပြိုင်လို မော်လို ကြားလိုစိတ်ဖြင့် အားထုတ်လျှင် အဘယ်မှာလျှင် တရားရနိုင်ပါမည်နည်း။ ထို့ကြောင့် မာန် မာန်သည် မေတ္တာ ဘာဝနာ အရာ၌ အနှောင့်အယှက် အတား အဆီးများပင် ဖြစ်၍ မာန်မာန်မရှိသူ ဖြစ်ရမည်ဟု ညွှန်ကြား တော် မူခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

၇။ ရောင့်ရဲလွယ်သူ ဖြစ်ရမည်။ (သန္တုဿကော စ)

“ရောက်တဲ့အရပ်မှာ ပျော်အောင်နေ၊ တွေ့တဲ့လူနဲ့ သင့် အောင်ပေါင်း၊ ရတာလေးနှင့် ဝအောင်စား၊ ရှိတာလေးနှင့် လှအောင်ဝတ်၊ ပြိုင်လာလျှင် အရှုံးပေး နှလုံးအေးတဲ့ဆေး” ဟူသော ဆိုဆုံးမစကားနှင့်အညီ မှန်ကန်သည့် အသက်မွေးမှု အပေါ် အခြေခံပြီး စီးပွားဥစ္စာကို ရှာဖွေသည်။ ရရှိလာသည့် ဥစ္စာပစ္စည်းများကိုလည်း အမှန်လိုအပ်သည်ကိုသာ သုံး၍ ပစ္စည်း ဖြုန်းသူ မဖြစ်စေရန် သတိပြုကြရမည်။ လိုချင်သည့်သဘောနှင့် လိုအပ်သည့်သဘောကို ခွဲခြား၍ သိရမည်။ အစားအသောက် တွင် လည်းကောင်း၊ အဝတ်တန်ဆာတွင် လည်းကောင်း တင်းတိမ်ရောင့်ရဲခြင်းမရှိ၍ အကျင့်စာရိတ္တ ပျက်ပြားပြီး ဘဝ တိုးရသူများစွာ ရှိလေသည်။

လူ့ဘဝတွင် စားဝတ်နေရေးသည် မရှိမဖြစ်သော အရေး သုံးပါးပင် ဖြစ်သည်။ ဤ အရေးသုံးပါးတွင် လက်ငင်းအခြေ

အနေအရ ရှိသမျှနှင့် ရောင့်ရဲတင်းတိမ်စွာ နေတတ်ခြင်းသည် စိတ်၏ ငြိမ်းချမ်းမှုတစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ လူ့အပေါင်းနှင့် သင့်မြတ်စွာနေတတ်ခြင်း၊ ချစ်ခင်လေးစားအောင် နေတတ်ခြင်း မှာ စိတ်ကောင်း စေတနာကောင်း ထားခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ အားလုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်များအပေါ်တွင် ချစ်ခင်လေးစားခြင်း၊ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေသူကို သနားခြင်း၊ ချမ်းသာသူနှင့် ပြည့်စုံသူကို တွေ့မြင်ရလျှင် ဝမ်းသာခြင်း၊ မိမိအား ရန်ပြုသူကိုပင် ခွင့်လွှတ်၍ ဥပေက္ခာပြုခြင်းစသည့် ဗြဟ္မစိုရ်တရားလေးပါးကို လက်ကိုင်ထားလျှင် လောကီ လောကုတ္တရာ၌ ချမ်းသာသူခံကို ပြည့်ဝစွာ ခံစားရမည်ဖြစ်၍ ရောင့်ရဲလွယ်သူ ဖြစ်ရမည်ဟု ညွှန်ကြားတော်မူခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

၈။ ပြုစုမေးမြူလွယ်သူ ဖြစ်ရမည်။ (သုဘရော စ)

သူတစ်ပါးကို မှီနေရသူဖြစ်လျက် သူ ကျွေးသမျှ ပေးသမျှနှင့် မကျေနပ်နိုင်သူ၊ မတင်းတိမ်နိုင်သူကို (အမေးခက်သူ)ဟု ဆိုသည်။ အမေးရခက်သူမှာ မေတ္တာဖြစ်ရန် အလွန်ခက်သည်။ အခြား ပဋိပတ်များလည်း ဖြစ်ရန် မလွယ်ကူပေ။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာဖြစ်ရန်၊ အခြား ပဋိပတ်များဖြစ်ရန် လွယ်ကူစေသော (အမေးအမြူလွယ်ကူသူ) ဖြစ်ရပါမည်။ ပြုစုမေးမြူရလွယ်သူ မှာကား ပေးသမျှ ကျွေးသမျှနှင့် ရောင့်ရဲသူ၊ ကျေနပ်သူနှင့် ကောင်းသည်ဖြစ်စေ၊ ဆိုးသည်ဖြစ်စေ ရတတ်သမျှနှင့် ကျေနပ်စွာ စားပြီး မိမိအလုပ် အားထုတ်သူကို အမေးလွယ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ဤသို့ မွေးမြူလွယ်သူအဖြစ်နှင့် နေသွားလျှင် လွယ်ကူစွာ
နှင့် မေတ္တာဘာဝနာ စသော ပဋိပတ်လုပ်ငန်းများတွင် ကျင့်သုံး
နေထိုင်နိုင်သူ ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။

၉။ အမှုကိစ္စနည်းပါးသူ ဖြစ်ရမည်။ (အပ္ပကိစ္စော စ)

မိမိပြုလုပ်ရမည့် အလုပ်မှတစ်ပါး အခြား မသက်ဆိုင်သော၊
အကျိုးမရှိသောအလုပ်များ၌ ကြောင့်ကြစိုက်သူကို အလုပ်
များသူဟု ခေါ်သည်။ (နဝကမ္မ) စသော အလုပ်ကိစ္စ၌ ပျော်မွေ့
တတ်ခြင်း၊ စကားများမှု၌ ပျော်မွေ့တတ်ခြင်း၊ အပေါင်း
အသင်းများ၌ ပျော်မွေ့တတ်ခြင်း အစရှိသည့် အကျိုးမရှိသော
အလုပ်များ၌ ပျော်ပိုက်တတ်သူများသည် ကိစ္စများ၍ တရား
အားထုတ်နိုင်ခြင်း မရှိသူများပင် ဖြစ်သည်။ မိမိအားထုတ်
ရမည့် တရားမှတစ်ပါး အခြား မည်သည့်အလုပ်ပိုကိုမျှ မလုပ်
သူကို (ကိစ္စနည်းသူ) ဟု ဆိုသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်သာလျှင်
ပဋိပတ်၌ ဖြစ်မြောက်ပေါက်ရောက်အောင် အားထုတ်နိုင်မည်
ဖြစ်၍ ဤ မေတ္တာ၏ ရှေ့သွားအကျင့်များ၌ ကိစ္စနည်းပါးသူ
အဖြစ် အကျင့်တစ်ခုအနေဖြင့် နေတတ်သူ ဖြစ်ရမည်။

၁၀။ နေထိုင်သွားလာ ပေါ့ပါးသောအဖြစ်မျိုး ရှိရမည်။
(သလ္လဟုကဝုတ္တိ စ)

ရဟန်းတော်များအတွက် ဓမ္မသက်သက် အားထုတ်ရန်မှာ
ငှက်များသည် မိမိ၏ အတောင်ပံအားဖြင့်သာ လိုရာ ခရီးကို
ပျံသန်းသွားလာသကဲ့သို့ ရဟန်းတော်များသည် မိမိ၏ ပရိက္ခရာ

ရှစ်ဖြာမျှ ဆောင်ကာ တာဝန်ပေါ့ပါးစွာ သွားလာရမည့် အဖြစ်ကို ဟောတော်မူသည်။

လူသားများအဖို့ လောက၌ မိမိမှာရှိသင့်သည်ထက် အသုံး အဆောင်ပစ္စည်းတွေ ပိုမိုများပြားစွာရှိနေလျှင် ထိုအရာများ ကို သိမ်းဆည်းရ၊ စောင့်ရှောက်ရ၊ ပြုပြင်ရ၊ စီမံရသဖြင့် ကိစ္စ တွေ အလွန်များပြား ထိုအရာများကြောင့် တရားဘာဝနာ အားမထုတ်ဖြစ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် တရားပွားများအားထုတ် မည့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှိသင့်သော အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းသာ ရှိရ ပေမည်။ ထိုအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းမျှသာ ရှိခြင်းကို ပေါ့ပါး သော အဖြစ်ရှိသူ မေတ္တာဘာဝနာစသော ပဋိပတ်လုပ်ငန်းကို ပွားများနိုင်မည့်သူပင် ဖြစ်သည်။ တရား အား ထုတ် ရေး ၌ ပေါ့ပါးသောအဖြစ်သို့ ရှိနေရန်မှာ လွန်စွာလိုလားအပ်သော အကျင့်တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

၁၁။ မျက်စိစသော ဣန္ဒြေ ငြိမ်သက်ရမည်။ (သန္တိန္ဒြေယော စ)

ဣန္ဒြေဆိုသည်မှာ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် ဤ ခြောက်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ထိုဣန္ဒြေများ ငြိမ်သက်အောင် ပြုရန်မှာ လှပသောအဆင်းနှင့် တွေ့သောအခါ ရာဂ မဖြစ် အောင်၊ မကောင်းသောအရာများနှင့် ကြုံတွေ့ရသောအခါ ဒေါသမဖြစ်ရအောင် စောင့်စည်းရခြင်းများပင် ဖြစ်သည်။ ဤ အာရုံတို့၌ ရာဂ၊ ဒေါသ စသည်တို့ ဖြစ်နေသူကား မငြိမ်မသက် လှုပ်ရှားပျံ့လွင့်လျက် ဣန္ဒြေကို မိမိအလိုသို့ပါအောင် မဆွဲဆောင် နိုင်ဘဲ မိမိကဣန္ဒြေ၏ အလိုကျ၊ အကြိုက်နှင့် လိုက်ပါနေသူသာ

ဖြစ်သည်။ ထိုသူမျိုးကား တရားအားထုတ်ရန် စိတ်ပါနိုင်မည် မဟုတ်။ အားထုတ်ပါသော်လည်း တရားရရှိရန် မလွယ်ကူပေ။

ဣန္ဒြေကို ငြိမ်သက်အောင်ပြုကျင့်ရမည့် အရေးမှာ ဘာဝနာ အလုပ် တစ်ခုနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဘာဝနာအလုပ် အားထုတ်နေခြင်းဖြင့်သာလျှင် ဣန္ဒြေသည် တည်ငြိမ်နိုင်သည် ဖြစ်၍ ငြိမ်သက်သော ဣန္ဒြေရှိရမည်ဟူရာ၌ ဘာဝနာအလုပ် တစ်ခုရှိနေရမည်ဟု ဆိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

၁၂။ ပညာရှိသူ ဖြစ်ရမည်။ (နိပကော ၈)

ပညာရှိဆိုသည်မှာ လောကအလုပ်ကိစ္စများ၌ အမှားနှင့် အမှန်ကို ဝေဖန်ပိုင်းခြားတတ်သူသည် ပညာရှိမည်သည်ဟု ရှေ့ အခန်းများတွင် ဖွင့်ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

ထိုနည်းတူပင် ဓမ္မရေးရာ၌လည်း မိမိကျင့်သုံးရမည့် ပဋိပတ်၌ သိနားလည်မှုရှိသူ၊ အကျင့်မှန်မမှန် နှိုင်းချိန်တတ်သူ၊ အကျိုး ကိုသိ၍ အကျိုးကိုမြော်မြင်ဆင်ခြင်တတ်သူများသာ ထိုပဋိပတ် ကို ပြုကျင့်နိုင်သည်။ မဂ်ဖိုလ်ရသည်အထိ ပညာဖြင့်သာ တစ်ဆက် တည်းသွားရမည့် ပဋိပတ်အရာ၌ ပညာသည် အလွန်အရေးကြီး သည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာရှေ့ သွား ဤအကျင့်များ၌ ပညာ ရှိသူ ဖြစ်ရမည်ဟု မြတ်စွာဘုရား ညွှန်ကြားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ် သည်။

၁၃။ ကြမ်းတမ်းခြင်းပျသော အမူအရာမရှိရ။ (အပ္ပဂဗ္ဘော)

ကိုယ်အမူအရာ ရိုင်းစိုင်းမှု၊ နှုတ်အမူအရာ ရိုင်းစိုင်းမှု၊ စိတ် ထားရိုင်းစိုင်းမှု ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိရာ ထိုသုံးမျိုးမှ ကင်းသူ၊ မရိုင်း

စိုင်းသူ၊ ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာရှိသူ ဖြစ်ရမည်။ မေတ္တာသည် သဘာဝအားဖြင့် ယဉ်ကျေးနူးညံ့သော သဘောဖြစ်၍ ရိုင်းစိုင်းသော သူ၌ မတည်ပေ။ ယဉ်ကျေးသောသူသာလျှင် မေတ္တာ၏တည်ရာ မှီရာ ဖြစ်နိုင်သည်။

၁၄။ လူတို့၌ မတုယ်တာသူဖြစ်ရမည်။ (ကုလေသုနုနုဂိဒ္ဓေါ)

လူများ၌ မိဘဆွေမျိုးညီအစ်ကိုမောင်နှမများကို ခင်တုယ် လှန်းသူများ၊ မိဘဆွေမျိုးများနှင့် မခွဲနိုင်၍ တစ်ရပ်တစ်ကျေး သို့ ပညာရေး၊ စီးပွားရေး၊ ကြီးပွားရေးအတွက် မသွားနိုင်လျှင် ၎င်းသူအတွက် ဆုတ်ယုတ်ဖို့သာ ဖြစ်သည်။ တိုးတက်မှု မဖြစ်ပေ။ ထို့အတူ ရဟန်းတော်များတွင် ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့အပေါ် တုယ်တာတတ်သော ရဟန်းသည် တရား၌ ကြောင့်ကြံစိုက်မည် မဟုတ်။ ပစ္စည်းကိုသာ အလေးပြုနေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤသို့မဖြစ်စေရန် မေတ္တာရှေ့သွား အကျင့်များ၌ ယင်းကိစ္စမျိုး ကို မတုယ်တာသူဖြစ်ရမည်။ တုယ်တာမှုကင်းရမည်။

၁၅။ မစောဒနာသင့်။ (န စ ခုဒ္ဒမာစရေ ကိဉ္စိ၊ ယေန ဝိညု ပရေ ဥပဝဒေယျံ။)

ဒု - ဆိုသည်မှာ မကောင်းမှု၊ စရိုက်ဆိုးသည်မှာ အကျင့်ဖြစ် သည်။ ထို့ကြောင့် ဒုစရိုက်ဆိုးသည်မှာ မကောင်းသည့်အကျင့် ဟု ပြန်ဆိုရသည်။ ကိုယ် နတ် နှလုံး သုံးပါးလုံးဖြင့် မကောင်း သည့် အကျင့်ကိုပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သူတစ်ပါးတို့ ကဲ့ရဲ့မည့် အမှုမှန် လျှင် ရှောင်ကြဉ်ရမည်။ ပညာရှိများ ကဲ့ရဲ့မည့်အမှုမှန်လျှင် အနည်းငယ်မျှပင် မပြုလုပ်ရ။ ရှောင်ကြဉ်ရမည်။

ဤကျင့်ဝတ်များ ပြည့်စုံနေမှသာ မေတ္တာဖြစ်နိုင် တိုးပွားနိုင်ပေသည်။ မပြည့်စုံသည့် မေတ္တာ တိုးပွားနိုင်ရန်မဆိုထားဘိ၊ ဖြစ်ရုံမျှပင် ဖြစ်နိုင်ခွင့် မရှိပေ။ ထို့ကြောင့် ဖော်ပြပါ အကျင့်များကို မေတ္တာရှေ့အဖို့ ကျင့်ရမည့် အကျင့်များဟု ခေါ်သည်။

ရှေ့တွင် ကျင့်သုံးဆောက်တည်ရမည့် အလုပ်စခန်း၌ ဤအကျင့် (၁၅) ချက်သည် ယောဂီတို့အတွက် မရှိလျှင်မဖြစ်သည် အခြေခံကျင့်စဉ်များဖြစ်သောကြောင့် ဦးစွာဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်သည်။

မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းပွားနည်း။

မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်ကျ တရား အားထုတ်ရန် အကောင်းဆုံးနေရာကို ရှေးဦးစွာ ရွေးချယ်ရမည်။ တရားအားထုတ်ရန်အကောင်းဆုံးနေရာများမှာ -

၁။ တောအရပ်။

၂။ သစ်ပင်ရင်း၊ သစ်ပင်အောက်။

၃။ လူသူကင်းဆိတ်သော ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ် တို့ဖြစ်သည်။

အထက်ကွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တောအရပ်၌ တရားအားထုတ်ရန် ညွှန်ပြထားသော်လည်း တောအရပ်သို့ မသွားနိုင်ပါက အခြားလူသူမရှိသည့် ကျောင်း၊ အိမ်၊ အဆောက်အအုံ၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်တွင် အားထုတ်ရန် ညွှန်ကြား ထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိနှင့်သင့်တော်မည့် နေရာကို ပထမ ရွေးချယ်၍ အားထုတ်ရန် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ နေရာရွေးချယ်ခြင်းသည် အား

ထုတ်ခါစ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ဖြစ်သည်။ သမာဓိရင့်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက်မူ နေရာမရွေး အားထုတ်နိုင်ပါသည်။

မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများသောအခါ ရှေးဦးစွာ တင်ပျဉ် ခွေ၍ ထိုင်ပါ။ ကိုယ်ကာယအထက်ပိုင်းကို ဖြောင့်မတ်စွာ ထား ပါ။ ခါးကုန်းပြီး လျော့ရဲရဲထိုင်နေလျှင် ဝီရိယအား လျော့နေ တတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခါးမှ အထက်ပိုင်း ကိုယ်ကို မတ် မတ်ထားလျက် ထိုင်ရမည်။ ထိုသို့ အချိုးတကျ ထိုင်ပြီးလျှင် စိတ်ကို အခြားတစ်ပါးသို့ မကူးဘဲ မိမိရှုမှတ်ရမည့် ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံဆီသို့ စိတ်ကိုညွတ်စေပြီး သတိကိုကောင်းစွာဖြစ်စေရမည်။

ဤနေရာ၌ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းအရဆိုသော် မေတ္တာပွားသင့် သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များထံ စိတ်ကို ညွတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် မေတ္တာစပြီး မပွားသင့်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ မေတ္တာလုံးဝ မပွားသင့်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကိုလည်း ဦးစွာသိရှိထားရမည်။

စလျင်စချင်း မေတ္တာမပွားအပ်သူများ။

မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းပွားများရာတွင် မေတ္တာစ၍မပွားသင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ -

- ၁။ မိမိမချစ် မနှစ်သက်သူ (မုန်းသူ)
- ၂။ အလွန်ချစ်သူ။
- ၃။ မချစ် မမုန်းသူ (ချစ်လည်း မချစ် မုန်းလည်း မမုန်းသူ)
- ၄။ မိမိ၏ ရန်သူတို့ ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးကို စလျင်စချင်း မေတ္တာမပွားသင့်ခြင်း၏ အကြောင်းမှာ မိမိက မုန်းနေသူကို စလျင်စချင်း ချစ်သောသူကဲ့သို့ သဘောထားပြီးလျှင် “ချမ်းသာပါစေ” ဟု နှလုံးသွင်း မေတ္တာပို့နေလျှင် မေတ္တာဖြစ်မလာဘဲ ဒေါသသာလျှင် ဖြစ်လာတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မေတ္တာဖြစ်နိုင်ရန် ခဲယဉ်းသည်။

အလွန်ချစ်သောဇနီးမယား၊ အိမ်ရှင်လင်ယောက်ျား၊ သားသမီး၊ ညီအစ်ကို မောင်နှမ၊ တပည့်ရင်းတို့ကို မေတ္တာပွားရန်လည်း စလျင်စချင်း မလွယ်ကူပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အလွန်ချစ်သောသူမှာ တစ်စုံတစ်ခုကြောင့် အနည်းငယ်ဆင်းရဲဒုက္ခဖြစ်သည်ကိုမြင်လာလျှင် စိုးရိမ်မှုသောကဖြစ်လာတတ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့အခါ မေတ္တာပို့ရန် ခက်ခဲပေသည်။

မိမိနှင့်မည်သို့မျှ ရင်းနှီးမှုမရှိသော၊ အလယ်အလတ် မချစ်မမုန်းသော လူစိမ်းတစ်ယောက်ကို အလေးထားအပ်သောသူ၏ နေရာ၌ ထားပြီး မေတ္တာပို့ရန်လည်း ခက်သည်။ လူစိမ်းတစ်ယောက်ကို စိတ်ပါဝင်စားပြီး မပြတ်နှလုံးသွင်း မေတ္တာပွားနေခြင်းသည် မေတ္တာစိတ်သက်ဝင်ရန် နှောင့်နှေးတတ်သည်။ မလွယ်ကူပေ။

မိမိ၏ရန်သူကို မေတ္တာစပြီး ပွားရန်မှာ ပို၍ပင် မလွယ်ကူပါ။ အလွန် ခက်ခဲပါလိမ့်မည်။ ရန်ဖက်ဖြစ်သူကို သတိရလျှင်ပင် သူ့အပြစ်များ ပေါ်လာပြီး စိတ်ဆိုးမှု အများဒေါသဖြစ်လာတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးကို စလျင်စချင်း မေတ္တာမပွားအပ်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

လုံးဝ မေတ္တာမပွားသင့်လှူများ။

မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများရာတွင် မေတ္တာ လုံးဝမပွားသင့်
သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ—

၁။ လိင်အသွင်ချင်းမတူသူ၊

၂။ သေသူ တို့ဖြစ်သည်။

လိင်အသွင်ချင်း မတူသူဆိုသည်မှာ ယောက်ျားနှင့် မိန်းမ
တို့ဖြစ်သည်။ ယောက်ျားက မိန်းမဖြစ်သူကို သီးသန့် မေတ္တာ
ပွားနေလျှင်၊ မိန်းမက ယောက်ျားဖြစ်သူကို သီးသန့် မေတ္တာ
ပွားနေလျှင် တစ်ဦးအပေါ် တစ်ဦး တပ်မက်မှု (ရာဂ) ဖြစ်ပွား
တတ်သည်။ သေသူကို မေတ္တာပွားလျှင်လည်း အပ္ပနာဈာန်
သမာဓိကိုလည်း မရနိုင်၊ ဥပစာရသမာဓိကိုလည်း မရနိုင်ပါ။

အစဉ်အတိုင်း မေတ္တာပွားပါ။

ရှေးဦးစွာ မိမိကိုယ်ကို မိမိမေတ္တာစ၍ ပွားရမည်။ ပွားများ
ပုံမှာ “ငါသည် ချမ်းသာပါစေ၊ ဆင်းရဲကင်းပါစေ” ဟု ပွားရ
ပါမည်။ သို့မဟုတ် “ငါသည် ဆေးရန်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်း
ပါစေ၊ နှလုံးစိတ်ဝမ်း အေးချမ်းပါစေ” ဟု မိမိကိုယ်ကို မိမိ
မေတ္တာပွားရမည်။

ဤသို့မိမိကိုယ်ကို မိမိမေတ္တာပွားရခြင်းသည် အခြားကြောင့်
မဟုတ်ပေ။ “ငါလည်းချမ်းသာချင်သည်၊ ဆင်းရဲကင်းချင်သည်၊
နှလုံးစိတ်ဝမ်းအေးချမ်းချင်သည်” ထို့ အတူအခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
မိမိကဲ့သို့ပင် ချမ်းသာလိုကြသည်။ ဆင်းရဲခြင်း ကင်းလိုကြသည်။

နှလုံးစိတ်ဝမ်း အေးချမ်းလိကြသည်ဟု နှိုင်းယှဉ်ပြီး ကိုယ်ချင်းစာ သည့်စိတ်များ ပေါ်လာစေချင်သည့်အတွက် ပုံစံပြုသည့်အနေဖြင့် ပွားရခြင်းသာဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ မိမိကိုယ်၌ အနှစ်တစ်ရာ တစ်ထောင် နှလုံးသွင်း ပွားများနေသော်လည်း အပွနာဈာန် သမာဓိကို မရနိုင်ပါ။ သို့သော်လည်း စလျင်စချင်း မိမိကိုယ် ကိုပင် မေတ္တာပွားခြင်းက အသင့်မြင့်ဆုံးဖြစ်၍ မိမိကိုယ်ကိုပင် စပြီးမေတ္တာပွားရန် ညွှန်ကြားခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုသို့ (စံပြု) အနေဖြင့် မိမိကိုယ်ကို အကြိမ်များစွာ ပွားပြီးလျှင် စိတ်သည် အတော်အတန် တည်ငြိမ်လာလိမ့်မည်။ တည်ငြိမ်လာသောအခါ မိမိကြည်ညိုလေးစားသော ဆရာ၊ အဘိုးအဖ။ ဦးကြီးစသည်တို့ကို မေတ္တာပွားရမည်။ အမျိုး သမီးများဆိုလျှင် အဘွား၊ အမိ၊ အဒေါ် စသည်များကို ပွားရပါသည်။ ပွားပုံမှာ “ဆရာချမ်းသာပါစေ၊ ဆင်းရဲခြင်း ကင်းပါစေ” ၊ အမျိုးသမီးများမှာမူ “အဘွားချမ်းသာပါစေ၊ ဆင်းရဲခြင်းကင်းပါစေ” အစရှိသည်ဖြင့် မိခင်၊ အရီး၊ အဒေါ်၊ တစ်ဦးဦးကို ပွားရမည်။ ထိုသို့အကြိမ်များစွာ မေတ္တာပွားနေ ရပါမည်။ (သို့မဟုတ်) ခင်မင်လေးစားအပ်သောသူ၏ အမည် ဖြင့် မေတ္တာပွားနိုင် ပို့နိုင်သည်။

သမာဓိဈာန်။

ဤသို့ မိမိလေးစားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို မေတ္တာပွားသောအခါ အပွနာသမာဓိ မြန်မြန်ဖြစ်အောင် မိမိမေတ္တာပွားမည့် ပုဂ္ဂိုလ် အာရုံစိတ်ထဲမှာ ပေါ်လာအောင် အားထုတ်ရပါမည်။ ဤသို့

ပေါ်လာပြီဆိုလျှင် ထိုအာရုံပေါ်မှာ စိတ်ကိုတည်ငြိမ်အောင် ထားပြီး “ချမ်းသာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေ” ဟု အကြိမ်ပေါင်း များစွာ ပွားများနေပါ။ ညဉ့်အိပ်ချိန် လောက်သာ နားပြီး နေ့ရောညဉ့်ပါ မပြတ်ပွားနေရပါသည်။

မေတ္တာပွားနေစဉ် အခြားကို စိတ်ကူးများ လွင့်ပျံ့ထွက်သွား တတ်သည်။ ထိုစိတ်ကူးများ ပျံ့သွားမှုများသည် (နိဝရဏ) ခေါ် သည့် အညစ်အကြေး အကုသိုလ်တရားစုတို့သာ ဖြစ်ပါသည်။ တရား၏ အနှောင့်အယှက်များသာ ဖြစ်ချေသည်။ သို့သော် အမှတ်၏အာရုံကို သတိရသောအခါမှစပြီး ၎င်းစိတ်ကူးများကို ဆက်လက်နှလုံးမသွင်းဘဲ ပွားနေကျမေတ္တာကိုသာ မပြတ်မလပ် ပွားနေရပါမည်။

ထိုသို့ မေတ္တာပွားနေသောအခါ တည်ကြည်မှုသမာဓိ အား ရှိလာလျှင် အခြားသို့ ထွက်သည့်စိတ် နည်းနည်း သွားပေမည်။ အဆိုပါ သမာဓိအားပြည့်လာလျှင် အခြားသို့ စိတ်ကူးလုံးဝ မထွက်တော့ဘဲ မေတ္တာခံပုဂ္ဂိုလ်အပေါ်မှာသာ စိတ်ကျရောက် တည်နေပါမည်။ ထိုအခါ အညစ်အကြေး (နိဝရဏ) ကင်း သည့် ဥပစာရသမာဓိ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ ယင်းဥပစာရ သမာဓိ အား ကောင်းထက်သန်လာသည့်အခါ စိတ်သည် အာရုံ ပေါ်မှာ မျောပါနေသလို မေတ္တာခံပုဂ္ဂိုလ်အပေါ် ကျရောက် သက်ဝင်ပြီး တည်နေပါတော့သည်။

ထိုအခါ ပတ်ဝန်းကျင်က မြင်စရာ စသည့်အာရုံများရှိနေ သော်လည်း စိတ်ကမရောက်တော့ဘဲ မေတ္တာခံပုဂ္ဂိုလ်အပေါ် မှာသာ ချမ်းသာစေလိုသည့် အနေဖြင့် တည်ငြိမ်လျက်ရှိနေ

ပါသည်။ ဝမ်းမြောက်မှု၊ စိတ်ချမ်းသာမှုများလည်း အထူး သဖြင့်ထင်ရှားပေါ်လွင်နေပါသည်။ အဆိုပါ မေတ္တာခံပုဂ္ဂိုလ် ထံသို့ညွတ်သည့် ဝိတက်၊ အာရုံပြုဆင်ခြင်သည့် ဝိစာရ ထက်သန် စွာဖြစ်ပေါ်လျက် တစ်ကိုယ်လုံး ပေါ့ပါးပြီးနေထိုင်၍ ကောင်း နေတတ်ပါသည်။ စိတ်မှာ မည်သို့မျှ မထွက်သွားဘဲ အထူး သဖြင့် တည်ငြိမ်နေပါသည်။ ဤသည်ကား ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ် လာသည့် မေတ္တာစျာန် ဖြစ်ပါသည်။ ဤမေတ္တာစျာန်သည် အားကောင်း သင့်သလောက် မကောင်းသေးပါ။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် အာရုံကိုကြံသည့် (ဝိတက်)၊ သုံးသပ်ဆင်ခြင် သည့် (ဝိစာရ)စျာန် အင်္ဂါများ ပါဝင်နေသောကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဆက်လက်ပြီး ဝိတတ်၊ ဝိစာရ မပါဘဲ တည်ငြိမ်နေသည့် စျာန်စိတ်ဖြစ်အောင် နှလုံးသွင်း နေကျပုဂ္ဂိုလ်ကို အာရုံပြုကာ အထပ်ထပ်မေတ္တာ ပွားနေရ ရပါမည်။ သမာဓိအားကောင်းလာသောအခါ အာရုံဆီကို စိတ်မညွတ်သွားစေရ မဆင်ခြင်ရတော့ဘဲ ယခင်က ထက် သာလွန်သော ပီတိသုခများနှင့် စိတ်တည်ငြိမ်မှုဖြစ်ပြီး နှစ်ခု မြောက်စျာန်ကို ရရှိလာသည်။ ဤစျာန်တွင် ဝမ်းမြောက် တတ်ကြမှုများ အလွန်အမင်းဖြစ်တတ်ပါသည်။

ယင်းသို့ ဝမ်းမြောက်တတ်ကြမှု ပီတိကို အလုံမရှိခဲ့သော် ပွားများနေကျ မေတ္တာခံပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ဆက်လက်ပြီး မေတ္တာ ပွားနေရပါသည်။ သမာဓိ အားကောင်းလာသောအခါ ပီတိ မပါဘဲ အလွန်ကောင်းသည့် စိတ်ချမ်းသာမှု၊ စိတ်တည်ငြိမ်မှု များ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဤတွင် သုံးခုမြောက် စျာန်

ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မေတ္တာဈာန်တွင် အမြင့်ဆုံးဈာန် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းဈာန်သုံးပါးကို ရပြီးမှဖြစ်စေ၊ မရသေးမီဖြစ်စေ သတ္တဝါအားလုံးအပေါ်မှာ မေတ္တာအညီအမျှ ပွားစေချင်လျှင် အလွန်ချစ်သူကို “မည်သူချမ်းသာပါစေ၊ ချမ်းသာပါစေ” စသည်ဖြင့် မေတ္တာပွားရသည်။ ဈာန်မရသေးခင် ပွားခြင်းထက် ဈာန်ရပြီးမှ ပွားခြင်းက ပိုပြီးကောင်းသည်။ သန့်ရှင်းသည်။ မေတ္တာဖြစ်လွယ်သည်။

ထို့နောက် အလွန်ချစ်သူ၌ မေတ္တာဈာန်ကို ရပြီးသော အခါ မချစ်မမုန်းသူကို မေတ္တာဆက်လက်ပွားရပေသည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာဈာန်ကို ရပြီးသည့်အခါ မိမိမှာ ရန်သူရှိနေလျှင် ရန်သူ၌ မေတ္တာကို ပွားစေရပါမည်။ အကယ်၍ ရန်သူ မရှိလျှင် မချစ်မမုန်း အလတ်စားပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာပွားပြီးသော် ရန်သူပုဂ္ဂိုလ်၌ မေတ္တာပွားရန် ကြောင့်ကြစိုက်ရန် မလိုတော့ပါ။

ရန်သူရှိသောပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရန်သူကို အာရုံပြုပြီး မေတ္တာပွားနေလျှင် ရန်သူက ပြစ်မှားခဲ့ဖူးသည်ကို အမှတ်ရကာ အမျက်ဒေါသ ဖြစ်လာတတ်ပေသည်။ ထိုအခါ ရှေးပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဦး၌ ရပြီး မေတ္တာဈာန်ကို ဝင်စားပါလေ။ ယင်း ဈာန်မှ ထပြီး ရန်သူ၌ မေတ္တာကိုပွားခြင်းဖြင့် အမျက်ဒေါသကို ငြိမ်းစေရပါမည်။

ဤနည်းအားဖြင့် အမျက်ဒေါသ မငြိမ်းသေးလျှင်၊ ရန်ငြိုးမပျောက်သေးလျှင် ဤသို့လုံးလုံး ဆင်ခြင်ရပေမည်။ ဆင်ခြင်ပုံမှာ ရန်သူသည် မိမိအား ရန်ငြိုးဖွဲ့သော်လည်း ရုပ်ခန္ဓာ၌သာ ဆင်းရဲမှုပြုနိုင်သည်။ နာမ်ခန္ဓာဖြစ်သော စိတ်၌ ဆင်းရဲခြင်း

မပြုနိုင်ချေ။ ဤဘဝမှာသာ ဆင်းရဲအောင်ပြုနိုင်သည်။ ဘဝ
 တစ်ပါးသို့ မလိုက်နိုင်ချေ။ ထိုရန်သူသည် မိမိကံအလျောက်
 ဘဝတစ်ပါးသို့ လားရ၏။ အမုက်ဒေါသမှာမူကား ဤဘဝ၌
 နှိပ်စက်ပြီး၍ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း ဆင်းရဲအောင်လည်း
 ဆောင်ရွက်နိုင်၏။ အကျိုးမဲ့ကို များစွာပြုတတ်သော ဒေါသကို
 အဘယ်ကြောင့် စိတ်မှာ တိုးပွားစေရသနည်း။ ဤသို့အားဖြင့်
 ဆင်ခြင်သုံးသပ်၍ အမုက်ဒေါသကို ငြိမ်းစေရမည်။

အကယ်၍ မငြိမ်းသေးလျှင် သင်၏ရန်သူမှာ ကိလေသာ
 ငြိမ်းစေတတ်သည့် အကျင့်တရားများ ရှိကောင်း ရှိပေလိမ့်မည်။
 ရှိလျှင် ရန်သူ၏ ထိုအကျင့်တရားများကို အကြိမ်ကြိမ်အောက်မေ့
 ပါ။ အချို့ ရန်သူများသည် ကိုယ်ကျင့်ကောင်းသည်၊ နှုတ်အကျင့်
 စိတ်အကျင့် ဆိုးသည်၊ ဆိုးသည့်နှုတ်အကျင့်နှင့် စိတ်အကျင့်ကို
 မေ့ထားလိုက်ပြီး ကောင်းသည့် ကိုယ်အကျင့်ကိုသာ အကြိမ်ကြိမ်
 အောက်မေ့ပြီး ရန်သူ့အပေါ်မှာ ရှိနေသည့် အမုက်ဒေါသကို
 ပယ်ဖျောက်ပါ။ အကယ်၍ ရန်သူမှာ ကိုယ်အကျင့်၊ နှုတ်
 အကျင့်၊ စိတ်အကျင့် တစ်ခုမှမကောင်း၍ အားလုံးဆိုးနေ
 ပါလျှင် ထိုလူသည် ယခုဘဝ၌ လူဖြစ်လာ ရသော်လည်း
 သေသည့်အခါ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်၊ ငရဲငယ် တစ်ဆယ့်ခြောက်ထပ်
 သို့ ကျတော့မည်ဟု သိပြီး ရန်သူကို သနားပါ။ ဤကဲ့သို့ သနား
 ခြင်း ကရုဏာကို ဖြစ်စေ၍ အမုက်ဒေါသကို ဖျောက်အပ်၏။

ထိုသို့မှ အမုက်ဒေါသ မငြိမ်းသေးလျှင် မြတ်စွာဘုရား
 ဟောကြားထားသည့် (အနမတဂ္ဂ) သုတ်ကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်
 ရပေမည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး သည်းခံသည့်

တရားကို အခြေခံ၍ အမျက်ဒေါသမှ ရှောင်ကြဉ်ရန်၊ မေတ္တာ
တရားကို ပွားများရန်၊ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရန်ငြိုးမထားကြရန်
ဤ (အနမတဂ္ဂ)သုတ်ကို အဖန်တလဲလဲ ဆင်ခြင်အောက်မေ့ဖို့
ဟောကြားတော်မူလေသည်။

“ချစ်သား ရဟန်းတို့၊ အကြင်သတ္တဝါသည် အစမထင်
သံသရာတစ်ခွင်၌ အမိ မဖြစ်ဖူးသောသူ၊ အဖ မဖြစ်ဖူးသောသူ၊
အစ်ကို၊ အစ်မ၊ နှမ၊ သားသမီး မဖြစ်ဖူးသောသူဟူ၍ မရှိ
ကြောင်း” ဟောကြားထားပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ရန်သူဖြစ်သော ဤသူသည်ပင်လျှင် ရှေးဘဝက
မိမိ၏ အမေဖြစ်ခဲ့၍ ဆယ်လပတ်လုံး ကိုယ်ဝန်ဖြင့်လွယ်လျက်
ဖွားမြင်လာရသော အခါတွင်လည်း လွန်စွာ စက်ဆုပ်ဖွယ်
ကောင်းသော ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စသည့် အညစ်အကြေးတို့ကို
စန္ဒကူးနံ့ သာကဲ့သို့ စက်ဆုပ်ရွံရှာခြင်း မရှိ၊ သုတ်သင်ဆေးကြော
ခဲ့ရပေသည်။ ကြီးပြင်းလာအောင် ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်ခဲ့ဖူး
လေသည်။

ရန်သူဖြစ်သော ဤသူသည် ဘဝ တစ်ဘဝတွင် မိမိ၏အဖေ
ဖြစ်ခဲ့ဖူးမည်။ ထိုစဉ်က မိမိကို ကျွေးမွေးပြုစုရန်အတွက် အသက်
ဆံဖျားထားပြီး ဘေးအန္တရာယ် ထူထပ်ပေါများသော နေရာ
များတွင် ပစ္စည်းဥစ္စာရှာဖွေ၍ ကျွေးမွေးခဲ့ရဖူးလေပြီ။ အစ်ကို၊
အစ်မ၊ ဦးကြီး၊ ဦးလေး၊ တူသား စသည်တို့ ဖြစ်၍လည်း ချစ်ခင်
လေးမြတ် မေတ္တာပီသ သက်ဝင်ကြကော နှစ်သက်ရှင်မြူး
ကျေးဇူးဥပကာရများသည် သူ့ကိုငါပြု၊ ငါ့ကိုသူပြုခဲ့ဖူးလေပြီ
တကား။ ထိုသို့ ကျေးဇူးများ ရှိခဲ့ဖူးသည့် ငြူစုအမျက်ထွက်ခြင်း

သည် မလျော်ပါတကားဟူ၍ မိမိကိုယ်ကို မိမိဆုံးမပြီး အမျက်
ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ရာ၏။

ဤသို့ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ရန်သူ့ အပေါ်မှာ အမျက်ဒေါသ
ပြေငြိမ်းသွားသောအခါ ရိုသေလေးစား ချစ်ခင်အပ်သူ၊ အလွန်
ချစ်သူ၊ မချစ်မမုန်းသူတို့၌ မေတ္တာစိတ်ဖြစ်သလိုပင် ရန်သူ
အပေါ်၌လည်း မေတ္တာစိတ် မပြတ်ဖြစ်လေတော့သည်။ ရန်သူ
အဖြစ်မှသည် ချစ်ခင်မြတ်နိုးသူ အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲလာပါ
သည်။

ရန်သူအပေါ်မှာ ရန်ငြိုး ပြေပျောက်သောအခါ မိမိ၊
မိမိချစ်သောသူ၊ မချစ်မမုန်းသူ၊ ရန်သူ၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်လေးဦးစလုံး
အပေါ် ညီမျှနေသော မေတ္တာစိတ်ဖြစ်လာအောင် အကြိမ်ကြိမ်
မေတ္တာပွားရမည်။ မေတ္တာစိတ်များ အတော်အတန်အားကောင်း
'လာသည့်နေ့မှာ အောက်ပါ အဖြစ်အပျက်ကလေးကို စိတ်ကူး
ကြည့်ပါ။

မိမိ၊ မိမိချစ်သူ၊ မချစ်မမုန်းသူ၊ ရန်သူ၊ ဤ ပုဂ္ဂိုလ်လေးဦး
သည် တစ်နေရာတည်းတွင် အတူတကွ နေထိုင်ကြသည်ဟု
စိတ်တွင်မှန်းဆပြီးထားပါ။ မေတ္တာပွားနေသော သင့်ထံသို့
ရန်သူလူဆိုးများ ရောက်ရှိလာပြီး ထိုသူလေးဦးအနက် တစ်ဦးဦး
ကို သတ်၍ လည်ချောင်းသွေးဖြင့် ယဇ်နတ်ပူဇော်ရန် သင့်ထံ
တောင်းခံလာပေ က ထိုလေးဦးအနက် တစ်ဦးဦးကို ပေးလိုသည့်
ဆန္ဒ ဖြစ်ပေါ်လာသျှင် သင်၏မေတ္တာသည် လေးဦးစလုံးအပေါ်
တွင် မညီမျှသေးဟု ဆိုရပေမည်။ မိမိကိုယ်မိမိ အနစ်နာခံပါ
တော့မည်ဟု အကြံဖြစ်လျှင်လည်း ညီမျှသည့်မေတ္တာဟု မခေါ်

နိုင်သေးပေ။ အပိုင်းအခြားရှိနေသေးသည့် မေတ္တာဟုပင် ခေါ်ရ ပေဦးမည်။

ဤသို့ မိမိ၏မေတ္တာကို တစ်နည်းမဟုတ်ဟစ်နည်း စမ်းကြည့် ပါ။ လေးဦးစလုံးအပေါ်မှာ မညီမျှသေးလျှင် မညီမျှသေး ကြောင်း ကိုယ်တိုင် သိနိုင်ပါသည်။ အမှန်စင်စစ် အဆိုပါ လေး ဦးအနက် မည်သူ့ကိုမျှ လူဆိုးများအား ပေးသင့်သည်ဟု မထင်မြင်ဘဲ မိမိကိုယ်တိုင် အပေါ်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်သုံးဦး အပေါ်မှာ ညီတူညီမျှသာလျှင် ချမ်းသာစေလိုသည့်စိတ်ဖြစ်နေ ချိန်မှာ အပိုင်းအခြားပျက်သောအခါပင် ဖြစ်သည်။ သိမာ သစ္စာဒ ဟူသည် အပိုင်းအခြားပျက်ခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ထိုအပိုင်းအခြားပျက်လျှင် ယင်းပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ကောင်း၊ ဥပစာရ သမာဓိကို လည်းကောင်း ရတော့သည်။ ထိုနိဗ္ဗာန်ကိုပင် အဖန်တလဲလဲ ပွားများအားထုတ်လျှင် မဋ္ဌိဋ္ဌင် မ်ပင်ပန်းဘဲ မကြာမီ အပ္ပနာဈာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ပါတော့ သည်။

မေတ္တာပွားများပုံ နှစ်မျိုး။

ဒေါသအပြစ်၊ သည်းခံခြင်းအကျိုးများကို ဆင်ခြင်ပြီးသော အခါ အပြစ်ရှိသည့် ဒေါသစိတ်ကို ကင်းရှင်းစေရန်၊ အကျိုးများ သည့် သည်းခံခြင်းနှင့် ပူးကပ်ယှဉ်တွဲနေစေရန်အတွက် မေတ္တာကို ပွားစေရာ၌ ပါရမီဖြစ်၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ပွားစေခြင်းနှင့် ဈာန်သမာဓိ ရအောင် ပွားစေခြင်း နှစ်မျိုးရှိသည်။

ပါရမီဖြစ်၊ ကုသိုလ်ဖြစ် မေတ္တာပွားပုံမှာ မြင်သမျှ၊ ကြားသမျှ၊ တွေ့သမျှ၊ စိတ်ကူး၌ပေါ်လာသမျှ အားလုံးကိုဖြစ်စေ၊ အခြားသက်ရှိသတ္တဝါများကိုဖြစ်စေ၊ အာရုံပြုပြီး “ချမ်းသာပါစေ၊ ချမ်းသာကြပါစေ” ဟု အတိုချုပ်အားဖြင့် နှလုံးသွင်းပွားများရပါမည်။ ဤသို့အားဖြင့် ပွားများနေခြင်းသည် လွယ်လည်းလွယ်၊ ကောင်းလည်းကောင်းပါသည်။ လူသားတိုင်း သတ္တဝါတိုင်းသည် ချမ်းသာချင်ကြသည်။ ဤ ချမ်းသာချင်ကြသည့်သူများ သတ္တဝါများကို “ချမ်းသာပါစေ၊ ချမ်းသာကြပါစေ” ဟု နှလုံးသွင်း ပွားများနေခြင်းသည် အများ၏အလိုနှင့် ကိုက်ညီနေပါသဖြင့် အလွန်ပင် သင့်လျော်သည်။

ဤသို့ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ဖြစ်စေ၊ အများကို ဖြစ်စေ၊ အာရုံပြုပြီး မေတ္တာတစ်ကြိမ်ပို့လျှင် ပါရမီကုသိုလ်တစ်ကြိမ် ဖြစ်သည်။ ဆယ်ကြိမ်ပို့လျှင် ဆယ်ကြိမ် ဖြစ်ပါသည်။ အကြိမ်တစ်ရာပို့လျှင် အကြိမ်တစ်ရာ ဖြစ်သည်။ နေထိုင်သွားလာရင်း မေတ္တာကို ပို့သနိုင်သည်။ အထူးသတိပြုရန်မှာ “ချမ်းသာပါစေ၊ ချမ်းသာကြပါစေ” ဟု မေတ္တာပွားပြီး သူတစ်ပါး နားမချမ်းသာအောင်၊ ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်အောင် ပြောဆို လုပ်ကိုင်နေပါလျှင် သဘာဝလည်းမကျ၊ မေတ္တာအစစ်လည်း မဖြစ်နိုင်တော့ပေ။

ထို့ကြောင့် စိတ်ဖြင့် ချမ်းသာပါစေဟု မေတ္တာပို့သည့်အခါ တိုင်း စိတ်ရော နှုတ်ရော သူတစ်ပါးချမ်းသာအောင် တတ်နိုင်သမျှ ဆောင်ရွက်ပါမှသာ မေတ္တာအစစ်အမှန် ဖြစ်လာနိုင်ပေသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် ဈာန်သမာဓိရအောင် ပွားရာ၌ လည်း ကိုယ်ရော နှုတ်ရော သူတစ်ပါး အမှန်ချမ်းသာအောင် ပွားများနိုင်မှသာလျှင် ဈာန်သမာဓိ ရနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ဈာန်ဆိုသည့် စကားလုံးအဓိပ္ပာယ်ကို သမထဇယာဂီသည် အမှန်အတိုင်း သိရှိနားလည်ထားရန် လိုပေသည်။ ဈာန်ဟူသည် ရှုနေသည့်သဘော၊ လောင်ကျွမ်းစေသည့်သဘောဟု အဓိပ္ပာယ် ရသည်။ ရှုနေသည့်သဘောမှာ မိမိရှုမှတ်နေသည့် ကမ္မဋ္ဌာန်း အာရုံမှ အခြားတစ်ပါးသို့ မပျံ့လွင့်ဘဲ ယင်းအာရုံ၌သာ စိတ်က စူးစူးစိုက်စိုက်ကပ်ပြီး ရှုနေခြင်း ဖြစ်သည်။ (စိုက်စိုက်စူးစူး၊ အထူးမြဲမြံ၊ ရှုအားသန်၊ ဈာန်ဟု ခေါ်သတတ်)။ လောင်ကျွမ်း စေသည့်သဘောမှာမူ ဈာန်နှင့်ဆန့်ကျင်ဘက်၊ စိတ်၏ အနှောင့် အယှက်ဖြစ်သော နီဝရဏတရားများကို ပယ်သတ်ခြင်းသဘော၊ ဈာန်စိတ်ဖြင့် လောင်ကျွမ်းပစ်ခြင်း သဘောပင် ဖြစ်သည်။

ဈာန်စိတ်ဆိုသည်မှာ ဈာန်အင်္ဂါတစ်ပါးပါးနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ကို ဈာန်စိတ်ဟု ခေါ်သည်။ ဈာန်အင်္ဂါဆိုသည်မှာ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာဟူသော စေတသိက်တစ်ပါး တစ်ပါးကို ဈာန်အင်္ဂါဟု ခေါ်သည်။ ဈာန်ဖြစ်ရန် အင်္ဂါငါး ပါးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ -

(ဝိတက်)။ ဝိတက်ဆိုသည်မှာ မိမိနှင့်အတူ ဖြစ်ဖက်တရား တို့ကို အာရုံပေါ်သို့ တင်၍ ပေးခြင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့် အာရုံ ထင်ပေါ်လာအောင် ကြံစည်ခြင်းသည် ဝိတက်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

(ဝိစာရ)။ ဝိစာရဆိုသည်မှာ အာရုံပေါ်သို့ စိတ်ရောက် သွားပြီးနောက် စိတ်အစဉ်ကို အာရုံမှ မကင်းကွာသွားအောင် ထပ်တလဲလဲ စဉ်းစားဆင်ခြင်ခြင်းသည် ဝိစာရပင် ဖြစ်သည်။

(ပီတိ)။ ပီတိဆိုသည်မှာ ထပ်တလဲလဲဆင်ခြင်သုံးသပ်ပေး သည့်အတွက် အာရုံကို နှစ်သိမ့်အားရဝမ်းမြောက် ကျေနပ်ခြင်း သည် ပီတိပင် ဖြစ်သည်။

(သုခ)။ သုခဆိုသည်မှာ စိတ်အတွင်း၌ ရှင်လန်းချမ်းသာ နေသည့်သဘောသည် သုခပင် ဖြစ်သည်။ စိတ်ချမ်းသာနေသဖြင့် ကိုယ်လည်း ချမ်းသာနေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း စိတ်များ ကင်းနေသည်။ စျာန်စိတ်တည်မြဲနေသရွေ့ ဆင်းရဲ ခြင်းမှလည်း ကင်း၍ နေပေသည်။ ထိုသို့ ချမ်းသာနေခြင်းကို စျာန်ချမ်းသာဟု ခေါ်သည်။

(ကေဂ္ဂတာ)။ ကေဂ္ဂတာဆိုသည်မှာ စိတ်နှင့်တကွ တွဲဖက် နာမ်တရားများ အခြားအာရုံဆီသို့ ပျံလွင့်မသွားစေရန် အာရုံ တစ်ခုတည်းအပေါ်တွင်သာ စူးစူးစိုက်စိုက် အာရုံပြုတည်တံ့နေ စေရန်ရှုနေခြင်းသည် ကေဂ္ဂတာပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ရှုနေသဖြင့် တွဲဖက်စိတ်နာမ်တရားများသည် ရှုရာအာရုံပေါ်၌ပင် တစ်ပေါင်း တည်း စူးစိုက်ပူးကပ်ပြီး ဖြစ်နေကြသဖြင့် စိတ်တည်ကြည်ငြိမ် သက်လျက်ရှိသည်။ ဤဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ကေဂ္ဂတာ တည်းဟူသော တရားငါးပါးအပေါင်းကို ပထမစျာန်ဟု ခေါ်

သည်။ စျာန်ရရှိနေသည့်အခါ စျာန်အင်္ဂါငါးပါးသည် ခါတိုင်း စိတ်ဖြစ်ပုံနှင့်မတူ ထူးထူးခြားခြား ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်လာပေသည်။

ပထမစျာန်ကိုရပြီးသောအခါ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုစျာန်၌ပါဝင်သော ဝိတက်နှင့်ဝိစာရတို့ကို အပြစ်မြင်၍ လွန်မြောက်အောင် အားထုတ်ရသဖြင့် ဒုတိယစျာန်ကို ရသည်။ ထိုစျာန်၌ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာ စျာန်အင်္ဂါသုံးပါး ထင်ရှားသည်။ တစ်ဖန် ပီတိကို အပြစ်မြင်၍ လွန်မြောက်အောင် အားထုတ်သဖြင့် တတိယစျာန်ကို ရသည်။ ထိုစျာန်၌ သုခနှင့်ဧကဂ္ဂတာ စျာန်အင်္ဂါနှစ်ပါး ထင်ရှားသည်။ ထို့နောက် သုခကို အပြစ်မြင်ပြန်၍ လွန်မြောက်အောင် အားထုတ်သောကြောင့် စတုတ္ထစျာန်ကို ရပေသည်။ ထိုစျာန်၌ စိတ်မရွှင်မညှိုး အလယ် အလတ်သဘော ဥပေက္ခာနှင့် ဧကဂ္ဂတာစျာန်အင်္ဂါ နှစ်ပါး ထင်ရှားလျက် ရှိသည်။ ယင်းစျာန်များကိုရရှိအောင် အားထုတ်ရာ၌ ကျွန်ုပ်တို့၏ ဘုရားရှင်သည် ဘုရားမဖြစ်သေးမီ အလောင်းတော်ဘဝ၌ အဆင့်ဆင့် ပွားများအားထုတ်ခဲ့သည်ကို ဘုရားရှင် ကိုယ် တော် တိုင် ပင် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော် မြန်မာပြန်၊ နဝကနိပါတ်၊ ပဏ္ဏာသကမဟာဝဂ်၊ တပုဿသုတ်၌ မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

အခါတစ်ပါး၌ မြတ်မှာဘုရားသည် မလ္လတိုင်း၊ ဥရုဝေလကပ္ပမည်သော မလ္လမင်းတို့၏ နိဂုံး၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် နံနက်အချိန်၌ သင်္ကန်းကို ပြင်ဝတ်၍ သဝိတ်သင်္ကန်းကို ယူဆောင်ကာ ဥရုဝေလကပ္ပနိဂုံးသို့ ဆွမ်းအလှူငှာ ဝင်တော်မူ၏။ ဥရုဝေလကပ္ပနိဂုံး၌

ဆွမ်းခံလှည့်လည်ပြီးနောက် ဆွမ်းစားပြီး၍ ဆွမ်းခံရာမှ ဖဲခွာ ပြီးသော် အရှင်အာနန္ဒာအား “အာနန္ဒာ၊ ငါသည် နေ့သန့်စင် ရန်အလို့ငှါ နတ်အုပ်သို့ ဝင်ရောက်နေသမျှ ဤနေရာ၌ပင် နေဦးလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ “ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား” ဟု အရှင်အာနန္ဒာသည် မြတ်စွာဘုရားအား ပြန်ကြားလျှောက် ထား၏ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် တောအုပ်အတွင်းသို့ သက်ဝင်တော်မူကာ သစ်ပင်ရင်းတစ်ခု၌ နေ့သန့်စင်နေတော် မူ၏။

ထိုအခါ တပုဿသုကြွယ်သည် အရှင်အာနန္ဒာထံသို့ ချဉ်း ကပ်၍ ရှိခိုးပြီးလျှင် တစ်ခုသောနေရာ၌ ထိုင်လျက် အရှင် အာနန္ဒာအား ဤစကားကို လျှောက်၏။

“အရှင်ဘုရား အာနန္ဒာ၊ အကျွန်ုပ်တို့ကား ကာမဂုဏ်ခံစားသူ၊ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်သူ၊ ကာမဂုဏ်၌နှစ်ခြိုက်သူ၊ ကာမဂုဏ်၌ ပျော်ပိုက်သူ လူတို့ ဖြစ်ကြပါကုန်၏။ ကာမဂုဏ် ခံစားသူ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်သူ ကာမဂုဏ်၌နှစ်ခြိုက်သူ ကာမဂုဏ်၌ ပျော်ပိုက်သူ လူဖြစ်ကုန်သော ထိုအကျွန်ုပ်တို့အား (ကာမဂုဏ်မှ) ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’သည် ကမ်းပါးစောက်ကဲ့သို့ ထင်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။ ဤဓမ္မဝိနယသာသနာတော်၌ ထိုထရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုကုန်သော၊ ငယ်ကုန် ငယ်ကုန်သော ရဟန်း တို့၏စိတ်သည် ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’၌ ပြေးဝင်၏၊ ကြည် လင်၏၊ ကောင်းစွာတည်၏၊ လွတ်လွတ်သက်ဝင်၏ဟု ကြားဖူး ပါ၏။ အရှင်ဘုရား၊ ဤဓမ္မဝိနယသာသနာတော်၌ ရဟန်း

တို့၏ ထိုထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’သည် လူအများနှင့် မတူ၊ ထူးခြားပါ၏” ဟု လျှောက်၏။

“သုကြယ်သည် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးမြင်ရန် ဤစကား လက်ဆောင်ရှိပေပြီ။ “သုကြယ်၊ လာသွားကြစို့၊ မြတ်စွာ ဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်ကြကုန်အံ့၊ ချဉ်းကပ်ပြီးနောက် မြတ်စွာ ဘုရားအား ဤအကြောင်းအရာကို လျှောက်ကြကုန်အံ့။ မြတ်စွာဘုရား ဖြေကြားတော်မူတိုင်း လိုက်နာကြကုန်အံ့” ဟု ဆို၏။ “ကောင်း ပါ ပြီး အရှင် ဘုရား” ဟု တပုဿ သုကြယ်သည် အရှင်အာနန္ဒာအား ပြန်ကြားလျှောက်ထား၏။ ထို့နောက် အရှင်အာနန္ဒာသည် တပုဿ သုကြယ်နှင့်အတူ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်ပြီးနောက် ရှိခိုးပြီးလျှင် တစ်ခု သောနေရာ၌ ထိုင်လျက် မြတ်စွာဘုရားအား ဤစကားကို လျှောက်၏။

“အရှင်ဘုရား၊ ဤတပုဿ သုကြယ်သည် အရှင်ဘုရား အာနန္ဒာ၊ အကျွန်ုပ်တို့သည် ကာမဂုဏ်ခံစားသူ၊ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်သူ၊ ကာမဂုဏ်၌ နှစ်ခြိုက်သူ၊ ကာမဂုဏ်၌ ပျော်ပိုက်သူ လူတို့ဖြစ်ကြပါကုန်၏။ ကာမဂုဏ်ခံစားသူ၊ ကာမဂုဏ်၌ မွေ့လျော်သူ၊ ကာမဂုဏ်၌ နှစ်ခြိုက်သူ၊ ကာမဂုဏ်၌ ပျော်ပိုက်သူ၊ လူဖြစ်ကြကုန်သော ထိုအကျွန်ုပ်တို့အား (ကာမဂုဏ်) မှထွက် မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’ သည် ကမ်းပါးစောက်ကဲ့သို့ ထင်ပါ၏။ အရှင်ဘုရား၊ ဤဓမ္မဝိနယသာသနာတော်၌ ထိုတ်ရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုကုန်သော၊ ငယ်ကုန်ငယ်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏ စိတ်သည်ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’ ၌ ပြေးဝင်၏၊ ကြည်လင်၏။

ကောင်းစွာတည်၏။ လှုတ်လှုတ်သက်ဝင်၏ ဟု ကြားဖူးပါ၏ အရှင်ဘုရား၊ ဤဓမ္မဝိနယ သာသနာတော်၌ ရဟန်းတို့၏ ထိုထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’သည် လူ့အများနှင့် မတူ (ထူးခြားပါ၏)ဟု ဤသို့ ဆိုပါ၏”ဟူ၍ လျှောက်၏။

“အာနန္ဒာ၊ ထိုစကားသည် ဤသို့ဆိုတိုင်း မှန်ပေ၏။ အာနန္ဒာ၊ ထိုစကားသည် ဤသို့ဆိုတိုင်းမှန်ပေ၏။ အာနန္ဒာ၊ သစ္စာလေးပါးကိုမသိရသေးမီ၊ ဘုရားလောင်းသာ ဖြစ်သော ငါ့အားလည်း ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’ သည်ကောင်း၏။ ဆိတ်ငြိမ်မှုသည် ကောင်း၏ဟု ဤအကြံသည် ဖြစ်ဖူး၏။ အာနန္ဒာ၊ ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသောငါ၏စိတ်သည် ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’၌ မပြေးဝင်၊ မကြည်လင်၊ ကောင်းစွာ မတည်၊ လှုတ်လှုတ်မသက်ဝင်။ အာနန္ဒာ၊ ထိုငါ့အား “ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသောငါ၏စိတ်သည် ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’၌ မသက်ဝင်၊ မကြည်လင်၊ ကောင်းစွာ မတည် (နိဝရဏ) တို့မှ မကျွတ်လှုတ်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ အထောက်အပံ့ကား အဘယ်နည်းဟု အကြံဖြစ်ဖူး၏။

“အာနန္ဒာ၊ ထိုငါ့အား “ငါသည် ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်ကို မမြင်၊ ထိုအပြစ်ကိုလည်း မလေ့လာ၊ ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’၌ လည်း အကျိုးကိုမသိ၊ ငါသည် ထိုအကျိုးကိုလည်း မမှီဝဲစဖူး၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသောငါ၏စိတ်သည် ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’၌ မပြေးဝင်၊ မကြည်လင်၊ ကောင်းစွာမတည်၊ လှုတ်လှုတ်မသက်ဝင်” ဟု အကြံဖြစ်၏။

“အာနန္ဒာ၊ ထိုငါ့အား “အကယ်၍ ငါသည် ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်ကို ရှု၍ ထိုအပြစ်ကိုလည်း လေ့လာရမှု၊ ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’၌ အကျိုးကိုသိ၍ ထိုအကျိုးကိုလည်း မှီဝဲရမှု၊ ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသောငါ၏ စိတ်သည် ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’၌ ပြေးဝင်ရာ၊ ကြည်လင်ရာ၊ ကောင်းစွာတည်ရာ၊ လွတ်လွတ် သက်ဝင်ရာသော အကြောင်းကား ရှိ၏” ဟု အကြံပြုစံခဲ့၏။

“အာနန္ဒာ၊ ထိုငါသည် အခါတစ်ပါး၌ ကာမဂုဏ်တို့၌ အပြစ်ကိုရှု၍ ထိုအပြစ်ကိုလည်း လေ့လာ၏။ ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’၌ အကျိုးကိုရှု၍ ထိုအကျိုးကိုလည်းမှီဝဲ၏။ အာနန္ဒာ “ထိုတရားသည်၊ ငြိမ်သက်၏” ဟု ရှုသောငါ၏ စိတ်သည် ထွက်မြောက်မှု ‘နေက္ခမ္မ’၌ ပြေးဝင်၏၊ ကြည်လင်၏၊ ကောင်းစွာတည်၏၊ လွတ်လွတ်သက်ဝင်၏။

“အာနန္ဒာ၊ ထိုငါသည် ကာမတို့မှဆိတ်၍သာလျှင် အကုသိုလ်တရားတို့မှ ဆိတ်၍သာလျှင် ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’၊ သုံးသပ်မှု ‘ဝိစာရ’ နှင့်တကွဖြစ်သော (နိဝရဏ) ကင်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော နှစ်သိမ့်မှု ‘ပီတိ’ ချမ်းသာမှု ‘သုခ’ ရှိသော ပထမဈာန်သို့ရောက်၍နေ၏။ အာနန္ဒာ၊ ဤပထမဈာန် ဝင်စားနေခြင်းဖြင့်နေသော ထိုငါ့အား ကာမနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော မှတ်သားမှု၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ငါ့အား နာကျင်မှုဖြစ်၏။ အာနန္ဒာ၊ ချမ်းသာနေသူအား ဆင်းရဲခြင်းသည် နာကျင်ရန် အလို့ငှာသာ

ဖြစ်ရာသကဲ့သို့ ဤအတူပင် ထိုငါ့အား ကာမနှင့်တကွဖြစ်ကုန်
သောမှတ်သားမှု နှလုံးသွင်းမှုတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။
ထိုဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် ထိုငါ့အား နာကျင်မှု ဖြစ်၏။

“အာနန္ဒာ၊ ထိုငါ့အား “ငါသည် ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’
သုံးသပ်မှု ‘ဝိစာရ’တို့၏ ငြိမ်းချမ်းကြောင့် ။ပ။ ဒုတိယဈာန်သို့
ရောက်၍နေရမှု ကောင်းလေစွ ဟု အကြံသည် ဖြစ်၏။ အာနန္ဒာ
“ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏” ဟု ရှုသော ထိုငါ၏စိတ်သည်
ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’ မရှိရာ (ဒုတိယဈာန်)၌ မသက်ဝင်၊ မကြည်
လင်၊ ကောင်းစွာ မတည်၊ (နိဝရဏ)တို့မှ မကွတ်လွတ်။

အာနန္ဒာ ထိုငါ့အား “ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသော
ငါ၏စိတ်သည် ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’ မရှိရာ (ဒုတိယဈာန်) ၌
မပြေးဝင်၊ မကြည်လင်၊ ကောင်းစွာ မတည်၊ လွတ်လွတ်
မသက်ဝင်ခြင်း၏အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ အဘယ်ကိစ္စအပုံ
ကား အဘယ်နည်း” ဟု အကြံဖြစ်ပွား၏။ အာနန္ဒာ၊ ထိုငါ့အား
“ငါသည် ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’တို့၌ အပြစ်ကို မရှု၊ ငါသည် ထို
အပြစ်ရှုခြင်းကိုလည်း မလေ့လာ၊ ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’ မရှိရာ
(ဒုတိယဈာန်)၌လည်း အကျိုးကို မသိ၊ ငါသည် ထိုအကျိုးကို
လည်း မမှီဝဲ။ ထို့ကြောင့် ‘ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏’ ဟု
ရှုသော ငါ၏စိတ်သည် ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’ မရှိရာ (ဒုတိယဈာန်)
၌ မပြေးဝင်၊ မကြည်လင်၊ ကောင်းစွာ မတည်၊ လွတ်လွတ်
မသက်ဝင်” ဟု အကြံဖြစ်၏။ အာနန္ဒာ၊ ထိုငါ့အား အကယ်၍
ငါသည် ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’တို့၏ အပြစ်ကို ရှု၍ ထိုအပြစ်ကိုလည်း
လေ့လာရမှု၊ ကြံစည်မှု၊ ဝိတက်မရှိရာ (ဒုတိယဈာန်)၌ အကျိုး

ကိုသိ၍ ထိုအကျိုးကို မှီဝဲရမှု၊ ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသော ငါ၏စိတ်သည် ကြံစည်မှု ဝိတက်မရှိရာ (ဒုတိယဈာန်) ၌ ပြေးဝင်ရာ၊ ကြည်လင်ရာ၊ ကောင်းစွာတည်ရာ၊ လွတ်လွတ် သက်ဝင်ရာသော အကြောင်းကား ရှိ၏” ဟု အကြံဖြစ်၏။

အာနန္ဒာ - ထိုငါသည် အခါတစ်ပါး၌ ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’ တို့၌ အပြစ်ကို ရှု၍ ထိုအပြစ်ကိုလည်း လေ့လာ၏။ ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’ မရှိရာ (ဒုတိယဈာန်) ၌ အကျိုးကိုသိ၍ ထိုအကျိုးကို မှီဝဲ၏။ အာနန္ဒာ၊ ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏” ဟု ရှုသော ထိုငါ၏ စိတ်သည် ကြံစည်မှု ဝိတက်မရှိရာ (ဒုတိယဈာန်) ၌ ပြေးဝင်၏။ ကြည်လင်၏။ ကောင်းစွာတည်၏။ လွတ်လွတ်သက်ဝင်၏။

“အာနန္ဒာ၊ ထို ငါသည် ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’ သုံးသပ်မှု ‘ဝိစာရ’ တို့၏ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဈာန်) သို့ ရောက်၍ နေ၏။ အာနန္ဒာ၊ ဤ (ဒုတိယဈာန်) ဝင်စားနေခြင်းဖြင့် နေသော ထိုငါ့အား ကြံစည်မှုဝိတက်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော မှတ်သားမှု၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။ ထိုဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ငါ့အား နာကျင်မှု ဖြစ်၏။ အာနန္ဒာ၊ ချမ်းသာသည့် အား ဆင်းရဲခြင်းသည် နာကျင်ရန် အလို့ငှာသာ ဖြစ်ရသကဲ့သို့ ထို အတူပင် ထိုငါ့အား ကြံစည်မှုဝိတက်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော မှတ်သားမှု၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ ထို ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် ထိုငါ့အား နာကျင်မှု ဖြစ်၏။

အာနန္ဒာ ထိုငါ့အား “ငါသည် နှစ်သိမ့်မှု ပီတိကိုလည်း မတပ်မက်ခြင်းကြောင့် လျစ်လျူရှုလျက်နေရပါမူ သတိသမ္ပဇဉ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ချမ်းသာမှုသုခကိုလည်း ကိုယ်ဖြင့် ခံစားရပါမူ

အကြင်တတိယဈာန်ကြောင့် ထိုသူကို လျစ်လျူရှုသူ၊ သတိရှိသူ၊ ချမ်းသာစွာနေလေ့ရှိသူဟု အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပြောကြားကုန်၏။ ထိုတတိယဈာန်သို့ ရောက်၍နေရပါမူ ကောင်းလေစွာ” ဟု အကြံပြု၏။ အာနန္ဒာ၊ ထို ငါ၏စိတ်သည် ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုမြင်ကာ နှစ်သိမ့်မှု ပီတိမရှိရာ၊ (တတိယဈာန်) ၌ မပြေးဝင်၊ မကြည်လင်၊ ကောင်းစွာမတည်၊ လွတ်လွတ် မသက်ဝင်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ အထောက်အပံ့ကား အဘယ်နည်းဟု အကြံပြု၏။

“အာနန္ဒာ၊ ထို ငါ့အား “ငါသည် နှစ်သိမ့်မှုပီတိ၌ အပြစ်ကို မမြင်၊ ထိုအပြစ်ကိုလည်း ငါသည် မလေ့လာ၊ နှစ်သိမ့်မှု ပီတိမရှိရာ (တတိယဈာန်) ၌လည်း အကျိုးကိုမသိ။ ငါသည် ထိုအကျိုးကိုလည်း မမှီဝဲရာ၊ ထို့ကြောင့် ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသော ငါ၏စိတ်သည် နှစ်သိမ့်မှုပီတိမရှိရာ (တတိယဈာန်) ၌ မပြေးဝင်၊ မကြည်လင်၊ ကောင်းစွာမတည်၊ လွတ်လွတ် မသက်ဝင်ဟု အကြံပြု၏။ အာနန္ဒာ၊ ထို ငါ့အား “အကယ်၍ ငါသည် နှစ်သိမ့်မှုပီတိ၌ အပြစ်ကိုရှု၍ ထိုအပြစ်ကိုလည်း လေ့လာ ရမူ နှစ်သိမ့်မှုပီတိ မရှိရာ (တတိယဈာန်) ၌ အကျိုးကိုသိ၍ ထိုအကျိုးကိုမှီဝဲရမူ ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟုရှုသော ငါ၏ စိတ်သည် နှစ်သိမ့်မှုပီတိ မရှိရာ (တတိယဈာန်) ၌ သက်ဝင်ရာ၊ ကြည်လင်ရာ၊ ကောင်းစွာတည်ရာ၊ လွတ်လွတ်သက်ဝင်ရာသော အကြောင်းကား ရှိ၏ဟု အကြံပြု၏။ အာနန္ဒာ၊ ထို ငါသည် တစ်ပါးသောအခါ၌ နှစ်သိမ့်မှုပီတိ၌ အပြစ်ကိုရှု၍ ထိုအပြစ်ကိုလည်း လေ့လာ၏။ နှစ်သိမ့်မှုပီတိ မရှိရာ (တတိယဈာန်) ၌

အကျိုးကိုသိ၍ ထိုအကျိုးကိုမှီဝဲ၏။ အာနန္ဒာ “ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏” ဟု ရှုသော ထို ငါ၏စိတ်သည် နှစ်သိမ့်မှုပီတိမရှိရာ (တတိယဈာန်) ၌ ပြေးဝင်၏။ ကြည်လင်၏။ ကောင်းစွာတည်၏။ လွတ်လွတ်သက်ဝင်၏။ အာနန္ဒာ၊ ထို ငါသည် နှစ်သိမ့်မှု ပီတိ ကိုလည်း စက်ဆုပ်ခြင်းကြောင့်။ ပ။ (တတိယဈာန်) သို့ ရောက်၍ နေ၏။ အာနန္ဒာ၊ ဤ တတိယဈာန် ဝင်စားနေခြင်းဖြင့် နေသော ထို ငါ့အား၊ နှစ်သိမ့်မှုပီတိနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော မှတ်သားမှု၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ ထို ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း သည် ထို ငါ့အား နာကျင်မှုဖြစ်၏။ အာနန္ဒာ၊ ချမ်းသာမှု အား ဆင်းရဲခြင်းသည် နာကျင်ရန်အလို့ငှာသာ ဖြစ်ရာသကဲ့သို့ ထို အတူပင် ထို ငါ့အား နှစ်သိမ့်မှုပီတိနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော မှတ်သားမှု၊ နှလုံးသွင်းမှုတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ ထို ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည် ထို ငါ့အား နာကျင်မှုဖြစ်၏။

အာနန္ဒာ၊ ထို ငါ့အား “ငါသည် ချမ်းသာမှု သုခကို လည်း ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ ဆင်းရဲမှုဒုက္ခကိုလည်း ပယ်ခြင်း ကြောင့် ရှေးဦးကပင် ဝမ်းမြောက်မှု သောမနဿ၊ နှလုံး မသာယာမှု ဒေါမနဿတို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ချမ်းသာမဟုတ် ဆင်းရဲမဟုတ်သော လျစ်လျူရှုမှု ဥပေက္ခာကြောင့် ဖြစ်သည့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော စတုတ္ထဈာန်သို့ရောက်၍ နေရမှု ကောင်းလေစွာဟု အကြံဖြစ်၏။ အာနန္ဒာ၊ ထို တ ရား သည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသော ထို ငါ၏စိတ်သည် ချမ်းသာမဟုတ် ဆင်းရဲမဟုတ်ရာ (စတုတ္ထဈာန်) ၌ မပြေးဝင်၊ မကြည်လင်၊ ကောင်းစွာမတည်၊ လွတ်လွတ်မသက်ဝင်။ အာနန္ဒာ၊ ထိုငါ့အား

ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟုရှုသော ငါ၏စိတ်သည် ချမ်းသာ
မဟုတ် ဆင်းရဲမဟုတ်ရာ (စတုတ္ထဈာန်)၌ မပြေးဝင်၊ မကြည်
လင်၊ ကောင်းစွာမတည်၊ လွတ်လွတ်မသက် ဝင်ခြင်း၏
အကြောင်းကား အဘယ်နည်း၊ အထောက်အပံ့ကား အဘယ်
နည်းဟု အကြံဖြစ်၏။ အာနန္ဒာ၊ ထို ငါ့အား ငါသည် လျစ်လျူ
ရှုမူ ဥပေက္ခာချမ်းသာ၌ အပြစ်ကိုမမြင်၊ ငါသည် ထိုအပြစ်ကို
လည်း မလေ့လာ၊ ငါသည် ဆင်းရဲမဟုတ် ချမ်းသာမဟုတ်
(စတုတ္ထဈာန်)၌လည်း အကျိုးကိုမသိ၊ ငါသည် ထိုအကျိုး
ကိုလည်း မမှီဝဲ။ ထို့ကြောင့် ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု
ရှုသော ငါ၏စိတ်သည် ဆင်းရဲမဟုတ် ချမ်းသာမဟုတ်ရာ(စတုတ္ထ
ဈာန်)၌ မပြေးဝင်၊ မကြည်လင်၊ ကောင်းစွာမတည်၊
လွတ်လွတ်မသက်ဝင်ဟု အကြံဖြစ်၏။ အာနန္ဒာ၊ ထို ငါ့အား
အကယ်၍ ငါသည် လျစ်လျူရှုမူ ဥပေက္ခာချမ်းသာ၌ အပြစ်ကို
ရှု၍ ထိုအပြစ်ကိုလည်း လေ့လာရမူ ဆင်းရဲမဟုတ် ချမ်းသာ
မဟုတ်ရာ (စတုတ္ထဈာန်)၌ အကျိုးကိုသိ၍ ထိုအကျိုးကိုလည်း
မှီဝဲရမူ ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသော ငါ၏စိတ်သည်
ချမ်းသာမဟုတ် ဆင်းရဲမဟုတ်ရာ (စတုတ္ထဈာန်)၌ ပြေးဝင်ရာ၊
ကြည်လင်ရာ၊ ကောင်းစွာတည်ရာ၊ လွတ်လွတ်သက်ဝင်ရာသော
အကြောင်းကား ရှိ၏ဟု အကြံဖြစ်၏။ အာနန္ဒာ၊ ထို ငါသည်
တစ်ပါးသောအခါ၌ လျစ်လျူရှုမူ ဥပေက္ခာချမ်းသာ၌ အပြစ်ကို
ရှု၍ ထိုအပြစ်ကိုလည်း လေ့လာ၏၊ ဆင်းရဲမဟုတ် ချမ်းသာ
မဟုတ်ရာ (စတုတ္ထဈာန်)၌ အကျိုးကိုသိ၍ ထိုအကျိုးကိုလည်း
မှီဝဲ၏။ အာနန္ဒာ၊ ထိုတရားသည် ငြိမ်သက်၏ဟု ရှုသော ထိုငါ၏

စိတ်သည် ဆင်းရဲမဟုတ်၊ ချမ်းသာမဟုတ်ရာ (စတုတ္ထဈာန်)၌ ပြေးဝင်၏၊ ကြည်လင်၏၊ ကောင်းစွာတည်၏၊ လွတ်လွတ် သက်ဝင်၏”

ဤ မည်သောဈာန်များကို ရရှိအောင် အားထုတ်လိုသော ယောဂီသည် ရှေးဦးစွာ ကာမဂုဏ်တို့၏ အပြစ်နှင့် ထွက်မြောက် မှု “နေက္ခမ္မ” ၏ အကျိုးကို သိရပေမည်။ ထို့နောက် တစ်ဈာန် က တစ်ဈာန်ကို တက်သည့်အခါတွင်လည်း လက်ရှိဈာန်၏ အပြစ်နှင့် မိမိတက်မည့် ဈာန်၏အကျိုးကို ထင်ထင်ရှားရှား သိမြင်လာအောင် ဆင်ခြင်မှုသည် အရေးကြီးလှပေသည်။ ယင်း ဈာန်တရားများ၏ ဆူးငြောင့်ခလုတ်များမှာ (အသံ) သည် ပထမဈာန်၏ ဆူးငြောင့်ခလုတ်ဖြစ်၍ ဝိတက် ဝိစာရတို့သည် ဒုတိယဈာန်၏ ဆူးငြောင့်ခလုတ်တို့ပင် ဖြစ်သည်။ ပီတိသည် တတိယဈာန်၏ ဆူးငြောင့်ခလုတ်ဖြစ်၍ ထွက်သက်ဝင်သက် သည် စတုတ္ထဈာန်၏ ဆူးငြောင့်ခလုတ်ပင် ဖြစ်သည်။

ဈာန်အရာ၌ စတုက္ကနည်း၊ ပဉ္စကနည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ စတုက္ကနည်းသည် ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်အားဖြင့် လေးပါးရှိသည်။ ပဉ္စကနည်းမှာ ပထမ ဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်၊ ပဉ္စမဈာန် အားဖြင့် ငါးပါးရှိသည်။ ဉာဏ်ထက်မြက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ဝိတက်၊ ဝိစာရဈာန် အင်္ဂါနှစ်ပါးကို တစ်ပေါင်းတည်း လွန်မြောက်အောင် ပွားနိုင်သဖြင့် စတုက္ကနည်းအရ ရူပါဝစရ ဈာန် စိတ်ဖြစ်သည်။ ပဉ္စကနည်းကား ဉာဏ်ထက်မြက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝိတက်၊ ဝိစာရဈာန် အင်္ဂါနှစ်ပါးကို အသီးသီး

လွန်မြောက်အောင် ပွားကြရသည်။ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလိုက်၍ စတုက္ကနည်း၊ ပဉ္စကနည်းဟူ၍ နှစ်မျိုး ကွဲပြားသွားရလေသည်။ ဤ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်း၌မူ အားထုတ်သော ယောဂီသည် စတုက္ကနည်းအားဖြင့် အမြင့်ဆုံး တတိယဗျာန်အထိ ရရှိနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် အားထုတ်မှု စတုတ္ထဗျာန်အထိ ရရှိနိုင်ပေသည်။

“အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း”

ဆက်လက်၍ ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာသုတော်စင်ကြီး များ စဉ်ဆက်မပြတ် မစွန့်လွှတ်ခဲ့သော အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ပွားများအားထုတ်နည်းကိုလည်း အမြောက်မျှ ဖော်ပြဦးမည်။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အနုဿတိဆယ်ပါးတွင် တစ်ပါးအပါအဝင် ဖြစ်၍ ယခုခေတ် ပုဂ္ဂိုလ်အများစုနှင့်လည်း သင့်လျော်သည်။ တရားနယ်ပယ်တွင် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို လေ့လာသူ၊ အားထုတ်သူ လွန်စွာများ၍ ယောဂီတိုင်း စိတ်ဝင်စားကြသည်။ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ခြင်းဖြင့် ရရှိသောအကျိုးမှာလည်း အလွန်ပင် အားရဖွယ်ကောင်းလှပေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ အကျိုးကြီးမားပုံကို အာနာပါန သံယုတ်၊ ဧကဓမ္မဝဂ်၊ ပဒီပေါပမသုတ်တွင် ဤသို့ ဟောကြား ထားသည်။

“ရဟန်းတို့၊ အာနာပါနသတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကို ပွားများအပ်၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြုလုပ်အပ်သည်ရှိသော် အကျိုး

ကြီး၏။ အာနိသင်ကြီး၏။ ရဟန်းတို့၊ အာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်တော သမာဓိကို အဘယ်သို့ ပွားများအပ်၊ ကြိမ်ဖန် များစွာ ပြုလုပ်အပ်သည်ရှိသော် အကျိုးကြီးသနည်း၊ အာနိသင် ကြီးသနည်း။

ရဟန်းတို့၊ ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် တောသို့ သွားရောက်၍ဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်ရင်းသို့ သွားရောက်၍ဖြစ်စေ၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ သွားရောက်၍ဖြစ်စေ၊ တင်ပျဉ်ခွေပြီးလျှင် ကိုယ်ကိုဖြောင့်မတ်စွာထား၍ သတိကို (ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့) ရှေးရှု ဖြစ်စေလျက် ထိုင်နေ၏။ ထိုရဟန်းသည် သတိရှိလျက်သာလျှင် ထွက်သက်လေကို ထုတ်၏။ သတိရှိလျက်သာလျှင် ဝင်သက် လေကို ရှူ၏။ ရှည်ရှည်ထွက်သက်လေကို ထုတ်လျှင်လည်း “ရှည်ရှည် ထွက်သက်လေကို ထုတ်၏” ဟု သိ၏။ ရှည်ရှည် ဝင်သက်လေကို ရှူလျှင်လည်း “ရှည်ရှည်ဝင်သက်လေကို ရှူ၏” ဟု သိ၏။ ပ။ “စွန့်လွှတ်မှုကို အဖန်တလဲလဲရှုလျက် ထွက်သက် လေကို ထုတ်အံ့” ဟု အားထုတ်လျက် ကျင့်၏။ “စွန့်လွှတ်မှုကို အဖန်တလဲလဲရှုလျက် ဝင်သက်လေကို ရှူအံ့” ဟု အားထုတ်၍ ကျင့်၏။ ရဟန်းတို့၊ အာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကို ဤသို့ ပွားများအပ်၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြုလုပ်အပ်သည်ရှိသော် အကျိုးကြီး၏။ အာနိသင်ကြီး၏။

ရဟန်းတို့၊ ငါသည် ဘုရားမဖြစ်မီ ရှေးအခါက သစ္စာ လေးပါးကို မသိသေးသော ဘုရားလောင်းဖြစ်စဉ် ဤနေခြင်း မျိုးဖြင့် အနေများခဲ့၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤနေခြင်းမျိုးဖြင့် အနေ များခဲ့သော ငါ့အား ကိုယ်သည် မပင်ပန်း၊ မျက်စိတို့သည်

မပင်ပန်းကုန်။ ငါ၏စိတ်သည်လည်း မစွဲလမ်းမှု၍ အာသဝ
တို့မှ လွတ်မြောက်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်း
သည် ကိုယ်မပင်ပန်းရာ မျက်စိတို့ မပင်ပန်းကုန်ရာ ငါ၏စိတ်
သည်လည်း မစွဲလမ်းမှု၍ အာသဝတို့မှ လွတ်မြောက်ရာ၏” ဟု
အလိဂ္ဂိခဲမူ အာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ
ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤ
သာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “ငါသည် အိမ်၌နေသူ၊ လူတို့၏
ကာမဂုဏ်ကိုမှီသော အောက်မေ့မှု၊ ကြံစည်မှုတို့ကို ပယ်ကုန်
ရာ၏” ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခဲမူ အာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော
သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊
ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “စက်ဆုပ်
ဖွယ် မဟုတ်သောအာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ် အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍
နေလို၏” ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခဲမူ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်
သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊
ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “စက်ဆုပ်ဖွယ်
အာရုံ၌ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်” ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေလို၏
ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခဲမူ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိ
ကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်
ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌ လည်း
ကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သော အာရုံ၌လည်းကောင်း
စက်ဆုပ်ဖွယ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေလို၏ဟုလည်း အလိ
ဂ္ဂိခဲမူ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ

ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤ သာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံ၌ လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်သော အာရုံ၌လည်းကောင်း စက်ဆုပ်ဖွယ်မဟုတ်ဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ နေလို၏” ဟုလည်း အလိုရှိခဲ့မှ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “စက်ဆုပ်ဖွယ် မဟုတ်သော အာရုံကိုလည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်အာရုံကို လည်းကောင်း ထိုနှစ်မျိုးစုံကိုကြည့်၍ ဆင်ခြင်ဉာဏ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိသည် ဖြစ်၍ အမျှရှုလျက် နေလို၏” ဟုလည်း အလိုရှိခဲ့မှ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “ကာမတို့မှ ဆိတ်၍သာလျှင် အကုသိုလ်တရားတို့မှ ဆိတ်၍သာလျှင် ကြံစည်မှု ‘ဝိတက်’ နှင့် တက္ကဖြစ်သော၊ သုံးသပ်ဆင်ခြင်မှု ‘ဝိစာရ’ နှင့် တက္ကဖြစ်သော နိဝရဏဆိတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော နှစ်သိမ်မှ ‘ပီတိ’၊ ချမ်းသာမှု ‘သုခ’ ရှိသော ပထမဈာန်သို့ ရောက်၍နေလို၏” ဟုလည်း အလိုရှိခဲ့မှ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “ဝိတက်၊ ဝိစာရတို့ငြိမ်းခြင်းကြောင့် မိမိသန္တာန်၌ စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သော စိတ်တည်ကြည်မှု သမာဓိကို ပွားစေတတ်သော ကြံစည်မှု ဝိတက် မရှိသော၊ သုံးသပ်

ဆင်ခြင်မှု ဝိစာရ မရှိသော တည်ကြည်မှု သမာဓိကြောင့် ဖြစ်သော၊ နှစ်သိမ့်မှု ပီတိ၊ ချမ်းသာမှု သုခရှိသော ဒုတိယ ဈာန်သို့ ရောက်၍ နေလို၏” ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခုံမှ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် နှစ်သိမ့်မှု ပီတိကိုလည်း မတပ်မက်ခြင်းကြောင့် လျစ်လျူရှုလျက် နေလို၏။ သတိသမ္ပဇဉ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ချမ်းသာသုခကိုလည်း ကိုယ်ဖြင့် ခံစားလို၏။ အကြင် တတိယ ဈာန်ကြောင့် ထိုသူ ကို ‘လျစ်လျူရှုသူ၊ သတိရှိသူ၊ ချမ်းသာစွာ နေလေ့ရှိသူ’ ဟု အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ပြောကြားကုန်၏။ ထိုတတိယဈာန်သို့ ရောက်၍ နေလို၏” ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခုံမှ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “ချမ်းသာ ဆင်းရဲကို ပယ်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ ရှေးဦးကပင်လျှင် ဝမ်းသာခြင်း၊ နှလုံးမသာခြင်းတို့၏ ချုပ်နှောင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း ဆင်းရဲချမ်းသာမှု မရှိသော လျစ်လျူရှုမှု ဥပေက္ခာကြောင့်ဖြစ်သည့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော စတုတ္ထဈာန်သို့ ရောက်၍ နေလို၏” ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခုံမှ ဤ အာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “အလုံးစုံသော ရူပသညာတို့ကို လွန်မြောက်ခြင်းကြောင့်

ထိခိုက်မှု ‘ပဋိသသညာ’တို့၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့် အမျိုးမျိုးသော မှတ်သားမှု “နာနတ္ထသညာ”တို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် “ကောင်းကင်သည်အဆုံးမရှိ” ဟု(စီးဖြန်းကာ) အာကာသနဉာဏ် ယတနုဇာန်သို့ ရောက်၍ နေလို၏” ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခဲမူ ဤ အာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံး သွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “အလုံးစုံသော အာကာသနဉာဏ်ယတနုဇာန်ကို လွန်မြောက်၍ ‘ဝိညာဉ်သည် အဆုံးမရှိ’ ဟု (စီးဖြန်းကာ) ဝိညာဉာဏဉာဏ်ယတနုဇာန်သို့ ရောက်၍ နေလို၏” ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခဲမူ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤ သာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “အလုံးစုံသော ဝိညာဉာဏဉာဏ် ယတနုဇာန်ကို လွန်မြောက်၍ ‘တစ်စုံတစ်ရာမျှမရှိ’ ဟု (စီးဖြန်း ကာ) အာကိဉ္ဇညာယတနုဇာန်သို့ ရောက်၍ နေလို၏” ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခဲမူ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်း တို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤ သာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “အလုံး စုံသော နေဝသညာနာသညာယတနုဇာန် သို့ရောက်၍ နေလို၏” ဟုလည်း အလိဂ္ဂိခဲမူ ဤအာနာပါနဿတိ နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိကို ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။ ရဟန်း တို့၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် “အလုံး စုံသော နေဝသညာနာသညာယတနုဇာန်ကို လွန်မြောက်၍ သညာဝေဒနာတို့၏ ချုပ်ရာ နိရောဓသမာပတ်သို့ရောက်၍ နေလို

၏”ဟုလည်း အလိုရှိခဲ့မူ ဤအာနာပါနဿတိနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိကိုသာ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏။

“ရဟန်းတို့၊ အာနာပါနဿတိနှင့်ယှဉ်သော သမာဓိကို ဤသို့ ပွားများအပ်သည်ရှိသော် ကြိမ်ဖန်များစွာ ပြုလုပ်အပ် သည်ရှိသော် သုခဝေဒနာကိုလည်း ခံစားသည် ဖြစ်ခဲ့မူ ထိုသုခ ဝေဒနာသည် “မမြဲ”ဟုသိ၏။ “လွမ်းမိုး၍ မတည်နိုင်”ဟု သိ၏။ “မနှစ်သက်အပ်”ဟုသိ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစားသည်ဖြစ် ခဲ့မူ ထိုဒုက္ခဝေဒနာသည် “မမြဲ”ဟု သိ၏။ “လွမ်းမိုး၍ မတည် နိုင်”ဟု သိ၏။ “မနှစ်သက်အပ်”ဟု သိ၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာကို ခံစားသည်ဖြစ်ခဲ့မူ ထိုဥပေက္ခာဝေဒနာသည် “မမြဲ”ဟုသိ၏။ “လွမ်းမိုး၍ မတည်နိုင်ဟု” သိ၏။ “မနှစ်သက်အပ်”ဟု သိ၏။ သုခဝေဒနာကို ခံစားသည်ဖြစ်ခဲ့မူ မယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ထိုဝေဒနာ ကို ခံစား၏။ ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစားသည်ဖြစ်ခဲ့မူ မယှဉ်သည်ဖြစ် ၍ ထိုဝေဒနာကို ခံစား၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာကို ခံစားသည် ဖြစ်ခဲ့မူ မယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ထိုဝေဒနာကို ခံစား၏။ ထိုသူသည် ကိုယ်အပိုင်းအခြားရှိသော ဝေဒနာကို ခံစားသည်ရှိသော် “ကိုယ်အပိုင်းအခြားရှိသော ဝေဒနာကို ခံစား၏”ဟု သိ၏။ အသက်အပိုင်းအခြားရှိသော ဝေဒနာကို ခံစားသည်ရှိသော်” “အသက်အပိုင်းအခြားရှိသော ဝေဒနာကို ခံစား၏”ဟု သိ၏။ ခန္ဓာကိုယ် ပျက်စီးသည်မှ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ အသက်ဆုံးသည့်တိုင်အောင် “ဤဘဝ၌ပင် အလုံးစုံသော ခံစား ခြင်းတို့ကို မနှစ်သက်အပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍ ငြိမ်းအေးကုန်လတ္တံ့” ဟု သိ၏။

“ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား ဆီကိုစွဲ၍လည်းကောင်း၊ မီးစာကို စွဲ၍လည်းကောင်း ဆီမီးသည် တောက်လောင်ရာ၏။ ထိုဆီကုန်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ မီးစာကုန်ခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း မီးစာမရှိသည်ဖြစ်၍ ငြိမ်းရာ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤအတူပင် ရဟန်းသည် ကိုယ်အပိုင်းအခြားရှိသော ဝေဒနာကို ခံစားသည်ရှိသော် ကိုယ်အပိုင်းအခြားရှိသော ဝေဒနာကို ခံစား၏ဟု သိ၏။ အသက်အပိုင်းအခြားရှိသော ဝေဒနာကို ခံစားသည်ရှိသော် “အသက်အပိုင်းအခြားရှိသော ဝေဒနာကို ခံစား၏” ဟု သိ၏။ ခန္ဓာကိုယ် ပျက်စီးသည်မှ အထက်ဖြစ်သော ဘက်ကာလ၌ အသက်ဆုံးသည့်တိုင်အောင် “ဤဘဝ၌ပင် နေ့ အလုံးစုံသော ခံစားခြင်းတို့ကို မနှစ်သက်အပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍ ငြိမ်းအေးကုန်လတ္တံ့” ဟု သိ၏ဟု (မိန့်တော်မူ၏)”

ထို့အပြင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ အောက်ပါအကျိုးတရားများ ရရှိနိုင်ကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

- ၁။ စိတ်ငြိမ်သက်ငြိမ်းအေးခြင်း။
- ၂။ ရောင့်ရဲမှုကြောင့် မြင့်မြတ်ခြင်း။
- ၃။ ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ဥပစာရဘာဝနာဖြင့် အာနာပါနကို ပွားများခြင်းကြောင့် စိတ်ငြိမ်သက်မှုရှိခြင်း။
- ၄။ သမာပတ်ဝင်စားတိုင်း ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာမှုကို ဖြစ်စေခြင်း။
- ၅။ စိတ်တည်ငြိမ်မှုကို နှောင့်ယှက်တတ်သော နိဝရဏတရားများကို ပယ်သတ်နိုင်ခြင်း။

၆။ စိတ်ငြိမ်သက်မှု သမာဓိ၏ အန္တရာယ်ကိုပြုတတ်သော မိစ္ဆာဝိတက်ကို ပယ်ဖျက်နိုင်ခြင်း။

၇။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်ရန် အကြောင်းမူလ အခြေခံ ဖြစ်ခြင်း။

၈။ စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ ရေတွက်သည်ရှိသော် ၁၆-ချက် သော စိတ်နှင့်အတူဖြစ်၍ အတူချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို သိမြင်ခြင်းအကျိုးတရားများကို ရရှိနိုင်ပေသည်။

ဤသို့သော အကျိုးတရားများနှင့် ပြည့်စုံသော အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကျင့်ကြံအားထုတ်လိုသော ယောဂီသည် ရှေးဦး စွာသင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့် နေရာကို ရွေးချယ်ပြီးလျှင် ရတနာ သုံးပါး ဆရာမိဘတို့အား ရှိခိုးကန်တော့ခြင်း၊ သီလဆောက် တည်ခြင်း၊ မိမိကိုယ်ကိုဘုရားရှင်အား စွန့်လှူအပ်နှင်းထားရခြင်း၊ မေတ္တာပို့ အမျှပေးဝေခြင်းစသည့် အမှုများကို တရားမထိုင်မီ ကြိုတင်ပြုလုပ်ရပေမည်။

ထို့နောက်မှ တင်ပျဉ်ခွေ၍ဖြစ်စေ၊ တစ်ပါးသော ထိုင် နည်းဖြင့်ဖြစ်စေ ထိုင် နေ ပြီး လျှင် ဝင်လေ ထွက်လေတို့၏ ထိခိုက်ရာ နှာသီးဖျား၊ အထက်နှုတ်ခမ်းဖျား၌ သတိဖြင့် စူးစိုက် ၍ ဝင်တိုင်းထွက်တိုင်း သိအောင် သတိဖြင့် ရှုမှတ်ရမည်။ “ဝင်တယ် ထွက်တယ်” ဟု အဆက်မပြတ် မှတ်နေရမည်။ ဝင်လေထွက်လေတို့ကို ပကတိ မိမိရှုထုတ်နေကျအတိုင်း ရှုခြင်း ထုတ်ခြင်း ပြုရမည်။ မောပန်းအောင် ရှုခြင်း ထုတ်ခြင်းမပြုရ။ ဝင်လေထွက်လေတို့၏ အစ အလယ် အဆုံး အားလုံး ထင်ထင် ရှားရှားဖြစ်အောင် အားထုတ်ရမည်။ ငကတိအတိုင်း သိမ်မွေ့

နေသော ဝင်လေထွက်လေကို အာရုံ၌ ရှုမှတ်နိုင်မှသာ သမာဓိ အား ကောင်းနိုင်ပေသည်။

တရားရှုမှတ်စ ယောဂီ၏ စိတ်သည် များသောအားဖြင့် ရောက်တတ်ရာရာ ကြံစည်စိတ်ကူး တွေးတောမှုများ၍ စိတ် ဂနာမငြိမ် ရှိတတ်သည်။ ထိုသို့ အထိန်းအကွပ်မရှိ တွေးချင်သည့် အရာကို တွေး၍ သွားချင်သည့် နေရာသို့ ရောက်သွားတတ်သော စိတ်ကို ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်မှာ ရှုမှတ်နေကျ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဖြင့် နှာသီးဖျား၌ ပြန်၍ တင်ထားရမည်။ ဤ အဖြစ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားသည်။

“ဆိုးသမ်းမိုက်မသော နှားငယ်ကို ဆိုးမလိုသူသည် ခိုင်မြဲ စွာသော တိုင်ကို စိုက်၍ ထိုတိုင်၌ နှားငယ်ကို ခိုင်မြဲသော ကြိုးဖြင့် ချည်နှောင်ထားရလေသည်။ ထိုအခါ နှားမိုက်သည် အရပ်တစ်ပါးသို့ ပြေးလို သွားလိုပါသော်လည်း မပြေးနိုင် မသွားနိုင်တော့ပေ။ ထိုချည်တိုင်၌သာ အိပ်နေရဘိသကဲ့သို့ ထို အတူပင် ဘဝများစွာ သံသရာက ရူပါရုံစသည့် အမျိုးမျိုးသော အာရုံတို့၌သာ ကျရောက်ကျက်စား သွားလာနေရမှ ကျေနပ် လေ့ ရှိသော စိတ်ရိုင်း စိတ်မိုက် စိတ်ကြမ်းကို ယဉ်ကျေး လိမ္မာစေရန် ဆိုးမလိုသော ယောဂီသည် ဝင်လေထွက်လေတည်း ဟူသော ချည်တိုင်၌ နှားမိုက်နှင့်တူသော မိမိ၏ စိတ်ကို သတိ တည်းဟူသော ကြိုးဖြင့် ချည်နှောင်ထားရမည်” ဟု ဖွင့်ဆိုထား သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ထို့အပြင် ပျင်းရိငြီးငွေ့ ထိုင်းမှိုင်းသော စိတ်များ ဖြစ်ပေါ် လာ၍ အိပ်ချင်လာတတ်သည်။ ထိုအခါ အပါယ်ဘေး၊ သံသရာ

ဘေးများကို ဆင်ခြင်ပြီး အိပ်ချင်မှုကို ပယ်ဖျောက်ရမည်။
ထိုင်းမှိုင်းပျင်းရိသည့်စိတ်များ ပျောက်ပြီး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ
သည့် စိတ်များ တက်ကြွလာအောင် ဘုရားဂုဏ် တရားဂုဏ်
များကိုလည်း ဆင်ခြင်အောက်မေ့ပေးရမည်။

ထိုသို့ အားထုတ်ရာ၌ သေက္ခုတောင်ဆရာတော် အရှင်
တိလောကမထေရ်မြတ်ကမူ ပဏ္ဍိတဝေဒနိယ ဒီပနီ ကျမ်း၌
“တပည့်တို့၊ ထိုသို့အားထုတ်၍နေရာ၌ အကုသိုလ်ပါပဝိတက်
(မင်္ဂကောင်းသော ကြံစည်စဉ်းစားမှု) များအားကြီးစွာ ဖြစ်ပေါ်
၍ လာခဲ့လျှင် ဝင်လေထွက်လေကို ပြင်းပြင်းရှူရှိုက်ခြင်း၊
မြန်မြန်ရှူရှိုက်ခြင်းပြုလျှင် စိတ်သည် မော့ပြီး မပျံ့လွင့်နိုင်တော့
ဘဲ ထွက်သက်ဝင်သက်၌သာ အာရုံပြု၍ ရပ်တည်လေတော့သည်။
ပါပဝိတက်တို့ ခဏချင်း ပျောက်ပျက်လေတော့သည်။ ထိုနိမိဒ္ဓတို့
ဖိစီး၍လာလျှင်လည်း ထိုနည်းအတူ ဝင်လေ ထွက်လေကို
ပြင်းပြင်းရှူရှိုက်ရာ၏။ ထိုနိမိဒ္ဓတို့ ခဏချင်းကွာ၍ စိတ်ကြည်လင်
ပေါ့ပါးသွားလေတော့၏။ ဤကဲ့သို့ပြု၍ ပါပဝိတက်၊
ထိုနိမိဒ္ဓ အန္တရာယ်များ ကင်းကွာသွားသောအခါ ပဿမ္ဘလံ
ကာယ သင်္ခါရံ စသည့် တရားဘော်နှင့်အညီ မှန်မှန် ဝင်လေ
ထွက်လေတို့ကို ရှူရှိုက်စေရာ၏” ဟု ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိ
ရပေသည်။ ဤနည်းအတိုင်း အားထုတ်လိုကလည်း အားထုတ်
နိုင်ပေသည်။ စိတ်မပျံ့လွင့်စေရေးနှင့် ထိုနိမိဒ္ဓ တရားတို့ ဖိစီး
နှိပ်စက်မှု ကင်းကွာစေရေးသည်သာလျှင် အဓိကဖြစ်ပေသည်။

ထိုသို့အားထုတ်ရာ၌ တစ်နေ့လုံး၊ တစ်ညလုံး ပြင်းထန်သည့်
အားထုတ်မှုမျိုးကိုလည်း အားမထုတ်မိစေရန် သတိရှိရမည်။

ယုံကြည်မှု(သဒ္ဓါ)၊ ဆင်ခြင်မှု(ပညာ)၊ အားထုတ်မှု (ဝီရိယ)နှင့် တည်ငြိမ်မှု (သမာဓိ) တို့ကို ညီညွတ်မျှတစွာ ဖြစ်စေလျက် မှန်ကန်သော သတိကို အမြဲမပြတ် ထိန်းချုပ်စေ၍ ရှုမှတ် ပွားများအားထုတ်ရပေမည်။

ယင်းသို့ မပြတ်ရှုမှတ် အားထုတ်နေသော ယောဂီသည် သမာဓိ အတော်အတန် အားရှိလာလျှင် ရှည်ရှည်ရှည်ရှည်မိရှိက်မိ သည်ကိုလည်း သိသည်။ တိုတိုရှည်ရှည်မိရှိက်မိသည်ကိုလည်း သိသည်။ ဝင်လေထွက်လေတို့ သိမ်မွေ့စွာထိခိုက်လျက် ဖြစ်ပေါ်စမှ စ၍ ဖြည်းညှင်းစွာဆုံးသွားသည့်တိုင် အစ အလယ်အဆုံး အားလုံးကို ထင်ထင်ရှားရှား သိလာပေသည်။ ဤသို့ သိသည့်တိုင် စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်နေလျှင် သမာဓိအားကောင်းလာပြီး မိမိရှေ့၌ အခိုးအငွေ့ကိုသော် လည်းကောင်း၊ အရောင်အဆင်းကိုသော် လည်းကောင်း တွေ့မြင်လာရလေသည်။ ယင်းသို့ တွေ့မြင်လာ လျှင် အဆိုပါ အခိုးအငွေ့ ၊ အရောင်အဆင်းများကို မကြည့်ဘဲ အာရုံမပြုဘဲ မိမိမပြတ်မှတ်နေသော ဝင်လေ ထွက်လေကိုသာ အာရုံစူးစိုက်၍ မှတ်နေရမည်။ ဤသို့မှတ်နေလျှင် တစ်ကြိမ်ထက် တစ်ကြိမ်၊ တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ တိုးတက်လာပြီး ဝင်လေ ထွက် လေထွက်လေတို့သည် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းခြင်း မရှိတော့ဘဲ “လေ အဟုန်စီးနေရသော ငှက်ကြီးပမာ” အလွန်နူးညံ့ပေါ့ပါးခြင်းသို့ ရောက်လေသည်။ ထိုကဲ့သို့ပင် ဝင်လေထွက်လေ နူးညံ့ခြင်းသို့ ရောက်နေသော ယောဂီသည် အလွန်နူးညံ့သည့် ပွားများမှု ဘာဝနာအာရုံ ငြိမ်သက်နေခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း၊ အား ထုတ်အပ်သော ဘာဝနာအလုပ်မှာလည်း ရှေ့သို့တိုး၍ တိုး၍

သွားနေသောကြောင့်လည်းကောင်း မတွေ့မမြင်ဖူးသော ဥဂ္ဂဟ
နိမိတ် ပဋိတာဂနိမိတ်များကို တွေ့ရသဖြင့် ဝမ်းမြောက်မှု
(ပါမောဇ္ဇ) ဖြစ်ပေါ်၍ လာတတ်ပေသည်။

ထိုသို့ ဣန္ဒြေ(သို့မဟုတ်)ဒွါရကိုလှည့်၍ဖြစ်သည့် “အတိန္ဒြယ”
အတွေ့အကြုံထူးကို တွေ့ကြုံရတတ်သည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်သည်။
ဤအတွေ့အကြုံထူးများကို လမ်းခရီး၌ တွေ့ရှိရသော မိုင်တိုင်
များအဖြစ် သဘောဆားပြီး ရှေ့သို့တိုး၍ အားထုတ်ရပေမည်။
ယင်းသို့ တိုး၍ အားထုတ်ပါလျှင် ဝမ်းမြောက် ကျေနပ်မှု
(ပါမောဇ္ဇ) ဖြစ်ပေါ်လာသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်နှင့်
ပဋိတာဂနိမိတ်တို့သည် ထင်လာမြဲဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ယောဂီ၏
စိတ်သည် မူလ ဝင်လေထွက်လေကို ရှုမှတ်နေရာမှ နိမိတ်တည်း
ဟူသော အာရုံ၌ တည်နေပြီး ယင်းနိမိတ်ကိုပင် ရှုမှတ်ရလေ
သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ရှုရင်းမှတ်ရင်း နှင်းခွံမှတ်များပျောက်
ကွယ်သွားတတ်သည်။ ထိုအခါ ဝင်လေထွက်လေတို့ ထိခိုက်ရာ
နှာသီးဖျား၊ နှာသီးဝ၌ တစ်ဖန် ပြန်၍သတိကို ကပ်ရမည်။
ဝင်လေထွက်လေဟုဆိုအပ်သော အာရုံနိမိတ်ပေါ်၌ သတိတရား
ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်ပေါ်မှသာ ယောဂီသည် မိမိအလို့ရှိအပ်
သည့် ကောင်းမြတ်သောပန်းတိုင်သို့ တက်လှမ်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဥဂ္ဂဟနိမိတ် ထင်ပေါ်လာလျှင် ဝင်လေထွက်လေတို့သည်
မျက်စိဖြင့်မြင်ရသကဲ့သို့ မိမိ၏စိတ်အတွင်း၌ ထင်ထင်ရှားရှား
မြင်လာသည်။ ထိုထင်လာသော နိမိတ်ကို ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဟု ဆိုရ
သည်။ အချို့သော ယောဂီတို့တွင် သောက်ရူးကြွယ်ကဲ့သို့ အချို့
သော ယောဂီတို့တွင် ပတ္တမြားလုံး၊ ပုလဲလုံး၊ ဝါစေ့၊ ပန်းဆိုင်၊

မီးခိုး၊ တိမ်ညှန်၊ တိမ်လွှာ၊ ပဒုမ္မာကြာပွင့်၊ လဝန်း၊ နေဝန်း စသည့်နိမိတ်များထင်လာနိုင်ကြောင်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၌ မိန့်ဆို ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။ ယင်းသို့ ထင်မြင်လာသည့် နိမိတ်ကို အဖန်ဖန်အထပ်ထပ် ကြည့်ရှုမှတ်သားနှလုံးသွင်းရမည်။ ဤဥဂ္ဂဟနိမိတ်အာရုံကို ထိထိမိမိ နှလုံးသွင်း များပွားရမည်။

ထိုသို့ပွားများအပ်သော ဘာဝနာ အားကောင်းလာသော် သဒ္ဓါအစရှိသည့် ဣန္ဒြေများ အလွန်သန့်ရှင်း ထက်မြက်လာသည်။ မယုံကြည်မှုစသည်တို့ ဝေးကွာခြင်းကြောင့် အလွန်အမင်း အားကောင်းသည့်သဒ္ဓါ၊ ဗိုလ်စသော ဗိုလ်(အား) ခုနစ်ပါးတို့၏ အထောက်အပံ့ကို ရသဖြင့် ဝိတက်အစရှိသည့် ကာမာဝစရသာ လျှင် ဖြစ်ကုန်သောဈာန်တို့သည် (ဝါ) ကာမဈာန်တို့သည် အကြိမ်များစွာ ထင်ရှား ဖြစ်ခေါ်လာကြသည်။ ယောဂီ၏ စိတ် သန္တာန်၌ ရှေးအခါက စိတ်တည်ငြိမ်မှုမရအောင် နှောင့်ယှက် တားဆီးပိတ်ပင်တတ်သော (နိဝရဏ) တရားများ ကင်းစင်၍ ပဋိဘာဂနိမိတ်သည် ထင်ရှားစွာ ပေါ်ထွက်လာလေသည်။ ယင်း နိမိတ်သည် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ထက် လွန်စွာ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်၏။ ကြယ်ရောင်၊ ပတ္တမြားရောင်၊ ပုလဲရောင်တို့ကဲ့သို့ အဆင်းသဏ္ဍာန် ရှိသော အာရုံနိမိတ်သည် စိတ်အတွင်း၌ ငြိမ်သက်စွာ ထင်မြင် လာသည်။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်နှင့်အလားတူ ထူးထူးခြားခြား ထင်ပေါ် လာသည့် အာရုံပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ ဖြစ်နေသည့် သမာဓိကို လည်း ဥပစာသမာဓိဟု ခေါ်သည်။ အပ္ပနာဈာန် သမာဓိ၏ ရှေ့တော်ပြေးအနေနှင့် အနီးအနားမှ ကပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဥပစာရသမာဓိဟုပင် ဆိုသည်။ (အနီးအနား၌ ကပ်ဖြစ်သည့်

သမာဓိ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်မှု၊ နိဝရဏ ကွာမှု၊ ဥပစာရ သမာဓိ ဖြစ်မှု ဤသုံးပါးသည် တစ်ပြိုင်နက် တစ်ချက်ထည်း ဖြစ်သည်။ ယင်း သို့ဖြစ်သည်မှစ၍ ဝိပဿနာ ကူးလို့လျှင် ကူးနိုင်သည်။

ယောဂီသည် ပဋိဘာဂနိမိတ်ရပြီးသည့်နောက် ယင်းနိမိတ် ကိုပင် စူးစိုက်ပြီး မပြတ်မှတ်နေရမည်။ မပြတ်စူးစိုက်ပြီး မှတ် နေလျှင် အပ္ပနာဈာန် သမာဓိဖြစ်ပေါ်လာပေမည်။ အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် တစ်ထိုင်အတွင်း၌ပင် အပ္ပနာဈာန် သမာဓိ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ တစ်ထိုင်တည်းနှင့် မဖြစ်လျှင် ရပြီး ဥပစာရသမာဓိ ပျက်မသွားရအောင် ပဋိဘာဂနိမိတ်ကို ဂရုစိုက် ၍ မမေ့မလျော့ စောင့်ရှောက်ရမည်။ စောင့်ရှောက်ရာတွင် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားသည် -

- ၁။ စိတ်တည်ငြိမ်မှု (သမာဓိ) ဖြစ်ပွားတိုးတက်ရာ ကျောင်း ဆောင်၊ အိမ်၊ အခန်း၌နေ၍ အားထုတ်ရမည်။ ဆုတ် ယုတ်ဘတ်သော ကျောင်းဆောင်၊ အိမ်၊ အခန်း၌ မနေရ။
- ၂။ ဆွမ်းခံရာ၌လည်း မိမိတရားအားထုတ်ရာ ကျောင်းမှ တစ်မှိုင်ခန့် မဝေးလွန်း၊ မနီးလွန်း ဆွမ်းရလွယ်သော ရွာသို့ ဆွမ်းခံသွားရမည် (ဆွမ်းခံဘုဉ်းပေးသည့်ရဟန်း တော်များနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်)။
- ၃။ လောကရေးရာစကားများကို မပြောရ၊ တရားနှင့် စပ်သည့်စကားကိုသာ ပြောရမည်။

၄။ လောကဇေးရာစကားများ မပြော၍ သီလအစရှိသော ဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံသည့် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်အတူ နေရမည်။ ဆက်ဆံ ရမည်။

၅။ မိမိနှင့်သင့်တော်သည့် အအေးအပူ ဥတုကို မှီခိုရမည်။

၆။ မိမိနှင့်သင့်တော်သည့် အစာကိုသာ စားရမည်။

၇။ အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်များ စကြံလျှောက်အားထုတ်လျှင် ပို၍ သင့်လျော်သည်။ အချို့မှာ ထိုင်ပြီး အားထုတ်သည်က သာ၍ သင့်လျော်သည်။ မိမိနှင့် သင့်တော်သည့် ဣရိယာပုထ်နှင့် အချိန်များများ အားထုတ်ရမည်။

ဤသို့ သင့်တော်သည်ကိုသာမှီခိုပြီး ပဋိဘာဝနိမိတ်ကို မပြတ် နှလုံးသွင်းရှုမှတ်နေလျှင် မကြာမီ အပ္ပနာဈာန် သမာဓိဖြစ်လာ ပေသည်။ ထိုသို့ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပထမဈာန် အပ္ပနာ သမာဓိကို (ဝ သီတော်ငါးပါး) တို့ဖြင့် အဖန်ဖန် လေ့ လာလျှင် ပိတက်စသည့် ရှန်ရင်းသောဈာန် အင်္ဂါများကိုပယ်၍ သိမ်မွေ့သော ဈာန်အင်္ဂါများဖြစ်လာပြီး အစဉ်အတိုင်း ဒုတိယ ဈာန် စသည်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြပေသည်။

ဤမည်သော ဈာန်သမာဓိတရားများ ကောင်းစွာ ပြည့်စုံ လျှင် လူတစ်ယောက်မှ အများ၊ လူအများမှ တစ်ယောက် ဖြစ်နိုင်ခြင်း၊ မြေလျှိုး မိုးပျံ့နိုင်ခြင်း အစရှိသည့် လောကီ အဘိညာဉ်တန်ခိုးအမျိုးမျိုးတို့ကို ရရှိနိုင်ပေသည်။ အဘိညာဉ် သည် အထူးထူးအပြားပြား တန်ခိုးများ ဖန်ဆင်းခြင်း (ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်)၊ နတ်၏နားကဲ့သို့ အဝေးမှအသံကို ကြားသိ နိုင်စွမ်းသော (ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်)၊ သူတစ်ပါး၏ စိတ်ကို

သိစွမ်းနိုင်သော (ပရစိတ္တဝိဇာနန အဘိညာဉ်)၊ ရှေး၌ဖြစ်ဖူး
 သောဘဝအစဉ်၊ ခန္ဓာအစဉ်ကို အဖန် တလဲလဲ အောက်မေ့နိုင်
 သော (ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိအဘိညာဉ်)၊ နတ်၏ပျက်စိအလား
 ယူဇနာအရာ အထောင်မက ဝေးကွာသော အဆင်းကိုမြင်နိုင်
 စွမ်းသော (ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်) အားဖြင့် ငါးပါးရှိသည်။
 အဘိညာဉ်ဟူသည် အထူးသဖြင့် သိသောဉာဏ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ
 သည်။ ယင်းအဘိညာဉ်များကို ရဟူလို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဈာန်
 သမာပတ် ရှစ်ပါးတို့၌ တစ်ဆယ့်လေးပါးသော အခြင်းအရာတို့
 ဖြင့် အလိုရှိသလို ဖြစ်နိုင်အောင်၊ ထားနိုင်အောင် လေ့လာ
 ပွားများ ရပေသည်။ ပမာအားဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော ပုတီး၊
 နားတောင်း၊ ရှေ့ငွေ့ လက်ဝတ်တန်ဆာစသည်ကို ပြုလုပ်လိုသော
 ရှေ့ပန်းတိမ်သည် တစ်ဦးသည် ရှေးဦးစွာ ရှေ့ကိုနှူးညံ့ပျော့
 ပျောင်းအောင် ပြုလုပ်ရတိသကဲ့သို့ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့
 လေ့လာဖန်များသဖြင့် ၎င်းဈာန်စိတ်သည်—

- ၁။ ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်ခြင်း၊
- ၂။ အလွန်ဖြူစင်ခြင်း၊
- ၃။ ကိလေသာ မရှိခြင်း၊
- ၄။ ညစ်ညူးခြင်း ကင်းခြင်း၊
- ၅။ နူးညံ့သောအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း၊
- ၆။ အဘိညာဉ် တန်ခိုးဖန်ဆင်ခြင်းငှာ ခန့်ခြင်း၊

၇။ ပြေငြိစွာ တည်တံ့ခြင်း၊

၈။ မတုန်လှုပ်သောအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း
တည်းဟူသော ဂုဏ်အင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံလျှင် မိမိဖြစ်လို
ဖန်ဆင်းလိုသော တန်ခိုးအမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်း နိုင်ပေတော့
သည်။ အကယ်၍ ဣဒ္ဓိဝိဓအဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေလိုသော ယောဂီ
သည် ရှေးဦးစွာ ဈာန်ကို ဝင်စား၍ ယင်းဈာန်မှထပြီးလျှင်
ငါသည်လူတစ်ရာ လူတစ်ထောင်ကို ဖန်ဆင်းလို၏ဟု ဆင်ခြင်
နှလုံးသွင်း၍ “လူတစ်ရာ၊ လူတစ်ထောင်ဖြစ်စေသတည်း” ဟု
အဓိဋ္ဌာန် ပြုအပ်သည်။ အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်
လူတစ်ရာ လူတစ်ထောင် တို့သည် အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည့် အတိုင်း
ဖြစ်ပေါ်လာပေသည်။

ထို့အတူ ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဉ်ကို ဖြစ်စေလိုလျှင် ငါသည်
ဤအသံကို ကြားလိုသည်ဟု ဆင်ခြင်မှုပရိကံကို ပြုလျက်
“ဤမည်သောအသံကို ကြားရစေသတည်း” ဟု အဓိဋ္ဌာန်
ပြုလျှင် အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည့်အတိုင်း ဒိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်ဖြစ်
လာသည်။ ဤသူ၏စိတ်ကို သိလို၏ဟု အဓိဋ္ဌာန် ပြုသည်နှင့်
တစ်ပြိုင်နက် သူတစ်ပါး၏ စိတ်အကြံကို သိသော ပရစိတ္တ
ဝိဇာနန အဘိညာဉ်တို့ ဖြစ်လာသည်။ ရှေးရှေးဘဝ၌ ဖြစ်ဖူး
သမျှခန္ဓာအစဉ် ဘဝတို့ကို သိလို၏ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်နှင့်
တစ်ပြိုင်နက် ရှေးရှေးကမ္ဘာတို့၌ ဖြစ်သမျှသော ခဏအစဉ်ကို
သိသော ပုဇ္ဇေ နိဝါသာနု သတိအဘိညာဉ် ဖြစ်လာသည်။
ငါသည် ယူဇနာ တစ်ရာဝေ ကွားသော်လည်း ထိုသူ၏အဆင်းကို
မြင်လို၏ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် နတ်မျက်စိ

အလား ယူဇနာတစ်ရာ၊ တစ်ထောင်ကျားသော အရပ်၌ တည်သူ၏အဆင်းကိုပင် တွေ့မြင်နိုင်သော ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် ဖြစ်လာသည်။

စျားန်အဘိညာဉ်တို့မည်သည် ရရှိပြီးနောက် စောင့်ရှောက်မှု ဒုက္ခ ကြီးလှပေသည်။ အနည်းငယ်မျှသော အကြောင်းနှင့်ပင် ခဏချင်း ပျက်စီးတတ်ကြလေသည်။

ထို့ ဖွင့်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သော စျားန်အဘိညာဉ်တန်ခိုး အမျိုး မျိုးကို ရရှိဖို့ရန်ကား သမာဓိတရား လွန်စွာအားကောင်းမှု ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရပေမည်။ ဤမည်သော သမာဓိ တရားနှင့် ပြည့်စုံသူသည် ဝိပဿနာလမ်းကို တက်လှမ်းအားထုတ် မည် ဆိုကလည်း မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကို လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် ရရှိ နိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ သမာဓိသုတ်၌ “ရဟန်းတို့၊ တည်ကြည်မှု(သမာဓိ)ကို ပွားကုန် လော့၊ တည်ကြည်သော ရဟန်းသည် ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိ၏။ အဘယ်ကို ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း သိသနည်း။ ဖောက်ပြန် မှု (ရုပ်)၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ခံစားမှု (ဝေဒနာ)၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကို လည်းကောင်း၊ မှတ်သားမှု (သညာ)၏ ဖြစ်ပုံ ပျက်ပုံကို လည်းကောင်း၊ ပြုပြင်မှု (သင်္ခါရ)၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကို လည်းကောင်း၊ သိမှု (ဝိညာဉ်)၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကိုလည်းကောင်း သိ၏” ဟု မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

ဤသို့ အာနာပါန သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို ရှုမှတ်ပွားများ အားထုတ်နေသော ယောဂီသည် ဥပစာရသမာဓိနှင့် အပ္ပနာ

သမာဓိမှ တစ်ဆင့် ဝိပဿနာသို့ ကူးလိုက ကူးနိုင်သည်။ အပ္ပနာသမာဓိဖြစ်မှ ဝိပဿနာကူးလျှင် အကျိုးသက်ရောက်မှု များစွာရှိတတ်သည်။ သမထသည် စက္ကူကား အခံနှင့်တူသည်။ ဝိပဿနာသည် ဆေးမင်နှင့်တူသည်။ စက္ကူကား အခံမရှိလျှင် ဆေးမင် မတည်နိုင်သကဲ့သို့ အနည်းဆုံး ခဏိကသမာဓိကိုမျှ မရလျှင် ဝိပဿနာ မထင်မြင်နိုင်ချေ။

ထို့ကြောင့် အစားအစာကို စားသုံးနိုင်ရန်အတွက် လယ်ယာ ကို ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရသကဲ့သို့ ဝိပဿနာမဂ်ဖိုလ်၏ အခြေခံ မူလသည် သမထသာဖြစ်၍ ရှေးဦးစွာ သမထကို ဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်သည်။ သမထနှင့် တင်းတိမ်အားရ၍ မနေသင့်။ ရှေ့သို့ တိုး၍ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို တက်လှမ်းရမည် ဖြစ်သည်။ ရှေ့သို့ တိုးမသွားနိုင်ပါလျှင် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ အနှောင် အဖွဲ့တွင် ပြန်၍ မိနေတတ်ပေသည်။ စိတ်၏ လွတ်မြောက် ငြိမ်းချမ်းမှု နောက်ဆုံးအဆင့်သို့ ရောက်ရှိနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။

သမထ စွမ်းအင်ကြောင့် မည်မျှပင် စျာန်အဘိညာဉ်တန်ခိုး အမျိုးမျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံစေကာမူ အိုခြင်း၊ သေခြင်း စသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခများမှ မလွတ်မြောက်နိုင်ပေ။ ဝိပဿနာသည်သာ အငြိမ်းဓာတ်အမှန် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သည်။ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း အစရှိသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခဟူသမျှ လုံးဝ လွတ်မြောက်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သော ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့သည် သမာဓိ ကမ္မဋ္ဌာန်းများသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်နိုင်ရေး

အတွက် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားများကို အမှန်အတိုင်း သိရှိ ရန် ရှုမှတ်ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းနိုင်မှသာလျှင် ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ဖြစ်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ သို့မှသာ စိတ်၏ငြိမ်းချမ်းမှု နောက်ဆုံး အဆင့်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ပေလိမ့်မည် သို့မှသာ ကျွန်ုပ်တို့ လိုလား တောင့်တနေသည့် (သမ္မာသမာဓိ) မှန်ကန်သော သမာဓိ တရားမှာလည်း ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

“ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း ကျင့်စဉ်”

ဤသောသနာ၌ မိမိ၏အကျိုးစီးပွား အစစ်အမှန်မှာ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုမဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိနိုင်ရန်မှာ မှန်ကန် သည့် အကျင့်ပဋိပတ်များကို သိရှိ၍ ကျင့်ကြံသူသည်သာလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိသူဖြစ်ပေလိမ့်မည်။ ထိုသူသည်သာလျှင် မိမိအကျိုးစီးပွား၌ လိမ္မာသူဟု ဆိုသည်။ အကျင့်အမျိုးမျိုးကို နားမလည်သူ (သို့မဟုတ်) နားလည်သော်လည်း မကျင့်ကြံသူ သည် အကျိုးစီးပွား၌ မလိမ္မာသူပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်လျှင် မှန်ကန်သည့်အကျင့်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိနိုင် အောင် မည်သို့မည်ပုံ ဆောင်ရွက်ရမည်နည်း။

မှန်ကန်သည့် အကျင့်ဟူသည် ဝိပဿနာကို အားပြု၍ ကျင့် ဆောအကျင့် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည်သာလျှင် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ပဋိသမ္ဘိ

ဒါမဂ်ပါဠိတော် -၁၊ မဟာဝဂ်၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြ ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

“ဝိပဿနာအားဟူသည် အဘယ်နည်း”

“အနိစ္စဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည်၏။ ဒုက္ခဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည်၏။ အနတ္တဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည်၏။ ငြီးငွေ့ဖွယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည်၏။ တပ်မက်ခြင်း ကင်းခြင်းကို အဖန်ဖန် ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည်၏။ ချင်ငြိမ်းရာဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည်၏။ တဖန် စွန့်ခြင်းကို အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည်၏။ ရုပ်၌ အနိစ္စဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည်၏။ ရုပ်၌ တဖန်စွန့်ခြင်းကို အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည် ၏။ ခံစားမှုဝေဒနာ၌၊ မှတ်သားမှုသညာ၌၊ ပြုပြင်မှု သင်္ခါရတို့၌၊ ဝိညာဏ်တို့၌၊ မျက်စိ၌၊ အိုခြင်း သေခြင်း ဇရာ မရဏ၌ အနိစ္စ ဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာအား မည်၏။ အိုခြင်း သေ ခြင်း၊ ဇရာ၊ မရဏ၌ တဖန် စွန့်လွှတ်ခြင်းကို အဖန်ဖန် ရှုခြင်း သည် ဝိပဿနာအား မည်၏။

ဝိပဿနာအားဟူရာ၌ အဘယ် အနက် သဘော ကြောင့် ဝိပဿနာအား မည်သနည်း။

အနိစ္စဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းဖြင့် ခြွေ၏ဟူသော အမှတ်နိစ္စသညာ ၌ မတုန်လှုပ်တတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာအား မည်၏။ ဒုက္ခဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းဖြင့် ချမ်းသာဟူသော အမှတ်သုခသညာ၌ မတုန်လှုပ်တတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာအား မည်၏။ အနတ္တဟု

အဖန်ဖန်ရှုခြင်းဖြင့် အတ္တသညာ၌ မတုန်လှုပ်တတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာအား မည်၏။ ငြီးငွေ့ဖွယ်ဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းဖြင့် နှစ်သက်ခြင်း၌ မတုန်လှုပ်တတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာအား မည်၏။ တပ်ခြင်း ကင်းခြင်းကို အဖန်ဖန်ရှုခြင်းဖြင့် ရာဂ၌ မတုန်လှုပ်တတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာအား မည်၏။ ချုပ်ငြိမ်း ရာဟု အဖန်ဖန်ရှုခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပွားကြောင်း သမုဒယ၌ မတုန်လှုပ် တတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာအား မည်၏။ အဝိဇ္ဇာ၌ လည်း ကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာနှင့်တကွဖြစ်သော ကိလေသာ၌လည်းကောင်း၊ ရုပ်နာမ်အစု၌ လည်းကောင်း မတုန်လှုပ်တတ်သောကြောင့် ဝိပဿနာအား မည်၏။ ဤသည်ကား ဝိပဿနာအားတည်း” ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ဤနေရာတွင် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း ကျင့်စဉ်ကို မတင်ပြမီ ဝိပဿနာကို ကျင့်သုံးတည်ဆောက်မည့် ယောဂီတစ်ဦးအနေဖြင့် ဦးစွာ သိရှိရန်မှာ (သမ္မုတိသစ္စာ) နှင့် (ပရမတ္ထသစ္စာ) နှစ်ပါးကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ မြင်သားရမည်။

သမ္မုတိသစ္စာ ဆိုသည်မှာ လောကလူသားများ ခေါ်ဝေါ် ပညတ်ချက်အရ လောက၏ အမှန်တရားများသည် သမ္မုတိသစ္စာ မည်၏။ ဥပမာ -

အတ္တရှိသည်၊ ဇီဝရှိသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ် ရှိသည်၊ သတ္တဝါရှိသည်၊ လူ ရှိသည်၊ နတ် ရှိသည်၊ ဆင် မြင်း ကျွဲ နွား ရှိသည်။ ဦးခေါင်း လက်ခြေ အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိသည်၊ ဆံပင်၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း ရှိသည် အစရှိသည်တို့ပင် ဖြစ်သည်။

ပရမတ္ထသစ္စာ ဆိုသည်မှာ ဓာတ်သဘာဝ (သို့မဟုတ်) ဓမ္မသဘာဝအလိုအားဖြင့် မှန်သောတရားမျိုးသည် ပရမတ္ထသစ္စာ မည်သည်။ ဥပမာ -

ရှိမရှိနှစ်ပါးတွင် ရှိဆိုသည်မှာ ပထဝီဓာတ်ရှိသည်၊ အာပေါဓာတ် ရှိသည်၊ တေဇောဓာတ် ရှိသည်၊ ဝါယောဓာတ်ရှိသည်၊ စိတ်ဝိညာဉ် ရှိသည်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာ ရှိသည် စသည်တို့ပင် ဖြစ်သည်။

မရှိဆိုသည်မှာ အတ္တမရှိ၊ ဇီဝမရှိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သတ္တဝါမရှိ၊ လူမရှိ။ နတ်မရှိ၊ ဆင် မြင်း ကျွဲ နွား မရှိ၊ ဦးခေါင်း၊ လက်ခြေ အစရှိသော အင်္ဂါကြီးငယ်ဟူ၍ မရှိ၊ ဆံပင်၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းဟူ၍ မရှိ အစရှိသည်တို့ပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်တို့၏ခန္ဓာကိုယ်သည် ဤဓာတ်ကြီးလေးပါး တည်းဟူသော အစုအဝေးဖြင့် တည်ဆောက်ထားခြင်းကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ် မရှိ၊ သတ္တဝါ မရှိ၊ ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့သာ ရှိ၏ဟု ပရမတ္ထသစ္စာကို မြင်မှသာလျှင် သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ဥပမာ -

တစ်ခုသောအရပ်မှ မြေအိုင်အခဲကို တူးယူ၍ အမှုန်ပြုလုပ်ပြီး အိုးခွက်အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်အသုံးပြုကြသဖြင့် မြေအိုး မြေခွက်များရှိသည်ဟု သမ္မုတိသစ္စာ၏ အလိုအားဖြင့် ပြောရသည်။ ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့် မြေသာရှိ၍ အိုးခွက်ဟူသည်ကား မရှိ၊ အကြောင်းမှာ မြေဟူသောအမည်သည် အိုးခွက်၏အမည်မဟုတ်၊ မြေ၏အမည်သာ ဖြစ်သည်။ သံအိုး၊ သံခွက်၊ ကြေးအိုး၊

ကြေးခွက်ကို မြေခွက်ဟူ၍ မခေါ်ရ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မြေမဟုတ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် အိုးခွက်ဟူသောအမည်သည် မြေ၏ အမည် မဟုတ်။ အိုးသန္တာန် ခွက်သန္တာန်ဟူသော အဝန်းအဝိုင်း စသော သန္တာန်၏ ပညတ်အမည်သာ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ အိုးခွက်သန္တာန်မရှိသော မြေကို အိုးခွက်ဟူ၍ မခေါ်ရ။ ထို့ကြောင့် မြေဟူသောအမည်သည် အိုးခွက်၏ အမည်မဟုတ်။ မြေဇာတိ၏အမည်သာ ဖြစ်သည်။ အိုးခွက်ဟူသော အမည်သည် ထိုမြေ၏ အမည်မဟုတ်။ သန္တာန်ပညတ်၏အမည်သာ ဖြစ်သည်။ သန္တာန်ပညတ်ဟူသည် မြေမှန်တို့မှ သီးခြားခတ်သားဝတ္ထု ရှိသည်မဟုတ်။ မြေမှန်တို့ ပေါင်းစည်းတည်ရှိနေပုံကို အမှီပြု၍ စိတ်ထဲတွင် ထင်မြင်ရသော သန္တာန် နိမိတ်အရိပ်အသွင်မျိုး မျှသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့် မြေသာရှိသည်။ အိုးခွက်ဟူ၍ မရှိဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟူသည့် ဓာတ်လေးပါးတို့မှ အလုံးစုံသော ရုပ်တရားတို့သည် ပေါက်ဖွား လာကြပေသည်။

ပထဝီဓာတ် ဆိုသည်မှာ မြေဓာတ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤ မြေဓာတ်သည် ရုပ်တရားတို့၏ တည်ရန် မှီရန် အမာခံသဘောပင် ဖြစ်သည်။ ထိုမြေဓာတ်သည် ခက်မာခြင်း၊ ခက်မာသည်ထက် ခက်မာခြင်း။ နူးညံ့ခြင်း၊ နူးညံ့သည်ထက် နူးညံ့ခြင်း၊ အဆင့်ဆင့်ရှိသည်။

အာပေါဓာတ် ဆိုသည်မှာ ရေဓာတ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤ ရေဓာတ်သည် ရုပ်တရားတို့ကို အတုံးအခဲဖြစ်စေရန် ဖွဲ့စည်းပေးခြင်းသဘောပင် ဖြစ်သည်။ ထိုရေဓာတ်တွင်လည်း ဖွဲ့စည်းမှု အတင်းအလျှော့ အမျိုးမျိုးရှိပြန်သည်။

တေဇောဓာတ် ဆိုသည်မှာ မီးဓာတ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤ မီးဓာတ်သည် ရုပ်တရားကို လောင်မှု၊ မြှိုက်မှု၊ ရင့်စေမှုတို့ကို ဖြစ်စေသည်။ ထိုလောင်မြှိုက်မှုတွင် ပူ၍ လောင်မှု၊ အေး၍ လောင်မှုဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။

ဝါယောဓာတ် ဆိုသည်မှာ လေဓာတ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤ လေဓာတ်သည် ထောက်ကန်မှုကို ဖြစ်စေသည်။ ထိုလေဓာတ် တွင်လည်း ထောက်ကန်သည့်လေ၊ ဇမိမ်းဆောင်သည့် လေ၊ တုန်းရှေ့လေ၊ တိုက်လှင့်လေ အစရှိသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရှိသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ခန္ဓာသည် ဤ လေးပါးသော ဓာတ်အစုအဝေး ဖြင့်သာလျှင် တည်ဆောက်ထားသည်။ ဖွဲ့စည်းထားသည်ဟု နှလုံးသွင်းလိုက်လျှင် သုဿင်္ဂါဆိုသည်မှာ ပျောက်၍ (ပရမတ္ထ သစ္စာ)၏ အလိုသို့ ဆိုက်ရောက်လေတော့သည်။

သစ္စာ (သို့မဟုတ်) အမှန်တရားကို တွေ့ကြုံခြင်းသည် ဓမ္မကို အမှန်အတိုင်းတွေ့ကြုံခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မျက်မှောက် သစ္စာ (သို့မဟုတ်) ပစ္စက္ခသစ္စာသည် ကိုယ်ပိုင်အတွေ့အကြုံအရ ပေါ်ပေါက်လာသည့်သစ္စာ ဖြစ်လေသည်။ အဗျတ္တသန္တာန် အတွင်း၌ ရှိသော သစ္စာတရားကို သိမ်မွေ့စွာ အတွင်းနှိုက်၍ စူးစမ်းလေ့လာခြင်း၊ သုတေသနပြုခြင်းသည် မှန်ကန်သော

ခြေလှမ်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသည်သာသျှင် ဓမ္မကို နက်နက်နဲနဲ ရှာမှီးခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ယင်း ပစ္စက္ခအတွေ့အကြုံများအရ သစ္စာတရား၏ အစိတ်အပိုင်းများ မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင် လာလေလေ လူသားသည် ဓမ္မလမ်းကြောင်းပေါ်၌ ရှေ့သို့ တိုးသွားလေလေ ဖြစ်သည်။

အနုမာနသစ္စာနှင့် ပစ္စက္ခသစ္စာ တို့ကို နှိုးနှယ်ပေါင်းစပ် ထားခြင်းသည် လှန်စွာကောင်းကျိုးပြုလေသည်။ အတွေ့အကြုံ အရ သိရသည့်အရာကို အသိဉာဏ်ကိုအခြေခံ၍ နားလည်အောင် လုပ်သင့်သည်။ အသိဉာဏ်အရ သိရသည့်အရာကို အတွေ့အကြုံကို အခြေခံ၍ သိအောင်လုပ်သင့်သည်။ ယင်းမှာ သစ္စာ(သို့မဟုတ်) အမှန်တရားကို ရှာမှီးသည့်နည်းလမ်းပင် ဖြစ်သည်။ စာပေ ကျမ်းဂန်များမှ ညွှန်ပြမှု (သို့မဟုတ်) ပုဂ္ဂိုလ်ထူးပုဂ္ဂိုလ်မြတ် တို့၏ အတွေ့အကြုံအပေါ် အခြေခံ၍ ရရှိသည့် အဆုံးအမများ အပေါ် အခြေခံလျက် ကျွန်ုပ်တို့၏ ပစ္စက္ခအတွေ့အကြုံကို အလေ့ အကျင့် ပြုရမည်။ ယင်းသို့ပြုလုပ်လျှင် မှန်ကန်သော ဓမ္မ၏ အရှိန် အဟုန်သည် လမ်းမှန်သို့ ရှေ့ရွသွားပြီးလျှင် လိုရာခရီးသို့ ဆိုက်ရောက်ပေလိမ့်မည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ဓာတ်လေးပါး၏ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်မှုကို လက်ခံလျှင် ဤလောက၌ သူ့သူငါငါ ဆိုသည်မှာ ပျောက်၍ ပရမတ္ထသစ္စာ၏ အလိုသို့ ဆိုက်ရောက်မည် အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာတွင် ဤသဘောကို ခိုင်ခိုင်မာမာ ယုံကြည် လက်ခံမှသာလျှင် ဓမ္မလမ်းကြောင်းပေါ်၌ ရှေ့သို့ တိုးသွားနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

သစ်ပင်တစ်ပင်၏ ပင်ကိုယ်အသားရင်းကိုမူ ကျွန်ုပ်တို့ သိရှိကြပေလိမ့်မည်။ ထိုသစ်သား၏ အထည်ကိုယ် ဖြစ်သော အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ဓာတ်တရားတို့ကိုမူ မသိမြင်နိုင်ကြပေ။ ထိုအဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ဓာတ်တရားတို့၏ ရင့်ရော်ခြင်း ဓာတုဇရာ၊ ချုပ်ပျက်ခြင်း ဓာတု မရဏတို့သည် ဖြစ်ပျက်အစဉ်ဖြင့် ရှိနေကြပေသည်။

ထိုအသား၏ ခက်မာမှုသည် ပထဝီဓာတ် ဖြစ်၏။ သစ်သားမဟုတ်ပေ။ ထို့အတူ ဖွဲ့စေးသောအရာသည် အာပေါဓာတ် ဖြစ်၏။ ပူခြင်းအေးခြင်းအရာသည် တေဇောဓာတ် ဖြစ်၏။ ထောက်ခံခြင်း လှုပ်ရှားခြင်းသည် ဝါယောဓာတ် ဖြစ်၏။ ဤကား မဟာဘုတ်ခေါ် ဓာတ်လေးပါးပင် ဖြစ်သည်။ စင်စစ် ဤဓာတ်သက်သက်သာ ရှိကုန်၏။ သို့ဖြစ်လျှင် သစ်သားဟူသည် အဘယ်မှာလျှင် ရှိနိုင်ပါမည်နည်း။

ဤ ဓာတ်လေးပါးအစုတွင်လည်း ခက်မာမှုဟူသော မြေဓာတ် ပျက်ဆုံးလျှင် တည်ရာမရှိသည်ဖြစ်၍ ကြွင်းသော ဓာတ်သုံးပါးသည် ပျက်ဆုံးရလေသည်။ ထို့အတူပင် ဖွဲ့စည်းမှု ဖြစ်သော ရေဓာတ်ပျက်ဆုံးလျှင် အဖွဲ့အစည်း ပျက်သဖြင့် တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး ထောက်ပံ့မှုကင်းကြ၍ အားလုံး ပျက်ဆုံးကြရလေသည်။ ထို့အတူ မီးဓာတ် ပျက်ဆုံးလျှင်လည်း ကြွင်းသော ဓာတ်သုံးပါးလည်း ပျက်ဆုံးကြရလေသည်။ ဤ ဓာတ်လေးပါးတို့သည် အချင်းချင်း မှီတယ်နေကြသည် ဖြစ်၍ တစ်ပါးပျက်လျှင် အားလုံး ပျက်ကြသည်သာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် သစ်ပင်၌ တည်ရှိကုန်သော ပထဝီစသော
 ဓာတ် တို့သည် သီတ လေအေး တိုက် ခတ် မှု ကြောင့်
 လည်းကောင်း၊ ဥဏှ လေပူတိုက်ခတ်မှုကြောင့် လည်းကောင်း၊
 အခြားသောအကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် လည်းကောင်း ပြောင်း
 လဲ၍ ချက်ချင်းပင် ဖောက်ပြန်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ အချို့သော
 ဓာတ်တို့သည် ဓာတုဇရာဖြင့် အိုမင်းရင့်ရော်ကုန်၏။ အချို့
 သော ဓာတ်တို့သည် ဓာတုမရဏဖြင့် ချုပ်ပျောက်ကုန်၏။
 အချို့သောဓာတ်တို့သည် ဓာတုဇာတိဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ကုန်၏။
 အချို့သောဓာတ်တို့သည် တိုးပွား၍ အချို့သော ဓာတ်တို့
 သည် ဆုတ်ယုတ်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ချုပ်ပျက်
 ဖြစ်ပွား၍နေသော ပထဝီ အစရှိသော အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ဓာတ်
 တရားတို့သည် အဘယ်မှာ သစ်သား၏ အနှစ် အသား
 အထည်ကိုယ်ဝတ္ထုရင်း ဖြစ်နိုင်ပါတော့မည်နည်း။

ထို့အတူပင် ကျွန်ုပ်တို့၏ခန္ဓာကိုယ်တွင် အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ဓာတ်
 တရားတို့နှင့် အကျုံးဝင်သော ရူပက္ခန္ဓာ တရားစုသည် ဖြစ်၍
 ဖြစ်၍ ခဏချင်းပင် ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ကုန်၏။ နာမက္ခန္ဓာ
 တရားစုမှာမူကား သဏ္ဍာန်မရှိ၊ ထိုခိုက်ရာဌာန၌သာ ဖြစ်ပေါ်၍
 ခဏချက်ချင်းပင် ပျက်စီးကြကုန်၏။ ဘဝင်ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ
 တို့သည်ကား ဟဒယဝတ္ထုတွင်း၌ မပြတ်မစဲ အမြဲဖြစ်ပေါ်
 ဥပါဒ်၍ မပြတ်မစဲ အမြဲချုပ်ပျက်ကြကုန်သည်ကို ထိုးထွင်း၍
 သိမြင်ရန်လိုပေသည်။

မွေးဖွားလာသည့် မည်သည့်သတ္တဝါမျှ အိုခြင်း နာခြင်း
 သေခြင်းတည်းဟူသော နိယာမတရားများအတွင်းမှ ပြေး၍

မလ္လုတ်နိုင်ကြပေ။ မွေးဖွားလာခြင်းသည် သေခြင်း၏ အစပင် ဖြစ်သည်။ ဖြစ်ခြင်းသည် ပျက်ခြင်း၏ အစပင်ဖြစ်သည်ဟု နှလုံး သွင်းတတ်ရန် လိုပေသည်။

နေ့နှင့်အမျှ နာရီစက္ကန့်မခြား ကျွန်ုပ်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်ရှိ ဓာတ်အစုအဝေးတို့သည် ဖြစ်ပျက်အစဉ်ဖြင့် သေခြင်းတရား ဆီသို့ ရှေ့ရွသွားနေသည်ဖြစ်ရာ အဘယ်မှာလျှင် အနှစ်အသား အထည်ကိုယ် ဝတ္ထုရင်း ဖြစ်နိုင်ပါမည်နည်း။

ခန္ဓာငါးပါး ဟူသည်မှာလည်း ထို့အတူပင်ဖြစ်သည်။

- ၁။ ရူပက္ခန္ဓာ = (ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲမှုသဘော)
- ၂။ ဝေဒနက္ခန္ဓာ = (အာရုံ၏အရသာကို ခံစားမှု)
- ၃။ သညာက္ခန္ဓာ = (အာရုံအမျိုးမျိုး မှတ်သားမှု)
- ၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ = (အမှုအမျိုးမျိုး စေ့ဆော်စီရင်မှု)
- ၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ = (အာရုံအမျိုးမျိုး သိတတ်မှု)

ဤခန္ဓာငါးပါးကို ဥပါဒါန်ခေါ်သော တဏှာဒိဋ္ဌိတို့၏ အစွဲခံအာရုံများ ဖြစ်သောကြောင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ခေါ်ဆို သည်။

ရုပ်ခန္ဓာ၏ မျက်စိအကြည်ဓာတ်နှင့် ရူပါရုံအဆင်းသဏ္ဍာန် တို့ ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့် မြင်သိစိတ်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်ရာတွင် မြင်သိရုံမျှစိတ်ကို ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။ ကောင်း မကောင်း သိခြင်းကို ဝေဒနက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။ မြင်ရသည့် အာရုံကို မှတ်သားခြင်းကို သညာက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည် အမှု

အမျိုးမျိုးကို မြင်အောင် စူးစိုက်နှလုံးသွင်းခြင်းကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဟု ခေါ်သည်။ ထိုသို့ မြင်သိစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာရာမှ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအနေဖြင့် ထင်မှတ်စွဲလမ်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်၍လာသည်။ ဤသည်များကို မြဲသည်ဟု ထင်သည်။

ယင်းသို့ မျက်စိရုပ်နှင့် အဆင်းရုပ်များ ပေါင်းဆုံခြင်း ကြောင့် မြင်သိစိတ်ဖြစ်ပေါ်ရာတွင် မြင်ရသည့်အဆင်းနှင့်တကွ အထည်ဝတ္ထုကြီး တစ်ခုလုံးကို မြဲသည့်အနေဖြင့် ထင်မှတ်မှား သကဲ့သို့ ကြားရာ၊ နံရာ၊ စားရာ၊ တွေ့ထိရာ၊ ကြံသိရာများ တွင်လည်း သူ့သူငါငါ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေဖြင့် စွဲလမ်းတတ် ပြန်သည်။ မြဲသည်ဟု ထင်မှတ်ပြန်သည်။

နာမ်ခန္ဓာသည် ပုံသဏ္ဍာန်မရှိ၊ အစဉ်သန္တတိသာရှိသည်။ မြင်မှုအစဉ်သည် ဒဿနသန္တတိ မည်သည်။ ကြားမှုအစဉ်သည် သဝနသန္တတိ မည်သည်။ နံမှုအစဉ်သည် ဃာယနသန္တတိ မည်သည်။ စားမှုအစဉ်သည် သာယနသန္တတိ မည်သည်။ တွေ့ထိမှုအစဉ်သည် ဖုသနသန္တတိ မည်သည်။ ကြံစည်မှုအစဉ် သည် စိန္တနသန္တတိ မည်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့သည် ထိုရုပ်သဏ္ဍာန် အမျိုးမျိုးနှင့် နာမ်အစဉ် သန္တတိ အမျိုးမျိုးတို့ ခဏတိုင်း ခဏ တိုင်း အိုမင်းပျက်စီး၍ ဇရာ မရဏဖြစ်ဖြစ်နေသည်ကို ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်ကြပေ။ ထိုသဏ္ဍာန်နှင့် အစဉ် သန္တတိတို့ကို မြဲနေကြ သည်ဟု မှတ်ထင်နေကြပေသည်။

ပမာအားဖြင့် ခဏချက်ချင်းဖြစ်ပွား၍ ပျက်စီးတတ်သော လျှပ်စီးရောင်ကို ထာဝရလင်းမည့် အလင်းရောင်အဖြစ် အားကိုး

ပြုနေခြင်းငှာ မသင့်လျော်သကဲ့သို့ ခယခဏ ဖြစ်ပျက်ကုန်ဆုံး
 နေသည့် ဤခန္ဓာငါးပါး ဓာတ်တရားများကို မြဲသည်အထင်
 ဖြင့် အားကိုးတစ်ခု ပြုနေ၍မဖြစ်ပေ။ ဤရုပ်နာမ်တရားများ
 သည် မြဲသည်တရားများဖြစ်၍ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့် အမြဲ
 မပြတ် သန္တတိအစဉ်ဖြင့် ပြောင်းလဲနေသည်ဟု သိရှိကြရမည်။
 ဤဓာတ်လေးပါး အစုအဝေးဖြင့် တည်ဆောက်ထားသော
 ခန္ဓာသည် ငါလည်းမဟုတ်၊ သူလည်းမဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ
 လည်း မဟုတ်၊ ဤခန္ဓာငါးပါး ဓာတ်တရားအစုတို့ကို ကိုယ်ပိုင်
 အစိုးရခြင်းငှာ မရ၊ လျှပ်စီးရောင်ကဲ့သို့ ခဏဖြစ်၍ ခဏအတွင်း
 ပျက်တတ်သော သဘောရှိသည်ဟု ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် နှလုံးသွင်း
 ထားကြရမည်။

ခေါင်းအစခြေအဆုံးဖြစ်သော ကျွန်ုပ်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်အပေါ်
 တွင် ဤသို့ မြင်ပါ။ ခက်မာမှုသည် ပထဝီဓာတ်ပင်ဖြစ်သည်။
 ဖွဲ့စည်းမှုသည် အာပေါဓာတ်ပင် ဖြစ်သည်။ ပူမှု အေးမှုသည်
 တေဇောဓာတ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဆောက်ကန်မှု၊ လှုပ်ရှားမှုသည်
 ဝါယောဓာတ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဦးခေါင်းမဟုတ်၊ ဆံပင်မဟုတ်၊
 မွှေးညှင်းမဟုတ်၊ သွားမဟုတ်၊ အရေမဟုတ်၊ အသားမဟုတ်၊
 အကြောမဟုတ်၊ အရိုးမဟုတ်၊ ဦးနှောက်မဟုတ် ဟူ၍ သဘော
 ထားပြီး ဦးခေါင်းဟူ၍ မရှိ၊ ဆံပင်ဟူ၍ မရှိ၊ မွှေးညှင်းဟူ၍
 မရှိ၊ သွားဟူ၍ မရှိ၊ အရေဟူ၍ မရှိ၊ အသားဟူ၍ မရှိ၊
 အကြောဟူ၍ မရှိ၊ အရိုးဟူ၍ မရှိ၊ ဦးနှောက်ဟူ၍ မရှိဟု
 စိတ်၏အစဉ်တွင် ကောင်းစွာ ထင်မြင်လာသျှင် (သမ္မာဒိဋ္ဌိ)
 မှန်စွာ မြင်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဦးခေါင်းအင်္ဂါမှစ၍ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ဓာတ်လေးပါး အစုအဝေးနှင့် မြင်မှု ကြားမှု အစရှိသည့် ဝိညာဏ်ဓာတ်တို့ ဖြစ်ပေါ် ပျက်ဆုံးမှု၊ အနိစ္စ၊ အနတ္တ လက္ခဏာနှစ်ပါးကို ပညာမျက်စိဖြင့် ရှုမှတ်ခြင်းကတစ်ဖက်၊ အခြားတစ်ဖက်တွင် မှန်ကန်သည့် အသက်မွေးမှုဖြင့် လုပ်ကိုင်စားသောက်ခြင်းက တစ်ဖက်၊ ဤသို့ အလုပ်နှစ်ခုတို့၍ အားထုတ်ကြရမည်။

ယင်းသို့ အသက်ထက်ဆုံး အားထုတ်သည်ရှိသော် (သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိ) ဟု ခေါ်သည့် ငါတည်းဟူသော အစွဲ၊ ငါ့ဥစ္စာတည်း ဟူသော အစွဲတရားများ ချုပ်ငြိမ်း ကွယ်ပျောက်သွားကာ (သမ္မာဒိဋ္ဌိ) တည်းဟူသော မှန်ကန်သည့် ဉာဏ်အမြင်သည် ရောက်ရှိလာတော့သည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား၏ တဏှာရာဂအပေါ် ပယ်သတ် နိုင်ပုံကို ဥဒါန်းပါဠိတော် ၁၀-လောကသုတ်၌ “ခန္ဓာငါးပါး ဟူသော ဥပဓိကိုစွဲ၍ ဤဆင်းရဲသည်ဖြစ်၏။ အလုံးစုံသော စွဲလမ်းအပ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲ ဖြစ်ပေါ်မှုသည် မရှိ။ ဤလောကကို ကြည့်လော့၊ အဝိဇ္ဇာဖြင့် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော သတ္တဝါများစွာတို့သည် သားမယား တို့၌ မွေ့လျော်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဘဝမှ မုလှုတ်နိုင်ကုန်။ ခပ်သိမ်း သောအရပ်၌ ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့် ဘဝတို့သည် ရှိကုန် ၏။ မိ ကုန်၊ ဆင်းရဲကုန်၏၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။ ဤသဘောကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ကောင်းသော ဝိပဿနာ ပညာဖြင့် ရှုသူသည် ဘဝတဏှာကို ပယ်နိုင်၏။ ဘဝကင်းပြတ်မှု ဥစ္ဆေဒကို မနှစ်သက်၊ အချင်းခပ်သိမ်း တဏှာတို့၏ ကုန်ခြင်း

ကြောင့် အကြွင်းမဲ့ ရာဂကင်းချုပ်ရာသည် နိဗ္ဗာန်မည်၏” ဟု ဟောတော်မူသည်။

ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာတရားကို ပွားများအားထုတ်သူသည် ပညတ် ပရမတ်နှင့်တကွ ခန္ဓာငါးပါး၊ လက္ခဏာရေးသုံးပါး တို့ကို ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ သိရှိ သဘောပေါက်ထားရန် အလွန်အရေးကြီးပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခုဆက်လက် ဖော်ပြမည့် အကြောင်းအရာမှာ လက္ခဏာရေး သုံးပါးကို သိမြင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင်ပင် ဖြစ်သည်။

လက္ခဏာသုံးပါး။

ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးပါး ဆိုသည်မှာ အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ် တစ်ပါး၊ ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်တစ်ပါး၊ အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် တစ်ပါးတို့ပင် ဖြစ်သည်။ အတ္တဒိဋ္ဌိ ပယ်သတ်ရန်အတွက် အနတ္တ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် အရေးအကြီးဆုံးပင် ဖြစ်သည်။ ထို အနတ္တ ဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ရန်မှာလည်း အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင် လျှင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်မှာ ပိုင်နိုင်လွယ်သည်သာ ဖြစ်သည်။

ဝိပဿနာအလုပ်သည် သမထအလုပ်မှာကဲ့သို့ ဆိတ်ငြိမ်ရာ ကို ရမှသာ ပြီးစီးနိုင်သည်မဟုတ်၊ ပါရမီဉာဏ်သည်သာလျှင် မူလဖြစ်သည်။ ပါရမီဉာဏ်ရှိခဲ့ပါလျှင် တရားနာရင်းနှင့်ပင် ပေါက်ရောက်၍ သွားတတ်သည်။ သရာဝါသကိစ္စအတွင်းမှာပင် ပေါက်ရောက်နိုင်သည်။ အကြောင်းမှာ ဉာဏ် ရှိ သူ တို့ သည် ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပြင်၊ အိမ်တွင်းအိမ်ပြင်၊ ရွာတွင်းရွာပြင် တွေမြင်

သမ္မု ဖြစ်ရပ်များ၌ အနိစ္စဉာဏ် ပွားများနိုင်သည့် အကြောင်း များကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

အနိစ္စလက္ခဏာ။

အနိစ္စဆိုသည်မှာ မျက်စိ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် ဟူသော ဒွါရခြောက်ပါး၌ ဖြစ်ပျက်လျက်ရှိသည့် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်မှု၊ ရင့်မှု၊ ပျက်မှုသဘော၊ တစ်နည်းအားဖြင့် မူလပကတိအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ဖောက်လဲဖောက်ပြန် ဖြစ်ခြင်းအသွင် အမူအရာတစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ ရှေ့နောက် မတူ ပြောင်းလဲတတ်ခြင်းသဘောကို အနိစ္စဟု ခေါ်သည်။ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် မရှိခြင်း၊ ကွယ်ပျောက်ပျက်စီးသွားခြင်းသည်ကား အနိစ္စလက္ခဏာပင် ဖြစ်သည်။ မှတ်သိစဉ်မှာပင် ထိုအနိစ္စလက္ခဏာကို တွေ့ရသဖြင့် မမြဲဟု ရှုမြင်သောဉာဏ်ကို အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ဟူ၍ ဆိုရပေသည်။ ဥပမာ—

ညဉ့်အခါ ထွန်းညှိထားသော ရေနံဆီမီးခွက်၏ မီးတောက်ကို ကြည့်ရှုရာတွင် လက္ခဏာရုပ်ငါးပါးကို သိမြင်နိုင်ကြောင်း လယ်တီဝိပဿနာဒီပနီ နှာ ၄၅-၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

- (၁) မီးတောက်၌ အဟောင်းများချုပ်၍ အသစ်အသစ် မီးများ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်နေသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထိုအမှုသည် အာစယရုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ မီးရုပ် မဟုတ်ပေ။

- (၂) မီးတောက်၌ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် တိုးပွားမှုသည် ထင်မြင် ရ၏။ ထိုအမှုသည် ဥပစယ ရုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ မီးရုပ် မဟုတ်ပေ။
- (၃) မီးတောက်၌ မတိုးမဆုတ် အစဉ်တည်နေသည်ဟုလည်း ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် သန္တတိရုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ မီးရုပ်မဟုတ်ပေ။
- (၄) မီးတောက်၌ ဆုတ်ယုတ်မှု ဖြစ် နေ သည် ဟု လည်း ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် ဇရတာရုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ မီးရုပ်မဟုတ်ပေ။
- (၅) မီးတောက်၌ တစ်စဘစ်စ ချုပ်ငြိမ်းနေသည်ဟုလည်း ထင်မြင်ရသည်။ ထိုအမှုသည် အ နိစ္စ တာ ရုပ် ပင် ဖြစ်သည်။ မီးရုပ်မဟုတ်ပေ။ ပူမှုသည်သာလျှင် မီးရုပ် အမှန်ဖြစ်သည်။

ထို လက္ခဏာငါးပါးသည် မီး၌ဖြစ်ပေါ်နေသော အနိစ္စ လက္ခဏာများပင် ဖြစ်သည်။ ဤ လက္ခဏာငါးချက်ကိုမြင်လျှင် မီးသည် အနိစ္စမျိုးဟု သိနိုင်မြင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့အတူပင် အခြား ရေစီးအလျှင်ကို ကြည့်ရှုရာတွင်လည်း လက္ခဏာရုပ် ငါးပါးကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

မြစ်ချောင်းတစ်ခုတွင် စီးဆင်းနေသည့် ရေစီးကိုကြည့်ရှုရာ၌ လည်း လက္ခဏာရုပ်ငါးပါးကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

- (၁) ရေစီး၏အလျှင်၌ ရေအဟောင်းများချုပ်၍ အသစ် အသစ် ရေများ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက် နေသည်ကို

တွေ့ရှိရသည်။ ထိုအမှုသည် အာစယရုပ်ပင် ဖြစ်သည်။
ရေရုပ်မဟုတ်ပေ။

(၂) ရေစီး၏အလျဉ်၌ ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် တိုးပွားလာမှုသည်
ထင်မြင်ရသည်။ ထိုအမှုသည် ဥပစယရုပ်ပင်ဖြစ်သည်။
ရေရုပ်မဟုတ်ပေ။

(၃) ရေစီး၏အလျဉ်၌ မတိုးမဆုတ် အစဉ်တည်နေသည်ဟု
လည်း ထင်မြင်ရသည်။ ထိုအမှုသည် သန္တတိရုပ်ပင်
ဖြစ်သည်။ ရေရုပ်မဟုတ်ပေ။

(၄) ရေစီး၏အလျဉ်၌ ဆုတ်ယုတ်မှု ဖြစ်နေသည်ဟုလည်း
ထင်မြင်ရသည်။ ထိုအမှုသည် ဇရာဘာရုပ်ပင်ဖြစ်သည်။
ရေရုပ်မဟုတ်ပေ။

(၅) ရေစီး၏အလျဉ်၌ တစ်စတစ်စ ချုပ်ငြိမ်းနေသည်ဟု
လည်း ထင်မြင်ရသည်။ ထိုအမှုသည် အနိစ္စရုပ်ပင်
ဖြစ်သည်။ ရေရုပ်မဟုတ်ပေ။

ထို လက္ခဏာငါးပါးသည် ရေ၌ဖြစ်ပေါ်နေသော အနိစ္စ
လက္ခဏာများပင် ဖြစ်သည်။ ဤ လက္ခဏာငါးချက်ကိုမြင်လျှင်
ရေသည်လည်း အနိစ္စမျိုးဟု သိမြင်နိုင်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်တွင်လည်း ထို့အတူပင် လက္ခဏာရုပ်
ငါးပါးကို သိမြင်နိုင်ပေသည်။ အဟောင်းများချုပ်၍ အသစ်
အသစ် ရုပ်များ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်နေသည့် အာစယရုပ်၊
ဖြစ်ပေါ်ပြီး တိုးပွားနေသည်ဟု ထင်မြင်ရသည့် ဥပစယရုပ်၊
မတိုးမဆုတ် တည်နေသည်ဟု ထင်မြင်ရသည့် သန္တတိရုပ်၊

ဆုတ်ယုတ်မှုဖြစ်နေသည်ဟု ထင်မြင်ရသည့် ဇရာတာရုပ်နှင့် ချုပ်ငြိမ်းနေသည်ဟု ထင်မြင်ရသည့် အနိစ္စတာရုပ် အစရှိသည့် လက္ခဏာငါးပါးကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှုပါလျှင် ခန္ဓာကိုယ်တစ်ခုလုံးသည် အနိစ္စမျိုးဖြစ်သည်ဟု သိမြင်နိုင်ပေသည်။ ဤသည်များမှာ ရုပ်တရားတို့၏ အနိစ္စလက္ခဏာများပင် ဖြစ်သည်။

စိတ် စေတသိက် ဟူသော နာမ်တရားတွင်လည်း အနိစ္စလက္ခဏာသည် ထင်ရှားရှိသည်သာ ဖြစ်သည်။ စက္ခုတည်းဟူသော မျက်စိအကြည်၊ ရူပါရုံတည်းဟူသော အဆင်းသဏ္ဍာန်၊ အာလောကတည်းဟူသော အလင်းရောင်၊ မနသိကာရဟူသော နှလုံးသွင်းမှုတို့ ပေါင်းဆုံမိခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ဖြစ်ပေါ်မှုကို မြင်သည်ဟု ခေါ်ကြသည်။ ညဉ့်အမှောင်အတွင်း၌ အာလောက၏ အလင်းမရှိသည့်အခါ မျက်စိ၌ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မရှိ၊ ချုပ်ကင်းနေသည်။ နေ့အခါ၌လည်း အကွယ်အကာ မရှိလျှင် မြင်၏။ အကွယ်အကာရှိလျှင် မမြင်။ ထို့အတူ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ် အစရှိသည်တို့တွင်လည်း ဤနည်းအတိုင်း ရှိသည်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာလည်း အနိစ္စမျိုး ဖြစ်သည်ဟု သိမြင်နိုင်ပေသည်။

မနောဝိညာဏ်၌မူ တွေးကြံမှု အလွန်များပြားသည်ဖြစ်၍ ပျောက်ပျက်မှုမှာလည်း အလွန်များပြားသည်။ စေတသိက်တို့ တွင်လည်း ဝေဒနာစေတသိက်၌ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သောမနဿဝေဒနာ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တို့၏ ပြောင်းလဲမှုများသည် ထင်ရှားစွာရှိသကဲ့သို့ ကောင်းသော သညာ၊ မကောင်းသော သညာ၊ ကောင်းသောစေတနာ၊

မကောင်းသော စေတနာတို့၏ ပြောင်းလဲမှု၊ ကောင်းသော ဝိတက်၊ မကောင်းသောဝိတက်၊ ကောင်းသော ဝိစာရ၊ မကောင်းသော ဝိစာရတို့၏ ပြောင်းလဲမှုသည် ထင်ရှားရှိကုန် သည်။

ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်ပြီး မရှိခြင်း၊ ကွယ်ပျောက်ပျက်စီးသွားခြင်း အနိစ္စလက္ခဏာကို သိမြင်ရလျှင် ထိုရူအပ်သော ရုပ်နာမ်၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုရှိခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ပင်ကိုယ်ရင်းအတိုင်း မတည်ဘဲ ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ အခိုက် အတန့် တစ်ခဏလေးမျှသာ တည်ခြင်းကိုလည်းကောင်း မမြဲဟု ဖော်ပြဝန်ခံနေသကဲ့သို့ မြဲ သည် အ ဖြစ် ကို ပယ် ခြင်း ကို လည်းကောင်း ဤ အခြင်းအရာလေးပါးကိုလည်း သိမြင်နိုင် သည်ဟု သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ၌ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

ထို့အပြင် အကြောင်းများစွာတို့က ပေါင်းစုညီညွတ်၍ ပြုအပ်သော သဘောသည် သင်္ခါရတရား သင်္ခတတရားပင် ဖြစ်သည်။ ထို သင်္ခတတရားဟူသမျှသည် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ရှိသည်ချည်းသာတည်း။ ဤသို့ဖြစ်ရကား ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုအပ်သော ယင်း ဥပါဒ် ဌီ ဘင် သုံးပါး လုံးသည် သင်္ခတတရားဟု မှတ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် သင်္ခတလက္ခဏာဟု ဆိုရသည်။

(အနိစ္စ) မမြဲသောတရား ဟူသည်မှာလည်း ထိုသင်္ခတ တရားပင် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဟု ဆိုအပ်သည့် ဖြစ်မှု၊ တည်ရင်းမှု၊ ပျက်မှုဟူသော သင်္ခတလက္ခဏာ သုံးပါးလုံး

ပင် မမြဲသောတရားဘု မှတ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် အနိစ္စ
လက္ခဏာလည်း မည်ပေသည်။

သို့ရာတွင် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှု၊ တည်မှုကို သိရုံမျှဖြင့်
ယင်း သင်္ခါရတို့၏ မမြဲသည့်အဖြစ်ကို ထင်ရှား မသိနိုင်သေးချေ။
ဖြစ်မှု တည်မှုရှိလျှင် ပျက်မှုလည်း ရှိမိဖြစ်သောကြောင့်
မမြဲသောတရားပင်ဟု ဆို၍သာ သိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖြစ်ဆဲ
တည်ရင့်ဆဲခဏ၌ မမြဲသည့်အဖြစ်သည် ကောင်းစွာမထင်ရှားပေ။
သင်္ခါရတို့၏ ပျက်မှု ကုန်ဆုံးကွယ်ပျောက်မှုကို သိရလျှင်ကား
မမြဲသည့်အဖြစ်ကို ထင်ရှားစွာ သိနိုင်သောကြောင့် ပျက်ဆဲ
ဘင် ခဏ၌ မမြဲသည့်အဖြစ်သည် ကောင်းစွာ ထင်ရှားလာ
ပေသည်။

ဤသို့ ဥပါဒ် ၌ ဘင် ခဏသုံးပါးတို့တွင် ပျက်ဆဲခဏ၌
မမြဲသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာ အထူးထင်ရှား
သောကြောင့် ထို ပျက်ဆဲဘင်ကို အနိစ္စလက္ခဏာ၏ လွန်ကဲသော
အဖို့ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာတို့က မိန့်ဆိုပေသည်။

ဤသို့ ဖွင့်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အနိစ္စတရားနှင့် အနိစ္စလက္ခဏာ
သည် သီးသန့် ကွဲပြားခြားနားလျက် ရှိသော်လည်း အနိစ္စ
မည်သော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို ဖြစ်ပေါ်ရင်း (သဘာဝလက္ခဏာ)
အတိုင်း မှတ်သိခြင်းမရှိပဲ ဘင် အနိစ္စလက္ခဏာမျှကိုသာ နှလုံးသွင်း
ရှု ဆင်ခြင်လျှင် ပညတ်မျှကိုသာ နှလုံးသွင်းမိသောကြောင့်
အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်အစစ် မဖြစ်သေးပေ။ အမှန်အားဖြင့် ရုပ်
နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ရင်း (သဘာဝလက္ခဏာ) သဘောကို

မှတ်သိလျက် ဖော်ပြခဲ့သော အနိစ္စလက္ခဏာ တစ်ပါးပါးကို သိမြင်မှသာလျှင် အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်အစစ် ဖြစ်ပေသည်။

ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် ကွယ်ပျောက် ပျက်စီးသွားခြင်း ဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာအစစ်ကို ထင်ရှားတွေ့လျက် မမြဲဟု ရှုမြင်ပြီးသော ယောဂီသည် ထိုမမြဲသည့် အာရုံကိုပင် ချမ်းသာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အစိုးပိုင်သောငါ့ကောင် သတ္တဝါကောင် ဟူ၍လည်းကောင်း မထင်မြင်နိုင်တော့ပေ။ အမှန်အားဖြင့် “ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် ချက်ချင်းပင် ကွယ်ပျောက်သွားသည်” ဟု သိအပ်ပြီးသော တရားဟူသမျှကို ပြန်၍စဉ်းစား ဆင်ခြင် မိလျှင် မမြဲဟုသိမြင်ပြီးသော ဉာဏ်အားလျော်စွာ “ဖြစ်မှု ပျက်မှုမကင်းသောကြောင့် ဆင်းရဲသောတရား၊ မခံသာသော တရား၊ လက်မခံထိုက်သောတရား၊ လိုချင်နှစ်သက်ဖွယ်မကောင်း သော တရား” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “အလိုအတိုင်းမဖြစ်သော ကြောင့် အစိုးမပိုင်သော တရား၊ ပိုင်ရှင်မရှိသော တရား၊ သူ့သဘောအတိုင်း ဖြစ်ပျက်သွားသော တရား” ဟူ၍ လည်းကောင်း ဤသို့သာလျှင် ထင်မြင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တလက္ခဏာတို့တွင် လက္ခဏာ တစ်ခုကိုသိမြင်လျှင်ပင် ကျန်သော လက္ခဏာ နှစ်ခုကိုလည်း သိမြင်သည်သာဖြစ်သည်ဟု အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိဘော်နှင့် ၎င်း၏အဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့၌ ခိုင်လုံစွာ မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

ဒုက္ခလက္ခဏာ

ဒုက္ခလက္ခဏာဆိုသည်မှာ အကြပ်တရားသည် မြို့၊ ထိုမမြို့ သောတရားသည် ဆင်းရဲ၏၊ ဤဆင်းရဲခြင်းသဘောသည် ဒုက္ခ

မည်ပေသည်။ အဘယ်သို့ ဆင်းရဲသနည်းဟူမူ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းက ခဏမခဲအမြဲနှိပ်စက်အပ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲအမျိုးမျိုးတို့၏ တည်ရာအကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အနိစ္စတည်းဟူသော ဖြစ်ပျက်သံသရာ၌ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ ခေခြင်းဟူသော ဆင်းရဲမှုအပေါင်းကို သူတော်ကောင်းတို့ ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသောကြောင့် လည်းကောင်း ဆင်းရဲမည်သည်ဟု ဆိုပေသည်။ ဤသည်ပင် ဆင်းရဲဟု မှတ်သိရကြောင်း အခြင်းအရာလက္ခဏာသည် ဒုက္ခလက္ခဏာမည်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် လူ့ဘဝလူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝနတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝဗြဟ္မာ့ ခန္ဓာများသည် ဒုက္ခ မျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ကြသည်။ ဖြစ်-ပျက်တည်းဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာ နှစ်ပါးနှင့် အမြဲယှဉ်ခြင်းကြောင့် အလဲအလှယ်အားဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏာသုံးပါးရှိလေသည်။

- ၁။ ဒုက္ခ ဒုက္ခတာ တစ်ပါး။
- ၂။ သင်္ခါရ ဒုက္ခတာ တစ်ပါး။
- ၃။ ဝိပရိကာမ ဒုက္ခတာ တစ်ပါး။

၁။ ဒုက္ခ ဒုက္ခတာ ဆိုသည်မှာ ကိုယ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော မခံသာသည့် (ကာယိက ဒုက္ခဝေဒနာ) ကိုယ်၏ ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခနှင့် စိတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော မခံသာသည့် (စေတသိက ဒုက္ခဝေဒနာ) စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခများပင် ဖြစ်သည်။

၂။ သင်္ခါရရက္ခတာ ဆိုသည်မှာ ဘဝတိုင်းဘဝတိုင်း အမြဲ မပြတ် ကြောင့်ကြ စိုက်ထုတ်၍ ပြုစုနိုင်မှသာ တည်နေနိုင်ကြ သော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားမျိုးတို့၏ သင်္ခါရ သဘောကိုဆို သအာ၊ ပြုပြင်စီရင်ခြင်းခံရသည့် သဘောရှိသော ဒုက္ခပင်ဖြစ် သည်။

၃။ ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတာ ဆိုသည်မှာ ပဋိသန္ဓေနေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဖောက်ပြန်မှုကြောင့် မည်သည့်ဒနုရက်တွင်မဆို၊ မည်သည့် နာရီတွင်မဆို ပျက်ခွင့်ဆိုက်လျှင် ပျက်တတ်ခြင်း၊ သေခွင့်ဆိုက်လျှင် သေတတ်ခြင်းကိုဆိုသည်။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းကို ဇာတိဟူ၍ ဖွင့်ဆိုရာတွင် ထိုဇာတိတွင် ကိလေသာဇာတိ၊ ကမ္မဇာတိနှင့် ဝိပါကဇာတိဟူ၍ သုံးပါးရှိပြန်သည်။

၁။ ကိလေသာဇာတိ ဆိုသည်မှာ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန အစရှိကုန်သော ကိလေသာတရားတို့ဖြစ် ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုသည် ကိလေသာ ဇာတိမည်သည်။

၂။ ကမ္မဇာတိ ဆိုသည်မှာ ဒုစရိုက်ကံတရား၏ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှုသည် ကမ္မဇာတိ မည်သည်။

၃။ ဝိပါက ဇာတိ ဆိုသည်မှာ ကိုယ်ခန္ဓာတွင် ရောဂါ အနာမျိုး၊ ဒုက္ခဝေဒနာမျိုးများ ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှု၊ ယုတ်ညံ့သော ဘဝခန္ဓာတို့ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ပွားများမှု တို့သည် ဝိပါကဇာတိမည်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤကိလေသာ ဇာတိ၊

ကမ္မဇာတိ၊ ဝိပါကဇာတိတို့တွင် အစဉ်ပါရှိ၍နေသော လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာစသည်များသည် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ကြပေသည်။

ဇရာတည်းဟူသော အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းဒုက္ခ၊ မရုဏတည်းဟူသော သေခြင်း ဒုက္ခများမှာ ထိုထိုဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေတည်နေပြီးသည်မှ မည်သည့်ကာလ မည်သည့်အချိန်အခါ၊ မည်သည့်နာရီမဆို ယိုယွင်းခွင့်ဆိုက်လျှင် ယိုယွင်းစေရန်၊ သေခွင့်ဆိုက်ခွင့်လျှင် သေရန်၊ အပါယ် ကျခွင့်ဆိုက်ခွင့်လျှင် အပါယ်ကျစေရန် အခြံပါရှိ၍ နေသော ခဏိကဇရာ ခဏိကမရုဏများပင် ဖြစ်ကြသည်။ ဤဇရာဒုက္ခ၊ ရောဂဒုက္ခများ ဘဝမကွာ အမြဲပါရှိ၍ နေသည့်အတွက် လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာဘဝများသည် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ပေသည်။

သောကဒုက္ခ ပရိဒေဝဒုက္ခ ဥပါယာသ ဒုက္ခစသော ကာယိကဒုက္ခနှင့် စေတသိကဒုက္ခတို့သည် လူ့ဘဝလူ့ခန္ဓာနတ်ဘဝနတ်ခန္ဓာတို့မှ သွားလေရာ၊ နေလေရာ၊ ဖြစ်ခွင့်ဆိုက်လျှင် ဖြစ်ကြရန် ဝိုင်းပတ် ခြံရံ၍ နေကြသည်။ ငရဲဘုံ၊ ပြိတ္တာဘုံတို့မှာ သောကဘုံ၊ ပရိဒေဝဘုံ၊ ဒုက္ခဘုံ၊ ဒေါမနဿဘုံ၊ ဥပါယာသဘုံကြီးများပင် ဖြစ်ကြပေသည်။

မဇ္ဇေလိ၊ မမြင်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့နှင့် ဘောမြင်ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရခြင်းသည် ဒုက္ခမည်သည်။ အမြဲပင်ဘောချင် မြင်ချင်မကွဲမကွာချင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့နှင့် သေကွဲ ကွဲရခြင်း ရှင်ကွဲကွဲရခြင်းသည် ဒုက္ခမည်သည်။ ရသိုယူလို၍ တောင့်တကြီးပမ်း အားထုတ်ပါသော်လည်း မရခြင်းသည် ဒုက္ခမည်သည်။ ဤဒုက္ခများသည် ဤလောက

တွင် အလွန်များပြားထင်ရှားလျက် ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဘဝ အသီးသီးသည် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ပေသည်။ ဤဒုက္ခ လက္ခဏာများတွင် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ ဒုက္ခသုံးပါးသည် အရေး အကြီးဆုံးပင်ဖြစ်သည်။

အနတ္တလက္ခဏာ

အနတ္တလက္ခဏာဆိုသည်မှာ ရုပ် နာမ် တရားများကို အစိုး မရခြင်း၊ သိရာသိကြောင်း ဖြစ်သည့်အချက်ကို အနတ္တလက္ခဏာ ဟု ဆိုသည်။

ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့သည် ဖြစ်ပျက်အစဉ်ဖြင့် မမြဲသော လက္ခဏာ ရှိ၏။ ဇရာ၊ မရဏနှင့်တကွ တစ်နေ့တစ်ရက်အတွင်း ဌ်ပင် ရုပ်ဟောင်းနာမ်ဟောင်းများ အမျိုးမျိုး ကွယ်ပျောက်၍ အသစ်အသစ် အမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ပွားများခြင်းလက္ခဏာ အစုသည် အနတ္တလက္ခဏာပင် ဖြစ်သည်။

ရှေးဦးစွာအတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်သတ်လိုလျှင်အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် ကို ပိုင်နိုင်ရန် အရေးအကြီးဆုံးပင် ဖြစ်သည်။ အနတ္တဝိပဿနာ ဉာဏ် ပိုင်နိုင်ရန်မှာ အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ်သည် လိုရင်းဖြစ်သည်။ အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ပါလျှင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်သည် ပိုင်နိုင်လွယ်တော့သည်သာ ဖြစ်သည်။

ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်မှာမူ အနိစ္စဝိပဿနာ ပိုင်နိုင်ရုံမျှနှင့်မပြီး နိုင်ပေ။ လောကုတ္တရာမဂ်သည် လေးဆင့်တိုင်တိုင် ရှိနေရသည်မှာ ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ် အပြီးတိုင် မပိုင်နိုင်သေးသဖြင့် တဏှာ၊ မာန မကုန်မဆုံးနိုင်သည့်အတွက်ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်

အပါယဒုက္ခမှအပြီးတိုင် ကျွတ်လွတ်ရန် အရေးအကြီးဆုံးပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအပါယဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ်ရန်ကိစ္စမှာ ဒုစရိုက်တရား၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့ကို အကုန်အစင် ပယ်သတ်ရန်ကိစ္စဖြစ်၍ အတ္တဒိဋ္ဌိကို အကုန်အစင်ပယ်သတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယောဂီတို့သည် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်နှင့် တွေ့ကြုံကြသည့်ဘဝတွင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပိုင်နိုင်စေခြင်းငှာ အနိစ္စဝိပဿနာတရားကို အထူးအလေးထား၍ အားထုတ်ကြရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာကို အခြေခံပြု၍ (သို့မဟုတ်) အစပြု၍ အားထုတ်သူသည် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ်နာမ်များကို ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်ဆဲ၌ သတိဖြင့် သိသိနေအောင် ရှုမှတ်အားထုတ်ရမည်။ မြင်မှု ဖြစ်လျှင် ဖြစ်ချင်း မြင်သည်ဟု သတိဦးစီး၍ သိရမည်။ ကြားမှု ဖြစ်လျှင်လည်း ထို့အတူပင် နံမှု၊ လျက်မှု၊ ထိမှု၊ တေးကြံမှုတို့ ဖြစ်လျှင်လည်း ဖြစ်လျှင်ဖြစ်ချင်း သတိဦးစီး၍ သိသိနေရမည် ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် သတိပြုရမည်မှာ တရားထိုင်သည့် အလေ့အကျင့်သည် သူတော်ကောင်းတရား အားထုတ်လိုသူများ၏ အလေ့အကျင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤအလေ့အကျင့်တွင် အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များသည် နာရီအနည်းငယ် တင်ပျဉ်ခွေ၍ ခါးကို ဖြောင့်မတ်စွာထားပြီး ထိုင်ရုံမျှဖြင့် ညောင်းမှု၊ နာကျင်မှု၊ ကိုက်ခဲမှု အစရှိသည့် ဝေဒနာများ တွေ့ကြုံရတတ်ပေသည်။

တရားထိုင်သည့် အလေ့အကျင့်သည် ရှာသူတို့၏ အလေ့အကျင့် မဟုတ်၊ သူတော်ကောင်းတရား အားထုတ်သူများ၏

အလေ့အကျင့်ပင်ဖြစ်ရာ သူတော်ကောင်းတရားဖြင့် ကျင့်သုံး ဆောက်တည်မည့် အကြင်ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ယုံကြည်ချက်ဖြင့် တွေ့ကြုံလာသည့် ဝေဒနာများအပေါ် ဇဲလုံ့လဝီရိယနှင့် အချိန် ကြာမြင့်စွာ ထိုင်နိုင်သူများဖြစ်အောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ကြရ ပေလိမ့်မည်။

ဦးစွာအကြံပြုလိုသည်မှာ တရားထိုင်သည့် အလေ့အကျင့်ကို ပြုလုပ်လိုသည့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ပထမဦးစွာ နှိုးစပ်ရာ တရား စခန်းရိပ်သာများသို့ သွားရောက်၍ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ၏နည်းနာ များကို ခံယူပြီး အားထုတ်ခြင်းသည်သာ အကောင်းဆုံးပင် ဖြစ် သည်။ ဤသို့ မသွားရောက်နိုင်သူများအတွက် အကြံပြုလိုသည် မှာ မိမိအိမ်၊ မိမိကျောင်း၌ ဖြစ်စေ၊ တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်သည့် အချိန်အခါကို ရွေးချယ်၍ ဖြစ်စေ (သို့မဟုတ်) တော တောင် သစ်ပင်ရင်း၊ သစ်ပင်အောက် ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ သွားရောက်၍ ဖြစ်စေ တင်ပျဉ်ခွေပြီးလျှင် ခါးကိုဖြောင့်မတ်စွာထား၍ သတိကို အာရုံပြုရာသို့ ရှေ့ရှု ဖြစ်စေလျက် ထိုင်ရမည်။

ဤသို့ ထိုင်ခြင်းကို ညွှန်ပြရခြင်းမှာ အားထုတ်ခါစ ပုဂ္ဂိုလ် အတွက် အထူးသင့်လျော်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ အမှန် စင်စစ် လျော့ငါး၊ ထိုင်၊ ရပ်။ သွား(ဣရိယာပုထ်) လေးပါးလုံး ၌ပင် မပြတ်အားတုတ်ရသည်။ တင်ပျဉ်ခွေထိုင်ရန် ညွှန်ပြရခြင်း မှာ ကြာရှည်စွာ ထိုင်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ တစ်ပါးသော ထိုင်ပုံ ထိုင်နည်းတို့ဖြင့်လည်း ထိုင်၍ အားထုတ်နိုင်သည်။ ထိုင်သော အခါ ခြေအချင်းချင်း မဖိမညှပ်စေဘဲ သက်သာချောင်ချိစွာ ထိုင်လျှင် ပို၍ ကောင်းပေသည်။

ယင်းသို့ ထိုင်ပြီးနောက် ဝမ်းဗိုက်ကို စိတ်ဖြင့် စူးစိုက်ကြည့်လျက် ဖောင်းမှု ပိန်မှုများကို တွေ့ရှိရပေလိမ့်မည်။ ဝင်လေရှူခိုက်၌ ဝမ်းဗိုက်ဖောင်းကြွလာသည်ကို တွေ့ရလျှင် “ဖောင်းတယ်” ဟု စိတ်တွင်မှတ်ရမည်။ ထွက်လေရှူခိုက်၌ ဝမ်းဗိုက်ပိန်ကျသွားသည်ကို တွေ့ရလျှင်လည်း “ပိန်တယ်” ဟု စိတ်တွင်မှတ်ရမည်။ အသက်ရှူတိုင်း ရှက်တိုင်း ဝမ်းဗိုက် ဖောင်းလိုက် ပိန်လိုက်ဖြင့် လှုပ်ရှားသည့် အတွေ့အထိများသည် ဝါယောရုပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ “ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်” ဟု မိမိ၏ စိတ်အစဉ်တွင်မပြတ်ရှုမှတ်နေရမည်။ ရှုမှတ်သည်ဟုဆိုရာ၌ အမှန်ဖြစ်ပေါ်နေသည့် သဘောကိုသိရန် ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်ပြီး နှလုံးသွင်းသိခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ဖောင်းလာခိုက်တွင် ဖောင်းခြင်းအစမှ ဖောင်းခြင်းအဆုံးအထိ မပြတ်သိနေရသကဲ့သို့ ပိန်ခြင်း၌လည်း ပိန်ခြင်းအစမှ ပိန်ခြင်းအဆုံးအထိ မပြတ်သိနေရမည်။

ဝမ်းဗိုက်သန္တာန်ပညတ်ကိုမူ အားထုတ်စအချိန်၌ လုံးလုံး ဖျောက်၍ ရှုရန်မဖြစ် နိုင်သူများအဖို့ ပညတ်အာရုံမှတစ်ဆင့် သမာဓိ သတိဉာဏ်ရင့်သန်လာသောအခါ ပညတ်အာရုံများ ကွယ်ပျောက်၍ ပရမတ်သဘော၌သာ အသိဉာဏ်ရောက်လာပေလိမ့်မည်။ ထိုအခါ ဒွါရ ၆ ပါးတွင် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာသော ရုပ်နာမ်များကို အစဉ်အတိုင်း သိခြင်းဖြင့်သာလျှင် ဝိပဿနာ၏ အလုပ်သဘောမှန် ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။

ဖောင်းမှု ပိန်မှု ထင်ရှားစေရန်အတွက် အသက်ကိုပြင်းပြင်းရှူရှိုက်ခြင်း မပြုရ။ ပကတိရှူနေကျအတိုင်း မှန်မှန်ရှူခြင်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ပိန်မှု ဖောင်းမှုများကို မှတ်နေရမည်။

ယင်းသို့ မှတ်နေရာမှ တွေးတော ကြံစည်စိတ်ကူးမှ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် “စိတ်ကူးတယ် စိတ်ကူးတယ်” ဟူ၍ မှတ်၊ စိတ်ကူး၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူနှင့် တွေ့လျှင်လည်း “တွေ့တယ် တွေ့တယ်” ဟူ၍ မှတ်၊ ထိုအတွေ့ ပျောက်ဆုံးသွားလျှင် “ဖောင်းတယ်” “ပိန်တယ်” အစရှိသည့် မူလမှတ်နေကျအတိုင်း မှတ်၍ နေရမည်။

တရားထိုင်သည့်အချိန်တွင် ညောင်းမှ နာကျင်မှု အစရှိသည့် ဒုက္ခ၏ လက္ခဏာများ ပေါ်လာသည်ကို တွေ့လျှင် ဤဒုက္ခဝေဒနာကို အာရုံစူးစိုက်ပြီး ညောင်းလာလျှင် “ညောင်းတယ်” ပူလျှင်လည်း “ပူတယ်” အစရှိသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေရာမှ ပျောက်သွားသည်လည်း ရှိသည်၊ မပျောက်၍ ပြုပြင်ချင်သည့်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာလျှင်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ သည့် အခြင်းအရာအားလုံးကို စိတ်တွင် ရှုမှတ်သွားရမည်။

ရှုမှတ်ပုံမှာ “ညောင်းတယ်၊ ညောင်းတယ်” ဟု စိတ်၌ ရှုမှတ်နေရာမှ မခံသာ၍ ပြုပြင်လိုလျှင် မိမိ၏စိတ်ကို “ပြင်ချင်တယ်” ဟု မှတ်၊ ခြလက်တိုကြာလိုလျှင် “ကြာချင်တယ်” ဟု မှတ်၊ ကြာလိုက်လျှင်လည်း “ကြာတယ်” ဟု မှတ်၊ ကွေးလိုက်လျှင် “ကွေးတယ်” ဟု မှတ်၊ ပြုပြင်ပြီး၍ နေသာသွားလျှင် မူလမှတ်နေကျ “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်” အစရှိသည့်အတိုင်း ဆက်၍ မှတ်နေရမည်။

ထိုသို့ရှုမှတ်နေရာမှ စိတ်ကူးသည် အခြားသို့ထွက်သွားလျှင် “စိတ်ကူးတယ်” ဟု မှတ်၊ တွေးကြံလျှင် “ကြံတယ်” ဟု မှတ်၊ တစ်နေရာသို့ စိတ်ရောက်သွားလျှင် “ရောက်သွားတယ်” ဟု မှတ်၊

ထိုသို့မှတ်နေရာမှ တံတေး မျိုချင်လျှင်လည်း “မျိုချင်တယ်” ဟု မှတ်၊ ထေးလို့လျှင် “ထေးချင်တယ်” ဟု မှတ်၊ ထေးလိုက်လျှင် “ထေးတယ်” ဟု မှတ်၊ ထိုအမှတ်များ ပျောက်သွားလျှင် မူလမှတ်နေကျ “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်” အစရှိသည့်အတိုင်း ဆက်၍ မှတ်နေရမည်။

တရားထိုင်သည့် သတ်မှတ်ကာလအတွင်း နံနက်အိပ်ရာမှ နိုး၍ ထလိုက်သည့်အချိန်မှ စ၍ “ထတယ်” ဟု မှတ်၊ ရပ်မိသောအခါ “ရပ်တယ်” ဟု မှတ်၊ သွားလျှင် သွားသည် ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း “လှမ်းတယ်” ဟု မှတ်၊ ဤသို့ဖြင့် မျက်နှာသစ်သောအခါ၊ ရေချိုးသောအခါ ကြည့်ခြင်း၊ မြင်ခြင်း၊ စားခြင်း၊ ရေသောက်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ လှဲအိပ်ခြင်း အစရှိသည့် လှုပ်ရှားမှုအားလုံးကို စိတ်တွင် မှတ်နေရမည်။ မည်သို့မျှ မှတ်ရန် မရှိလျှင် မူလမှတ်နေကျ “ဖောင်းတယ်၊ ပိန်တယ်” အစရှိသည်များကို မှတ်နေရမည်။

ယင်းသို့ မှတ်နေရာတွင် ရံဖန်ရံခါ မှတ်မကောင်း၍ စိတ်ပျက်မိတတ်သည်။ အထူးသဖြင့် တွေးတောကြံစည်မှု (ဝိတက်) များ အဖြစ်များလျှင် တရားအလုပ်အပေါ် စိတ်မဝင်စားတော့ဘဲ ပျင်းရိငြီးငွေ့လာတတ်ပေသည်။ အားထုတ်ချင်သည့် စိတ်များ လျော့ပါးလာသည်။ ဤသို့ဖြင့် အချို့သော ယောဂီများသည် တရားအလုပ်စခန်းမှ ရှောင်ခွါသွားတတ်ကြသည်။ ထိုအချိန်မျိုးလွင် စိတ်ဓာတ်ရင့်ကျက်မှု၊ စေတောဝိမုတ္တိ တရားငါးမျိုးကို အစဉ် သတိရှိရပေမည်။ ယင်း တရားငါးမျိုးကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်၊ နဝကနိပါတ်၊ သမ္မောဓိဝဂ်၊

မေဃိယသုတ်၌ အရှင်မေဃိယကို အကြောင်းပြု၍ ဤသို့ ဟောကြားထားသည်။

မေဃိယ၊ တရားငါးမျိုးတို့သည် မရင့်ကျက်သေးသောစိတ်၏ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်မှု “စေတောဝိမုတ္တိ” ကို ရင့်ကျက်စေရန် ဖြစ်ကုန်၏။ အဘယ်ငါးမျိုးတို့နည်းဟူမူ မေဃိယ၊ ဤ သာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် မိတ်ဆွေကောင်းရှိ၏၊ အဖော်ကောင်း ရှိ၏။ ကိုင်းညွတ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကောင်းရှိ၏။ မေဃိယ၊ ဤသည်ကား မရင့်ကျက်သေးသော စိတ်၏ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်မှု “စေတောဝိမုတ္တိ” ကို ရင့်ကျက်စေရန် ပထမတရား ဖြစ်၏။

“မေဃိယ၊ နောက်တစ်မျိုးကား ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် သီလရှိ၏။ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို စောင့်လျက် နေ၏။ အကျင့် “အာစာရ” “ကျက်စားရာ” “ဂေါစရ” နှင့် ပြည့်စုံ၏။ အနည်းငယ်မျှသော အပြစ်တို့၌သော်လည်း ဘေးဟု ရှုလျက် သိက္ခာပုဒ်တို့၌ ဆောက်တည်၍ ကျင့်၏။ မေဃိယ၊ ဤသည်ကား မရင့်ကျက်သေးသော စိတ်၏ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်မှု “စေတောဝိမုတ္တိ” ကို ရင့်ကျက်စေရန် ဒုတိယတရား ဖြစ်၏။”

“မေဃိယ၊ နောက်တစ်မျိုးကား ရဟန်းသည် (ကိလေသာကို) အလွန်ခေါင်းပါးစေတတ်သော စိတ်ကို ဖွင့်ခြင်းအား လျှောက်ပတ်သော အလို့နည်းမှုနှင့် စပ်သောစကား၊ ရောင့်ရဲလွယ်မှုနှင့် စပ်သောစကား၊ ကင်းဆိတ်မှုနှင့် စပ်သောစကား၊ မရောနှောမှုနှင့် စပ်သောစကား၊ ဝီရိယကို အားထုတ်မှုနှင့် စပ်

သော စကား သိသာနှင့် စပ်သောစကား၊ သမာဓိနှင့် စပ်သော စကား၊ ပညာနှင့် စပ်သောစကား၊ ဝိမုတ္တိ “အရဟတ္တဖိုလ်” နှင့် စပ်သောစကား၊ ဝိမုတ္တိဉာဏအထိ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ဆင်ခြင် တတ်သော ဗုဒ္ဓဝေဒနာ ဉာဏ်အမြင်နှင့် စပ်သော စကား ဟူသော ဤသို့သဘောရှိသော စကားကို အလိုရှိတိုင်း ရ၏။ မငြိမငြင် ရ၏။ မပင်မပန်းရ၏။ မေဃိယ၊ ဤသည်ကား မရင့် ကျက်သေးသောစိတ်၏ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်မှု “စေတောဝိမုတ္တိ” ကို ရင့်ကျက်စေရန် တတိယဘုရားဖြစ်၏။”

“မေဃိယ၊ နောက်တစ်မျိုးကား ရဟန်းသည် အကုသိုလ် တရားတို့ကို ပယ်ရန်၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကို ပြည့်စုံစေရန် ထက်သန် သော လုံ့လရှိသည်၊ အားအစွမ်းရှိသည်၊ မြဲမြံသော အားထုတ်မှု ရှိသည်၊ ကုသိုလ်တရားတို့၌ တာဝန်ကို ပစ်ချမထားသည် ဖြစ်၍ နေ၏။ မေဃိယ၊ ဤသည်ကား မရင့်ကျက်သေးသောစိတ်၏ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်မှု “စေတောဝိမုတ္တိ” ကို ရင့်ကျက် စေရန် စတုတ္ထတရားဖြစ်၏။”

“မေဃိယ၊ နောက်တစ်မျိုးကား ရဟန်းသည် ပညာရှိ၏၊ အဖြစ်အပျက်ကို သိတတ်သော၊ (ကိလေသာကို) ဖောက်ခွဲ နိုင်သော ဒုက္ခကုန်ရာ (နိဗ္ဗာန်) သို့ ကောင်းစွာ ရောက်စေ တတ်သော မြတ်သောပညာနှင့် ပြည့်စုံ၏။ မေဃိယ၊ ဤကား မရင့်ကျက်သေးသော စိတ်၏ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်မှု “စေတောဝိမုတ္တိ” ကို ရင့်ကျက်စေရန် ပဉ္စမဘုရားဖြစ်၏။”

ဤသို့ဖြင့် မရင့်ကျက်သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ကိလေ သာမှ လွတ်မြောက်မှု “စေတောဝိမုတ္တိ” ရင့်ကျက်စေရန်

ဖြစ်ကုန်သော တရားငါးမျိုးကို ဆင်ခြင်သောစိတ်ဖြင့် စိတ်အား တက်ကြွစေပြီး ပျင်းရိငြီးငွေ့သောစိတ်ကို ဖျောက်၍ ကြီးစားပြီး မှတ်နေလျှင် “ဖောင်းခြင်းနှင့် မှတ်ခြင်း၊ ပိန်ခြင်းနှင့် မှတ်ခြင်း” တို့သည် ခြားနားလာလေသည်။ ဖောင်းခြင်းမှာ ရုပ်၊ မှတ်ခြင်းသည် နာမ်၊ ပိန်ခြင်းသည် ရုပ်၊ မှတ်ခြင်းသည် နာမ် အစရှိသည်ဖြင့် ရုပ်နှင့် နာမ်ကိုပိုင်းခြား သိလာပေသည်။ မှတ်နေသည့်အချိန်တွင် မှတ်နေသည့်ရုပ်နှင့် မှတ်သိမှု နာမ်နှစ်မျိုး သာ ရှိသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် မှတ်သိရာရုပ်နှင့် မှတ်သိမှုစိတ်၊ နာမ်ကိုခွဲခြားပြီး သိရပေသည်။ ထိုသို့သိသည်မှာ မှန်းဆ၍ သိခြင်းမဟုတ်၊ ရှုမှတ်နေရုံမျှဖြင့် ကြည်လင်ပြတ်သားစွာ ဉာဏ်အမြင်၌ ရှင်းလင်းသည့် သိခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထိုထက် သမာဓိနှင့် ဉာဏ်အားကောင်းလာလျှင် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဤသို့ သိမြင် သဘောပေါက်လာနိုင်ပြန်သည်။

ကျွေးချင် ဆန့်ချင်၍ ကျွေးမှု ဆန့်မှုဖြစ်သည်။ လှုပ်ချင် သွားချင်၍ လှုပ်မှုသွားမှုများ ဖြစ်သည်။ မျက်စိနှင့်အဆင်း၊ နားနှင့်အသံတိုက်ဆိုင်မှုဖြင့် မြင်သိမှု၊ ကြားသိမှုများဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် အကြောင်းနှင့်အကျိုးဆက်စပ်၍ ပိုင်းခြားပြီးသိမြင် သဘောပေါက်လာပေသည်။ ထို့နောက် မှတ်သိရသည့် အာရုံနှင့်မှတ်သိမှု (တစ်နည်းအားဖြင့်) ရှုစရာအာရုံနှင့် ရှုသိမှုများ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပြီး ချက်ချင်းပင် ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံးသွား သည်ကိုလည်း တွေ့မြင်သိရှိလာသည်။ ဤသည်မှာ အန်စွာ နုပဿနာဉာဏ်ပင်ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ခဏမစဲတဖြစ်တည်းဖြစ်၊ တပျက်တည်း ပျက်နေသည်ကို တွေ့မြင်ရသဖြင့် “မမြဲ ဆင်းရဲ အစိုးမရ သဘောတရားမျှသာ ဖြစ်သည်” ဟု အမှန်အတိုင်း သိရှိလာပေသည်။ ယင်းကဲ့သို့ မတေးမဆရာဘဲ သိမြင်သဘောပေါက်လာခြင်းသည် သဘာဝ အမှန်ကိုသိလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြစ်ဆဲခဏတွင် သတိနှင့် ပညာဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ပါလျှင် တဖြည်းဖြည်း ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် များတက်၍ လာပေလိမ့်မည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ဖြစ်မှုနှင့် ပျက်မှုများသည် ရုပ်ရှင်ပုံပြ သကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။ ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းတို့၏ သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်း၊ ကျွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်းအစရှိသည့် အထွေထွေ ပြောင်းလဲနေခြင်းများကို အနုစိတ်၍ ကြည့်ရှုပါ လျှင် အခိုက်အတန့် အတွင်း၌ ဓာတ်တို့၏ အနိစ္စမှု၊ မရဏမှုများ ပြည့်နေသည်ကို သိမြင်နိုင်သည်။ သွားခြင်း အခိုက်အတန့်တွင် တစ်ခုတစ်ခုသော ခြေလှမ်းအတွင်း၌ ဓာတ်တို့၏ အနိစ္စများ၊ မရဏများပြည့်လျက် ရှိနေသည်ကို သိမြင်နိုင်ပေသည်။

ဤသို့သိမြင်လာလျှင် အနိစ္စာနုပဿနာ အလုပ်သည် ပြီးပြည့် စုံပြီဖြစ်သည်။ အနိစ္စာနုပဿနာ ပြီးပြည့်စုံလျှင် အနတ္တာနု ပဿနာလည်း ပြည့်စုံသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ပြီးပြည့်စုံမှု ဆိုသည်မှာ အသက်ထက်ဆုံး စွဲမြဲခြင်းဖြင့် သိမြင်ခြင်းပင်ဖြစ် သည်။ ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အချက်ကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း သိမြင်နိုင်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ သည် ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်၏။ ထိုရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာတို့ကို ကောင်း

စွာထင်ရှား သိမြင်ရှုစားသော သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် ဝိပဿနာ ဉာဏဒဿနသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်၏။ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်သည် လောကုတ္တရာမဂ္ဂ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သည်။

အကြင် အခါ၌ အနိစ္စဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ ဒုက္ခဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ အနတ္တဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော ဝိပဿနာဉာဏဒဿန သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုအခါ နူးညံ့သိမ်မွေ့သော အနုသယ သုခုမအတ္တဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ နုသယတို့သည် ချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက်ကုန်၏။ အလွန်သိမ်မွေ့ နူးညံ့လှစွာသော အတိသုခုမ ဖြစ်သော အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာတို့မကား ပကတိအတိုင်းပင် ရှိကုန်သေး၏။ မချုပ်မငြိမ်းကုန်သေး။ အကြင်အခါ၌ လောကုတ္တရာသမ္မာဒိဋ္ဌိ လေးပါးတို့တွင် ပထမဖြစ်သော သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ စခန်းသို့ ပေါက်ရောက်ကုန်၏။ ထိုအခါ၌ အလွန်သိမ်မွေ့ လှစွာသော အတိသုခုမအတ္တဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ တို့သည် ကင်းကွာချုပ်ငြိမ်း ကြကုန်၏။

ထိုသို့ အတ္တဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာတို့ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ငြိမ်းသော အခါ၌ အပါယ်သို့ သွားကြောင်း ဟိနပက္ခဂါမိကံ တို့သည် လည်း အကြွင်းအကျန်မရှိချုပ်ငြိမ်းကြလေကုန်၏ဟုကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒီပနီတွင် တွေ့ရှိရပေသည်။

အမှန်ဖြစ်ပျက်နေသည့် ရုပ်နာမ်ကို ရှုမှတ်နေရာမှ “ဖြစ်ပြီးတိုင်း ပျက်ပျက်သွား၍” မမြဲကြောင်းသိသည့်ဉာဏ်သည် အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ်အစစ် ဖြစ်သည်။ မြင်တိုင်း၊ ကြားတိုင်း၊ တွေ့တိုင်း၊ သိတိုင်း၊ ဒွါရခြောက်ပါးမှ ပေါ်လာသမျှတို့သည်

ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်တတ်သည့် ဒုက္ခသစ္စာတရား များသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာတည်းဟူသော ဤဆင်းရဲခြင်းကို မသိမည် အဝိဇ္ဇာပင် ဖြစ်သည်။ အဝိဇ္ဇာဆိုသည်မှာ မသိမပင် ဖြစ်သည်။ ဤမသိမကြောင့် အမှားကို အမှန် ထင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲကို ချမ်းသာထင်ခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ချမ်းသာသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနေသည့်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့သည် အမြင်ကောင်းများကို လည်းကောင်း၊ အကြားကောင်းများကိုလည်းကောင်း၊ အနံ့ကောင်းများကို လည်းကောင်း၊ အစားကောင်းများကို လည်းကောင်း၊ အတွေ့ကောင်းများကိုလည်းကောင်း ရရှိအောင် ရှာကြံနေကြသည်။ ဤအစွဲအလမ်းသည် တဏှာပင် ဖြစ်သည်။ တဏှာ၏အလိမ္မာစွဲလမ်းမှ ဥပဒါန်ကြောင့် အားထုတ်ခြင်းသင်္ခါရတို့ ဖြစ်လာရသည်။ အလိမ္မာတိုင်းမရရှိသောအခါ ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခကို ခံစားကြရပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် အတုအယောင် ချမ်းသာသူကို အထင်ကြီးမိသည့်အတွက် တကယ် ချမ်းသာစစ် ချမ်းသာမှန်နှင့် ဝေးခဲ့ရသည်။

အမိဝမ်းတွင်းမှ မွေးဖွားခြင်း ဇာတိသည် ဒုက္ခသာလျှင် ဖြစ်သည်။ ကျန်းမာနေသည့် ခန္ဓာကိုယ်သည် မကျန်းမာသော အခြေအနေသို့ ပြောင်း၍ ဒုက္ခတွေ့ရပြန်သည်။ ပျိုချစ်နုနယ်သည့် အရွယ်မှ အိုမင်းရင့်ရော်သောအခါ ဇရာအဖြစ်ပြောင်းလဲသွားခြင်းသည် ဒုက္ခပင် ဖြစ်သည်။ ဇရာ၏သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီး

မရုဏအဖြစ်ပြောင်း၍ သေဆုံးခြင်းသည် အမှန်ပင် ဒုက္ခ ဖြစ်လေသည်။

ယင်းသို့ ခဏတိုင်းခဏတိုင်း အချိန်ကာလ စက်ဝန်းသည် အလွန်လျင်မြန်သည့် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ရွေ့လျားပြောင်းလဲ နေသည်။ အနာဂတ်ဘဝသည် ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်လာသည်။ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝသည် အတိတ်ဘဝဖြစ်သွားသည်။ မရှိသေးသည့် အရာသည် ဖြစ်လာပေါ်လာသည်။ ဖြစ်ပြီး ရှိပြီးသည့် အရာသည် ပျက်စီး ပျောက်ကွယ်သွားသည်။ ပစ္စုပ္ပန်၏ သုခကို နှစ်သက်မြတ်နိုး၍ ဆုပ်ကိုင်ရပ်တန့်ထားသည့်ကြားမှ လွတ်ထွက် သွားသည့်အခါ ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်း ဖြစ်ရသည်။

ထို့ကြောင့် ဉာဏ်အမြင်နှင့် ဆင်ခြင်ကြည့်လျှင် ရုပ်နာမ် တို့သည် အစဉ်ဖြစ်ပျက်နေခြင်းကြောင့် မကောင်း၊ ယခုဘဝ စ၍ ဖြစ်ခဲ့ခြင်းသည်လည်း မကောင်း၊ မကုန်ဆုံးနိုင်အောင် မပြတ်ဖြစ်နေခြင်းသည်လည်း မကောင်း၊ အကောင်အထည် ဒြပ်မရှိပါဘဲ အကောင်အထည် ဒြပ်ရှိသကဲ့သို့ ထင်ပေါ်နေခြင်း သည်လည်း မကောင်း၊ ဤဘဝ၌ ချမ်းသာကောင်းစားစေရန် ပြုလုပ်နေခြင်းသည်လည်း မကောင်း၊ ဘဝ အသစ် အသစ် ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသည်လည်း မကောင်း၊ ဒို့နာ သေ တရားနှင့် အတူ စိုးရိမ်ပူဆွေး ငိုကြွေးရခြင်းသည်လည်း မကောင်း၊ အားလုံး ဒုက္ခ ဆင်းရဲခြင်းများသာဖြစ်၍ ငြိမ်းငွေ့ ဖွယ်ရာပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းသည့် ဉာဏ်သည် မမြဲကြောင်း သိသည့် ဉာဏ်ပင်ဖြစ်သည်။ (သို့မဟုတ်) အနိစ္စာ နုပဿနာ ဉာဏ်ပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်ကို အားထုတ်ကြ
 သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဝိပဿနာမှ တစ်ဆင့် အေးငြိမ်းရာ
 အမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ အရောက်တက်လှမ်းနိုင်ရေးကို တွင် မဂ္ဂင်
 ရှစ်ပါး အကျင့်တရားကို ကြိုတင်သိရှိထားကြရပေလိမ့်မည်။
 မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်နိုင်ရန် ရှေးဦးစွာ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာမဂ်ကို ကြိုးပမ်း
 အားထုတ် ပွားများရပေသည်။ ဤ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာမဂ်
 ဟူသည်မှာ ရှုမှတ်ခိုက်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ဝိပဿနာမဂ္ဂင်
 များပင် ဖြစ်သည်။ အရိယာမဂ်၏ ရှေ့ပြေးမဂ္ဂင်ဟုလည်း ဆိုနိုင်
 ပေသည်။

ဤ ရှေ့ပြေးမဂ္ဂင်မှာ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် ကျင့်စဉ်
 အတိုင်း ဘာဝနာတရားများကို ပွားများနေသူ၏ စိတ်အတွင်း
 သန္တာန်တွင် အဆိုပါမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် ဖြစ်ပွားပြည့်စုံနေပုံကို
 နှလုံးသွင်း၍ သိမြင်ကြရမည်။ နှလုံးသွင်းပုံမှာ—

ဤ သမထအာရုံ ဝိပဿနာအာရုံကို ရှုနေခိုက် အကြင်
 ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အပြစ်မကင်းသည့် အပြောအဆို၊ အပြု
 အမှု၊ အသက်မွေးမှုတို့ကို ရှောင်ကြဉ်နေခြင်းကြောင့် သမ္မာ
 ဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်များ ဖြစ်ပွားလျက်
 ရှိသည်။ ရှုမှတ်ပွားများရာအာရုံကို ရှုမှတ်မိအောင် လုံ့လပြု
 အားထုတ်မှုသည် သမ္မာဝါယာမ မည်သည်။ ရှုမှတ်သင့်သည့်
 အာရုံကို အမှတ်ရနေခြင်းသည် သမ္မာသတိပင် ဖြစ်သည်။
 ဤတွင် ဝိပဿနာအာရုံကို အမှတ်ရခြင်းသည် ဝိပဿနာသမ္မာ
 သတိ ဖြစ်နေသည်ဟု ပိုင်းခြား၍ သိမြင်အပ်သည်။

ထို့ကြောင့် အခြား သမထအလုပ်များဖြစ်သည့် ထွက်သက်
 ဝင်သက်ကို အမှတ်ရမှု၊ ကသိုဏ်း၊ အသုဘ၊ ဆံပင်၊ မွှေးညှင်း
 စသော သမထအာရုံ တစ်ခုခုကို အမှတ်ရနေမှုသည် သမထ
 သမ္မာသတိဖြစ်၍ ဝိပဿနာကို အားထုတ်သည့် ယောဂီများကား
 ဖြစ်ပေါ်လာသမျှ ကိုယ်အမှုအရာ၊ ခံစားမှုဝေဒနာ၊ ကြံသိမှု
 စိတ်အမှုအရာ၊ မြင်မှု၊ ကြားမှု အစရှိသည်များကို အမှတ်
 ရနေခြင်းဖြစ်၍ ဝိပဿနာသမ္မာသတိမဂ္ဂင် ဖြစ်နေသည်။ သမ္မာ
 သတိဖြစ်လျှင် အမှတ်ရသည့်အာရုံ၌ စူးစိုက်တည်ကြည်မှု သမ္မာ
 သမာဓိမဂ္ဂင်လည်း ပူးတွဲပါဝင်ပြီး ဖြစ်ပေတော့သည်။

အဆိုပါ ဝိပဿနာသမာဓိ ကောင်းကောင်းဖြစ်လျှင် ဤ
 သမာဓိဖြင့် စူးစိုက်မိသည့်အာရုံမှာ အမှန်အတိုင်း သိမြင်နိုင်
 အောင် သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်က စိတ်ကို ဦးညွှတ်ပေးလျက်ရှိသည်။
 ထိုသို့ စိတ်ကို ညွှတ်ပေးသဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်က အမှန်အတိုင်း
 ပိုင်းခြားသိမြင်လာပေသည်။ ထိုသို့ သိမြင်လာခြင်းမှာ သမာဓိ
 မဂ္ဂင်သုံးပါးနှင့် ပညာမဂ္ဂင်နှစ်ပါးသည် တစ်ပေါင်းတည်း ပူးတွဲ
 ၍ ရှုသိခြင်းကိစ္စကို ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်နေကြခြင်း
 ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ယင်း မဂ္ဂင်ငါးပါးကို (ကာရကမဂ္ဂင်) ဟု
 ခေါ်ဆိုရသည်။ ရှုမှတ်နေခိုက်တွင် သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးမှာလည်း
 စင်ကြယ်နေ၏။ သို့ဖြစ်၍ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်းတွင် ဝိပဿနာ
 မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားပြည့်စုံနေသည်မှာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေ
 ပေသည်။ ယင်းသို့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားပြည့်စုံနေသည့်အတွက်

မှတ်သိရသည့် ရုပ်နှင့် မှတ်သိမှုနာမ်တို့ကို ပိုင်းခြားပြီး သိမြင်သည်ဟု ဆိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤမည်သော ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာမဂ်ကို ဇွဲလုံ့လဝီရိယ ပြင်းထန်စွာဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွားများနေလျှင် သမာဓိပညာ ထက်သန်အားကောင်းလာပြီး ဒုက္ခကိုသိ၍ သမုဒယကိုပယ်လျက် ရှိချေသည်။ သို့သော်လည်း နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်ရသေး၊ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိရှုမှတ် ပွားများနေသည့် မဂ္ဂဘာဝနာသည် မပြည့်စုံ၊ အပြီးမသတ်သေးသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ရုပ်နမ် သင်္ခါရ လုံးဝဆိပ်သည်း ကင်းငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်အာရုံဆီသို့ ညွတ်သည့် (ဂေါတြဘူဉာဏ်) ဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်အာရုံအတွင်းသို့ ပြေးဝင်သွားသည့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်မှသာ အားလုံးကိုစွဲပြီးနိုင်သည်။ မဂ်ကသိမှုကိုစွဲ ပြီးသောအားဖြင့် အားလုံးကို တစ်ပြိုင်နက် မတွေ့မဝေ ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ သိနိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီ၌ “သစ္စာလေးပါးကိုသိကြရာ၌ ပုထုဇဉ်တို့မှာ (အနုဗောဓ) ဖြင့် သိသည့် အသိသာဖြစ်၍ အရိယာတို့မှာ (ပဋိဝေဓ) ဖြင့် သိသည့် အသိပင်တည်း။ ညဉ့်အခါ မီးတောက်ကို တိုက်ရိုက် မမြင်သော်လည်း မီး၏အလင်းရောင်ကို မြင်သဖြင့် ဤဌာန၌ ဆီမီးထွန်းညှိလျက်ရှိကြောင်း အတပ်သိသည့် အသိမျိုးသည် (အနုဗောဓ) ဖြင့် သိသည့် အသိအမျိုးတည်း။ မီးတောက်ကို တိုက်ရိုက်မြင်၍ သိသည့် အသိသည် (ပဋိဝေဓ) ဖြင့် သိသည့် အသိမျိုးတည်း” ဟု မိန့်ဆိုထားလေသည်။

အရိယာတို့ သိမြင်သည့် (ပဋိဝေဓ) အသိမျိုး ရရှိအောင် အားထုတ်ကြရမည်။

ဤသို့ သစ္စာလေးပါးကို မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ (ပဋိဝေဓ) အသိမျိုးဖြင့် သိမြင်ပါလျှင် ရတနာသုံးပါးအပေါ်၌ ယုံကြည်မှုသည် မည်သူဖျက်၍မျှ မပျက်နိုင်အောင် ခိုင်မြဲသွားပေသည်။

မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါက ရာဇဂြိုဟ်မြို့တွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ တစ်ဦးရှိသည်။ ဤသူသည် အိမ်ထဲတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေနေစဉ်ကပင် နှုနာရောဂါ စွဲကပ်လာခဲ့သည်။ မိခင် မှာလည်း ၎င်းအား ဆင်းရဲကြပ်တည်းစွာဖြင့် မွေးဖွားပြီး ကြီးပြင်းလာသည့်တိုင် စောင့်ရှောက်လာခဲ့ရပေသည်။ တောင်းရမ်းစားသောက်နိုင်သည့် အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ မိခင်သည် ဆင်းရဲမှုဒဏ်ကို မခံနိုင်ဖြစ်ရာ တောင်းရမ်း၍ စားသောက်နိုင်ရန် ၎င်းအား ခွက်တစ်ခုပေးပြီး စွန့်ပစ်ထားခဲ့လေသည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ စောင့်ရှောက်မည့်သူ မရှိ၊ ပင်ပန်းဆင်းရဲ စွာဖြင့် တောင်းရမ်းစားသောက်၍ အသက်မွေးလာခဲ့ရပေသည်။ တောင်းရမ်းစားသောက်သူတို့၏ ထုံးစံအတိုင်း ရောက်ရာ နေရာတွင် အိပ်၍ ရရှိရာအိမ်မှ တောင်းရမ်း စားသောက်ရသည့် ဘဝတွင် နှုနာ ရောဂါမှာလည်း အပြင်းအထန် နှိပ်စက်လေသည်။ နာကျင်ကိုက်ခဲလွန်းသဖြင့် ညအချိန်များတွင် ကောင်းမွန်စွာ မအိပ်နိုင်ပေ။ ဤသို့ ညတိုင်း ညည်းညူနေရခြင်းကြောင့် အနီးအနားရှိ အိမ်များမှ လူများသည်လည်း ကောင်းစွာ မအိပ်ကြရပေ။ ထို့ကြောင့် သူ၏ အမည်ကို သပ္ပဗုဒ္ဓ ဟု ခေါ်သည်။

ဤသို့ အတိဒုက္ခ ရောက်နေရခြင်း၏ အကြောင်းကား သူသည် တစ်နေ့သောဘဝ၌ တဂရသိခီ အမည်ရှိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အား ဝစီကံဖြင့် ပြစ်မှားမိခဲ့ဖူးလေသည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဆွမ်းခံ ကြွလာသည်တွင် “အနာကြီးရောဂါသည်၏ အဝတ်ကိုရုံပြီး လှည့်လည်နေတဲ့ အနွှဲကြီး” ဟု ဆဲရေးပြီး ပြစ်မှားခဲ့ဖူးသည့် အကုသိုလ်ကံကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်အား ဝစီကံဖြင့် ပြစ်မှားခဲ့ဖူးသည့် ကံအကျိုးကြောင့် ယခုဘဝတွင် ဖြစ်ပေါ် ခံစားနေရသည့် အခြေအနေမှာ လွန်စွာ ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။

တစ်နေ့သောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ဆွမ်းခံကြွတော်မူ၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီး မြို့အတွင်း သင့်တင့်လျောက်ပတ်သည့် နေရာ၌ ခေတ္တသီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် ရဟန်းတော်များနှင့် အလှူရှင် ဒါယကာများ လာရောက်စုဝေးကြလေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာ ဘုရားသည် တရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူသည်။

သုပ္ပဗုဒ္ဓသည် အရပ်၌ လှည့်လည်ပြီး တောင်းရမ်းရာမှ လူထု ပရိသတ်ကို တွေ့မြင်လျှင် စားသောက်ဖွယ်ရာများ ဧဝံ ငှာနေသည် အထင်ဖြင့် လူထုပရိသတ်ကြီး၏ အနီးသို့ ရောက်လာသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားသံကို ကြားရသောအခါ အစွန်အဖျား တစ်နေရာမှာ ထိုင်ပြီး တရားတော်များကို ရိုသေစွာနာကြားလေ သည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် သုပ္ပဗုဒ္ဓအား တရား ထူး ရ ရန် အကြောင်းကို သိတော်မူသဖြင့် ၎င်းနှင့် သင့်လျော်သည့်တရား ကို ဟောတော်မူလေသည်။ သုပ္ပဗုဒ္ဓသည် တရားတော်ကို နာ ကြားရင်းဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်အစဉ်ရကာ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်

သို့ ဆိုက်ရောက်သွားလေတော့သည်။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်သွားလေတော့သည်။

ဤသို့ တရားထူးများရရှိပြီးဖြစ်၍ မိမိရရှိထားသည့် တရား ထူးများကိုရှင်တော်မြတ်ဘုရားအားလျှောက်ထားလိုသော်လည်း လူထူပရိသတ်ကြီးအတွင်းသို့ မိမိ၏ရောဂါကြောင့် မဝင်ရဲသဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကျောင်းတော်သို့ အပြန်တွင် လျှောက်ထားရန် ကျောင်းတော်သို့ လိုက်သွားလေသည်။ ထိုအခါ သိကြားမင်း သည် စုံစမ်းလို၍ သုပ္ပဗုဒ္ဓအား လမ်းခုလတ်မှ ဆီးကြို၍နေ၏။ တန်ခိုးအရှိန်အဝါများကိုလည်းပြသ၍ သုပ္ပဗုဒ္ဓအား ဤသို့ ပြော ကြားလေသည်။

“အို... သုပ္ပဗုဒ္ဓ၊ သင်သည် အလွန်ဆင်းရဲနွမ်းပါး၍ ခိုကိုးရာ မဲ့သုတစ်ဦး ဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်ုပ်ပြောသောစကားကို လိုက်နာ၍ ပြုကျင့်ပါလျှင် သင့်အား ကျွန်ုပ်ကူညီစောင့်ရှောက်မည်။ သင်၏ ရောဂါကိုလည်းပျောက်ကင်းစေမည်။ စည်းစိမ်ဥစ္စာများလည်း ပေးသနားမည်။ သင်ပြောရမည့်စကားမှာ ဤသို့ ဖြစ်သည် “ဘုရားသည် ဘုရားစစ် မဟုတ်၊ တရားသည် တရားစစ် မဟုတ်၊ သံဃာသည် သံဃာစစ် မဟုတ်။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာကို ငါ အလိုမရှိ” ဟု ကြေညာပြောဆိုပါရန်။ သိကြားမင်း၏ စကားကို ကြားရလျှင် သုပ္ပဗုဒ္ဓက “သင်သည် မည်သို့ဖြစ်သနည်း” ဟု မေး၏။ ထိုအခါ သိကြားမင်းက “ကျွန်ုပ်သည် သိကြားမင်း ဖြစ်ပေသည်” ဟု ပြောဆိုသည်။

ဤတွင် သုပ္ပဗုဒ္ဓက အို... မိုက်ရိုင်း၍ အရှက်မရှိသော သိကြား မင်း၊ သင်သည် ဘယ်အကွက် မပြောသင့်သည့်စကားကို ပြော

လေသနည်း။ သင်သည် ကျွန်ုပ်နှင့်စကားပြောရန်ပင် မထိုက်
 တန်ပေ။ ကျွန်ုပ်သည် သင်ပြောသကဲ့သို့ ဆင်းရဲမဲ့တေ၍ ခိုကိုး
 ရာမဲ့ဘဝမှ ယခုအခါ မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်အစစ် ဖြစ်လေ
 ပြီ။ စင်စစ် ကျွန်ုပ်သည် အကောင်းဆုံး အမြတ်ဆုံး ချမ်းသာသူ
 တစ်ဦး ဖြစ်လေပြီ” ဟု ပြောဆိုလိုက်လေသည်။

သို့ဖြစ်ရာ သိကြားမင်းသည် မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ရှေးဦးစွာ
 သွားရောက်ပြီး အကြောင်းခြင်းရာကို လျှောက်ထားလေသည်။
 ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက “ယခုအခါ သုပ္ပဗုဒ္ဓအား ဘုရား တရား
 သံဃာအား မဟုတ်မမှန်ဟု ပြောဆိုရန် မည်သည့်ဥစ္စာပစ္စည်းကို
 ပေး၍ ဖျားယောင်းသွေးဆောင်သော်လည်း ရရှိနိုင်မည်မဟုတ်”
 ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။ ဤအချိန်မှစ၍ သုပ္ပဗုဒ္ဓလည်း မြတ်စွာ
 ဘုရား၏ တပည့်သား သာဝက ဖြစ်သွားလေတော့သည်။

ဤဝတ္ထုဖာ သာဓကကိုထောက်ထား၍ အရိယာအစစ်ဖြစ်
 သောသူသည် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ အစစ်အမှန်ကို မည်သို့မျှ
 မစွန့်လွှတ်နိုင်ပေ။ လောကီစည်းစိမ်ဥစ္စာ ရတနာများဖြင့်မည်သို့
 ပင် ဖျားယောင်းသော်လည်း ရတနာသုံးပါးအပေါ်၌ အကြွင်းမဲ့
 ယုံကြည်၍ ကြည်ညိုမှု ခိုင်မြဲနေသည်ကိုသာ တွေ့မြင်ရပေသည်။

ဤသစ္စာတရားကို မြင်သိသည့်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ယုံကြည်
 မှုကို မည်သို့မျှသွေးဆောင်ဖျားယောင်း၍ ဖျက်မရနိုင်သည်သာ
 မဟုတ်၊ ခြိမ်းခြောက်၍လည်းမရ၊ လိမ်လည်လှည်ဖြား၍ ဖျက်
 သော်လည်း မပျက်စီးနိုင်ပေ။

ယင်းသို့ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် ရတနာ၊ သတ္တဝါများအား အကျိုးပြုသော ဤဓမ္မရတနာသည်ကား လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးပင် ဖြစ်သည်။ ဤကိုးပါးသော လောကုတ္တရာတရားဆို သည်မှာ သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ်၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်၊ သကဒါဂါမိဖိုလ်၊ အနာဂါမိ ဖိုလ်၊ အရဟတ္တဖိုလ်နှင့် နိဗ္ဗာန်တို့ ဖြစ်သည်။ ယင်းကိုးပါးသော လောကုတ္တရာ တရားတို့သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ စိတ်အညစ်အကြေး များမှ ကင်းစင်စေရန်၊ ဖောက်ပြန်မှုများမှ ကင်းစင်စေရန်၊ ဒုက္ခအပေါင်းမှ ချုပ်ငြိမ်းစေရန်သာမက ဘဝဘဖန် ပြန်မဖြစ် စေရန် အမှန်ပင် အားကိုးအားထားပြုရမည့် တရားများပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤတရားဓမ္မ၏ အနှစ်သာရကို ရရှိခံစားနိုင်ရန်အတွက် ကြိုး ပမ်းအားထုတ်သော သူသည်သာလျှင် မိမိ၏အကျိုးစီးပွား အစစ်အမှန်ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရရှိနိုင်ပေလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ ကြိုးပမ်းအားထုတ်ရာတွင် အချိန်အနည်းငယ်၊ ရက် အနည်းငယ် အားထုတ်ရုံမျှဖြင့် ရရှိနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ကျွန်ုပ်တို့သည် မှန်ကန်သည့် အသက်မွေးမှုဖြင့် ရှာဖွေလုပ်ကိုင် စားသောက်ရင်း သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း၊ ဣရိယာပုထ် တိုင်း၌ ဤဓမ္မ၏အလေ့အကျင့်ဖြင့်သာ ဘာတစ်လျှောက်လုံး နေထိုင်ကျင့်သုံးသွားပါလျှင် ဓမ္မ၏ချမ်းသာသုခ (သို့မဟုတ်) နိဗ္ဗာန်၏ချမ်းသာသုခကို ခံစားနိုင်မည်သာ ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် လူသားတိုင်းအား ကောင်းကျိုးပြုသော ဤ ဓမ္မ၏ချမ်းသာစစ် ချမ်းသာမှုကို အားလုံးရရှိခံစားနိုင်ကြပါ

စေ၊ ဤကမ္ဘာလောက၌ ဒုက္ခရောက်နေသူဟူ၍ မရှိကြပါစေနှင့်၊
 သောကရောက်နေသူဟူ၍ မရှိကြပါစေနှင့်၊ ပရိဒေဝမီးတောက်
 လောင်နေသူဟူ၍ မရှိကြပါစေနှင့်၊ စိတ်နှလုံး အရှုပ်အထွေး
 များမှ ကင်းရှင်းနိုင်ကြပါစေ၊ စိတ်အညစ်အကြေးများမှ ကင်း
 ရှင်းနိုင်ကြပါစေ၊ အားလုံးဘေးဥပဒ် အန္တရာယ် ရန်အသွယ်သွယ်
 များမှ ကင်းရှင်းနိုင်ကြပါစေ၊ ရောဂါဝေဒနာများမှ ကင်းရှင်း
 နိုင်ကြပါစေ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

အခန်း (၃)

သစ္စာတရား

ဗာရာဏသီပြည်အနီးရှိ မိဂဒါဝုန် တောတွင် ဖြစ်သည်။ အချိန်ကား... ကြာခဲ့ပါပြီ။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း (၂၅၀၀) ကျော်လောက်သော အချိန်ကာလက ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ပဉ္စဝဂ္ဂီ ငါးဦးဖြစ်သော အရှင်ကောဏ္ဍည၊ အရှင်ဝပ္ပ၊ အရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ အရှင်မဟာနာမ်နှင့် အရှင်အဿဇိတို့သည် ဘုရားရှင်နှင့် အတူ တရားရှာဖွေရင်း အလုပ်အကျွေးပြုနေကြသူများပင်ဖြစ်သည်။ ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့ အလုပ်အကျွေးပြုနေကြသည့်ရည်ရွယ်ချက်မှာ အလောင်းတော် ဘုရားဖြစ်သောအခါ၌ တရားဦးကို နာကြားရန် မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် အလုပ်အကျွေးပြုနေကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဘုရားအဖြစ်ကို ရစေခြင်းငှာ ဥရုဝေဠုတော၌ ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကို (၆) နှစ်တိုင်တိုင် ကျင့်နေစဉ် မည်သို့မျှ အကျိုးထူးကို မရသဖြင့် ဘုရားမဖြစ်မီ ဤအကျင့်မှထွက်၍ အာနာပါနုစျာန်ကို ပွားများနိုင်စေရန် အစာအာဟာရများကို ပြန်လည်သုံးဆောင်ခဲ့လေသည်။ ဤတွင် မူလတရားကျင့်ဖော်ဖြစ်သော ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးဦးတို့သည် အလောင်း

တော် အစာအာဟာရများ ပြန်လည်စားသောက် နေသည်ကို မြင်တွေ့ကြသောအခါ မည်သို့မျှ ဘုရားဖြစ်လိမ့်မည်ဟု မယုံကြည်ကြတော့သဖြင့် အလောင်းတော်ကို စွန့်ခွာ၍ ဗာရာဏသီမြို့ အနီးရှိ မိဂဒါငူန်တောသို့ ၎င်းတို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ယင်းသို့စွန့်ခွာရုံမျှဖြင့် မပြီးသေးဘဲ ရှင်ကြီးဂေါတမအား တွေ့ရှိလျှင် ခရီးဦးကြိုခြင်း နေရာခင်းခြင်း သောက်ရေသုံး ဆောင်ရွက်သည်ထားခြင်း အစရှိသည့် ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်များကို မပြုလုပ်ကြရန်လည်း ကြိုတင်၍ တိုင်ပင်ထားကြသေးသည်။

ဘုရားအလောင်းတော်သည် အစာအာဟာရများကို သုံး ဆောင်သဖြင့် အင်အားရှိလာသော အခါ အာနာပါနဇျာန် သမာပတ်ကို ဖြစ်ပွားစေပြီးနောက် ဗုဒ္ဓဂယာခေါ်သည့် နေရာ တွင် ဗောဓိညောင်ပင်ကြီး၏ အောက်၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေ တော်မူပြီး အကြောင်းအကျိုးအဆက်ဆက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား များကို ဆင်ခြင်လျက်ရှိသေးသည်။ ထို့အပြင် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ အဖြစ်အပျက် ကိုလည်း ဝိပဿနာရှုတော်မူသဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိမြင် တော်မူခဲ့သည်။ ဤသို့ သိမြင်တော်မူသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓဘုရား အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် ဖလသမာပတ် ချမ်းသာကို (၄၉) ရက်တိုင်တိုင်(၇)ပါးသော ဌာနတို့၌ (၇) ရက်စီ ခံစား တော်မူခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ယခင်အခါများမှ

တရားကျင့်ဖော်များ ဖြစ်ခဲ့ကြသော ပဉ္စဝဂ္ဂီရသေ့ငါးဦးတို့အား ဤသစ္စာသေးပါး တရားဦးကို ဟောရန် ဗုဒ္ဓဂယာမှ (၁၈) ယူဇနာဝေးကွာသည့် မိဂဒါဝုန် တောသို့ ခြေလျင်ခရီးဖြင့် အပင် ပန်းခံကာရောက်ရှိလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား ကြွရောက်လာသော အခါတွင် ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးဦးတို့သည် ၎င်းတို့ ကြိုတင် တိုင်ပင်ထားကြသည့် ကတိက ဝတ်များ ပျက်ပြား၍ သပိတ်သင်္ကန်းကို လှမ်းယူခြင်း၊ နေရာထိုင်ခင်းပေးခြင်း အစရှိသည့် ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်တို့ကို ပြုကြသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် တည်ခင်းအပ်သော နေရာ၌ ထိုင်တော်မူပြီးသော် “ငါကား ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီ၊ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိတော်မူပြီ၊ သင်တို့အား အမြိုက် တရားကို ဟောကြားခြင်းငှာ ငါလာတော်မူသည်။ ရှိသေ့စွာ တရားနာကြကုန်လော့” ဟု တိုက်တွန်း၏။ ထိုအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီ ငါးဦးတို့က “ငါ့ရှင် ဂေါတမ၊ သင်သည် ငြိုငြင်လှစွာသော ဒုက္ခရစရိယာကို ခြောက်နှစ်ပတ်လုံး ကျင့်သုံး၍ သဗ္ဗညုတအဖြစ် သို့မရောက်တုံသေး၊ ယခုမူကား ဆွမ်းသင်္ကန်း ကျောင်းစသော ပစ္စည်းများရအောင် လုံ့လပြုကာ ဒါယကာ-ဒါယိကာမတို့ကို ရှာ၍ မြို့ရွာတိုင်း လှည့်လည်လျက် ရှိသူသည် အဘယ်မှာလျှင် မင်ဖိုလ်ချမ်းသာကို ရချေအံ့နည်း။ သင်ဝါကြား၍ လှည့်ဖြား ကာပြောဆိုနေခြင်းကို ငါတို့မယုံနိုင်ချေဟု သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ပယ်ရှား၏။ ထိုသို့ ပယ်ရှားသော်ငြားလည်း အပြစ်မထား များစွာသောပရိယာယ်စကားဖြင့် ဘုရားဖြစ်ကြောင်းကို သိစေ တော်မူလျက် ဤသစ္စာတရားတော်ကို သက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ်၊

ဝါဆိုလပြည့်၊ စနေနေ့ညဉ့် နေဝင်စ အချိန်တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦး အား ပထမဦးစွာ ဤတရားဦးကို ဟောကြားတော်မူလေသည်။

ဤတရားတော်ကို နာကြားရသည့် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦး တို့မှာ အတွင်းမနေဘဲ ဖြူစင်သွားကြသည်။ အနာဂတ်ကို အကြောင်း ပြု၍ မည်သည့်တဏှာမှ မရှိတော့ပေ။ ကိလေသာ အညစ် အကြေးဟူသမျှ ကင်းစင်လွင့်ပျောက် သွားကြလေသည်။ အတွင်းစိတ်နှလုံးတွင် တဏှာကင်းရှင်းသွားသဖြင့် မည်သည့် အရာနှင့်မျှ နှိုင်းယှဉ်၍ မရနိုင်သော လွတ်ငြိမ်းမှုအရသာကို ခံစား၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ခဲ့ကြလေသည်။

ဤသစ္စာတရားသည်ကား တဏှာကင်းရှင်းသွားသဖြင့် မည် သည့်အရာနှင့်မျှ နှိုင်းယှဉ်၍ မရနိုင်သော ငြိမ်းချမ်းမှုအရသာကို ခံစားရသည်သာ မဟုတ်သေး။ ထိုထက် ပိုမိုကြီးမားသည့် ချမ်းသာသူခံမှာ ဘဝတစ်ဖန် ပြန်မဖြစ်တော့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အတိတ်ကာလမှ သိမ်းဆည်းလာခဲ့သော သင်္ခါရနှင့် အနာဂတ်ကို အကြောင်းပြု၍ နိုးကြားထကြွနေသည့် တဏှာတို့သည်သာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့၏ဘဝအသစ် အသစ်ဖြစ်စေရန် အကြောင်းတရား များသာဖြစ်ပေသည်။ ယင်းအကြောင်းတရား နှစ်မျိုးကုန်ဆုံး သွားပါက ဘဝအသစ် ဖြစ်ပေါ်မှုမှာလည်း ရပ်သွားမည်သာ ဖြစ်သည်။ လောင်စာကုန်သွားခြင်းကြောင့် မီးလည်းသူ့ အလို လို ငြိမ်းသွားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

မှန်၏။

သတ္တဝါများသည် ဤသစ္စာတရားကို မသိကြ၍ သံသရာ၌ ပင်ပန်းဆင်းရဲကြီးစွာဖြင့် ကျင်လည်နေကြရသည်။ ထို့ကြောင့် လည်း ရှင်တော် မြတ်ဘုရားသည် ဘုရားဖြစ်တော် မူလာသော အခါ ဤသို့မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

အခါတစ်ပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝဇ္ဇီတိုင်း၊ ကောဋိရှာ၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကို မိန့်တော်မူ၏။ “ရဟန်းတို့ အရိယသစ္စာ လေးပါးကို လျော်စွာ မသိခြင်းကြောင့် ထိုးထွင်း၍ မသိခြင်းကြောင့် ငါသည် လည်းကောင်း သင်တို့သည် လည်းကောင်း ရှည်လျားစွာသော ဤသံသရာ ကာလပတ်လုံး ပြေးသွားခဲ့ရလေပြီ။ ကျင်လည်ခဲ့ရလေပြီ။

“ရဟန်းတို့၊ ထိုအရိယသစ္စာတို့ကို လျော်စွာသိခြင်းကြောင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့် ဘဝတို့၌ တပ်မက်ခြင်း “ဘဝတဏှာ” ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ပြီးပြီ။ ဘဝသစ်သို့ ဆွဲဆောင်တတ်သော ကြိုးနှင်း တူစွာ ဘဝတဏှာသည် ကုန်လေပြီ။ ယခုဘဝသစ်ဖြစ်ခြင်းမရှိတော့ပြီ” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ပထမကောဋိဝဂ္ဂ ဝါမသုတ်)

သစ္စာတရားကို သိမှုသည် ဘုရားရှင်ပွင့်တော်မူ၍ ဟောမှုပင် သိကြရသည်။ ဤသစ္စာကို သိမှုသာ အိုမှု၊ နာမှု၊ သေမှု၊ အပါယ် လေးပါးကျမှု ဒုက္ခတို့မှ ကင်းဝေးမည်။ သစ္စာလေးပါးတရားကို မသိလျှင် လူ့ဘဝ၌ အသက်တစ်ရာပင် ရှည်သော်လည်း လူဖြစ်ကျိုး မနပ်။ သစ္စာကို သိသည်ဖြစ်၍ တစ်နေ့တစ်ရက်တာမျှ အသက်ရှင်ရလျှင်ပင် လွန်စွာ မြင့်မြတ်၏ဟု ဓမ္မပဒပါဠိတော်၌

မြတ်ဗုဒ္ဓ ဟောကြားထားပေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် ဤသစ္စာလမ်းစဉ်ဖြင့် ဘုရားရှင်အဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီး ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား ရှေးဦးစွာ သစ္စာ၏မီးရှူးရောင်ဖြင့် လမ်းမှန်သို့ရောက်အောင် ညွှန်ပြတော်မူလေသည်။

ဤသစ္စာတရားသည်ကား ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်ခေါ် ဓမ္မစကြာဒေသနာတော်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤဒေသနာတော်ကို မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော် မြန်မာပြန်၊ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနဝဂ်၊ ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်တွင် သို့တွေ့ရှိရသည်။

“ရဟန်းတို့၊ ရဟန်းဖြစ်သူသည် အစွန်းနှစ်ပါးတို့ကို မမှီဝဲအပ်ကုန်၊ အဘယ်နှစ်ပါးတို့နည်း။ ယုတ်ညံ့၍ ရှာသုတို၏အကျင့်ဖြစ်သော ပုထုဇဉ်တို့၏အလေ့အကျင့်သာဖြစ်၍ အရိယာတို့၏အလေ့အကျင့် မဟုတ်သော အကျိုးစီးပွားနှင့် မစပ်ယှဉ်သော ကာမဂုဏ်တို့၌ ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ကပ်ငြိသောအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲ လိုက်စားအားထုတ်ခြင်း လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်းကို ဖြစ်စေသော၊ အရိယာတို့၏အကျင့်မဟုတ်သော၊ အကျိုးစီးပွားနှင့် မစပ်ယှဉ်သော၊ ကိုယ်ပင်ပန်းမှုကို အားထုတ်ခြင်း လည်းကောင်း ဤနှစ်ပါးတို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤအစွန်းနှစ်ပါးတို့သို့ မကပ်ရောက်မူ၍ မြတ်စွာဘုရားသည် အထူးသဖြင့် သိတော်မူအပ်သော ပညာမျက်စိကို ပြုတတ်သော၊ ဉာဏ်အမြင်ကို ပြုတတ်သော၊ အသယ်အသတ်ဖြစ်သော အကျင့်သည် ကိလေသာငြိမ်းရန်အလို့ငှာ ဖြစ်၏။ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှာ ဖြစ်၏။ သစ္စာလေးပါးကိုသိရန် အလို့ငှာဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် အလို့ငှာ ဖြစ်၏။

“ရဟန်းတို့၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အထူးသဖြင့် သိတော်မူအပ်သော ပညာမျက်စိကို ပြုတတ်သော၊ ဉာဏ်အမြင်ကို ပြုတတ်သော ကိလေသာ ငြိမ်းခြင်းကို ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်း၊ သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှာ ဖြစ်သော ထိုအလယ်အလတ်ဖြစ်သော မြတ်သော အကျင့်ကား အဘယ်နည်း။ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော ဤအရိယမဂ်ပင်တည်း။ ဤသည်ကား အဘယ်နည်း။ မှန်ကန်သော အမြင် “သမ္မာဒိဋ္ဌိ”၊ မှန်ကန်သော ကြံစည်မှု “သမ္မာသင်္ကပ္ပ”၊ မှန်ကန်သော စကား “သမ္မာဝါစာ”၊ မှန်ကန်သော အလုပ် “သမ္မာကမ္မတ္တ”၊ မှန်ကန်သော အသက်မွေးမှု “သမ္မာအာဇီဝ”၊ မှန်ကန်သော လုံ့လ “သမ္မာဝါယာမ”၊ မှန်ကန်သော အောက်မေ့မှု “သမ္မာသတိ”၊ မှန်ကန်သော တည်ကြည်မှု “သမ္မာသမာဓိ” တို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ မြတ်စွာဘုရားသည် အထူးသဖြင့် သိတော်မူအပ်သော ပညာမျက်စိကို ပြုတတ်သော၊ ဉာဏ်အမြင်ကို ပြုတတ်သော၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော၊ မြတ်သော အကျင့်သည် ကိလေသာငြိမ်းရန် အလို့ငှာ ဖြစ်၏ (သစ္စာလေးပါးကို) သိရန်အလို့ငှာ ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန်အလို့ငှာ ဖြစ်၏။

“ရဟန်းတို့၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားတည်း။ ပဋိသန္ဓေတည်နေရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲ၏၊ အိုရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲ၏၊ နာရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲ၏၊ သေရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲ၏၊ မချစ်သော သူတို့နှင့် အတူနေရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲ၏၊ ချစ်သော သူတို့နှင့် ကျွေးကွင်းရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲ၏၊ လိုချင်ရာကို မရခြင်းသည်လည်း ဆင်းရဲ

၏။ အကျဉ်းအားဖြင့် စွဲလမ်းရာအာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး တို့သည်လည်း ဆင်းရဲကုန်၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲ၏အကြောင်းဖြစ်သော အရိယာတို့၏အမှန်တရားတည်း။ အကြင် တဏှာသည် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်စေတတ်၏။ နှစ်သက်ခြင်း တပ်မက်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်၏။ ထိုထိုအာရုံ၌ လွန်စွာ နှစ်သက်တတ်၏။ ထိုတပ်မက်မှု “တဏှာ” ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ကာမ၌ တပ်မက်မှု “ကာမတဏှာ”၊ သဿတဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော တပ်မက်မှု “ဘဝတဏှာ”၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော “ဝိဘဝတဏှာ” တို့တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲ၏ချုပ်ရာ ဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားတည်း။ ယင်းဆင်းရဲ၏ ချုပ်ငြိမ်းရာဟူသည် ထိုတပ်မက်မှု “တဏှာ” ၏သာလျှင် အကြွင်းမဲ့ စွဲမက်ကင်းပျောက်ချုပ်ငြိမ်းရာ စွန့်လွှတ်ရာ တဖန် စွန့်ပယ်ရာ လွတ်မြောက်ရာ မကပ်ငြိရာပင် ဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲ၏ချုပ်ရာ (နိဗ္ဗာန်) သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားတည်း။ ဤအရိယမဂ်သည်အင်္ဂါရှစ်ပါး ရှိ၏။ အင်္ဂါရှစ်ပါးဟူသော်ကား မှန်ကန်သောအမြင်၊ မှန်ကန်သော ကြံစည်မှု၊ မှန်ကန်သော စကား၊ မှန်ကန်သော အလုပ်၊ မှန်ကန်သော အသက်မွေးမှု၊ မှန်ကန်သော လုံ့လ၊ မှန်ကန်သော အောက်မေ့မှု၊ မှန်ကန်သော တည်ကြည်မှုတို့တည်း။

ဒုက္ခသစ္စာ၌ ဉာဏ်သုံးပါး

“ရဟန်းတို့၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားမည်၏ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်

သော (ဒုက္ခသစ္စာ)တရားတို့၌ ငါဘုရားအား ပညာမပျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သောဉာဏ် ‘ပညာ’သည် လင်ရှားဖြစ်၏။ ထိုးထွင်း၍သိသောဉာဏ် ‘ဝိဇ္ဇာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုဆင်းရဲဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားကို စင်စစ်ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်၏ ဟု ငါ့အား ရှေး၌ ။ပ။ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ရဟန်းတို့၊ ငါသည် “ထိုဆင်းရဲဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားကို ပိုင်းခြား၍ သိခဲ့ပြီ”ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (ဒုက္ခသစ္စာ)တရားတို့၌ ပညာမပျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သောဉာဏ် ‘ပညာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ထိုးထွင်း၍သိသောဉာဏ် ‘ဝိဇ္ဇာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။

သမုဒယသစ္စာ၌ ဉာဏ်သုံးပါး

“ရဟန်းတို့၊ ဤတရားသည် ဆင်းရဲကြောင်း ဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားမည်၏ဟု ငါ့အား (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (သမုဒယသစ္စာ) တရားတို့၌ ပညာမပျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ဉာဏ် ‘ပညာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ထိုးထွင်း၍ သိသောဉာဏ် ‘ဝိဇ္ဇာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ မြတ်စွာဘုရားသည် “ထိုဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော

ဤ အရိယာတို့၏ အမှန်တရားကို ပယ်အပ်၏”ဟု ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော တရားတို့၌။ပ။ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ရဟန်းတို့၊ မြတ်စွာဘုရားသည် “ထိုဆင်းရဲကြောင်းဖြစ်သော ဤ အရိယာ တို့၏ အမှန်တရားကို ပယ်ပြီးပြီ”ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (သမုဒယသစ္စာ) တရားတို့၌ ပညာမပျက်စိ သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြား အားဖြင့် သိတတ်သော ဉာဏ် ‘ပညာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ထိုးထွင်း၍ သိသောဉာဏ် ‘ဝိဇ္ဇာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်း ရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။

နိရောဓသစ္စာ၌ ဉာဏ်သုံးပါး

“ရဟန်းတို့၊ ဤ နိဗ္ဗာန်သည် ဆင်းရဲချုပ်ရာ ဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားမည်၏ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (နိရောဓသစ္စာ) တရားတို့၌ ငါ့အား ပညာမပျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှား ဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ဉာဏ် ‘ပညာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ထိုးထွင်း၍ သိသောဉာဏ် ‘ဝိဇ္ဇာ’ သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ “ထို ဆင်းရဲခြင်း၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန် တရားကို မျက်မှောက်ပြုအပ်၏”ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော တရားတို့၌။ပ။ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ရဟန်းတို့၊ (ဘုရားမဖြစ်မီ) “ထိုဆင်းရဲချုပ်ရာဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားကို မျက်မှောက်ပြု၏”ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက

မကြားဖူးကုန်သော (နိရောဓသစ္စာ) တရားတို့၌ ငါ့အား ပညာ မျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ဉာဏ်‘ပညာ’သည် ထင်ရှား ဖြစ်၏။ ထိုးထွင်း၍ သိသောဉာဏ် ‘ဝိဇ္ဇာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။

မဂ္ဂသစ္စာ၌ ဉာဏ်သုံးပါး

“ရဟန်းတို့၊ ဤတရားသည် ဆင်းရဲချုပ်ရာ (နိဗ္ဗာန်သို့) ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရား မည်၏ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူး ကုန်သော (မဂ္ဂသစ္စာ) တရားတို့၌ ငါ့အား ပညာမျက်စိသည် ထင်ရှား ဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ‘အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ဉာဏ်‘ပညာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ထိုးထွင်း၍ သိသောဉာဏ် ‘ဝိဇ္ဇာ’သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ ရဟန်းတို့၊ “ထိုဆင်းရဲခြင်း၏ ချုပ်ရာ(နိဗ္ဗာန်) သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်သော ဤ အရိယာတို့၏ အမှန် တရားကို ပွားများအပ်၏” ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူး ကုန်သော တရားတို့၌ပ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။” ရဟန်းတို့၊ “ထို ဆင်းရဲချုပ်ရာ (နိဗ္ဗာန်)သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားကို ပွားများပြီးပြီ” ဟု (ဘုရားမဖြစ်မီ) ရှေးက မကြားဖူးကုန်သော (မဂ္ဂသစ္စာ) တရားတို့၌ ငါ့အား ပညာမျက်စိသည် ထင်ရှားဖြစ်၏။ အသိဉာဏ်သည် ထင်ရှား ဖြစ်၏။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော ဉာဏ်‘ပညာ’ သည်

ထင်ရှားဖြစ်၏။ ထိုးထွင်း၍ သိသော ဉာဏ်‘ဝိဇ္ဇာ’သည် ထင်ရှား ဖြစ်၏။ အလင်းရောင်သည် ထင်ရှားဖြစ်၏။

သစ္စာလေးပါး မသိသေးသမျှ ဘုရားဟု ဝန်မခံ

“ရဟန်းတို့၊ ဤ (အရိယာတို့၏ အမှန်တရား) လေးပါးတို့၌ ဤသို့ သုံးပါးသော အပြန်၊ တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာ ရှိသော မှန်ကန်သော ဉာဏ်အမြင် မစင်ကြယ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ငါသည် နတ် မာရ်နတ် ဗြဟ္မာနှင့်တကွသော နတ်လောကနှင့် သမဏဗြာဟ္မဏ မင်းများ၊ လူများနှင့် တကွ သော လူ့ လောက၌ အတုမရှိသော အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်မှန်စွာ သိသော (အရဟတ္တမဂ်) ဉာဏ်ကို သိပြီဟု ဝန်မခံခဲ့ချေ”

ဘုရားဟု ဝန်ခံချက်

“ရဟန်းတို့၊ ဤ (အရိယာတို့၏ အမှန်တရား) လေးပါးတို့၌ ဤသို့ သုံးပါးသော အပြန် တစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော အခြင်းအရာ ရှိသော မှန်ကန်သော ဉာဏ်အမြင်သည် စင်ကြယ်လာသော အခါ၌သာလျှင် ငါသည် နတ် မာရ်နတ် ဗြဟ္မာနှင့်တကွသော နတ်လောကနှင့် သမဏဗြာဟ္မဏမင်းများ၊ လူများနှင့်တကွသော လူ့ လောက၌ အတုမရှိသော အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ကိုယ်တိုင် မှန်စွာ သိသော (အရဟတ္တမဂ်) ဉာဏ်ကို သိပြီဟူ၍ ဝန်ခံခဲ့၏။ ငါ၏ (ကိလေသာတို့မှ) လွတ်မြောက်မှုသည် မပျက်စီးနိုင်ပြီ၊ ဤကား အဆုံးစွန်သော ဘဝတည်း။ ယခုအခါ ဘဝသစ်၌

ဖြစ်ခြင်းမရှိတော့ပြီဟု ငါ့အား ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ် အမြင်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို မိန့်တော်မူ၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂိ ငါးပါး ရဟန်းတို့သည် နှစ်လိုက်သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ဝမ်းမြောက်စွာ လက်ခံကြလေကုန်၏။ ဤ ဂါထာမဖက် သက်သက်သော ဒေသနာတော်ကို ဟောတော် မူသည်ရှိသော် အရှင်ကောဏ္ဍညအား ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော တရား အလုံးစုံသည် ချုပ်ခြင်းသဘောရှိ၏ဟု (ကိလေသာ) မြူအညစ်အကြေး ကင်းသောတရား မျက်စိ “သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်”သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

နတ်ဗြဟ္မာတို့ ကြေးကြော်ကြခြင်း

ဤသို့ မြတ်စွာဘုရားသည် ဓမ္မစကြာ တရားတော်ကို ဟောတော်မူသည်ရှိသော် ဗာရာဏသီပြည် ဣသိပတနမိဂဒါဝုန် တောဝယ် “လောက၌ သမဏဗြာဟ္မဏ နတ် မာရ်နတ် ဗြဟ္မာ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မဟောနိုင်သော အတုမရှိသော ဤ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို ဟောတော်မူ၏” ဟု ဘုမ္မစိုးနတ်တို့သည် ကောင်းချီးပေးသံကို အဆင့်ဆင့် ကြေးကြော်ကုန်၏။ ဘုမ္မစိုး နတ်တို့၏ ကောင်းချီးပေးသံကို ကြား၍ မြတ်စွာဘုရားသည် ဗာရာဏသီပြည် ဣသိပတနမိဂဒါဝုန်တောဝယ် “လောက၌ သမဏဗြာဟ္မဏ နတ် မာရ်နတ် ဗြဟ္မာ တစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မဟောနိုင်သော အတုမရှိသော ဤ ဓမ္မစကြာတရားတော်ကို မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူ၏” ဟု စာတုမဟာရာဇ်နတ်တို့သည်

အဆင့်ဆင့် ကြေးကြော် ကုန်၏။ စာတုမဟာရာဇ်နတ်တို့၏
 ကောင်းချီးပေးသံကိုကြား၍ တာဝတိံသာ နတ်တို့သည်။ပ။
 ယာမာနတ်တို့သည်။ပ။ တုသိတာနတ်တို့သည်။ပ။ နိမ္မာနရတီ
 နတ်တို့သည်။ပ။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်တို့သည်။ပ။ မြတ်စွာ
 ဘုရားသည် ဗာရာဏသီပြည် ဣသိပတနမိဂဒါဝုန်တောဝယ်
 “လောက၌ သမဏဗြာဟ္မဏ နတ် မာရ်နတ် ဗြဟ္မာ တစ်ဦး
 တစ်ယောက်မျှ မဟောနိုင်သော အတုမရှိသော ဤဓမ္မစကြာ
 တရားတော်ကို ဟောတော်မူ၏” ဟု ဗြဟ္မာတို့သည် ကောင်းချီး
 ပေးသံကို အဆင့်ဆင့်ကြေးကြော်ကုန်၏။

ဤသို့လျှင် ထိုအချိန်ထိုအခါ ထိုကာလတွင် အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာ
 ပြည်တိုင်အောင် ကောင်းချီးသံသည်ပြန့်နှံ့၍ တက်၏။ ဤတစ်
 သောင်းသော လောကဓာတ်သည်လည်း တုန်လှုပ်၏။ ပြင်းစွာ
 တုန်လှုပ်၏။ ထက်ဝန်းကျင်တုန်လှုပ်၏။ အတိုင်းအရှည် မရှိ
 ကြီးမားသော အရောင်အလင်းသည်လည်း လောက၌ နတ်တို့၏
 အာနုဘော်ကို ကျော်လွန်၍ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်းတို့၊ ကောဏ္ဍည
 သည် သစ္စာလေးပါးတရားကို သိလေပြီတကား၊ ရဟန်းတို့၊
 ကောဏ္ဍညသည် သစ္စာလေးပါးတရားကို သိလေပြီတကား” ဟု
 ဤဥဒါန်းကို ကျူးရင့်တော်မူ၏။ ဤဥဒါန်းကို ကျူးရင့်တော်
 မူသောကြောင့် သာလျှင် အရှင်ကောဏ္ဍညအား “အညာ
 သိကောဏ္ဍည” ဟူ၍သာ အမည်တွင်၏။”

ဤဓမ္မစက္ကတရားတော်ကို နာကြားကြကုန်သော ပဉ္စဝဂ္ဂီ
 ငါးဦးတို့သည် ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်သည်

သောတာပန်ဖြစ်လေသည်။ လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့တွင် အရှင်ဝပ္ပမထေရ်သည် သောတာပန်ဖြစ်လေသည်။ နှစ်ရက်နေ့တွင် အရှင် ဘဒ္ဒိယမထေရ်သည် သောတာပန်ဖြစ်လေသည်။ သုံးရက်နေ့တွင် အရှင်မဟာနာမ်မထေရ်သည် သောတာပန်ဖြစ်လေသည်။ လေးရက်နေ့တွင် အရှင်အဿဇီမထေရ်သည် သောတာပန် ဖြစ်လေသည်။ ငါးရက်နေ့ ညဉ့်ဦးယံတွင် အနတ္တလက္ခဏတရားတော်ကို ဟော၍နာကြားခြင်းဖြင့် ငါးပါးလုံး ရဟန္တာများ ဖြစ်ကြလေသည်။

ဤကား ဓမ္မစက္က ပဝတ္တန တရားတော် (သို့မဟုတ်) သစ္စာလေးပါး တရားတော် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်း တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ဤတရားတော်ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်လျှင်ရောက်ချင်း ပထမဦးစွာ ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးဦးအား ဟောကြားသော တရားပင်ဖြစ်ပေသည်။

သစ္စာတရားကို ရှာမှီးသောသူသည် သစ္စသံယုတ်သတ္တိသတသုတ်၌ မြတ်ဗုဒ္ဓမိန့်ဆိုတိုက်တွန်းထားသည့် ဒေသနာကို ဦးထိပ်ပန်ဆင်လျက် မပြတ်ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းသင့်ပေသည်။

“ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား ယောက်ျားသည် အသက်အနှစ်တစ်ရာရှိ၏။ အနှစ်တစ်ရာ အသက်ရှည်၏။ ထိုသူကို အမောင်ယောက်ျား လာလော့၊ နံနက်အခါ၌ သင့်ကိုလှုံချက်တစ်ရာဖြင့် ညဉ့်ပန်းကုန်လတ္တံ့၊ မှန်းတည့်အခါ၌လှုံချက်တစ်ရာဖြင့် ညဉ့်ပန်းကုန်လတ္တံ့၊ ညနေချမ်းအခါ၌ လှုံချက်တစ်ရာဖြင့် ညဉ့်ပန်းကုန်လတ္တံ့၊ အမောင်ယောက်ျား၊ နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း

လှံချက်သုံးရာ သုံးရာတို့ဖြင့် ညှဉ်းပန်းခံရသော သင်သည် အသက်အနှစ်တစ်ရာ ကုန်လွန်သောအခါ ထိုးထွင်း၍ မသိရသေးသောအရိယာတို့၏ အမှန်တရားလေးပါးတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိရလိမ့်မည်” ဟု ဤသို့ပြောရာ၏။

ရဟန်းတို့၊ အကျိုးကိုလိုလားသော အမျိုးကောင်းသားသည် အညှဉ်းပန်းခံရန် ကပ်ရောက်ထိုက်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းသည် အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤသီသရာ၏ အစကိုမသိနိုင်ရကား လှံထိုးခံရသူ၊ သန်လျက်ဖြတ်ခံရသူ၊ ပုဆိန်ပေါက်ခံရသူတို့၏ ရှေးအစွန်းသည် မထင်သောကြောင့်တည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤသို့ လှံထိုး သန်လျက်ဖြတ် ပုဆိန်ပေါက်ခံရ၍ သစ္စာလေးပါးကိုသိခဲ့မှ အရိယသစ္စာလေးပါးကို သိမှသည် ဆင်းရဲခြင်း၊ နှလုံးမသာခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်၏ဟု ငါမဆို။

“ရဟန်းတို့၊ စင်စစ်သော်ကား အရိယသစ္စာလေးပါး သိမှုကို ချမ်းသာခြင်း၊ ဝမြောက်ခြင်းနှင့် တကွသာဖြစ်၏ဟုငါဆို၏။ ရဟန်းတို့၊ ထို့ကြောင့် ဤသာသနာ၌ သစ္စာလေးပါးကို သိရန်အားထုတ် ရမည်ဟု မိန့်တော်မူသည်”

သစ္စာကိုသိဖို့ရန်ကား ဤမျှအရေးကြီးလှကြောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားနေပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အရိယသစ္စာလေးပါးအမှန်တရားတို့ကို မအို မနာ မသေမီ ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ သိမြင်ဖို့ရန် အတွက် ယခင်ယခင်က ယုံကြည်စွဲလမ်းလာခဲ့သည့် ယုံကြည်ချက်၊ အယူအဆ အစွဲအလမ်းများကို စွန့်ပစ်လိုက်ပြီး မိမိ၏အတွေ့အကြုံအရ သိရှိလာသည့် အမှန်တရားများကို ယထာဘူတ

ကျစွာ လက်ခံနာယုမှသာလျှင် အောင်မြင်ထမြောက်နိုင်ပေမည်။ ယင်းသည်သာလျှင် အမြင့်မြတ်ဆုံးသော သစ္စာတရားကို မျက်မှောက်ပြုသည့် ယထာဘူတဉာဏ်အမြင် ဖြစ်လေသည်။ အကြင်တရားသည် ဤလေးပါးသော သဘောနှင့် ပြည့်စုံ၏ ထိုတရားသည် ဒုက္ခခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းရန် လမ်းကြောင်းအမှန် ဖြစ်၏။ ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားသည်သာလျှင် အေးငြိမ်းရာအမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုနိုင်မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤ သစ္စာလေးပါး တရားဟူသည်ကား—

- ၁။ ဒုက္ခသစ္စာ (ဒုက္ခအရိယသစ္စာ)
- ၂။ သမုဒယသစ္စာ (ဒုက္ခသမုဒယ အရိယသစ္စာ)
- ၃။ နိရောဓသစ္စာ (ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာ)
- ၄။ မဂ္ဂသစ္စာ (မဂ္ဂအရိယသစ္စာ) တို့ပင် ဖြစ်လေသည်။

ဒုက္ခနှင့် တွေ့ကြုံနေရသူတို့၏ အလုပ်မှာ မိမိ၏ ဒုက္ခကို သိအောင်လုပ်ခြင်း၊ မိမိဒုက္ခ၏ အခြေခံ အကြောင်းရင်းကို သိအောင်လုပ်၍ ယင်းအကြောင်းရင်းကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းကို အသုံးပြုနိုင်မှသာ ဒုက္ခမှလွတ်မြောက်နိုင်ပေလိမ့်မည်။ ဒုက္ခကိုကုစားခြင်း၏ အဖြေမှာ ဒုက္ခကို မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်သိရှိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အမှန်တရားသစ္စာ၏ ဓမ္မစက်သည် လည်သွားသည်သာဖြစ်သည်။

ဒုက္ခသစ္စာ (ဒုက္ခအရိယသစ္စာ)

ဆင်းရဲခြင်း ဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားသည် ဒုက္ခအရိယ သစ္စာမည်ပေသည်။ အမိဝမ်းတွင်း၌ ပဋိသန္ဓေ နေရာသည့် အချိန်မှစ၍ ဤကမ္ဘာလောကအတွင်းသို့ လူသား တစ်ဦးအနေဖြင့် ဝင်ရောက်လာရသည့်အချိန်တွင် အပြစ်ပြတ် ဖြစ်ပေါ်ပြောင်းလဲနေသော အခြေအနေများသည် ကျွန်ုပ်တို့ အတွက် ဒုက္ခဖြစ်ဖွယ်ရာ များသာလျှင် ဖြစ်လေသည်။ ဤတွင် ကာယိကဒုက္ခနှင့် စေတသိက ဒုက္ခဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိရာ ကာယိက ဒုက္ခဆိုသည်မှာ ခန္ဓာကိုယ်တွင်မို့၍ ဖြစ်ပေါ်သော ဒုက္ခများ ဖြစ်၍ စေတသိကဒုက္ခဆိုသည်မှာ စိတ်အပေါ်တွင်မို့၍ ဖြစ်ပေါ် သော ဒုက္ခများသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ တစ်ဆယ့်တစ်သီးသော ဒုက္ခမီးတို့သည် စိတ်နှင့် ရုပ်အပေါ်တွင်မို့၍ လောင်ကျွမ်း နေသော ဒုက္ခမီးများပင် ဖြစ်လေသည်။ ဤတစ်ဆယ့်တစ်သီး သောဒုက္ခမီးများမှာ—

၁။ လောဘမီး	တပ်မက်နှစ်သက်ရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
၂။ ဒေါသမီး	စိတ်ဆိုးရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
၃။ မောဟမီး	အမှန်ကိုမသိရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
၄။ ဇာတိမီး	ဘဝ၌ဖြစ်ရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
၅။ ဇရာမီး	အိုမင်းရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
၆။ မရဏမီး	သေပျက်ရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။

- ၇။ သောကမီး စိုးရိမ်ကြောင့်ကြရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၈။ ပရိဒေဝမီး ငိုကြွေးရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၉။ ဒုက္ခမီး ကိုယ်ကိုမှီ၍ မသာယာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၁၀။ ဒေါမနဿမီး စိတ်ကိုမှီ၍ မသာယာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း။
- ၁၁။ ဥပါယာသမီး အတွင်းစိတ်တွင် အသံမထွက်နိုင်နိုင်အောင် ရှိုက်ကြီးတင်ဖြစ်၍ အတွင်းဆွေး ဆွေး၍ ပူလောင်ခြင်း။

ဤတွင် (ဇာတိမီး) ဘဝတစ်ခုဖြစ်လာရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရသော ဒုက္ခမီး၊ (ဇရာမီး) အိုမင်းရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရသော ဒုက္ခမီး၊ (မရဏမီး) သေကြေပျက်စီးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရသော မီး၊ (ဒုက္ခမီး) နှင့် ရောဂါဝေဒနာ၏ဒဏ်ကို ခံစားနေရမှု၊ အရိုက်အနှက်ခံရမှု၊ တစ်စုံတစ်ခုနှင့်ထိခိုက်မှုစသည်တို့ကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်၏ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်ခြင်းအစရှိသည့် ဒုက္ခမီး (၄) ပါးမှာ ခန္ဓာကိုယ်တွင် မှီ၍ဖြစ်ပေါ်သော ဒုက္ခမီးများဖြစ်သဖြင့် (ခန္ဓာကာယိကဒုက္ခ) ဟု ခေါ်လေသည်။

ထို့အပြင် (လောဘမီး) အလိုဆန္ဒကြောင့် တပ်မက်နှစ်သက်ရာသဖြင့် ပူလောင်ခြင်း ဒုက္ခမီး၊ (ဒေါသမီး) ကြမ်းတမ်းခက်သန့်

ခြင်းသဘောကြောင့်စိတ်ဆိုးရသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောဒုက္ခမီး၊
 (မောဟမီး) အမှန်ကိုမသိရသဖြင့် ပူလောင်ရသော ဒုက္ခမီး၊
 (သောကမီး) စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းသဘောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသော
 ဒုက္ခမီး၊ (ပရိဒေဝမီး) ငိုကြွေးပူလောင်ခြင်း သဘောကြောင့်
 ဖြစ်ပေါ်လာရသော ဒုက္ခမီး၊ (ဒေါမနဿမီး) စိတ်ဆင်းရဲ၊
 စိတ်မချမ်းသာခြင်းသဘောကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသော ဒုက္ခမီး၊
 (ဥပါယာသမီး) အတွင်းစိတ်တွင် အသံမထွက်နိုင်အောင် ရှိုက်
 ကြီးတင်ဖြစ်၍ အတွင်းဆွေးဆွေးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသော
 ဒုက္ခမီးတို့သည် စိတ်အပေါ်တွင် တည်မှီ၍ဖြစ်ပေါ်လာသော
 ဒုက္ခများဖြစ်၍ (စေတသိကဒုက္ခ)ဟု ခေါ်သည်။

ထို့ကြောင့် ခန္ဓာကာယိကဒုက္ခမီး (၄) ပါးနှင့် စေတသိက
 ဒုက္ခမီး (၇) ပါးတို့ကို ပေါင်းခြင်းကြောင့် တစ်ဆယ့်တစ်ပါး
 သော ဒုက္ခမီးများသည် ကျွန်ုပ်တို့အတွက် ဒုက္ခဖြစ်ဖွယ်ရာများ
 သာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤတစ်ဆယ့်တစ်ပါးသော
 ဒုက္ခမီးအလောင်ကျွမ်းခံနေရသူတို့၏ အလုပ်မှာ ဒုက္ခမီးနှင့်တကွ
 လောင်စာတို့၏ အခြေခံအကြောင်းရင်းကို သိအောင်ကြိုးပမ်း၍
 လောင်နေသောမီး၏ အဓိကအကြောင်းရင်းကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်
 သည့် နည်းလမ်းကို အသုံးပြုနိုင်မှသာ ဤဒုက္ခမီး လောင်မြှိုက်
 ခြင်းမှ လွတ်မြောက်နိုင်ပေလိမ့်မည်။

သို့ဖြစ်၍ မိမိတို့၏ ခန္ဓာကိုယ်တွင်တည်မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်နေသော
 ခန္ဓာကာယိက ဒုက္ခလေးပါးမှလွတ်မြောက်အောင် အဘယ်သူ
 သည် ကြိုးပမ်းအားထုတ်နိုင်ပါမည်နည်း။ ယခုအခါ သိပ္ပံပညာ
 ရှင်များသည် လူကို မအိုအောင် (သို့မဟုတ်) အိုရုပ်မဖြစ်ပေါ်

စေရန်အတွက် ဆေးတစ်မျိုးကို ဖော်စပ်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လူ၏ အိုခြင်းရုပ်မှ အတော်အသင့် တားမြစ်နိုင်သည်ဟု သိရှိရသည်။ ထို့အတူ နှာခြင်းမှလည်း ခေတ်မီဆေးစွမ်းကောင်းများကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ရောဂါအမျိုးမျိုး၊ ဒဏ်ရာအနာတရအမျိုးမျိုး ကို ကုသ၍ အောင်မြင်နေကြပြီဖြစ်သည်။ သေခြင်းတည်းဟူသော တရားမှလည်း လူသား၏နှလုံးလားကို အသစ် လဲလှယ်ပေးခြင်းဖြင့် အသက်ရှည်ရှည်နေနိုင်စေရန် နည်းအမျိုးမျိုးနှင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်နေကြပေသည်။ သို့ရာတွင် အိုခြင်း၊ နှာခြင်း၊ သေခြင်းတည်းဟူသော တရားများကို လွှတ်မြောက်အောင် မည်သူမျှ မတားဆီးနိုင်ကြသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်သည်။

လူသား၏အလိုဆန္ဒမှာ မအိုချင်၊ မနာချင်၊ မသေချင်ကြသောကြောင့် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်ပါသော်လည်း တစ်နေ့တွင် အိုရ နာရ သေရမည်မှာ မုချပင် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် “ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသော တရားအလုံးစုံတို့သည် ချုပ်ခြင်းသဘောရှိ၏” ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ လူ့ဘဝတွင် သေခြင်း၏အစသည် ပဋိသန္ဓေနေရာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤခန္ဓာကာယက ခေါ်ခန္ဓာသို့မီ၍ ဖြစ်ပေါ်နေသည့်ဒုက္ခမီးလေးပါးသည် မွေးရာပါ ဒုက္ခများပင် ဖြစ်လေသည်။ သဘာဝဒုက္ခများပင် ဖြစ်ပေသည်။

စိတ်အပေါ်တွင် တည်မီ၍ဖြစ်ပေါ်လာသော ကိလေသာမီး (၇)ပါးမှာ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ရသည်ကို ရှာဖွေကြရမည်။ အလိုဆန္ဒပြင်းပြသည့်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသည့် ဒုက္ခ၊ ကြမ်းတမ်းခက်ထန်သည့်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသည့်ဒုက္ခ၊

စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းစိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသည့် ဒုက္ခ၊ အမှန်ကို
 ဖုံးကွယ်သည့်စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသည့် ဒုက္ခ၊ ငိုကြွေးပူဆွေး
 ခြင်းစိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသည့် ဒုက္ခ၊ မသာယာဖွယ် မချမ်း
 မြေ့ဖွယ် စိတ်၏အတွေ့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရသည့် ဒုက္ခ၊ ရင်တွင်း၌
 ကြိတ်မှိတ်၍ ခံစားနေရသော စိတ်၏ ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခများ ဖြစ်
 ပေါ်လာသည်မှာ—

မိမိအလွန်ချစ်ခင်နှစ်သက်လှသော မိဘ၊ ဇနီး၊ လင်သား၊
 သားသမီး၊ ညီအစ်ကို၊ မောင်နှမ၊ ဆွေမျိုးများ သေဆုံးခြင်း၊
 ရရှိပြီးသော စည်းစိမ်ဥစ္စာပစ္စည်းများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း၊
 ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ အနာရောဂါဖြစ်ခြင်း၊ အကျင့်သီလပျက်စီး
 ခြင်း၊ အယူပျက်စီးခြင်း၊ ရရှိခံစားနေရသည့် တစ်စုံတစ်ခုသော
 ချမ်းသာသုခ ပျက်စီးခြင်းများကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာ
 ရသော ဒုက္ခများပင် ဖြစ်လေသည်။ ဤဆင်းရဲဒုက္ခများမှာ
 တဏှာတည်းဟူသော ခင်မင်တူယံတာ တပ်မက်ခြင်းစိတ်ကြောင့်
 ဖြစ်ပေါ်ရသည့် ကိလေသာမီးများပင် ဖြစ်လေသည်။

မချစ်မနှစ်သက်သောသူနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရခြင်း ဒုက္ခ၊
 ချစ်ခင်နှစ်သက်သောသူနှင့် ကွေးကွင်းရခြင်း ဒုက္ခ ဟု ဆိုရာတွင်
 လည်း ချစ်ခင်နှစ်သက်သောသူနှင့်ပေါင်းသင်းရလျှင် သုခဖြစ်ရန်
 အကြောင်းရှိနေပြန်သည်။ ဤနေရာတွင် ချစ်ခင်နှစ်သက်သော
 လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ကွေးကွင်းရခြင်း ဒုက္ခနှင့် မချစ်မနှစ်သက်သော
 လူပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရခြင်း ဒုယိက္ခသို့ပင် နေ့နှင့်
 အမျှ ချစ်ခင်နှစ်သက်သောသူနှင့် ကွေးကွင်းနေကြရပြီး မချစ်

မနှစ်သက်သောသူနှင့် ပေါင်းသင်းနေရသည့်အဖြစ်ကို လူတိုင်း သိမြင်နိုင်ရန်ခက်ခဲသည့် အကြောင်းတစ်ခု ရှိနေပြန်သည်။

ဤ အကြောင်းမှာ အခြားမဟုတ်၊ ဆံဖြူခြင်း၊ သွားကျိုးခြင်း၊ ပါးရည်တုန်ခြင်း၊ မျက်စိမူန်ခြင်း၊ နားလေးခြင်း၊ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း အစရှိသည်များကို လူတိုင်း မနှစ်သက်ကြပေ။ သို့ရာတွင် ဆံပင်များဖြူလာသည်။ ပါးရေများ တုန်လာသည်။ သွားများကျိုးလာသည်။ မျက်စိများမူန်လာသည်။ အိုမင်းရင့်ရော်လာသည်။ ကျန်းမာသန်စွမ်းသည့် အခြေအနေမှ မကျန်းမာသည့် အခြေအနေသို့ ရောက်လာသည်။ ထိုထိုသော ဖြစ်ရပ်များသည် စိတ်၏ မချမ်းသာခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ ချစ်ခင်နှစ်သက်သော အရည်အချင်းများသည် နှေ့စဉ် ကွေ့ကွင်းနေကြ၊ ခွဲခွာနေကြပြီးလျှင် မချစ်မနှစ်သက်သော အရည်အချင်းများသာလျှင် နေ့နှင့်အမျှ၊ နာရီနှင့် အမျှ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနေကြရပေသည်။

သို့ဖြစ်၍ အလိုရှိသည့်အရာကို မရခြင်း၊ အလိုမရှိသည့် အရာကိုသာ ရ၍ စိတ်ဆင်းရဲမှုဒုက္ခ ဖြစ်ရခြင်းတည်းဟူသော ဒုက္ခမီးများသည် နာရီစက္ကန့်မခြား လောင်ကျွမ်း နေသည်။ ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်နေသည်။ လက်ငင်းကာလာတွင် မရှိသေးသည့် အခြေအနေကို လိုချင်တောင့်တ သောကြောင့် မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ အနာဂတ်ကို အကြောင်းပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လိုအင်ဆန္ဒသည် ပစ္စုပ္ပန်ကို အကြောင်းပြုပြီး မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲမှုကို ဖြစ်ပေါ်အောင် ဖန်တီးနေသည်။ မရသေးသည့် အရာဝတ္ထုကို အကြောင်းပြုပြီး

ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လိုအင်ဆန္ဒသည် ရရှိပြီးသော အရာဝတ္ထု အပေါ်တွင် မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲအောင် ဖန်တီးနေသည်။

ထို့ကြောင့် လောကလူသားသည် သြဗလေးဖြာ သံသရာ တွင် ပင်ပန်းကြီးစွာဖြင့် ကူးခတ်နေရသည်။ ပဋိသန္ဓေနေရာသည့် ဒုက္ခ၊ အိုရသည့်ဒုက္ခ၊ နာရသည့်ဒုက္ခ၊ သေရသည့်ဒုက္ခ၊ ဖြစ်ချင် သည်များ မဖြစ်ရသည့်ဒုက္ခ၊ မဖြစ်ချင်သည်များ ဖြစ်လာရသည့် ဒုက္ခ၊ မိမိ၏ဘဝ လုံ့လစိတ်ချရေးအတွက် ပူပန်ကြောင့်ကြရသည့် ဒုက္ခ၊ မိဘ၊ သားသမီး၊ ညီအစ်ကိုမောင်နှမများအတွက် စားမှု မပြည့်စုံသည့်ဒုက္ခ၊ ဝတ်မှုမပြည့်စုံသည့်ဒုက္ခ၊ နေမှုမပြည့်စုံသည့် ဒုက္ခ၊ မတရားမှုနှင့် ထိတွေ့ခြင်းကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာရသည့် ဒုက္ခ၊ မနာလိုခြင်းဒုက္ခ၊ ငြူစူခြင်းဒုက္ခ၊ စော်ကားခြင်းဒုက္ခ၊ စိတ်ပျက်အားငယ်သည့်ဒုက္ခ၊ အနာဂတ်အတွက် စိတ်မအေးရာသည့် ဒုက္ခ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှိသည့်အတွက် ကျန်းမာရေး ချို့တဲ့သည့်ဒုက္ခ၊ လောဘ၏ တွန်းပို့မှု၊ မာန၏ စေတားမှုကြောင့် ဥစ္စာပစ္စည်းများ ပို၍ပို၍ရအောင် ရှာနေရသည့်ဒုက္ခ၊ ရရှိပြီး စည်းစိမ်ဥစ္စာကို မိမိကဲ့သို့သော လောဘသမားများ၏ ရန်မှ အမြဲခုခံကာကွယ် စောင့်ရှောက်နေရသည့်ဒုက္ခ၊ ပစ္စည်းဥစ္စာ ချို့တဲ့သည့်အတွက် အလိုမပြည့်သည့်ဒုက္ခ၊ အစရှိသည့် အလိုများစွာကြောင့် ဒုက္ခ ပေါင်း များစွာကို မည်သူသည် ရေတွက်နိုင်ပါမည်နည်း။

မိမိတွင် ဥစ္စာပစ္စည်း ပြီးပြည့်စုံစွာ ရှိနေသော်လည်း အခြား သော သူများနှင့် တန်းတူရှိမျှသာမက အမြဲ သဒ္ဓါနေရမည်၊ အခြားသောသူများထက် အမြဲ အဆင့်အတန်းမြင့်မားနေရမည်၊ တစ်စုံတစ်ဦးက မိမိထက် သာနေလျှင် မနာလိုဝန်တိုခြင်းဒုက္ခ

သည် ပိုမိုပြင်းပြစွာ ခံစားရပြီး မအိပ်နိုင်မစားနိုင်အောင် ဖြစ်ကြသည်။ သူတစ်ပါး မိမိထက် ကြီးပွားချမ်းသာခြင်းကို မနာလိုသည်မှာ (ဣဿာ) စိတ်ဖြစ်၍ (မစ္ဆရိယ) ဆိုသည်မှာ မိမိ၏ ဥစ္စာပစ္စည်းကို တစ်ပါးသူ အသုံးမပြုစေချင်သည့်စိတ်၊ မိမိနှင့် ပတ်သက်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်အား ဆက်ဆံခြင်းကို မနှစ်သက်သည့် စိတ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤစိတ်ရှိသူများသည် အလွန်ယုတ်ညံ့ပေသည်။ အလဟဿ ဒုက္ခဆင်းရဲခံနေရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

မည်သည့်ယုတ်ညံ့ အောက်တန်းမကျလို၊ အဆင့်အမြင့် ဆုံးဖြင့် နေလိုသည့် လိုအင်ဆန္ဒသည် ဘယ်အချိန် ဘယ်အခါတွင် ပြည့်ဝနိုင်ပါမည်နည်း။ ဤ လိုအင်ဆန္ဒများ သူ့ထက်ငါ အပြိုင်အဆိုင် ဖြစ်နေပါက ဒုက္ခများ မည်သို့ကင်းငြိမ်းနိုင်ပါမည်နည်း။ ထိုသို့ အပြိုင်အဆိုင် ဖြစ်နေသူတို့မှာ မတင်းတိမ် မရောင့်ရဲမှုချင်း တူညီနေသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ လောကတွင် ထိုမတင်းတိမ် မရောင့်ရဲမှု လောဘမျိုးစေ့များကြောင့် ဒုက္ခဆင်းရဲမှု အသီးအပွင့်များ သီးပွင့်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ လောကလူသားသည် ဤ အသီးအပွင့်များ အပေါ်တွင် သာယာနှစ်သက်နေကြသည်။

ရုရှား စာရေးဆရာကြီး တော်လ်စတိုင်းက လူ့ဘဝနှင့် ပတ်သက်၍ သူ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း တင်ပြထားခဲ့သည်။

“တစ်ခါက ခရီးသည်တစ်ယောက်သည် လွင်ပြင်တစ်ခုကို ဖြတ်၍ ခရီးသွားရာ လမ်းတွင် သတ္တဝါကြီး တစ်ကောင်က ၎င်း၏နောက်သို့ အမိလိုက်လာ၏။ ခရီးသည်သည် ထိုသတ္တဝါကြီး ဘေးမှ လွတ်ရန် ရေမရှိသော ရေတွင်းပျက်တစ်ခု အတွင်းသို့

တုယ်ကပ်ဆင်းလိုက်၏။ သို့ရာတွင် မိမိအားစားမျိုးရန် ပါးစပ်ကြီး ဟ၍ စောင့်နေသော နဂါးကြီး တစ်ကောင်ကို ရေတွင်း အောက်ခြေ၌ မြင်ရ၏။ ခရီးသည်သည် သတ္တဝါကြီး၏ရန်ကို ကြောက်သောကြောင့် ရေတွင်းပေါ်သို့လည်း မတက်ရဲ၊ နဂါးကြီး၏ အစားမျိုးခံရမည်စိုးသောကြောင့် ရေတွင်းအောက်သို့ လည်း မဆင်းဝံ့သောကြောင့် ရေတွင်း အုတ်ကြားတွင် ပေါက်နေသော သစ်ပင်မှ သစ်ကိုင်းတစ်ခုကို ဆွဲ၍ တွဲလောင်းခိုထား၏။ သူ၏လက်များသည် အင်အားဆုတ်ယုတ်လာကြသည်။ မကြာမီ သူသည် ရေတွင်းအောက်သို့ဖြစ်စေ ဆင်းရမည်။ သို့မဟုတ် ရေတွင်းပေါ်သို့ဖြစ်စေ တက်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဆင်းသည်ဖြစ်စေ တက်သည်ဖြစ်စေ မိမိဘဝဆုံးရှုံးရမည်ကို ခရီးသည်သည် သိ၏။ သို့ရာတွင် ခရီးသည်သည် သစ်ကိုင်းကို အားခဲ၍ ဆွဲခိုထား၏။ ထိုအခိုက် ကြွက်မည်းကြီးတစ်ကောင်နှင့် ကြွက်ဖြူတစ်ကောင် သည် မိမိဆွဲခိုထားသော သစ်ကိုင်းကို ဝိုင်းပတ်၍ ကိုက်ဖြတ်နေသည်ကို မြင်ရ၏။ မကြာမီ သစ်ကိုင်းသည် ကျိုးပြတ်၍ မိမိသည် နဂါးကြီး၏ ပါးစပ်အတွင်းသို့ ရောက်တော့မည် ဖြစ်၏။ မိမိသည် မုချဆတ်ဆတ် ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်တော့မည်ဟု ခရီးသည်သည် သိမြင်၏။

သို့ရာတွင် ခရီးသည်သည် သစ်ကိုင်းကို တွဲလောင်းခိုရင်းမှ ပတ်ဝန်းကျင်ကို လှည့်သည် ကြည့်ရှုလိုက်ရာ သစ်ကိုင်းရှိ သစ်ရွက်များပေါ်တွင် ပျားရည်စက်ကလေးများ တင်နေသည်ကို မြင်ရ၏။ ခရီးသည်သည် ထိုပျားရည်စက်ကလေးများကို လျှာဖြင့် လှမ်း၍ လျက်လိုက်သေး၏။ ကျွန်ုပ်သည် ထိုခရီးသည်နှင့် တူလှ

တိသည်။ ဘဝတည်းဟူသော သစ်ကိုင်းငယ်၌ ကျွန်ုပ်သည် ဆွဲခိုက်ရုံ၏။ သေခြင်းတရားသည် ကျွန်ုပ်ဘဝကို အစိတ်စိတ် အမြွှာမြွှာဖြစ်အောင် ဖျက်ဆီးရန် အသင့်စောင့်ကြိုနေသည်ကို သိပါသည်။ နေ့နှင့်ညတည်းဟူသော ကြွက်မည်းနှင့် ကြွက်ဖြူ နှစ်ကောင်သည် ကျွန်ုပ်ဆွဲခိုက်ထားသော ဘဝသစ်ကိုင်းငယ်ကို ကိုက်ဖြတ်ဝါးခြေလျက်ရှိ၏။ သေခြင်းတည်းဟူသော နဂါးကြီး ကိုလည်း ကျွန်ုပ် အသေအချာ မြင်လျက်ရှိ၏။ ဘဝအရသာ၊ ဘဝပျားရည်တို့သည် ကျွန်ုပ်အား အရသာမပေါ်စေနိုင်တော့ပြီ ဖြစ်သည်။ မလုံမရွှေ့နိုင်သော သေခြင်းတရား၊ သေရမည့် အဖြစ်ကို မြင်တွေ့နေရပါလျက် ကျွန်ုပ်သည် မျက်စိမလှုံ့နိုင်ချေ။ ဤအဖြစ်ကား ဒဏ္ဍာရီမဟုတ်။ သို့ရာတွင် ဖြေရှင်းခြင်းငှာလည်း မကတ်နိုင်သော၊ လူအားလုံးလည်း သိမြင်နိုင်သော အမှန် တရားသာတည်း” ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

အမှန်စင်စစ် ခင်မင်တူယံတာ တပ်မက်မှုဖြစ်သောတဏှာ သည် လူသားအား မိမိဘဝအမှန်ကို မမြင်နိုင် မစဉ်းစား နိုင်ရန် အလုပ်အကိုင်များ၊ ဝါသနာများအတွင်း၌ လည်း ကောင်း၊ သံယောဇဉ် အနှောင်အဖွဲ့များ၊ မျှော်လင့်ချက်များ၊ လူ့ဘဝ၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာ အရသာအတွင်း၌လည်းကောင်း နှစ်မြှုပ်ကွယ်ဝှက်ထားလျက်ရှိသည်။ မည်သို့ကွယ်ဝှက်ထားသည် ဖြစ်စေ၊ သေခြင်းတရားတည်းဟူသော ဒုက္ခနှင့် ရင်ဆိုင်တိုးရမည့် အချိန်တစ်ခုသည် လူသားတိုင်းအတွက် နောက်ဆုံး ရောက်လာ ကြစမြဲပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ရောက်ကြရသည့်တိုင်အောင် လူ့

ဘဝ၏ စိညးစိမ်ချမ်းသာ အရသာတည်းဟူသော ကာမဂုဏ် ချမ်းသာအပေါ် တပ်မက်စွဲလမ်းနေကြသည်သာဖြစ်သည်။

တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုသော် အရက်ကို အလွန်အကျွံ သောက်သူတစ်ဦးအား အရက်သောက်ခြင်းကြောင့် အမျိုးမျိုး သော ရောဂါများ ကျရောက်တတ်ကြောင်း၊ ယခုလက်ရှိ ကျရောက် ဖြစ်ပွားနေသည့် ရောဂါနှင့်လည်း မသင့်ကြောင်း၊ စီးပွားဥစ္စာ ရှာမှီးရာတွင်လည်း အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေ ကြောင်း၊ အမျိုးမျိုးမျိုးသောအမှားကို လွယ်လင့်တကူ ကျူး လွန်တတ်ကြောင်းကို အနည်းနည်းဖြင့် အကြောင်းပြ တားမြစ် သောအခါ ထိုသူက “အရက်ကို မကောင်းမွန်းသိပါလျက် ဘယ်လိုမှမဖြတ်နိုင်၍ သောက်နေရကြောင်း” ပြောလာသကဲ့သို့ ပင် ဒုက္ခ၏ အကြောင်းကို အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းအချက် များဖြင့် ရေးသားခြင်း၊ ဟောပြောဆုံးမခြင်းများ ပြုနေသော် လည်း လောကလူသားအား ဝိပလ္လာသတရား၏ လှည့်စားမှု ကြောင့် ဒုက္ခကို ဒုက္ခအဖြစ် မမြင်နိုင်၊ မသိနိုင်သေးသရွေ့ ဒုက္ခ သံသရာတွင် နစ်မြောနေကြဦးမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ချစ်ခင်နှစ်သက်သောသူနှင့် ဖြစ်စေ၊ ချစ်ခင်နှစ်သက်သည့် အရာဝတ္ထုကိုဖြစ်စေ ရရှိလျှင်၊ ခံစားရလျှင်၊ ပေါင်းသင်းရလျှင် သူ့ခဖြစ်မည်ဟု ထင်ခဲ့သည်များမှာ အမှန်စင်စစ် ဒုက္ခများ သာလျှင် ဖြစ်ရတော့သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိ စွဲလမ်းနှစ်သက်သည့် အခြင်းအရာသည် ခဏတာမျှသာ မြင်ရ တွေ့ရ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရပြီး ဝိပရိဏာမ သဘောဖြင့် ဖောက် ပြန် ပြောင်းလဲသွားသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ပျက်စီးဆုံးရှုံး

သွားသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခုဒ္ဒကပါဌ ပါဠိတော် မြန်မာပြန်-၄၊ အဋ္ဌကဝဂ်-၁၊ ကာမသုတ်တွင် ဤသို့ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

“ဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိသော သတ္တဝါအား ထိုဝတ္ထုကာမကို အလိုရှိတိုင်း အပြည့်အစုံရခဲ့မှု ယင်းသို့ အလိုရှိတိုင်း ရသောကြောင့် ဧကန် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိ၏။

ကာမကို အလိုရှိသည်ဖြစ်၍ လိုလားတောင့်တမှု ဖြစ်ပေါ်နေသော ထိုသတ္တဝါအား ထိုကာမတို့ ဆုတ် ယုတ် ကုန် မှု မြားပစ်ခံရသူကဲ့သို့ ဖောက်ပြန်တော့၏။

မြေ၏ဦးခေါင်းကို (မိမိ၏) ခြေဖြင့် ရှောင်ဖယ်သွားသကဲ့သို့ အကြင်သူသည် ကာမတို့ကို ရှောင်ဖယ်၏။ သတိရှိသော ထိုသူသည် လောက၌ ဤကပ်ငြိမှု ‘တဏှာ’ ကို ကောင်းစွာ လွန်မြောက်နိုင်၏။

အကြင်သူသည် လယ်ယာ၊ မြေ၊ အိမ်ရာ၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ နွား၊ မြင်း၊ ကျွန်၊ အမှုလုပ်၊ မိန်းမ၊ ဆွေမျိုးတို့နှင့် အခြား ကာမဂုဏ်မျိုးတို့ကို တပ်မက်မော၏။ အားမရှိသော ကိလေသာတို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်စက်ကုန်၏။ ထိုထိုဘေးရန်တို့ နှိပ်စက်ခံရသောကြောင့် ရေသည် လှေကဲ့သို့ မပြတ်ဝင်ဘိသကဲ့သို့ ဆင်းရဲသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သို့ မပြတ် လိုက်နေတော့၏။

ထို့ကြောင့် သတ္တဝါသည် သတိထားလျက် ကာမတို့ကို အခါခပ်သိမ် ရှောင်ကြဉ်ရာ၏။ လှေကို ရေပက်ထုတ်လျက် တစ်ဘက်ကမ်းသို့ လှော်ခတ်သွားသကဲ့သို့ ထိုကာမတို့ကို ပယ်

ထုတ်၍ သြဃလေးဖြာ သံသရာကို ကူးမြောက်ရာ၏”ဟု ဖော်ပြ ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

သို့ဖြစ်၍ တစ်စုံတစ်ခုသော လောက၏ ချမ်းသာသူကို တွယ်တာကပ်ငြိပြီးနောက် ထိုချမ်းသာသူက ကွယ်ပျောက်သွား သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ထိုသူအတွက် ကိလေသာမီးသည် မပြတ် အရှိန်တိုးပွား များပြားလာမည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်သည်။ ဤ ဆုံးရှုံးကွယ်ပျောက်မှုကြောင့် ခံစားမှုဝေဒနာဖြင့် စိတ်နှလုံး ပူလောင်နေသည့်အချိန်တွင် (သောက) အပြည့်ရှိသည့် ဒုက္ခ မီးသည် တောက်လောင်၍လာလေသည်။ ယင်းသောကများ တိုးပွား များပြားပြီး မခံမရပ်နိုင်အောင် ဖြစ်လာသည့်အခါ တွင်မူ ဝိကြေးခြင်းတည်းဟူသော (ပရိဒေဝ) မီးသည် ဆက်လက် လောင်ကျွမ်းလေတော့သည်။ ယင်းမှတစ်ဆင့် စိတ်ပူပန်မှု စိတ် ဆင်းရဲမှု (ဒေါမနဿ) ဒုက္ခမီးမှာလည်း ဆက်၍ လောင်ကျွမ်း လေတော့သည်။ ဤမှတစ်ဆင့် မိမိကိုယ်ဒုက္ခ၊ စိတ်ဒုက္ခများကို အပြင်သို့ မထုတ်ဖော်နိုင်ဘဲ အတွင်း၌ကြိတ်ပြီး ခံစားနေရသည့် (ဥပါယာသ) ဒုက္ခမီးမှာ ရင်ကဲ့၍ အသက်ပင် သေနိုင်လောက် သည့် ဒုက္ခဖြစ်၍ အလွန်ထိတ်လန့်ဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။ ဤမီးများသည် စိတ်အပေါ်တွင် တည်မှီ၍ လောင်ကျွမ်း နေသော ကိလေသာမီးများပင် ဖြစ်လေသည်။

လောကလူသားတို့သည် ဘဝခရီးတလျှောက်တွင် ဤမည် သော ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့ကို မလွဲမသွေ တွေ့ကြုံရတတ်ကြ ပေသည်။ အလိုတဏှာကို မသိမ်းနိုင်သမျှ စိတ်တိုင်းမကျမှု မပြည့် စုံမှုတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်နေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ခန္ဓာကာယိက

ဒုက္ခဖြစ်သော အိမ် နာမူ စသော ဆင်းရဲမှုများကို ထား၍
တောထဲတွင် တစ်ကိုယ်တည်း နေထိုင်ပါလျက် ပူမူ အေးမူ
စသော အလိုမကျနိုင်မှု ဆင်းရဲမျိုးပင် ရှိနိုင်ပေသေးသည်။

ထို့ကြောင့် လယ်တီဆရာတော်တရားကြီးက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
ပျိုးလက်တွင် ဒုက္ခနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆို
ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

* သန္ဓေဇာတိ၊ ခန္ဓာရှိက
ဥတိဘောဂ၊ စသည်သင်းပင်း
ကျော့ကင်းခြင်းနှင့်၊ မကင်းစသာ
ကြုံကြိုက်လာသော်-

* ပူဆာသောက၊ ယူတ ငိုကြွေး
သက်မွေးဝန်ထမ်း၊ ပူချမ်းဒုက္ခ
အနိဗ္ဗကြောင့်၊ စိတ်ကမတည်
မဆည်ငင်ရှိက်၊ အလိုက်အလှဲ
ဆင်းရဲငါးပါး၊ အကျဉ်းအားတည့်၊

* ကျယ်ပွားအနန္တ၊ တွေ့ကြုံရသည်
မူလဇာတိ အနှုန်းတည်း။ ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုထားသည်ကို
တွေ့ရှိရသည်။

ထို့ကြောင့် ဤမည်သော ဆင်းရဲဒုက္ခအတွက် ပူပန်မှု၊
ဒေါသထွက်မှု၊ စိတ်မရွည်မှုများ မဖြစ်သင့်ပေ။ အကယ်၍
ဒုက္ခနှင့်ရင်ဆိုင်ရသော် စိတ်တိုခြင်းသည် မှား ယှဉ်း သော

စိတ်ထားပင် ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခဖြစ်သည်ကို စိတ်မရှည်ခြင်း၊ ဒေါသ အမုက် ထွက်ခြင်းဖြင့် မဖြေဖျောက်နိုင်ပေ။ ဤသို့ ပြုခြင်းဖြင့် ဒုက္ခပိုမို၍ တိုးတက်လာရန်သာ ရှိပေသည်။ စိတ်တိုခြင်း အမုက် ထွက်ခြင်းသည် ဒုက္ခကိုကုစားသည့်နည်း မဟုတ်ပေ။ ဒုက္ခကို ကုစားရန်မှာ ဒုက္ခ၏ သဘောကိုသိ၍ မည်သို့ ဖြစ်လာလျှင် မည်သို့ဖြေဖျောက်ရမည် စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်သည့် အသိ ဉာဏ် ဦးစီးမှုဖြင့်သာလျှင်ဖြေရှင်းနိုင်ပေမည်။

တို့ အပြင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ စတုသစ္စဒီပနီတွင် လည်း ဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက်လေးချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။

- ၁။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏။ ပိဋနဋ္ဌော၊ နှိပ်စက်တတ် နှိပ်စက် ခြင်း သဘောလည်း တစ်ပါး။
- ၂။ သင်္ခတဋ္ဌော၊ အဖန်ဖန် ပြုပြင် ထူထောင် အပ် သော သဘောလည်း တစ်ပါး။
- ၃။ သန္တာပဋ္ဌော၊ အဖန်ဖန် ပူလောင်စေအပ်၊ ပူလောင်စေ တတ်သော သဘောလည်း တစ်ပါး။
- ၄။ ဝိပရိဏာမဋ္ဌော၊ ဖရိုဖရဲ ဖောက်လဲဖောက်ပြန် ဖြစ်ခြင်း သဘောလည်း တစ်ပါး။

ထိုလေးချက်တွင် ပိဋနဋ္ဌမှာ ဒုက္ခသစ္စာ၏ လက္ခဏာရင်း တည်း။ နောက်သုံးချက်ကား ပိဋန၏ အပွားတည်း။ ပိဋနဋ္ဌ ဆိုသည်ကား နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုတည်း။ ထိုနှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း မှုသည်-

၁။ သင်္ခတကိစ္စနှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု။

၂။ သန္တာပ ကိစ္စနှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု။

၃။ ဝိပရိဏာမကိစ္စနှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု။

ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏ဟူလိုသည်။ တစ်ခုတစ်ခုသော တေဘူမက ဓမ္မသည် မိမိတူယ်တာသော သတ္တဝါကို—

၁။ ရှေးအဖို့၌ သင်္ခတဒဏ်ချက်နှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း၏။

၂။ အလယ်အဖို့၌ သန္တာပဒဏ်ချက်နှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း၏။

၃။ အဆုံးသတ်၌ ဝိပရိဏာမ ဒဏ်ချက်နှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း၏။

ဤသို့ အစ အလယ်အဆုံး သုံးပါးလုံး၌ ဒဏ်သုံးချက်နှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုသည်ပင်လျှင် ပိဋနုဋ္ဌမည်၏ ဆိုလိုသည်။

တစ်ကြိမ်ရရှိသော ဗြဟ္မာခန္ဓာသည် ထို ပုဂ္ဂိုလ်ကို အစ၌ သင်္ခတဒဏ်ချက်နှင့် နှိပ်စက်၏။ အလယ်၌ သန္တာပဒဏ်ချက်နှင့် နှိပ်စက်၏။ အဆုံး၌ ဝိပရိဏာမ ဒဏ်ချက်နှင့် နှိပ်စက်၏။

အစ၌ သင်္ခတဒဏ်ချက်နှင့် နှိပ်စက်မှုဆိုသည်ကား ထို ဗြဟ္မာခန္ဓာကိုချခြင်းငှာ ရှေးဘဝ၌ ဈာန်သမာပတ်တရားကို ပွားများအားထုတ်မှုဟူသော သင်္ခတဒဏ်ချက်နှင့် ပြင်းထန်စွာ နှိပ်စက်မှုတည်း။ ဈာန်သမာပတ်တရားကို ပွားများအားထုတ်မှုမည်သည် အလွန်ပြင်းထန်သော သင်္ခါရဒုက္ခမှုကြီး ဖြစ်သတည်း။ လူနှင့် မနီးရာ တောကြီးတောင်ကြီးမှာ နေ၍ လူစဉ်မမီအောင် အပင်အပန်းခံမှ ရနိုင်သော တရားမျိုးတည်း။

အလယ်၌ သန္တာပဒဏ်ချက်နှင့် နှိပ်စက်မှုဆိုသည်ကား ထို
 စျားနံ့သမာပတ်တရား၊ အကျိုးဖြစ်သော ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာ ဖြစ်ပေါ်
 လာသည်ရှိသော် ထိုဗြဟ္မာ့ခန္ဓာမှ ငါ-ငါဟူသော မာနမီး
 အမြဲထ၍ သန္တာပဒဏ်ချက်ဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို အမြဲနှိပ်စက်၏။
 ထိုအတူ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး၊ သဿတဒိဋ္ဌိမီး၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိမီး၊ ဗြဟ္မာ့
 ဘုန်းတန်ခိုးဖြင့် ယစ်မှူးခြင်းဟူသော မဒ မီး၊ တရား၌ မေ့လျော့
 ခြင်းဟူသော ပမာဒမီး အစရှိကုန်သော ကိလေသာမီးတို့သည်
 ထကုန်၏။ သန္တာပဒဏ်ချက်ဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို အမြဲနှိပ်စက်ကုန်၏။
 ကိလေသာတို့၏ ပူပန်စေဘတ်မှု နှိပ်စက်မှုမည်သည် နှိပ်စက်ဆဲ
 အခါ၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သိနိုင်သည်မဟုတ်။ အကောင်းပင် ထင်ရ
 သည်။ မိမိအကြိုက်ပင် ထင်ရသည်။ နောင်တစ်ဖန် ပူပန်မှု
 ဖြစ်ပေါ်၍ လာသောအခါမှ ကိလေသာတို့၏ ပူပန်စေမှု၊
 နှိပ်စက်မှု ထင်ရှားပေါ်ပေါက်၍ လာသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ကပင်
 ပူပန်မှုမှန်းမသိသော်လည်း ရှေ့သို့ ယုတ်ညံ့သိမ်းဖျင်း၍ သွားရန်
 နောက်ကျုညစ်ကြေးသော အကြံအစည်ဟူသမျှသည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်
 ကို နှိပ်စက်မှုချည်းသာတည်း။ ထိုဗြဟ္မာ့ အသက်ရှည်သမျှ
 ကာလပတ်လုံး ထိုဗြဟ္မာ့ခန္ဓာမှ ကိလေသာမီး အမျိုးမျိုးဖြစ်ပွား
 ၍ ထိုဗြဟ္မာ့ကိုယ်၊ ထို ခန္ဓာသည် အသက်ထက်ဆုံး နှိပ်စက်
 ညှဉ်းပန်း၏။

အဆုံး၌ ဝိပရိဏာမဒဏ်ချက်နှင့် နှိပ်စက်မှုဆိုသည်ကား ထို
 ခန္ဓာ၏ ငွေဆုံးပျောက်ကွယ်မှုကို ဝိပရိဏာမဒုက္ခ ဆိုသတည်း။
 ထိုခန္ဓာ ပျက်ဆုံးသည့်အတွက်ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ယုတ်ညံ့
 သော ကာမဘုံ၊ ကာမဘဝသို့ လျော့ကျရလေ၏။ ဇွေး၊ ဝက်၊

ကြက်၊ ငှက်၊ ခြင်၊ မှက်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုးစသည် ဖြစ်ရပြန်၏။
ထိုဗြဟ္မာ့ခန္ဓာသည် အဆုံး၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝိပရိကာမဒဏ်ချက်
ဖြင့် ဤမျှလောက် ပြင်းထန်စွာ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်း၏။

ထို့ကြောင့် ထို ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာသည်ပင် ပိဋနဌ၊ သင်္ခတဌ၊
သန္တာပဌ၊ ဝိပရိကာမဌ ဟူသော ဒုက္ခအချက် အနက်လေးပါး
နှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ “ဒုက္ခသစ္စာမည်၏” ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်
ကို တွေ့ရှိရသည်။

မှန်၏။

ခန္ဓာတို့သည် ဖြစ်ပျက်မှုသဘောဖြင့် အနိစ္စသဘော၊ အနတ္တ
သဘောကိုသာ ဆောင်နေပေသည်။ မည်သည့်ခန္ဓာမျှ မြဲနေ
သော၊ ရပ်တည်နေသော အတ္တသဘောကို မဆောင်ချေ။
သို့ရာတွင် ခန္ဓာ၏ မမြဲသော၊ ဖြစ်ပျက်ပြောင်းလဲနေသော
သဘောကို တိတိကျကျ မမြင်နိုင်ကြသဖြင့် အယူမှား၊ အမှတ်
မှား၊ အသိမှားတို့ဖြင့် ဘဝ၏ရေယာဉ်ကြောတွင် သစ္စာဝါတို့
သည် မျောပါနေကြရ ပေသည်။ ဤသို့ ဘဝရေယာဉ်၌
ထောက်ရာတည်ရာမရဘဲ ဖြစ်နေလေရာ အကျိုးမဲ့ပုံ အနှစ်သာရ
မရှိ၊ အားကိုးဖွယ်ရာမရှိပုံကို မြတ်စွာဘုရားသည် ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊
ဗုဒ္ဓဝဂ်၊ နဒီသုတ်၌ ဤသို့ ဥပမာဆောင်၍ ဟောကြားတော်
မူသည်။

“ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား ထောင်မှအစဖြစ်၍ အောက်
သို့ စီးဆင်းသော အဝေးသို့ရောက်သော ရေစီးသန်သော
မြစ်သည် ရှိရာ၏။ ဖောင်းခါးမြက်၊ သမန်းမြက်၊ ဖြူဆံမြက်၊

ပြိတ်မြက်နှင့် သစ်ပင်တို့သည် မြစ်၏ ကမ်းပါးနှစ်ဘက်တို့၌ ပေါက်ရောက်ကြစေကာမူ ထိုမြစ်ရေအယာဉ်သို့ (ရေစုန်အလိုက် အဖျားညှစ်လျက်) တွဲရဲ့ကျပုကာ တည်နေကုန်ရာ၏။ ထိုမြစ်ရေအယာဉ်ဖြင့် မျောလာသော ယောက်ျားသည် ဖောင်းခါးမြက်တို့ကို ဖမ်းကိုင်စေကာမူ ထိုမြက်တို့သည် အမြစ်မြေစိုင်းနှင့် တကွ ပြုတ်ကျကုန်ရာ၏။

ထိုယောက်ျားသည် ထိုအကြောင်းကြောင့် အကျိုးမဲ့ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ရာ၏။ သမန်းမြက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ဖြူဆံမြက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ပြိတ်မြက်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ သစ်ပင်တို့ကိုလည်းကောင်း ဖမ်းကိုင်စေကာမူ ၎င်းတို့သည် အမြစ်မြေစိုင်းနှင့်တကွ ပြုတ်ကျကုန်ရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ထိုအကြောင်းကြောင့် အကျိုးမဲ့ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ရာ၏။”

ရဟန်းတို့၊ ဤအတူ အကြားအမြင်မရှိ၍ သူတော်ကောင်းတရား၌ မလိမ္မာ မယဉ်ကျေးသော ပုထုဇဉ်သည် ရုပ်ကို အတ္တဟူ၍ ရှု၏။ ရုပ်ရှိသော အတ္တကိုလည်းကောင်း၊ အတ္တ၌ ရုပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရုပ်၌ အတ္တကိုလည်းကောင်း ရှု၏။ ထိုရုပ်သည် ပျက်စီး၏။ ထိုသူသည် ထိုအကြောင်းကြောင့် အကျိုးမဲ့ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်၏” ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ထို့ပြင် ရုပ်၏မမြဲသော မခိုင်ခံ့သော အနတ္တသဘောကို အမှန်အတိုင်း သိစေ မြင်စေလိုသဖြင့် မြင်သာသော ဥပမာကို ဆောင်၍ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ပုပ္ဖဝဂ်၊ ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ်၌လည်း ဤသို့ ဟောကြားတော်မူပြန်သည်။

“ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား ဤ ဂင်္ဂါမြစ်ကြီးသည် ကြီးစွာသော ရေမြုပ်ရေစိုင့်ကို သယ်ဆောင်လာ၏။ ထိုရေမြုပ် ရေစိုင့်ကြီးကို မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည် ကြည့်ရာ၏။ တစိမ့်စိမ့်ရုရှာ၏။ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်ရာ၏။ ထိုယောက်ျား သည် ကြည့်နေစဉ်၊ အသင့်အားဖြင့် တစိမ့်စိမ့်ရုရှနေစဉ်၊ အသင့် အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ရေမြုပ်ရေစိုင့်ကြီးသည် အသုံးမဝင် ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။”

“ရဟန်းတို့၊ ဤအတူပင် အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်လည်း ဖြစ်သော၊ အဝေးအနီးလည်းဖြစ်သော ရုပ်အားလုံးကို ရဟန်း သည် ကြည့်၏။ တစိမ့်စိမ့်ရုရှ၏။ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်၏။ ထိုရဟန်းသည် ထိုသို့ကြည့်နေစဉ် တစိမ့်စိမ့်ရုရှနေစဉ် အသင့် အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ထိုရုပ်သည် အသုံးမဝင်ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ ရဟန်းတို့၊ ရုပ်၌ အနှစ်ဟူ၍ အဘယ်မှာ ရှိနိုင် မည်နည်း” ဟူ၍ ဟောတော်မူလေသည်။

မမြင်နိုင်လောက်အောင် သေးငယ်လှသော ရုပ်မှုန့် ရုပ် ကလာပ်တို့၏ အစုအဝေးမျှသာဖြစ်သော ရုပ်ခန္ဓာသည် ရေမြုပ် စိုင့်ကဲ့သို့ အနှစ်အသား ကင်းမဲ့လျက်ရှိ၏။ အနိုင်အမာသဘော ကင်းမဲ့လျက်ရှိသည်။ အသစ် အဟောင်း ပြောင်းလဲ ဖြစ်ပျက် လျက် ရှိသည်။ ထိုသို့ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ် ပြောင်းလဲမှု ဖောက်ပြန်မှု တို့ကြောင့်ပင် လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့သည် မအိုချင်သော် လည်း အိုလာရ၏။ အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်းတည်းဟူသော ဘေး

အန္တရာယ်သည် သတ္တဝါအား နှိပ်စက်တတ်မြဲ ဖြစ်၏။ ထို့အတူ မနာချင် မသေချင်သော်လည်း နာရ သေရပြန်သည်။ နာခြင်း သေခြင်းတို့၏ ဘေးအန္တရာယ်သည် သတ္တဝါအား အမြဲ နှိပ်စက် နေသည်။

ယင်းသို့ မလိုလားသော မဖြစ်ချင် မကြံ့တော့ချင်သော မနှစ်မြို့သည့် ထိုအိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းတို့ ကြံ့တော့လာသော အခါ သောကမီး၊ ပရိဒေဝမီးတို့သည် လောင်ကျွမ်းကြရလေ တော့သည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် အင်္ဂုတ္တရနိကာယ်၊ တိကနိပါတ်၊ မဟာဝဂ်၊ ဘယသုတ်၌ ဤသို့ မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

“ရဟန်းတို့၊ အမိသည် ငါအိုပါအံ့၊ ငါ၏သား မအိုပါစေလင့် ဟုလည်းကောင်း၊ သားကလည်း ငါအိုပါအံ့၊ ငါ၏အမိ မအို ပါစေလင့်ဟု ကာကွယ်ခွင့်ကို မရနိုင်။ ထိုနည်းအတူ အမိသည် ငါနာပါအံ့၊ ငါ၏သား မနာပါစေလင့်၊ ငါသေပါအံ့၊ ငါ၏ သား မသေပါစေလင့်ဟု လည်းကောင်း၊ သားသည်လည်း ငါနာပါအံ့၊ ငါ၏အမိ မနာပါစေလင့်၊ ငါသေပါအံ့၊ ငါ၏ အမိ မသေပါစေလင့်ဟု လည်းကောင်း၊ သားနှင့် အမိတို့သည် အချင်းချင်း ကာကွယ်ခွင့် မရနိုင်သောဘေးတို့ ဖြစ်ပေသည်” ဟု မိန့်ဆိုထားသည်။

သို့ဖြစ်၍ ကျွန်ုပ်တို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက်လေးချက်ကို ပိုင်နိုင်စွာ သဘောပေါက်နားလည်ရန် လိုအပ်ပေသည်။ သစ္စာ လေးပါးတွင် တစ်ပါးပါးကို မြင်သောသူသည် ကျန်သုံးပါးကို လည်း မြင်၏။ သစ္စာလေးပါးသို့သည် အချင်းချင်း ဆက်စပ်

လျက် အညမညသဘောတရား ရှိကြသည်။ ဆင်းရဲကို မြင်သူ သည် ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း မြင်၏။ ဆင်းရဲချုပ်ရာကို လည်း မြင်၏။ ဆင်းရဲချုပ်ရာသို့ သွားရာလမ်းကြောင်း အကျင့်ကို လည်း မြင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာဟုခေါ်သော ဆင်းရဲ အမှန်တရားကို ကောင်းစွာ ယထာဘူတကျကျ သဘောပေါက် နားလည်ရန် လွန်စွာ အရေးကြီးလှပေသည်။

သမုဒယသစ္စာ (ဒုက္ခသမုဒယအရိယသစ္စာ)

ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန် တရားသည် သမုဒယသစ္စာပင် ဖြစ်သည်။ သမုဒယဆိုသည်မှာ ခင်မင်တယ်တာ တပ်မက်စွဲလမ်းခြင်းဟု အနက်ရသည်။ အဘယ် မည်သော အကြောင်းတရားများကို တပ်မက် စွဲလမ်းနေကြ သနည်း။ စွဲလမ်းမှုတဏှာ သုံးရပ်တို့၌ ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာဟု ဆိုရာတွင် ကာမတဏှာဆိုသည်မှာ ကာမဂုဏ်၌ ဆာလောင်တပ်မက် နှစ်သက်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ယင်းကာမ တဏှာမှ ဝတ္ထုကာမဟူသည် အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ၊ အတွေ့ အထိ ခံစားမှုအာရုံများဖြစ်၍ ကိလေသာကာမ ဆိုသည် မှာ ယင်းအာရုံများ၌ စွဲလမ်းနှစ်သက်ညွှံ့သဘောပင်ဖြစ်သည်။ ဤတွင် အဆင်း အသံ အနံ့ အရသာ အတွေ့အထိတည်း ဟူသော အာရုံနှင့် ထိတွေ့သောအခါ တပ်မက်စွဲလမ်းမှုသည် ကာမတဏှာပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-စက္ခုအကြည်နှင့် အဆင်း ရူပါရုံတို့ တိုက်ဆိုင်သောအခါ တပ်မက်စွဲလမ်းမှု တစ်ခုဖြစ်ပေါ် လာသည်။ ဤတွင်-

၁။ စက္ခုအကြည်၊

၂။ အဆင်းရူပါရုံ၊

၃။ တပ်မက်စွဲလမ်းမှု ဟူ၍ သုံးခု ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

ထို့အတူပင် (သောဇာတိညာဏ်) အသံကိုနှစ်သက်မှု၊ (သာနဝိညာဏ်) အနံ့ကို နှစ်သက်မှု၊ (ဇိဝုဂ္ဂါဝိညာဏ်) အရသာကို နှစ်သက်မှု၊ (ကာယဝိညာဏ်) အတွေ့အထိကိုနှစ်သက်မှု၊ (ဟဒယသို့မဟုတ် မနောဝိညာဏ်) စိတ်နှင့် တွေး၍ နှစ်သက်မှု၊ ပေါင်းခြောက်ခုကို ဖတ်လျှင် သုံးမျိုးစီရရှိသောကြောင့် (၃ x ၆ = ၁၈) တစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော အခြင်းအရာများသည် ကိလေသာမီး စတင်ပျိုးထောင်ရာ ကိလေသာမီးများ စတင်လောင်ကျွမ်းရာ နေရာများပင် ဖြစ်သည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စက္ခုတည်းဟူသော အကြည်ခတ်နှင့် အဆင်းရူပါရုံတို့ တိုက်ဆိုင်လာသောအခါ အဆင်းအပေါ်တွင် တပ်မက်စွဲလမ်းစိတ်များ ပေါ်ပေါက်၍လာသည်။ ဤအဆင်းရူပါရုံတို့ ပျောက်ပျက်ကုန်ဆုံးသွားသော အခါတွင်မူ ပူဆွေးသောက ဖြစ်ကြရလေသည်။ ထို့အတူ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိ အစရှိသည်တို့တွင်လည်း ပျောက်ပျက်ကုန်ဆုံးသွားသောအခါ ပူဆွေးသောက ဖြစ်ကြရသောကြောင့် ကိလေသာမီးများ စတင်၍ လောင်ကျွမ်းရာ နေရာဌာနများဟု ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် လောကလူသားသည် ဩဃလေးဖြာသံသရာတွင် ပင်ပန်းကြီးစွာ ကူးခတ်နေရသည်။ ဩဃလေးဖြာဆိုသည်မှာ

ဝတ္ထုကာမ၊ ကိလေသာကာမအပေါ် ခင်မင်တုယ်တာ တပ်မက်
 စွဲလမ်းခြင်း (ကာမောဃ)၊ ဘဝဘဝများအပေါ်တွင် ခင်မင်
 တုယ်တာ တပ်မက်စွဲလမ်းခြင်း (ဘဝေါဃ)၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း
 ကိုလည်းကောင်း၊ သာယာဖွယ်ကို လည်းကောင်း၊ အပြစ်ကို
 လည်းကောင်း၊ ထွက်မြောက်ရာကို လည်းကောင်း ဟုတ်တိုင်း
 မှန်စွာ မသိခြင်း (ဒိဋ္ဌောဃ)၊ တွေ့ထိမှု၏ အကြောင်းဖြစ်သော
 ခြောက်ပါးသော အာရုံတို့၏ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း၊ အကျိုးအပြစ်နှင့်
 ထွက်မြောက်ရာကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိခြင်း (အဝိဇ္ဇောဃ)။

ဤလေးပါးသော သြဗ္ဗအား မပယ်နိုင်သူသည် ညစ်နွမ်းခြင်း
 ကို ဖြစ်စေကုန်သော၊ ပူပန်ခြင်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဆင်းရဲ
 သော အကျိုးကို ဖြစ်စေကုန်သော၊ နေ့ခင်းအခါ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း
 အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းသဘောကို ဖြစ်စေကုန်သော အကု
 သိုလ်တရားယုတ်များကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို မရနိုင်သူပင် ဖြစ်သည်။
 အေးငြိမ်းရာကို မရနိုင်သူပင် ဖြစ်သည်။ သြဗ္ဗသဒ္ဓါလည်း ရေ
 အလျဉ်ဟူသော အနက်ကို ဟောသည်။ ရေအလျဉ်သည် သတ္တဝါ
 တို့ကို နစ်မြုပ်အောင် လှမ်းဖို့သတ်ဖြတ်ဘတ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ
 ဤလောဘစသည်တို့သည်လည်း မိမိကိုးရာ သတ္တဝါကို ဝဋ်
 ဒုက္ခ၌အပါယ်လေးပါးအထိ နစ်မြုပ်အောင် လှမ်းဖို့သတ်ဖြတ်
 တတ်ကြလေသည်။

အကုသိုလ်ကံသည် ကာမအာရုံများတပ်မက်နေသူကို အပါယ်
 လေးပါး၌ ကျရောက်စေပြီး သတ်တတ်သည်။ ကုသိုလ်ကံသည်
 လူ့ဘဝ နတ်ဘဝသို့ ရောက်စေပြီး သတ်တတ်သည်။ ဤသို့
 အပါယ်ဘုံ ကာမသုဂတိဘုံ၌ ဖြစ်ဖြစ်ပြီး အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်

သေသေနေရခြင်းသည် ကာမအာရုံများကို နှစ်သက်သည့် ကာမ
ကိလေသာကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကာမောဗ္ဗခေါ်သည့် ကာမဇေ
အလျဉ်ထဲ၌ မျောပြီး သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲအတွင်း နစ်မြုပ်နေခြင်း
ပင် ဖြစ်သည်။

အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာမူ ကာမကိလေသာဆိုသည့် ကာ
မောဗ္ဗ မရှိချေ။ သို့ရာတွင် ဘဝကို သာယာနှစ်သက်သည့် ဘဝ
ရာဂခေါ် (ဘဝေါဗ္ဗ) မိနေသေးသည်။ ထို့ကြောင့် အနာဂါမ်
ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ကာမဘဝမှလွတ်မြောက်သော်လည်း ရူပဘဝ
အရူပဘဝများ၌ ဖြစ်နေကြရသေးသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ရာဘဝ၌
စုတေကြရာ၊ သေကြရပြန်သည်။ ဤသည်ပင် (ဘဝေါဗ္ဗ) ခေါ်
ဘဝဇေဝီးကြောင်း၌မျောပါပြီး သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲတွင် နစ်မြုပ်
ပြီး သေရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဒိဋ္ဌောဗဟူသည်မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဇေအလျဉ်သည်အောက်အဝိစိအထိ
နစ်မြုပ်စေပြီး အထက်သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံမှတစ်ပါး ဘဝဂ်အထိ
မျောသွားစေတတ်သည်။ အဝိဇ္ဇာဗ အဝိဇ္ဇာဇေအလျဉ်မှာမူကား
(ဘုံ-၃၁) ၌ အထက်အောက် မြုပ်စေတတ်။ မျောစေတတ်ပေ
သည်။

ပုထုဇဉ်လူသားများသည် အဆိုပါ သြဗလေးဖြာ သံသရာ
ဇေအလျဉ်ကြောင့် မျောနေကြရသည်။ ကာမဂုဏ်အာရုံများမှာ
မက်မောပြီး ကာမဇေဝီးကြောင်းအတွင်း၌ရှိသူသည် ကာမဂုဏ်
အာရုံနှင့်စပ်လျဉ်းစိတ်ဆန္ဒ ပြင်းထန်လျက်ရှိကြသည်။ ဇွဲရှိကြ
သည်။ သည်းခံနိုင်ကြသည်။ မည်မျှပင် အခက်အခဲရှိစေကာမူ

မရမနေ ကြိုးပမ်းရယူလေ့ ရှိကြသည်။ ဥပမာတစ်ခုဆောင်၍ ပြဉ်းမည်။

အခါတစ်ပါး ဟိမဝန္တာအရပ်၌ ရသေ့ကြီးတစ်ပါးသီတင်း သုံးနေထိုင်၏။ သူ၏ ကျောင်းသင်္ခမ်းအနီးအပါးမှ ကြာအိုင်ကြီး တစ်ခုတိုင် ကြာသန္ဓေရှင် အမျိုးသမီးငယ်တစ်ဦးကို တွေ့ရှိရ၍ ကောက်ယူမွှေးကျွေးထားပြီး အရွယ်အရောက်လျှင်လွန်စွာချောလှ ၍ နတ်သမီးတမျှ လှပတင့်တယ်သူဖြစ်လာရာ သူမ၏အမည်မှာ “အာသင်္ကာ” ဟု အမည်တွင်သည်။

ဤသတင်းကို ဗာရာဏသီမင်း ကြားရသောအခါ အဆိုပါ မင်းသည် အာသင်္ကာကို စွဲလမ်းတပ်မက်နှစ်သက်သောကြောင့် ရသေ့ကြီးထံ စစ်သည်ဗိုလ်ပါများနှင့် ဝန်းရံကာ အာသင်္ကာ အား တောင်းလေသည်။ ထိုအခါ ရသေ့ကြီးက “သူမ၏အမည် ကို သင်မင်းကြီး ဖော်နိုင်လျှင် သူမအား သိမ်းပိုက်ပါလော့” ဟု ပြောဆိုရာ ဗာရာဏသီမင်းကြီးသည် သူမ၏အမည်မှန်ကို မဖော် နိုင်သဖြင့် သုံးနှစ်သုံးမိုးတိုင်အောင် ကြာပြောင်းခဲ့လေသည်။ စစ်သည်ဗိုလ်ပါများလည်း ရာသီဥတုဒဏ်ကို မခံနိုင်ခြင်း၊ ရိက္ခာ ပြတ်တောက်ခြင်းများကြောင့် သေ ကြေ ပျက် စီးခြင်းများနှင့် ကြုံတွေ့ရလေတော့သည်။ မင်းကြီးလည်း ဇွဲလုံ့လ ဝီရိယတို့ဖြင့် ဖန်နန်းရှင်အလှမယ်ကို လိုချင်သော တဏှာဆန္ဒကြီးမားလှသော ကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခကြီးစွာဖြင့် နောက်ဆုံးတွင် အမည်မှန်ကို ဖော်ပြနိုင်ခြင်းကြောင့် အလှမယ် “အာသင်္ကာ” ကို ရရှိသွား ကြောင်း ဇာတကဋကထာ၊ ဆက္ကနိပါတ၊ အဝါရိယဝဂ္ဂ၊ အာသင်္ကာ ဇာတကတွင် တွေ့ရှိရသည်။

သံသရာခရီးသည်ဖြစ်သော လူသားသည် ဇာတိမှ ဇရာမရဏ
 သို့ အမှန်ပင်ရောက်ရာမည်ကိုလည်း သိ၏။ ဤသို့ရောက်ရှိနိုင်စေ
 ရန်အတွက် နေ့နှင့်ညတည်းဟူသော အချိန်သည် လူသားရပ်တည်
 နေသည့်ဘဝမှ လျော့ကျသွားစေရန် တွန်းပို့နေသကဲ့သို့ ရှိ၏။
 ဤကာလအတွင်း ဘဝအရသာကို ပင်ပန်းကြီးစွာ ခက်ခဲနက်နဲ
 စွာ ဇွဲလုံ့လဖြင့် ခံစားချင်ကြသည်မှာ အမှန်မသိမှု အဝိဇ္ဇာ
 ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤအဝိဇ္ဇာကြောင့် တဏှာတည်းဟူသော
 ကိလေသာမီးများ လောင်ကျွမ်းနေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ကိလေသာမီးဟု ဆိုရာတွင် ပူလောင်စေတတ်သည့်သဘော၊
 နှိပ်စက်စေတတ်သည့်သဘော၊ ညစ်နွမ်းစေတတ်သည့် သဘော၊
 ဆင်းရဲစေတတ်သည့် သဘောတရားများပင် ဖြစ်သည်။ ဤ
 သဘောတရားများမှာ—

- လောဘ = လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ လိုချင်တပ်မက်
ခြင်း၊ ငြိတုယ်ခြင်း။
- ဒေါသ = ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းခြင်း၊ စိတ်ဆိုးအမျက်ထွက်
ခြင်း။
- မောဟ = အာရုံ၏ အမှန်သဘောကို မသိခြင်း၊ ဖုံးကွယ်
ခြင်း။
- မာန = တက်ကြွခြင်း၊ မောက်မာခြင်း၊ ထောင်လွှားခြင်း၊
ဘဝင်မြင့်ခြင်း။
- ဒိဋ္ဌိ = အသိမှား၊ အမြင်မှား၊ အယူမှားခြင်း။

- ဝိစိကိစ္ဆာ = ယုံမှားသံသယဖြစ်ခြင်း။
- ထိန = စိတ်မရွှင်လန်းခြင်း၊ လေးလံထိုင်းမှိုင်းခြင်း။
- ဥဒ္ဓစ္စ = စိတ်မတည်ငြိမ်ခြင်း၊ ပျံ့လွင့်ခြင်း။
- အဟိရိက = မကောင်းမှုကို ပြုရမှာ မရှက်ခြင်း၊ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ပြုလုပ် လိုသည့်သဘော။
- အနောတ္တပ္ပ = မကောင်းမှုကိုပြုရမှာ မကြောက် မလန့်ခြင်း၊ ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ပြုလုပ်လိုသည့်သဘော။

ဤသဘောတရားများ ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးနေခြင်းကြောင့် လူ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်း၊ မသင့်မြတ်ခြင်း၊ လူသတ် ပဲ့ကြီးများ ဖြစ်ပွားခြင်း၊ ရုံးပြင်ကနား ရောက်ခြင်းမှအစ စစ်ပဲ့ကြီးများ ဖြစ်ပွားရသည်အထိပင် ဖြစ်သည်။ ဤကိလေသာ များ ရှိနေသမျှ နှလုံးသွင်းနေသမျှ သတ္တဝါများသည် ဆင်းရဲ နေကြရဦးမည်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤကိလေသာများ မရှိလျှင် ဆင်းရဲ ခြင်းမှ အေးငြိမ်းမည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဤကိလေသာများ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အဓိက အကြောင်းရင်းနှစ်ခုမှာ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမှန်မသိမှုနှင့် တဏှာတည်းဟူသော တပ်မက်စွဲလမ်းမှု အကြောင်းနှစ်ခုကြောင့် ပင် ဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းနှစ်ရပ်သည် လူသားများ၏စိတ်ကို ဆင်းရဲစေတတ်၊ ပူလောင်စေတတ်သည့် သဘောကြောင့် ကိလေသာဟုခေါ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ကိလေသာမီးဟု ခေါ်ခြင်း လည်း ဖြစ်သည်။

အဝိဇ္ဇာဆိုသည်မှာ အမှန်ကိုမသိမှုပင်ဖြစ်သည်။ ဤအမှန်ကို မသိမှုတွင် ရုပ်ခန္ဓာတွင် ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေသော ဓာတ်အစု အဝေးနှင့် စိတ်၏ သိတတ်ခြင်းသဘော၊ လောဘ၏ အလို့ သဘောများကို သဘာဝတရားအတိုင်း ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိ ခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာပင် ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် မိမိခန္ဓာတွင် ပေါင်းစပ်ပါဝင်နေသည့် ရုပ်နှင့် စိတ်တို့သည် မမြဲခြင်းသဘော၊ ဖြစ်ပျက်အစဉ်ဖြင့်သာလျှင် ပြောင်းလဲနေသည်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိမြင်ခြင်းသည်လည်း အဝိဇ္ဇာပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အသိမှား အမြင်မှား များ မဖြစ်စေရန်၊ အသိမှန် အမြင်မှန်ဖြစ်ရေးအတွက် ရုပ်ခန္ဓာ ၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း သဘောတရားသည် ရေစီး၏ အလျင် ကဲ့သို့ မျက်စိ၏ အမြင်တွင် တစ်သားတည်း စီးဆင်းနေသော် လည်း ပထမရေနှင့် ဒုတိယရေတို့ မတူညီကြပေ။ ထိုနည်း တူစွာ စိတ်ဆိုသည်မှာလည်း ပထမစိတ်နှင့် ဒုတိယစိတ်တို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မတူညီကြ၊ ရုပ်ဆိုသည်မှာလည်း ပထမရုပ်နှင့် ဒုတိယရုပ်တို့သည် မတူညီကြ၊ ဖြစ်ပျက်အစဉ်ဖြင့်သာလျှင် ပြောင်းလဲနေသည်ကိုမြင်လျှင် အမှန်ကိုမြင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ အမှန်အတိုင်း မသိမြင်ကြသောအခါ ဤရုပ်အစု နာမ်အစုကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူသူငါငါ စွဲယူသည့် သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိခေါ် အသိမှား အမြင်မှားများကြောင့် “ငါလိုချင်တယ်၊ ငါစားချင်တယ်၊ ငါ အဆင့်အတန်းမြင့်ချင်တယ်၊ ငါ သူများ ထက် သာအောင်လုပ်မယ်” အစရှိသည့် အလိုတဏှာသည် ပုဂ္ဂိုလ်၊

သတ္တဝါ၊ သုဿင်္ဂါဆိုသည် အတ္တအယုအဆကို အစွဲပြုပြီး ပေါ်ပေါက်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤအလိုလောဘတဏှာ သည်သာ ဆင်းရဲဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းပင် ဖြစ်သည်။ အတ္တ၏ တရားကိုယ်မှာ လောဘပင်ဖြစ်သည်။

သင်္ခါရဆိုသည်မှာ ပြုလုပ်အား ထုတ်ခြင်း သဘောပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသင်္ခါရသည် အဝိဇ္ဇာနှင့် ဤသို့အားဖြင့် ဆက် သွယ်လျက်ရှိသည်။ အမှန်ကိုမသိခြင်းကြောင့် ကြံစည်ပြုလုပ် အားထုတ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာကြရသည်။ အဝိဇ္ဇာက ချမ်းသာ သည်၊ ကောင်းသည်ဟု ထင်မြင်သည်။ တဏှာက ချမ်းသာ ကောင်းစားမှုအပေါ် နှစ်သက်လိုချင်သည်။ ယင်းနှစ်သက် လိုချင်မှု ပြင်းထန်အားကြီးလာလျှင် မရမနေစွဲလမ်းမှု ဥပါဒါန် ဖြစ်လာသည်။ ထိုသို့ တဏှာက နှစ်သက် လိုချင်တပ်မက်၍ ဥပါဒါန်က စွဲလမ်းလျှင် ရအောင် ကြံစည်အားထုတ်ရလေ တော့သည်။ ဤသို့ ချမ်းသာကောင်းစားမည်ဟု ထင်၍ အား ထုတ်ခြင်းသည် သင်္ခါရပင် ဖြစ်သည်။

အချို့သော လူတို့သည် လူ့ဘဝ နတ်ဘဝတည်းဟူသော ဘဝကောင်းကို မျှော်မှန်းတောင့်တ၍ ဒါန သီလ စသည့် ကုသိုလ်ကောင်းမှုများကို ပြုလုပ်ကြသည်။ ယင်းကုသိုလ်အဟုန် ကြောင့် တောင့်တသည့်အတိုင်း လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝသို့ ရောက် သောအခါ လောက၏အနေဖြင့် ကြည့်လျှင် ချမ်းသာ ကောင်း စားသည်ဟုပင် ထင်ရသည်။ သို့သော် တရားသဘောနှင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်လျှင် ဖြစ်ရာဘဝ ရောက်ရာဘဝ၌ အိုခြင်း၊ နာခြင်းသဘာများ ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် မည်သည့်ဘဝ

ဖြစ်စေ၊ ဘဝတစ်ဖန် ပြန်ဖြစ်ခြင်းသည် ကျွန်ုပ်တို့ထင်သည့် အတိုင်း ချမ်းသာစစ် ချမ်းသာမှန်များ မဟုတ်၊ ဆင်းရဲခြင်း များသာ ဖြစ်ပေသည်။

အချို့က ဗြဟ္မာ့လောကကို တောင့်တပြီး ဈာန်ကုသိုလ် များကို ပွားများကြသည်။ ဈာန်ကုသိုလ်သည် ဗြဟ္မာ့လောက ကို ရောက်စေသည် မှန်၏။ သို့ရာတွင် ကမ္ဘာပေါင်းများစွာ အသက်ရှည်ပြီး ချမ်းသာနေသည် မှန်၏။ သက်တမ်းကုန်သည့် အခါ သေရပြန်သည်။ သေလျှင် လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝသို့ ပြန်ရောက်လာရသည်။ ထိုထိုဘဝများ၌ မကောင်းမှုကို ပြုမိ လျှင် ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အပါယ်ဘုံများသို့ ရောက်ရှိ နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မာ့ဘဝသည်လည်း ထိုသူတို့ ထင်သည့် အတိုင်း ချမ်းသာစစ် ချမ်းသာမှန် မဟုတ်ပေ။ သေခြင်းဆင်းရဲ များ ရှိနေပေသေးသည်။

ဤသို့ အမှန်ကိုမသိမှု အဝိဇ္ဇာသည် ပုထုဇဉ်လူသားများမှာ သာ ရှိသည်မဟုတ်၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ဒုက္ခကို သုခထင်သည့် ဝိပလ္လာသနှင့် အဝိဇ္ဇာက ရှိနေသေးသည်။ အနာဂါမ်မှာလည်း ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝနှင့် စပ်ပြီး ချမ်းသာ ထင်သည့် အဝိဇ္ဇာရှိနေသေးရကား သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း သုခဝိပလ္လာသ အဝိဇ္ဇာ ကြောင့် ကုသိုလ်သင်္ခါရများ ဖြစ်သေးသည်။

ပုထုဇဉ်များမှာမူ “မမြဲသည်ကို မြဲသည်” ဟု ထင်သည့် ဝိပလ္လာသ၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ဆင်းရဲကို “ချမ်းသာသည်၊ ကောင်း သည်” ဟု ထင်သည့်ဝိပလ္လာသ၊ အတ္တမဟုတ်သည့် ရုပ်နာမ်

သဘောတရားတို့ကို “အတ္တကောင်၊ အသက်ကောင်” ဟု ထင်သည် ဝိပလ္လာသ၊ မတင့်တယ်သည့် ရုပ်နာမ်တို့ကို “တင့်တယ်သည်” ဟု ထင်သည့် ဝိပလ္လာသ တည်းဟူသော ဝိပလ္လာသလေးမျိုးလုံး အပြည့်အစုံရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းဝိပလ္လာသ၏ တံဖက်ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာလည်း ပြီးပြည့်စုံစွာ ရှိနေသည်ဟု ဆိုရသည်။

ထိုသို့အမှတ်မှား၊ အသိမှား၊ အထင်မှား၊ အယူမှားတို့နှင့် တွဲ၍ အဝိဇ္ဇာကလည်း အပြည့်အစုံရှိနေသဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုကို ပြုလုပ်လျှင် ပြုလုပ်တိုင်း ပြုလုပ်တိုင်း အကုသိုလ်နှင့်ကုသိုလ်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် မကောင်းမှုနှင့် ကောင်းမှု တစ်ခုခုဖြစ်ကြရသည်။ ကိုယ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ်ဖြင့်လည်းကောင်း ပြုလုပ်ပြောဆို တွေးကြံလိုက်တိုင်း၊ အကုသိုလ်နှင့်ကုသိုလ်တစ်ခုခု ဖြစ်လာသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် သင်္ခါရတရားများဖြစ်လာကြရသည်။ ၎င်းသင်္ခါရတရားများကြောင့် ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့သည် အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြလေသည်။

ဤရုပ်ခန္ဓာနှင့် စိတ်တို့သည် ဖြစ်ပျက်အစဉ်ဖြင့် ရွေ့လျားပြောင်းလဲနေသောကြောင့် ဆင်းရဲနေသည်။ ဤဆင်းရဲသည့် ရုပ်ခန္ဓာနှင့် စိတ်တို့သည် အဘယ်သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသနည်းဟု မေးလျှင် ပြုလုပ်အားထု၏ခြင်း သင်္ခါရ၏ အလိုလောဘတဏှာကြောင့်ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟုပင် ဖြေရပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားသည် သမုဒယသစ္စာပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

လူသား၏ အရိုးခံ လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော အသက်ရှင်စွာ နေနိုင်ရေးအတွက် ထမင်းစားရသည့် အလုပ်သည် တဏှာဟု မခေါ်ပေ။ ဤလိုအပ်ချက် ပြည့်ဝစေလိုသည့် စိတ်ဆန္ဒကိုလည်း တဏှာဟုမခေါ်နိုင်ပေ။ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့ အထိများအပေါ် အာသာငမ်းငမ်းတပ်မက် စွဲလမ်းခြင်းဖြစ်လာ လျှင်မူ တဏှာဟုခေါ်သည်။ တစ်စုံတစ်ခုကို တပ်မက်စွဲလမ်းတယ် တာရာတွင် အာရုံကို အကြောင်းပြု၍သာလျှင် တပ်မက်မှု တဏှာသည် ဖြစ်ပေါ် ခွင့်ရလေသည်။ အလိုဆန္ဒပြင်းပြလေလေ တဏှာမှာလည်း ပြင်းပြနေမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သမုဒယခေါ်သည့် ခင်မင်တယ်တာ တပ်မက်စွဲလမ်းခြင်းများ ကြောင့် ဒုက္ခဖြစ်ရသည်။

အမှန်စင်စစ် ချစ်စရာ၊ ခင်မင်စရာ၊ နှစ်သက်စရာဥစ္စာပစ္စည်း ပေါများလေ၊ ဒုက္ခများလေပင် ဖြစ်သည်။ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ တစ်ခုရှိလျှင် ဒုက္ခတစ်ခု ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ နှစ်သက်ဖွယ်ရာများ လေ ဒုက္ခများလေပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ချမ်းသာတစ်ခု၊ မက်မောမှုကြောင့်၊ ပုပုရရ၊ ကြီးပမ်းကြလည်း၊ ဒုက္ခပင်လယ်၊ ကျယ်ထက် ကျယ်သည်၊ ရွယ်တိုင်းမမြောက် ပါတကား” ဟု စပ်ဆိုထားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဤတဏှာသည် တရားသဘောအားဖြင့်သာ မထိန်းချုပ်၍ သူ၏အလိုအတိုင်းသာထားလျှင် မည်သည့်အခါမျှ လျော့နည်း သွားလိမ့်မည်မဟုတ်။ တိုး၍တိုး၍သာ များပြားလာမည်ပင် ဖြစ်သည်။ “ဆားငန်ရေနောက်၊ ငတ်တိုင်းသောက်က၊ သောက် လေသောက်လေ၊ ငတ်မပြေသို့” ဆိုသည့်အတိုင်း အစစအရာရာ

ပြည့်ဝပြီ၊ လုံလောက်ပြီဟူ၍ မရှိ၊ ရလေလို့လေဖြင့် မရောင့်ရဲ
 နိုင်ဘဲရှိတတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အနောက်နိုင်ငံများတွင်
 ချမ်းသာကြွယ်ဝနေကြသည့် သန်းကြွယ်သူဌေးကြီးများပင်လျှင်
 ချမ်းသာသည်ထက် ချမ်းသာအောင် ကြောင့်ကြ စိုက်ထုတ်
 ပြုလုပ်နေကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များသည် အလိုမပြည့်ဝ
 အားမရနိုင်ဘဲ ပစ္စည်းဥစ္စာများကို ရှာဖွေရင်းဖြင့် သေဆုံး
 သွားကြရရှာသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ဆိုရသော် ပင်လယ်အတွင်းသို့ မိုးရေများ၊
 မြစ်ရေများ မည်မျှပင်ကျရောက် စီးဝင်လာစေကာမူ ပင်လယ်
 ပြင်သည် ပြည့်လျှံသွားသည်ဟု မရှိသကဲ့သို့ မီးပုံကြီးအတွင်းသို့
 လောင်စာများ မည်မျှပင်ထည့်စေကာမူ မီးသည်ပြည့်ဝသွား
 သည်ဟု မရှိသကဲ့သို့ပင် သတ္တဝါများသည် အလိုပေါင်း
 များစွာကြောင့် မည်မျှပင် ရရှိသည်ဖြစ်စေ တဏှာ၏အစွမ်း
 သတ္တိသည် ရောင့်ရဲသည်ဟူ၍ မရှိနိုင်ပေ။

ဤသို့လျှင် နောက်မဆုတ်တတ်သည့်တဏှာကြောင့် ဖြစ်သည်
 များ ဖြစ်မလာသောအခါ၊ ပျက်စီးဆုံးရှုံး လာသောအခါ
 စိတ်အပေါ်တွင် တည်မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပူဆူးရခြင်း၊
 ငိုကြွေးရခြင်းအစရှိသည့် ဆင်းရဲဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့သည် သတ္တဝါ
 တို့၏ သန္တာန်၌ အစဉ်ထာဝရဖြစ်နေကြရသဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ
 သည် မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော်၊ ရာဇဝင်၊ ပိယဇာတိကသုတ်
 တွင် ဟောကြားထားပေသည်။

“အခါတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်
 ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်တော်မူသည်။ ထိုအခါ သူကြွယ်

တစ်ယောက်၏ ချစ်မြတ်နိုးအပ်သည့် တစ်ဦးတည်းသော သား
 သေဆုံးသွားပေသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့ကြွယ်သည် အလုပ်ကို
 လည်း မလုပ်၊ ထမင်းကိုလည်း မစား၊ သုသာန်သို့ သွား၍
 “တစ်ဦးတည်းသောသား အဘယ်မှာနည်း၊ တစ်ဦးတည်းသော
 သား အဘယ်မှာနည်း” ဟု ငိုကြွေးနေလေသည်။

ထို့နောက်မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ရောက်ရှိလာသဖြင့် မြတ်စွာ
 ဘုရားက “သူ့ကြွယ်၊ သင်၏မျက်စိမျက်နှာများ မကောင်း၊
 စိတ်မချမ်းသာပုံ ပေါ်နေသည်” ဟု မိန့်ဆိုမေးမြန်းတော်မူ
 သည်။

ထိုအခါသူ့ကြွယ်က “အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်၏မျက်စိ မျက်
 နှာများ အဘယ်မှာလျှင် ကောင်းနိုင်ပါမည်နည်း၊ အကျွန်ုပ်၏
 တစ်ဦးတည်းသောသား သေဆုံးသွားပါသည်။ ထို့ကြောင့်
 အလုပ်ကိုလည်း မလုပ်လိုပါ၊ ထမင်းကိုလည်း မစားလိုပါ
 သုသာန်သို့သာ သွားပြီးငိုနေရပါသည်” ဟု လျှောက်ထား၏။
 ထိုအခါမြတ်စွာဘုရားက “သူ့ကြွယ် ဤအရာသည် ဤအတိုင်း
 ပင်ဖြစ်ပေသည်။ သူ့ကြွယ် ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်
 ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းခြင်းတို့သည်
 ချစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ချစ်ခြင်းလျှင် အမှန်အစရှိကုန်
 ၏” ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။

ထိုအခါ သူ့ကြွယ်က “အရှင်ဘုရား၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ပူဆွေး
 ခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်း
 တို့သည် ချစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။ ချစ်ခြင်းလျှင် အမှန်အစ
 ရှိကုန်၏ဟု အရှင်ဘုရား မိန့်တော်မူပါသည်။ အရှင်ဘုရား

မိန့်တော်မူသည်အတိုင်း အဘယ်သူများ ဖြစ်ဖူးပါသနည်း။ အရှင်ဘုရား၊ ချစ်ခြင်းကြောင့် နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်း တို့သာ ဖြစ်ပေါ်ရပါမည်။ ချစ်ခြင်းသည် နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းတို့၏ အမှန်အစ ဖြစ်ပါသည်” ဟု မြတ်စွာဘုရား၏ စကားကို မနှစ်မြို့၍ ကန့်ကွက်ပြီး ထွက်ခွာသွားလေသည်။

ထို့နောက် သူကြွယ်သည် အန်ကစားနေကြသည့် ကစားဝိုင်းတစ်ခုသို့ ရောက်သွားပြီး မြတ်စွာဘုရား၏ စကားကို မနှစ်မြို့၍ ကန့်ကွက်ခဲ့သည့် အကြောင်းများကို ကစားသမားတို့ အား ပြောပြလေသည်။ ထိုအခါ ကစားသမားများက “သူကြွယ်၊ မှန်ပါ၏၊ ချစ်ခြင်းကြောင့် နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းတို့သာ ဖြစ်ရပါမည်၊ ချစ်ခြင်းသည် နှစ်သက်ခြင်း၊ ဝမ်းမြောက်ခြင်းတို့၏ အမှန်အစပင်၊ သူကြွယ်ပြောသည်မှာ မှန်ပေသည်” ဟု ပြောဆိုကြလေသည်။

ထိုအခါ သူကြွယ်က “ကျွန်ုပ်၏ဝါဒသည် သင်တို့၏ ဝါဒနှင့် တူသည်” ဟု ဆိုပြီး ကျေနပ်သွားလေသည်။ ယင်းစကားသည် အဆင့်ဆင့် နန်းတော်တွင်းသို့ ပျံ့နှံ့ရောက်ရှိသွားလေသည်။ ထိုစကားကို အကြောင်းပြုပြီး ကောသလမင်းကြီးသည် မလ္လိကာ မိဖုရားကြီးအား ဤသို့ မိန့်ဆိုလေသည်။ “မလ္လိကာ၊ သင်၏ ရဟန်းဂေါတမက ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့သည် ချစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ချစ်ခြင်းလျှင် အမှန်အစရှိသည်ဟု ပြောဆိုသည်မှာ မှန်ပါ၏လော” ဟု မိန့်ကြားလေသည်။

ထိုအခါ မလ္လိကာ မိဖုရားကြီးက “မင်းကြီး၊ အကယ်၍ ဤ စကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသည်ဖြစ်အံ့၊ ဤ စကားသည် ဤအတိုင်း မှန်ပေ၏” ဟု သံတော်ဦးတင် လေသည်။ ထိုအခါ ကောသလမင်းကြီးသည် မလ္လိကာ၏ စကားကို မနှစ်သက်၍ “မလ္လိကာ၊ သင်သည် ဆရာပြောသမျှ မှန်ပါ၏ဟု လိုက်ပြောနေသော တပည့်ကဲ့သို့ သင်လည်း ရဟန်း ဂေါတမ ပြောဆိုသော စကားတိုင်းကိုပင် အကုန်မှန်ပါသည်ဟု လိုက်ပြောနေသည်။ မမြတ်နိုးအပ်သော မလ္လိကာ၊ သွားလော့၊ ပျက်စီးလေလော့” ဟု အော်ငေါက်၍ ပြောဆိုလိုက်လေသည်။

ဤသို့ဖြင့် မလ္လိကာ မိဖုရားသည် နာဠိဇာန်ပုဏ္ဏားအား မြတ်စွာဘုရားထံသို့ စေလွှတ်ပြီး ဤစကားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူဖူးပါသလောဟု လျှောက်ထား မေးမြန်း စေသည်။ နာဠိဇာန်ပုဏ္ဏားသည် မိဖုရားကြီးမှာကြားသည့်အတိုင်း မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ရောက်ရှိလာရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပုဏ္ဏား အား ဤသို့ ဟောကြားတော်မူလေသည်။

“ပုဏ္ဏား၊ ဤအရာသည် ဤအတိုင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။ ပုဏ္ဏား၊ ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ် ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့သည် ချစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ ချစ်ခြင်းလျှင် အမှန်အစရှိသည်။ ဤအတိုင်း မှန် မမှန်ကို ဤနည်းဖြင့် သင် သိသင့်ပေသည်။

“ပုဏ္ဏား၊ ရှေးအခါက ဤသာဝတ္ထိပြည်၌ မိန်းမတစ်ဦး၏ မိခင်သည် သေဆုံးလေသည်။ အမိ သေဆုံးခြင်းကြောင့် စိတ် ပျံ့လွင့်ပြီး ရူးနေသော ဤ မိန်းမသည် လမ်းဆုံလမ်းမတို့၌

လျှောက်ပြီး “ငါ၏အမိကို မြင်ကြပါသလော၊ ငါ၏အမိကို မြင်ကြပါသလော” ဟု အော်ဟစ်၍သာ နေတော့သည်။ ပုဏ္ဏား၊ ဤအဖြစ်အပျက်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ပုဆူးခြင်း၊ ငိုကြွေးရခြင်း စသည့် ဆင်းရဲများသည် ချစ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပုံ၊ ချစ်ခြင်းလျှင် အမှန် အစ ရှိပုံကို သိသင့်ပေသည်။ ထို့အတူ—

“ပုဏ္ဏား၊ ရှေးအခါက သာဝတ္ထိပြည်၌ပင် မိန်းမတစ်ဦး၏ အဖေ၊ မောင်ကြီး၊ မောင်ငယ်၊ ညီမ၊ အစ်မ၊ သမီး၊ လင်ယောက်ျားတို့ သေဆုံးကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုမိန်းမသည် ရူးသွားသဖြင့် “ငါ၏လင်ကို မြင်ကြပါသလော၊ ငါ၏လင်ကို မြင်ကြပါသလော” ဟု လမ်းဆုံလမ်းမတို့၌ အော်ဟစ်၍နေတော့ သည်။ ပုဏ္ဏား၊ ဤနည်းဖြင့်လည်း ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မှန်မမှန်ကို သိနိုင်ပေသည်။

“ပုဏ္ဏား၊ ရှေးအခါက သာဝတ္ထိပြည်၌ ယောက်ျားတစ်ဦး၏ အမေ၊ အဖေ၊ ညီ အစ်ကို၊ အစ်မ၊ နှမ၊ သားသမီး၊ ဇနီးတို့ သေဆုံးကြသည်။ ဤ ယောက်ျားသည် စိတ်ဖောက်ပြန်ပြီး လမ်းဆုံလမ်းခွဲတို့၌ အော်ဟစ်၍ ငိုကြွေးနေရရှာသည်။ ဤ အဖြစ်အပျက်ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့်လည်း ကောင်းစွာ သိသင့် ပေသည်။

“ပုဏ္ဏား၊ ရှေးကဖြစ်ဖူးသည်မှာ သာဝတ္ထိပြည်၌ မိန်းမ တစ်ဦးသည် မိမိ၏ လင်ယောက်ျားအိမ်မှ မိဘဆွေမျိုးတို့၏ အိမ်သို့ ခေတ္တလာရောက်နေထိုင်စဉ် မိဘဆွေမျိုးတို့က လက်ရှိ ယောက်ျားနှင့် ဖြတ်ပြီး အခြား ယောက်ျားတစ်ဦးနှင့် ထိမ်းမြား ရန် အလိုရှိကြသည်။ မိန်းမ၏ ဆန္ဒမှာ လက်ရှိလင်ယောက်ျား

ကိုသာလျှင် မေတ္တာရှိသဖြင့် ၎င်း၏ မိဘဆွေမျိုးများက ဤကဲ့သို့ ကြံစည်နေသည့် အကြောင်းကို သူ့ယောကျ်ားထံသို့ အကြောင်းကြားလိုက်သည်။ ထိုအခါ ယောကျ်ားဖြစ်သူသည် လိုက်လာပြီး ‘၎င်း၏မိန်းမအား ဓားဖြင့် နှစ်ပိုင်းပိုင်းကာ ခုတ်သတ်ပြီး မိမိကိုယ်ကိုလည်း ဓားဖြင့် ထိုးသတ်၍ သေလေသည်။ ဤနည်းဖြင့်လည်း ပူဆူးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့သည် ချစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ပုံ၊ ချစ်ခြင်းလျှင် အမှန်အစရှိပုံတို့ကို သိရပေမည်’ ဟု မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူလေသည်။

နာဠိဇဗ်ပုဏ္ဏားလည်း မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူသမျှကို မလ္လိကာ မိဖုရားကြီးအား သံတော်ဦးတင်လေသည်။ ထို့နောက် မိဖုရားကြီးသည် ကောသလမင်းကြီးထံသို့ သွား၍ ဤသို့ ပြောဆိုပေသည်။

“မင်းကြီး၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း။ ဝဇီရီ သတို့သမီးကို သင်မင်းကြီး ချစ်သည်မဟုတ်လော”

“မလ္လိကာ၊ မှန်၏။ ဝဇီရီ သတို့သမီးကို ကျွန်ုပ် ချစ်၏”

“မင်းကြီး၊ ဝါသဘခတ္တိယာ မင်းသမီးကို သင်မင်းကြီး ချစ်သည်မဟုတ်လော”

“မလ္လိကာ၊ မှန်၏။ ဝါသဘခတ္တိယာ မင်းသမီးကို ကျွန်ုပ် ချစ်၏”

“မင်းကြီး၊ သားတော်ကြီး ဝိဋ္ဌဗျူဘကို သင်မင်းကြီး ချစ်သည် မဟုတ်လော”

“မလ္လိကာ၊ မှန်၏။ သားတော်ကြီး ဝိဋ္ဌဇ္ဈာကို ကျွန်ုပ် ချစ်၏”

“မင်းကြီး၊ အကျွန်ုပ်ကိုလည်း သင်မင်းကြီး ချစ်သည် မဟုတ်လော”

“မလ္လိကာ၊ မှန်၏။ သင့်ကိုလည်း ကျွန်ုပ် ချစ်၏”

“မင်းကြီး၊ အကျွန်ုပ်မေးသည်ကို မည်ကဲ့သို့ သဘောရ သနည်း။ ဝဇီရီသတို့သမီး၊ ဝါသဘာဝတ္တိယာ မင်းသမီး၊ သားတော်ကြီး ဝိဋ္ဌဇ္ဈာနှင့် အကျွန်ုပ်တို့ တစ်ဦးဦး သေဆုံးခြင်း (သို့မဟုတ်) တစ်မျိုးတစ်မည် ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့် သင်မင်းကြီးအား ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်ရာ သလော”

“မလ္လိကာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့် ကျွန်ုပ်သေလျှင်လည်း သေသွားနိုင်သည်။ ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့သည် အဘယ်မှ မဖြစ်ဘဲ ရှိပါမည်နည်း”

“မင်းကြီး၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း။ သင် မင်းကြီးသည် ကာသိတိုင်း၊ ကောသလတိုင်းတို့ကို ချစ်သည် မဟုတ်လော”

“မလ္လိကာ၊ မှန်၏။ ကာသိတိုင်း၊ ကောသလတိုင်းတို့ကို ကျွန်ုပ်ချစ်၏။ ကာသိတိုင်း၊ ကောသလတိုင်းတို့၏ အာနုဘော်ကြောင့် ကာသိတိုင်း၌ဖြစ်သည့် စန္ဒကားကို ခံစားရသည်။ ပန်းနံ့သာပျောင်းတို့ကို သုံးဆောင်ရသည်”

“မင်းကြီး၊ ကျွန်ုပ်မေးသည်ကို အဘယ်သို့ သဘောရ သနည်း။ ကာသိတိုင်း၊ ကောသလတိုင်းတို့ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ တစ်မျိုးတစ်မည် ပြောင်းလဲခြင်းကြောင့် သင်မင်းကြီးအား ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့သည် ဖြစ်ကုန်ရာသလော”

“မလ္လိကာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့် ကျွန်ုပ်သေလျှင်လည်း သေသွားနိုင်သည်။ ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့သည် အဘယ်မှာ မဖြစ်ဘဲ ရှိပါမည်နည်း”

“မင်းကြီး သိတော်မူ၊ မြင်တော်မူ၍ ပူဇော်အထူးကိုခံတော် မူထိုက်သည့် အလုံးစုံသောတရားတို့ကို ကိုယ်တိုင်မှန်စွာ သိတော် မူသော ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် ထိုအကြောင်းများကို ရည် ရှယ်၍ ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်း ရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်းတို့သည် ချစ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ကုန် ၏။ ချစ်ခြင်းလျှင် အမှန်အစ မှီကုန်၏ဟု မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်ပါ သည်” ဟု သိတော်ဦးတင်လေသည်။

ထိုအခါ ကောသလမင်းကြီးက “မလ္လိကာ၊ အံ့ဖွယ်ရှိစွ တကား။ မလ္လိကာ မဖြစ်စူးမြဲ ဖြစ်ပေစွတကား၊ မြတ်စွာဘုရား သည် ပညာဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်တော်မူပေစွ။ မလ္လိကာ လာ လော့၊ မြတ်စွာဘုရားထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ လက်အုပ်ချီလျက်၊ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟူ၍ သုံးကြိမ်တိုင်တိုင် ဥဒါန်းကျူးရင့်လေသည်။”

ဤသို့တဏှာကိုရှုမြင်ခြင်းသည်သာလျှင် ဒုက္ခ၏အကြောင်းကို ရှုမြင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းဒုက္ခ၏အကြောင်းရင်း တဏှာဝင်ရောက်ရာ တံခါးပေါက်များမှာ မိမိတို့သန္တာန်၌ရှိသော မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်ဟူသော ဒွါရခြောက်ပါးပင် ဖြစ်သည်။ ယင်း ဒွါရခြောက်ပါး၊ တံခါးခြောက်ပေါက်မှ ဝင်လာသော အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိ၊ သဘောတရားဟူသော အာရုံခြောက်ပါးကို တပ်မက်စွဲလမ်းမှု တဏှာခြောက်မျိုးတို့သည်ပင်လျှင် ဒုက္ခ၏အကြောင်းရင်း အမှန်ကေန်အစစ် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့တဏှာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းရင်းမှာလည်း မသိမှုအဝိဇ္ဇာကြောင့်ပင် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်မြန်မာပြန်၊ စတုက္ကနိပါတ်-၂၀၊ မဟာဝဂ္ဂ-၅၊ ဝပုသုတ်တွင် ဤသို့ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

“အခါတစ်ပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သက္ကတိုင်း၊ ကပိလဝတ်ပြည်၊ နိဂြောဓာရုံကျောင်း၌ (သီတင်းသုံး) နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ နိဂဏ္ဍ၏တပည့် သာကီဝင်မင်း ဝပုသည် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်ထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ အရှင်မောဂ္ဂလာန်ကို ရှိခိုးပြီးလျှင် တစ်ခုသောနေရာ၌ ထိုင်နေ၏။ တစ်ခုသောနေရာ၌ထိုင်နေသော နိဂဏ္ဍ၏တပည့် သာကီဝင်မင်းဝပုအား အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်သည် -

“ဝပု၊ ဤလေက၌ မသိမှု အဝိဇ္ဇာကင်း၍ သိမှုဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်ဖြင့်စောင့်စည်းမှု၊ နှုတ်ဖြင့်စောင့်စည်းမှု၊ စိတ်ဖြင့်စောင့်စည်းမှု ဖြစ်ရာ၏။ ဝပု၊ ယင်းအကြောင်းကြောင့် ဆင်းရဲ

ခံစားရကြောင်း အာသဝေါတရားတို့သည် တမလှန်ဘဝ၌ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်ကုန်ရာ၏။ ထိုအကြောင်းကို သင်မြင်၏လော” ဟု မေး၏။ “အရှင်ဘုရား၊ ဤလောက၌ အကျိုးပေးခွင့်မရ သေးသောမကောင်းမှုကံကို ရှေးဘဝကပြုခဲ့ရာ၏။ ထိုအကြောင်း ကြောင့် ဆင်းရဲခံစားရကြောင်း အာသဝေါ တရားတို့သည် တမလှန်ဘဝ၌ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်ကုန်ရာ၏။ ထိုအကြောင်းကို အကျွန်ုပ်မြင်ပါ၏” ဟု လျှောက်၏။ နိဂဏ္ဌ၏တပည့်ဖြစ်သော ဝပ္ပသကာကိဝင်မင်းနှင့်အတူအရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်၏ ဤအကြား စကားသည် မပြီးပြတ်သေးချေ။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ညနေချမ်းအခါ၌ ကိန်း အောင်းရာမှ ထ၍ စည်းဝေးရာဇရပ်သို့ ချဉ်းကပ်တော်မူလျက် ခင်းထားသောနေရာ၌ ထိုင်တော်မူပြီးလျှင် အရှင်မဟာမောဂ္ဂ လာန်အား -

“မောဂ္ဂလာန်၊ ယခုအခါ၌ အဘယ်စကားဖြင့် စုဝေးနေ ကုန်သနည်း၊ (ငါ မလာမီအတွင်း) မပြီးပြတ်သေးသော သင် တို့၏ အကြားစကားသည် အဘယ်နည်း” ဟု မေးတော်မူ၏။

“အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်သည် ဤအစည်းအဝေး၌ နိဂဏ္ဌ၏ တပည့် ဝပ္ပသကာကိဝင်မင်းအား “ဝပ္ပ၊ ဤလောက၌ မသိမှု အဝိဇ္ဇာကင်း၍ သိမှုဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကိုယ်ဖြင့်စောင့်စည်း မှု၊ နှုတ်ဖြင့်စောင့်စည်းမှု၊ စိတ်ဖြင့် စောင့်စည်းမှု ဖြစ်ရာ၏။ ဝပ္ပ၊ ယင်းအကြောင်းကြောင့် ဆင်းရဲခံစားရကြောင်း အာသ ဝေါတရားတို့သည် တမလှန်ဘဝ၌ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်ကုန်ရာ ၏။ ထိုအကြောင်းကို သင်မြင်၏လော” ဟု မေးပါ၏။ အရှင်

ဘုရား၊ ဤသို့မေးသည်ရှိသော် နိဂဏ္ဌ၏တပည့် သာကီဝင်သည် အကျွန်ုပ်အား -

အရှင်ဘုရား၊ ဤလောက၌ အကျိုးပေးခွင့် မရသေးသော မကောင်းမှုကံကို ရှေးဘဝက ပြုခဲ့ရာ၏။ ထိုအကြောင်းကြောင့် ဆင်းရဲခံစားရကြောင်း အာသဝေါတရားတို့သည် တမလွန်ဘဝ ၌ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်ကုန်ရာ၏။ ထိုအကြောင်းကို အကျွန်ုပ် မြင်ပါ၏” ဟု ဆိုပါ၏။ အရှင်ဘုရား၊ ဤသည်လျှင် နိဂဏ္ဌ၏ တပည့်ဝပုသာကီဝင်မင်းနှင့်အတူ အကျွန်ုပ်၏ မပြီးပြတ်သေး သော အကြားစကားပါတည်း။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရား ကြံရောက်တော်မူလာပါသည်ကု (လျှောက်၏)။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် နိဂဏ္ဌ၏တပည့် ဝပုသာကီဝင် မင်းအား “ဝပု၊ ငါ့အားလိုက်လျောသင့်သော အရာကိုလည်း အကယ်၍ သင်လိုက်လျောသည်ဖြစ်အံ့၊ တားမြစ်သင့်သော အရာကိုလည်း အကယ်၍ သင်တားမြစ်သည်ဖြစ်အံ့၊ ငါဟောအပ် သော ပါဠိ၏အနက်ကို မသိခဲ့မူ ထိုအရာ၌ ငါ့ကိုသာလျှင် “အရှင်ဘုရား၊ ဤပါဠိသည် အဘယ်သို့ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဤပါဠိ ၏ အနက်သည်အဘယ်ပါနည်း” ဟု ပြန်၍မေးလျှောက်ငြားအံ့၊ ဤအရာ၌ ငါတို့၏စကားပြောဆိုမှုသည် ဖြစ်ရာ၏” ဟု (မိန့်တော် မူ၏)။ ” အရှင်ဘုရား၊ မြတ်စွာဘုရားအား လိုက်လျောသင့် သော အရာကိုလည်း အကျွန်ုပ်လိုက်လျောပါမည်၊ တားမြစ် သင့်သော အရာကိုလည်း အကျွန်ုပ် တားမြစ်ပါမည်၊ မြတ်စွာ ဘုရားဟောအပ်သော ပါဠိတော်အနက်ကို အကျွန်ုပ် မသိပါမူ

ထိုမသိသောအရာကိုလည်း မြတ်စွာဘုရားကိုသာလျှင် အရှင်
 ဘုရား ဤပါဠိသည်ကား အဘယ်သို့ ဖြစ်ပါသနည်း၊ ဤပါဠိ
 ၏အနက်သည်ကား အဘယ်ပါမည်နည်းဟု ပြန်၍ မေးလျှောက်
 ပါမည်။ ဤအရာ၌ အကျွန်ုပ်တို့၏စကားပြောဆိုမှုသည် ဖြစ်ပါ
 စေလော့ဟု (လျှောက်၏)။

ဝပု၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း၊ ကိုယ်ဖြင့်
 အားထုတ်မှု ကာယကံဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း
 ပူလောင်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော အကြင်အာသဝေဝါ
 တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ကိုယ်ဖြင့် အားထုတ်မှု ကာယကံမှ
 ကြဉ်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဤသို့ ဆင်းရဲခြင်း ပူလောင်ခြင်း၏
 အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ထိုအာသဝေဝါတရားတို့သည် မဖြစ်
 ကုန်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အသစ်ဖြစ်သော ကံကိုလည်းမပြု၊ အဟောင်း
 ဖြစ်သောကံကိုလည်း တွေ့ထိ၍ တွေ့ထိ၍ ကင်းသည်ကိုပြု၏။
 ကံလေသာတို့ကို ဆွေးမြေ့ စေတတ်သော (အရိယာ မဂ်တည်းဟူ
 သော) အကျင့်သည် ကိုယ်တိုင် သိမြင်နိုင်၏။ အခါမလင့်အကျိုး
 ပေး၏။ လာလှည့် ရှုလှည့်ဟု ပြုထိုက်၏။ မိမိ၏ကိုယ်ထံ စိတ်
 ထဲ၌ ဆောင်ယူထားထိုက်၏။ (အရိယာ) ပညာရှိတို့သာ ကိုယ်စီ
 ကိုယ်င သိနိုင် ခံစားနိုင်၏။ ဝပု၊ အကြင် (အရိယာမဂ်အကျင့်
 တည်းဟူသော) အကြောင်းကြောင့် သတ္တဝါကို ဆင်းရဲခံစား
 မှု၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော အာသဝေဝါတရား တို့သည်
 တမလွန်ဘဝ၌ အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထိုအကြောင်းကို
 သင်သည် မြင်၏လော့ဟု (မေးတော်မူ၏)။ အရှင်ဘုရား ဤသို့
 မမြင်နိုင်ပါဟု (လျှောက်၏)။

ဝပု၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း။ နှုတ်ဖြင့် အားထုတ်မှု ဝစီကံဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း၊ ပူလောင်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော အကြင်အာသဝေါ တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ နှုတ်ဖြင့်အားထုတ်မှု ဝစီကံမှကြည့်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဤသို့ ဆင်းရဲခြင်း၊ ပူလောင်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော ထိုအာသဝေါတရားတို့သည် မဖြစ်ကုန်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ် သည် အသစ်ဖြစ်သောကံကိုလည်း မပြု၊ အဟောင်းဖြစ်သော ကံကိုလည်း တွေ့ထိ၍ ဧည့်ထိ၍ ကင်းသည်ကို ပြု၏။ ကိလေသာ တို့ကို ဆွေးမြေ့ စေတတ်သော (အရိယာမဂ်တည်းဟူသော) အကျင့်သည် ကိုယ်တိုင်သိမြင်နိုင်၏။ အခါမလင့် အကျိုးပေး၏။ လာလှည့် ရှုလှည့်ဟု ပြုထိုက်၏။ မိမိ၏ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲ၌ ဆောင် ယူစားထိုက်၏။ (အရိယာ) ပညာရှိတို့သာ ကိုယ်စိတ်ယ်င သိနိုင် ခံစားနိုင်၏။ ဝပု၊ အကြင် (အရိယာမဂ်) အကျင့်တည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် သတ္တဝါကို ဆင်းရဲခံစားမှု၏ အကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော အာသဝေါတရားတို့သည် တမလွန်ဘဝ၌ အဖန် တလဲလဲ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထိုအကြောင်းကို သင်သည် မြင်၏လော ဟု (မေးတော်မူ၏) အရှင်ဘုရား၊ ဤတို့ မ မြင် နိုင် ပါ ဟု (လျှောက်၏)။

ဝပု၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း။ စိတ်ဖြင့် အားထုတ်မှု မနောကံဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း၊ ပူလောင်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော အကြင် အာသဝေါ တရားတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ စိတ်ဖြင့်အားထုတ်မှု မနောကံမှ ကြည့်သော ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဤသို့ ဆင်းရဲခြင်း၊ ပူလောင်ခြင်း၏

အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော ထိုအာသဝေါတရားတို့သည် မဖြစ်
 ကုန်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အသစ်ဖြစ်သော ကံကိလည်း မပြု၊
 အဟောင်းဖြစ်သော ကံကိလည်း တော့ထိ၍ တော့ထိ၍ ကင်းသည်
 ကို ပြု၏။ ကိလေသာတို့ကို ဆွေးမြေ့စေတတ်သော (အရိယာ
 မဂ်တည်းဟူသော) အကျင့်သည် ကိုယ်တိုင်သိမြင်နိုင်၏။ အခါ
 မလင့် အကျိုးပေး၏။ လာလှည့် ရှုလှည့်ဟု ပြုထိုက်၏။ မိမိ၏
 ကိုယ်ထံစိတ်ထဲ၌ ဆောင်ယူထားထိုက်၏။ (အရိယာ) ပညာရှိ
 တို့သာ ကိုယ်စီကိုယ်င သိနိုင် ခံစားနိုင်၏။ ဝပု၊ အကြင်
 (အရိယာမဂ် အကျင့်တည်းဟူသော) အကြောင်းကြောင့်
 သတ္တဝါကို ဆင်းရဲခံစားမှု၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော အာသ-
 ဝေါတရားတို့သည် တမလွန်ဘဝ၌ အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်ကုန်
 ရာ၏။ ထိုအကြောင်းကို သင်သည် မြင်၏လောဟု (မေးတော်
 မူ၏) အရှင်ဘုရား၊ ဤသို့ မမြင်နိုင်ပါဟု (လျှောက်၏)။

ဝပု ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်သနည်း။ မသိခြင်း
 အဝိဇ္ဇာ အကြောင်းကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း၊ ပူလောင်ခြင်း၏
 အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော အကြင် အာသဝေါတရားတို့သည် ဖြစ်
 ကုန်၏။ မသိမှုအဝိဇ္ဇာကင်း၍ သိမှုဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထို
 ပုဂ္ဂိုလ်အား ဤသို့ ဆင်းရဲခြင်း၊ ပူလောင်ခြင်း၏ အကြောင်း
 ဖြစ်ကုန်သော ထိုအာသဝေါတရားတို့သည် မဖြစ်ကုန်၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်
 သည် အသစ်ဖြစ်သော ကံကိလည်း မပြု၊ အဟောင်းဖြစ်သော
 ကံကိလည်း တော့ထိ၍ တော့ထိ၍ ကင်းသည်ကိုပြု၏။ ကိလေသာ
 တို့ကို ဆွေးမြေ့စေတတ်သော (အရိယာမဂ်တည်းဟူသော)
 အကျင့်သည် ကိုယ်တိုင်သိမြင်နိုင်၏။ အခါမလင့် အကျိုးပေး၏။

လာလှည့် ရှုလှည့်ဟု ပြုထိုက်၏။ မိမိ၏ ကိုယ်ထဲ စိတ်ထဲ၌ ဆောင်
ယူထားထိုက်၏။ (အရိယာ) ပညာရှိတို့သာ ကိုယ်စီကိုယ်င
သိနိုင် ခံစားနိုင်။ ဝပု၊ အကြင် (အရိယာမဂ်တည်း ဟူသော
အကြောင်းကြောင့်) သတ္တဝါကို ဆင်းရဲခံစားမှု အကြောင်း
ဖြစ်ကုန်သော အာသဝေ ဝါတရားတို့သည် တမလွန်ဘဝ၌ အဖန်
တလဲလဲ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ ထိုအကြောင်းကို သင်သည် မြင်၏လော
ဟု (မေးတော်မူ၏) အရှင်ဘုရား၊ ဤသို့ မမြင်နိုင်ပါဟု
(လျှောက်၏)။

ဤသို့ ကောင်းစွာ ကိလေသာမှ လွတ်သော စိတ်ရှိသော
ရဟန်းအား အမြဲနေခြင်း ခြောက်မျိုးတို့ကို ရကုန်၏။ ထို
(ရဟန်း) ပုဂ္ဂိုလ်သည် မျက်စိဖြင့် ရှုပါရုံကို မြင်သော် ဝမ်း
မမြောက်၊ ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်းသတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်
သမ္ပဇဉ် ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက်နေ၏။ နားဖြင့် သဒ္ဓါရုံကို
ကြားသော် ဝမ်းမမြောက်၊ ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်း
သတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပဇဉ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက်
နေ၏။ နှာခေါင်းဖြင့် ဂန္ဓာရုံကို နမ်းရှုသော် ဝမ်းမမြောက်၊
ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်းသတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပဇဉ်
ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ လျှာဖြင့် ရသာရုံကို
လျက်သော်လည်း ဝမ်းမမြောက်၊ ဝမ်းမနည်း၊ အောက်
မေ့ခြင်းသတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်သမ္ပဇဉ် ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူ
ရှုလျက် နေ၏။ ကိုယ်ဖြင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို တွေ့သော် ဝမ်းမမြောက်၊
ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်းသတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပဇဉ်

ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ စိတ်ဖြင့် ဓမ္မာရုံကို သိသော်လည်း ဝမ်းမမြောက်၊ ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်း သတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပတိရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်လျှင် အဆုံးရှိသော ဝေဒနာကို ခံစားသော် ကိုယ်လျှင်အဆုံးရှိသော ဝေဒနာကို ခံစား၏ဟု သိ၏။ အသက်လျှင် အဆုံးရှိသော ဝေဒနာကို ခံစားသော် အသက်လျှင် အဆုံးရှိသော ဝေဒနာကို ခံစား၏ဟု သိ၏။ ကိုယ်ခန္ဓာပျက်စီး၍ အသက်ကုန်ဆုံးပြီးသည်မှ အသက်၌ ဤ ဘဝ၌ပင် အလုံးစုံသော ခံစားဖွယ်တို့ကို မနှစ်သက်အပ်ကုန်သည် ဖြစ်၍ ငြိမ်းချမ်းကုန်လတ္တံ့ဟု သိ၏။

ဝပု၊ ဥပမာသော်ကား သစ်ပင်ကိုစွဲ၍ အရိပ်သည် ထင်ရာ ၏။ ယောက်ျားသည် ပေါက်တူး၊ ခြင်းတောင်းကိုယူ၍ သွား ရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ထိုသစ်ပင်ကို အမြစ်ရင်း၌ ဖြတ်ရာ၏။ အမြစ်ရင်းကိုဖြတ်၍ ပတ်ဝန်းကျင်ကို တူးရာ၏။ ပတ်ဝန်းကျင်ကို တူး၍ အမြစ်တို့ကို နုတ်ရာ၏။ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ပန်းရင်း ရိုးတံမျှသော အမြစ်အသေးတို့ကိုမူလည်း တုတ်ရာ၏။ ထိုသူသည် ထိုသစ်ပင်ကို အပိုင်းအပိုင်းဖြတ်ရာ၏။ အပိုင်းအပိုင်းဖြတ်ပြီး၍ ခွဲရာ၏။ ခွဲပြီး၍ အစိတ်စိတ်ပြုရာ၏။ အစိတ်စိတ်ပြုပြီး၍ လေ နေပူ၌ ခြောက်သွေ့စေရာ၏။ လေ နေပူဖြင့် ခြောက်သွေ့စေ ပြီး၍ မီးဖြင့်တိုက်ရာ၏။ မီးဖြင့်တိုက်ပြီး၍ ပြာမီးသွေးကို ပြုရာ၏။ ပြာမီးသွေးကိုပြုပြီး၍ ပြင်းထန်သော လေ၌မူလည်း လှင့်ရာ၏။ လျင်သော ရေအယာဉ်ရှိသော မြစ်၌မူလည်း မျောရာ

၏။ ဝပွ၊ ဤသို့ ဖျောက်ပယ်အပ်သော် သစ်ပင်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော အရိပ်သည် အမြစ်ရင်းကို ဖြတ်ပြီးဖြစ်၏။ နတ်ပြီးသော ထန်းပင် ရာကဲ့သို့ ပြုပြီးဖြစ်၏။ အသစ်မဖြစ်ခြင်းကို ပြုပြီးဖြစ်၏။ တဖန် မဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ နောင်အခါ ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိ။

ဝပွ၊ ဤအတူပင်လျှင် ဤသို့ကောင်းစွာ ကိလေသာမှ လွတ်သောစိတ်ရှိသော ရဟန်းအား အမြဲနေခြင်း ခြောက်မျိုး တို့ကို ရကုန်၏။ ထို(ရဟန္တာ)ပုဂ္ဂိုလ်သည် မျက်စိဖြင့် ရူပါရုံကို မြင်သော် ဝမ်းမမြောက်၊ ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်းသတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပဇဉ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ နားဖြင့် သဒ္ဓါရုံကို ကြားသော် ဝမ်းမမြောက် ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်းသတိ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပဇဉ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ နှာခေါင်းဖြင့် ဝန္တာရုံကို နှမ်းရှုသော် ဝမ်းမမြောက်၊ ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်းသတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပဇဉ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ လျှာဖြင့် ရသာရုံကို လျက်သော် ဝမ်းမမြောက်၊ ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်းသတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပဇဉ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ ကိုယ်ဖြင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုထိသော် ဝမ်းမမြောက်၊ ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်းသတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပဇဉ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ စိတ်ဖြင့် ဓမ္မာရုံကို သိသော် ဝမ်းမမြောက်၊ ဝမ်းမနည်း၊ အောက်မေ့ခြင်းသတိ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ် သမ္ပဇဉ်ရှိသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက် နေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိုယ်လျှင် အဆုံးရှိသော ဝေဒနာကို ခံစားသော် ကိုယ်လျှင်အဆုံးရှိသော ဝေဒနာကို ခံစား၏ဟု သိ၏။ အသက်

လျှင် အဆုံးရှိသော ဝေဒနာကို ခံစားသော် အသက်လျှင် အဆုံး ရှိသော ဝေဒနာကို ခံစား၏ဟု သိ၏။ ကိုယ်ခန္ဓာ ပျက်စီး၍ အသက်ကုန်ဆုံးပြီးသည်မှ အထက်၌ ဤဘဝ၌ပင်လျှင် အလုံးစုံ သော ဝေဒနာတို့ကို မနှစ်သက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ငြိမ်းချမ်း ကုန်လတ္တံ့ ဟု သိ၏ဟု (မိန့်တော်မူ၏)။

ဤသို့ မိန့်တော်မူအပ်သော နိဂဏ္ဌ၏ တပည့် ဝပုသဘကီဝင် မင်းသားသည် မြတ်စွာဘုရားအား ဤစကားကို လျှောက်၏။ “အရှင်ဘုရား၊ ဥပမာသော်ကား အတိုးအပွားကို အလိုရှိသော ယောက်ျားသည် ရောင်းရမည့် မြင်းငယ်ကို ကျွေးမွေးရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် အတိုးအပွားကိုလည်း မရရာ၊ ထိုထက် အလွန်လည်း ပင်ပန်းခြင်း ဆင်းရဲခြင်းအဖို့ ရှိသည်လည်း ဖြစ်ရာ၏။ အရှင်ဘုရား ဤအတူသာလျှင် အတိုးအပွားကို အလို ရှိသော အကျွန်ုပ်သည် မိုက်သော နိဂဏ္ဌကို ဆည်းကပ်လုပ်ကျွေး ၏။ ထိုအကျွန်ုပ်သည် အတိုးအပွားကိုလည်း မရ၊ ထိုထက် အလွန်ပင်ပန်းခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းအဖို့ရှိသည်လည်း ဖြစ်ပါ၏။ အရှင်ဘုရား၊ ထိုအကျွန်ုပ်သည် ယနေ့မှစ၍ မိုက်ကုန်သော နိဂဏ္ဌတို့၌ အကျွန်ုပ်၏ ကြည်ညိုခြင်းကို ပြင်းထန်သောလေ၌မူ လည်း လှင့်ပါ၏။ လျှင်စွာသော ရေအယာဉ်၌မူလည်း ချောပါ ၏။ အရှင်ဘုရား၊ (တရားတော်သည်) အလွန်နှစ်သက်ဖွယ် ရှိပါ ပေ၏ အရှင်ဘုရား။ မြတ်စွာဘုရားသည် အကျွန်ုပ်ကို ယနေ့မှ စ၍ အသက်ထက်ဆုံး ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းသို့ ရောက်သော ဥပါသကာဟူ၍ မှတ်တော်မူပါဟု လျှောက်၏”

ဤသို့ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထို့ကြောင့် ကံ ဆိုသည်မှာ အလုပ်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ လူသည် မိမိ၏အလုပ် ကောင်းမှသာ ကံကောင်းနိုင်သည်။ ကံ ကောင်း မှ သာ လျှင် ကောင်းကျိုးကို ရရှိနိုင်သည်။ မိမိ၏အလုပ်ဆိုးလျှင် ကံမှာလည်း ဆိုးပေလိမ့်မည်။ ကံဆိုးသောအခါတွင် ဆိုးကျိုးကိုသာလျှင် ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤတွင်(ကာယကံ)ဆိုသည်မှာ ကိုယ်ဖြင့်ပြုလုပ်သောအလုပ်၊ (ဝစီကံ) ဆိုသည်မှာ နှုတ်ဖြင့်ပြုလုပ်သော အလုပ်၊ (မနောကံ) ဆိုသည်မှာ စိတ်ဖြင့်ပြုလုပ်သော အလုပ်ဟူ၍ ရှိရာ ဤကံသုံးပါး ဖြင့် လည်းကောင်း၊ တစ်ပါး ပါး ဖြင့် လည်း ကောင်း ကောင်းသည့်အလုပ်ကို ဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည့် အလုပ်ကို ဖြစ်စေ တက်ကြွထက်သန်သောစိတ်က ဦးဆောင်ပြီး ပြုလုပ်မှ သာ ကံ၏အရာကို မြောက်ပေသည်။

အချို့သော အလုပ်များတွင် တက် ကြ တက် သန် သည့် စိတ်လည်းမရှိ၊ သမရိုးကျ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်သဘောဖြင့် လုပ်ကြ ရသည့် အလုပ်များလည်း ရှိသည်။ ဥပမာ- သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ထခြင်း၊ အိပ်ခြင်း၊ နှုတ်ဆက်စကား ပြောခြင်း၊ မျက်နှာသစ်ခြင်း၊ ရေသောက်ခြင်း အစရှိသည့် အလုပ်များ သည် ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုး တစ်စုံတစ်ရာကို ဖြစ်ပေါ်နိုင်ရန် အတွက် တက်ကြွထက်သန်သည့်စိတ် မရှိ၍ သာမန်စိတ်ဖြင့် ပြုလုပ်သောအလုပ်များ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကံ၏အရာကို မမြောက် နိုင်ပေ။

ဤ ဟက်ကြွ ထက်သန်သည့်စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာ အောင်
 စေ့ဆော်ပေးမှု သဘောကို စေတနာဟု ခေါ်သည်။ ယင်း
 စေတနာကိုပင် ကံဟု အမည်တပ်ကာ “စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ
 ကမ္မံ ဝဒါမိ၊ စေတယိတော ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါစာယ
 မနသာ”ဟု မိန့်ဆိုသည်။ ရဟန်းတို့၊ စေတနာကို ကံဟူ၍
 ဟောတော်မူ၏။ စေတနာဖြင့် စေ့ဆော်၍ (လှုံ့ဆော်၍) ကိုယ်ဖြင့်
 ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စိတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ ကံကိုပြုရသည်။ ထိုသို့
 ပြုရာဝယ် ကောင်းသော စေတနာအရင်းခံဖြင့် ပြုလုပ်သော
 အလုပ်သည် ကောင်းကျိုးကိုပေး၍၊ မကောင်းသော စေတနာ
 အရင်းခံဖြင့် ပြုလုပ်သောအလုပ်သည် မကောင်းကျိုးကိုသာလျှင်
 ပေးမေလိမ့်မည်။ ဤသို့ အကျိုးပေးရာတွင်လည်း စေတနာ
 ထက်သန်လျှင် ထက်သန်သလို စေတနာညံ့လျှင် ညံ့သလို
 အကျိုးပေး ကွာခြားသေးသည်။

ကောင်းသည့် စိတ်စေတနာကို (ကုသိုလ်ကံ)ဟု ခေါ်၍
 မကောင်းသည့် စိတ်စေတနာကို (အကုသိုလ်ကံ)ဟု ခေါ်သည်။
 ဤနေရာတွင် အကျိုးပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ရှင်းရန် လိုအပ်
 မည် ဖင်ပါသည်။ ကောင်းသော စေတနာအရင်းခံဖြင့် ပြုလုပ်
 သော အလုပ်သည် ချက်ချင်းလက်ငင်း ကောင်းကျိုးကိုရသည်
 လည်း ရှိသည်။ နောင်အချိန်အခါရောက်မှ ကောင်းကျိုးကို
 ရသည်လည်း ရှိသည်။ ဤဘဝတွင် အကျိုးပေးချိန်မရသဖြင့်
 သေပြီးနောက်ဘဝ၌ ကောင်းကျိုးကိုရသည်လည်း ရှိပေသည်။
 အကယ်၍ သေပြီး နောက်ဘဝတစ်ခု၌ အကျိုးတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်

လျှင် ဤ ရုပ်နှင့်နာမ် အသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အကြောင်း သည် ကံပင်ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ကောင်းသည့်အလုပ်ကိုဖြစ်စေ၊ မကောင်းသည့် အလုပ်ကို ဖြစ်စေ ပြုလုပ်၍ အကျိုးတစ်ရားတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာ ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်စေလိုသည့် စိတ်စေတနာအရင်းခံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တစ်စုံတစ်ရာကို ဖြစ်ပေါ်စေလို သည့် အလိုတဏှာ ပြင်းထန်လာသည့် အချိန်တွင် ဖြစ်ပေါ် လာတတ်ပေသည်။ ဥပမာ- ဘဝတဖန် ပြန်မဖြစ်ချင်သော စိတ်စေတနာအရင်းခံဖြင့် မှန်သောအားထုတ်မှုကို ပြုလုပ်လျှင် ဘဝ၏ ချုပ်ခြင်းအကျိုးများကို ရ၍ ဘဝ ဘဝများအပေါ် ခင်မင်တွယ်တာတပ်မက်သော စိတ်စေတနာအရင်းခံဖြင့် ဘဝ တစ်ခု ဆက်လက်ဖြစ်နေခြင်းကို အားထုတ်မှုပြုလျှင် ဤရုပ်နှင့် နာမ်သည် ဘဝပေါင်းများစွာတွင် ဆက်၍ဆက်၍ ဖြစ်နေဦး မည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

လူသား၏ သဘာဝသည် မနှစ်သက်ဖွယ်ရာ (အနိဋ္ဌာရုံ) ကို တွေ့ရှိလျှင် မှန်းတီးစက်ဆုပ်တတ်ကြ သော်လည်း နှစ်သက်ဖွယ်ရာ (ဣဋ္ဌာရုံ)ကို တွေ့ရှိရလျှင် လိုသားနှစ်သက်တတ်ကြ ပေသည်။ ထို့ကြောင့် တစ်သက်လုံး ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ရာများ လက်လှူတ် ဆုံးရှုံးသွားသောကြောင့် ငိုကြွေးမည်တစ် ကြရ လေသည်။ ယင်း လက်လှူတ်ဆုံးရှုံးမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ခံစား ရမှုသည်ပင် လူသားအား ဒုက္ခဖြစ်အောင် ဖန်တီးနေသည်။

ဤသို့ ဆင်းရဲဒုက္ခများ ဖြစ်ရခြင်းသည် ကံမဂုဏ်စည်းစိမ် များကို ခံစားစံစားချင်သော အလိုလောဘတဏှာကြောင့်ပင်

ဖြစ်သည်။ တရားသဘောဖြင့် “ချစ်ခင်နှစ်သက်ဖွယ်ရာ သက်ရှိ သက်မဲ့ ဝတ္ထုအာရုံများသည် ခဏသာခံသည်။ ပျက်စီးတတ် သည်။ မိမိနှင့် ကွေ့ကွင်းသွားနိုင်သည်” ဟူ၍ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ရန် လိုသည်။ ဤသို့ ဆင်ခြင်ရန်လည်း မြတ်စွာဘုရား ရှင်သည် အဘိဏ္ဍာသုတ်၌ ဤသို့ ဟောကြားထားသည်။

“သဗ္ဗေဟိ ပိယေဟိ မနာပေဟိ နာနာဘာဝေါ ဝိနာ ဘာဝေါတိ အဘိဏ္ဍံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ” ဟု ဟောကြားထားသည် ကို တွေ့ရှိရသည်။

“ပိယေဟိ မနာပေဟိ၊ ချစ် ခင် မြတ် နိုး အပ် ကုန် သော။ သဗ္ဗေဟိ၊ သက်ရှိသက်မဲ့ အလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ပစ္စည်းတို့နှင့်။ နာနာဘာဝေါ၊ အသက်ရှင် နေစဉ်မှာပင် တစ်ကဲ့တစ်ပြားစီ ဖြစ်ခြင်း ဆုံးရှုံးပျက်စီးခြင်းသည်။ ဝိနာဘာဝေါ၊ သေသဖြင့် ကဲ့ကဲ့ရခြင်းသည်။ ဘဝိဿတိတိ၊ တစ်နေ့နေ့ တစ်ချိန်ချိန်မှာ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု။ အဘိဏ္ဍံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗံ၊ မကြာမကြာ အခါခါ ဆင်ခြင်အပ်၏” ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

ထိုကဲ့သို့ ဆင်ခြင်မည်ဆိုလျှင် ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းနှင့် ကြုံတွေ့ ရသောအခါ စိတ်ဆင်းရဲမှု မဖြစ်ခြင်း၊ စိတ်သက်သာမှုကို ရခြင်း၊ စိတ်၏လွတ်မြောက်မှုချမ်းသာကို ရရှိနိုင်ပေသည်။

သမုဒယ၏တရားကိုယ်မှာ လောဘပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ စတုသစ္စဒီပနီတွင် သမုဒယ

သစ္စာ၏ အနက်ကို အချက်လေးချက်ဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

၁။ သမုဒယဿ၊ လောဘဟူသော သမုဒယသစ္စာ၏။ အာယု ဟနဋ္ဌော၊ ဒုက္ခဝတ္ထု ဒုက္ခအမှုကို စုဆောင်းဆည်းပူးခြင်း သဘောလည်း တစ်ပါး။

၂။ နိဒါနဋ္ဌော၊ ဒုက္ခဝတ္ထု ဒုက္ခအမှုတို့ကို တရံမစဲ အမြဲ မပြတ် ဆောင်နှင်းခြင်းသဘောလည်း တစ်ပါး။

၃။ သံယောဂဋ္ဌော၊ ဒုက္ခဝတ္ထု ဒုက္ခအမှုတို့နှင့်သာ လွန်စွာ ယှဉ်တွဲ အမြဲဖွဲ့နှောင်ခြင်း သဘောလည်း တစ်ပါး။

၄။ ပလိဗောဓဋ္ဌော၊ ဒုက္ခလက်မှမထွက်ရအောင် နှောင့်ယှက် တားမြစ်ခြင်း သဘောလည်း တစ်ပါး။

အကြင်တရားသည် ဤလေးပါးသော သဘောနှင့်ပြည့်စုံ၏။ ထိုတရားသည် ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာ အမှန်ဖြစ်၏။ ဒုက္ခအမျိုးမျိုး တို့ကို ဘဝဆက်တိုင်း တိုးပွားစေတတ်သော တရားအမှန်ဖြစ်၏ ဟူလိုသည်။ တဏှာသည် ထိုလေးပါးသော သဘောနှင့် ပြည့်စုံ၏” ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ သမုဒယသစ္စာ၏ အနက် လေးချက်ကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း ပြန်ဆိုထားသေးသည်။

“ယခုအခါ၊ သမုဒယသစ္စာ၏ အနက်လေးချက်ကို ပြဆိုအံ့။ သမုဒယဆိုသည်ကား ဘဝအလျှင် အစဉ်မပြတ် တဖွားဖွား ဖြစ်ပွား၍ နေရန် အကြောင်းတည်း။ ဒုက္ခအလျှင် အစဉ်မပြတ် တွေ့ကြုံ၍ နေရန်အကြောင်းတည်း။ တဏှာကုန်ပြီးသော ရဟန္တာ

ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား စုတိသည်မှ နောက်၌ ဘဝအစဉ်ပြတ်လေ၏။
ဒုက္ခအစဉ်ပြတ်လေ၏။ ထို့ကြောင့် သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား
ဘဝအစဉ် ဒုက္ခအစဉ် ဖြစ်ပွား၍ နေကြမှုသည် တဏှာ၏
အတတ်သာတည်းဟု မုချသိအပ်၏။

မျက်မြင်သမုဒယသဘော

လောက၌လည်း ကာမဂုဏ်တဏှာသည် ရှိ၏။ ထိုတဏှာကို
နှိပ်ကွပ်နိုင်သော သူတို့သည် သားမယားမွေးမှုနှင့် စပ်သော
သခံတဒုက္ခ၊ သန္တာပဒုက္ခ၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတို့မှ လွတ်ငြိမ်းကြ
ကုန်၏။ ထိုတဏှာကို လိုက်စားကြကုန်သော သူတို့သည်
သားမယားမွေးမှုနှင့် စပ်သော ထိုဒုက္ခသုံးပါးကို၏ အနှိပ်စက်ကို
တစ်သက်လုံးခံကြရကုန်၏။

အလွန် ကြုံကြိုက်ခဲလှစွာသော သာသနာတော်မြတ်ကြီး
အတွင်း၌ ကြုံကြိုက်ကြပါကုန်လျက် ပရိယတ္တိကျက်သရေကြီး၊
ပဋိပတ္တိကျက်သရေကြီးတို့မှ အပ ဖြစ်ကြလေကုန်၏။ ထိုတဏှာ
ကို ရောဘည် ပြုမိသည့်အတွက် ထိုတဏှာ၏ အကိုင်းအခက်
ဖြစ်သော လိုချင်မှု၊ ရချင်မှု၊ လှချင်မှု၊ တင့်တယ်ချင်မှု၊ ကြွယ်ဝ
ချင်မှု၊ ပေါများချင်မှု၊ တူချင်မှု၊ ပချင်မှု အစရှိသော တဏှာ
အပွားတို့သည် မရေတွက်နိုင် ပွားစီးကုန်၏။ ထိုအကိုင်းအခက်
ဖြစ်သော တဏှာအပွားတို့မှာလည်း သူ့တဏှာနှင့် သူ့ဒုက္ခ
သုံးချက်စီ အသီးသီး ရှိကြကုန်၏။

ဤကား လောက၌ သူ့တဏှာနှင့် သူ့ဒုက္ခ သုံးချက်၊
မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ကြသော သမုဒယသဘောကို ပြဆိုသော
စကားရပ်တည်း။

သမုဒယအနက် ၂၄ ချက်

တဏှာသည် ရူပတဏှာ၊ သဒ္ဓတဏှာ၊ ဂန္ဓတဏှာ၊ ရသ
တဏှာ၊ ဖောဠဗ္ဗတဏှာ၊ ဓမ္မတဏှာဟူ၍ ခြောက်ပါးရှိ၏။
တစ်ပါးတစ်ပါး၌ပင် အနက်လေးချက်စီ ရှိရကား သမုဒယ
အနက် (၂၄)ချက် ဖြစ်၏။ အဆင်းသဏ္ဍာန် ကောင်းသည်၌
ခင်မင်သော တဏှာသည် ရူပတဏှာမည်၏။ ထိုရူပတဏှာ၏
အလိုသို့လိုက်သောသူတို့သည် အဆင်းသဏ္ဍာန် ကောင်းသော
ဝတ္ထုအာရုံတို့အတွက် သခံတဒဏ်ချက်၊ သန္တာပဒဏ်ချက်၊
ဝိပရိဏာမ ဒဏ်ချက်တို့မှ မလွတ်နိုင်ကြကုန်ပြီ။

မလွတ်နိုင်ကြပုံကား ထိုတဏှာသည် အာယုဟန ကိစ္စဖြင့်
ထိုသူတို့အား ထိုဝတ္ထုအာရုံကို ယူလိုရလို သိမ်းပိုက်လို ခံစား
လိုသော စိတ်တို့ကိုသာ ပွားများစေ၏။ စွန့်လွှတ်လိုသော စိတ်
မျိုးကား ဥပါဒ်ခွင့်မရ။

နိဒါနကိစ္စဖြင့် ရစရှိလေ ရချင်လေ၊ သိမ်းပိုက်စရှိလေ
သိမ်းပိုက်ချင်လေ၊ ခံစားစရှိလေ ခံစားချင်လေ၊ ဤသို့သော
စိတ်တို့ကိုသာ ပွားများစေ၏။ ရောင့်ရဲသော စိတ်မျိုးကား
ဥပါဒ်ခွင့်မျှမရ။

သံယောဂကိစ္စဖြင့် ထိုဝတ္ထုမျိုး၊ ထိုအာရုံမျိုးတို့၏ အလယ်၌ ချည်နှောင်၍ထားဘိသကဲ့သို့ အလွန်ခိုင်မြဲသော စိတ်အနှောင်အဖွဲ့ကို ဖြစ်စေ၏။ ခွာလိုသောစိတ်မျိုး ဥပါဒ်ခွင့်မျှမရ။

ဗလိဗောဓ ကိစ္စဖြင့် ထိုဝတ္ထုအာရုံ အစီးအပွားမှ ဖွဲ့စည်း၍ စိတ်၏ ငြိမ်သက်စွာ နေနိုင်ရန် အပေါက်အလမ်း များကို တားမြစ်နှောင့်ယှက် ကန့်ကွက်ခြင်းကို ပြု၏။ ထိုအာရုံတို့နှင့် ကင်း၍ စိတ်၏တည်ကြည်ခြင်းမျှကို မရပေ။ ရူပတဏှာသည် ဤလေးကိစ္စတို့ဖြင့် ထိုသူအား ဒုက္ခပွားခြင်းကိုသာ ပြု၏။

သဒ္ဓါတဏှာ စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူ သိလေ။ ဓမ္မတဏှာဆိုသည်ကား မိမိ၏လည်းကောင်း၊ မိမိသည် ချစ်သော ဝတ္ထုတို့၏လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို သာယာသော တဏှာ၊ သညာက္ခန္ဓာကို သာယာသောတဏှာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာကို သာယာသောတဏှာ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို သာယာသောတဏှာ စသည်တည်းဟူ၍ သမုဒယသစ္စာ၏ အနက်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

တဏှာသည် အဘယ်မျှ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းကြောင်းကို ရှေးစာဆိုပညာရှင် ဦးပုညက ဤသို့ စပ်ဆိုထားသည်ကို လည်း တွေ့ရှိရသည်။

“သံသရာဝဋ်ထဲက၊ မကျွတ်ဘဲ နေနေ၊ ဇုတ်ဆွဲလို့ တပေပေငယ်၊ သေပစေ ခင်ရဲ့။ နိဗ္ဗာန်မြို့အမြို့ကံခွင်ကို၊ မလိုက်ချင် ရုန်းကန်လို့ဖဲ့။ နှစ်ယောက်ထဲ စံပါမယ်၊ ကံနှစ်ဖြာ နယ်လှည့်၊ သံသရာအကျယ်ချဲ့ပါလို့၊ တလယ်လယ်မောင်မယ်။ ဂင်္ဂါဝါ ဆူဆူဆုံးစေတော့၊ တူတူပုန်း ပုန်းဖို့သာရွယ်၊ တောတူမှ ဝဋ်

နန်းလယ်မှာ၊ ကျွတ်တမ်းကွယ် စာမလိတ်ချင်ဘု၊ အဝါဇိတ်
မိုင်းမှောင်ညစ်ပေ၊ ရိုင်းခေါင်ဖြစ်စေ။ နောက်ချန်၍ အပို
နေမယ်၊ နှစ်ကိုယ်ရေ ပျော်စမ်းချင်လို့လေး”ဟူ၍ စပ်ဆိုထား
သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

လူသားသည် တဏှာ၏အပေါ် အဘယ်မျှ တွယ်တာ
တပ်မက်ကြောင်းကို ဂုဏ်မြောက်စွာဖြင့် ဖော်ပြ ထားခြင်း
ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ တဏှာတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်
လူသားသည် ဒုက္ခ၏လက်မှ မထွက်ရစေရန် နှောင့်ယှက်
တားမြစ်ထားသကဲ့သို့ ရှိနေသည်။ ဤသည်ကိုပင် လယ်တီ
ဆရာတော်ဘုရားကြီးက “ပလိဗောဓဋ္ဌော၊ ဒုက္ခလက်မှ မထွက်
ရအောင် နှောင့်ယှက် တားမြစ်ခြင်းသဘောလည်း တစ်ပါး”ဟု
ဖွင့်ဆိုခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာဟူသည် ဒင်္ဂါးတစ်ပြား၏
ခေါင်းပန်း သဘောမျှသာဖြစ်သည်။ သမုဒယတည်းဟူသော
အကြောင်းကြောင့် ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်းများ ဖြစ်နေသကဲ့သို့ ဒုက္ခ
ဆင်းရဲခြင်းများသည် သမုဒယကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ကာမ
တဏှာနှင့် ပတ်သက်၍ ဤမျှတင်ပြပြီးနောက် ဘဝတဏှာနှင့်
ဝိဘဝတဏှာ၏ အကြောင်းကို ဆက်ကြဦးစို့။

ဘဝတဏှာဆိုသည်မှာ မိမိ၏ဘဝအပေါ်တွင် ခင်မင်တွယ်တာ
တပ်မက်စွဲလမ်းခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ဘဝဆိုသည်မှာ ပဋိသန္ဓေ
နေရခြင်းမှ သေခြင်းကာလအထိ၊ ထိုအတွင်း အသက်ရှင်
လှုပ်ရှားနေရခြင်းကာလကို ဘဝဟူ၍ ခေါ်သည်။ ထိုကာလ
အတွင်းတွင် ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့သည် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း

သဘောဖြင့် လှုပ်ရှားနေသည်ဖြစ်ရာ ထိုရုပ်နာမ်တို့ကို မြဲသည် အထင်ဖြင့် ဘဝအပေါ် နှစ်သက် သာ ယာ နေခြင်း သည် ဘဝတဏှာ မည်ပေသည်။

သတ္တဝါတို့မည်သည် ဘဝ၏အပေါ်တွင် တွယ်တာတပ်မက် ကြသည်။ ဘဝအပေါ်တွင် တပ်မက်သည်ဟုဆိုရာ၌ ဤဘဝမှ သေရမည်ကို ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေခြင်းသည် ဘဝကို တပ်မက် နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ—ကင်ဆာရောဂါ ကျရောက်ဖြစ်ပွား နေခြင်းကြောင့် ဆေးရုံတွင် တက်ရောက် ကုသနေကြရသူများ သည် ဤရောဂါဖြင့် မုချသေရတော့မည်ဟု သိမြင်လျက် လာရောက်ကြည့်ရှုကြသော မိဘ။ ဆွေမျိုး၊ ညီအစ်ကို၊ မောင် နှမများကို တွေ့လျှင် ရှိုက်ကြီးတင် ငိုကြွေးကြသည်။ ဝမ်းနည်း ကြေကွဲဖွယ်ရာ စကားများကို ပြောဆိုနေကြသည်။ ပရိဒေဝမီး တောက်လောင်နေကြသည်။ ဤဘဝတွင် ဤလင် ဤသား ဤမယားတို့ဖြင့်သာ အမြဲနေချင်သည်။ မသေချင်ကြပေ။ ဤ သည်မှာ ဘဝတဏှာပင်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ကြည့်လျှင် ပို၍ရှင်းပါသည်။ ကိုယ်ရေပြားရောဂါ ဝေဒနာ စွဲကပ်နေသူတစ်ဦးသည် ရောဂါဝေဒနာကလည်း ပြင်းထန်၊ နေစရာအိမ်လည်းမရှိ၊ စားစရာလည်း တောင်းနိုင်မှ စားရသည့်ဘဝ၊ ဝတ်စရာလည်းမရှိ ဖြစ်နေချိန်တွင် ထိုသူ အား “ဤဘဝ ဤအခြေအနေမျိုးရောက်မှဖြင့် မထူးပါဘူး၊ အဆိပ် ကို သောက်ပြီး သေလိုက်ပါ” ဟူ၍ တိုက်တွန်းလာလျှင် ဤ ဘဝကို လှယ်လှယ်ကုန်ဖြင့် စွန့်လွှတ်လိမ့်မည်ဟု ထင်လျှင်

မှားပေလိမ့်မည်။ မည်သို့မျှ ဤအဆိပ်ကို သောက်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ဖြစ်လေရာဘဝတွင် ဖြစ်ရသည့် အခြေအနေနှင့်ပင် နေလိုကြသည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်သည်။

ဘဝတဏှာသည် ဘဝ အသစ် အသစ် ဖြစ်စေရန်အတွက် တည်ဆောက်နေသော တဏှာလက်သမားပင် ဖြစ်သည်။ ဤ တဏှာကြောင့်သာလျှင် ဘဝအသစ် အသစ်များ ဖြစ်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤဘဝတဏှာကို မပယ်သတ်နိုင်သရွေ့ သုံးဆယ် တစ်ဘုံတွင် ကျင်လည်နေရဦးမည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘဝတဏှာသည် သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သည်။

ဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူသောအခါ ဘုရားရှင်မပွင့်မီကပင် ရှိခဲ့ပြီး ဖြစ်သည့် ဒိဋ္ဌိဘုရားကြီး ခြောက်ဆူအနက် နိဂဏ္ဌနာဠုပုတ္တ၏ အယူဝါဒမှာ (သဿတဒိဋ္ဌိ) အယူဝါဒပင် ဖြစ်သည်။ ဤ (သဿတဒိဋ္ဌိ) အယူဝါဒမှာ အသက်ရှင်နေသည့် သတ္တဝါတို့ သည် သေခြင်း ပျက်ခြင်းဟူ၍ မရှိ၊ ခန္ဓာကိုယ် ရုပ်ကြမ်းကြီး သာလျှင် ပျက်စီးသွားသော်လည်း သတ္တဝါတို့၏ အတ္တနာမ်မှာမူ မပျက်စီးဘဲ တည်မြဲနေ၍ တစ်ဘဝပြီးလျှင် တစ်ဘဝသို့ ကူး ပြောင်းနေသည် ဟူသော အယူဝါဒပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘဝတဏှာသည် သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သည်။ ဤနာမ် (သို့မဟုတ်) အတ္တကောင်၊ ဝိညာဉ်ကောင်၊ အသက်ကောင်သည် အမြဲတမ်း တည်ရှိနေသည်။ ရှေးကတည်းက တည်မြဲလာခဲ့သည့် ငါ့ပင် ယခု ဘဝ၌လည်း ခံစားနေရသည်။ နောင်တမလွန် ဘဝ၌လည်း ခံစားသွားရဦးမည်ဟု ယုံကြည်ပြီး မြင် တွေ့ ကြား သိရသည့် အာရုံများကို နှစ်သက်သည်၊ လိုချင်သည်၊ ယခုဘဝအပြင်

နောင်တမလွန်ဘဝအတွက်ပါ ကောင်းစားချင်သည်၊ တမလွန်
ဘဝကောင်းကိုလည်း တပ်မက်သည်၊ လှူချမ်းသာ၊ နတ်
ချမ်းသာ ဖြစ်ချင်သည် အစရှိသည်ဖြင့် လိုချင်နှစ်သက်မှုမှန်သမျှ
သည် ဘဝတဏှာပင်ဖြစ်သည်။

ဤ (သဿတဒိဋ္ဌိ) အယူဝါဒရှိသူသည် နောင်တမလွန်ဘဝ
ချမ်းသာရေးကို ရှေ့ရှု၍ မကောင်းမှုများကို တတ်နိုင်သမျှ
ရှောင်ရားသည်၊ ကောင်းမှုများကို ကြိုးစား၍ ပြုလုပ်သည်၊
သို့ရာတွင် မိမိဘဝ ချမ်းသာရေးကိုသာလျှင် ရှေ့ရှုသည်ဖြစ်၍
ဝဋ်ဆင်းရဲမှ မလွတ်မြောက်နိုင်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်
ရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုကိုလည်းကောင်း၊ အစိုးမရမှုကိုလည်း
ကောင်း မသိမြင်နိုင်ဘဲ အရာရာကို တည်မြဲသည့် အမြင်နှင့်
သာလျှင် ကြည့်၍လုပ်ကိုင်သဖြင့် ဤသူသည် ဒုက္ခသစ္စာကိုလည်း
ပိုင်းခြားပြီးသိရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဒုက္ခသစ္စာကိုမသိလျှင် သမုဒယ
သစ္စာကိုလည်း မပယ်နိုင်သည့်အတွက် နိရောဓသစ္စာ၊ ဆင်းရဲမှ
ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း အကျင့်ကိုလည်း မရနိုင်ပေ။ သို့ဖြစ်၍
အဆိုပါ အသိမှား အမြင်မှားများကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခဖြင့်
နေရဦးမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ကာမတဏှာသည် အနိယတ ဖြစ်၍ ဘဝ
တဏှာသည် နိယတ သာလျှင်ဖြစ်သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်
ကာမတဏှာသည် အာရုံ၏ အခိုက်အတန့် ဖြစ်သောတဏှာ
(သို့မဟုတ်) အာရုံ၌ ကာမဂုဏ်တရားများကို စိတ်ညွတ်၍
ရှေ့ရှုမှသာလျှင် ဖြစ်နိုင်သော တဏှာဖြစ်သည်။ ဤကာမဂုဏ်ကို
စိတ်မညွတ်ဘဲ ဖြစ်ပေါ်သည့် အာရုံစိတ်များလည်း ရှိကြသည်။

ဥပမာ-မပျက်စိဖြင့် အဆင်းကို မြင်သော်လည်း ရာဂမဖြစ်။
နားဖြင့် အသံကိုကြားသော်လည်း မည်သို့မျှမဖြစ်သည့် စိတ်များ
ခြားလျက် ခြားလျက် ရှိတတ်သောကြောင့် ကာမတဏှာသည်
ရံခါရံခါမှသာ ဖြစ်ခွင့်ရသဖြင့် အနိယတ တဏှာဟု ဆိုခြင်းပင်
ဖြစ်သည်။

ဘဝတဏှာသည် ဤသို့မဟုတ်ပေ။ ဒိဋ္ဌိစွဲကဲ့သို့ အမြဲပင်စွဲ၍
တပ်မက်မှုရှိနေသည်။ ယခု ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကိုလည်း တပ်မက်လျက်
ရှိသည်။ နောင်တလွန် ဘဝများကိုလည်း တောင့်တတပ်မက်
လျက် ရှိခြင်းကြောင့် နိယတတဏှာဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဤ
နိယတ တဏှာသည် အန္ဓပုထုဇဉ်စိတ်မှ အနာဂါမ်၏ စိတ်အထိ
စွဲကပ်လျက်ရှိသေးသည်။ ထို့ကြောင့် သုဒ္ဓါဝါသဘုံတွင် ဘဝ
အသစ်၊ ခန္ဓာအသစ် ဖြစ်ရလေသည်။ ဤနိယတ တဏှာသည်
အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သို့ ရောက်မှသာလျှင် ပြတ်နိုင်လေသည်။
အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သို့ မရောက်မချင်း နာမ်အစဉ်တွင် အမြဲတမ်း
ခင်မင်တွယ်တာ ကပ်ငြိမှု၊ တပ်မက်မှု ရှိနေလေတော့သည်။
သို့ဖြစ်၍ ဘဝတဏှာသည် လွန်စွာ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလှ
ပေသည်။

ဝိဘဝတဏှာ ဆိုသည်မှာ (ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ)နှင့် ယှဉ်၍ဖြစ်သော
တဏှာပင်ဖြစ်သည်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်မှာ ဘုရားရှင် ပွင့်တော်
မူစဉ်ကာလ၌ ဒိဋ္ဌိဘုရားကြီး ခြောက်ဆူအနက်မှ အဇိတကေသ-
ကမ္မလ၏ အယူဝါဒပင်ဖြစ်သည်။ ဤဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၏ အယူဝါဒ
မှာ ဘဝပြတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ လူသည် မသေမီသာလျှင်
ဘဝဟူ၍ ရှိနေသည်။ သေလွန်ပြီးနောက် မည်သည့်ဘဝမှ

မရှိတော့ပေ။ ယခုလက်ရှိ ရရှိထားသည့်ဘဝမှ အသက်ဝိညာဉ်သည် မသေမီအတွင်း၌သာ တည်မြဲနေပြီး သေသည့်အခါ ဘာမျှမကျန်တော့ဘဲ အသက်ဝိညာဉ်ပါ ပျက်စီးသွားရပေသည်။ ထို့အခါ ဘဝမှလည်း အဆက် ပြတ် သွား သည်။ ထို့ကြောင့် နောင်တမလွန်ဘဝသည် မရှိ၊ တစ်ဘဝတည်းနှင့် အပြီးသတ် ပြတ်စဲသွားသည်ဟု ယူဆခြင်းသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၏ အယူဝါဒပင်ဖြစ်သည်။

ဤအယူဝါဒကို လက်ခံသူများသည် မကောင်းမှုကို မရှောင်ချင်သူ၊ ကောင်းမှုဟူသမျှကို မပြုချင်သူများပင် ဖြစ်သည်။ နောင်တမလွန်ဘဝ မရှိဟု ယုံကြည်ထားသည့်အတွက် ယခုလက်ရှိဘဝမှ မသေမီအတွင်း မိမိအကျိုးရှိမည့် ကောင်းစားမည့် အလုပ်မှန်လျှင် သင့် မသင့်၊ မှန် မမှန်ကို ရှေးချယ်စိစစ်ခြင်း မပြုတော့ဘဲ ဇက်ရဲလက်ရဲပြုလုပ်ရန် ဝန် မ လေး သူ များ ပင် ဖြစ်သည်။

ယခုလက်ရှိဘဝ ချမ်းသာမည်ဆိုလျှင် မည်သည့်အလုပ်ကို မဆို အားလုံးကို ပြုလုပ်ရဲသည်၊ ပြုလုပ်မည်သာ ဖြစ်သည်။ တရားသည် မတရားသည်ကို မကြည့်၊ ကိုယ့်အကျိုးတစ်ခုတည်းကိုသာ ကြည့်၍ ပြုလုပ်သောအလုပ်သည် ယခုဘဝ၌ မည်သည့် ကောင်းကျိုးကို ပေးနိုင်မည်နည်း။ မတရားမှုကို တရားဥပဒေသည် လက်စိုက်၍ ကြည့်နေမည်မဟုတ်ပေ။ တရားဥပဒေ၏ သဘောအရ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း၊ ထောင်သွင်း အကျဉ်းချခြင်း၊ သေစားသေရခြင်း အစရှိသည့် အပြစ်ဒဏ်များကို ကျခံ

မုဟတ်ပေသည်။ နောင်တမလွန် ဘဝ၌လည်း ဤအယူဝါဒ ရှိသူများသည် အပါယ်ငရဲသို့သာလျှင် ကျရောက်ရလေသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ကာမတဏှာ ဘဝ တဏှာ ဝိဘဝတဏှာ သုံးမျိုးသည် ဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို ဖြစ်ပေါ် လာအောင် ထူထောင်ပေးသည့် အဓိကတရားခံများ ဖြစ်ကြ ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယင်းတဏှာကို ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း သမုဒယ သစ္စာဟု မှတ်ယူရပေမည်။ ထို့ကြောင့် လောက၏ သာယာမှု မှန်သမျှကို တတ်နိုင်သမျှ စွန့်ပစ်နိုင်ခြင်း၊ တဏှာ၏အလိုသို့ မလိုက်ဘဲ နေနိုင်ခြင်းသည် ချမ်းသာစစ် ချမ်းသာမှန်သို့ ရောက် မည့် လမ်းစပင်ဖြစ်သည်။ ဤတဏှာသည်သာလျှင် ကျွန်ုပ်တို့အား သံသရာတစ်လျှောက်လုံး ဒုက္ခမျိုးစုံကို ဖြစ်စေတတ်သော အဓိက တရားခံပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤ ကာမတဏှာ ဘဝ တဏှာ ဝိဘဝတဏှာတည်းဟူသော အကြောင်း သုံး ရပ် ကား ဒုက္ခအမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ် ထူထောင်ပေးနေရသည့် အဓိက တရားခံများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ဤသို့ လူသား၌ ဒုက္ခအမျိုးမျိုး ဖြစ်ရခြင်းသည် အမှန်ကို မမြင်မှု၊ အမှားကို စွဲလမ်းမှုကြောင့် ဒုက္ခကို သုခထင်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသည် သုပ္ပဝါသာသုတ်၊ မုစလိန္ဒ ဝဂ်၌ ဤသို့ ဥဒါန်းစကားကို ဆိုခဲ့သည်။ “မသာယာအပ်သော သဘောတရားသည် သာယာဖွယ်အသွင်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ မချစ်ခင်အပ်သော သဘောတရားသည် ချစ်ခင်ဖွယ်အသွင်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဆင်းရဲသော သဘောတရားသည် ချမ်းသာဖွယ်

အသွင်ဖြင့်လည်းကောင်း မေ့လျော့နေသူကို လှမ်းမိုးဖိစီး၏”
ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

နိရောဓသစ္စာ (ဒုက္ခနိရောဓ အရိယသစ္စာ)။

ဆင်းရဲခြင်း၏ ချုပ်ရာဖြစ်သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရား
သည် နိရောဓသစ္စာမည်ပေသည်။ နိရောဓသစ္စာဟူသည် ဒုက္ခ
တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်
တဏှာချုပ်ငြိမ်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အကြောင်းတဏှာချုပ်လျှင်
အကျိုးဒုက္ခများ အကုန်ချုပ်လေတော့သည်။ ဒုက္ခနိရောဓဟု
အမည်တပ်ထားသော်လည်း အမှန်မှာ တဏှာချုပ်မှုကိုသာ
အဓိကထားပြီး မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။

တဏှာသည် အာရုံ၌ ကပ်ငြိမှုတပ်မက်မှုသဘောရှိ၍ မျောက်
နှံစေးနှင့် တူသည်ဟု မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူလေသည်။
သမုဒယသည် ဒုက္ခဖြစ်မှုကိုဆောင်သော သဘောအမှန် ဖြစ်၍
သမုဒယသစ္စာဟု ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသမုဒယသည်
တဏှာ၏အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်၍ တဏှာသည် အဝိဇ္ဇာ၏အစွမ်း
ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤအဝိဇ္ဇာသည် တဏှာ ၏ အစွမ်းသတ္တိ
ကြောင့် တစ်ဖန် ပြန်ဖြစ်ရပြန်သည်။ ဤအဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာသည်
အလုံးစုံသော ဆင်းရဲခြင်း၏ မူလ နှစ်ပါးဖြစ်သောကြောင့်
“အဝိဇ္ဇာတဏှာဝသေန ဒွေ မူလာနိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ” ဟု အဘိ
ဓမ္မတသင်္ဂဟကျမ်း ဖွင့်ဆိုချက်နှင့်အညီ ဤမူလကြောင့် သမုဒယ
သတ္တိသည် ဒုက္ခဖြစ်အောင် ယူဆောင်လေတော့သည်။ ဤမူလ
မရှိလျှင် ဆောင်ယူမှုသဘောလည်း မရှိတော့ပေ။ ဆောင်ယူမှု

မရှိလျှင် ဒုက္ခနိရောဓော နိဗ္ဗာန် ဟူသည်နှင့်အညီ ဒုက္ခချုပ်သော နိဗ္ဗာန်ဖြစ်လေတော့သည်။ (သို့မဟုတ်) ချမ်းသာမှု ထင်ရှားဖြစ် လေတော့သည်။ ဒုက္ခချုပ်လျှင် နာမ်မှာ သုခဓာတ်နှင့်ကပ်လျက် ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဟု ဟောတော်မူလေ သည်။

နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသည်ကား (သန္တိသုခ) ငြိမ်းအေးမှုချမ်းသာ မျိုး ဖြစ်သည်။ လောကတွင် လူအများစု လက်ခံထားသော ချမ်းသာမှာ ခံစားခြင်း (ဝေဒယိတသုခ) လောကီချမ်းသာ ဖြစ်သည်။ ဤနိဗ္ဗာန်ချမ်းသာနှင့် ပတ်သက်၍ အခါတစ်ပါး ရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်ကြီးသည် ရဟန်းပရိသတ်တို့၏အလယ်၌ “ငါ့ရှင်တို့၊ နိဗ္ဗာန်သည် ချမ်းသာလှ၏။ နိဗ္ဗာန်သည် ချမ်းသာ လှ၏” ဟု ချီးကျူးမြှောက်ဆိုမိရာ ဥဒါယိမထေရ်က “ငါ့ရှင်သာရိ ပုတ္တရာ၊ နိဗ္ဗာန်၌ ခံစားမှုဝေဒနာမရှိလျှင် အဘယ်မှာ ချမ်းသာ နိုင်မည်နည်း” ဟု မေးလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာက “ငါ့ရှင်ဥဒါယိ၊ နိဗ္ဗာန်၌ ခံစားမှုဝေဒနာ မရှိခြင်းသည်ပင် ချမ်းသာအစစ်ဖြစ်၏” ဟု ဖြေကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာနှင့်ပတ်သက်၍ မိလိန္ဒနှင့် ရှင်နာဂ သိန်မထေရ် တို့၏ အမေးအဖြေတွင်လည်း ဤသို့ တွေ့ရှိရသည်။

မိလိန္ဒ။ ။ အရှင်ဘုရား၊ နိဗ္ဗာန်သည် စင်စစ် ချမ်းသာအတိ ဖြစ်ပါ၏လော၊ သို့မဟုတ် ဆင်းရဲနှင့်ရောပြွမ်းနေပါ ၏လော။

ရှင်နာဂသိန်။မင်းကြီး၊ နိဗ္ဗာန်သည် စင်စစ် ချမ်းသာအတိဖြစ်ပါ
၏။ ဆင်းရဲနှင့် ရောပြွမ်းခြင်း မရှိပါ။

မိလိန္ဒ။ ။အရှင်ဘုရား၊ ဤစကားကို မယုံကြည်နိုင်ပါ။ နိဗ္ဗာန်
သည် ဆင်းရဲနှင့် ရောပြွမ်းနေပါ၏။ အဘယ်ကြောင့်
ဆိုသော် နိဗ္ဗာန်ကို ရှာမှီးသူသည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး
ဆင်းရဲခြင်း ပြင်းထန်စွာဖြင့် အားထုတ်ရ၍ ရပ်ခြင်း၊
သွားခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်း၊ စားသောက်ခြင်းများ
၌ လှန်စွာသိမ်းဆည်းရပါ၏။ ငိုက်မျဉ်းခြင်းကိုလည်း
ပယ်ရ၏။ မျက်စိအစရှိသော ဣန္ဒြေကိုလည်း စောင့်
စည်းရ၏။ စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ချစ်ခင်သူများကိုလည်း
စွန့်ပစ်ရ၏။

အရှင်ဘုရား၊ ဤလောက၌ ချမ်းသာခြင်းနှင့်
ပြည့်စုံသူများသည် ကာမဂုဏ်ငါးပါးနှင့် လိုလေ
သေးမရှိ မွေ့လျော်ခံစားနေကြပါ၏။ အရှင်ဘုရား
တို့တိုင် ဤသည်များကို ရှောင်ကြဉ်ကြရသည်။
ထို့ကြောင့် အရှင်ဘုရားတို့တိုင် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး
ပူလောင်ဆင်းရဲနေရသည်။ မာဂဏ္ဍိယပရိပိုဇ်ကလည်း
ဘုရားရှင်အား “ရဟန်းဂေါတမသည် ချမ်းသာ
ကြီးပွားခြင်းကို ဖျက်ဆီးနေသည်” ဟု ကဲ့ရဲ့ပါသည်။
ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် ဆင်းရဲခြင်းနှင့် ရောပြွမ်း
နေသည်ဟု ထင်မှတ်ပါသည် အရှင်ဘုရား။

ရှင်နာဂသိန်။မင်းကြီး၊ နိဗ္ဗာန်သည် ဆင်းရဲခြင်းနှင့် မရောပြွမ်း
ပါ။ ချမ်းသာအတိသာ ဖြစ်သည်။ မင်းကြီး၏

စကားတွင် နိဗ္ဗာန်သို့မျက်မှောက်ပြုရန် ကျင့်ကြံနေ
စဉ် တွေ့ရသည့် ဒုက္ခဆင်းရဲသာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့
ကြည့်လျှင် ပို၍ ရှင်းပါသည်။ မင်းကြီးတွင် မင်း၏
စည်းစိမ်ချမ်းသာသည် ရှိပါ၏လော။

မိလိန္ဒ။ ။ ရှိပါသည် အရှင်ဘုရား။

ရှင်နာဂသိန်။ ဤမင်း၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာသည် ဆင်းရဲခြင်းနှင့်
ရောပြွမ်းနေပါ၏လော။

မိလိန္ဒ။ ။ မရောပြွမ်းပါ အရှင်ဘုရား။

ရှင်နာဂသိန်။ မင်းကြီး၊ တိုင်းစွန့်နယ်ခြား၌ ဆူပူသောင်းကျန်းနေ
သူများအား အဘယ့်ကြောင့် စစ်သည်ဗိုလ်ပါများ
နှင့် ပင်ပန်းဆင်းရဲခံ၍ သက်စွန့်ဆံဖျား တိုက်ခိုက်
နေကြပါသနည်း။

မိလိန္ဒ။ ။ အရှင်ဘုရား၊ မင်း၏စည်းစိမ်ချမ်းသာကိုတည်မြဲစေရန်
အတွက် ကြိုတင်၍ ဤ ဆင်းရဲဒုက္ခများနှင့် ရင်ဆိုင်
ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤဆင်းရဲခြင်းများသည်
မင်း၏စည်းစိမ်နှင့် မရောပြွမ်းပါ။ တခြားစီသာ
ဖြစ်ပါသည် ဘုရား။

ရှင်နာဂသိန်။ မင်းကြီး၊ ဤကဲ့သို့ပင် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသည် ချမ်း
သာစစ် ချမ်းသာမှန်ပင် ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲခြင်းနှင့်
မရောပြွမ်းပေ။ ဤနိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရှာမှီးသူသည်
ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ဣန္ဒြေအားလုံးကို ဖိနှိပ်ချုပ်တည်း
ပြီး ဆင်းရဲခံ၍ ကျင့်ကြံအားထုတ်ကြရသည်။ ဤ

ဆင်းရဲခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်နှင့် မရောပြွမ်းပေ။ ဆင်းရဲ
ခြင်းသည် တခြား၊ နိဗ္ဗာန်သည် တခြားသာ ဖြစ်
သည်။

မိလိန္ဒ။ ။အရှင်ဘုရား၊ ဤဥပမာစကားသည် အလွန်လျော်
ကန် သင့်မြတ်လှပါသည်။ သဘောကျ နှစ်ခြိုက်ပါ
သည်ဘုရား။

ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို အလိုရှိသောသူသည် လော
ကီနယ်တွင် နေထိုင်စားသောက်နေကြသည့် အလေ့အထ အမှု
အကျင့်များကို ပယ်ဖျောက်၍ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရရှိနိုင်စေသော
အကျင့်သီလများဖြင့် ကျင့်ကြံအားထုတ်နိုင်မှသာလျှင် ရရှိနိုင်
မည် ဖြစ်ပေသည်။ လောကီနယ်တွင် နေထိုင်စားသောက်သည့်
အလေ့အထ အမှုအကျင့်များသည် ယုတ်ညံ့၍ ရွာသူတို့၏
အလေ့အကျင့်ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်ချမ်းသာကို ကပ်ငြိသော
အားဖြင့် အဖန်တလဲလဲလိုက်စားအားထုတ်ခြင်းဖြင့် အရိယာတို့
၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် မစပ်ယှဉ်သောအကျင့်များကို ဖိနှိပ်ချုပ်
တည်း၍ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရရှိနိုင်စေသော အကျင့်သီလများ
ဖြင့် အစားထိုး ကျင့်ကြံအားထုတ်သွားရမည်သာ ဖြစ်သည်။
ဤသို့ အားထုတ်ခြင်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရရှိပါလျှင် ဆင်းရဲ
ဒုက္ခဟူသမျှ အစဉ်ထာဝရ ချုပ်ငြိမ်းသွားမည်သာ ဖြစ်သည်။
နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို မျက်မှောက်ပြုရာ၌ အလျဉ်းသင့်၍
ကျေးဇူးရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားထား
သော၊ တုဝဋ္ဌကသုတ်တရားတော်မှ ထုတ်နုတ်၍ မူရင်းစာသား
အတိုင်း တင်ပြပါမည်။

“အရိယာမဂ် ရအောင် ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂီဟာ ထိသိမှု၊ ခံစားမှု၊ မြင်မှု၊ ကြားမှုစသော ရုပ်နာမ်တွေကို “အမှတ်ရလျက် ကျင့်ရမယ်” လို့ ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း မပြတ် လိုက်ပြီးရှုမှတ်သိနေရတယ်။ အဲဒီထိသိမှု၊ ကြံသိမှု၊ ခံစားမှု၊ မြင်မှု၊ ကြားမှုစသည်တွေဟာ မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ သဘောတရား တွေပဲ။ တစ်ခုပြီးတစ်ခု မပြတ် ဖြစ်နေတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီ မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ထိသိမှု၊ ကြံသိမှု စသော ရုပ်နာမ်သဘော တရားတွေကို မပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်အလျဉ်းလို့ ခေါ်တယ်။ ရေဟောင်း ရေသစ် မပြတ် သွားနေတဲ့ ရေစီးကြောင်းကို ရေအလျဉ်းလို့ ခေါ်သလိုပါပဲ။

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ရှုမှတ်စိတ်ဟာ ရှုသိတိုင်း ရှုသိတိုင်း အဲဒီမပြတ်ဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်အလျဉ်းပေါ်မှာချည်း ကျကျ နေရာက အထူးသွက်လက် လျင်မြန်တဲ့သင်္ခါရပေက္ခာနဲ့ အနု လောမဉာဏ်များ ဖြစ်ပြီးတဲ့အခါ အဲဒီရုပ်နာမ် အလျဉ်းကင်းဆိတ် ပြတ်စဲတဲ့ သဘောသို့ ကျရောက်သွားတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ရှေးကလိုဖြစ်ပျက်တဲ့ သဘောတရားကို မတွေ့ရဘူး။ ဖြစ်ပျက်တဲ့ ရုပ်နာမ် လုံးဝ ကင်းဆိတ်တဲ့သဘောကိုသာ တွေ့ရတယ်။ အဲဒါ အငြိမ်းဓာတ်နိဗ္ဗာန်ဘဲ။ အဲဒီရုပ်နာမ် ကင်းဆိတ်တဲ့ သဘောမှာ၊ ရာဂ စသည်လည်း ကင်းဆိတ်နေတာပဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီရုပ်နာမ် ကင်းဆိတ်တဲ့သူဟာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတာပါပဲ” ဟု မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

နိဗ္ဗာန်ဟူသော စကားသည်၊ ပါဠိစကားဖြစ်သည်။ (နိ) ပုဒ်နှင့် (ဝါန) ပုဒ်တို့စပ်၍ ထုတ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ (နိဝါန) မှ

(နိဗ္ဗာန) သို့လည်းကောင်း (နိဗ္ဗာန) မှ (နိဗ္ဗာန်)သို့ လည်းကောင်း ပြောင်းလဲ ရွှေ့လျားလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။
အဓိပ္ပာယ်မှာ-

နိ = ပဋိသေဓပုဒ်ဖြစ်၍၊ မရှိခြင်းအနက်ထွက်သည်။

ဝါန = ဥပါဒါန်၊ အကပ်အစေး၊ ချေးညွှတ်၊ ကော်ဟူသော အနက်ထွက်သည် ပေါင်းစပ်လျှင် ဥပါဒါန်၊ အကပ်အစေး၊ ချေးညွှတ်ကော်မရှိခြင်းဟု-

အနက်ကို ဆောင်သည်။ ကိလေသာ အပေါင်းကင်းရာ ကုန်ရာ ချုပ်ရာ ငြိမ်းရာဟုလည်း ပြန်ဆိုနိုင်သည်။

နိဗ္ဗာန်နှင့် ပတ်သက်၍ အချို့က နိဗ္ဗာန်ကို မြို့ကြီးပြကြီး သဖွယ် ထင်မှတ်နေကြသည်။ အမှန်မှာ နိဗ္ဗာန်သည် မြို့ကြီးပြကြီးလည်းမဟုတ်၊ ဘုံနန်းပြာသာဒ်ကြီးလည်းမဟုတ်၊ အလင်းရောင်လည်းမဟုတ်၊ မပြတ်ဖြစ်ပျက်လေ့ရှိသော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့၏ လုံးဝကင်းခြင်း မရှိခြင်းသဘောမျှသာ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ကိလေသာဝဋ်ဆင်းရဲတို့၏ ငြိမ်းခြင်းကင်းဆိတ်ခြင်းသဘောပင်တည်း။

ယောဂီသည် ဝိပဿနာရှုဆဲ၌ ဒွှာရခြောက်ပါး။ အာရုံခြောက်ပါး၊ စိတ်စေတသိက်တရားတို့တွင် ထင်ရှားသောတရားတစ်ခုခုကို မပြတ်မှတ်သိလျက်ရှိသည်။ မဂ်ဖိုလ်ဖြစ်ဆဲ၌ ယင်းဒွှာရအာရုံ စိတ်စေတသိက် တရားတို့တွင် တစ်စုံတစ်ခုမျှ မထင်ပေါ်သည်ဖြစ်၍ ထိုတရားအလုံးစုံ၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောကိုသာသိရပေသည်။ ဤသို့ သိရသောချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘော

သည်ပင် ဆင်းရဲခပ်သိမ်း၏ အပြီးတိုင်းငြိမ်းရာ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်မည်သည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ယင်းနိဗ္ဗာန်သည် (အနိမိတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနံ) ဟူသည်နှင့်အညီ နိမိတ်ပုံသဏ္ဍာန် အထည်ခြပ်ကင်းသည် အနေအားဖြင့်သာ အရိယာ၏ဉာဏ်၌ ရှေးရှုထင်ပေါ် လေသည်။ သို့ရကား နိဗ္ဗာန်ကိုသိပြီးသူပင် ဖြစ်သော်လည်း၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို “မည်သို့ သောအဆင်း အရောင်ပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မည်သည့်အရာ ဝတ္ထုနှင့်တူသည်” ဟူ၍ လည်းကောင်း မပြော ပြနိုင်ချေ။ မပြတ်ဖြစ်ပျက်လေ့ရှိသော ရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့လုံးဝ ပေါ်မလာဘဲ ချုပ်ငြိမ်းကင်းဆိတ်သည့် အနေအားဖြင့်သာ သိလည်း သိရပေသည်။ ပြောလည်း ပြောပြနိုင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မိလိန္ဒပဉ္စာ၌—

“အပ္ပဋ္ဌိတာဂံ မဟာရာဇ နိဗ္ဗာနံ၊ န သက္ကာ နိဗ္ဗာနဿ ရူပံ ဝါ သဏ္ဍာနံ ဝါ ဝယံ ဝါ ပမာဏံ ဝါ၊ ဩပဓမ္မန ဝါ ကာရဏေန ဝါ ဟေတုနာ ဝါ၊ နယေန ဝါ ဥပဒဿကိတုံ”

မဟာရာဇ၊ မြတ်သောမင်းကြီး၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ အပ္ပဋ္ဌိတာဂံ၊ တူသောအဖို့ ဥပမာမရှိပေ။ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏။ ရူပံ ဝါ၊ အဆင်းအရောင်ကို လည်းကောင်း။ သဏ္ဍာနံ ဝါ၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်ကို လည်းကောင်း။ ဝယံ ဝါ၊ အရွယ်အစား ကိုသော် လည်းကောင်း။ ပမာဏံ ဝါ၊ အတိုင်းအရှည်ကို လည်းကောင်း။ ဩပဓမ္မန ဝါ၊ ဥပမာဖြင့်သော် လည်းကောင်း။ ကာရဏေန ဝါ၊ ဥပထမ္ဘက အကြောင်ဖြင့်သော် လည်းကောင်း။ နယေန ဝါ၊ သိကြောင်းနည်းဖြင့်သော် လည်းကောင်း။

ဥပဒဿဝါသံ၊ ဆောင်ကပ်၍ ဖော်ပြခြင်းငှာ။ န သက္ကာ။
မဇ္ဈိမဒဿဝါသံနိင်ပေ။ ဟူ၍ မိန့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေ
သည်။

နိဗ္ဗာန်သည် “ဘာမျှမရှိ” ဟု ဆိုအပ်သော အဘာဝ
ပညတ်ကဲ့သို့လုံးဝမရှိကား မဟုတ်ပေ။ သင်္ခါရတို့၏ ကင်းဆိတ်
ခြင်း၊ မဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ မရှိခြင်းသဘောအားဖြင့် ထပ်ရှား
ရှိသည်သာဖြစ်သည်။ ထင်ရှားရှိသောကြောင့်ပင် ထိုသင်္ခါရ
ငြိမ်းခြင်းသဘောကို မျက်မှောက်တွေ့သိလျက်၊ မဂ်တရားဖိုလ်
တရားဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေသည်။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုပ်နာမ်အစဉ်
သည်လည်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိမှ နောက်ကာလ၌ တဖန်ဖြစ်ပေါ်
မလာတော့ဘဲ အမြဲတမ်း ပြတ်စဲချုပ်ငြိမ်း သွားနိုင်ပေသည်။
ထိုသို့သော ငြိမ်းခြင်းသဘော ထင်ရှားရှိနိုင်ပေသည်ဟု ဆိုလို
ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဘုရားရဟန္တာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ အရှင်မြတ်တို့
ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူခြင်းဆိုသည်မှာလည်း မည်သည့်ဘဝတွင်မှ
ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားများ အသစ်ဆက်၍ဆက်၍ မဖြစ်
ခြင်း၊ အေးငြိမ်း၍ သွားခြင်း၊ ဘဝတစ်ဖန် ပြန်မဖြစ်တော့
ခြင်းကိုပင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းဟု ဆိုလိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်၏ သဘောမှာ အလွန်ပင် နက်ရှိုင်းလှသည်။ ပြောဆို
တေးကြံနေရုံမျှဖြင့် သိနားလည်နိုင်သောအရာ မဟုတ်ပေ။ ဓမ္မ
တည်းဟူသော တရားကို လက်တွေ့ကျင့်သုံး ဆောက်တည်၍
မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိမှသာ နိဗ္ဗာန်၏ သဘာဝကို သိရှိ
နားလည်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို တကယ်တမ်း
ရရှိလို၊ ခံစားလိုပါလျှင် (သို့မဟုတ်) ဆင်းရဲခြင်းကို အမှန်

မလိုလား၍ ဆင်းရဲခြင်း၏ ကင်းရာ ကုန်ရာချုပ်ရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ရရှိခံစားလိုပါလျှင် မြတ်ဘုရား၏ အဆုံး အမ ဖြစ်သော တရားဓမ္မဖြင့် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ရသည်အထိ ကြီးမားသော ဇုံလုံ့လဖြင့် ကြိုးစား အားထုတ်ရမည်သာ ဖြစ်သည်။

နိဗ္ဗာန်သည် ယခုဘဝ၌ပင် လက်ငင်းရရှိ၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်သော သဉ္စပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်နှင့် စုတေပြီးနောက်မှ ရရှိ အပ်သော အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဟူ၍ အချုပ်အားဖြင့် နှစ်ပါး ရှိသည်။ သဉ္စပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဟူသည်မှာ—

- သ = ရှိ။
- ဉ္စပါဒိ = ခန္ဓာ။
- သေသ = အကြွင်း။
- နိဗ္ဗာန = ငြိမ်းခြင်း။

ပေါင်းစပ်လိုက်လျှင် ခန္ဓာအကြွင်းရှိပါလျက် ကိလေသာ ငြိမ်းခြင်းဟု အနက်ထွက်သည်။ သို့အတွက် ကိလေသာမျှသာ ငြိမ်းသည်။ ခန္ဓာကား အကုန်မငြိမ်းသေးဘဲ အကြွင်းအကျန် ရှိနေသေးသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆိုရပေမည်။

ဆိုလိုသည်မှာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် အရဟတ္တမဂ် ရောက်သည့် အချိန်မှ စ၍ ကိလေသာအားလုံး ကင်းငြိမ်း သွားပေသည်။ ဘဝသစ်ခန္ဓာလည်း ထိုအချိန်ကစ၍ မဖြစ်နိုင်တော့သည့် အခြေ အနေ ရောက်ပြီး ငြိမ်းခဲ့ပေသည်။ ရဟန္တာမဖြစ်မီ ပဋိသန္ဓေက ရလာခဲ့သည့် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ အစဉ်ကမူ ရှေးဘဝဟောင်းကံက

အကျိုးပေးထားပြီးဖြစ်၍ ရှိနေသေးသည်။ ယင်း ကံဟောင်း၏ အစွမ်းကုန်မှ ချုပ်ငြိမ်းပြတ်စဲပေလိမ့်မည်။

ဥပမာအားဖြင့် ထန်းပင်သည် လည်ဆစ်မှ ဖြစ်စေ၊ ခါးလယ်မှ ဖြစ်စေ ပြတ်သွားလျှင် ထိုအချိန်မှစ၍ အညွန့် အတက် အသစ် မဖြစ်ပွားတော့ပေ။ သို့သော် အငုတ်ကြီးမှာမူ ရှိမြဲ ရှိနေသေးသည်။ ယင်း ထန်းပင်ငုတ်ကြီးသည် နှစ်ပေါင်း များစွာ ကြာသည့်အခါမှ ဆွေးမြေ့ပြီး ပျက်စီးသွားပေသည်။ ထိုနေရာ၌ ထန်းငုတ်အစအနပင် မရှိဘဲ ဖြစ်သည်နှင့်အတူ ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိကာလတွင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာအစဉ်သည် လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းသွားပေသည်။ ယင်း စုတိကာလ မရောက်သေးမီ ရဟန္တာ၏ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ အစဉ်သည် မူလကံနှင့် စိတ် ဥတု အာဟာရ စသည့် အကြောင်းများကြောင့် ဖြစ်မြဲ ဖြစ်နေသေးသည်။ ဤသို့ ခန္ဓာအကြောင်းရှိသည်နှင့် ကိလေသာငြိမ်းသည်ကို အကြောင်းပြုပြီး သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဟု ခေါ်ဆိုရပေသည်။

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရလျှင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှာလည်း မျက်စိ စသည့် ဣန္ဒြေငါးပါး ရှိနေသည့်အတွက် ပုထုဇဉ်သေက္ခ အခြား သူများကဲ့သို့ပင် အကောင်းအဆိုး အာရုံများကို မြင်ကြား တွေ့သိ နေပေသည်။ အကောင်းအဆိုး ဝေဒနာလည်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အရဟတ္တမဂ်၏ အစွမ်းကြောင့် ရာဂ ဒေါသ မောဟ စသော ကိလေသာများ လုံးဝမဖြစ်နိုင်တော့ပေ။ ချုပ်ငြိမ်းနေသည်။ ယင်းသို့ ရာဂစသည့် ကိလေသာများ မဖြစ်တော့ဘဲ ငြိမ်းသည်ကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုသည်။ ထိုနိဗ္ဗာန်သည်

ပံရိနိဗ္ဗာန် မစံရသေးမီ ရုပ်နာမ်အစဉ် ခန္ဓာအကြွင်း ရှိနေသောကြောင့် သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်လေသည်။

အရဟတ္တမဂ် ရောက်ပြီးသည့်အခါမှ စ၍ ပရိနိဗ္ဗာန် မပြုရသေးမီ ယင်း နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နေပေသည်။ ကိလေသာ ငြိမ်းသည့်အတွက် ကိလေသာဆင်းရဲ မရှိတော့ပေ။ ချမ်းသာနေသည်။ သို့ရာတွင် ခန္ဓာအကြွင်းက ရှိနေသေးသဖြင့် ရဟန္တာမှာ ပစ္စုပ္ပန်၏ ခန္ဓာဝန်ကို ဆောင်နေရသေးသဖြင့် ဇာတိဇရာ မရဟု ဒုက္ခမီးလေးပါးသည် ခန္ဓာကိုမှီ၍ လောင်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ဆင်းရဲမှု မကင်းသေးပေ။ ကိလေသာမရှိတော့သဖြင့် ခန္ဓာဝန်ကို ဆောင်နေရသေးသော်လည်း စိတ်ဆင်းရဲမှုကား မရှိတော့ ငြိမ်း၍နေပေပြီ။

ယင်း မီးခူနှစ်ပါးတို့ ငြိမ်းခြင်းသဘော၊ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်ကိုပင် သန္တိသုခဟုလည်းကောင်း၊ ဝိမုတ္တိဓမ္မရသဟု လည်းကောင်း၊ အသင်္ခတဟု လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုကြခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဘုရားလက်ထက်တော်ကာလက အရှင်ဗာကုလမထေရ်သည် ကျန်းမာရေးဘက်၌ တေဒဂ်ဘွဲ့ ရသည်။ ဤ မထေရ်သည် အနှစ် (၈၀) ပတ်လုံး ခန္ဓာဝန်ကို ဆောင်သွားတော်မူရသည်။ လူ့ဘဝတွင် အသက် (၈၀)၊ ရဟန္တာအဖြစ်နှင့် အသက်(၈၀) နှစ်ရပ်ပေါင်း သက်တော် (၁၆၀) တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူသည်။ ထိုအခါမှပင် ခန္ဓာအကြွင်းပါ အကုန်ငြိမ်းသွားပေသည်။

ပုထုဇဉ်တို့တွင် အဟောင်းများ ချုပ်ငြိမ်းသွားသော်လည်း အသစ်အသစ်များ ဖြစ်ပွားနေသဖြင့် ကံအစရှိသည့် အကြောင်း

တရားများကြောင့် ရုပ်နာမ်များသည် အသစ်အသစ်ဖြစ်ဖြစ်ပြီး တည်မြဲပင် တည်နေသည်။ ဘဝအဟောင်းများ ချုပ်ပျက် သွားသော်လည်း ကံအကြောင်းနှင့် ကမ္မဝိညာဉ်မျိုးစေ့က ရှိနေ သဖြင့် ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေဝိညာဉ်ဆိုသည့် အညောက် အပင် ပေါက်ပြီး ဖြစ်မြဲဖြစ်၊ တည်မြဲတည်နေပေသည်။

ရဟန္တာဟု ဆိုရသည့် ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ အစဉ်တွင်မူ ပရိနိဗ္ဗာန် စုတိစိတ်ဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားပုံမှာ မီးစာလည်းကုန် ဆီလည်း ခန်းသဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားသော မီးတောက်ကလေး ငြိမ်းသကဲ့သို့ မှတ်ရပေမည်။ ဆီမီးခွက်တွင် ဆီနှင့် မီးစာ ကုန်သွားသော အခါ နောက်ဆုံးတောက်လောင်သည့် မီးတောက်ကလေးသည် အထက်၌ အခိုးအငွေ့ဖြစ်ပြီး ပျောက်သွားသည်။ ဤပျောက်ပျက် ခြင်းသည် မီးတောက်အသစ် ထပ်မံ၍ ပေါ်မလာနိုင်ကော့ဘဲ ပျောက်သွားခြင်းကဲ့သို့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ ချုပ်ငြိမ်းပုံသည် ဘဝတဖန် ပြန်မဖြစ်တော့ပေ။ ဤသို့ ငြိမ်း သွားခြင်းသည် အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်သို့ စံဝင်တော်မူသည်ဟု ဆိုသည်။

အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ဆိုသည်မှာ—

- အနု = မရှိ
- ဥပါဒိ = ခန္ဓာ
- သေသ = အကြွင်း
- နိဗ္ဗာန = ငြိမ်းခြင်း။

ပေါင်း၍ အနက်အဓိပ္ပာယ်ပြန်ဆိုရသော် ပရိနိဗ္ဗာန်စုတိမှ နောက်ကာလ၌ ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းသောအကျိုးခန္ဓာမျှမရှိ တော့ဘဲ သင်္ခါရတို့၏ လုံးဝငြိမ်းခြင်းသဘောဟု ဆိုလိုသည်။

ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ အသစ်အသစ်များ ဖြစ်မလာတော့ဘဲ အပြီး တိုင်ချုပ်ငြိမ်းသွားပေသည်။ ဘဝအသစ်တဖန် ပြန်မဖြစ်တော့ ပေ။ ရှေ့၌လောင်မည့် မီးတစ်ဆယ် တစ်ပါး အကုန်ငြိမ်းသွား ပေသည်။ ဤအနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ကို ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုပေ သည်။

ဤနိဗ္ဗာန်နှစ်မျိုးစလုံးပင် မဂ္ဂဘာဝနာကို မပွားများလျှင် ကိလေသာနှင့် ဘဝအသစ် ခန္ဓာတို့သည် အကြောင်းညီညွတ် သောခဏတိုင်း ကာလတိုင်း ဖြစ်စွမ်းနိုင်ကြသည်။ ယင်းဖြစ် စွမ်းနိုင်သောကိလေသာ ခန္ဓာတို့သည် ဖြစ်ပြီးမဟုတ်သော ကြောင့် အတိတ်လည်း မဟုတ်ကြ၊ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်လည်း မဟုတ်ကြ။ ဧကန်ဖြစ်လတ္တံ့ မဟုတ်သောကြောင့် အနာဂတ်လည်း မဟုတ်ကြပေ။ ကာလသုံးပါးမှ လွတ်သော ကာလဝိမုတ်တို့သာဖြစ်သည်။ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော ကိလေသာ ခန္ဓာတို့၏ ငြိမ်းခြင်း မဖြစ်ခြင်းသဘောမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် မည်သည့်ကာလ၌ ဖြစ်ပေါ်သည်ဟု မဆိုအပ်ပေ။

မဂ်ဖိုလ်တို့၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ ဝဋ်ဆင်းရဲဟူသမျှတို့၏ ကင်းပချုပ်ငြိမ်းခြင်း ဟူသော သန္တ လက္ခဏာသဘောအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သည်။ ခန္ဓာ အကြွင်းရှိခြင်း မရှိခြင်းဟူသော ကွဲပြားကြောင်း ပရိယာယ်

အားဖြင့်မူ သဥပါဒိ သေသနိဗ္ဗာန်၊ အနုပါဒိ သေသနိဗ္ဗာန် ဟူ၍ဆိုအပ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ယခုဘာ၌ပင် လက်ငင်းရရှိ၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်သော သ ဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်ရောက်သည့် ဘဝမှစ၍ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်သို့ ကူးကြသည့် တိုင်အောင် အားထုတ်ခြင်းဖြင့် အလုံးစုံသော မွေ့လျော်ခြင်းတို့ထက် တရား၌မွေ့လျော်ခြင်းသည် သေခြင်း သေမင်းကို အောင်မြင်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

သို့မဟုတ်၊ သဗ္ဗရတိံ ဓမ္မရတိံ ဇိနာတိ၊ သဗ္ဗရသံ ဓမ္မရသော ဇိနာတိ၊ သဗ္ဗဒုက္ခံ တဏှက္ခယော ဇိနာတိ၊ ဟူသောပါဠိတော်နှင့်အညီ သေခြင်းသေမင်းကို အောင်မြင် လေတော့သည်။ အသေငြိမ်းသော အောင်မြေကို နင်းမိပြီဟု မှတ်ယူအပ်ပေသည်။ အသေငြိမ်းသည်ဟု ဆိုခြင်းမှာ ဘဝတစ်ဖန်ပြန်မဖြစ်တော့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက် ပြုနိုင်အောင် ကြိုးပန်းအားထုတ်ကြရပေမည်။

ထို့ကြောင့် ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ စတုသစ္စဒီပနီတွင် နိရောဓသစ္စာအနက် လေးချက်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုထားလေသည်။

၁။ နိရောဓဿ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓ သစ္စာ၏။
နိဿရဏဋ္ဌော၊ ဒုက္ခဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်ခြင်း သဘောလည်းတစ်ပါး။

၂။ ပဝိဝေကဋ္ဌော၊ နှောင့်ယှက်ခြင်းတို့မှ ဆိတ်ကင်းသော သဘောလည်း တစ်ပါး။

၃။ အမတဋ္ဌော၊ ပျက်ဆုံးခြင်းမရှိသော သဘောလည်း
တစ်ပါး။

၄။ အသင်္ခတဋ္ဌော၊ အဖန်ဖန် ပြုပြင်ရခြင်း မရှိသော
သဘောလည်း တစ်ပါး။

အကြင်တရားသည် ဤလေးပါးသော သဘောနှင့်ပြည့်စုံ၏
ထိုတရားသည် ဒုက္ခခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းကင်းလွတ်သော တရား
အမှန်ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်တရားသည်သာလျှင် ဤလေးပါးသော
သဘောနှင့် ပြည့်စုံ၏။

နိဿရဏဋ္ဌ

ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာအမှူးရှိသော အလွန်မည်းညစ် လှစွာလော
ကီလေသာဝဋ်မှ အပြီးကျွတ်လွတ်မှု ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး၊ ဒုရာဇီဝ
တရားဟူသော အကုသလကမ္မဝဋ်မှ အပြီးကျွတ်လွတ်မှုမှ အပါယ်
ဘဝဟူသော ဝိပါကဝဋ်မှ အပြီးကျွတ်လွတ်မှုသည် သောတာပန်
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစားကြရသော နိဿရဏမည်၏။

ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လူမင်း နတ်မင်း သိကြားမင်း
ဗြဟ္မာမင်းတို့ဖြစ်၍ပင် နေကြကုန်သော်လည်း ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ
ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝအပါယ်ဘဝတို့မှ အပြီးကျွတ်လွတ်မှု အပြီး
လွတ်ငြိမ်းမှုဟူသော နိဿရဏဋ္ဌကို မရကြလေကုန်။ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ
တွေတန်းလန်း ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝတွေ တန်းလန်း အပါယ်သို့
ကျရောက်မှုတွေ တန်းလန်းနှင့်သာ နေကြရကုန်သည်။

ပဝိဝေကဋ္ဌ

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဘဝများစွာ ကမ္ဘာများစွာ ကြာမြင့်သော်လည်း မိမိတို့၏ စိတ်သန္တာန်၌ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရား တို့၏ နှောင့်ယှက်မှု၊ ဒုစရိုက် ဒုရာဇီဝတရားတို့၏ နှောင့်ယှက်မှု၊ အပါယဒုက္ခတို့၏ နှောင့်ယှက်မှု၊ အချင်းခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်း ကြကုန်၏။ ဤသို့သံသရာ၌ အလွန်တရာ ယုတ်မာဆိုးဝါးလှ သော ပါပဓမ္မအပါယဒုက္ခတို့၏ အနှောင့်အယှက်အဖျက်အဆီးမှ ဆိတ်ကင်းမှုသည် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစားကြရသော ပဝိဝေကဋ္ဌမည်၏။

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လူမင်း နတ်မင်း သိကြားမင်း ဗြဟ္မာမင်း ဖြစ်၍ပင် နေကြကုန်သော်လည်း သမ္မာ ဒိဋ္ဌိနှင့် ကြည်တဲ့ ချည်တစ်ခါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနှင့် နောက်တဲ့ ချည်တစ်လှည့်၊ သဒ္ဓါစိတ်နှင့် ကြည်တဲ့ချည်တစ်ခါ ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် နောက်တဲ့ ချည်တစ်လှည့်၊ သုစရိုက်မှုနှင့် ကြည်တဲ့ချည်တစ်ခါ ဒုစရိုက်မှုနှင့် နောက်တဲ့ ချည်တစ်လှည့်၊ သုဂတိချမ်းသာနှင့် ကြည်တဲ့ချည် တစ်ခါ အပါယဒုက္ခသို့ ရောက်၍ အနောက်ကြီး နောက်တဲ့ ချည်တစ်လှည့် ဤသို့သော နှောင့်ယှက်မှုတို့မှ မလွတ်ကြ လေကုန်။

အသင်္ခတဋ္ဌ

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဆိုက်ရောက်ရရှိတည်နေရာဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝ၊ အပါယဒုက္ခတို့၏ အပြီးလွတ်ငြိမ်းမှု ဟူသော သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်သည် ဘဝကမ္ဘာအသင်္ချေ ကြာ

သော်လည်း ပျက်ကွက်ခြင်းရှိတော့သည် မဟုတ်။ အနုမတဂ္ဂ သံသရာနှင့်အမျှ နိစ္စထာဝရဖြစ်၍ တည်လေ၏။ ထိုသို့ ပျက်ကွက်ခြင်းမရှိ၊ နိစ္စထာဝရ တည်ရှိသောကရား ဖြစ်ပေသောကြောင့် အသစ်တစ်ဖန် ထူထောင်ပြုပြင်မှုဒုက္ခဟူ၍ မရှိပြီ။ ထိုနိဗ္ဗာန် ဆွေးမြည် ပျက်ဆုံးပြန်၍ မိမိသန္တာန်၌ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို တစ်ဖန်ဖြစ်ပေါ်လာရန် ဒါနပြုမှု ဒုက္ခတိုင်းသို့ ဆင်းရဲပြန်သည်ဟု မရှိပြီ။ ရသေ့ရဟန်းပြုလုပ်ခြင်း ဒုက္ခတိုင်းသို့ ဆင်းရဲပြန်သည်ဟု မရှိပြီ ဆိုလိုသည်။ ဤသို့ အဖန်ဖန် ပြုပြင်ရခြင်းဟူသော သင်္ခါရဒုက္ခတို့မှ လွတ်ငြိမ်းမှုသည် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရသော အသစ်တဋ္ဌ မည်၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကြွင်းကျန်သော ကိလေသာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းဖို့အတွက်နှင့်သာ ဒါန၊ သီလ၊ ဗျာဓိပေါသထ၊ ဘဝနာမှုကို ပြုဖွယ်ကိစ္စရှိလေတော့သည်။ ချုပ်ငြိမ်းလေပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါးတို့၏ ငြိမ်းဖို့ရန်အတွက်နှင့် ပြုဖွယ်ကိစ္စ မရှိပြီ။

အမတဋ္ဌ

ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီပ၊ အပါယ ဒုက္ခတို့၏အပြီးလွတ်ငြိမ်းမှုဟူသော သဉ္ဇပါဒိဒေသသ နိဗ္ဗာန်သည် အနုမတဂ္ဂသံသရာမှာ ဘယ်အခါမှ ဆွေးမြည် ပျက်ဆုံးသည်ဟူ၍ မရှိပြီ။ ထိုဝိသာခါ အနာသဝိဏ် အစရှိသော ဘုံစဉ်စံသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တစ်ဘဝလျှင်တစ်ခါ ခန္ဓာငါးပါး ပျက်ဆုံးမှုကား ရှိကြ၏။ မိမိတို့ ရရှိပြီးသော ထိုနိဗ္ဗာန်ကား ခန္ဓာပျက်ဆုံးသော်လည်း ပျက်ဆုံးခြင်း မရှိပြီ။ ခန္ဓာဘဝတစ်ခု

ပျက်ဆုံး၍ ခန္ဓာဘဝတစ်ခုသို့ ရောက်ကြပြန်လျှင် ထိုနိဗ္ဗာန်တွင်း
 ဌိသာ ရောက်ကြပြန်၏။ ပုထုဇဉ်ခန္ဓာသို့ ပြန်၍ရောက်ကြကုန်သည်
 ဟု မရှိပြီ။ ခန္ဓာတို့ကား မတဓာတ်မျိုးဖြစ်၍ ခန္ဓာပျက်သော်
 လည်း တစ်ရံတစ်ခါမျှ ပျက်ဆုံးသည်ဟူ၍လည်း မရှိပြီ။ အနုပါဒိ
 သေသနိဗ္ဗာန်နှင့် တစ်ဆက်တည်း ဆက်မိလေတော့သည်။ ထို
 သေသတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဘဝများစွာ၊ ကမ္ဘာများစွာ သံသ
 ရာ၌ ကျင်လည်၍ နေကြကုန်ငြားလော်လည်း ထိုငြိမ်းမှုကုန်ဆုံး
 ၍သွားမည်ကို ကြောင့်ကြဖွယ် မရှိပြီ။ ဤသို့ သေသ တာပတ္တိမင်
 သို့ ရောက်သည့်ဘဝမှ စ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်
 သည်တိုင်အောင် ဘဝများစွာ ကမ္ဘာများစွာ ကြာချင်တိုင်း
 ကြာသော်လည်း တစ်ရံတစ်ခါမျှ ပျက်ကွက်ခြင်း မရှိမူ၍ ထိုဘုံ
 စဉ်စံသေသတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်အနန္တတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ၊ လည်းလျောင်း
 ရာ၊ ပုန်းအောင်းရာအနေနှင့် အမြဲစောင့်ရှောက်ကာ ပါရှိ၍နေ
 သော အမှုသည် ထိုသေသတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရသော
 အမတဋ္ဌ မည်၏။

ဤကား သေသတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရသော သဉ္ဇပါဒိ
 သေသနိဗ္ဗာန်၏အနက်လေးချက်ကို ပြဆိုသော စကားရပ်တည်း။

ထိုမှတစ်ပါး သကဒါဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၊ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်၊
 ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရသော နိဗ္ဗာန်၏အနက် လေးချက်တို့
 ကိုမူကား သေသတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ပြဆိုလိုက်သောနည်းကို အမှု
 ပြု၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အားလျော်စွာ ဝေဖန်စိတ်ဖြာပြီး သိကြလေ”
 ဟူ၍ ဖော်ပြထားလေသည်။

လောကလူသား (သို့မဟုတ်) ပုထုဇဉ်လူသားသည် ဤသစ္စာ
 တရားကို ကျင့်သုံးဆောက်တည်ခြင်း မရှိပါက ဤပုထုဇဉ်
 လူသား၏ ကိုယ်နှင့်စိတ်တို့ကို တစ်ဆယ်တစ်ပါးသော ကိလေသာ
 မီး (သို့မဟုတ်) တဏှာမီးများသည် လောင်ကျွမ်း၍ ဆင်းရဲ
 ခြင်းကို ဖြစ်စေသည်။ လောကုတ္တရာဆိုသည်မှာ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့
 ကျက်စားရာအာရုံမှ လွတ်မြောက်ရာသည် လောကုတ္တရာပင် ဖြစ်
 သည်။ ဤ လောကုတ္တရာစိတ်ရှိသည့် လူသားသည် ခန္ဓာကာယိက
 ဒုက္ခမီးလေးပါး ခန္ဓာကိုယ်ကိုလောင်နေသော်လည်း ကျန်(၇)
 ပါးသော ကိလေသာမီး၊ တဏှာမီးများသည် နိရောဓသစ္စာကို
 မျက်မှောက်ပြုလိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ရောက်
 ရှိလေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဒုက္ခကို ဒုက္ခမှန်းသိ၍ ဒုက္ခဖြစ်ပွားခြင်း
 ၏အကြောင်းမှန်ကိုလည်း သိ၍ ဒုက္ခကို ကျောခိုင်းလိုက်ခြင်း
 သည် နိရောဓကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ နိရောဓကို
 မျက်မှောက်ပြုလိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ဒုက္ခကို မျက်မှောက်ပြု
 လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခကို ကျောခိုင်းလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်
 သည်။

သို့ဖြစ်၍ လောကုတ္တရာစိတ်ရှိသူများ ခိုနားရာဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ
 ဝိစိကိစ္ဆာ ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝ၊ အပါယ ဒုက္ခတို့ အပြီးလွတ်ငြိမ်း
 သည့် သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်သည် အဖန်ဖန် ပြုပြင်ရခြင်းဟူသော
 သင်္ခါရဒုက္ခတို့မှ လွတ်ငြိမ်းသဖြင့် သောဘာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့
 ခံစားကြရသော အသင်္ခတဓာတ်ဟုလည်း ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဤ
 လောကုတ္တရာစိတ်ရှိသူများသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဒုစရိုက်
 ဆယ်ပါးတို့ ငြိမ်းစေရန်အတွက်ပြုဖွယ် ကိစ္စမရှိတော့ပေ။ ကြွင်း

ကျန်သော မီးလေးပါး မချုပ်ငြိမ်းမီ ကျင့်ကြံပွားများရမည့် မဂ္ဂသစ္စာဖြင့်သာ ပြုဖွယ်ကိစ္စ ရှိလေတော့သည်။

မဂ္ဂသစ္စာ (ပုဏ္ဏိဗေရာစဂါဒီနိ ပဋိပဒါအနိယသစ္စာ)။

ဆင်းရဲခြင်း၏ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ် အရိယာတို့၏ အမှန်တရားသည် မဂ္ဂအရိယသစ္စာမည်ပေသည်။ ထိုဆင်းရဲခြင်း၏ ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်ဖြစ် သော အရိယာတို့၏ အမှန်တရားမဂ္ဂသစ္စာသည် ပွားများအပ် သော တရားပင် ဖြစ်သည်။ ဤမဂ္ဂသစ္စာ (သို့မဟုတ်) မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးကျင့်စဉ်သည်သာလျှင် အလယ်အလတ်လမ်းစဉ်ဖြစ်သည်။ အထပ်ထပ် ပွားများအပ်သော တရားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အရိယော၊ မြတ်သော။ အဋ္ဌဂီ ကော မဂ္ဂေါ၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟူသည်ကား -

- ၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (မှန်ကန်သောအမြင်)
- ၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ (မှန်ကန်သောကြံစည်မှု)
- ၃။ သမ္မာဝါစာ (မှန်ကန်သော စကား)
- ၄။ သမ္မာကမ္မန္တ (မှန်ကန်သော အလုပ်)
- ၅။ သမ္မာအာဇီဝ (မှန်ကန်သော အသက်မွေးမှု)
- ၆။ သမ္မာဝါယာမ (မှန်ကန်သော အားထုတ်မှု)
- ၇။ သမ္မာသတိ (မှန်ကန်သော အောက်မေ့မှု)
- ၈။ သမ္မာသမာဓိ (မှန်ကန်သော တည်ကြည်မှု)

ဤနေရာတွင် လောကသစ္စာနှင့် ဓမ္မသစ္စာကို ဦးစွာရှင်းဖို့ လိုအပ်သည်။ လောကသစ္စာဆိုသည်မှာ ဤလောက လူသား များအတွင်း ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရာတွင် မှန်သည်များသည်ဟု ပညတ်ထားသော အမှန်တရားကို လောကသစ္စာဟူ၍ ခေါ်သည်။ ဤ လောကသစ္စာဟု ခေါ်သော အမှန်တရားသည် ရှေ့လျားပြောင်းလဲတတ်သည့် သဘောရှိပေသည်။ ဥပမာ - ခေတ်တစ်ခေတ်တွင် လူတိုင်းက မှန်ပါသည် ကောင်းပါသည် မှန်မြတ်ပါသည်ဟု လက်ခံယုံကြည်ခဲ့သော အမှန်များ အကျင့်အကြံများသည် နောင်တစ်ခေတ် လူများ၏အမြင်တွင် မှားယွင်းသည်၊ ယုတ်ညံ့သည်၊ အပြစ်ရှိသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် လောက၏အမှန်တရားသည် ရှေ့လျားပြောင်းလဲသည့် သဘော ရှိပေသည်။

ဓမ္မသစ္စာသည် ဤသို့မဟုတ်ပေ။ ခေတ်များ မည်သို့ပင် ပြောင်းလဲသော်လည်း ဓမ္မ၏အမှန်သည် ရှေ့လျားပြောင်းလဲခြင်း မရှိပေ။ ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် မှန်ကန်နေမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဥပမာ-လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀-ကျော် ကာလမှ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မအမှန်သည် ယခင် ကလည်း မှန်သည်၊ ယခုလည်း မှန်သည်၊ နောင်ကိုလည်း မှန်ဦးမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဤသစ္စာ၏ အမှန်တရားသည် မူလက ရှိနေသည်ဖြစ်သော်လည်း မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ မသိနိုင် မမြင်နိုင်ဘဲ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သာလျှင် သိမြင်ခဲ့သဖြင့် ဤအမှန်တရားကို ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မအမှန်တရားဟု ခေါ်ဆိုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

စင်စစ် သဘာဝတရား၏ မှန်ကန်နေသည့် အမှန်တရားကို ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်က စတင်တွေ့ရှိခြင်းကို အစွဲပြုပြီး ဗုဒ္ဓ၏ အမှန်တရားဟူ၍ ခေါ်ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မသစ္စာဟူ၍ ခေါ်ဆိုနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤဓမ္မ၏ အမှန်တရားများ သာလျှင် လောက၏ အမှန်တရားထက် လွန်မြောက်သော လောကုတ္တရာ၏ အမှန်တရားဟု ဆိုက ပိုမိုတိကျ မှန်ကန်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။

ပဋိသန္ဓိဒါမဂ် ပါဠိတော်မြန်မာပြန်၊ ၁-ဉာဏကထာ-၁၊ သုတမယဉာဏ် အကျယ်ပြခြင်းတွင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၏ အမှန်နှင့် ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိ ရှိသည်။

၁။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (မှန်ကန်သောအမြင်)

ဆင်းရဲခြင်း၌ သိသောဉာဏ်၊ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း၌ သိသော ဉာဏ်၊ ဆင်းရဲချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်၌ သိသောဉာဏ်၊ ဆင်းရဲချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်၌ သိသော ဉာဏ်တည်း။ ဤဉာဏ်ကို မှန်ကန်စွာ ရှုမြင်ခြင်း (သမ္မာဒိဋ္ဌိ)ဟု ဆိုအပ်၏။

၂။ သမ္မာသင်္ကပ္ပ (မှန်ကန်သောကြံစည်မှု)

ကာမမှ လွတ်မြောက်ရေးကို ကြံစည်ခြင်း၊ ပြစ်မှားမှု ကင်း လွတ်ရေးကို ကြံစည်ခြင်း၊ ညှဉ်းဆဲမှုကင်းလွတ်ရေးကို ကြံစည် ခြင်းတည်း။ ဤကြံစည်ခြင်းကို မှန်ကန်စွာ ကြံစည်ခြင်း (သမ္မာ သင်္ကပ္ပ) ဟု ဆိုအပ်၏။

၃။ သမ္မာဝါစာ (မှန်ကန်သောစကား)

မဟုတ်မမှန်ပြောဆိုမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ချောပစ်ကုန်းတိုက်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသောစကား ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ပြိန်ဖျင်းသောစကား ပြောဆိုမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတည်း။ ဤရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို မှန်ကန်စွာ ပြောဆိုခြင်း (သမ္မာဝါစာ)ဟု ဆိုအပ်၏။

၄။ သမ္မာကမ္မန္တ (မှန်ကန်သောအလုပ်)

သူ့အသက်သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာခိုးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာ ကျင့်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတည်း။ ဤရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို မှန်ကန်စွာ ပြုလုပ်ခြင်း (သမ္မာကမ္မန္တ)ဟု ဆိုအပ်၏။

၅။ သမ္မာအာဇီဝ (မှန်ကန်သော အသက်မွေးမှု)

ဤသာသနာတော်၌ အရိယာဖြစ်သော တပည့်သည် မှားသော အသက်မွေးခြင်းကို ပယ်၍ မှန်သော အသက်မွေးခြင်းဖြင့် အသက်မွေး၏။ ဤအသက်မွေးခြင်းကို မှန်ကန်စွာ အသက်မွေးခြင်း (သမ္မာအာဇီဝ) ဟု ဆိုအပ်၏။

၆။ သမ္မာဝါယာမ (မှန်ကန်သော အားထုတ်မှု)

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို မဖြစ်ပေါ်စေရန် အလိုကို ဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။ လုံ့လစိုက်၏။ စိတ်ကိုချိုးမြှောက်၏။ ဆောက်တည်၏။

ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်တရားယုတ်တို့ကို ပယ်ရန် အလိုကို ဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။ လုံ့လစိုက်၏။ စိတ်ကို ချီးမြှောက်၏။ ဆောက်တည်၏။

မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် အလိုကို ဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။ လုံ့လစိုက်၏။ စိတ်ကို ချီးမြှောက်၏။ ဆောက်တည်၏။

ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်တရားတို့ တည်မြဲစေရန်၊ မပျောက်ပျက်စေရန်၊ တိုးတက်ဖြစ်ပွားစေရန်။ ပြန့်ပြောစေရန်၊ ပွားများစေရန်၊ ပြည့်စုံစေရန် အလိုကိုဖြစ်စေ၏။ အားထုတ်၏။ လုံ့လပြု၏။ စိတ်ကို ချီးမြှောက်၏။ ဆောက်တည်၏။ ဤအားထုတ်ခြင်းကို မှန်ကန်စွာ အားထုတ်ခြင်း (သမ္မာဝါယာမ) ဟု ဆိုအပ်၏။

၇။ သမ္မာသတိ (မှန်ကန်သော အောက်မေ့မှု)

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ပြင်းစွာ အားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မုဇဉ်ဉာဏ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိရှိသည်ဖြစ်၍ လောက၌ အဘိဇ္ဈာ၊ ဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ ရုပ်အပေါင်း၌ ရုပ်အပေါင်းကို အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ ရှိ သည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ခံစားမှုဝေဒနာတို့၌ ။ပ။ စိတ်၌ ။ပ။ ပြင်းစွာအားထုတ်သော လုံ့လရှိသည်ဖြစ်၍ သမ္မုဇဉ်ရှိသည်ဖြစ်၍ သတိ ရှိသည်ဖြစ်၍ လောက၌ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿကို ပယ်ဖျောက်၍ သဘောတရားတို့၌ သဘောတရား တိုင်း အကြိမ်ကြိမ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ ဤနေခြင်းကို မှန်ကန်စွာ အောက်မေ့ခြင်း (သမ္မာသတိ) ဟု ဆိုအပ်၏။

၈။ သမ္မာသမာဓိ (မှန်ကန်သော တည်ကြည်မှု)

ဤသာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် ကာမဂုဏ်တို့မှ ကင်း၍ သာလျှင် အကုသိုလ်တရားတို့မှ ကင်း၍သာလျှင် ကြံစည်ခြင်း (ဝိတက်)၊ သုံးသပ်ခြင်း (ဝိစာရ) ရှိသော နိဝရဏကင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည့် နှစ်သိမ့်ခြင်း (ပီတိ)၊ ချမ်းသာခြင်း (သုခ) ရှိသော ပထမဈာန်သို့ ရောက်၍နေ၏။

ဝိတက် ဝိစာရ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် မိမိသန္တာန်၌ စိတ်ကို ကြည်လင်စေတတ်သည့် သမာဓိကို ပွားစေတတ်သော ဝိတက်လည်း မရှိ၊ ဝိစာရလည်း မရှိသော သမာဓိကြောင့်ဖြစ်သည့် ပီတိ သုခရှိသော ဒုတိယဈာန်သို့ ရောက်၍နေ၏။

နှစ်သိမ့်ခြင်း (ပီတိ)ကိုလည်း မတပ်မက်ခြင်းကြောင့် သတိသမ္ပဇ်နှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ လျစ်လျူရှုလျက်နေ၏။ ချမ်းသာခြင်း (သုခ)ကိုလည်း ကိုယ်ဖြင့် ခံစား၏။ အကြင်(တတိယဈာန်) ကြောင့် ထိုသူကို “လျစ်လျူရှုသူ၊ သတိရှိသူ၊ ချမ်းသာစွာ နေလေ့ရှိသူ” ဟု အရိယာ (ပုဂ္ဂိုလ်) တို့သည် ပြောကြားကုန်၏။ ထိုတတိယဈာန်သို့ ရောက်၍နေ၏။

ချမ်းသာ ဆင်းရဲ ကို ပယ်ခြင်းကြောင့် လည်း ကောင်း၊ ဝမ်းသာခြင်း နှလုံးမသာခြင်းတို့၏ ရှေးဦးကပင်လျှင် ချုပ်နှံခြင်းကြောင့် လည်းကောင်း ဆင်းရဲ ချမ်းသာ မ ရှိ သော လျစ်လျူရှုမှု “ဥပေက္ခာ” ကြောင့် ဖြစ်သည့် သတိ၏ စင်ကြယ်ခြင်း ရှိသော စတုတ္ထဈာန်သို့ ရောက်၍နေ၏။ ဤသမာဓိကို မှန်ကန်စွာ တည်တံ့ခြင်း (သမ္မာသမာဓိ) ဟု ဆိုအပ်သည်။

ဤသည်ကို အမှန်ဆင်းရဲချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း လမ်းစဉ်ကျင့်ဝတ် “ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စာ” ဟု ဆိုအပ်၏။

ထိုတရားသဘောသည် သိတတ်သော အနက်သဘောကြောင့် ဉာဏ်မည်၏။ ခဲ့ခြား၍ သိတတ်သော အနက်သဘောကြောင့် ပညာမည်၏။ ထို့ကြောင့် “ဤသည်ကား ဆင်းရဲခြင်း အမှန်တရား (ဒုက္ခအရိယသစ္စာတည်း)။ ဤသည်ကား ဆင်းရဲရကြောင်း အမှန်တရား (ဒုက္ခနိရောဓအရိယသစ္စာ)တည်း။ ဤသည်ကား ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း လမ်းစဉ်ကျင့်ဝတ် အမှန်တရား (ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ အရိယသစ္စာ) တည်းဟု ကြားနာအပ်သော တရားသဘော၌ ဖြစ်သော ပညာကို သုတမယဉာဏ်မည်၏ဟု ဆိုအပ်၏” ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

အဆိုပါ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သုံးပိုင်း ပိုင်းလျှင် မှန်ကန်သော အမြင် (သမ္မာဒိဋ္ဌိ)နှင့် မှန်ကန်သော ကြံစည်မှု (သမ္မာသင်္ကပ္ပ) နှစ်ပါးကို ပညာမဂ္ဂင်အုပ်စုတွင် တစ်ပိုင်းခွဲ၍ မှန်ကန်သောစကား (သမ္မာဝါစာ)၊ မှန်ကန်သောအလုပ် (သမ္မာကမ္မန္တ)၊ မှန်ကန်သော အသက်မွေးမှု (သမ္မာအာဇီဝ) ဤသုံးပါးကို သီလအုပ်စုတွင် တစ်ပိုင်းခွဲပြီး မှန်ကန်သော အားထုတ်မှု (သမ္မာဝါယာမ)၊ မှန်ကန်သော သတိရှိမှု (သမ္မာသတိ)၊ မှန်ကန်သော စူးစိုက်တည်ကြည်မှု (သမ္မာသမာဓိ) ဤသုံးပါးကို သမာဓိအုပ်စုတွင် တစ်ပိုင်းခွဲလျှင် သုံးပိုင်း ရရှိသည်။ ဤသို့ သုံးပိုင်းခွဲခြင်းမှာ—

(၁) ဝီတိက္ကမကိလေသာ၊

(၂) ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာ၊

(၃) အနုသယကိလေသာ အားဖြင့် စိတ်၏ပူပန်ကြောင်း၊ ညစ်ညူးကြောင်း (၀၂) စိတ်ကို ပူပန်စေတတ်၊ နှိပ်စက်တတ်သော (ကိလေသာ) များကို ပယ်သတ်နိုင်ရန် ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ပယ်သတ်ရာတွင်--

(၁) ဝီတိက္ကမကိလေသာဟူသည်မှာ စိတ်အတွင်း၌ ထိန်းမနိုင် ချုပ်မရ ပြင်းထန်လှ၍ ကိုယ်ကြမ်းနှုတ်ကြမ်းဖြင့် ဆိုးရွားသော အခြေအနေသို့တိုင်အောင် ကျူးလွန်လာသောသဘော ဖြစ်သည်။

(၂) ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာ ဆိုသည်မှာ နှစ်သက်ဖွယ် ကုဋ္ဌာရုံ၊ မနှစ်သက်ဖွယ် အနိဋ္ဌာရုံ တစ်ခုခု နှိုးဆော်မှုကြောင့် ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာအားဖြင့် မထင်ရှားစေကာမူ စိတ်အတွင်း၌ ထကြွသောင်းကျန်း ဆူပွက်နေမှု၊ စိတ်လှုပ်ရှားမှု ခံစားမှုများအဖြစ် သိသာစွာ ဖြစ်ပွားနေသောသဘော ရှိသည်။

(၃) အနုသယကိလေသာ ဟူသည်မှာ သတ္တဝါအသီးသီး တို့၏ သန္တာန်၌ ကိလေသာများ မျိုးမပျက်ဘဲ ထာဝစဉ် ကိန်းဝပ်ငုံ့ပိလျိုးနေသော သဘော ဖြစ်သည်။

ဤနေရာတွင် အနုသယကိလေသာအကြောင်းကို အနည်းငယ် ဖော်ပြရန် လိုမည်ထင်ပါသည်။

ဒွါရခြောက်ပါး၌ ဖြစ်ပေါ်ထင်ရှားသော ရုပ် နာမ် သင်္ခါရ တို့ကို မမြဲဟု မှန်ကန်စွာ မရှုမိ၊ မသိမြင်ပါလျှင် အကြောင်း

ညီညွတ်သောအခါ၌ ထို သင်္ခါရတို့ကိုပင် မြဲသည်ဟု ထင်မှတ်လျက် အကြင်ကိလေသာတို့သည် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြသည်။

အကြောင်းညီညွတ်လျှင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သော ဤ ကိလေသာသည် ဖြစ်ပြီးမဟုတ်သောကြောင့် အတိတ်လည်းမဟုတ်၊ ဧကန်ဖြစ်လတ္တံ့ မဟုတ်သောကြောင့် အနာဂတ်လည်း မဟုတ်၊ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်လည်း မဟုတ်၊ ကာလသုံးပါးမှလွတ်သော အနုသယကိလေသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဤ၌ အနုသယဟူသည် ပရိယုဋ္ဌာန်၊ ဝိတိက္ကမတို့ကဲ့သို့ ဥပါဒိဋ္ဌိ ဘင်္ဂသို့ ရောက်လျက်ဖြစ်သည်ကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်။ အမှန်အားဖြင့် မဂ်ဖြင့် မပယ်ရသေးသောကြောင့် ထိုထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ အကြောင်း ညီညွတ်လျှင် ဖြစ် စွမ်း နိုင်ခြင်း (ထာမဂတဘာဝ)ကို စွဲ၍ ကိန်းနေသည်ဟု ခေါ်ဆိုရသော ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် ကိလေသာမျှသာ ဖြစ်သည်။ ဥပမာ မီးခြစ်မှ ဖြစ်သော မီး၌ အခိုက်အတန့် သုံးပါးရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ—

- ၁။ သစ်သားမီးခြစ်တံ တစ်ခုလုံး၌ ကိန်း ဝပ် နေသော မီးဓာတ်တစ်မျိုး။
- ၂။ မီးခြစ်ဘူးခွံဘေးရှိ ယမ်းနှင့် တိုက်ခိုက်ရာ မီးခြစ်တံ မှာ တောက်၍နေသော မီးတစ်မျိုး။
- ၃။ မီးခြစ်တံမှ အရာဝတ္ထုတစ်ခုသို့ ကူး၍ တောက်လောင်သော မီးတစ်မျိုး။ (လောင်စာတစ်ခုသို့ ကူးစက်လောင်သော မီးကို ဆိုလိုသည်)

ဤ မီးသုံးပါးနှင့် ဤမည်သော ကိလေသာသုံးပါးတို့သည် တူသည်။ တူပုံမှာ—

၁။ မီးခြစ်တံမှ အရာဝတ္ထုများသို့ ကူးစက်၍ တောက်လောင်သော မီးသည် ဝိတိက္ကမကိလေသာနှင့် တူသည်။

၂။ မီးခြစ်တံမှာ တောက်၍နေသော မီးသည် လှုပ်ရှားထကြွရန် အာရုံအကြောင်း တိုက်ဆိုင်မိတိုင်း စိတ်၌ ထကြွသော ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာနှင့် တူသည်။

၃။ မီးခြစ်ဆံတစ်ခုလုံးမှာ ကိန်းဝပ်၍နေသော မီးဓာတ်သည် အနုမတဂ္ဂဘဝ အစဉ်၌ ကိုယ်ခန္ဓာတစ်ခုလုံးမှာ အမြဲထာဝရ တည်ထောင်၍ နေသော အနုသယကိလေသာနှင့် တူသည်။

ထိုမီးဓာတ်သည် မီးခြစ်ဘူးခွံဘေးရှိ ယမ်းနှင့် မတိုက်သေးသမျှ ထကြွတောက်လောင်ခြင်း မရှိ၊ ယမ်းပုံယမ်းစုမှာ ထားသော်လည်း ဥပါဒ်မရှိ။ ထိုနည်းတူစွာ ယင်း အနုသယကိလေသာသည် မကောင်းသောအာရုံ၊ မကောင်းသော အကြောင်းတို့နှင့် မတွေ့ဆုံသေးသမျှ စိတ်၌ထကြွခြင်းမရှိ၊ ကိန်းဝပ်မြဲအတိုင်းသာ တည်နေသည်။ မကောင်းသောအာရုံ၊ မကောင်းသော အကြောင်းများ ဒွါရခြောက်ပါး၌ တိုက်ခိုက်လာလျှင် အနုသယ နယ်ပယ်မှ ခဏခြင်း ထကြွ၍ စိတ်၌ ပရိယုဋ္ဌာန နယ်ပယ်သို့ ဇောကိစ္စနှင့် ဆူပူလှပေတော့သည်။

ထိုအခါ အသိတရားနှင့် နှိပ်ကွပ်နိုင်ခဲ့ပါမူ ယင်း အခြေအနေမှ ချုပ်ကွယ်ငြိမ်ဝပ်၍ မူလ အနုသယနယ်ပယ်၌ ကိန်းဝပ်

မြဲ ကိန်းဝပ်ပြန်လေသည်။ မနှိပ်ကုပ် မချုပ်တည်းနိုင်ပါ။ မှီ
 စိတ်၌ တစ်ဖွားဖွားဖြစ်လျက် ပွားစီး၍ နေတတ်ပေသည်။
 ထိုထက် လှုံ့ဆော်မှု အားကြီးပြန်လျှင် ပရိယုဋ္ဌာနအဆင့်မှ
 ခဏခြင်း ထကြွ၍ ဝိတိက္ကမ ကိလေသာအဆင့်သို့ ရောက်လျက်
 ကိုယ်ကြမ်းနှုတ်ကြမ်းဖြင့် လူ့သိရှင်ကြား ဆိုးဝါးသော အခြေ
 အနေသို့တိုင်အောင် ကျူးလွန်လာပေသည်။

ထို့ကြောင့် ပထမအဆင့် ကိလေသာကိုသိသအုပ်စုဖြစ်သော
 သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးဖြင့် ပယ်ရှားတားမြစ်ရပေမည်။ ယင်းသို့ ပယ်
 ရှားတားမြစ်ဘေးသဖြင့် အဆိုပါ ကိလေသာများ အခိုက်
 အတန်အားဖြင့် ဖြစ်ခွင့်မရနိုင်ပေ။ သို့ရာတွင် မကြာခဏ ဖြစ်
 ပေါ်၍ ထကြွနိုင်သေးပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ သီလဖြင့် ကိလေသာ
 ကို ပယ်သတ်နိုင်ခြင်းသည် တခဏမျှ ပယ်ခြင်း ဖြစ်၍ (တဒဂံ
 ပဟာန်) ဟု ခေါ်သည်။

ဒုတိယအဆင့် ကိလေသာကို သမာဓိအုပ်စု သမာဓိမဂ္ဂင် သုံး
 ပါးဖြင့် ပယ်သတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သမာဓိဖြင့် ပယ်သတ်ခြင်း
 သည်လည်း ကိလေသာများ လုံးဝအပြီးအပိုင် ပယ်ရှားသွား
 ခြင်း မဟုတ်။ နောက်ထပ်တစ်ဖန် ပေါ်လာနိုင်စရာအကြောင်း
 ရှိသေးသည်။ ထို့ကြောင့် သမာဓိဖြင့် ပယ်သတ်ခြင်းသည်
 ကိလေသာများ ရုတ်တရက် ထကြွသောင်းကျန်းခြင်းငှာ မတတ်
 သာအောင် ဝေးသွားအောင် ခွာပစ်ခြင်း ဖြစ်၍ (ဝိက္ခမ္ဘန
 ပဟာန်) ဟု ဆိုရသည်။

သို့ရာတွင် သမာဓိသည် အဆင့်မြင့်သော နှလုံးရည်နှင့် ကိုယ်
 ကျင့်တရားကို ဖန်တည်းတတ်သောကြောင့် ကိလေသာများ ဆိုး

ရွားပြင်းထန်စွာ ဖြစ်ပေါ်မလာနိုင်ကြပေ။ ထို့ကြောင့် သမာဓိသည် သီလထက် အဆပေါင်းများစွာ ခွန်အားရှိပေသည်။

တတိယအဆင့် ကိလေသာကို ပညာအုပ်စုံဖြစ်သော ပညာမဂ္ဂင်နှစ်ပါးဖြင့် ပယ်သတ်သုတ်သင်ရန် ဖြစ်သည်။ ယင်းမဂ္ဂင်နှစ်ပါးဖြင့် ပယ်ရှားပြီးသော ကိလေသာများသည် ဘယ်သောအခါမှ တစ်ဖန် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မရှိနိုင်ပြီ။ အပြီးအပိုင် လုံးဝ ပယ်ခွာပြီး ဖြစ်သည်။ အကြွင်းအကျန်မရှိ ပယ်ခြင်းလည်း မည်ပေသည်။ ဤသို့ ပယ်ခြင်းကို ပါဠိအခေါ်အားဖြင့် (သမုစ္ဆေဒပဟာန်) ဟု ခေါ်သည်။ ပမာအားဖြင့် သစ်ပင်ကို အမြစ်မှ ပယ်နှုတ် သတ်ဖြတ်လိုက်ခြင်းနှင့် တူလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက

- * လွန်ကျူးဆူပွက် မျိုးမပျက် သုံးချက်ကိလေသာ၊
- * သီလ သမာဓိ ပညာ သတ်ရာ သုံးသိက္ခာ၊
- * အနာနှင့် ဆေး တဲ့အောင်ပေး ပျောက်ရေး မခက်ပါ။

ဟူ၍ သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် ကိလေသာ သုံးမျိုးကို ပယ်သတ်ပုံ ပယ်သတ်နည်းလမ်းညွှန်အဖြစ် မိန့်မြွက်ထားလေသည်။ ဤသို့ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဟူသော အဆင့်သုံးဆင့်သည် အချင်းချင်း မှီ၍ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်လျက်ရှိသည့်အတွက် အဆိုပါ သုံးဆင့်လုံးကို တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ တစ်ပြိုင်နက်တည်း လေ့ကျင့်ပေးနိုင်လျှင် ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းမှ အပြီးအပိုင် လွတ်မြောက်ပြီး အငြိမ်းစာတ်ရှိသော နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်ပေလိမ့်မည်။

သီလမဂ္ဂင် သုံးပါး သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါး၊ ပညာမဂ္ဂင်နှစ်ပါးဟု
 ခွဲထားသော်လည်း ဘုရားဟော ဒေသနာအစဉ်မှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
 သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မတ္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊
 သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ ဟူ၍ ရှိရာ ထိပ်ဆုံးမှ
 သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော အမှန်သိမြင်မှု၊ အမှန်ကြံစည်မှု
 ခိုင်မာလျှင် ကျန်သီလမဂ္ဂင်နှင့် သမာဓိမဂ္ဂင်များမှာလည်း ခိုင်မြဲ
 မည်ပင် ဖြစ်သည်။

မှန်ပါသည်။

ဤမည်သော ကိလေသာများ ပယ်ရှားနိုင်ပုံကို အလုပ်
 သဘောနှင့် ရှင်းပြရပါမူ ကျင့်ဆဲပုထုဇဉ် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ
 ဝိပဿနာမရှုမိ၍ “အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ” ဟု မှန်စွာ မသိ
 အပ်သော အာရုံတိုင်း၌ ဘယ်အချိန်မဆို အကြောင်းညီညွတ်က
 နိစ္စ သုခ အတ္တဟု ပြန်လည်စဉ်းစားမိလျက် ကိလေသာများ ဖြစ်
 ပေါ်နိုင်သည်။ ဤသည်ကိုပင် မရှုမိသည့်အာရုံ၌ ကိန်းသော
 အာရမ္မဏာနုသယ ဟု ဆိုရသည်။

ဤ အာရမ္မဏာနုသယကို ဝိပဿနာက ပယ် သတ် သည်။
 ဝိပဿနာဖြင့် ပယ်သည်ဆိုသည်မှာလည်း ဒွါရခြောက်ပါး၌
 ထင်ပေါ် ဖြစ်ပေါ်ဆဲ အဆင်းမြင်မှု၊ အသံကြားမှု စသော
 အာရုံကို မမြဲဟုဖြစ်စေ၊ ဆင်းရဲဟုဖြစ်စေ အစိုးမပိုင်သည့်
 သဘောမျှဟုဖြစ်စေ ရှုမှတ်လျက် သိမြင်ပြီးသောသူအား ထို
 မှတ်သိဆဲခဏ၌လည်းကောင်း၊ ပြန်လည်စဉ်းစားသော နောင်
 ကာလ၌လည်းကောင်း ထိုမှတ်သိပြီးသော အာရုံကို “မြဲသည်၊

ချမ်းသာသည်။ အစိုးပိုင်သူဟုတ်သည်” ဟူ၍ ထင်မှတ်စွဲလမ်းသည် ကိလေသာတို့သည် မဖြစ်ထိုက်၊ မဖြစ်နိုင်၊ ဖြစ်ခွင့် မရပေ။

ဤသို့ ကိလေသာဖြစ်ခွင့် မရခြင်းကြောင့် “မှတ်သိတိုင်း သော အာရုံ၌ ကိလေသာ မကိန်း” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “အာရမ္မဏာနုသယ ကင်းငြိမ်းသည်” ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုပေသည်။ အာရမ္မဏာနုသယကင်းငြိမ်းလျှင် ထိုအနုသယရှိမှဖြစ်ပေါ်နိုင်ကြသော ပရိယတ္တန ဝိတိက္ကမကိလေသာတို့နှင့်တကွ ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံ ဝိပါက်ခန္ဓာတို့လည်း တပေါင်းဘည်းပင် ကင်းငြိမ်းကြပေသည်။

အမှန်အတိုင်းသိမြင်သော ဝိပဿနာကြောင့် အမှားအားဖြင့် သိမြင်ထင်မှတ်လျက် ကိလေသာကံတို့ မဖြစ်ပေါ်နိုင်ခြင်း၊ ကင်းငြိမ်းခြင်းသည် ဝိပဿနာဖြင့် ပယ်ခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အား ဤအာရမ္မဏာနုသယ ကင်းသည်မှာ ယုံမှားဖွယ်မရှိချေ။ သန္တာန်၌ ကိန်းခြင်းအနုသယကိုမူ မဂ်ဉာဏ်ကသာလျှင် ပယ်နိုင်သည်။ ဝိပဿနာသည်ကား အကြွင်းမဲ့ မပယ်နိုင်ချေ။ ဝိက္ခမ္ဘန အလိုအားဖြင့် ဝေးကွာရုံမျှသာ ဝေးကွာစေနိုင်ပေသည်။

ပုထုဇဉ်တို့၏ သန္တာန်၌ အနုသယ (၇)ပါး၊ သောတာပန် သကဒါဂါမ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာမှ ကြွင်းသော အနုသယ (၅)ပါး၊ အနာဂါမ်တို့၏သန္တာန်၌ ဘဝ ရာဂ မာန အဝိဇ္ဇာဟူသော အနုသယ (၃)ပါး။ ဤကိလေသာတို့သည် ဥပါဒ် ဌီ ဘင် အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ဆဲမဟုတ်သော်လည်း ရှေးက

လည်း ဖြစ် ဖူး ပြီ၊ နောင်လည်း အကြောင်းညီညွတ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်ဦးမည်ပင်ဖြစ်၍ ဖြစ်ပေါ်မှု မပြတ်စဲသေးသောကြောင့် အသီးသီးသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်ရန် အသင့် ရှိနေသည်။ ကိန်းနေသည်သာ ဖြစ်သည်။

ကိန်းဆိုသည်မှာလည်း တစ်နေရာ၌ ပုန်းအောင်းနေသည်ဟု ဆိုခြင်း မဟုတ်။ အမှန်အားဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသောကြောင့် အကြောင်းညီညွတ်သောအခါ၌ ထိုကိန်းဖူးသော အာရုံနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ပေါ် ထိုက် သည် ကို ပင် ကိန်းသည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့လျှင် အဇ္ဈတ္တအကြောင်းနှင့် ဗဟိဒ္ဓအကြောင်းတို့ တိုက်ဆိုင်မိလေတိုင်း ကိလေသာများ ဖြစ်ပေါ် ထကြွလာကြ သည်။ ထကြွရာမှ ငြိမ်းသွားသည်လည်း ရှိသည်။ ငြိမ်းမသွားဘဲ ထကြွရာမှတစ်ဆင့် လွန်ကျူးသည်လည်း ရှိသည်။ လွန်ကျူး ပြီးနောက် ထကြွရုံ ပြန်ထကြွသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ကိန်းအောင်း ငြိမ်ဝပ်နေသည်။

ဤသို့ အဖန်ဖန် ကိန်းအောင်းလာသောအခါ ထုထည် ကြီးမား အားကောင်းသော ကိလေသာ အငွေ့အသက်ကို ပင်လျှင် အနုသယကိလေသာဟု ဆိုကြပေသည်။ ဤမည်သော အနုသယကိလေသာတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်ကား အမှန်ကို မသိ မြင်မှု (အမှားကို သိမြင်မှု) အဝိဇ္ဇာပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အတွင်းမှာရှိနေသည့် အကြောင်းရင်းခံ အဝိဇ္ဇာကို ပယ်သတ်ရ ပါမည်။ အကြောင်းရင်းအဝိဇ္ဇာ မရှိပါမှ ကိလေသာများ မဖြစ်ဘဲရှိပါမည်။ မှန်ကန်သောအမြင်၊ မှန်ကန်သော အသိဉာဏ်

များ အင်အားရှိလာစေရန် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်တရားကို အထူးရှုမြင် ဆင်ခြင်ရပေမည်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားစေသည့် အကျင့်ဆိုသည်မှာလည်း သီလ သမာဓိ ပညာ အကျင့်ပင်ဖြစ်သည်။ သီလကို ရှိရှိသေသေ ကျင့်လျှင် သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝတည်း ဟူသော သီလမဂ္ဂင်သုံးပါး ဖြစ်ပွားပေသည်။ သမာဓိဘာဝနာ ကို အားထုတ်လျှင် သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ တည်းဟူသော သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါး ဖြစ်ပွားသည်။

ဝိပဿနာအလုပ် အားထုတ်ပါမူ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ ပညာ မဂ္ဂင်နှစ်ပါးအပြင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလုံး ဖြစ်ပွားလေသည်။ ဝိပဿနာရှုရာတွင် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားပါဝင်ပုံကို ဝိပဿနာ ကျင့်စဉ်၌ ဖော်ပြထားပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားစေလိုလျှင် သီလ သမာဓိ ပညာဆိုင်ရာ အကျင့်များကို ကျင့်သုံးပွားများ အားထုတ်ကြရပေမည်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ပညာတရားသည် ပဋိဝေဓမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် တိုက်ရိုက်ထိုးထွင်း၍ သိစွမ်းနိုင်အောင် ကူညီအားပေးမှု တရားကြီးဖြစ်သည်။ ယင်းက ကူညီအားပေးမှု မပြုလျှင် ပဋိဝေဓမဂ်ဉာဏ်သည် မဖြစ်ပေါ်နိုင်ပေ။ ဤပဋိဝေဓ မဂ်ဉာဏ် မဖြစ်ပေါ်လျှင် သမုဒယပဟာနကိစ္စ မပြီးချေ။ သမုဒယပဟာနကိစ္စ မပြီးလျှင် နိရောဓသဇာ မဖြစ်နိုင်၊ နိရောဓ သစ္စာ မဖြစ်လျှင် ဒုက္ခမငြိမ်းနိုင်ပေ။ သို့ဖြစ်ရကား နိရောဓ သစ္စာ၏ အစွမ်းသတ္တိကြောင့် ဒုက္ခငြိမ်းအောင် စွမ်းဆောင် နိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ဟောတော်မူသည်။

ဤဖွင့်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သစ္စာလေးပါးတွင် ဒုက္ခသစ္စာသည် ပိုင်းခြားသိရမည့် (ပရိညေဿ) တရားဖြစ်၍ သမုဒယသစ္စာသည် ပယ်ရမည့် (ပဟာန) တရား ဖြစ်သည်။ နိရောဓသစ္စာမှာမူ ဆိုက်ရောက် မျက်မှောက်ပြုသိရမည့် (သစ္စိကိရိယာ) တရား ဖြစ်ပြီး မဂ္ဂသစ္စာမှာ ပွားများရမည့် (ဘာဝေတဗ္ဗ) တရား ဖြစ်လေသည်။

အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြု၍ သိရုံ မျှဖြင့် ကျန်သစ္စာသုံးပါး၌ သိခြင်းကိစ္စပြီးသည်။ ထို့အတူ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်လည်း ဒုက္ခသစ္စာကို ရှုမှတ်ပွားများသိရုံမျှဖြင့် ကျန်သည့် သစ္စာသုံးပါး၌ သိခြင်းကိစ္စ ပြီးပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤမည်သော သစ္စာလေးပါးကို သိရာ၌ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းတစ်မျိုးနှင့် အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းတစ်မျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ ယင်းတို့တွင် ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းမျိုးမှာ ဒွါရခြောက်ပါး၌ ပေါ်လာသမျှ သော တရားများကို ရှုမှတ်ပွားများပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောမျှသာဟု သိသိနေခြင်းသည် ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားပြီး သိခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့သိနေသဖြင့် သိရသည့် ရုပ်နာမ် အာရုံများနှင့် စပ်၍ သာယာနှစ်သက်မှု လိုချင်တောင့်တမှုတဏှာ ဖြစ်နိုင်ခွင့်မရှိသော ကြောင့် သမုဒယသစ္စာကို တဒင်္ဂပဟာနံဖြင့် ပယ်ပြီးဖြစ်သည်။ တဏှာကို ပယ်ပြီးဖြစ်၍ ယင်းတဏှာမှ ဆင်းပွားဖြစ်လာမည့် ဥပါဒါန် ကံသင်္ခါရ ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် အစရှိသည့် ကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ် ဝိပါကဝဋ်ဆင်းရဲများလည်း ဖြစ်နိုင်ခွင့်မရှိနိုင်တော့၍

တဒဂ်အားဖြင့် ငြိမ်းသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ငြိမ်းသည့်
ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဆိုက်ရောက်နိုင်သည့် တဒဂ်နိဗ္ဗာန်ခေါ်
နိရောဓပင်တည်း။

ရှုမှတ်ပွားများတိုင်း ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အမှူးရှိသော မဂ္ဂင်
ရှစ်ပါးသည် မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ယင်းသို့
ဖြစ်ပွားသည်ကိုပင် ဘာဝနာပဋိဝေဓဟု ခေါ်သည်။ ဤနည်း
အားဖြင့် ဒုက္ခကိုအာရုံပြု၍ သိခြင်း၊ သမုဒယကို ပယ်ခြင်း၊
နိရောဓကို ဆိုက်ရောက်ခြင်း၊ မဂ္ဂကို ဖြစ်ပွားစေခြင်းအားဖြင့်
သစ္စာလေးပါးကို သိရှိနိုင်ပေသည်။ ထိုသို့ ဝိပဿနာက သိသင့်
သည့်အတိုင်း သစ္စာလေးပါးကို သိသောအားဖြင့် ရင့်ကျက်
ထက်သန်လျက် ပြည့်စုံသောအခါ အရိယမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာပြီး
နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသည်။ ဤမဂ်ခဏမှာ အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိ
ဦးစီးသော အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးလုံး အပြည့်အစုံ ဖြစ်ပေါ်လျက်
ရှိသည်။ ၎င်း အရိယမဂ္ဂင်များသည် တစ်ကြိမ် တည်း သာ
ဖြစ်သည်။ တစ်ကြိမ်တည်းဖြစ်ရုံမျှဖြင့် ပယ်သင့်သည့် သမုဒယ
သစ္စာ တဏှာ အစရှိသော ကံလေသာများကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ
လည်း ပြီးသည်။ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြားခြင်းကိစ္စလည်း ပြီးသည်။
သို့ဖြစ်ရာ အရိယမဂ် သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် သစ္စာလေးပါးကို တစ်ပြိုင်
နက် သိမြင်သည်ဟု ဆိုရပေသည်။ ဤသည်မှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်
ဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်ပုံဖြစ်သည်။

မဂ်ဉာဏ်ဆိုသည်မှာ ဆင်းရဲခြင်း၌ သိသောဉာဏ်၊ ဆင်းရဲ
ဖြစ်ကြောင်း၌ သိသောဉာဏ်၊ ဆင်းရဲချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို သိသော

ဉာဏ်၊ ဆင်းရဲချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဖြစ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို သိသောဉာဏ်သည် မဂ်ဉာဏ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့် တရားများဖြင့် သွားရင်း ရပ်ရင်း ထိုင်ရင်း လျောင်းရင်း ပြီးပြည့်စုံစွာ နေထိုင်ကျင့်သုံး ပွားများ သွားနိုင်လျှင် ရုပ်၏သဘာဝ နာမ်၏သဘာဝများနှင့် တကွ သစ္စာလေးပါးကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာသိ၍ ကိလေသာမီးများ ငြိမ်းသွားခြင်းသည် အထက်မြက်ဆုံးသော မဂ်ဉာဏ်၏ အသိ ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ဤမဂ်ဉာဏ်၏ အသိကြောင့် လောဘ ဒေါသ အစရှိသည့် ကိလေသာမီးများနှင့် လွတ်ကင်းပြီး ငြိမ်းချမ်းစွာ နေရခြင်းသည် ယခုဘဝ၌ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာန် နှင့် နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်နှင့် နေခြင်းကို သိသောဉာဏ်သည် ဖိုလ်ဉာဏ်ပင်ဖြစ်သည်။ ဖိုလ်ဉာဏ် နှင့် တွေ့မှုသည် သုံးမျိုးရှိကြောင်း သိရှိရသည်။

- ၁။ မဂ်ဉာဏ်မှလာသော ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် တွေ့မှုတစ်မျိုး။
- ၂။ ဂေါတြဘူဉာဏ်မှလာသော ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် တွေ့မှု တစ်မျိုး။
- ၃။ ဖိုလ်ဉာဏ်မှလာသော ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် တွေ့မှုတစ်မျိုး တို့ ဖြစ်သည်။

ဤ သုံးမျိုးတွင် မဂ်ဉာဏ်မှလာသော ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် တွေ့မှု ဆိုသည်မှာ သင်္ခတနယ်တွေ့ခေါ် ကာမအတွေ့၊ စျာနအတွေ့၊ ဝိပဿနာအတွေ့ သုံးမျိုးလုံးမှ ဦးစွာလွတ်မြောက်၍ ပေါ်လာ သော မဂ်ဉာဏ်အသိမှ ဆက်၍ ကူးတက်လာပြီး ယင်း မဂ်ဉာဏ်

၏ အရှိန်ကို ဆက်၍ ခံယူသိရှိနေခိုက်ကို ဆိုသည်။ မဂ်ဇော ဖိုလ်ဇော နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ် ဆက်ပေါ်ပြီး အသင်္ခတဓာတ်နှင့် နှစ်ကြိမ်သုံးကြိမ်ခန့် တွေ့ခိုက်ကိုဆိုသည်။ ရုပ်သင်္ခါရနှင့် နာမ် သင်္ခါရ အပေါ် သိနေမှုမှ ယာယီလွတ်သွား ကင်းသွား၍ သက်သာရာရမှုခေါ် ငြိမ်းချမ်းမှု အပေါ်တွင် ယာယီနေလိုက် ရခိုက်ကို ဆိုသည်။

ဂေါတြဘူဉာဏ်မှလာသော ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် တွေ့မှုဆိုသည်မှာ ယခင် မဂ် ပေါ်ချိန်က တွေ့ကြုံသွားပြီးဖြစ်သော (ငြိမ်းချမ်း သည့် သက်သာရာရမှုကို) ထပ်၍ တွေ့ကြုံနိုင်အောင် (ဝါ) သန္တိသုခနိဗ္ဗာန်ကို ထပ်၍ တွေ့မြင်နိုင်အောင် ရုပ်နာမ် တစ်ခု ခုကို တီရဏပရိညာနယ်ဝင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှ စ၍ ရှုပွားယူ သော် ပဟာနပရိညာနယ်ဝင် ဘာဝနာဉာဏ်တို့သည် အစဉ် အတိုင်း ပေါ်လာပြီး ဂေါတြဘူဉာဏ်ဝင်ကာ ဖိုလ်ဉာဏ် ထပ်၍ ပေါ်လာသည်ကို ဆိုသည်။ ဖလသမာပတ် ထပ်၍ ဝင်စားသည်ဟု ခေါ်သည်။ ကိုယ်တွေ့ရရှိပြီးသော သန္တိသုခ ခေါ် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို အကြိမ်ကြိမ်ထပ်၍ ဓမ္မကိစ္စနှင့် မွေ့လျော်နေသည်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

ဖိုလ်ဉာဏ်မှ လာသော ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် တွေ့မှုဆိုသည်မှာ အထက်ပါ ဂေါတြဘူဉာဏ်အတိုင်း ရှုပွား၍ ဖိုလ်ဉာဏ် ပေါ်လာခဲ့သော် ယင်း ဖိုလ်ဉာဏ်ကို စက္ကန်များစွာမှ မိနစ် များစွာတိုင်အောင် လည်းကောင်း၊ မိနစ်များစွာမှ နာရီများစွာ

တိုင်အောင် တစ်နေ့လုံး နေ့ရောညပါ ဖိုလ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဇောတေ့ ဆက်တိုက်ပေါ်နေပြီး ငြိမ်းချမ်းသည့် သက်သာရာရမှုကိစ္စတွင် တည်နေသည်ကို ဆိုသည်။ ဖိုလ်ဇောများစွာ ဆက်၍ ကျနေ သည်ဟု လည်းကောင်း၊ ဖလသမာပတ်ကို အချိန်တာရှည်စွာ ခံစားနေရသည်ဟု လည်းကောင်း ခေါ်သည်။

ဤသို့ဖြင့် အထက်မြက်ဆုံးဖြစ်သည့် မဂ်ဉာဏ်အသိက ဘဝ အသစ်အသစ်များ ဖြစ်စေနိုင်သည့် ကံ၏ သတ္တိများကိုလည်း ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ခြင်းကြောင့် ဘဝအသစ်များ ဖြစ်ပေါ်မည့် ရုပ်နာမ်များလည်း မဖြစ်ပေါ်နိုင်တော့ပေ။ ထို့ကြောင့် ရုပ် ဆင်းရဲ နာမ်ဆင်းရဲများ လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းသွားသဖြင့် ဆင်းရဲ ခပ်သိမ်း လုံးဝချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းသည် အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြစ်သည့် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ပင် ဖြစ်သည်။

ဤမည်သော နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ရန်အတွက် ကျွန်ုပ် တို့သည် ဖွင့်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကို သိမှုသည် အထွတ်အမြတ်ဆုံးပင် ဖြစ်သည်။ သစ္စာကိုသိမှသာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပေမည်။ သစ္စာကို မသိလျှင် သံသရာ ရဟတ်ချား ဆုံလည်သောနှားကဲ့သို့ အိုမှုလည်းမဆုံး၊ နာမှုလည်း မဆုံး၊ သေမှုလည်းမဆုံး၊ အပါယ်ကျမှုလည်းမဆုံး ဖြစ်နေ ဦးမည်သာ။

သို့ဖြစ်၍ ယခုအခါ ကျွန်ုပ်တို့သည် ရခဲလှပါသည်ဆိုသော လူ့ဘဝကို ရရှိနေကြပြီ ဖြစ်သည်။ ဤ လူ့ဘဝကို ရရှိနိုင်ရန်

မှာလည်း လွန်စွာမှ ခဲယဉ်းလှကြောင်း မြတ်စွာဘုရားသည် ဒုတိယ ဆဂ္ဂဋ္ဌယုဂသုတ်၌ ဤသို့ ဟောကြားထားသည်။

“ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား ဤမြေကြီးသည် ရေတစ်ပြင် တည်း ဖြစ်ရာ၏။ ထိုရေအပြင်၌ ယောက်ျား တစ်ယောက်သည် အပေါက်တစ်ခုသာရှိသော ထမ်းပိုးကို ပစ်ချရာ၏။ ထမ်းပိုးကို အရှေ့လေသည် အနောက်သို့ ဆောင်ယူတိုက်ခတ်သွားရာ၏။ အနောက်လေသည် အရှေ့သို့ တိုက်ခတ်ဆောင်ယူသွားရာ၏။ မြောက်လေသည် တောင်သို့ ဆောင်ယူတိုက်ခတ်သွားရာ၏။ တောင်လေသည် မြောက်သို့ ဆောင်ယူတိုက်ခတ်သွားရာ၏။

ထိုရေအပြင်၌ လိပ်ကန်းသည် ရှိရာ၏။ ထိုလိပ်ကန်းသည် အနှစ်တစ်ရာ ကုန်လွန်သောအခါမှ တစ်ကြိမ် ပေါ်ရာ၏။ ရဟန်းတို့၊ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကုန်သနည်း။ စင်စစ် အားဖြင့် အနှစ်တစ်ရာ ကုန်လွန်သောအခါမှ တစ်ကြိမ် ပေါ်သော လိပ်ကန်းသည် ဤ အပေါက်တစ်ခုသာ ရှိသော ထမ်းပိုး၌ ၎င်း၏ လည်ပင်းကို စုပ်မိနိုင်ရာသလောဟု (မိန့်တော် မူ၏)။

အရှင်ဘုရား၊ အနှစ်တစ်ရာကုန်လွန်သောအခါမှ တစ်ကြိမ် ပေါ်လာသော ထိုလိပ်ကန်းသည် ဤအပေါက်တစ်ခုသာရှိသော ထမ်းပိုး၌ ၎င်း၏ လည်ပင်းစုပ်မိနိုင်မှုသည် အကြောင်းညီညွတ်မှ ဖြစ်ပါမည်ဟု (လျှောက်၏)။

ရဟန်းတို့၊ ဤအတူပင် လူ့အဖြစ်ကိုရခြင်းသည် အကြောင်း ညီညွတ်မှသာ ဖြစ်၏ဟု မိန့်ဆိုထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် လွန်စွာမှ ရခဲလှပါသည် ဆိုသော လူ့ဘဝကိုလည်း ရခဲကြပြီ။ ဘုရားသာသနာတော် မြတ်ကြီးနှင့်လည်း ကြုံကြိုက်နေသည်။ ဤ အခွင့်ကောင်း အခါ ကောင်း၌ သတိတရား လက်ကိုင်ထားလျက် ကြီးစွာသော ဇေယျာလုံ့လဖြင့် အဆိုပါ သစ္စာလေးပါး တရားမြတ်ကို သိမြင်အောင် ကြိုးပမ်းအားထုတ်၍ နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ရန်မှာ လွန်စွာအရေးကြီးလှပေသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော် မနုဿစုတိနိရယသုတ်၌ အောက်ပါအတိုင်း ဟောကြားထားသည်ကို အထူး သတိပြုသင့်လှသည်။

“ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် လက်သည်းဖျားပေါ်၌ မြေမှုန့် အနည်းငယ်ကို တင်ထား၍ ရဟန်းတို့ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကုန်သနည်း။ လက်သည်းဖျားပေါ်၌ ငါတင်ထားသော မြေမှုန့်နှင့် ဤ (ကမ္ဘာ) မြေကြီးသည် အဘယ်က ပို၍များ သနည်း” ဟု ရဟန်းတို့ကို မိန့်တော်မူ၏။

“အရှင်ဘုရား၊ ဤ (ကမ္ဘာ) မြေကြီးကသာ ပို၍ များပါ ၏။ လက်သည်းဖျားပေါ်၌ မြတ်စွာဘုရား တင်ထားတော် မူသော မြေမှုန့်သည် အနည်းငယ်သာတည်း။ (ကမ္ဘာ) မြေကြီး ကို ထောက်ဆ၍ လက်သည်းဖျားပေါ်၌ မြတ်စွာဘုရား တင်ထားတော်မူသော မြေမှုန့်သည် မရေတွက်လောက်၊ မနှိုင်း ယှဉ်လောက်ပါ” ဟု (လျှောက်ကုန်၏)။

ရဟန်းတို့၊ ဤအတူပင် လူ့ဘဝမှ စုံတော့၍ လူ့ဘဝ၌ ပြန်ဖြစ်ကြသော သတ္တဝါတို့သည် နည်းပါးကုန်၏။ စင်စစ် အားဖြင့် လူ့ဘဝမှ စုံတော့၍ ငရဲ၌ဖြစ်ကြသော သတ္တဝါ တို့သည်သာ ပို၍များကုန်၏” ဤသို့ မိန့်ကြားထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ထို့ကြောင့် ဤလူ့ဘဝတွင် အလုံးစုံသော မေ့လျော့ခြင်း တို့ထက် တရား၌ မေ့လျော့ခြင်းသည် သေခြင်း၊ သေမင်းကို အောင်မြင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟူသော မြတ်စွာဘုရား၏ မိန့်ကြား ချက်နှင့် အညီ ဆင်းရဲခြင်းကို ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းရင်း ဖြစ်သော အမှန်မသိမှု အဝိဇ္ဇာနှင့် လိုချင်တပ်မက် နှစ်သက်မှု တဏှာတို့ကို မှန်ကန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ဖြင့် အပြီးတိုင် ပယ်သတ်၍ ကိလေသာခပ်သိမ်း ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းရာ အမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ လျင်မြန်စွာ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

အခန်း (၄)

အနတ္တဒေသနာ

မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူမည့် ကာလများ၌ ဘာသာ အယူဝါဒအမျိုးမျိုး ထွန်းကားနေစဉ် အတ္တအယူဝါဒသည် လူကြိုက်အများဆုံးဖြစ်သော အယူဝါဒတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ဟိန္ဒူ ဗြာဟ္မဏတို့ အားထားမှီခိုရာ ကျမ်းများသည် မရေမတွက်နိုင်အောင် များ၍ အယူဝါဒများ ရှုပ်ထွေးနေသော်လည်း အရေးအကြီးဆုံး အယူဝါဒကား သုံးမျိုးသာတည်း။ ယင်းတို့မှာ—

- (၁) ဆံကရ၏ အဒ္ဓိတ္တဝါဒ။
- (၂) ရာမစု၏ ဝိသေသအဒ္ဓိတ္တဝါဒ။
- (၃) မာဓဝ၏ ဒ္ဓိတ္တဝါဒ-တို့ ဖြစ်သည်။

ဆံကရ၏ အဒ္ဓိတ္တဝါဒ

ဤလောက၌ မြင် ကြား နံ လျက် ထိခြင်းတို့ဖြင့် သိရသော အရာဟူသမျှတို့သည် မာယာမျှသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထင်ရှားရှိသော အရာများ မဟုတ်။ ဤရွှေ (ဝါ) ဗြဟ္မာသည်သာ အမှန်ရှိ အဟုတ်ရှိသော အရာဖြစ်သည်။ ဗြဟ္မာ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော

မိမိ၏ အတ္တ (ဝိညာဉ်)ကို ရင့်ကျက်အောင် အားထုတ်ရမည်။
ငါသည် ဗြဟ္မာ ဗြဟ္မာသည် ငါဟု သိလာသောအခါ လွတ်လပ်
ခြင်း ဖြစ်လေတော့သည်။ ထင်ရှားမရှိသော သံသရာမှ လွတ်
မြောက်မှုသည် အချည်းအနီးပင်။ လူသားသည် မိမိပင်လျှင်
ဗြဟ္မာဖြစ်ကြောင်း သိအောင် အားထုတ်ရမည်။ သိမြင်လာ
အောအခါ လူသား၏ကိစ္စ ပြီးလေသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ရာမစူ၏ ဝိသေသအဒ္ဓိတ္တဝါဒ

ရာမစူ၏ အလိုအရ ဗြဟ္မာဟူသည့် (ပရမတ္ထ)သည် ရှိလည်း
ရှိ၏။ မှန်လည်း မှန်၏။ သို့ရာတွင် လောကအတွင်းရှိ သက်ရှိ
သက်မဲ့ အရာတို့ကား ရှိရုံသာရှိ၍ မှန်ကန်ခြင်း မရှိကြကုန်။ ဤသို့
မမှန်သော သံသာရိကနယ်မှ လွတ်မြောက်ရန် အရေးကြီးလေ
သည်။ သတ္တဝါတစ်ဦး၏ ကိုယ်ကာယသည် ရှိကားရှိ၏။ မှန်သော
တရား မဟုတ်ချေ။ ထိုကိုယ်ကာယအတွင်း၌ ရှိသောအတ္တ
(ဝိညာဉ်) မူကား ရှိသည်လည်းဖြစ်၏။ မှန်သောအရာလည်း
ဖြစ်၏။ ကာယသည် မမြဲ၊ ပျက်စီးတတ်၏။ အတ္တ (ဝိညာဉ်)
ကား မြဲ၏။ ပျက်စီးခြင်းမှ ကင်း၏ဟူ၍ဖြစ်သည်။

မာဓဝ၏ ဒ္ဓိတ္တဝါဒ

ဗြဟ္မာဟူသော (ပရမတ္ထ)သည် အဟုတ်ရှိ၍ တကယ်လည်း
မှန်၏။ ထို့ပြင် သံသာရိက လောကအတွင်း ရှိသမျှအရာတို့
သည်လည်း အဟုတ်ရှိ၍ တကယ်မှန်ကြကုန်သည်။ ကိုင်တွယ်

စမ်းသပ်၍ ရကောင်းသော ရုပ်နှင့် ကိုင်တွယ်စမ်းသပ်၍ မရ
 ကောင်းသော နာမ်တို့သည် နှစ်ခုစလုံး အမှန်တကယ် ထင်ရှား
 ရှိ၍ မှန်လည်း မှန်သည်ဟု ဆိုသည်။ မည်မျှကဲ့ပြား ခြားနား
 စေကာမူ ဟိန္ဒူပြာဟ္မဏဝါဒီများအားလုံး တူညီစွာ လက်ခံထား
 သော ယုံကြည်မှုသည် အတ္တပင်ဖြစ်သည်။

(အတ္တ) ဆိုသည်မှာ အဖြစ်နှင့် အပျက် ဟူသော စက်ကွင်းမှ
 ကင်းရှင်းလွန်မြောက်နေသည့် သဘာဝပင်ဖြစ်သည် ဟူ၍လည်း
 ကောင်း၊ မည်သည့်အခါမှ ပြောင်းလဲခြင်း ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိ၊
 အမြဲထာဝစဉ် သွင်ပြင်တစ်မျိုးတည်းဖြင့် တည် ရှိ နေ သည့်
 သဘောတရားဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ရုပ်တရားနှင့် နာမ်တရား
 တို့သည် မွေးခြင်း၊ သေခြင်း(သို့မဟုတ်) ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းအစ
 ရှိသည့် စက်ရဟတ်တွင် အမြဲမပြတ် လည်၍နေသည်။ သို့ရာတွင်
 အတ္တသည် ထိုရုပ်နာမ် ဓမ္မအစုတွင် အကြုံးမဝင်၊ ရုပ်နှင့် နာမ်မှ
 သီးခြားတည်ရှိသော သဘာဝပင်ဖြစ်ရာ သက်ရှိသတ္တဝါတို့၏
 ကိုယ်ကာယ ပျက်စီးသေဆုံး၍သွားစေကာမူ အတ္တသည် (မသေ)
 သည့် သဘာဝ၌သာ အမြဲတည်နေသည် ဟူသော အယူအဆပင်
 ဖြစ်သည်။ ဤအယူဝါဒသည် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် မပွင့်မီ ရှေးကာလ
 များမှ တည်ရှိခဲ့သည့် အယူဝါဒပင်ဖြစ်သည်။ ဤအယူဝါဒ
 အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ (၆)မျိုးသော အယူဝါဒများ ဖြစ်လာ
 စေရန် တီထွင်လိုက်သည့် ပူရဏကဿပ စသော ဂိုဏ်းဆရာကြီး
 (၆) ဦး၏ အယူဝါဒများကို အကျဉ်းချုပ်၍ အောက်ပါ
 အတိုင်း ဖော်ပြပါမည်။

(၁) ပူရဏကဿပ

ပူရဏကဿပ၏ အယူဝါဒမှာ လူသတ္တဝါတို့၏ ပြုမူသည် ကောင်းမှုလည်း မရှိ၊ မကောင်းမှုလည်း မရှိဟူသော အယူပင် ဖြစ်သည်။ သတ္တဝါတိုင်း၌ အတ္တရှိသည်။ ထိုအတ္တသည် အာကာသနှင့် တူသည်။ အရာဝတ္ထုတိုင်း၌ အာကာသ ရှိသည်။ အာကာသကို ညစ်ညမ်းသော အရာဝတ္ထုတို့ဖြင့် ပိတ်ဆို့ထား သော်လည်း အာကာသသည် မညစ်ညမ်း၊ ညစ်ညမ်းမှုသည် အာကာသ၏ အပြစ်မဟုတ်၊ အာကာသသည် မည်သည့်အရာ ဝတ္ထုတို့ဖြင့် ပိတ်ဆို့ ဝန်းရံထားစေကာမူ အာကာသ ချင်း သဘောအားဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းအတူပင် အတ္တ သည် မည်သည့် ခန္ဓာတို့ဖြင့် ပိတ်ဆို့ ရှိထားစေကာမူ အတ္တချင်း သဘောအားဖြင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အတ္တကို အကြောင်းပြု၍ သတ္တဝါတိုင်း အယုတ် အလတ် အမြတ်မရှိ၊ သတ္တဝါတိုင်း အားလုံး အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သတ္တဝါတိုင်းကို ထပ်တူထပ်မျှ သဘောထားအပ်၏။ ဆက်ဆံအပ်၏။ အာကာသ နှင့် အာကာသ မဟုတ်သော တရားကို ခွဲခြား၍ သိအပ်သကဲ့သို့ အတ္တနှင့် အတ္တမဟုတ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကို ခွဲခြား၍ သိအပ်၏။ ဤသို့သိခြင်းသည်ပင်လျှင် “ဝိဝေကဉာဏ်” မည်၏။ ဝိဝေကဉာဏ်သည် သံသရာမှ လွတ်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်၏။

အတ္တသည်သာ မဖောက်ပြန်သော ပရမတ္ထသစ္စာတရား ဖြစ်သည်။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့သည်ကား မဖောက်ပြန်သော

ပရမတ္ထသစ္စာတရား မဟုတ်။ လူတို့ သတ်မှတ်ချက်သာ ဖြစ်သည်။ အတ္တ၏ အနှောင်အဖွဲ့သာဖြစ်သည်။ သမ္မုတိသစ္စာတရားသာ ဖြစ်သည်။ လူတို့က ကုသိုလ်ဟုသတ်မှတ်လျှင် ကုသိုလ်ဖြစ်၍ အကုသိုလ်ဟုသတ်မှတ်လျှင် အကုသိုလ်ဖြစ်သည်။ လောကအတွေ့အကြုံအရ လုယက်ယူငင်၍လည်း စီးပွားဥစ္စာ ဖြစ်ထွန်းခြင်း၊ လိမ်ညာကောက်ကျစ်၍လည်း ရာထူးရာခံ မြင့်မားခြင်း၊ စီးပွားဥစ္စာ ဖြစ်ထွန်းခြင်း၊ ရာထူးရာခံမြင့်မားခြင်းကို ကုသိုလ်၏ အကျိုးဟု လူတို့က သတ်မှတ်၏။ လုယက်ယူငင်ခြင်း၊ လိမ်ညာကောက်ကျစ်ခြင်းကို အကုသိုလ်ဟု လူတို့က သတ်မှတ်၏။ ဤအတွေ့အကြုံအရ သုံးသပ်လျှင် စီးပွားဥစ္စာ ဖြစ်ထွန်းခြင်း၊ ရာထူးရာခံ မြင့်မားခြင်းတို့သည် ကုသိုလ်၏ အကျိုးမှန်ပါက ယင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော လုယက်ယူငင်ခြင်းနှင့် လိမ်ညာကောက်ကျစ်ခြင်းတို့သည် ကုသိုလ်ပင် ဖြစ်ရပေမည်။ သို့ရာတွင် ကုသိုလ်ဖြစ်သည်ဟု လူတို့က မသတ်မှတ်။ ထို့ကြောင့် ကုသိုလ်အကုသိုလ် ဟူသည်မှာ အမြီးအမောက်တည့်သည့် ပရမတ္ထသစ္စာတရား မဟုတ်။ အမြီးအမောက် မတည့်သည့် သမ္မုတိသစ္စာတရားသာ ဖြစ်၏။

သမ္မုတိသစ္စာတရားမှန်သမျှသည် အတ္တနှင့် မည်သို့မျှ မပတ်သက်ချေ။ အကယ်၍ ပတ်သက်လျှင်လည်း ထိုပတ်သက်မှုသည် အထင်မျှသာ ဖြစ်သည်။ အမှန်မဟုတ်ချေ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် အတ္တသည် လောကုတ္တရာတရား၊ ဝိဇ္ဇာတရားဖြစ်၍ ကုသိုလ်တို့သည် အမှန်ပယ်စွန့်အပ်သည့် သံသရာတရား၊ အဝိဇ္ဇာ

တရားများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤသို့ အကုသိုလ်နှင့်ကုသိုလ် မရှိဘဲ ကိရိယာကို ဖော်ပြခြင်းအားဖြင့် ပူရဏကဿပသည် စောင့်စည်းခြင်း သီလသိက္ခာကို မယုံကြည်သူဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိ ရသည်။ (အကိရိယ၊ ကံမဲ့အယူဝါဒ)

(၂) မက္ခလိဂေါသာလ။

မက္ခလိဂေါသာလ၏အယူဝါဒမှာ သံသရာ သက်တမ်းတစ် လျှောက်လုံး၌ အားလုံးသတ်မှတ်ပြီးသား ဖြစ်သည်။ မည်သည့် အချိန်တွင် ရှင်ဘုရင်ဖြစ်မည်။ ခွေးကိုက်ခံရမည်။ နွားကိုသတ် ရမည်။ ကြက်ကိုသတ်ရမည် စသည်တို့ဖြင့် အားလုံးသတ်မှတ်ပြီး သား ဖြစ်သည်။ ထိုသတ်မှတ်ချက်အတိုင်း သတ္တဝါတို့သည် မလှ မသွေ တွေ့ကြုံခံစားရခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိပေါက်ရန် သတ်မှတ် ချက်ပါလျှင် ထိပေါက်၏။ နွားတွေ့ခြင်းခံရမည့် သတ်မှတ်ချက် ပါလျှင် နွားတွေ့ ခံရ၏။ အားလုံး မူလသတ်မှတ်ချက် အတိုင်း ပင် ဖြစ်ကြရသည်။ တွေ့ကြုံကြရသည်။ ဤသဘော သတ်မှတ်ချက် ကို (နိယတိ)ဟု ခေါ်သည်။ ဤ သတ်မှတ်ချက် (နိယတိ)အတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သတ္တဝါတစ်ဦး၏ သံသရာသက်တမ်းသည် တိုးလည်း မလာ၊ ဆုတ်လည်း မသွား။ ထိုနှင့်ပတ်သက်သော သုခနှင့်ဒုက္ခသည်လည်း အတိုး အဆုတ်မရှိ။ အဇာတသတ်မင်း ကြီးသည် အဖကိုသတ်ရန် နိယတိပါသဖြင့် အဖကို သတ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ အဖကိုသတ်ခြင်းဖြင့် အဇာတသတ်မင်းကြီးအတွက် မကောင်းမှု အတိုးအဆုတ် မရှိ။ သံသရာသက်တမ်း အတိုး အဆုတ် မရှိ။ သတ်မှတ်ချက် (နိယတိ)၊ ပေါင်းဆုံမှု(သင်္ဂတိ)နှင့်

တစ်ခုချင်း (ဘာဝ)တို့သည် လူသားတို့ မပြုပြင်နိုင်သောအပိုင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ယင်းတို့ကို လက်ရှိအခြေအနေနှင့် လိုက် လျောအောင် ကြံဆမှု (ပရိကပ္ပ) ပြုရန်ကား လူသားတို့ ပြုပြင် နိုင်သော အပိုင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကြက်သတ်ရန် သတ်မှတ် ချက်ပါသဖြင့် ကြက်ကိုသတ်ရသျှင် ချမ်းမြေ့စရာလုပ်ငန်းအဖြစ် ကြံဆယုံကြည်၍ ကြက်ကိုသတ်ပါက စိတ်ချမ်းမြေ့မှုကို ခံစား ရမည် ဖြစ်သည်။ ဤနေရာ၌ ကြက်ကိုသတ်ခြင်းနှင့် ယင်း၏ အကျိုးသုခ ဒုက္ခတို့သည် လွန်ခဲ့သော မဟာကပ် ရှစ်သန်း လေးသိန်းအစကပင် တရားသေ သတ်မှတ်ချက်များဖြစ်၍ အတိုး အဆုတ် မရှိ။ ကုသိုလ်လုပ်ငန်း၊ အကုသိုလ်လုပ်ငန်းအဖြစ် ယုံ ကြည်ခြင်းနှင့် ယင်းတို့၏ အကျိုးသုခ ဒုက္ခတို့သည် ယခုချက်ချင်း လက်ငင်း အကြောင်းအကျိုးအစုံအဖြစ် အကျိုးပေးပြီး ခံစား ပြီးဖြစ်၍ ဘာမျှမကျန်တော့ဘဲ ပြီးဆုံးပြီး ချုပ်ငြိမ်းပြီး ဖြစ် သည်။ ဤသို့ မက္ခလိဂေါသာလက ယုံကြည်ခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် မက္ခလိဂေါသာလ၏ ဝါဒသည် နောင်တ တစ်ဖန် ပူပန်ခြင်းနှင့် သံဝေဂရခြင်းကို ကွဲပြားစွာဖော်ပြခြင်းမရှိဘဲ မိမိ ပြုခဲ့မိသော မကောင်းမှုကို ပြန်လည် အမှတ်မရစေရန် သွန်သင် ထားခြင်းကို တွေ့ရှိရသည်။ ၎င်း၏အယူဝါဒသည် သညာမရှိ သော (အဟေတုကဝါဒ) ဖြစ်၍ ဖြစ်မှု ပျက်မှု၏ အကြောင်း ကင်းခြင်းကို ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ (အဟေတုက၊ အကြောင်းမဲ့ဝါဒ)

(၃) အဇိတကေသကမ္မလ။

အဇိတကေသကမ္မလ၏အယူမှာ ဤလောကကိုလည်းကောင်း၊ တစ်ပါးသော လောကကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တိုင်ထူးသော ဉာဏ်ဖြင့် သိ၍ မျက်မှောက်ပြုလျက် ဟောကြားနိုင်သော ဖြောင့် မှန်သော အရိယာမဂ်သို့ ရောက်ကုန်သော ကောင်းသောအကျင့် ရှိကုန်သော သမဏ ဗြာဟ္မဏတို့သည် လောက၌မရှိကုန်၊ ဤ သတ္တဝါသည် မဟာဘုတ်လေးပါး အစုအဝေးသာ ဖြစ်သည်။ သေသောအခါ မြေဓာတ်သည် မြေဓာတ်အစုသို့ ဆိုက်၍ ရေ ဓာတ်သည်၊ ရေဓာတ်အစုသို့ ဆိုက်၏။ မီးဓာတ်သည် မီးဓာတ် အစုသို့ ဆိုက်၍ လေဓာတ်သည် လေဓာတ်အစုသို့ ဆိုက်ကုန်၏။ နာမ်ဣန္ဒြေတို့သည် ကောင်းကင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကုန်၏။ အလှ ပေးခြင်းကို လူ့မိုက်တို့က ပညတ်ထားကုန်၏။ အချို့ သူတို့သည် အလှပေးခြင်း၌ အကျိုးတရားများရှိကြောင်း ဟောပြောကြ ကုန်၏။ ထိုသူတို့၏စကားသည် အချည်းအနှီးဖြစ်၍ မှားယွင်း ၏။ လူ့မိုက်ဖြစ်စေ၊ ပညာရှိဖြစ်စေ ခန္ဓာကိုယ် ပျက်စီးလျှင် ပြတ်စဲကုန်၏။ သေသည်၏နောက်၌ ဘဝတစ်ခုမရှိဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် သူ၏ သင်ကြားချက်များသည် ဓမ္မကိုမြတ်နိုးတတ် သည့်စိတ်၏ ပင်ကိုယ်အခန်းကဏ္ဍကို သေးသိမ်အောင်ပြုပြီး တစ်ဘဝ တစ်သက်တာ ကောင်းစားရေးကို ရှေ့တန်းသို့ တင် ထားခြင်းသည် အဇိတကေသကမ္မလ၏ဝါဒပင် ဖြစ်သည်။

အမှန်စင်စစ် လူ့ဘဝ၏အသိစိတ်များတွင် ဖြူစင်မြင့်မြတ် မှုကို မြတ်နိုးတတ်သော ဝိညာဏ် သို့မဟုတ် စိတ်၏ မူလသတ္တိကို

အခြေခံ၍ ဘဝအသိကို ဦးစားပေးရင်း ခန္ဓာငါးပါးဆိုင်ရာ ဘဝအသိများကို စည်းကုံးကိန်းကိုက်ဖြစ်အောင် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ ဘဝအသိဖြင့် ထိန်းကွပ်အပ်သည်။ သို့မှသာ အမြင့်မားဆုံးသော လောကုတ္တရာအသိကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဖြူစင်မြင့်မြတ်မှုကို မြတ်နိုးခြင်း၊ တရားလမ်းမှန်ကျမှုကို လေးစားခြင်း စသည်ဖြင့် တရားဓမ္မဆိုင်ရာသဘောများသည် လူ့စိတ်၏ ပင်ကိုယ်မူလအစွမ်းသတ္တိများကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းအသိစိတ်ကို ပြုစုပျိုးထောင်ရာမှ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုစသော ဓမ္မပိုင်း သို့မဟုတ် သစ္စာပိုင်းဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ ပေါ်ထွန်းလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

အဓိတကေသကမ္မလသည် ဝိညာဏ် သို့မဟုတ် စိတ်တရား၏ အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍကို သေးသိမ်အောင်ပြုခြင်းကြောင့် အကျင့်သီလ ရှုထောင့်မှ ကြည့်လျှင် များစွာအန္တရာယ်ကြီးမားသော ဝါဒပင် ဖြစ်သည်။ သိက္ခာသုံးပါးတွင် အခြေခံအကျဆုံးဖြစ်သော သီလသိက္ခာကို ရိုက်ချိုးထားသော ဝါဒပင် ဖြစ်သည်။ (ဥစ္ဆေဒဝါဒ၊ နတ္ထိကဝါဒ)

(၄) ပကုဓကစ္စာယန။

ပကုဓကစ္စာယန၏ အဟူဝါဒမှာ ဖြစ်သမျှအားလုံးသည် အတိတ်ကံကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။ ပြုပြင်၍ မရဟူသော အယူဝါဒ။ ဤခန္ဓာကိုယ်ရုပ်တရားသည် ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဇီဝ၊ ကာယ (၇) ပါးတို့ဖြင့်သာလျှင်

တည်ရှိနေရာ လူသတ္တဝါတို့၏ ပြုမူသည် လူသတ္တဝါတို့က ပြု
သည်မဟုတ်၊ ဤ (၇)ပါးသော ကိယ်၏အကြား၌သာ ဖြစ်ခြင်း
ဖြစ်သည်ဟူသော အယူဝါဒပင် ဖြစ်သည်။

ဤ (၇) ပါးသောတရားတို့မှာ အမြုတရားများ ဖြစ်ကြ
သည်။ အကြောင်းအဖြစ်လည်း မဆောင်ရွက်၊ အကျိုးအဖြစ်
လည်း ဆောင်ရွက်မခံ၊ မိမိတို့ဘာသာမိမိတို့ လွတ်မြောက်ပြီး
သားဖြစ်ကြသည်။ တုန်လှုပ်ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိ၊ ပကတိ ငြိမ်
သက်ကုန်၏။ အမှန်အားဖြင့် ဤတရား (၇) ပါးမှလွဲ၍ အခြား
မည်သည့်တရားမျှ မရှိချေ။ ရှိသည်ဟု ထင်နေရခြင်းမျှသာ
ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူတို့သည် မရှိကိုအရှိလုပ်၍ ပူဆွေးကြ
သည်။ ငိုကြွေးကြသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ မိမိတို့၏ မာန်မိုက်
မဲ့မှုကြောင့်သာ ဖြစ်သည်။ အခြားအကြောင်းမရှိ။ ဤ တရား
(၇)ပါးကို သူ့ အတိုင်းတိုင်းထားနိုင်ပါက အလို့လိုလွတ်မြောက်
ပြီးသား ဖြစ်၏။ အစကတည်းက လွတ်မြောက်ပြီးသား ဖြစ်၏။
ယခုလည်း လွတ်မြောက်ပြီးသား ဖြစ်၏။ နောင်လည်း လွတ်
မြောက်ပြီးသား ဖြစ်၏။ ထာဝစဉ် လွတ်မြောက်ပြီးသား ဖြစ်၏။
ပူပင်ကြောင့်ကြ ပူဆွေးသောက ရောက်ရန်အကြောင်း ဘာမျှ
မရှိချေ။

ဤတရား (၇)ပါးတို့သည် ပကတိ ငြိမ်သက်သော ရေပြင်
နှင့် တူသည်။ ကြည်လင်၏၊ အေးမြ၏၊ သို့ရာတွင် လေပြင်းတို့တိုက်
ခတ်သောအခါ ပကတိရေပြင်မှ လှိုင်းတံပိုးတို့သည် ထကုန်၏။
လေပြင်းတို့ မတိုက်ခတ်သောအခါ လှိုင်းတံပိုးတို့ ပျောက်ပျက်

၍ ပကတိ ရေပြင်သည် ငြိမ်သက်၍ ငြိမ်သက်၏။ ထိုဥပမာအတိုင်း လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ စသော လေပြင်းတို့ကြောင့်သာ လှိုင်းတံပိုးနှင့်တူသော သောက ရိပဒေဝတို့ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လောကနှင့် လောကုတ္တရာဆိုသည်မှာ တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်သည်။ လှိုင်းလေကင်း၍ ငြိမ်သက်သော ရေပြင်သဖွယ်ဖြစ်သည့် အဆိုပါ (၇)ပါးတို့သည်ပင် လောကုတ္တရာ ဖြစ်သည်။ လှိုင်းပေထန်သည့် ရေပြင်သဖွယ်ဖြစ်သည့် ယင်းတရား (၇)ပါးတို့သည်ပင် လောကဖြစ်သည်။

ယင်းတရား (၇) ပါးတို့၏ ငြိမ်သက်ခြင်း (သန္တိ) အကျိုးကို မဖြစ်စေနိုင်ခြင်း (အမြူ) ဤသဘောကို သိသောသူအား ငြိမ်းချမ်းခြင်း (အမတ) သဘောသည် ဖြစ်၏။ အကယ်၍ ထက်စွာသောလက်နက်ဖြင့် ဦးခေါင်းကို ဖြတ်စေကာမူ ယင်းတရား (၇)ပါးတို့၏ငြိမ်သက်ခြင်း (သန္တိ) အကျိုးကို မဖြစ်စေနိုင်ခြင်း (အမြူ) သဘောကို သိသောသူအား တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို သတ်သည်မည်ဘဲ လက်နက်သည် တရား (၇) ပါးတို့၏ အကြား ဖင်းလင်းပြင်သို့ ကျရောက်သကဲ့သို့ သိမြင်နားလည်ပြီး (အမတ) သဘောကို ခံစားရ၏။ ဤသည်မှာ ပကုဓကဇ္ဇာယန၏ ဝါဒပင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ဖြစ်သျှင် ငြိမ်သက်သောရေပြင်ဖြစ်စေရန် လေပြင်းမုန်တိုင်း မရှိဖို့လည်း လိုသည်။ ရေပြင်နှင့် လေပြင်းမုန်တိုင်းမဆက်သွယ်ခံဖို့လည်း လိုသည်။ လက်ရှိလောကသည် လေပြင်းမုန်တိုင်းတို့ကြောင့် လှိုင်းတံပိုးများ ထန်နေသော ရေပြင် ဖြစ်သည်

ဆိုပါက လေပြင်းနှင့်တိုင်းစဲအောင် လှိုင်းတံပိုးများ ပျောက်ပျက် သွားအောင် မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု နည်းလမ်းများ ညွှန် ပြထားခြင်း မရှိ၍ သဘောတရားသာရှိပြီး လက်တွေ့မလုပ်နိုင် သည့် အယူဝါဒပင် ဖြစ်သည်။ မိန်းမပင် ဖြစ်သော်ငြားလည်း သားသမီးမမွေးနိုင်သည့် အမြို့ပင် ဖြစ်သည်။ (အကဋ္ဌဝါဒ)။

(၅) သဗ္ဗယဗေလဋ္ဌပုတ္တ။

သဗ္ဗယဗေလဋ္ဌပုတ္တသည် အမြဲရှိသည့်ဝါဒ၌ သက်ဝင်ယုံကြည် သူများအတွက်လည်းကောင်း၊ အမြဲမရှိသည့်ဝါဒ၌ သက်ဝင် ယုံကြည်သူများအတွက် လည်းကောင်း၊ အချို့ အမြဲရှိ၍ အချို့ အမြဲမရှိသည့်ဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူများအတွက် လည်း ကောင်း ခြုံငုံမိသော စတုတ္ထဝါဒကို တီထွင်သူပင် ဖြစ်သည်။ သူ၏ဝါဒမှာ -

- ၁။ အမြဲရှိ ဟူ၍လည်း မဆိုနိုင်။
- ၂။ အမြဲ မရှိဟူ၍လည်း မဆိုနိုင်။
- ၃။ အချို့အမြဲရှိ၊ အချို့ အမြဲမရှိဟူ၍လည်း မဆိုနိုင်။
- ၄။ ဘာမျှမရှိဟူ၍လည်း မဆိုနိုင်။
- ၅။ ဘာမျှမရှိသည် မဟုတ်ဟူ၍လည်း မဆိုနိုင်။

ထို့ကြောင့် သတ္တဝါသည် သေသည်၏နောက်၌ရှိသည်လည်း မဟုတ် မရှိသည်လည်း မဟုတ်။ တစ်ပါးသော လောကသည် ရှိသည်လည်း မဟုတ်၊ မရှိသည်လည်း မဟုတ်သော သံသယ ဝါဒီ သမား တစ်ဦးပင် ဖြစ်သည်။ (အမရဝိက္ခေပ ငြင်းဆိုပစ်လွှင့်ဝါဒ)

(၆) နိဂဏ္ဌနာဠပုတ္တ

(နာဠ၏သား နိဂဏ္ဌ) ဇိန (သို့မဟုတ်) ဂျိန်းဝါဒ။ ဂျိန်းဝါဒသည် ယနေ့တိုင် အိန္ဒိယ၌ ထင်ရှားဆဲ ဖြစ်သည်။ စာပေကျမ်းဂန်များလည်း ထင်ရှားဆဲဖြစ်သည်။ ၎င်း၏ဝါဒသည် ကိလေသာကုန်ပြီးသော (သို့မဟုတ်) ကာမတည်းဟူသော အာသဝကို ဖျက်ဆီးသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို (ဇိန) ဟုခေါ်သေးသည်။ (ဇိန)ကို ယခုခေတ်၌ ဂျိန်းဟူ၍ ခေါ်ကြသည်။ စောင့်စည်းမှုတွင် လွန်ကဲသော အယူရှိသည်။ ရေအေးတွင်ပင် အသက်ရှိသည့် သတ္တဝါများပါလာသည်ဆိုကာ မသုံးဆောင်ခြင်း၊ လက်သည်းခြေသည်း၊ ဆံပင်တို့ကိုပင် အသက်ရှိသည်ဆိုကာ မရိပ်လှီးခြင်း၊ သစ်ရွက် သစ်ပင်တို့သည် အသက်ရှိသည်ဆိုကာ မရိတ်ဖြတ်ခြင်း အလုံးစုံသော မကောင်းမှုတို့မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့ဖြင့် သမ္မာစာရိတ္တခေါ် ကိုယ်ကျင့်တရားကောင်းမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဝတ္တရားငါးပါးကို ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ဤ ဝတ္တရားငါးပါးတို့မှာ

(၁) အဟိံသာ	(မညှဉ်းဆဲခြင်း)
(၂) သစ္စာ	(မှန်ကန်ခြင်း)
(၃) အထေယျ	(မခိုးခြင်း)
(၄) ဗြဟ္မစရိယ	(မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း)
(၅) အပရိဂ္ဂဟ	(မသိမ်းပိုက်ခြင်း)

နိဂဏ္ဌနာဠပုတ္တသည် မိမိ၏ဂိုဏ်းကြီးပွားတိုးတက်ရေးအတွက် လူအများအား ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် ကိုယ်ကျင့်တရား ကောင်းမှုနှင့် ရေးကို အထူးအလေးပေး ဆောင်ရွက်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

အမှန်စင်စစ် နိဂဏ္ဌနာဠပုတ္တ၏ ဝါဒသည် အတ္တကိုလည်း လက်ခံသည်။ အနတ္တကိုလည်း လက်ခံသည်။ အတ္တမရှိဘဲ အနတ္တ ဟူ၍ မရှိနိုင်သကဲ့သို့ အနတ္တမရှိဘဲ အတ္တဟူ၍ မရှိနိုင်။ ထို့ကြောင့် အတ္တလည်း ဟုတ်၏။ အနတ္တလည်း ဟုတ်၏ဟူ၍ လက်ခံသူပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိဂဏ္ဌနာဠပုတ္တ၏ ဝါဒသည် အကျင့်စာရိတ္တနှင့် ပတ်သက်၍ မှန်မြတ်သည့် အချက်အလက်များပါဝင်သော်လည်း အတ္တဝါဒကို အဓိကထား၍ တည်ဆောက်ထားခြင်းကြောင့် သူ၏ ဝါဒကို တိတ္ထိယဝါဒ (သို့မဟုတ်) မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝါဒဟူ၍ သတ်မှတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဤဂိုဏ်းဆရာကြီး (၆)ဦး၏ အယူဝါဒများသည် အတ္တဝါဒချည်းသာ ဖြစ်သည်။ ဤအတ္တ အယူဝါဒမှပင် (၆၂)ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူဝါဒများ ဖြစ်လာကြောင်း ဒီဃနိကာယ်ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

မြတ်စွာဘုရားပွင့်တော်မူသည့် အချိန်ကာလတွင် အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သည့် ပြာဟ္မဏအတ္တအယူဝါဒနှင့်တကွ ဂိုဏ်းဆရာကြီး (၆)ဦးတို့၏ အယူဝါဒ အမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက်၍ နေသည့် အချိန်လည်းဖြစ်သည်။ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လိုသော သူများမှာ မည်သည့်တရား မှန်ကန်ကြောင်း အဆုံးအဖြတ်မပေးနိုင်ဘဲ ယုံမှားသံသယဖြစ်ပေါ်နေသည့် အချိန်လည်းဖြစ်သည်။ ဤသို့သော အချိန်တွင် မြတ်စွာဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂါး ဦးတို့အား ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနခေါ် ဓမ္မစကြာဒေသနာ တရားတော်ကို မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ်ဝါဆိုလပြည့်နေ့ညတွင် ဟောကြားသဖြင့် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် သောတာပန်များ ဖြစ်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်သည်။

ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရားထံမှ သစ္စာတရားကို နာကြားခဲ့ကြ ရသော ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် ဝါဆိုလဆုတ် (၅) ရက်နေ့ ညဉ့်ဦးယံအချိန်တွင် မူလတရားနာကြားရာ ဗာရာဏသီမြို့နှင့် လေးမိုင်အကွာရှိ ယခုအခါ “ဆာရနတ်” ဟူ၍ ထင်ရှားသည့် မိဂဒါဝုန်တော၌ စုဝေးရောက်ရှိနေစဉ် ဤအနတ္တ လက္ခဏ သုတ်ခေါ် အနတ္တတရားကို ဟောကြားကြောင်း ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ပါဠိတော်မြန်မာပြန်တွင် ဤသို့ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရ သည်။

“အခါတစ်ပါး၌ မြတ်စွာ ဘုရားသည် ဗာရာဏသီပြည် ဣသိပတန မိဂဒါဝုန်တော၌ (သီတင်းသုံး) နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဉ္စဝဂ္ဂီရဟန်းတို့ကို ရဟန်းတို့ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အရှင်ဘုရားဟု ထိုရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာ ဘုရားအား ပြန်ကြား လျှောက်ထားကုန်၏။

ရဟန်းတို့ ရုပ်သည် အတ္တမဟုတ်၊ ရဟန်းတို့ ရုပ်သည် အတ္တ ဖြစ်ခဲ့ငြားအံ့၊ ဤရုပ်သည် နာကျင်ခြင်းငှာမဖြစ်ရာ၊ ငါ၏ရုပ်သည် ဤသို့ဖြစ်စေ၊ ငါ၏ရုပ်သည် ဤသို့မဖြစ်စေလင့်ဟု ရုပ်၌တောင့် တမှုကို ရကောင်းရာ၏၊ ရဟန်းတို့ ရုပ်သည် အတ္တမဟုတ်သော ကြောင့် နာကျင်ခြင်းငှာဖြစ်၏၊ ငါ၏ရုပ်သည် ဤသို့ဖြစ်စေ ငါ၏ရုပ်သည် ဤသို့မဖြစ်စေလင့်ဟု ရုပ်၌တောင့်တမှုကို ရလည်း မရ။

ဝေဒနာသည် အတ္တမဟုတ်၊ ရဟန်းတို့ ဝေဒနာသည် အတ္တ ဖြစ်ခဲ့ငြားအံ့ ဤဝေဒနာသည် နာကျင်ခြင်းငှာ မဖြစ်ရာ၊ ငါ၏ ဝေဒနာသည် ဤသို့ဖြစ်စေ ငါ၏ဝေဒနာသည် ဤသို့မဖြစ်စေ

လင့်ဟု ဝေဒနာ၌ တောင့်တမှုကို ရကောင်းရာ၏။ ရဟန်းတို့ ဝေဒနာသည် အတ္တမဟုတ်သောကြောင့် နာကျင်ခြင်းငှာဖြစ်၏။ ငါ၏ဝေဒနာသည် ဤသို့ဖြစ်စေ ငါ၏ဝေဒနာသည် ဤသို့ မဖြစ်စေလင့်ဟု ဝေဒနာ၌ တောင့်တမှုကို ရလည်းမရ။

သညာသည် အတ္တမဟုတ်။ ပ။ သင်္ခါရတို့သည် အတ္တမဟုတ်ကုန်၊ ရဟန်းတို့သည် သင်္ခါရတို့ အတ္တ ဖြစ်ကုန်ငြားအံ့ နာကျင်ခြင်း ငှာမဖြစ်ကုန်ရာ၊ ငါ၏သင်္ခါရတို့သည် ဤသို့ဖြစ်စေ ကုန်သတည်း၊ ငါ၏သင်္ခါရတို့သည် ဤသို့မဖြစ်စေကုန်သတည်းဟု သင်္ခါရတို့၌ တောင့်တမှုကို ရကောင်းရာ၏။ ရဟန်းတို့ သင်္ခါရတို့သည် အတ္တမဟုတ်သောကြောင့် နာကျင်ခြင်းငှာ ဖြစ်ကုန်၏။ ငါ၏ သင်္ခါရတို့သည် ဤသို့ဖြစ်စေကုန်သတည်း၊ ငါ၏သင်္ခါရတို့သည် ဤသို့ မဖြစ်စေကုန်သတည်းဟု သင်္ခါရတို့၌ တောင့်တမှုကို ရလည်းမရ

ဝိညာဏ်သည် အတ္တမဟုတ်၊ ရဟန်းတို့ ဝိညာဏ်သည် အတ္တ ဖြစ်ခဲ့ငြားအံ့ နာကျင်ခြင်းငှာ မဖြစ်ရာ၊ ငါ၏ဝိညာဏ်သည် ဤသို့ဖြစ်စေ ငါ၏ ဝိညာဏ်သည် ဤသို့ မဖြစ်စေလင့်ဟု ဝိညာဏ်၌ တောင့်တမှုကို ရကောင်းရာ၏။ ရဟန်းတို့ ဝိညာဏ် သည် အတ္တမဟုတ်သောကြောင့် နာကျင်ခြင်းငှာဖြစ်၏။ ငါ၏ ဝိညာဏ်သည် ဤသို့ဖြစ်စေ ငါ၏ဝိညာဏ်သည် ဤသို့မဖြစ် စေလင့်ဟု ဝိညာဏ်၌ တောင့်တမှုကို ရလည်းမရ။

ရဟန်းတို့ ထိုအရာကို အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကုန်သနည်း ရုပ်သည် မြဲသလော၊ မမြဲသလော။ မမြဲပါအရှင်ဘုရား၊ မမြဲသော ရုပ်သည် ဆင်းရဲသလော၊ ချမ်းသာသလော။ ဆင်းရဲပါအရှင်ဘုရား၊

မမြဲသောဆင်းရဲသော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိသောရုပ်ကို ဤရုပ်သည် ငါ့ဥစ္စာဖြစ်၏၊ ဤရုပ်သည်ငါဖြစ်၏ ဤရုပ်သည် ငါ၏ကိုယ် အတ္တတည်းဟု ရှုခြင်းငှာ သင့်လျော်ပါမည်လော။ မသင့်လျော်ပါ အရှင်ဘုရား။ ဝေဒနာသည် သညာသည်၊ သင်္ခါရတို့သည်။ ဝိညာဏ်သည်မြဲသလော မမြဲသလော။ မမြဲပါ အရှင်ဘုရား၊ မမြဲသောဝိညာဏ်သည် ဆင်းရဲလော ချမ်းသာလော။ ဆင်းရဲပါအရှင်ဘုရား။ မမြဲသော ဆင်းရဲသော ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိသော ဤဝိညာဏ်သည် ငါ့ဥစ္စာဖြစ်၏ ဤဝိညာသည် ငါဖြစ်၏ ဤဝိညာဏ်သည် ငါ၏ကိုယ်အတ္တတည်းဟု ရှုခြင်းငှာ သင့်လျော်ပါမည်လော။ မသင့်လျော်ပါ အရှင်ဘုရား။

ရဟန်းတို့ ထိုသို့ဖြစ်သောကြောင့် အတိတ်အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်လည်းဖြစ်သော အတွင်းအပြင်လည်းဖြစ်သော အကြမ်းအနုလည်းဖြစ်သော အယုတ်အမြတ်လည်း ဖြစ်သော အဝေးအနီးလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ရုပ်ကို ဤရုပ်သည်ငါ့ဥစ္စာမဟုတ် ဤရုပ်သည် ငါမဟုတ် ဤရုပ်သည်ငါ၏ကိုယ် “အတ္တ” မဟုတ်ဟု ဤသို့ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မှန်ကန်သော ပညာဖြင့် ရှုရမည်။ အတိတ်အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်လည်းဖြစ်သော အတွင်းအပြင်လည်း ဖြစ်သော အကြမ်းအနုလည်းဖြစ်သော အယုတ်အမြတ်လည်း ဖြစ်သော အဝေးအနီးလည်း ဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝေဒနာကို ဤဝေဒနာသည် ငါ့ဥစ္စာမဟုတ် ဤဝေဒနာသည် ငါမဟုတ် ဤဝေဒနာသည် ငါ၏ကိုယ် “အတ္တ” မဟုတ်ဟု ဤသို့ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မှန်ကန်သော ပညာဖြင့် ရှုရမည်။ အတိတ် အနာဂတ်

ပစ္စုပ္ပန်လည်းဖြစ်သော အတွင်းအပြင်လည်းဖြစ်သော အကြမ်း
 အနုလည်းဖြစ်သော အယုတ်အမြတ်လည်းဖြစ်သော အဝေး
 အနီးလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော သညာကို သင်္ခါရတို့ကို ဤ
 သင်္ခါရတို့သည် ငါ့ဥစ္စာမဟုတ်ကုန် ဤသင်္ခါရတို့သည် ငါမဟုတ်
 ကုန် ဤသင်္ခါရတို့သည် ငါ၏ကိုယ် “အတ္တ”မဟုတ်ကုန်ဟု ဤသို့
 ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မှန်ကန်သောပညာဖြင့်ရှုရမည်။ အတိတ် အနာ
 ဂတ်ပစ္စုပ္ပန်လည်းဖြစ်သော အတွင်းအပြင်လည်း ဖြစ်သော
 အကြမ်းအနုလည်းဖြစ်သော အယုတ်အမြတ်လည်း ဖြစ်သော
 အဝေးအနီးလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသောဝိညာဏ်ကိုဤဝိညာဏ်
 သည်ငါ့ဥစ္စာမဟုတ် ဤဝိညာဏ်သည်ငါမဟုတ် ဤဝိညာဏ်သည်
 ငါ၏ကိုယ် “အတ္တ”မဟုတ်ဟု ဤသို့ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မှန်ကန်
 သောပညာဖြင့် ရှုရမည်။

ရဟန်းတို့ ဤသို့ရှုသော အကြားအမြင်ရှိသော အရိယာ
 တပည့်သည် ရုပ်၌လည်း ငြီးငွေ့၏ ဝေဒနာ၌လည်း ငြီးငွေ့၏။
 သညာ၌လည်း ငြီးငွေ့၏ သင်္ခါရတို့၌လည်း ငြီးငွေ့၏ ဝိညာဏ်၌
 လည်းငြီးငွေ့၏ ငြီးငွေ့သော်စွဲမက်မှုကင်း၏ စွဲမက်မှုကင်းခြင်း
 ကြောင့် (ကိလေသာမှ) လွတ်မြောက်၏။ (ကိလေသာမှ)
 လွတ်မြောက်သော် (ကိလေသာမှ) လွတ်မြောက်ပြီဟုအသိဉာဏ်
 ဖြစ်ပေါ်၏။ ပဋိသန္ဓေနေမှုကုန်ပြီ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊
 ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ ဤမဂ်ကိစ္စအလို့ငှာ တစ်ပါးသောပြုဖွယ်
 မရှိတော့ပြီဟု သိ၏ဟု ဟောတော်မူ၏။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို မိန့်တော်မူ၏။ ပဉ္စဝဂ္ဂီ
 ရဟန်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်မူသော စကားကို

နှစ်လိုသည်ဖြစ်၍ ဝမ်းမြောက်စွာ ခံယူကုန်ပြီ။ ဤ ဂါထာ
 မဖက် သက်သက်သော ဒေသနာကို ဟောတော်မူအပ်သည်
 ရှိသော် ပဉ္စဝဂ္ဂီ ရဟန်းတို့၏ စိတ်တို့သည် မလွဲလမ်းမူ၍
 အာသဝေတို့မှ လွတ်မြောက်ကုန်၏ ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်ကို
 တွေ့ရှိရသည်။

ဤ တရားများကို ကြားကြရသော ပဉ္စဝဂ္ဂီ ငါးဦးတို့သည်
 အတိတ်ကာလများမှ စုဆောင်း လာခဲ့သည့် သင်္ခါရတရား
 မှန်သမျှသည် ကျိုးပျက်သွားကြသည်။ သင်္ခါရအသစ်ကို ဖန်တီး
 မည့် တောင့်တခြင်း၊ တပ်မက်ခြင်း မှန်သမျှသည်လည်း မရှိ
 တော့ပေ။ အဟောင်းများ ကုန်ဆုံးသွားပြီး အသစ် များ
 ဖြစ်မလာတော့ပေ။ ဤသည်မှာ လွတ်ငြိမ်းမှု မရဏအပေါ်၌
 အမတ၏ အောင်နိုင်မှု၊ သေခြင်းအပေါ်၌ မသေခြင်း၏ အောင်
 နိုင်မှု၊ အမှား၏အပေါ်၌ အမှန်၏ အောင်နိုင်ခြင်းကို ရရှိသွားကြ
 လေတော့သည်။

ဤမည်သော အနတ္တဒေသနာသည် မြတ်စွာဘုရားပွင့်သော
 အခါမှသာ ထင်ရှားသည်။ တန်ခိုးအာနုဘော် ကြီးမားသော
 အလောင်းတော် သရဘင်္ဂရသေ့ ပရိပိုင်ဆရာကြီးတို့သည်ပင်
 အနိစ္စဒုက္ခအကြောင်းကို ဟောနိုင်ကြသည်။ အနတ္တ အကြောင်း
 ကိုမူ မဟောကြားနိုင်ကြချေ။ ထို့ကြောင့် အနတ္တဒေသနာကို
 ဟောကြားခြင်းသည် အခြား တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူ၏အရာ
 မဟုတ်ပေ။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏ အရာသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဤ၌ အနတ္တ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့် အတ္တဟူသည်မှာ
 ကိုယ်ကိုဆိုသည်မဟုတ်။ အကောင်အထည် ခြပ် ပုံသဏ္ဍာန်ကြီး

ကိုလည်း ဆိုလိုသည်မဟုတ်ပေ။ အမှန်မှာ အသက်ကောင်၊ လိပ်ပြာကောင်၊ ဝိညာဉ်ကောင်၊ သတ္တဝါကောင်ကိုသာ ဆိုလိုပေသည်။ ယင်း အတ္တကောင်သည် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် တရားလည်းမဟုတ်၊ တစ်ခြားမှာလည်း ရှိသည်မဟုတ်၊ ဒိဋ္ဌိမကင်း သေးသည့် ပုထုဇဉ်တို့၏ ထင်မြင်စွဲလမ်းသော သဘောမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် အနတ္တမည်ပေသည်။ ဤ အနတ္တမည်သော ခန္ဓာငါးပါးမှာ—

- ၁။ ရုပ်အစု (ရူပက္ခန္ဓာ)
- ၂။ ခံစားမှုအစု (ဝေဒနာက္ခန္ဓာ)
- ၃။ မှတ်သားမှုအစု (သညာက္ခန္ဓာ)
- ၄။ စေတနာအစုရှိသည့် သင်္ခါရအစု (သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)
- ၅။ သိမှုအစု (ဝိညာဏက္ခန္ဓာ)

ဤစကားရပ်၌ ခန္ဓသဒ္ဓါသည် အစုဟူသော အနက်ကို ဟောသည်။ အစုဆိုသည်မှာလည်း စုပုံထားမှုကို ဆိုလိုသည် မဟုတ်။ အမှန်မှာ ရုပ် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးတွင် ကာလအားဖြင့် အတိတ်ရုပ် တစ်မျိုး၊ အနာဂတ်ရုပ် တစ်မျိုး၊ ဗစ္စုပ္ပန်ရုပ် တစ်မျိုး အားဖြင့် သုံးမျိုးကွဲပြားလေရာ ထို ရုပ်သုံးမျိုးကို ဉာဏ်ဖြင့် ပေါင်းစုအပ်သော ရုပ်အစုဟု ခေါ်သည်။ သို့ရာကား ပထဝီ ဓာတ် တစ်ခုတည်းပင် အတိတ်ပထဝီ၊ အနာဂတ်ပထဝီ၊ ဗစ္စုပ္ပန် ပထဝီအားဖြင့် သုံးမျိုးဖြစ်ပေါ်လာပြီး ယင်း သုံးမျိုးကို ဉာဏ်

ဖြင့် ပေါင်းစပ်ကြည့်လျှင် တစ်ပေါင်းတည်း အစုအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာဟု ခေါ်ဆိုရပေသည်။

ထို့အတူ ဝေဒနာတစ်ပါးတည်း သညာတစ်ပါးတည်း ဖြစ်လျက် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာဟု ခေါ်ဆိုခြင်းမှာ လည်း ဤကဲ့သို့ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပေါင်းစုထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ သင်္ခါရဟူသော နာမည် သည် စေတနာစေတသိက်၏ အမည်ဖြစ်သည်။ ယင်း စေတနာကို ပဓာနထား၍ နောက်လိုက်နောက်ပါ စေတသိက်များကို ပဓာန နည်းအားဖြင့် သင်္ခါရဟု ဆိုရပေသည်။ ထို့ကြောင့် စေတသိက် ငါးဆယ်ကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟု ခေါ်သည်။ စိတ် (၉၀) ပါးတွင် တစ်ခုယုတ်လျှော့ခြင်းဖြင့် (၈၉)ပါး ရှိခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ စိတ်တစ်ခု ယုတ်(၉၀)ဟုလည်း ခေါ်သည်။ (၀၁) ၈၉ ပါးသော စိတ်ကို ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟု ဆိုရပေသည်။

ယင်း ခန္ဓာငါးပါးကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပေါင်းစုဆိုရလျှင် ရုပ်အစုနှင့် နာမ်အစုတည်းဟူသော ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသာ ရှိလေ သည်။ သို့ဖြစ်လေရာ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားဟု ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုနေကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ခန္ဓာတို့သည် မြဲသည်၊ ခိုင်သည်၊ ထာဝရတည်တံ့နေနိုင်သည်ဟူ၍ မရှိချေ။ ဖြစ်ပျက် အစဉ်ဖြင့်သာ လျှင် ပြောင်းလဲနေသည်။ ဤခန္ဓာငါးပါး၌ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း၏ အနိစ္စသဘော ဒုက္ခသဘောကို သိလာသောအခါ အနတ္တ သဘောသည် အလိုလို ထင်ရှားပြတ်သား လာပေလိမ့်မည်။ အနှစ်သာရမဲ့ခြင်းသဘောကို သိသာထင်ရှား လာပေလိမ့်မည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် ခန္ဓာငါးပါးအပေါ် အမှန်အတိုင်း မသိမှု (အဝိဇ္ဇာ)ကြောင့် မြဲသည်၊ ခိုင်သည်၊ ထာဝရ တည်တံ့နေသည်ဟု ထင်မှတ်၍ အသက်ကောင်၊ လိပ်ပြာကောင်၊ ငါကောင် စသည့်အနေအားဖြင့် အလဲ့လဲ့အမှားမှား ထင်မြင်စွဲလမ်းနေကြပေသည်။ ထိုသို့ ထင်မှတ် စွဲလမ်းနေခြင်းသည် အတ္တဒိဋ္ဌိ အဖြစ် စွဲယူခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ စွဲလမ်းရာ၌ ခန္ဓာငါးပါးတွင် အချို့က ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို အတ္တဟု စွဲလမ်းသည်။ အချို့က ရူပက္ခန္ဓာကို စွဲလမ်းသည်။ အချို့က စေတသိက်ခန္ဓာ တစ်ပါးပါးကို စွဲလမ်းသည်။ ဤကဲ့သို့ ခန္ဓာငါးပါး၌ အတ္တဟုစွဲလမ်းသော အမှုကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိဟု ခေါ်သည်။ မည်သည့်ဒိဋ္ဌိမဆို ဤသက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ အရင်းခံ မျိုးစေ့ ဖြစ်သည်ဟု သဠာယတနဝဂ္ဂံသံယုတ် ပါဠိတော် ဒုတိယဣသိဒတ္တသုတ်၌ မိန့်ဆိုထားသည်။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးကလည်း အနတ္တဒီပနီ၌ အတ္တစွဲ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိသတို့သည် လူ့ဘုံ နတ်ဘုံ ဗြဟ္မာဘုံမှာ နေကြရသော်လည်း အပါယ်သို့ ဦးခေါင်းငိုက်စိုက်နှင့်ချည်း နေကြရပေသည်ဟု ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။ အတ္တစွဲသည် ဤမျှအထိ ကြောက်ဖွယ်ကောင်းလှပေသည်။

ထို့ကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့သည် အတ္တစွဲမှ ကင်းရှင်းရန် ပြုလုပ်ရပေမည်။ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ခိုက် ရုပ်နာမ်များကို ရှုပြီး အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ သဘောတို့ကို အမှန်အတိုင်း သိအောင် အားထုတ်ရမည်။ သိပါမှ အနတ္တဉာဏ်မှန်ဖြစ်ပြီး အတ္တစွဲ ကင်းပေမည်။

ရုပ်ကြီးကို အမှန်မှန်ပြု၍ ဆင်ခြင်ရုံမျှဖြင့် ယင်း အတ္တစွဲများ မကင်းနိုင်ကြသေးပေ။ ရုပ်ကိုယ်ပုံသဏ္ဍန် အထည်ဒြပ်ပျောက် သွားရုံနှင့်လည်း အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်အစစ် မဖြစ်သေးချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် “ငါရှုသည်၊ ငါသိသည်၊ ငါချမ်းသာ နေသည်” စသည်ဖြင့် ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်တို့ကို စွဲပြီး၊ အတ္တစွဲက ဖြစ်နိုင်သေးသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

အမှန်စင်စစ် မြင်ဆဲ ကြားဆဲစသည်၌ ထင်ရှားသည့် မြင်မှု ကြားမှုစသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို မပြတ်မစဲ ရှုမှတ်၍ သူ့ အကြောင်း အားလျော်စွာ အသစ်အသစ်ဖြစ်ပြီး တစ်ခဏချင်း ပျောက်ပျက်သည်ကိုသာ တွေ့ရလျှင် “အစိုးရသည့် အတ္တကောင် မဟုတ်၊ အမြဲတည်နေသည့် အတ္တကောင် လည်း မရှိ၊ သူ့ အကြောင်း အားလျော်စွာ ဖြစ်ပျက်ပြီး ပျောက်ပျက်သွားသည့် တရားမျှသာ ဖြစ်သည်” ဟု ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ရှင်းလင်းစွာ သိရ ပါမှအနတ္တဉာဏ်မှန်ဖြစ်၍ အတ္တစွဲများကင်းရှင်းသွားပေလိမ့်မည်။ ယင်းသို့ အနတ္တဉာဏ်မှန်ဖြစ်ရန်အတွက် မိမိတို့ သန္တာန်၌ အမှန် ဖြစ်ပျက်နေသည့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်ဆင်ခြင်ရပေမည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် အနတ္တသဘာဝကို သေချာစွာ မသိမမြင်ကြ သဖြင့် အဆိုပါ ရုပ်နာမ်တို့ ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲသည့်အခါ တစ်မျိုးတစ်မည်ဖြစ်သည့် အခါမျိုးတွင် စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေး ခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၊ ပြင်းစွာပင်ပန်းခြင်း တို့သည် ဖြစ်ကြရပေသည်။ အနတ္တဉာဏ်ရောက်၍ အမြဲပြောင်းလဲ သောအရာဖြစ်ကြောင်းကို အမှန်အတိုင်း သိမြင်လာလျှင် အတ္တစွဲ

ငါ့စွဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲများ ကင်းပျောက်ပြီး စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ စသည် ဆင်းရဲဒုက္ခအပေါင်းတို့မှ အခါခပ်သိမ်း လွန်မြောက်၍ ဘဝ၌ ငြိမ်းအေးသူအဖြစ် ရောက်ရှိသွားနိုင်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ခန္ဓာငါးပါး၏ အနတ္တသဘာဝကို သိစေ မြင်စေလိုသဖြင့် ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ်၌ ဤသို့ ဥပမာဆောင်၍ ဟောကြားထားသည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

“အခါတစ်ပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် အယုဇ္ဈမြို့ ဂင်္ဂါမြစ်ကမ်း၌ (သီတင်းသုံး) နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကို မိန့်တော်မူ၏။ ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်သား၊ ဤဂင်္ဂါမြစ်သည် ကြီးစွာသော ရေမြုပ်စိုင်းကို ဆောင်လာရာ၏။ ထိုရေမြုပ်စိုင်းကြီးကို မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည် ကြည့်ရာ၏။ တစ်မိမ့်ရှုရာ၏။ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်ရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ကြည့်နေစဉ် တစ်မိမ့်ရှုနေစဉ် အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ရေမြုပ်စိုင်းကြီးသည် အသုံးမဝင်ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ ရေမြုပ်စိုင်း၌ အနှစ်မဲ့ဟူ၍ အဘယ်မှာရှိနိုင်မည်နည်း။ ရဟန်းတို့ ဤ အတူပင် အတိတ်အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်လည်းဖြစ်သော ။ပ။ အဝေးအနီးလည်းဖြစ်သော ရုပ်အားလုံးကို ရဟန်းသည်ကြည့်၏။ တစ်မိမ့်ရှု၏။ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်၏။ ထိုရဟန်းသည် ထိုကြည့်နေစဉ် တစ်မိမ့်ရှုနေစဉ် အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ထိုရုပ်သည် အသုံးမဝင်ဟူ၍သာ

ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ ရုပ်၌ အနှစ်ဟူ၍ အဘယ်မှာ ရှိနိုင်မည်နည်း။

ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား တန်ဆောင်မုန်းလအခါ၌ မိုးကြီးသည်ထန်စွာ ရွာသွန်းလတ်သော် ရေ၌ရေပွက်သည် ဖြစ်လည်း ဖြစ်၏။ ချုပ်လည်းချုပ်၏။ ထိုရေပွက်ကို မျက်စိ အမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည် ကြည့်ရာ၏။ တစ်စုံစီမုံ ရှုရာ၏။ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်ရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ကြည့်နေစဉ်။ တစ်စုံစီမုံရှုနေစဉ် အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ထိုရေပွက်သည် အသုံးမဝင်ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ ရေပွက်၌ အနှစ်ဟူ၍ အဘယ်မှာရှိနိုင်မည်နည်း။ ရဟန်းတို့ ဤအတူ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်လည်းဖြစ်သော ။ပ။ အဝေးအနီးလည်း ဖြစ်သော ဝေဒနာအားလုံးကို ရဟန်းသည် ကြည့်၏။ တစ်စုံစီမုံ ရှု၏။ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်၏။ ထိုရဟန်းသည် ကြည့်နေစဉ် တစ်စုံစီမုံရှုနေစဉ် အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ထိုဝေဒနာသည် အသုံးမဝင် ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ ဝေဒနာ၌ အနှစ်ဟူ၍ အဘယ်မှာ ရှိနိုင်မည်နည်း။

ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား နွေဥတုတို့၌ နောက်ဆုံးလဝယ် မှန်းတည့်အချိန်၌ တံလျှပ်သည် တဖြတ်ဖြတ် တုန်လှုပ်၏။ ထိုတံလျှပ်ကို မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည် ကြည့်ရာ၏။ တစ်စုံစီမုံ ရှုရာ၏။ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်ရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် တစ်စုံစီမုံ ရှုနေစဉ် အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ထို

တံလျှပ်သည် အသုံးမဝင်ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီးဟူ၍ သာ ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏ ။ပ။ ရဟန်းတို့ တံလျှပ်၌ အနှစ်ဟူ၍ အဘယ်မှာ ရှိနိုင်မည်နည်း။ ရဟန်းတို့ ဤ အတူ သညာအားလုံး ။ပ။

ရဟန်းတို့၊ ဥပမာသော်ကား အနှစ်ကို အလိုရှိ၍ အနှစ်ကို ရှာလေ့ရှိသော အနှစ်ရှာမှီးရန် လှည့်လည်နေသော ယောက်ျား သည် ထက်လှသော ဓားမကို ယူ၍ တောသို့ ဝင်ရာ၏။ ထို ယောက်ျားသည် ထိုတော၌ ဖြောင့်မတ်သော လတ်ဆတ်သော အတွင်း၌ သီးခိုင်တံ မရောက်သေးသော ငှက်ပျောတုံးကြီးကို မြင်ရာ၏။ ထိုငှက်ပျောတုံးကို အရင်း၌ဖြတ်ရာ၏။ အရင်း၌ ဖြတ် ပြီးလျှင် အဖျား၌ဖြတ်ရာ၏။ အဖျား၌ ဖြတ်ပြီးလျှင် အထပ်ထပ် သော အပပ်ကို ခွာရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ငှက်ပျောတုံး၏ အထပ်ထပ်သော အပပ်ကိုခွာသော် အကာကိုမျှ မရရာ၊ အနှစ်ကို အဘယ်မှာရမည်နည်း။ ထိုငှက်ပျောတုံးကို မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည် ကြည့်ရာ၏။ တစ်မိမ့်ရုရာ၏။ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်ရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ကြည့်နေစဉ် တစ်မိမ့်ရု ရှုနေစဉ် အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ထို ငှက်ပျောတုံးသည် အသုံးမဝင်ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ ရဟန်းတို့၊ ငှက်ပျောတုံး၌ အနှစ်ဟူ ၍ အဘယ်မှာ ရှိနိုင်မည်နည်း။ ရဟန်းတို့၊ ဤအတူပင် အတိတ် အနာဂတ် ပဗ္ဗုပ္ပန်လည်း ဖြစ်သော ။ပ။ အဝေးအနီးလည်းဖြစ် သော သင်္ခါရအားလုံးတို့ကို ရဟန်းသည် ကြည့်၏။ တစ်မိမ့်ရု ရှု၏။ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်၏။ ထိုရဟန်းသည် ကြည့်နေစဉ်

တစိမ့်စိမ့်ရှုနေစဉ် အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ထိုသင်္ခါရ
တို့သည် အသုံးမဝင်ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီး ဟူ၍သာ
ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ ရဟန်းတို့၊ သင်္ခါရတို့၌
အနှစ်မဲ့ဟူ၍ အဘယ်မှာ ရှိနိုင်မည်နည်း။

ရဟန်းတို့ ဥပမာသော်ကား မျက်လှည့် သမားဖြစ်စေ
မျက်လှည့်သမား၏တပည့် ဖြစ်စေ လမ်းဆုံလမ်းမ၌ မျက်လှည့်
ပြုရာ၏။ ထိုမျက်လှည့်ကို မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျား
သည် ကြည့်ရာ၏ တစိမ့်စိမ့်ရှုရာ၏ အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်
ရာ၏။ ထိုယောက်ျားသည် ကြည့်နေစဉ် တစိမ့်စိမ့် ရှုနေစဉ်
အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် ထိုမျက်လှည့်သည် အသုံးမဝင်
ဟူ၍သာထင်ရာ၏ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်ရာ၏။ အနှစ်မဲ့ဟူ၍
သာထင်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ မျက်လှည့်၌ အနှစ်မဲ့ဟူ၍ အဘယ်မှာ
ရှိနိုင်မည်နည်း။ ရဟန်းတို့ ဤအတူပင် အတိတ် အနာဂတ်
ပစ္စုပ္ပန်လည်းဖြစ်သော ။ပ။ အဝေးအနီးလည်း ဖြစ်သော
ဝိညာဏ်အားလုံးကို ရဟန်းသည်ကြည့်၏ တစိမ့်စိမ့်ရှု၏ အသင့်
အားဖြင့် ဆင်ခြင်ရာ၏။ ထိုရဟန်းသည် ကြည့်နေစဉ် တစိမ့်စိမ့်
ရှုနေစဉ် အသင့်အားဖြင့် ဆင်ခြင်နေစဉ် အသုံးမဝင်ဟူ၍သာ
ထင်ရာ၏။ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်ရာ၏ အနှစ်မဲ့ဟူ၍သာ
ထင်ရာ၏။ ရဟန်းတို့ ဝိညာဏ်၌ အနှစ်မဲ့ဟူ၍ အဘယ်မှာရှိနိုင်
မည်နည်း။

ရဟန်းတို့ ဤသို့မြင်သော အကြားအမြင်ရှိသော အရိယာ
တပည့်သည် ရုပ်၌လည်း ငြီး ငွ့၏ ဝေဒနာ၌လည်း ငြီးငွေ့၏
သညာ၌လည်း ငြီးငွေ့၏။ သင်္ခါရတို့၌လည်း ငြီးငွေ့၏ ဝိညာဏ်၌

လည်း ငြီးငွေ့၏ ငြီးငွေ့သော် စွဲမက်မှုကင်း၏ စွဲမက်မှုကင်း
ခြင်းကြောင့် ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်၏ ကိလေသာမှလွတ်
မြောက်သော် လွတ်မြောက်ပြီဟု အသိဉာဏ်သည်ဖြစ်၏။ပ။

ဤမဂ်ကိစ္စအလို့ငှာ တစ်ပါးသော ပြုဖွယ်မရှိတော့ပြီဟုသိ၏။
မြတ်စွာဘုရားသည် ဤစကားကို ဟောတော်မူပြီးနောက်
ထိုမှတစ်ပါးသော ဤဂါထာကို ဟောတော်မူပြန်၏။

ရုပ်ကိုရေမြုပ်စိုင်းနှင့်တူ၏ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာကို
ရေပွက်နှင့် တူ၏ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သညာကိုတံလျှပ်နှင့်
တူ၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရကို ငှက်ပျောတုံးနှင့်တူ၏ဟူ၍
လည်းကောင်း၊ ဝိညာဏ်ကို မျက်လှည့်နှင့် တူ၏ဟူ၍လည်း
ကောင်း နေမင်းအဆွေဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်
ဟောတော်မူအပ်၏။

အကြင်ပညာရှိသည် ထိုခန္ဓာငါးပါးကို အကြင်အကြင်
အခြားအရာအားဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာတစ်စိတ်စိတ်ရှိ၏။ အသင့်
အားဖြင့် ဆင်ခြင်၏။ ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ဟုတ်တိုင်း
မှန်စွာ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သော် ထိုပညာရှိအား ထိုခန္ဓာငါးပါး
သည် အသုံးမဝင်ဟူ၍သာထင်၏ အချည်းနှီးဟူ၍သာ ထင်၏။

ဤခန္ဓာကိုယ်ကို အကြောင်းပြု၍ မြတ်စွာဘုရားဟောတော်
မူ၏။ တရားသုံးပါးတို့၏ ကင်းပျောက်ခြင်းကြောင့် စွန့်ပစ်အပ်
သောရုပ်ကို ရှုကြကုန်လော့။

ဇီဝိတိန္ဒြေဟူသောအသက် ကမ္မဇတေဇောဟူသော အခိုး
အငွေ့ ဝိညာဏ် (ဤတရားသုံးပါးတို့သည်) ဤကိုယ်ကိုစွန့်
သွားကြသောအခါ ဤခန္ဓာကိုယ်သည် စွန့်ပစ်အပ်သည်ဖြစ်၍

စိတ်စေတနာ စေ့ဆော်မှုမရှိဘဲ ပိုးလောက်စသည်တို့၏ အစာ ဖြစ်၍ အိပ်နေရ၏။

ဤခန္ဓာကိုယ်သည် ဤသို့သဘောရှိ၏ ဤဝိညာဏက္ခန္ဓာ သည် လူမိက်တို့ကို ယောင်မှားပြောဆိုစေသော မျက်လှည့် သည်ဖြစ်၏ ဤခန္ဓာကိုယ်ကို သူသတ်သမားဟု ဆိုရ၏။ ဤခန္ဓာ တို့၌ အနှစ်ဟူ၍မရှိ။

ထက်သန်သော လုံ့လရှိသော ရဟန်းသည် နေ့၌ဖြစ်စေ ည၌ဖြစ်စေ ဆင်ခြင်ဉာဏ်ရှိသည် အောက်မေ့မှု သတိရှိသည် ဖြစ်၍ ခန္ဓာတို့ကို ဤသို့ ရှုဆင်ခြင်ရာ၏။

သေခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်ကို တောင့်တသော ရဟန်းသည် အနှောင်အဖွဲ့ သံယောဇဉ်အားလုံးကို ပယ်စွန့်ရာ၏။ မိမိ၏ ကိုးကွယ်ရာအားထားရာကို ပြုရာ၏။ ဦးထိပ်၌မီးလောင်နေသော သူကဲ့သို့ ကျင့်ရာ၏ဟု (မိန့်တော်မူ၏)။

ဤခန္ဓာငါးပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကြောက်ကိုကြောင်ခဲ ဖားကိုမြွေခဲသကဲ့သို့ မိမိဆိုင်ရာ အာရုံကို စွဲစွဲမြဲမြဲယူတတ်ခြင်း (၀၁) တွယ်တာကပ်ငြိ စွဲလမ်းခြင်းကိုပင် ပါဠိဘာသာစကားအရ ဥပါဒါန်ဟု ခေါ်သည်။ အဘိဓမ္မာ တရားကိုယ်အားဖြင့် တဏှာနှင့်ဒိဋ္ဌိပင်ဖြစ်သည်။ တွယ်တာကပ်ငြိ စွဲလမ်းခြင်းရှိသည့် နေရာတွင် ဒုက္ခရှိနေမည်သာ ဖြစ်သည်။ ခန္ဓာငါးပါးကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် တွယ်တာ ကပ်ငြိ စွဲလမ်းမှုသည် ဒုက္ခ၏အကြောင်းဖြစ်ပေသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တစ်ယောက်သည် တစ်စုံတစ်ခုသော သူ့ကိုတွယ်တာကပ်ငြိပြီး စွဲလမ်းတပ်မက်

လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိအတွက် ဒုက္ခမီးကို မွေးသူပင်ဖြစ်လေတော့သည်။ စွဲလမ်းတပ်မက်မှု ကြီးလာသည် နှင့်အမျှ ယင်းဒုက္ခမီးသည် မပြတ်အရှိန် တိုးပွားများပြား လာမည်မှာ ဓမ္မတာပင်ဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းတုယ်တာ ကပ်ငြိခြင်းဒုက္ခမီးကို သိမြင်သဘောပေါက်လာလျှင် ယင်း ဒုက္ခမီးသည် အရှိန်အဟုန်တိုးပွားများပြားခြင်းမှ တစ်စတစ်စ ငြိမ်းအေးသွားပေလိမ့်မည်။ ပြုလုပ် ဖန်တီးထားသည့် အရာ ဝတ္ထုမှန်သမျှ ပုဂ္ဂိုလ်မှန်သမျှ အဖြစ်အပျက် မှန်သမျှ အခြေ အနေမှန်သမျှအားလုံးတို့သည် ပျက်စီးတတ်သည့် သဘော ခဏသာခံသည့်သဘော သေဆုံးလေ့ရှိသည့် သဘော ပြောင်း လဲတတ်သည့် သဘောရှိကြောင်းကို ကောင်းစွာသဘောပေါက် ထားသူသည် မိမိစွဲလမ်း တပ်မက်နေသည့် ချမ်းသာသူခ လက်လွတ်ဆုံးရှုံးသွားခြင်းကြောင့် စိတ်ပင်ပန်း ဆင်းရဲခြင်း မဖြစ်တော့ပေ၊ ကြေကဲ့ဝမ်းနည်းခြင်းလည်း မဖြစ်တော့ပေ၊ ပရိဒေဝမီး တောက်လောင်ခြင်းလည်း မဖြစ်တော့ပေ။

ဤသို့ဖြင့် မမြဲသော ရုပ်၌လည်း ငြီးငွေ့၏ မမြဲသော ဝေဒနာ၌လည်း ငြီးငွေ့၏ မမြဲသောသညာ၌လည်း ငြီးငွေ့၏ မမြဲသောသင်္ခါရတို့၌လည်း ငြီးငွေ့၏ မမြဲသော ဝိညာဏ်၌ လည်းငြီးငွေ့၏၊ ယင်းသို့ငြီးငွေ့လာသော် စွဲမက်မှုတဏှာလည်း ကင်းလာ၏ စွဲမက်မှုတဏှာ ကင်းခြင်းကြောင့် ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်၏ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော် လွတ်မြောက်ပြီ ဟု အသိဉာဏ်သည်ဖြစ်၏၊ ထိုမှတစ်ပါး မဂ်ကိစ္စအလို့ငှာ တစ် ပါးသော ကိစ္စမရှိတော့ပြီဟု သိ၏။

ဤသို့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း ကွယ်
 ပျောက်ခြင်းကို လည်းကောင်း သာယာဖွယ်ကို လည်းကောင်း
 အပြစ်ကို လည်းကောင်း ထွက်မြောက်မှုကို လည်းကောင်း
 ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိပြီးလျှင် မစွဲလမ်းမူ၍ ကိလေသာမှ လွတ်
 မြောက်သောကြောင့် ဤရဟန်းကို အာသဝေါ ကုန်ပြီးသူ
 အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးသူ ပြုဖွယ်ကိစ္စကိုပြုပြီးသူ ခန္ဓာဝန်ကို
 ချပြီးသူ မိမိအကျိုးအရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသူ ဘဝသံယော
 ဇဉ်ကုန်ပြီးသူ ကောင်းစွာသိ၍ လွတ်မြောက်သူကို ရဟန္တာဟု
 ဆိုအပ်ကြောင်း မြတ်စွာဘုရား မိန့်ကြားတော်မူသည်။

သစ္စာတရားနှင့်တကွ အနတ္တဒေသနာကို နာကြားရသော
 ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် ထွက်မြောက်မှုကို ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ
 သိပြီးလျှင် မစွဲလမ်းမူ၍ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သွားသော
 ကြောင့် အာသဝေါကုန်ပြီးသူ အကျင့်မြတ်ကို ကျင့်သုံးပြီးသူ
 ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးသူ ခန္ဓာဝန်ကိုချပြီးသူ မိမိအကျိုးအရဟတ္တ
 ဖိုလ်သို့ ရောက်ပြီးသူ ဘဝသံယောဇဉ်ကုန်ပြီးသူများ ဖြစ်သွား
 ကြသဖြင့် ရဟန္တာများ ဖြစ်သွားကြလေသည်။

ဤ မည်သော ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးမှ အစပြု၍ ရာပေါင်း ထောင်
 ပေါင်း များစွာသော တပည့်သား သာဝကများနှင့်တကွ
 သတ္တဝါဝေနေယျ အပေါင်းတို့အား မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်
 သက်တော် (၈၀) ဝါတော် (၄၅) ဝါသို့တိုင်အောင် ဤ
 အရာသည်ကား ဒုက္ခဖြစ်၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤ အရာသည်
 ကား ဒုက္ခ၏ အကြောင်းတရားဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဤ အရာ
 သည်ကား အမြင့်မြတ်ဆုံး ဖြစ်သော ချမ်းသာသုခဖြစ်သည့်

နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဟောဖော်ညွှန်ပြ ဆိုဆုံးမခဲ့
သော . ကျေးဇူးတော်အဟုန်ကြောင့် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေ
ခြင်း တရားများအပေါ်တွင် လုံးဝ အနိုင်ရရှိသွားကြလေသည်။
မွေးဖွားခြင်းများ ချုပ်ငြိမ်းသွားသည့်နေရာ၌ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊
သေခြင်းများသည်လည်း ချုပ်ငြိမ်းသွားလေတော့သည်။

ဤသို့ဖြင့် နှစ်ပေါင်း နှစ်ထောင်ငါးရာကျော်လောက်သော
အချိန်မှ မြင်ကွင်းတစ်ခုသည် မျက်စိရှေ့မှောက်သို့ ရောက်၍
လာသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်သည် သံဃာတော်အပေါင်းနှင့်
တကွ အရှင်အာနန္ဒာကိုခေါ်၍ ဘဏ္ဍုဂါမသို့ ကြွတော်မူသည်။
ထိုသို့ရောက်လျှင် သံဃာတော်များကို ခေါ်၍ တရားဒေသနာကို
ဟောတော်မူသည်။ ထိုဘဏ္ဍုဂါမမှ တစ်ဆင့် ဟတ္ထိဂါမ၊
အဗ္ဗဂါမ၊ ဇမ္ဗုဂါမ၊ ဘောဂနဂရသို့ ကြွတော်မူသည်။ ထိုဘောဂ
နဂရ၌ မွေ့လျော်ပြီးသော် ပါဝါပြည်သို့ ကြွတော်မူပြန်သည်။
ပါဝါပြည်တွင် စုန္ဒ အမည်ရှိ ရွှေပန်းတိမ်သည်၏ သား ဥယျာဉ်၌
မြတ်စွာဘုရား ရောက်ရှိ သီတင်းသုံးနေကြောင်းကို ကြားလျှင်
စုန္ဒသည် ဘုရားရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်၍ လျှောက်ပတ်သော နေရာမှ
ရှိခိုးပူဇော်ပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားစကားကို နာကြား
လေသည်။ ပြီးသော် ဤသို့ လျှောက်ထားသည်။

“ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ နက်ဖြန်အလို့ငှာ
သံဃာတော်များနှင့်တကွ အကျွန်ုပ်၏အိမ်သို့ ဆွမ်းခံတော်မူပါ”
ဟု လျှောက်ကြားရာ ဘုရားရှင်လည်း ဆိတ်ဆိတ် သည်းခံတော်
မူလျှင် ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် ဘုရားရှင်အား ရှိခိုး၍
အိမ်သို့ ပြန်သွားလေသည်။

အိမ်သို့ ရောက်သောအခါ ကောင်းလှစွာသော ခဲဖွယ်
 ဘောဇဉ်တို့ကို စီစဉ်ပြီးလျှင် (သုကရမဒ္ဒဝ) ခေါ် ဝက်ပျိုသား
 ပြွမ်းကိုလည်း စီမံလျက် နံနက်မိုးသောက် အလင်းသို့ရောက်သော
 အခါ မြတ်စွာဘုရားအား အချိန်ကာလကို လျှောက်ကြား
 လေသည်။ “အရှင်ဘုရား၊ ဆွမ်းပြင်ခြင်းကိုစွဲ ပြီးပါပြီ၊
 ကြာရောက်တော်မူရန် အချိန်တန်ပါပြီ” ဟု လျှောက်ကြား
 လေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် သံဃာတော်များနှင့်တကွ စုန္ဒ
 ဒါယကာ၏ အိမ်သို့ ကြာတော်မူ၍ ခင်းထားအပ်သော နေရာ၌
 ထိုင်တော်မူပြီးလျှင် စုန္ဒကို ခေါ်တော်မူသည်။ “အို စုန္ဒ၊
 သင်သည် အကြင် ဝက်ပျိုသားပြွမ်းကို စီရင်အပ်သည်။ ထို
 ဝက်ပျိုသားပြွမ်းဖြင့် ငါဘုရားကို လုပ်ကျွေးလော့၊ ဝက်ပျိုသား
 ပြွမ်းမှတစ်ပါး အခြား ခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ကိုလည်း စီရင်အပ်သည်။
 ထိုခဲဖွယ်ဘောဇဉ်ဖြင့် ရဟန်းသံဃာတော်များကို လုပ်ကျွေး
 လော့” ဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။ စုန္ဒလည်း ဘုရားရှင် မိန့်တော်
 မူသည့်အတိုင်း ကပ်လှူသည်။ ပြီးသောအခါ စုန္ဒ ဒါယကာကို
 ခေါ်၍ ဤသို့ မိန့်တော်မူသည်။

“အချင်းစုန္ဒ၊ ငါဘုရားအား လုပ်ကျွေးသော ဤ ဝက်ပျို
 သားပြွမ်း၏ အကြွင်းအကျန်ကို တွင်း၌ တူး၍မြှုပ်လော့၊
 အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ဤဆွမ်းကိုစားလျှင် ငါဘုရားမှတစ်ပါး
 အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် အစာမကြေနိုင်လေရာ၊ အစာကြေနိုင်
 အံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို နတ်ပြည်ခြောက်ရွာ၊ ဗြဟ္မာနှစ်ဆယ်နှင့်တကွ
 သြကာသလောက၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူကိုမျှ ငါမမြင်”
 ဟု မိန့်တော်မူ၏။ စုန္ဒဒါယကာလည်း မြတ်စွာဘုရား မိန့်တော်

မူသည်အတိုင်း တွင်းတူး၍ မြှုပ်ပြီးသော် ရှေ့တော်၌ ရှိခိုး၍
 နေ၏။ ဘုရားသခင်လည်း ဓမ္မဒေသနာဖြင့် အနုမောဒနာပြုပြီး
 လျှင် ပြန်ကြတော်မူသည်။ တည်းခိုတော်မူသည့် ဥယျာဉ်သို့
 ရောက်သောအခါ သည်းထန်ပြင်းပြသည့် ဝမ်းမှ သွေးသွန်
 သော ဝေဒနာသည် ဖြစ်တော်မူသည်။ ဘုရားသခင်သည် သတိ
 ပညာတော်ဖြင့် ဆင်ခြင်လျက် ထိုဝေဒနာကို ကောင်းစွာ
 သည်းခံတော်မူလေသည်။

ဤတွင် မြတ်စွာဘုရားအား စုန္ဒမည်သော ရှေ့ပန်းတိမ်
 သည်၏ သား ကပ်လှသည့် ဆွမ်းကို ပါဠိကျမ်းဂန်တို့တွင်
 “သုကရမဒ္ဒဝ” ဟူ၍ ဆိုလေသည်။ ဒီသနိကာယ် သုတ်မဟာဝါ
 အဋ္ဌကထာတွင် “သုကရမဒ္ဒဝန္တိ နာတိတရုဏဿ နာတိဇိဏ္ဏဿ
 ဧကဇေဋ္ဌကသုကရဿ ပဝတ္တမံသံ၊ တံ ကိရိ မုဒု စေဝ သိနိဒ္ဒဉ္စ
 ဟောတိ၊ တံ ပဋိယာဒါပေတွာ သာဓကံ ပစာပေတွာတိ
 အတ္ထော” ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုသည်။ အနက်ကိုရှင်းသော် “နာတိတ
 ရုဏဿ၊ နုလည်းမနုလုန်းသော။ နာတိဇိဏ္ဏဿ၊ ရင့်လည်းမရင့်
 လုန်းသော။ ဧကဇေဋ္ဌကသုကရဿ၊ ဝက်ကြီး တစ်ကောင်၏။
 ပဝတ္တမံသံ၊ သူ့ကံအလျောက် ဖောက်ပြန်၍ သေသောအသား
 သည်။ မုဒု စေဝ၊ နူးညံ့သည်လည်းကောင်း။ သိနိဒ္ဒဉ္စ၊
 ညက်ညောပျော့ပျောင်းသည် လည်းကောင်း။ ဟောတိ ကိရိ၊
 ဖြစ်သတတ်။ တံ၊ ထိုဝက်သားကို။ ပဋိယာဒါပေတွာ၊ ဇီရင်
 စေ၍။ သာဓကံ၊ ကောင်းစွာ။ ပစာပေတွာ၊ ချက်စေ၍။ ဣဒံ
 အယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။

ထို့အပြင် “ဧကေ ဘဏန္တိ သူကရမဒ္ဒဝန္တိ ပန မုဒုဩဒနဿ ပဉ္စဂေါရသယူသပါစ နဝိဓာနဿ နာမန္တိ” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “ဧကေစိ ဘဏန္တိ သူကရမဒ္ဒဝံ နာမ ရသာယနဝိဓိံ၊ တံ ပန ရသာယနသတ္ထေ အာဂစ္ဆတိ” ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆိုထားသေးသည်။ အနက်ကိုရှင်းသော် “ပန၊ တစ်ပါးဆိုဦးအံ့။ တံ၊ ဤ သူကရမဒ္ဒဝံ ဟူသော အမည်သည်။ ပဉ္စဂေါရသယူသပါစနဝိဓာနဿ၊ ငါးမျိုးသော နှားနို့ ပဲတို့ဖြင့်ချက်၍ စီရင်အပ်သော။ ဩဒနဿ၊ ဆွမ်း၏။ နာမံ၊ အမည်တည်း။ (ဝါ) အမည်ကို။ သူကရမဒ္ဒဝန္တိ၊ သူကရမဒ္ဒဝံ ဟူ၍။ ဧကေ၊ ဆရာအချို့တို့သည်။ ဘဏန္တိ၊ ပြောဆိုကြကုန်၏” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ “သူကရမဒ္ဒဝံ နာမ၊ သူကရမဒ္ဒဝံ မည်သည်။ ရသာယနဝိဓိံ၊ ရသာယနကျမ်း၌လာသော အစီအရင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧကေစိ၊ အချို့ကုန်သောဆရာတို့သည်။ ဘဏန္တိ၊ ပြောဆိုကုန်၏။ ပန၊ အမှားကားဆိုဦးအံ့။ တံ၊ ထိုရသာယနအစီအရင်သည်။ ရသာယနသတ္ထေ၊ ရသာယနကျမ်း၌။ အာဂစ္ဆတိ၊ လာ၏။ ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဤဖွင့်ဆိုချက် သုံးရပ်၏ လိုရင်းသဘောမှာ—

၁။ မနုလ္လာန်း မရင့်လ္လာန်းသော ဝက်ကြီးတစ်ကောင် ၏ ကံ အလျောက် သေသော အသားသည် သူကရမဒ္ဒဝံ မည်သည်။ ထိုအသားသည် နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသည်။

၂။ ငါးမျိုးသော နွားနို့ ပဲတို့ဖြင့် စီရင်အပ်သော ဆွမ်းဟင်း၏အမည်ကို သူကရမဒ္ဒဝ ဟူ၍ အချို့က ထိုကြသည်။

၃။ သူကရမဒ္ဒဝသည် ရသာယနကျမ်း၌ လာသော အစီအရင်ဖြစ်သည် ဟူ၍ အချို့က ဆိုကြသည်။ ဤအဋ္ဌကထာ တစ်ခုတည်းတွင်ပင် အယူအဆ သုံးမျိုး ကွဲပြားနေသည်။

တစ်ဖန် ရှင်ဓမ္မပါလ၏ ဥဒါန်းပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဖြစ်သော ပရမတ္ထဒီပနီ ဥဒါနကထာတွင် “သူကရ မဒ္ဒဝန္တိ သူကရဿ မုဒုသိနိဒ္ဓံ ပဝတ္တ မံသန္တိ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကေစိ ပန “သူကရမဒ္ဒဝန္တိ န သူကရမံသံ၊ သူကရေဟိ မဒ္ဒိတ ဝံသကဋ္ဌိရောတိ ဝဒန္တိ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အညေ “သူကရေဟိ မဒ္ဒိတပုဒေသဇာတံ အဟိဆတ္တကန္တိ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အပရေ ပန “သူကရမဒ္ဒဝံ နာမ ကေ ရသာယနန္တိ” ဟူ၍လည်းကောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။ ထို့ဖွင့်ဆိုချက်၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ “ဝက်၏ ကံအလျောက်သေသော နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသော အသားကို သူကရမဒ္ဒဝံဟူ၍ မဟာအဋ္ဌကထာတွင် ဆိုကြောင်း၊ တချို့က သူကရမဒ္ဒဝသည် ဝက်သားမဟုတ်၊ ဝက်တို့ နင်းချေအပ်သော အတက်အလက် (မြှစ်)ဟု ဆိုကြောင်း။ တချို့ကလည်း ဝက်တို့ နင်းချေအပ်သော ဝက်တို့ နင်းအပ်သော အရပ်တွင်ပေါက်သည့် အဟိဆတ္တက (မို)ဟု ဆိုကြောင်း၊ တစ်ဖန် အချို့ကလည်း သူကရမဒ္ဒဝ

မည်သည် ရသာယန တစ်ပါးဟု ယူဆကြသည်။ ဤအဋ္ဌကထာ တစ်ခုတည်း၌လည်း အယူအဆအမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေသည်ကို လည်း တွေ့ရှိရသည်။

ဤသို့ဖြင့် ပညာရှင်အသီးသီးတို့၏ အယူအဆများကို တင်ပြ ခြင်းဖြင့် “ပါဠိတစ်ချက် အနက်ဆယ်ထွေ” ဟူသော မြန်မာ့ ပြောထုံးကို သတိရမိသည်။ သူကရမဒ္ဒဝနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိတို့ လိုရာအနက်ကိုယူ၍ ပြန်ဆိုနေကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀-ကျော် အချိန်ကာလမှ ဖြစ်ရပ်အပေါ် လက်ဝယ်ရရှိထားသည့် တစ်ခုတည်းသော စာပေကျမ်းဂန် အထောက်အထားဖြင့် အယူအဆအမျိုးမျိုး ကွဲပြားနေခြင်းမှာ အရေးမကြီး၊ အရေးကြီးသည်မှာ ဘုရားရှင်၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ ကင်းလွတ်ထွက်မြောက် ရန်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာမှဖြတ်၍ ဘုရားရှင်၏ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူခြင်းအကြောင်းကို ဆက်ကြဦးစို့။

ဘုရားသခင်သည် အာနန္ဒာကို ခေါ်တော်မူ၍ “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ ဤပါဝါပြည်၌ နေ၍မသင့်သေး၊ ကုသိနာရုံပြည်သို့ သွားကြကုန်အံ့” ဟု မိန့်တော်မူပြီးသော် သံဃာတော်အပေါင်း နှင့်တကွ ကြွတော်မူလေသည်။ လမ်းခရီး တစ်ယူဇနာခန့် ရောက် သောအခါ “ချစ်သား အာနန္ဒာ ငါဘုရား ခွန်အားကုန်ခန်း၍ ပင်ပန်းတော်မူလှသည်၊ ဤလမ်းခရီးအနီး သစ်ပင်ကြီး၏အနီး၌ ဒုက္ခဋ္ဌသင်္ကန်းကို လေးထပ်ပြု၍ ခင်းလော့” ဟု မိန့်တော်မူလျှင် ရှင်အာနန္ဒာလည်း လျင်မြန်စွာ သစ်ပင်ရင်း၌ ရှင်းလင်းသုတ်သင် ၍ ဒုက္ခဋ္ဌသင်္ကန်းကို လေးခေါက်ပြု၍ ခင်းပြီးသော် ဘုရား

သခင်သည် ဤနေရာတွင် ထိုင်တော်မူပြီးလျှင် အာနန္ဒာကို ခေါ်၍ “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ ရေမှတ်သိပ်တော်မူသည်၊ အေးမြသော ရေကို ရှာဆောင်ချေလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အရှင်အာနန္ဒာက ပြန်လည်၍လျှောက်ကြားသည်မှာ “မြတ်စွာဘုရား၊ အနီးအပါးမှ မြစ်ငယ်သည် ယခုပင် လှည်းငါးရာ ဖြတ်သွားသောကြောင့် ရေများ နောက်ကျ၍နေပါသည်။ ရှေ့တွင် သိပ်မဝေးသော ကကုဓာမြစ်သည် ကြည်လင်သောရေ၊ အေးမြသောရေ၊ ပြူဖွေးသောရေများ ရရှိသည့်အပြင် အလွန် သာယာဖွယ်ကောင်းသော ဆိပ်ကမ်းလည်းရှိ၍ မေ့လျော့ဖွယ်ကောင်းလှပါသည်။ ဤကကုဓာမြစ်သို့ ရောက်မှပင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သောက်ရေကိုလည်း ရပါလိမ့်မည်၊ ကိုယ်တော်၏ ကိုယ်ကာယကိုလည်း အေးမြအောင် ပြုရပါလိမ့်မည်” ဟု လျှောက်၏။

အရှင်အာနန္ဒာက ဤသို့ ရေများ နောက်ကျ၍ နေပါသည်ဟု လျှောက်ထားသော်လည်း ဘုရားသခင်သည် သုံးကြိမ် မြောက်အောင် ရေယူခြင်းငှာ တိုက် တွန်း တော် မူ သဖြင့် ရှင်အာနန္ဒာလည်း အာဏာတော်ကို မဆန်သာ၍ မြစ်နားသို့ သပိတ်တော်ကို ယူ၍သွားသော် နောက်ကျလှသော ရေသည် မြတ်စွာဘုရား၏တန်ခိုးအာနုဘော်ကြောင့် ထိုခဏအတွင်းမှာပင် သန့်ရှင်းကြည်လင်စွာ စီး၏။ အရှင်အာနန္ဒာလည်း အံ့ဖွယ်ရှိလှ၏ တကားဟု အကြံဖြစ်၏။ ထို့နောက်မှ သပိတ်တော်ဖြင့် ရေကို ဆောင်ယူခဲ့၍ ဘုရားသခင်အား ဆက်ကပ်၏။ ဘုရားရှင်လည်း ထိုရေကို သောက်ခြင်းဖြင့် မှတ်သိပ်ခြင်းမှ ပြေပျောက်လေသည်။

ဘုရားရှင်သည် ထိုသစ်ပင်အောက်၌ သောက်တော်ရောက်
 သောက်တော်မူပြီးသောအခါ ပုက္ကသမည်သော မလ္လမင်းသည်
 ကုသိနာရုံမှ ပါဝါမြို့သို့လာစဉ် ဘုရားရှင်ကိုမြင်၍ ချဉ်းကပ်ပြီး
 သင့်တင့်သျှောက်ပတ်သော နေရာ၌ထိုင်၍ ဘုရားရှင်၏ တရားကို
 နာကြားရသဖြင့် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ပြီးလျှင် ယနေ့မှစ၍
 ဥပါသကာ မှတ်တော်မူပါဟု လျှောက်လေသည်။ ထို့နောက်
 မလ္လမင်းသား ပုက္ကသ သည် မိမိသွားလေရာ၌ ယူ၍ အရေး
 ကြီးသော ကိစ္စ၌သာ ဝတ်လေ့ရှိသော ရွှေရောင်တောက်
 နေသည့် အဝတ်အစုံကို ဘုရားရှင်အား လက်ခံတော်မူပါရန်
 လျှောက်ထားသောအခါ “တစ်ထည်ဖြင့် ငါဘုရားကို လှူ၍
 တစ်ထည်ဖြင့် အာနန္ဒာကို လှူလော့” ဟု မိန့်တော်မူသည်။
 ဤအဝတ်အစုံကို လှူပြီးနောက် ပုက္ကသကို တရားဟောတော်မူ
 ပြီးသော် ပုက္ကသသည် ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား
 ရှိခိုးပြီး မိမိခရီးစဉ်အတိုင်း ဆက်၍သွားလေသည်။

ပုက္ကသ ပြန်သွားသောအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည် ရွှေရောင်
 တောက်နေသော အဝတ်နှစ်စုံကို မိမိအတွက်ပါ မြတ်စွာဘုရား
 ကိုယ်တော်အား ဆက်ကပ်လေသည်။ မြတ်စွာဘုရား သည်
 တစ်ထည်ကိုဝတ်၍ တစ်ထည်ကို အပေါ်၌ခွဲတော်မူသောအခါ
 သင်္ကန်း၏ရွှေရောင်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ ကိုယ်တော် ရောင် က
 လွှမ်းမိုးလိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သွားလေသည်။ တင့်တယ်ခြင်း ၏
 အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်တော်မူသောအခါ အရှင်အာနန္ဒာသည်
 မြတ်စွာဘုရားအား ဤသို့ လျှောက်ကြားသည်။ “ဘုန်းတော်
 ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ အရှင်မြတ်၏ကိုယ်သည် အံ့ဖွယ်သရဲ

မဖြစ်စေဖူး ထူးကဲတင့်တယ်လှပါ၏တကား။ ကိုယ်တော်ရောင်
 တို့သည် ပြောင်ပြောင်ညီးညီး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား” ဟု လျှောက်
 တင်သော် ဘုရားသခင်က “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ ထွန်းညှိစ
 ဖြစ်သော ဆီမီးသည်လည်းကောင်း၊ ငြိမ်းခါနီးဖြစ်သော ဆီမီး
 သည်လည်းကောင်း ကြီးစွာသော အလျှံဖြင့် အလွန် ထွန်း
 တောက်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ငါဘုရားသည်လည်း ဗောဓိပင်နှင့်
 ရှေ့ပလ္လင်ကိုရ၍ ဘုရားဖြစ်စ အခါ၌လည်းကောင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန်
 စံယူအံ့သော နေ့၌လည်းကောင်း ဤကာလနှစ်ပါး၌ ထူးခြား၍
 တင့်တယ်ခြင်း အသရေကို ဆောင်လေသည်။ အာနန္ဒာ၊ ယနေ့
 ကုန်မြောက်၍ မိုးသောက်ယံအခါ၌ ကု သိ နာ ရုံ ပြည် ဝယ်
 မလ္လာမင်းတို့၏ အင်ကြင်းပင်စုံကြား၌ ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်
 စံတော်မူမည်ဟု မိန့်တော်မူပြီးသော် “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊
 ဤနေရာကို သိမ်းလော့၊ သွားကြကုန်အံ့” ဟု မိန့်တော်မူပြီး
 ကြာတော်မူသဖြင့် ကကုဓာမြစ်သို့ ရောက်လေသည်။ “ဤကကုဓာ
 မြစ်တွင် ရေလည်း သောက်တော်မူလိုသည်၊ ရေလည်း သပ္ပာယ်
 တော်မူလိုသည်” ဟု မိန့်တော်မူပြီး ကိုယ်တော်တိုင်ဆင်းလျက်
 မြစ်တွင်း၌ ရေသပ္ပာယ်တော်မူသည်။

ထိုမြစ်မှတက်၍ ကမ်း၏အထက် သရက်ဥယျာဉ်သို့ ဝင်တော်
 မူသည်။ ထိုအခါ ရှင်အာနန္ဒာသည် ရေသနုတ်တော်ကိုညှစ်၍
 ကျန်ရစ်လေရကား သာရိပုတ္တရာ၏ ညီဖြစ်သူ အရှင်စုန္ဒသာလျှင်
 မြတ်စွာဘုရား၏ထံပါး၌ လိုက်ပါလာသည်။ မြတ်စွာဘုရား
 လည်း “ချစ်သားစုန္ဒ၊ ငါ့ကိုယ်တော် ပင်ပန်းလှသည်၊ ဤ

ဌာန၌ပင် တစ်ခဏ လျောင်းတော်မူပြီးအံ့၊ ဒုက္ခိကိဝင်းလော့”
 ဟု မိန့်တော်မူလျှင် အရှင်စုန္ဒလည်း ဒုက္ခိဘော်ကို လေးထပ်
 ပြု၍ခင်း၏။ ဘုရားသခင်လည်း ဒုက္ခိထက်တွင်ပင် လက်ယာ
 နံတောင်းဖြင့် လျောင်းတော်မူ၏။

အရှင်အာနန္ဒာ ရောက်ရှိလာသောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည်
 ဤသို့ အကြံဖြစ်တော်မူသည်။ အကယ်၍ စုန္ဒဒါယကာသည် သူ့
 ဆွမ်းဘောဇဉ်ကြောင့် ရှင်တော်မြတ်ဘုရား ခန္ဓာကြော့ရသည်ဟု
 သိသွားလျှင် စိတ်မကောင်းခြင်း ကြီးစွာ ဖြစ်လေတော့မည်။
 နားလည်မှုမရှိသည့် လူများသည် စုန္ဒကို မြတ်စွာဘုရားအား
 မည်သည့်ဆွမ်းဘောဇဉ်ကို ကျွေးလေသနည်းဟု ပြစ်တင်ရှုတ်ချ
 ကြတော့မည်။ ယင်းပြစ်တင်ရှုတ်ချခြင်းကို ကြားရသည့်အခါ
 စုန္ဒသည် စိတ်မကောင်းခြင်း ကြီးစွာဖြစ်တော့မည်။ ယင်းသို့
 စဉ်းစားမိ၍ မဟာကရုဏာတော်ရှင်သည် အာနန္ဒာအား ဤသို့
 မိန့်တော်မူသည်။ “အာနန္ဒာ၊ စုန္ဒဒါယကာ၏ စိတ်နှလုံး
 မသာယာခြင်းကို သင်ဖြေဖျောက်ပါလော့၊ အဘယ်သို့ ဖြေ
 ဖျောက်ရာသနည်းဟူမူ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်သည် စုန္ဒ
 ဒါယကာ၏ ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးပြီးမှသာ နိဗ္ဗာန်သို့ ကြွတော်
 မူသည်။ စုန္ဒဒါယကာသည် များစွာသောအကျိုးကို ရရှိပေစွာဟု
 မိန့်တော်မူသောစကားကို ဘုရားရှင် မျက်မှောက်တော်မူ ငါ
 ကြားလိုက်ရသည်။ ဘုရား ဖြစ် အံ့ သော နေ့၌ ကပ်လှသော
 သုဇာတာ၏ ဃနာနို့ ဆွမ်းသည်လည်းကောင်း၊ အနုပါဒိသေသ
 နိဗ္ဗာန်သို့ စံအံ့သောနေ့၌ ကပ်လှသော စုန္ဒဒါယကာ၏ ဆွမ်း
 သည်လည်းကောင်း ဤဆွမ်းနှစ်ပါးသည် အခြားကာလများ၌

လူရသောဆွမ်းတို့ထက် ထူးမြတ်သောအကျိုးကို ဧရိကြောင်း၊
 ငါဘုရား၏ အင်အားဗလကို ကုမထောက်ပံ့သည်ဟု မိန့်တော်
 မူသည်ကို ငါကြားလိုက်ရသည်ဟူ၍ သင်ဟောပါလော့” ဟု
 မိန့်တော်မူသည်။ ယင်းသို့ မှာကြားလျက် နားနေတော်မူပြီး
 သော် ရှင်အာနန္ဒာကို ခေါ်ကော်မူ၏။ “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊
 ဤနေရာတွင် မနေသင့်သေး၊ ဟိရညဝတီမြစ်၏ ဟိုမှာဘက်သို့
 ကူးကြကုန်အံ့၊ ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့၏ အင်ကြင်း
 ဥယျာဉ်သို့ ဝင်ကြကုန်အံ့” ဟု မိန့်တော်မူသော် ကိုယ်တော်၏
 အားသည် လျော့ပါးနေလေရာ ရှေ့ယိမ်း နောက်ယိမ်းဖြင့်
 ကတိမ်းကပါး ရှိတော်မူသည်။ ရှင်အာနန္ဒာနှင့် ရှင်စုန္ဒယာလျှင်
 လက်ယာ လက်ဝဲဖြင့် တွဲမ၍ ထူရသည်။ ယင်းသို့ နေနားကာ
 ကြွတော်မူလာသဖြင့် ကုသိနာရုံပြည် အနီးသို့ရောက်သော် မလ္လာ
 မင်းတို့၏ ပျော်ခင်းရန်အလို့ငှာ ကောင်းစွာပြုပြင်ထားသော
 ဥယျာဉ်သို့ ဝင်တော်မူလျှင် အင်ကြင်းပင်စုံတို့၏ အကြား၌
 မလ္လာမင်းတို့ နားနေခြင်းငှာထားသော ရတနာညောင်စောင်း
 ကို မြင်လျှင် ရှင်အာနန္ဒာကိုခေါ်၍ “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊
 ငါဘုရား အားတော် ကုန်ခန်း၍ ပင်ပန်းလှချေပြီ ဤညောင်
 စောင်းကို အင်ကြင်းပင်စုံတို့၏ အကြား၌ မြောက်အရပ်သို့
 ဦးခေါင်းထား၍ ခင်းဘိလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အရှင်အာနန္ဒာ
 လည်း မြတ်စွာဘုရား ဤနေရာ၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်လိမ့်မည်ဟု
 ချောက်ချားပူပင်သောနှလုံးဖြင့် ယူကျုံးမရဖြစ်လျက် ဒုက္ခ
 တော်ကို ခင်းပြီးသော် ဘုရားသခင်သည် ထိုညောင်စောင်း

ထက်၌ ဖြည်းညှိသောယာစွာ လက်ယာနံတောင်းဖြင့် လျောင်း
ဘော်မူလေသည်။

ကထုန်လပြည့်နေ့ည၏ ဝမ်းနည်းပူဆွေးနေသော လမင်း
သည် ကုသိနာချုံပြည် မလ္လာမင်းတို့၏ အင်ကြင်းဥယျာဉ်ကို ပုလဲ
ငွေဆောင် မျက်ရည်များ ပက်ဖျန်းရင်း ကြေကွဲဝမ်းနည်းစွာဖြင့်
အနောက်ဘက် မိုးကုတ်စက်ပိုင်းဆီသို့ ရွှေ့လျားနေသည်။
ဘုရားရှင်၏ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုရန် အချိန်ကာလ နီးကပ်လာပြီဟူသော
သတင်းစကားကြောင့် သဒ္ဓါတရား ထက်သန်သူများသည်
အစုလိုက် အပြုံလိုက် ရောက်ရှိလာနေဆဲအချိန်တွင် သုဘဒ္ဓ
အမည်ရှိ ပရိဗိုဇ်သည် မရှင်းမလင်းဖြစ်နေသည့် ပြဿနာတစ်ခု
ကို ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်အား မေးမြန်းလျှောက်ထားရန် ရောက်လာ
လေသည်။ ရှင်အာနန္ဒာထံသို့ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ကို ဖူးမြင်ခွင့်ရနိုင်ရန်
ခွင့်တောင်းလေသည်။ ရှင်အာနန္ဒာက စဉ်းစားမိသည်မှာ ဤ
ပရိဗိုဇ်၏ အယူကို စွန့်လွှတ်စေရန် များစွာသော စကားကို
ပြောရလျှင် ရှင်တော်မြတ်ဘုရား ပင်ပန်းခြင်းဖြစ်လိမ့်မည်ဟု
စဉ်းစားမိ၍ “ငါ့ရှင် သုဘဒ္ဓ၊ ဘုရားရှင် အလွန်တရာ ပင်ပန်း
နွမ်းနယ်နေပါသည်။ ဒုက္ခပေးချင်ပါနှင့်” ဟု ပြော၍ တားမြစ်
ပိတ်ပင်လိုက်သည် သုဘဒ္ဓနှင့် ရှင်အာနန္ဒာတို့ အပြန်အလှန်
သုံးကြိမ်မြောက် တားမြစ်ပိတ်ပင်သည့် စကားကို ဘုရားရှင်
ကြားတော်မူသောအခါ “အာနန္ဒာ၊ သုဘဒ္ဓကို မတားမြစ်
ပါနှင့်။ လာခွင့်ပေးလိုက်ပါ။ သူ ငါ့ဘုရားကို ဒုက္ခပေးရန်
လာခြင်းမဟုတ်။ ဓမ္မကို သိချင်နေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ အမြတ်
ပြောပြရုံဖြင့် သိရှိနားလည်သွားလိမ့်မည်။ သူ့ကို မတားမြစ်

ပါနှင့်၊ လာခွင့်ပေးလိုက်ပါ” ဟု မိန့်ကြားသဖြင့် ရှင်တော်
 မြတ်ဘုရားနှင့် တွဲခွင့်ရသောအခါ သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်သည် ဦးစွာ
 ပဋိသန္ဓာရစကားကို လျှောက်ထားပြီးမှ “အရှင် ဂေါတမ၊
 အကျွန်ုပ် သံသယတစ်ခုရှိပါသည်။ ထိုသံသယကို သိသာအောင်
 ဖြေတော်မူပါ။ ဤလူ့ရှာ၌ ဂိုဏ်းဆရာဖြစ်၍ ထင်ရှားကျော်စော
 ကုန်သော ပုရဏကဿပ၊ မက္ခလိဂေါသာလ၊ အဇိတ ကေသ
 ကမ္မလ၊ ပကုဓကစွာယန၊ သဗ္ဗယ ဗေလဗ္ဗပုတ္တ နိဂဏ္ဌ နာဠပုတ္တ
 တို့သည် အလုံးစုံသောတရားကို သိကြပါကုန်သလော၊ မသိကြပါ
 ကုန်သလော” ဟု လျှောက်၏။ ဘုရားသခင်သည် အချင်းသုဘဒ္ဒ
 ၏ စကားကို ကြားရသောအခါ ဤသို့ မိန့်တော်မူသည်။

“အချင်း သုဘဒ္ဒ၊ ဤစကားကို ငါဘုရား ဖြေကြား၍ ငှာ
 အချိန်မရှိတော့ပြီ။ ငါဘုရားဟောကြားမည့် တရားကိုသာလျှင်
 သင် ကောင်းစွာ နာယူလော့” ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ဤသို့
 မိန့်တော်မူလေသည်။

“အချင်း သုဘဒ္ဒ၊ အကြင်သာသနာ၌ ကိလေသာတည်း
 ဟူသော အညစ်အကြေးကင်းသဖြင့် သန့်ရှင်းဖြူစင်စွာ အင်္ဂါ
 ရှစ်ပါးရှိသော မဂ္ဂင်ကိုလည်း မရ၊ မကျင့်တတ်သော သာသနာ၌
 သောတာပန်ရဟန်းကို လည်းကောင်း၊ သကဒါဂါမ် ရဟန်း
 ကိုလည်းကောင်း၊ အနာဂါမ်ရဟန်းကိုလည်းကောင်း၊ ရဟန္တာ
 ကိုလည်းကောင်း အခါခပ်သိမ်း မရအပ်၊ ယင်းသို့ မဂ္ဂဋ္ဌာန်
 ဖလဋ္ဌာန်မှ တစ်ခါတစ်ရံမျှ မရလာသောကြောင့် ခန္ဓပျက်ကြွ
 သေလွန်သွားသော်လည်း အမြိုက်တရားကို မရကြကုန်။ ငါ
 ဘုရား၏ သာသနာ၌သာလျှင် ကိလေသာတည်းဟူသော အညစ်

အကြွေးကို ကင်းဝေးစေတတ်သော၊ အဋ္ဌဂီက မဂ္ဂပဋိပတ်ကို ရအပ်သည်ဖြစ်သောကြောင့် စွန့်ပစ်အပ်သောတရားကို ပယ်ခွါလျက် သောတာပန်ရဟန်းကို လည်းကောင်း၊ သကဒါဂါမ် ရဟန်းကိုလည်းကောင်း၊ အနာဂါမ် ရဟန်းကိုလည်းကောင်း၊ ရဟန္တာကိုလည်းကောင်း ကောင်းစွာ ရအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာပျက်ကြွ သေလွန်သောအခါ အမြှိုက်ချမ်းသာကို ကောင်းစွာ ရလေကုန်၏။ ငါဘုရား၏ သာသနာတော်၌ ဘိက္ခုအမည် ခံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်တရားကိုကျင့်၍ ကောင်းစွာနေကြလျှင် ဤကမ္ဘာလောကကြီးသည် ရဟန္တာတို့မှ မဆိတ်သည့်ဘဲ ရဟန္တာများကို အမြဲပင် တွေ့ရှိနိုင်သည်” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်လည်း ထိုတရားစကားကို ကြားနာရသောကြောင့် “အရှင်ဘုရား၏ ကျေးဇူးသည် ကြီးမားလှပါပေသည်။ အကျွန်ုပ်သည် ဘုရားသခင်ကိုလည်းကောင်း၊ တရားကို လည်းကောင်း၊ သံဃာတော်တို့အားလည်းကောင်း ဆည်းကပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပါ၏။ အရှင်ဘုရားသာသနာတော်၌ ရဟန်းပြုလိုပါသည်” ဟု လျှောက်လေသော် ဘုရားရှင်သည် အရှင်အာနန္ဒာကို ခေါ်တော်မူ၍ “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ အာသာအလွန်ပြင်းပြနေသော ဤသုဘဒ္ဒကို ယခုပင် ရဟန်းပြုလော့” ဟု မိန့်တော်မူ၏။ အရှင်အာနန္ဒာလည်း ဘုရားရှင်၏ အမိန့်တော်အတိုင်း ရဟန်းပြုပေးခြင်းဖြင့် အလွန် တိုတောင်းလှသော ညအချိန်မှပင် သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်သည် ဘုရားရှင်၏ နောက်ဆုံး တပည့် သာဝက ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။

ထို့နောက် ရဟန်းများကို ခေါ်တော်မူ၍ “ချစ်သားတို့၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုရား တရား သံဃာ၌လည်းကောင်း၊ မဂ်တရား ဖိုလ်တရား၌လည်းကောင်း၊ ကျင့်ဝတ် ပဋိပတ်၌ လည်းကောင်း ယုံမှားတွေးတောခြင်း ရှိသည်ဖြစ်အံ့။ ငါဘုရား ကို ယခု မေးလျှောက်လိုက်ကြကုန်၊ နောင်သောအခါ မြတ်စွာ ဘုရားအား မျက်ဝါးထင်ထင် တွေ့မြင်ရလျက် မမေးလိုက်ရဟု နောင်တပူပန်ခြင်း မဖြစ်စေလင့်” ဟု မိန့်တော်မူသည်။ ရဟန်း တို့လည်း ဆိတ်ဆိတ်သာ နေကြကုန်၏။ ဘုရားသခင်သည် သုံးကြိမ်တိုင်အောင်ပင် မိန့်တော်မူသည်။ ထိုသို့မိန့်သော်လည်း တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မလျှောက်ထားကြ၊ ထိုအခါ ရှင်အာနန္ဒာ က “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ ဤအစည်းအဝေး၌ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းသည် ဤသာသနာ၌ ယုံမှား ခြင်း မရှိကြပါ” ဟု လျှောက်ထားသော် ရှင်တော်မြတ်ဘုရား က “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ ယုံမှား ရှိမရှိ ဆိုခြင်းကို ငါလည်း ပစ္စက္ခအားဖြင့် သိတော်မူသည်။ ဤအစည်းအဝေး၌ အငယ်ဆုံး ဖြစ်သော သံဃာသည် သောတာပန်သာ ရှိပေသတည်း” ဟု မိန့်တော်မူပြီးသော် ရဟန်းတို့ကို ခေါ်တော်မူ၍ နောက်ဆုံး စကားကို မိန့်တော်မူလေသည်။

“ဟန္တ ဒါနိ ဘိက္ခဝေ အာမန္တယာမိ ဝေ၊ ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ၊ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ”

“ရဟန်းတို့ နားထောင်ကြ၊ သင်္ခါရ တရားမှန်သမျှသည် ပျောက်ပျက်သွားတတ်သော သဘောရှိသည် သေတတ်သော

သဘောရှိသည် ပျက်စီးတတ်သော သဘောရှိသည်၊ ပြုလုပ်
 ဖန်တီးထားသည့် အရာဝတ္ထုမှန်သမျှ ပုဂ္ဂိုလ်မှန်သမျှ အဖြစ်
 အပျက်မှန်သမျှ အငြိုးအနေမှန်သမျှ အားလုံး ပျက်စီးတတ်
 သည် ခဏသာခံသည် သေဆုံးလေ့ရှိသည် ပြောင်းလဲတတ်
 သည် မမေ့မလျော့ဘဲ မပျင်းမရိဘဲ အမြဲမပြတ် သတိတရား
 ထားလျက် နိုးနိုးကြားကြားဖြင့် ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြ ဤအမှန်
 တရား၌ ရပ်တည်ပြီး မိမိ၏ကောင်းကျိုးကို ဆောင်ရွက်ကြ”

ဤစံကားသည် ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ နောက်ဆုံးပိတ်
 အသက်မရှုမီအချိန်တွင် မိန့်မှာသွားခဲ့သော တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်
 သည့်စကားလုံးများပင် ဖြစ်သည်။ မေ့၍မရနိုင်သော နောက်
 ဆုံးပိတ်စကားလည်း ဖြစ်သည်။ အဖိုးအနုတ္တထိုက်တန်သည့် ဓမ္မ
 လက်ဆောင်စကားလည်း ဖြစ်သည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ အတိုင်း
 အတာမရှိသည့် မေတ္တာတော်သည် ဘဝ၏ နောက်ဆုံးပိတ်
 အသက်ရှုခြင်း အချိန်အထိပင် သတ္တဝါအားလုံးတို့၏ အကျိုးကို
 သည်ပိုး ထမ်းရွက်နေဆဲပင် ဖြစ်သည်။ “ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ၊
 အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ” ။

ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် ဤစကားကို နောက်ဆုံးမိန့်ကြား
 ခဲ့ပြီးနောက် ဈာန်သမာပတ် ရှစ်ပါးကို အပြန်အလှန် နှလုံး
 သွင်း ပွားများပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူသည်။

ဇာတိ ဇရာ ဗျာဓိ မရဏ။ ဤကား...သဘာဝ၏ ပြေး
 မလွတ်နိုင်သည့် နိယာမတရားများပင် ဖြစ်သည်။ မွေးဖွား
 လာသည့် မည်သည့်သတ္တဝါမှ အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း
 တို့မှ မလွတ်ကင်းနိုင်ကြပေ။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်ပင်

ယင်းတရားများမှ မလွတ်ကင်းနိုင်ပေ။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓ၏သေခြင်းသည် သာမန်သေခြင်းမျိုးမဟုတ် ဗုဒ္ဓသည် သေမင်း၏အပေါ်တွင် လုံးဝအနိုင်ရရှိသွားသည်။ ထို့ကြောင့် ဤသေခြင်းသည် ဗုဒ္ဓ၏နောက်ဆုံးပိတ် သေခြင်းသာဖြစ်သည်။ ယင်းသေခြင်းပြီးသည့်နောက်၌ မည်သည့်သေခြင်းမှ မရှိတော့ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းသေခြင်းပြီးသည့် နောက်၌ အခြားမည်သည့် မွေးဖွားခြင်းမှ မရှိသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ မွေးဖွားခြင်းများ ချုပ်ငြိမ်းသွားသဖြင့် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းများလည်း ချုပ်ငြိမ်းသွားလေတော့သည်။

သို့ဖြစ်၍ အလုံးစုံသော မွေ့လျော်ခြင်းတို့ထက် တရား၌ မွေ့လျော်ခြင်းသည် သေခြင်း သေမင်းကို အောင်မြင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သေမင်းကိုအောင်မြင်ခြင်းမှာ ဘဝတစ်ဖန် ပြန်မဖြစ်တော့ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဘဝ၏အိမ်ကို ဆောက်လုပ်နေသည့် တဏှာလက်သမားသည် အိမ်ဆောက်လုပ်ရန်အတွက် ပစ္စည်းမှန်သမျှ လုံးဝမရှိတော့သောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ဘဝ၏အိမ်ကို ဆောက်လုပ်နိုင်သည့် သင်္ခါရတရားမှန်သမျှ လုံးဝမရှိတော့သောကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ သင်္ခါရအသစ်ကို ဖန်တီးမည့် တောင့်တခြင်း၊ တပ်မက်ခြင်း မှန်သမျှသည်လည်း အမြစ်ပါမကျန် ကျွတ်လွတ်သွားကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆင်းရဲခြင်းကို ဖြစ်စေသော အကြောင်းရင်းဖြစ်သည့် အမှန်မသိမှု မောဟနှင့် လိုချင်တပ်မက် နှစ်သက်မှုတဏှာ ခေါင်းဆောင်သည့် ကိလေသာခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းရာ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းရာအမှန် မြတ်နိုးဗျာန်ကို လျင်မြန်စွာ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ကြပါစေ။

နိဂုံး

ယနေ့လူသား အားလုံးတို့သည် မိုးလင်းရာမှ မိုးချုပ်သည့် အချိန်တိုင်အောင် ဘဝရှင်သန်ရေးအတွက် အဓိကအာဖြင့် စားရေး ဝတ်ရေး နေရေးနှင့် လူမှုရေး လိုအပ်ချက် များကို ဖူလုံစေရန် အစဉ် ဖြည့်ဆည်းနေကြရသည်မှာ မမော မပန်းနိုင်အောင်ပင် ဖြစ်သည်။ ပုထုဇဉ်တို့၏ ဘာသာဘာဝအရ ကာမဂုဏ် ချမ်းသာမှုအပေါ်တွင် တပ်မက်စွဲလမ်းနေကြသည် ပျော်မွေ့နေကြသည် ပျော်စရာအာရုံတို့ကလည်း များလှပါဘိ။

ဤသို့ဖြင့် ခင်မင်တူယံတာတပ်မက်မှုဖြစ်သော တဏှာသည် လူသားအား မိမိ၏ ဘဝအမှန်ကို မမြင်နိုင် မစဉ်းစားနိုင်ရန် အတွက် အလုပ်အကိုင်များ ဝါသနာများအတွင်း၌ လည်း ကောင်း၊ သံယောဇဉ် အနှောင်အဖွဲ့များ မျှော်လင့်ချက်များ လူ့ဘဝ စည်းစိမ်ချမ်းသာ အရသာအတွင်း၌ လည်းကောင်း နှစ်မြှုပ်ကွယ်တက် ထားသောကြောင့်လည်း မောပန်းရမှန်းမသိ နိုင်ကြပေ။ မည်မျှဆင်းရဲနေစေကာမူ သူ့ဘဝနှင့်သူ ကြည်နူး နှစ်သိမ့်နေကြပေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့လူသားများ နေထိုင်သည့် ဤကမ္ဘာကြီးရှိ လူဦး ရေသည် တစ်နှစ်ထက် တစ်နှစ် တိုးတက်များပြားလာပြီး မြေကြီး၏ အကျယ်အဝန်းမှာ တိုးပွားလာခြင်းမရှိသည့်အတွက်

လူသားအားလုံးတို့၏ စားဝတ်နေရေးမှာ တစ်နေ့ တစ်ခြား ကြပ်တည်း ကျဉ်းမြောင်းလာသည်မှာ ကမ္ဘာနှင့် အဝန်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ကြပ်တည်း ကျဉ်းမြောင်းမှုကို အကြောင်းပြု၍ အူမတောင့်မှ သီလစောင့်နိုင်မည် ဟူသော သဘောတရားအရ လောဘ ဒေါသ မောဟ မာန စသောတရားဆိုးများကို မချုပ် တည်းနိုင်လျှင် အူမသည် မည်သည့်အတိုင်းအတာသို့ ရောက်မှ တောင့်နိုင်ပါမည်နည်း။ ဤတရားဆိုးများကို မချုပ်တည်း နိုင်သရွေ့ ပဋိသန္ဓေနေရာမှ သေသည်အထိ အူမ တောင့်သည် ဟူ၍ ရှိနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

လူ၏သဘာဝကို ကြည့်လျှင် လူသည် မိမိ၏အကျိုးစီးပွား အတွက် အမျှား၏အကျိုးစီးပွားကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြင့် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးလုံးနှင့် ဆိုင်သောလိုအပ်ချက်များကို ရရှိလို ခံစားလိုကြသည်မှာ လူ၏သဘာဝင်ဖြစ်သည်။ လူသား၏ပြုမှု ကျင့်ကြံမှုအားလုံး၏ အရင်းခံမှာ လူ၏ လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်တင်းရေးနှင့် ချမ်းသာသူခကို ခံစားရရေး ဆန္ဒများ သာလျှင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူ၏ အတွင်းသန္တာန်တွင် မရောင့်ရဲနိုင်သော လောဘ အစရှိသည့် တရားဆိုးများသည် ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် ကိန်းဝပ်၍နေကြသည်။ ဤလောဘ ဒေါသ မောဟ မာနစသော တရားဆိုးများကို မှန်ကန်သည့် တရား၏ အဆုံးအမဖြင့် မချုပ်တည်း မပယ်သတ်နိုင်လျှင် လူ့ဘဝ၏ ချမ်းသာသူဟူသည် ပြည့်စုံနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

အမှန်အားဖြင့် မိမိအပါအဝင် လောကဟူသည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အရာဝတ္ထုမဟုတ် ရုပ်နာမ်အစုအဝေးမျှသာဖြစ်သည်။

ယင်းတို့သည် ဖြစ်ပျက်ခြင်း အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောမျှသာ
 ဖြစ်သည်။ မြင်စရာအာရုံများသည် လည်းကောင်း၊ မြင်သူများ
 သည် လည်းကောင်း တစ်မျိုးတစ်စားတည်းသော အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊
 အနတ္တ သဘောကို မြင်ရ တွေ့ရ ကြုံရသောအခါ လောက၌
 ငြီးငွေ့လာသည်။ တပ်မက်ခြင်း ကင်းလာသည်။ လွတ်မြောက်
 လာမည်ဖြစ်သည်။ ဤသည်ပင် မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါအမြင် (သို့မဟုတ်)
 ဝိပဿနာဖြင့် လောကကို မြင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ဤ အမြင်ဖြင့်
 လောကကို မြင်နိုင်လျှင် အကုသိုလ်တရားတို့ ဆုတ်ယုတ်ပြီး
 ကုသိုလ်တရားတို့ ပွားများလာမည် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ ယူဆနိုင်စရာအကြောင်း တစ်ခုလည်း ရှိနေပြန်သည်။
 ဗုဒ္ဓတရားတော်သည် အလွန်နက်နဲသိမ်မွေ့၍ မြင့်မားလှသည်ဖြစ်
 ရာ နေ့စဉ် စားဝတ်နေရေးအတွက် ရှာဖွေလုပ်ကိုင်နေကြသည့်
 သာမန်လူသားများအဖို့ ဗုဒ္ဓ၏ ကျင့်စဉ်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးနိုင်
 ရန် မလွယ်ကူဟု ဆိုကောင်း ဆိုကြပေလိမ့်မည်။ အမှန်မှာ ဗုဒ္ဓ
 ၏ ကျင့်သုံးရာ လမ်းစဉ်ဖြစ်သော အခြေခံ သီလ သမာဓိ
 ပညာဟူသည့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်တရားသည် မှန်ကန်သည့်
 အသက်မွေးမှုအလုပ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်စားသောက်ရင်းဖြင့် ကျင့်သုံး
 ဆောက်တည်သွားရမည့် တရားပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်
 ဘော်အခါက ဝစ္ဆဂေါတ္ထပရိဗိုဇ်တစ်ဦးသည် မြတ်စွာဘုရားထံ
 ချဉ်းကပ်၍ “အရှင်ဂေါတမ၊ အိမ်ရာတည်ထောင် လူတို့ဘောင်
 ၌ နေထိုင်၍ ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလျက် အရှင်ဂေါတမ၏အဆုံး

အမအတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံသော ယောက်ျား မိန်းမ တစ်ဦး တစ်ယောက်မျှ ရှိပါ၏လော” ဟု လျှောက်ထားဖူးသည်။

ထို့အခါ မြတ်စွာဘုရားက “ဝစ္ဆ၊ အိမ်ရာတည်ထောင် လူတို့ ဘောင်၌ နေထိုင်၍ ကာမဂုဏ်ကို ခံစားလျက် ငါဘုရား၏ အဆုံးအမအတိုင်း လိုက်နာကျင့်ကြံသော ယောက်ျား မိန်းမ တို့သည် တစ်ရာ၊ နှစ်ရာ၊ သုံးရာ၊ လေးရာ၊ ငါးရာလည်းမက အမှန်စင်စစ် လွန်စွာများပြားလှပေသည်” ဟု မိန့်တော်မူခဲ့လေ သည်။ (မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော် မဟာဝစ္ဆသုတ်)။

ထို့အပြင် မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိတော်၌လည်း “ငါ ဘုရား၏ အဆုံးအမအတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံး နေထိုင်လျက် ရှိသူသည် ရဟန်းရှင်လူ မည်သူမဆို အောက်ပါအကျိုးတရား များကို လက်တွေ့ရရှိနိုင်မည်” ဟု ရဲဝံ့စွာ မိန့်မြောက်ထားပေသည်။
ယင်းအကျိုးတရားများမှာ -

- (၁) စိတ်အညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်နိုင်ခြင်း။
- (၂) စိုးရိမ် ပူဆွေး ငိုကြွေးခြင်းတို့မှ လွန်မြောက်နိုင်ခြင်း။
- (၃) ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲခြင်းတို့မှ အဆုံးစွန် ချုပ်ငြိမ်း ကွယ်ပျောက်နိုင်ခြင်း။
- (၄) အရိယာမဂ်ကို ရရှိနိုင်ခြင်း။
- (၅) နိဗ္ဗာန်ကို မျှော်မှောက်ပြုနိုင်ခြင်း တို့ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ ဗုဒ္ဓ၏မိန့်ကြားချက်များသည် ရသေ့ ရဟန်း ယောက်ျားတော်စင်အဖြစ် မိမိဘဝကို မရပ်တည်နိုင်ကြသေးသည့်

သာမန်လူဝတ်ကြောင်များအတွက် အလွန်အဖိုးအနု၍ ထိုက်တန် သည့် အဆုံးအမပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်တော်မြတ်ဘုရား ၏ အဆုံးအမဖြစ်သော သီလ သမာဓိ ပညာကို လောကီအကျိုး စီးပွား လူမှုကိစ္စအဝဝတို့အား လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရင်းနှင့်ပင် အသက်ထက်ဆုံး ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် အားထုတ်သွားရမည်သာ ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ အားထုတ်ရာတွင် ဤလောက၌ ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့ သည် ထင်ရှား ရှိကြကုန်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့မှာ -

- (၁) စာပေကျမ်းဂန်များကို လေ့လာဆည်းပူးခြင်း၊ သင်ကြား တတ်မြောက်ခြင်း ရှိသော်လည်း ဤသည်ကား ဆင်းရဲ တည်းဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိ၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်း အကျင့်တည်းဟု ဟုတ် တိုင်းမှန်စွာ မသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တွင်းသာ ဖောက်၍ မအောင်းသော ကြက်နှင့် တူလေသည်။
- (၂) စာပေကျမ်းဂန်များကို လေ့လာဆည်းပူးခြင်း မရှိသော် လည်း ဤသည်ကား ဆင်းရဲတည်းဟု ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ သိ၏။ ဤသည်ကား ဆင်းရဲချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက် ကျောင်း အကျင့်တည်းဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အောင်းသာ အောင်း၍ တွင်းမဖောက်သော ကြက်နှင့် တူလေသည်။
- (၃) စာပေကျမ်းဂန်များကို လေ့လာဆည်းပူးခြင်းလည်းမရှိ၊ သင်ကြားခြင်းလည်း မရှိ၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲတည်းဟု

ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာ မသိ၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်တည်းဟု ဟုတ်တိုင်း မှန်စွာမသိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တွင်းလည်း မဖောက် အောင်းလည်း မအောင်းသော ကြွက်နှင့် တူလေသည်။

- (၄) စာပေကျမ်းဂန်များကို သင်ကြား တတ်မြောက်ခြင်း၊ လေ့လာဆည်းပူးခြင်း ရှိ၍ ဤသည်ကား ဆင်းရဲတည်းဟု သိ၍ ဤသည်ကား ဆင်းရဲချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်း အကျင့်တည်းဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တွင်းလည်း ဖောက်၍ တွင်းလည်း အောင်းသော ကြွက်နှင့် တူလေသည်။

ဤပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုးတို့တွင် ဤသည်ကား ဆင်းရဲခြင်း အမှန်တရား၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း အမှန်တရား၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲချုပ်ကြောင်း အမှန်တရား၊ ဤသည်ကား ဆင်းရဲချုပ်ရာသို့ သွားရာလမ်း အမှန်တရားဟု ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိရန်အတွက် ဘဝတစ်လျှောက်လုံး အကောင်းဆုံးသော ရှုမှတ်မှု ဝိပဿနာ ဘာဝနာနေထိုင်နည်းဖြင့် ထာဝစဉ် နေထိုင်သွားရပေမည်။ သို့မှသာ လူ့ဘဝ၌ လုံခြုံစရာကျိုးနပ်ပြီး ဘဝတန်ဖိုး ရှိ၍ စိတ်တည်ငြိမ်မှု၊ စိတ်သက်သာမှု၊ စိတ်ချမ်းသာမှုများစွာ ရရှိနိုင်ပေမည်။ ကျန်းမာမှုကိုလည်း အထောက်အကူပြု၍ တိုးပွားစေသည်။ ဝိပဿနာအားထုတ်မှုသည် စိတ်အင်အားအား ပိုမိုကြီးထွား မြင့်မြတ်စေပြီး စိတ်နှလုံးကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်အောင် ဆေးကြေးသုတ်သင်သည့် ဓမ္မမြစ်ရေပင် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်မြတ်ကြီးနှင့် ကြံ
 ကြိုက်သော အခွင့်အခါကောင်း၌ လူ၏အဖြစ်ကို ကောင်းစွာ
 ရရှိခိုက်တွင် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာတရားများကို အချိန်မီ ကြံ
 တင် ဆည်းပူး အားထုတ်ကြရမည်။ ပျားပိတုံးများသည် ချိုမြိန်
 ကောင်းမြတ်သော ပန်းဝတ်ရည်ကို စုတ်ယူသုံးဆောင်ဘိသကဲ့သို့
 ကျွန်ုပ်တို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ စင်ကြယ်မြင့်မြတ်သော သီလ၊ သမာဓိ
 ပညာ သိက္ခာသုံးပါးအကျင့်တရားများဖြင့် ကျင့်သုံးပွားများနိုင်
 ကြပါမူ သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုး
 ထွင်းသိမြင်၍ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုရပြီးလျှင် ချမ်း
 သာပြီး ချမ်းသာ၊ အေးငြိမ်းပြီး အေးငြိမ်းကြမည်သာ ဖြစ်ပါ
 တော့သတည်း။

မြတ်ဗွင်
သစ္စာတရား

အရှင်တိတ
ဗျာစရိယ